NYTT

KABINETTS-BIBLIOTHEK

[illegible]

[illegible] och Utländsk

ROMANLITTERATUR.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

NYTT
KABINETTS-BIBLIOTHEK

AF

Blandad

Svensk och Utländsk

ROMANLITTERATUR.

SJETTE ÅRGÅNGEN.

1855.

ANDRA HÄFTET.

LINKÖPING,
C. F. RIDDERSTAD.
1855.

DROTTNING LOVISA ULRIKAS HOF.

ROMAN

AF

C. F. RIDDERSTAD.

FÖRSTA DELEN.

LINKÖPING;
TRYCKT HOS C. F. RIDDERSTAD
1854.

FÖRSTA KAPITLET.

Drottningholm.

Sommaren 1755 har redan passerat. Vi befinna oss i början af Oktober månad.

Hofvet uppehöll sig ännu på Drottningholm, hvars slott och parker täfla med Versailles, icke i stelhet, men i skönhet, icke i koketterande konst, men i natur.

Hvad Carl X:s gemål, Hedvig Eleonora af Holstein, började, fulländade Adolf Fredriks gemål, Lovisa Ulrika.

I de arkitektoniska massornas rikedom och symetri vittnar slottet ännu i dag om storleken af Nikodemi Tessins snille.

I parkernas och trädgårdarnas omvexlande prakt ser man öfverallt naturen och konsten troget vid hvarandras sida, förskönande hvarandra.

Å den ena sidan smekes Drottningholm af Mälarens lätta, blå böljor; å den andra begränsas ögat af lundar och boskéer, af dälder och höjder.

Det var en höstdag, men med en klar och ren himmel, en mild och angenäm temperatur. Vindarne andades ännu icke frost, marken hade ännu icke klädt sig i perlband af is.

Årstiden hade blekt parkernas och lundarnes gröna skrud; de gula bladen föllo, döende minnen af en flygtad sommar, suckande, ned till sin förgängelse. Naturen tycktes intagen af en djup känsla af resignation.

Solen log fram emellan lätta skyar; men det var nästan ett småleende genom en klar tår.

— Skola vi icke gå vidare, käre Daniel? Här är ju rigtigt tråkigt.

Intet drag rörde sig i den tilltalades ansigte. Med blicken orubbligt fästad på ett mål rätt framför sig, tycktes han icke hafva hört ett enda ord.

— Der framme på borggården hvimlar det af granna uniformer, af hofmän och soldater, fortfor knotande den först talande, och så ska vi sitta här, liksom vi vore trötta vid hela verlden. När du i morse narrade mig ända hit ut, lofvade du att jag skulle få så roligt; jo, jag tycker just. Kan det vara roligt att sitta på ett ställe och oupphörligt titta och titta på en enda fläck? Om jag ändå visste hvad du såge på? Kom, Daniel, och låt oss gå dit ned. Ser du ej båten, som nyss lade till der nere vid bryggan? Ack, så grann, så grann! Kungen skall visst sjelf ut och segla. Kom nu med, kom! —

— Tyst, syster, tyst!

— Du är rigtigt en barbar. Skall jag nu tiga till på köpet? Det är för odrägligt. Men jag tiger alldeles icke... det gör jag ej. Hvarför skulle jag icke få tala?

Ett utrop var Daniels enda svar.

— Ah, ser du, det skymtade någonting deruppe i fönstret . . . såg du . . .

— Du är ju rigtigt tokig, Daniel. Vore jag icke färdig att gråta af ledsnad, skulle jag bestämdt skratta åt dig.

Daniel vände sig om emot systern.

— Gråta, sade du . . . skratta . . .

— Nå men så fatta mig då icke så hårdt i armen; den är väl ingen gärdesgårdsstör heller. Du kan väl begripa . . .

— Jag begriper, Clara; begriper ganska väl . . .

— Det är mera än jag hoppades; mig förefaller du alldeles obegriplig . . .

Clara var ett täckt, sjuttonårigt barn; dock vid sjutton år är icke en flicka längre barn. Vid denna tid vet hon redan att kärlek finnes i verlden, ehuru hon ännu är nyfiken att få se, huru den krabaten ser ut.

Hennes bror, Daniel, var omkring nitton år. Hans ansigte var fullt utbildadt. För att vara vackra, voro dragen för mycket markerade — dessutom var han allt för mager; icke dessmindre låg det något ovanligt och eget i det hela; uttrycket var fullt af kraft och djerfhet, men paradt med förvirring, för att icke säga vildhet. Lång och reslig till vexten, var han likväl snarare slankig, än moget utbildad.

— Jag begriper, syster, att jag är vansinnig, svarade han, begriper att jag borde inspärras på ett dårhus, begriper att jag blifvit öfverrumplad af en outsägligt stor olycka, utan att ega makt att bekämpa den. Gråt du, syster — jag skall skratta, jag.

Daniel skrattade verkligen.

— En fattig satan, som jag är — en simpel trashank — en stackare — ett onyttigt kräk, hvilken oerhörd dumhet har ej fattat mig, hvilken svindel af galenskap, hvilket förfärligt sjelfbedrägeri! Tryckt af ögonblickets nödvändigaste behof, utan all framtid, vågar jag blicka in i en himmel. Tror du syster, att det kan vara ett lockmedel af hinhåle eller en ingifvelse af gud?

— Nu pratar du åter i vädret, bror Daniel. Att du är litet tokig, kan jag väl förstå; men hvad bryr jag mig om allt det der? När jag är med dig... och det händer ej så ofta... tycker jag att du skulle tänka litet på mig också. Hvarför gå vi icke dit ner och se oss omkring?

Den tafla, som borggården erbjöd, var onekligen

ganska liflig. Grupper af lifdrabanter och annan militär rörde sig fram och åter. Dagen var klar och behaglig. Man tycktes vilja njuta af den vackra årstidens sista andedrag. En af de kungliga sluparne, smyckad med rika, förgylda ornamenter, hade nyss lagt till vid quain. Omkring årorna — förda af ungt och raskt folk, klädda i blått och gult, med riksvapnet på sina blanklädershattar — perlade vattnet, skimrande såsom diamanter emot solstrålen. Grupperna, spridda på borggården här och der, drogo sig ned till den anlända farkosten.

— Om du icke vill följa mig, anmärkte Clara, så går jag bestämdt ifrån dig.

Hastigt fattade Daniel henne med ena handen åter om armen, och med den andra pekade han emot den stora slottstrappan.

— Ser du der?

— Barmhertige Gud, så tokig du är! Du kan just skrämma lifvet ur mig.

— Hon tager af uppföre slottstrappan.

Clara var nästan ond.

— Hvem är då den der hon, frågade flickan med förtrytelse, som du så ständigt talar om?

— Hvem hon är? upprepade Daniel. Det är hon, tillade han derefter helt kort.

Huru gåtfullt svaret än var, så vidgade sig Claras ögon likväl. De hade aldrig varit vackrare och större än nu.

— Ah, min bror, småskrattade hon, nu börjar jag att förstå dig.

— Förstå mig.

— Jag har engång läst, att alla, som älska, äro en liten smula tokiga.

Daniel sänkte hufvudet.

— Skulle det vara möjligt, fortsatte Clara och spär-

rade upp ögonen, att alla, som äro tokiga, också äro en smula förälskade?

Clara log, under skalkaktig tystnad.

— Svara mig, Daniel, fullföljde hon derefter meningen, älskar du?

Åter lyfte Daniel upp sin blick och betraktade flickan. Hennes ord dallrade såsom en underbar ton genom hans hjerta. Ännu i de år, då verlden endast i irreguliera former föresväfvar ynglingen, hade en lidelse gripit in i hans bröst, vid hvars nattbloss han först blifvit lyst fram till medvetande, icke blott af sin egen känsla, utan äfven af sin egen ställning. Länge ville han icke bekänna passionen inför sig sjelf; ännu längre bar han den fördold i sitt bröst; men allt mäktigare och mäktigare verkade lidelsen likväl utåt på hans tankar och handlingar. Så länge han bar den, endast en oförstådd suck, inom sig, blommade så många sköna drömmar upp, och dervid njöt han den lifliga själars egna lycka, att alltid hafva nya gåtor att lösa; men knappast hade han uppvaknat till begrepp om sin belägenhet, fått namn på sin känsla, uppmätt något af dess djup och höjd, innan den utbröt, som en häftig storm, som en våldsam böjelse, hvilken förhärjade de vackra drömmarne, förmörkade hans tankar och förvildade hans handlingar. Väl bestod hans högsta önskan deri, endast att få se föremålet för hans hängifvelse, att vara i hennes grannskap, att veta hvar hon var och hvad hon gjorde; men det var redan långt mera, än hans plats i samhället medgaf. Då sönderslets hans hjerta af qval, som icke lemnade honom, hvarken dag eller natt. Förut lugn och belåten med sin ställning, blef han nu upprorisk emot den. Hvarföre saknade han rikedom, börd, rang? Hvarföre voro icke redliga tänkesätt och ett varmt hjerta tillräckliga? Han var en ung dåre, torde mången säga, visserligen, emedan han var en ibland

de olycklige, som naturen gör till ett, samhället till ett annat. Deras lott är gifven: de måste kämpa genom hela lifvet, för att i det bästa fallet segra öfver sig sjelfva och djupt ingripa i samhällenas utveckling, eller förtäras inom sig sjelfva och krossas af samhället.

Endast i ett enda fall hade han hitintills fattat sin ställning. Han insåg nemligen klart, att om han blottade för någon annan hvad som försiggick inom honom, skulle han endast åsamka sig löje eller medömkan. Med mera beslutsamhet, än som gemenligen tillfaller någon vid hans år, slöt han sig inom sig sjelf. Endast systern, hans känslors enda vänliga och smekande lekkamrat, lät han någon gång på afstånd kasta en blick in i sitt mysterium.

Men icke dessmindre fruktade han likväl för att helt och hållet afslöja sig äfven inför henne, emedan han älskade henne för mycket, för att nännas störa hennes ännu så barnsliga frid.

Under det nyss passerade samtalet hade han likväl mindre än någonsin förmått beherrska sig. Hon hade upptäckt att han älskade. — Men hvilken? — Hon visste det icke och njöt skalkaktigt af sin upptäckt.

Daniel, som ansåg sig hafva förtrott henne allt, öfverraskades af hennes okonstlade och barnsliga anmärkning.

— Är det möjligt, upprepade han hennes fråga inom sig, älskar du?

Frågan hade kommit såsom en ton från en Zerafsharpa.

På länge hade intet ord klingat så ljuft genom hans själ, ingen så mild flägt svägfvat öfver hans hjerta.

— Ack ja, syster, besvarade han äfven hennes fråga, till min fasa och förtviflan älskar jag. Det är vansinnighet — jag vet det — att i min ställning hängifva

mig åt en böjelse, som gör mig till en narr, till och med i mina egna ögon. Hon — en engel . . . .

En stråle af den lifligaste glädje spelade åter i Claras ansigte.

— En engel — bra, min bror, bra! När en karl vågar älska en flicka, så måste hon alltid blifva i hans ögon en liten aldra som sötaste engel. Eljest vore det icke icke mycket värdt med kärleken. Vidare, du.

— Som en . . . .

— Nåväl, som en . . . .

Men Daniel svarade icke . . . han hörde henne icke ens mera . . . han hade glömt hela samtalet. Hans uppmärksamhet var åter fästad på slottstrappan. Själen tycktes fly dit i hvarje hans blick.

— Dröj här, yttrade han slutligen, jag kommer straxt tillbaka.

Clara stirrade förundrad efter honom.

— Rigtigt klok är han ändå icke, mumlade hon för sig sjelf. Men hvarföre skall man väl vara smått tokig, när man älskar? Om jag någongång blir kär, fullföljde hon sin tankegång, så skall jag bli mycket förståndig, mycket klok, mycket... mycket... snusförnuftig.

Hvilket thema med tusende variationer för en ung flicka!

Det var första gången, som Daniel gifvit luft åt sina tankar, första gången, som hans hjerta andats ut sina bekymmer, första gången, som hans själ brutit tystnadens tunga boja. Det var en lycka, som han ej känt förut.

Han hade på slottstrappan åter upptäckt samma fruntimmer, som han sett der en stund förut, och som han — vare sig att han misstog sig eller icke — likväl trodde vara . . . .

Föreställningen att nödgas återvända den långa vägen till hufvudstaden, utan att hafva sett henne, hade sedan flere timmar utgjort hans förtviflan.

Kosta hvad det ville, ämnade han nu icke släppa henne ur ögnasigtet.

Med snabba och ilande steg hastade han in på borggården och emot slottstrappan.

Ännu stod här och der en grupp af samtalande hofmän qvar,

Det var icke utan en viss känsla af fruktan och förlägenhet, som han ilade fram emellan dem. Deras pragtfulla drägter undföllo honom icke. De lysande broderierna och de i höga färgor glänsande sammets- och sidenrockarne bländade honom. Ovilkorligen kom han att dervid sänka blicken på sig sjelf. Hans rock var gammal och sliten, hans väst söndrig. Det skar honom i hjertat. Med en förbannelse öfver sitt öde, var han ett ögonblick färdig att vända tillbaka; men den makt, som drog honom framåt, var större än all annan.

Med stolt, nästan hötande panna och med eldiga, nästan utmanande blickar ilade han förbi dem.

I samma stund, som han hann fram till den första af de fem arkader, som leda till slottets vestibul, begaf hon sig ut på andra sidan i parken. Otålig tog han ett steg uppföre trappan, i afsigt att störta efter; men tvänne gevärskolfvar korsade sig i detsamma framför honom.

— Tillbaka! ljöd det.

Det var en ung vildhjerna, som, midt i sina obändiga och öfverspända fantasier, kastades tillbaka till den nakna verkligheten.

Tusende tankar föllo härvid på en gång ned, såsom ett slagregn, öfver hans själ.

— Hvarföre får jag ej passera fram? frågade han dock; jag ämnar icke göra något ondt.

— Bort, slyngel! svarade endast soldaterne; bort drummel!

Vid ett annat tillfälle skulle uttrycket måhända satt hans hela blodmassa i rörelse; i denna stund gjorde deremot soldaterna sjelfve ett djupt intryck på honom: han kände att det var en makt, som stod framför honom: det var en ny erfarenhet, som ingaf honom en ny tanke. Han hade likväl icke nu tid att förlora något ögonblick. Hon hade passerat ut i parken, han måste efter dit. Utan att vidare vexla något ord, hastade han omkring slottet. Parken var öppen. Han inträdde i den, redan lycklig af att befinna sig der.

Icke blott stora kapitaler äro nedlagda på Drottningholms parker eller så kallade lustträdgårdar; man har der äfven nedlagt, hvad som är ännu mera, snille och smak.

Daniel hade inkommit i den såkallade franska trädgården, som nu mera icke på långt när utgör, hvad den då var.

Omgifven, som den är, på båda långsidorna af tredubbla höga och åldriga alléer, ger första anblicken ett stort intryck.

Innanför denna ram af väldiga skuggor ringla sig friska gräsplaner om hvarandra med täcka blomsterrundlar.

Ett högt vattensprång kastade sina skimrande strålar midt framför den plats, der Daniel stod. Små, i granna färgor skiftande, regnbågar, glimmade och försvunno oupphörligt, liksom luftiga fransar, i de klara vattenbågarnas fall. Daniels sinne var för öppet för allt sannt och stort, att icke anslås af taflan framför honom. Det är naturmenniskans lyckliga eller olyckliga lott att lätt hänföras; lyckliga, emedan det skän-

ker henne stora ögonblickliga njutningar, olyckliga, emedan det ofta förer henne ur omständigheternas nödvändiga, praktiska rigtning. Ännu lefde också Daniel mera i sina känslors inre lif, än i erfarenhetens och det pröfvande förståndets. Utan att tänka på något motstånd, öfverlemnade han sig åt sina intryck. Han njöt icke heller ens flygtigt af hvarje ros, som stunden erbjöd, han gömde den i sitt bröst, såsom i ett herbarium, tryckte den oftast till och med till sitt hjerta ända till taggarne — ända till dess att hjertat blödde.

Irrande flögo hans blickar omkring — sökande efter henne, som lockat honom till stället; men när han ej upptäckte någon enda varelse, utan såg parken alldeles öde och tom, vände uppmärksamheten sig småningom, med nyfiken beundran, till de för honom så nya och obekanta föremålen. Väl tyckte han sig främmande i denna naturens stora, vackra sal; men det föll honom ändock icke in, att han ej egde fullkomlig rättighet att vandra der.

Undrande betraktade han de tritoner, som längre bort bildade tvenne nya kaskader; han stannade vid Herkules — kämpande med draken — en af metall gjuten stod, på ett postament af huggen sten, med hvita marmorränder; han beundrade den ena efter den andra, Adonis och Venus, Acteon med bågen, Pluto med den treuddiga spiran, Venus med svanen, Astrea vid sin urna, Laocoon med sina söner och Bachus, lekande med en gosse, allt bilder af bronz; han beträdde de fyra terasserna, trädgårdens vackraste prydnad. Här mötte honom den ena öfverraskningen efter den andra: pyramider, glober och kolosser af väldiga, mörkgröna granar; platser, liknande stora salonger med gröna väggar af täta häckar, omgifna af gångar, och höga, dystra bosquéer; än mera, längre bort öppnade sig för

honom en theater, med parterr, amphitheatrar och grönskande, växande kulisser, framför hvilka en majestätisk gestalt i snöhvit marmor — Apollo — reste sig på en piedestal af samma slags sten.

Inkommen i denna underbara labyrinth, glömde han allt annat.

Från den såkallade franska trädgården förde vägen honom till den engelska lustparken. Här visade sig en friare, friskare natur. Sceneriet lifvade honom här på ett annat sätt. Ett vattendrag flöt förbi hans fötter, han följde dess krökningar. Vattnet lopp — strömmande öfver sin botten af kisel — mellan mörka boskéer, slingrande häckar och grupper af praktfulla byster. Det var så tyst, så högtidligt, så djupt stilla omkring honom. En svan krökte nu om en udde: den flöt, liksom fördes den fram endast af vågen.

Men den djupa stillhet, som omgaf honom, stördes på en gång. Skrattsalfvor och ord ljödo. Han såg upp; men ännu märkte han ingen. Ljudet kom allt närmare och närmare från andra sidan af vattendraget. Det var tydligen barn, som pratade och skrattade med hvarandra, barn, som lekte.

En stund förgick.

Han hade nalkats ända ut till kanten af vattnet och sökte att locka svanorna till sig.

Härunder sprungo trenne gossar längs stranden på andra sidan förbi. Han fästade icke vidare sin uppmärksamhet vid dem.

Några ögonblick sednare nådde honom likväl ett nödrop. Det kom från stranden midt emot, men längre upp.

Daniel fattade tag i en utskjutande gren och lutade sig ut öfver bäcken, för att se efter om någon fara verkligen var å färde. Förgäfves, han såg intet. Ansträngande sina krafter, böjde han sig ännu längre öfver

vattendraget. Härifrån upptäckte han med förskräckelse huru ett af barnen, som förmodligen under lek klättrat upp i ett af träden, nu hängde på en af grenarne, gungande öfver vattnet. Daniel besinnade sig icke längre. Vattendraget var icke särdeles bredt; djupleken kunde han icke beräkna.

Med ett språng befann Daniel sig redan i vattnet. Hurtigt gick han framåt. Vattnet steg allt högre och högre; fotfästet upphörde, han måste simma; det var kallt, men han kände det icke — han brann sjelf. Öfverkommen, sprang han upp på stranden och ilade med vindens snabbhet till stället, der faran syntes hota.

Han hade gissat rätt. Det var verkligen de tre gossarne. Förhållandet var icke svårt att begripa. Den i trädet hängande hade klättrat upp — och grenen brustit — hvarvid han i fallet lyckligtvis fått tag i en annan. Det var dock icke ifrån honom, som nödropen kommo; snarare tycktes han skratta åt den förskräckelse, som hans belägenhet förorsakade de andre.

Daniel gaf sig icke tid att närmare granska någon af gossarne, men det kunde icke undfalla honom, att den ene af dem, som ropade på hjelp, var svart, som en pudel: det var en negergosse.

Med ett raskt språng var Daniel snart uppe i trädet; försigtigt begaf han sig ut på en af grenarne, hvarifrån det lyckades honom, att berga den i luften sprattlande pojken. Med ett hopp stod han snart åter på marken med pilten i sin famn. Innan han satte honom ifrån sig, blickade han in i dess öga: det var fullt af solljus, fullt af strålande tacksamhet. Daniel kände sig rätt lycklig öfver att ha hjelpt honom.

Han hade knappt satt ned gossen, förrän steg hördes helt nära. Då han vände sig om, möttes hans blick af en qvinna, af ett så majestätiskt och skönt utseende, att han af vördnad och aktning ovilkorligen

tog mössan af sig. Snille och själfullhet strålade ur hennes ögon, stolthet och mod bredde sig ut öfver hennes panna. Daniel tog ett steg tillbaka.

— Du är en rask yngling, tilltalade hon honom slutligen. Hvad heter du, min vän?

Rösten var så vänlig, att Daniel blef helt modig.

— Mitt namn är Schedvin, svarade han, Daniel Schedvin.

— Hvad är din far?

— Död.

— Och han var?

— En afsigkommen, fattig handtverkare.

— Du är väl också handtverkare då, kan jag tro?

— Jag? Neej . . . jag är, tillade han derefter med sänkt röst, ingenting.

— Hvad ämnar du då bli?

— Jag vet ej. Då min far dog, var jag i öfversta klassen i Jacobs folkskola. Sedan dess . . .

— Sedan dess?

— Sedan dess . . . har jag gjort ingenting.

— Det är farligt, min vän, vid dina år. Tänk nu öfver hvad du vill bli och kom sedan till mig, så skall jag söka att hjelpa dig. Din mor lefver ju ännu?

— Hon lefver, ja, det gör hon.

— Tag då det här . . . och hon tryckte en börs i hans hand . . . och lemna det åt din mor. Kom föröfrigt ihåg hvad jag sagt dig.

Hon gaf honom derefter en vink, och han förstod att han borde draga sig tillbaka. Men han stod qvar. Börsen brände i hans hand. Han hade ännu aldrig emottagit någon gåfva. Han skämdes och visste icke om han borde behålla den eller ej. Fruntimret tycktes förstå honom. Ett behagligt leende flög öfver hennes ansigte.

— Du har gjort mig en stor tjenst, sade hon der-

efter; om du också icke räddat min sons lif, så har du likväl hjelpt honom ur en svår belägenhet. Se här, tillade hon, och strök en liten guldring af sin hand. Modershjertat vill äfven gifva dig ett litet minne. Kanske det har större värde för dig?

Daniel hade aldrig känt sig så förnöjd, som i denna stund: han tyckte sig vara en bättre menniska än någonsin förr.

Flere personer nalkades nu från gångarne rundt omkring. Daniel drog sig tillbaka. Ehuru på afstånd, hörde han huru ganska allvarsamma förebråelser utdelades.

— Du är så gammal, Gustaf, yttrade det okända fruntimret, att du icke borde ha blottställt dig på det der sättet. Hvad hade du att göra uppe i trädet?

— Jag såg ett äpple deruppe: ett enda.

— Deruppe? Du borde ha insett, att det satt allt för högt.

— För högt? För mig? Se här, Mamma, här har jag det. Det var så roligt att gripa det. Det satt högt, högt upp.

— Det är en annan sak, Gustaf. När man är dristig — och det lyckas — då är allt bra. Men var försigtigare nästa gång. Nu höll det på att kosta dig lifvet . . . Eljest . . .

Fortsättningen nådde ej fram till Daniel; men efter en stund hörde han åter.

— Och du Carl?

— Jag stod nedanföre, mamma, svarade han, och ropade på hjelp.

— Ville du icke också täfla med Gustaf om äpplet?

— Det ville jag icke, mamma; men sedan Gustaf tagit det, tänkte jag att få dela med honom.

Daniel hade stannat vid krökningen af gången och

kunde ej hindra sig ifrån att blicka tillbaka genom häcken.

Negerpojkens svarta ansigte grinade illa.

— Jag skall säga hvad Carl tänkte, yttrade han och förvred anletsdragen ännu värre.

— Nå, hvad tänkte han då?

— Han tänkte, att om Gustaf fallit i kanalen och omkommit, så hade han ärft äpplet.

— Fy Badin, fy!

Daniel hade gjort en handling, som tillvunnit honom ett högst ovanligt bifall. Utan att kunna åtskilja handlingens och bifallets särskilda betydelse, höjde de honom gemensamt i hans egna tankar.

Efter det kalla badet var han lungblöt; men han var ännu i de år och vid det humör, då man ej lägger sådana der småsaker på sinnet. Han skakade endast på sig, som en hund, hvilken kommer upp ur sjön; dermed var hans toilett gjord.

Lika långsamt, som han nyss förut vandrat fram genom parken, lika hastigt lemnade han den nu, otålig att träffa systern och för henne få berätta hvad som tilldragit sig.

Några oredliga tankar sysselsatte honom likväl, under det han skyndade framåt.

— Det der fruntimret uppmanade mig, att blifva någonting. Hon har rätt, jag måste blifva något. Men hvad?

Han erinrade sig dervid de tvänne soldater, som vid slottsarkaden stängde hans väg med kolfvarne.

— Soldat? upprepade han. Hvarför icke? Man är någonting då. Det är också lätt att bli soldat. Jag har redan haft anbud. Får jag väl uniformen på mig,

så kan jag visa mig för henne, som lofvade att hjelpa mig fram.

Här stannade han likväl på en gång i sina meditationer.

— Men, min Gud, mumlade han halfhögt, jag vet ju icke hvem hon är.

För ett ögonblick förmörkades hans tankar af denna ovisshet, och han funderade till och med på att begifva sig tillbaka och fråga hvem hon var. Men nästa ögonblick återtog han sin väg, och det djerfva och beslutsamma uttrycket i hans gång och ansigte återkom.

— Jag vill bli en karl, beslöt han nu. En bra karl, tillade han derefter, hjelper sig alltid sjelf.

Han hade väntat att finna sin syster, der han lemnade henne; men då han anlände till platsen, fanns hon icke der.

Med oro blickade han omkring sig.

Under hans långa frånvaro hade kungsslupen gjort en tur utåt sjön, hvarifrån den nu återvände.

Slupen var full af hof-folk, damer och herrar om hvarandra; harmonimusiken i fören blåste ett vemodigt stycke, och under omvexlande djupa och smäktande toner gled båten fram.

Kring landningsplatsen hade menniskor från alla håll samlats. Daniel anade att nyfikenheten äfven dragit Clara dit.

Med lättare sinne, än hvarmed han förra gången passerade borggården, begaf han sig nu framåt.

Slupen närmade sig kajen. Lockadt af den angenäma dagen, hade för sista gången hofvet velat njuta af den friska sjöluften och behaget att gunga på den

klara vattenyttan. Endast drottningen hade frånsagt sig nöjet att deltaga i utfärden: innan hon efter sommarens slut återvände till hufvudstaden, hade hon dyrbarare älsklingsställen att taga afsked af. Det lilla, täcka lusthuset China, denna fantastiska skapelse i en af parkens mest tjusande trakter, utgjorde härvid måhända föremålet för en af hennes förnämsta tankar. Hvem vet likväl? I Lovisa Ulrikas hufvud hade snillet en hel verkstad, der många planer smiddes. Men konungen — drottningen hade sjelf öfvertalat honom — ställde sig i spetsen för båt-partiet, hvarigenom det också blef både ganska riktaligt och lysande.

Mälaren var i dag så klar, som en spegel, ingen vind krusade dess yta, endast årorna skuro, under jemn takt, den blåa vågen. På flere ställen hade roddarne fått hvila sina åror: än under den djupa skuggan af en hög holme, än emellan utskjutande uddar, krönta af mörka granar och resliga tallar. Musiken hade här spelat upp — ekot besvarat tonerna från tusende klyftor — och åhörarne njutit af de bortdöende ackordernas sista suck i sina egna bröst.

Lifvade af sjöns friska flägt, lade de lustfärdande åter i land. Musiken tystnade — dock icke förr än med det sista årtaget.

Konungen var den förste, som uppsteg på kajen.

Några månader förut hade han ingått i sitt fyrationdesjette år.

Efter dåvarande samhällsfördrag, kunde ingen lämpligare konung hafva suttit på Sveriges thron.

Hans önskningar för fäderneslandets bästa voro rena; hans makt ingen.

Det goda hjertat gaf mera sin pregel åt hans handlingar, än förståndet.

Såsom konung, ställd emellan rådets vidgade myndighet och sin gemåls snille och ärelystnad, bleknade hans egen purpur bort.

Fram till folket, huru hårda de former än voro, emellan hvilka försynen ställt honom, trängde likväl hans vänliga väsende.

I ordets vanliga bemärkelse motsvarade han begreppet af en god familjefader.

"All den fromhet, som utgjorde hans karakter, lyste i hans ögon," yttrar en af hans kommentatorer, *) "all den enfald, som kunde trankilisera den frihets-ömmaste nation."

"Ingen monark var mer egnad att genom folkets kärlek förvärfva sig en utvidgad makt," yttrar Geijer, "ingen mindre att våldsamt tillrycka sig den."

Sådan, som han visar sig i sina handlingar, visar han sig äfven i sitt yttre väsende. Man igenkänner samma stämpel.

Hans utseende, intagande och förbindligt, saknade energie. Undersättsig och medelmåttig till sin vext, egde hans ansigte denna fylliga vänlighet, som häntyder godhet, men icke hvarken skarpsinnighet eller beslutsamhet. De blåa ögonen saknade allt verkligt lif. Utan att vara imponerande, var hans gång behaglig.

En af hans gunstlingar påstod, att han såg nådig ut . . . till och med på ryggen.

Med en godhet, som trängde till hjertat, helsade han folket, som samlat sig på kajen. Den tillgifvenhet, det hyste för honom, yttrade sig i ett långvarigt bifallssorl. Huru belåten glänste icke också nu hans blick! Intet smycke i hans krona var honom så dyrbart, som folkets kärlek.

Slupen hade under tiden laddat ur sin dyrbara last. Kavaljerer och damer rörde sig om hvarandra, alla glada och uppfriskade efter den trefliga utfärden. Konungen tog vägen åt slottet. Det var ett praktfullt,

*) A. Hamilton. Manuskript.

ett rikt, ett gladt tåg: en lefvande solfjäder af skönhet och rikedom omkring honom.

Daniel anlände till bryggan just i det ögonblick, konungen steg i land.

Äfven på honom gjorde det milda och vänliga uttrycket i monarkens väsende ett lifligt intryck. Men prakten i det hela bländade ändock mera hans blick. Med vaknande äregirighet afundades han hvar och en.

— Jag måste blifva soldat, tänkte han ånyo. Ja, ja, soldat!

Hans hjerta klappade häftigt vid blotta tanken derpå.

Men på en gång stannade blodets hastiga lopp i hans ådror — kinderna bleknade — en lätt darrning ilade genom hans leder.

Bland hofdamerna hade han upptäckt ett blondt, mildt, ljuft ansigte; allt annat på jorden bleknade bort i hans själ inför det. Men huru mäktigt hon äfven anslog hvarje hans känsla, sönderföll han dock icke nu i ett svall af regellösa fantasier, som förr. I hans tankar hade han nu fått ett mål för sitt lifs verksamhet, och derigenom äfven begrepp om sig sjelf. En manlig känsla hade intagit honom. Han hade liksom fått ett säkrare fotfäste på jorden, än hvad han förut egt.

Daniel kunde icke slita sina ögon ifrån den blonda, vackra varelse, som så uteslutande beherrskade honom. Ingen af hennes rörelser undföll honom. Hvarje blick, som hon kastade omkring sig, samlade han upp och gömde i sin själ.

I detta ögonblick passerade hon förbi honom, hon vände sig åt honom — hon helsade — helsade med intagande förbindlighet.

Blodet kastade sig våldsamt uppåt. Hans kinder färgades af en högröd purpur. Icke längre mäktig sig sjelf, skulle han måhända kastat sig ned framför hen-

nes fötter, om icke i detsamma en stark hand knuffat honom bakifrån så våldsamt åt sidan, att han stupade på näsan.

Daniel kände sig mera förkrossad af det smälekfulla i sin ställning, än af slaget. Hämndkänslan, hittills obekant, vaknade på en gång upp till full kraft.

Då han åter stod på sina ben — knöto sig oemotståndligt hans händer — och han beredde sig att straffa den, som förolämpat honom. Men hans armar sjönko åter till sidan. Hon — blondinen — kastade ju i detsamma en blick — full af hjertats skönaste oskuld — men på hvem . . . det var icke på honom . . .

Det var på den man, som nyss fällt honom till marken.

Daniel rasade och kände sig på samma gång slagen. Det var således på honom, hon hade helsat öfver hans axel. Och den lycklige hade kastat honom till sidan, för att sjelf komma fram.

Delad emellan afund och hat, betraktade han mannen.

Det låg så mycket lugnt allvar, redbarhet och sans i detta ansigte, att det genast intog. Öfver ögonbrynen fanns ett drag af stränghet, men ur ögonen strålade förstånd och mildhet. De bleka dragen lifvades vid blondinens blick. Öfver läpparne, hvilka krusades af ett godt småleende, hvilade ett mildt behag.

Så oangenämt det intryck var, som han gjorde på Daniel, så angenämt var dock i sjelfva verket hans utseende.

Flärdlöshet och sanningskärlek tycktes framför allt utgöra hufvuddraget hos honom.

Man såg tydligt, att hans hjerta var fullt af förtröstan och mod, att hans arm var fast.

Konungen hade redan nått fram till slottet, åtföljd af den brokigt hvimlande omgifningen.

Mellan främlingen och blondinen vexlades ännu en blick — derefter försvann hon i sviten, hälften rodnande, hälften leende.

Den okände, bleke mannen stod qvar. Hans blickar tycktes icke vilja släppa henne: de följde henne med en oro och längtan, som endast den varmaste kärlek kan ingifva.

För allt pris i verlden ville Daniel icke förlora honom ur ögnasigtet, innan han fått veta hvem han var.

Ned vid stranden stodo ännu några af konungens svit qvar, inbegripne i ett samtal.

Af dem igenkände Daniel endast en enda; neml. grefve Hård, öfverste vid konungens lif-drabanter.

Efter att under flere år med den största utmärkelse hafva stridt i general-staternas armé, anförd af furst Waldeck, emot fransmännen, under fältmarskalkens af Saxen befäl, hade han återkommit till Sverige. Ryktet om hans äfventyrliga tapperhet och mod hade gått före honom till fäderneslandet.

Allmänheten kände hans bedrifter — det var tillräckligt skäl — för att äfven taga reda på hjelten. En krigare kunde icke heller ha en förträffligare hållning. Hvar och en måste beundra hans smidiga och starka, hans proportionerligt välbyggda och martialiskt härdade gestalt. Som han stod der, vände han sig till hälften bort, så att blott profilen föll i ögat. Pannan var bred och hög: kraft och mod, omdöme och beslutsamhet tycktes der hafva beredt sig ett eget hem. Den något krökta näsan, den litet utstående hakan och de svällande läpparne angåfvo stolthet och befallande värdighet, sjelfständighet och lefnadsfriskhet. Folken hafva sina gunstlingar, lika väl som hofven. Grefve Hård var bådas. Ett manligt väsende, förenadt med ridderlighet och tapperhet, vinner lätt på sin sida våra hjertans skönaste dotter, enthusiasmen.

När samtalet slutade och gruppen begaf sig efter konungen, såg Daniel huru den okände hastade emot den.

Grefve Hård märkte honom genast och öppnade med ett gladt utrop sina armar emot honom.

— Välkommen hem, Puke, utropade Hård, hjertligt åter välkommen till slägt och vänner! Jag menar att fäderneјorden smakar väl, sedan man pröfvat utlandet. Välkommen tappre vän! Huru befunno sig vapenkamraterna derute?

Daniel hade hört nog. Mannens namn var Puke. Med ett uppror inom sig drog han sig blek tillbaka. Det orediga missnöje med sig sjelf och verlden, som på en tid slitits om honom, återkom med fördubblad kraft. Huru hatade han icke samhället, som ordnat så mycket öfver honom och ställt honom sjelf så lågt! Från allt, som egde hans beundran, som födde längtan och åtrå i hans själ, tyckte han sig vara förskjuten.

Stora inre strider pröfva likväl icke allenast menniskan, de gifva henne äfven mycket, derest hon består profvet. Utan denna andens tvekamp med demonerna i vårt bröst, skulle icke så mycket herrligt uppblomstra i hjertat, icke så mycken styrka och kraft utveckla sig i vår karakter. Den, som består profvet, går alltid bättre och fullkomligare ur hvarje strid.

— Mod, Daniel! ropade också slutligen en inre röst till honom. Jemmer och tvifvelsmål är feghet. Du vill högt upp och har långt — mycket långt att gå. Börja då i tid! Orediga tankar släpa bort med dig nu — än hit, än dit — förströ dig i luften, som en hand full stoft. Det måste upphöra. Viljan är född tvilling med modet. Såsom jernbandet omkring de lösa laggarna, måste jag pressa mig omkring något bestämdt mål. Gifver jag efter — känner jag, att jag skall gå under. Tager jag mitt beslut, går jag orubbligt på må-

let; hvem säger mig, att icke äfven jag kan nå det. Alla här i dag hafva varit krigare. Godt, jag skall fatta ett beslut, jag skall äfven blifva soldat. Jag vill och jag skall!

— Hafva alla, som jag sett här, varit krigare, rättade han likväl snart sitt eget yttrande; månne icke snarare adelsmän?

Ett kallt leende krökte härvid hånande hans läppar.

— Vår förste stamfar, besvarade han sig sjelf, uträdde i verlden endast med ett fikonalöf.

Månne det icke endast är så, som hvarje verklig man utträder i den?

Det torde slutligen komma an derpå, om ej fikonalöfvet är det enda erforderliga adelsbrefvet i verlden?

Sedan Daniel en gång fördjupat sig i sina tankar, hade han helt och hållet öfverlemnat sig åt dem.

Säkerligen skulle han också ännu ganska länge fortgått i samma mediterande rigtning, hade han icke känt en hand lägga sig på hans axel.

Då han såg upp, fann han sig sittande på en bänk vid kajen. Platsen var folktom — slupen borta — han var ensam. Framför honom stod endast en kammarpage.

— Söker icke du en syster? frågade pagen.

Daniel sprang hastigt upp, liksom träffad af en förebråelse.

— Min syster, jo, jo! Hvar är hon?

— Följ mig!

Daniel betraktade med förundran den granna, vackra pagen. Ännu mera förundrad blef han, då hans ledsagare förde honom in i slottet och soldaterne — i stället att stänga vägen med gevärskolfvarna — gjorde honnör, visserligen icke för honom, men ändå för hans följeslagare.

ANDRA KAPITLET.

Drottningen. Den svartlockiga flickan.

Pennan är ett trollspö — på dess vink uppstå gestalter ur hundraårig grift.

Vi inträda i Drottningens förmak.

Hvem är den qvinna, som står der, till hälften vänd emot det höga fönstret, belyst af den klara dagen?

Med handen lyftad upp emot pannan, tycktes hon öfverlägga med sig sjelf.

Hvilken glans i hennes stora, mörkblå ögon, hvilket omvexlande spel i deras uttryck, tolkande själens brinnande och oroliga rörelser! Hennes gestalt är icke hög, men huru väl proportionerad, hvilken smidighet i formerna, hvilket qvinligt och dock sannt majestätiskt behag!

Hvem är hon, frågar du? Det kan ej vara någon annan än Lovisa Ulrika.

Med öppen och ädel stolthet, med varm känsla för sin ära, med en själ, som ville förstå allt, blott icke hvilan, syntes hon fixera framtiden.

En page inträdde.

Utan att förändra sin ställning, vände drottningen endast sitt hufvud emot honom. Rörelsen tycktes vittna om någon otålighet.

— Är Brahe *redan* kommen?

— Nej, ers majestät.

Pagen fruktade att han stört henne.

— Dalin och Höppener?

— Icke heller de, ers majestät.

Intet ansigte kunde vara en trognare spegel af hvarje inre rörelse, än Lovisa Ulrikas. Hennes yttre och inre menniska stodo i en verkligt elektrisk beröring med hvarandra. Den känsla af otålighet, som rörde sig i hennes själ, skiftade och försvann äfven nu i hennes anletsdrag.

— Men hvad är då fråga om, min vän? Hvad vill ni?

Pagen bugade sig.

— Ers majestät befallde mig underrätta sig, när slupen lade ut från landet.

— De äro således borta. Det är bra. Passa nu på, när Brahe, Dalin och Höppener komma. Dalin och Höppener införas i biblioteket. Brahe föres genast hit till mig.

Pagen bugade sig åter, i tanke att aflägsna sig.

— Vänta litet! inföll likväl drottningen; jag har ännu en qvart på mig. Underrätta prinsarne, att de göra sig färdiga till en promenad i parken.

Pagen aflägsnade sig.

Drottningen hade icke rört sig från stället. Ännu stod hon i samma inspirerade ställning. I den tankeföljd, som sysselsatte henne, var pagens inträdande endast en parenthes, som icke förändrade tankens gång.

— Det *kan* icke blifva annorlunda, yttrade hon slutligen halfhögt; det *får* icke blifva annorlunda.

Men likasom hon på en gång velat stryka bort sina tankar och gifva dem en annan rigtning, for hon med handen öfver ansigtet.

I rummet innanföre, det var i kabinettet, sutto tvänne fruntimmer: grefvinnorna Brahe och Hård: mindre strålande af juveler, än af intagande älskvärdhet, mindre af verklig skönhet, än af behag och dygd, hvilka, när skönheten nedstiger från sin thron, ännu bibehålla sig på sin.

— Jag skulle önska att kunna tänka på samma sätt, yttrade grefvinnan Brahe, till svar på en förut framställd mening, men jag förmår det icke. För mig äro dessa partistrider förfärliga. Rasar icke vid våra riksdagar den politiska fanatismen med en blindhet, som lemnar allt annat ur sigte, utom partiets mål. Fäderneslandet, som förr lifvade svenskt hjeltemod till uppoffringar och stora dygder, blifver nu blott ett batäljfält för de egna interessena. Afunden föder intolerans. När det verkliga kriget öppnar hjertat för ädla känslor, blir det hårdt och kallt i den politiska striden. I stället för redligt tänkande, billigt dömande statsmän, lura våra på hvarandra i patriotismens missförstådda namn, färdiga att vid första läglighet sönderslita hvarandra. Huru förråddes icke Levenhaupt af sina vänner och huru förråddes icke vännerna af Gyllenstjerna? Lycklig ni, grefvinna, som ännu icke vet hvad det vill säga att frukta för er man.

Under det grefvinnan Brahe talade, öppnades så sagta, längst upp i rummet, dörren till drottningens toilett, och man såg en jungfrulig, smärt och lång gestalt hastigt visa sig der och lika hastigt åter försvinna. En stråle darrade i hennes mörkbruna ögon, en ros gungade i natten af hennes svarta lockar, men kinden var blek och kall.

Ingen af de närvarande märkte henne. Samtalet fortfor.

— Det är sannt, svarade grefvinnan Hård, jag vet icke hvad det vill säga att frukta för honom. Ni känner alltförväl, fru grefvinna, att Hård under hela vår

förlofningstid stred med utmärkelse och ära i Holland. Ni känner att han med bravur deltog i alla strider, der det gick hett till. Himmelen må veta, att jag ofta önskade att stå vid hans sida, deltaga i hans faror, sväfva framför honom, der striden var häftigast; men fruktan kände jag aldrig. Vet ni hvad jag gjorde i stället, grefvinna?

— Nej!

— Jag bad till Gud för honom, jag bad brinnande böner.

Grefvinnan Brahe tryckte sin väns hand.

— Ni kan hafva rätt, yttrade hon dervid; jag tror att äfven jag skulle känna det på samma sätt, kämpade Brahe i spetsen för en armé emot rikets fiender: det är rent spel i en sådan strid och ytterst är det försynens finger, som leder gången: förlorar man, är det en stor sorg för hela fäderneslandet, segrar man deremot, är det ett stort jubel. Men hvad finnes väl af allt detta i den politiska striden? Hör man talas om något annat än intriger och kabaler: huru den ena öfverbjuder den andra i förräderi och list: huru sjelfständighet och redbarhet undergräfvas af korruption? Hvad har försynen väl att beställa med en sådan strid? Om något öfvernaturligt finger leder den, är det icke himmelens. Det är ju en strid icke emot rikets fiender, utan emot egna landsmän.

— Förlåt mig, fru grefvinna, jag kan icke dela er mening. Öfvertygelsens, åsigternas, idéernas strid är äfven rik på hänförelser. Beror icke fäderneslandets öde äfven af den? I striden emot ärelystna grannar kämpa vi för vår nationalitets bestånd, i striden inom oss sjelfva kämpa vi för denna nationalitets utveckling. Ett bestånd utan utveckling saknar allt värde. Vill man uppri gtigt det förra, så måste man lika uppriggtigt äfven vilja det andra. Föröfrigt tror jag också med er, att partiväldet, sådant det nu herrskar, försva-

gar fosterlandskärleken, demoraliserar karaktererna, förqväfver många dygdiga känslor, verkar, med få ord, i allmänhet såsom ett stort förräderi. Men om man nu allvarligt tror detta, så inträder äfven pligten, att, i den mån man förmår, oförskräckt arbeta på en förändring. Att i strid mot sin öfvertygelse med likgiltighet åse fäderneslandets kräftsår, är också ett förräderi, såvida det icke är feghet.

Åter syntes det svartlockiga fruntimret i toilettdörren; men nu, som första gången, kom hon och försvann nästan på samma gång. Hon lutade sig likväl fram, hon lade örat till, hon lyssnade.

En svart sidenklädning föll i rika veck omkring den smärta gestalten.

— Ni är ganska sträng i ert omdöme, grefvinna. Skulle partiyran äfven ha' angripit ert goda hjerta?

— Ack nej, jag är blott qvinna. Min politik ligger i min kärlek, icke i bekantskapen om mitt fäderneslands ställning. Men min kärlek säger mig, att jag måste uppmuntra min man att modigt vandra den väg, som samvetet, som äran, som öfvertygelsen bjuda honom att gå.

— Jag beundrar er, grefvinna. Ädla hänförelser lifva er själ; mig har deremot ett vemod fattat, som jag ej kan förklara. Bedöm dock icke min svaghet allt för hårdt. Ni kommer från en aflägsen landsort. Ert varma hjerta ser ännu allting genom ett skimmer af illusioner. Jag deremot har här uppe sett händelsernas gång i hela deras nakna verklighet, och jag erkänner, att jag fruktar för den politiska söndring, som nu går genom landet. Det kan icke falla mig in att bedja Brahe underlåta uppfyllandet af en pligt, än mindre att svika en öfvertygelse; men min skyldighet är, att påminna om försigtighet. Huru lätt är icke gränsen för det rätta öfverstigen, och hvar är sedan gränsen? Visserligen bör mannen verksamt ingripa i det

offentliga lifvets förhandlingar; men icke *emot* de bestående formerna, utan *inom* dem. Är icke lagen den Jofurs-blixt, vid hvilken ingen ostraffad rör?

— Men om nu dessa former, om hvilka ni behagar tala, just utgöra det machineri, hvarigenom det onda befordras; hvad skall han då göra?

— Afvakta den stund, då de sjelfva falla sönder.

Grefvinnan Hård tystnade för ett ögonblick. Hon var på det högsta lifvad af ämnet.

— Tänk oss en stor olycka, anmärkte hon efter en stund, som hotar den ni älskar?

— Bevare mig Gud derifrån; men hvad menar ni?

— Hastar ni icke då oförskräckt fram och söker att rädda honom?

— Naturligtvis.

— Välan, fru grefvinna, och som ni nu älskar landet . . .

— Jag förstår er icke.

— Den, som älskar sitt fädernesland, hastar i farans stund utan alla betänkligheter modigt fram och räddar det. Hård skall alltid göra det — äfven utan min uppmaning.

I detta ögonblick stod drottningen framför dem.

— Ni har ganska rätt i hvad ni säger, grefvinna, talade hon, hvar och en måste skynda till ett, i fara försatt fäderneslands hjelp.

Den svarta gestalten syntes nu åter i toilettdörren. Såsom en brännspegel kastade ögat en enda lång stråle på drottningen. Derefter försvann hon åter.

— Jag delar ert hjertas bekymmer, grefvinna Brahe, fortfor drottningen, jag har, som ni, sett parti-förföljelser och beklagar innerligt dess alla offer; men jag delar också med er, grefvinna Hård, öfvertygelsen om mannens pligt att oförfäradt egna sin kraft och sitt lif åt fäderneslandet. Ha' ni lust att vandra med mig ett hvarf genom parken?

Grefvinnorna voro genast färdiga.

— Amanda! ropade drottningen; tag hit kappa och hatt.

Det svartlockiga fruntimret inträdde med de begärda plaggen.

Hon var en af drottningens kammaruppvaktning. Hon hade toilletten om hand.

I den stund, alla voro färdiga att begifva sig ut, öppnades dörren af pagen.

Grefve Brahe stod på tröskeln.

Brahe var ännu ganska ung, men han kände att han var rikets förste ädling. Med höghet, om också icke utan fåfänga, uppbar han sitt hufvud. Sjelfförtroendet var tydligt utpregladt i hans hållning, ehuru mildradt af de ädlaste manér och den finaste takt. Hofvet bestämde icke hans vüer, om det äfven begränsade dem. Han var aristokrat, men med konungadömet till supplement.

Med ett utrop af tillfredsställelse gick drottningen honom till mötes.

— Välkommen, grefve, talade hon; jag väntade er. Jag hade ock en gisslan här, som skulle draga er hit.

Med en artig rörelse fattade hon dervid grefvinnans hand.

De båda makarna vexlade en vänlig blick.

— Ursägta min otålighet, fortfor drottningen; men jag har icke en minuts ro, förr än jag vet om ni ingått eller icke på våra planer. Säg mig, ni motsvarar ju, grefve, hans majestät konungens önskan; ni åtager er landtmarskalks-platsen? Ni nekar icke, jag ser det. Det är på er, som vi byggt alla våra förhoppningar. Ni tiger.

Brahe fixerade drottningen.

— Känner ers majestät motpartiets kandidat?

— Fersen, ja, ja, jag vet.

Med synbar oro forskade grefvinnan Brahe i sin mans anletsdrag, för att i förväg läsa hans afsigter. För hennes känsla gällde det så mycket. Hennes själ var öfversvämmad af mörka aningar.

Med en glad framtid i sin känsla blickade grefvinnan Hård modigt omkring sig.

— Jag har öfverlaggt, talade Brahe, och fattat mitt beslut.

Drottningens hela uppmärksamhet var fästad på Brahe.

— Ers majestät, tillade han, jag skall uppträda såsom Fersens motkandidat. Jag skall söka att bestrida honom ridderskapets och adelns förtroende.

— Tack, Brahe, tack! Följer ni med oss i parken?

Amanda stod ensam qvar.

Något eget och underligt syntes försiggå inom henne. Ögat var ännu fästadt på den slutna dörren, liksom ville hon förvissa sig att den verkligen fanns emellan dem, som aflägsnat sig och henne; örat tycktes anstränga alla sina nerver, för att lyssna till ljudet af de sig aflägsnande stegen, liksom fruktade hon för att kunna misstaga sig.

Med ena handen höjd i linie med örat, tycktes hon med den vilja samla hvarje ljud.

I denna ställning, orörlig som en sfinx, syntes nästan en förtrollning hafva fattat henne.

Icke ett enda drag förändrades i hennes ansigte, bröstet höjde sig icke mera, andedrägten hade stannat.

Man kunde hafva trott att hon, liksom Loths hustru, då hon blickade tillbaka på det brinnande Gomorrha, på en gång blifvit förvandlad till en bildstod.

Ville man med mejsel eller pensel, i marmor eller

på duk, återgifva en bild af den lyssnande qvinnolisten, kunde fantasien icke dikta den mera lefvande.

Men ljudet af det sista fotsteget dog bort i pelaregången, och Amanda återkom till lif, gestalten rörde sig åter, läpparna öppnade sig.

— Brahe . . . landtmarskalk, yttrade hon. Vi få väl se.

Långsamt och forskande flög hennes blick omkring. Man skulle kunna ha' föreställt sig, att hon aldrig förr sett detta rum, med sina damast-tapeter och sitt förgylda listverk. Från hörn till hörn, från möbel till möbel, från stol till stol vandrade ögat, liksom stadt på en upptäcktsresa bland idel obekanta föremål. Vid spegeln dröjde hon ett ögonblick. Hon såg deri sin bild — smärt, fin och ädel — och en lätt försvinnande rodnad for öfver hennes kinder. Hvarför rodnade hon? Talade spegeln smickrande, som en artig hofman, till henne, eller såsom ett förebrående samvete? Med en nyckfull rörelse på hufvudet slet hon sig dock snart lös ifrån den. I rummet fanns en byrå, lackerad i grönt. Dit flög nu, med en hastig vändning på hufvudet, blicken på en gång. Men i detsamma lemnade hon äfven sin plats: rörelsen var smidig, steget elastiskt. Ansigtet glänste, fullt af eld. Framkommen till byrån, fattade hon i dess handtag, det ena efter det andra, i afsigt att öppna lådorna; men fåfängt — de voro lästa. En liten förtrytelse visade sig dervid hos henne; men hastigt upptog hon en nyckel, hon försökte att insätta den i låsen — men äfven det var fåfängt.

Förargad, kastade hon nyckeln ifrån sig.

— Drottningen är rädd om sina papper, mumlade hon dervid; men en gång skall det väl ändock lyckas mig.

Åter reste hon sig upp ifrån sin lutande ställning. Nu stannade ögat vid de kåsöser, i hvilka grefvinnorna

Brahe och Härd nyss förut samtalat. Hon undersökte hvarje särskild del af dem — men tycktes icke upptäcka något, som närmare tilldrog sig hennes uppmärksamhet. Med uttrycket af en liten förargelse, begaf hon sig till en af dem och kastade sig vårdslöst ned på de mjuka kuddarna.

Der hon nu lutade sitt af svarta lockar kringfladdrade hufvud och sjelfsvåldigt utsträckte sina fötter på den virkade pallen, tjusades ögat af cybaritiska behag. För att få vara ensam med sina tankar, tillslöt hon sina ögon. Mot den bleka hyn afbröto starkt ögonhårens svarta fransar. Handen hvilade lätt med ett enda finger på purpurn af hennes mun. Läpparna delade sig något, och en rand af en den hvitaste tandrad glimmade fram.

Tankarna i ett mediterande hufvud äro alldeles som ett radband: man genomläser dem den ena gången efter den andra; men det är icke alltid böner, man läser vid dem.

På en gång sprang hon åter upp.

— Höppener här, talade hon, nästan med en hviskande stämma, det betyder något — jag måste veta hvad hon har att säga honom. Men huru? Biblioteket!

Öfverläggande gick hon fram och tillbaka. Hennes steg vacklade, man såg att hon icke var öfverens med sig sjelf.

Efter ett par hvarf omkring rummet, lemnade hon det och utträdde i den stora pelareförstugan. Den var tyst och tom. Ännu ej vetande hvad hon ville, lutade hon sig emot en af pelarne. När man i sin själ söker efter något och ej finner det, eger man ej ro. Snart lemnade hon äfven pelaren. Hon utträdde i en af arkaderna åt borggården. Åter sväfvade blicken omkring den stora tafla, som der utbredde sig. Några toner nådde henne långt bort ifrån — ifrån slupen, som nu

hvilade under ett af bergen på andra sidan af viken. Men hon fästade sig icke dervid.

Ett stycke ifrån henne stod en flicka, frisk som vårens första ros, och betraktade slottet med så mycken naturlig nyfikenhet, som ett barn någonsin kan göra. För henne var hvarje föremål så nytt, och i samma mån äfven underbart.

Amandas uppmärksamhet fästade sig vid flickan, och ju mera hon betraktade henne, destomera öfverlemnade hon sig deråt. Ett ögonblick spred sig ett flygtigt uttryck af glädje öfver hennes ansigte, och hon lyftade ofrivilligt upp sina händer emot föremålet för hennes interesse; men nästa ögonblick hade kinden återfått sitt allvar och armarna åter sjunkit ned till sidan. Man kunde icke betvifla det, det var något vigtigt, som sysselsatte henne, och i afseende hvarpå hon ännu icke förmått att komma till en slutsats. Men oupphörligt fortfor hennes blick att hvila på flickan framför henne. Var det väl omkring henne, som tankarne nu sökte att konstruera en gifven plan? Knappast kunde man betvifla det, ty så helt och hållet syntes flickan upptaga dem. Snart förändrade sig också Amandas utseende. I hennes öga dog bort liksom en liten blixt. Lugnet återkom. Hon beherrskade sig. Med säker hållning närmade hon sig också nu flickan.

— God dag, Clara lilla, helsade hon henne. Jag tror att du ej känner igen mig; du ser på mig så förundrad?

Flickan var ingen annan, än vår första bekantskap, den sjuttonåriga Clara.

Clara svarade icke genast; men hennes ögon lyste så stora och undrande.

Amandas föräldrar hade flere år tillförene bott i samma hus, som Claras. Emellan flickorna, ehuru Clara då var mycket yngre, hade lekkamraters vanliga vänskapsförbindelser uppstått. Efter många år återsågo de hvarandra först nu.

Amanda förde Clara in i slottet, under löfte att visa henne det, något, som så lätt lät sig göra, enär de kungliga voro ute.

Clara var idel förtjusning.

Att vara igenkänd och bekant med ett fruntimmer vid hofvet, att blifva så vänligt, nära nog intimt, bemött af henne, och att få se slottet — dess salar och rum — det var mer än Clara någonsin kunde hafva drömt om.

— Låtom oss skynda, sade dock Amanda, drottningen kan snart vara här. Minnes du, Clara, så här sprungo vi också, då vi voro små.

— Men det var bara på gården, det, menade Clara.

— Och nu på slottet . . . deri har du rätt; men skilnaden är ändock icke så stor: ty ser du . . .

Hon betraktade Clara med en förstulen blick, liksom hon hade tvekat att fullfölja meningen.

— Ty, ser du, fortsatte hon icke dessmindre, ehuru med någon brytning i rösten, våra hjertan äro ännu lika barnsliga.

— Lika barnsliga? anmärkte Clara, och såg till och med litet misslynt ut. . . jag är icke barnslig mera. Vid sjutton år . . . och jag är nu sjutton år . . . så är man icke ett barn längre.

— Deri kan du då ha' alldeles rätt . . . men ser du . . . hvad var det nu, som jag skulle säga?

Amanda kom nästan af sig genom det okonstlade svaret.

— Du sade, att vi skulle skynda oss.

— Alldeles det, Clara, ty drottningen är bara ute:

i parken och kan vara här, när som helst. Nu äro vi i hennes sängkammare.

Claras ögon omfattade hela rummet på en gång.

— Min Gud, så vackert! Klädt i rödt alltsammans!

— I röd damast, du.

— Hvad drottningen måtte sofva godt här. Icke sannt? Hade jag ett sådant här rum, skulle jag drömma bara Jacobs-drömmar. Ack, hvad det ändock måte vara roligt att vara drottning! Om jag vore drottning!

— Då skulle du?

Clara antog ett rigtigt en liten smula majestätiskt utseende. Så allvarsam, som hon förut än kunde ha' varit, hade hon dock icke varit det så grundligt, som nu.

— Först och främst . . .

Hon började att räkna på fingrarna.

— Först och främst skulle jag välja mig . . . låt mig se. . . välja mig en liten kung. Borde jag icke det?

— Naturligtvis.

— För det andra . . . nu vet jag . . . skulle mamma få, hvad hon så länge önskat sig, en ny svart hatt och kattunskappa. För det tredje . . .

— Låtom oss gå vidare . . .

— Det är nog det bästa, du. Låtom oss det. Men nog är det trefligt ändock, Amanda, att tänka sig saker, som man vet icke kunna inträffa.

— När allt kommer omkring, torde just det mest omöjliga, vara det mest roliga.

— Här är toiletten. Hvad tycker du?

Clara slog tillsammans sina händer.

— Hvad du är lycklig, Amanda, som hvarje dag får betrakta all det här!

— Vet du, Clara, det faller mig någonting in. Ser du . . . jag håller bra mycket af dig.

— Gör du?

— Sätt dig ned här på stolen.

— Sätta mig ned . . .

— Gör, som jag säger. Skulle det ej roa dig att en gång i din lefnad ha' suttit framför drottningens egen spegel och sett dig i den.

— Ja, men . . . men . . .

— Inga men nu. Sätt dig ned . . . inbilla dig att du är drottningen sjelf, och att jag gör din toilett . . . så der, ja . . .

Clara tog plats, men hon rodnade och bleknade om hvartannat. Allting var så besynnerligt i hennes själ. Hon trodde sig snarare vara i himmelen, än på jorden.

— Jag skall låtsa frisera dig . . . tyst . . . det kommer väl ingen. Om någon finge se oss här, vore jag rigtigt olycklig. Drottningen skulle aldrig förlåta mig. . . Upp med hufvudet litet bättre. . . så der, ja. Drottningen är sträng, mycket sträng. Du har ett vackert hår, Clara; men det blir ännu vackrare, om man lägger det på det här sättet. Se sjelf . . . hvad säger spegeln? Här borde kanske en liten blomma sitta; men nej, du har ändock blommor nog.

Clara reste sig upp. En känsla af blygsam oskuld jagade henne ifrån platsen.

— Du sade att drottningen skulle bli mycket ond, yttrade hon, ifall hon öfverraskade oss här.

— Det skulle hon.

— Ack, det hade hon äfven mycket skäl att bli.

— För det man tittar i hennes spegel?

— Icke just för det; men för det förmätna i att intaga hennes plats. Jag är ändock intet annat än en fattig, stackars flicka. Dessutom . . .

— Dessutom . . .

— Så skulle jag bli så ledsen, så ledsen, i fall jag blottställde dig.

— Skulle du bli det? Det är snällt af dig, Clara.

— Kanske det är bäst att jag går min väg?

— Icke ännu, Clara. Vet du, jag har gömt det bästa till sist. Bibliotheket, marmor-, mynt-, mineralie- och naturalie-kabinetterne. Du skall få se . . .

Clara förstod just icke mycket hvad de der kabinetterna ville säga; men desto nyfiknare blef hon. Amanda drog henne med sig. De inkommo i myntkabinettet. Men om sjelfva mynten icke så särdeles tilldrogo sig Claras interesse, fästade hon sig destomera vid de i korkmodeller aftagna ruinerna af Minervas fordna tempel i Rom och af Sibyllas eller Vestas tempel i Tivoli samt af Metellernas präktiga grafvård utanför Cepeniska porten. Så godt Amanda förstod, upplyste hon om betydelsen; och Clara tyckte att hon förstod det så väl, ehuru hon troligtvis icke förstod någonting. Vid Sibyllas tempel fästade hon sig likväl aldramest.

— Sibylla, anmärkte Clara, det var ju hon, som spådde så väl?

— Ganska rigtigt, Clara, hon skall hafva spått alldeles underbara saker. Bland annat skall hon hafva förutsagt hela verlden dess öde.

— Det är bra besynnerligt, menade Clara, jag har en bok der hemma, som kallas för Sibyllan. Der får man veta hvad alla slags drömmar betyda. Du kan väl förstå, Amanda, att då jag drömmer någonting underligt, så tager jag alltid fram boken och söker reda på hvad det betyder. Och hvad tycker du väl . . . ännu ha' alltid mina drömmar slagit in. I natt drömde jag till exempel att en liten blomma . . . en natt och dag . . . alldeles svart och hvit . . . växte upp ur mitt eget hjerta . . . det var en så vacker dröm, vet du . . . ty den gjorde mig så lycklig, så . . . och när jag såg efter i boken, så betydde den . . . kan du gissa hvad den betydde?

— Det är omöjligt, Clara.

— Den betydde att jag skulle få återse någon gammal bekant.

— Och så har du träffat mig.

— Om det ej är underligt, då vet jag intet . . .

Ehuru Amanda syntes rätt hjertligt öfverlemna sig åt glädjen att visa Clara de kungliga rummen, kastade hon dock allt emellanåt oroliga blickar genom fönstren ut i parken. Man såg så väl att något annat äfven upptog hennes tankar. Midt under sin liflighet stannade hon till och med ibland, helt och hållet orörlig. Då lutade hon hufvudet åt sidan, öronen liksom spändes — hon lyssnade.

Clara var upptagen af sin dröm och af den lycka, som hon njöt.

— Aldrig, aldrig, utropade hon, öfverlemnande sig åt sina känslors naturliga ingifvelser, kunde jag tro att det fanns så mycket vackert i verlden.

— Ack, Clara, det finnes allt det, som är mycket, mycket vackrare.

— Är det verkligen möjligt?

— På Stockholms slott, du; hvad du ser här, är ingenting emot der. När hofvet flyttar in till staden — jag tror att det sker i denna vecka — så kan du komma till mig, och då skall jag också föra dig omkring der.

— Goda, snälla, bästa Amanda, gör du det? Hvad du är beskedlig! Om jag visste något, hvarmed jag också kunde tjena dig. Ack, så mycket jag håller af dig!

Clara hoppade och klappade med händerna.

— Men en sak, Clara; alltsammans är under ett enda vilkor. Du förstår att du icke får tala om för någon att jag så här visar dig allting.

— Det förstår jag nog, Amanda. Drottningen skulle då bli mycket ond . . .

— Det skulle hon, du, och kungen sedan . . .

— Gud bevare mig . . . kungen säger du . . .

— Och rådsherrarna, du . . .

— Du förskräcker mig!

— De skulle köra bort mig . . . kanske inspärra mig för hela mitt lif. Men du vill ej göra mig olycklig. Du vill ju icke det?

— Gud bevare mig.

— Du skall icke kunna förråda mig.

Clara blef oroligare och oroligare. Amanda fixerade henne.

— Vänskapen är helig för dig, icke sannt, Clara? Mins du då vi lekte hök och dufva på gården der hemma?

— Ja, ja, jag var alltid dufvan och du höken.

— Då behöfde vi icke frukta för någon ting . . . Tyst . . .

— Hvar äro vi nu?

— I marmorkabinettet . . . här är dörren till bibliotheket . . . stig in . . . tyst . . . tyst . . .

Amanda uppsköt bibliotheksdörren på glent.

— Stilla, Clara, stilla! Jag tror någon kommer? Tala icke så högt. Jag står som på brinnande glöd. Hör du . . .

— Låt oss springa härifrån, Amanda.

— För all del stanna. Du har ju lofvat mig . . .

— Säg hvad du vill. Jag skulle dö af sorg, om jag gjorde dig olycklig.

— Jag tror det, Clara. Du vill mig ej något ondt.

— Vilja dig något ondt! Heldre må det gå med mig huru som helst. Men huru komma härifrån?

— Jag vet blott ett medel. Här står en Dejanira.

— En Dejanira. Hvad är det?

— En gudinna.

Det gick en kallsvett öfver Claras rygg.

— Hör du, fortfor Amanda, hör du icke, steg närma sig. Allt är förloradt. Ingenting kan rädda mig.

Min Gud, så olycklig jag är! Ack, det har jag att tacka min vänskap till dig för!

Clara hade aldrig varit försatt i en sådan belägenhet. Hennes kinder hade bleknat bort, hennes ögon stirrade villrådiga omkring, bröstet höjde sig upp och ned.

Fotstegen kommo verkligen allt närmare och närmare.

På en gång klarnade dock Amandas ansigte.

— Pris vare himmelen! utropade hon, jag får en idé, Clara. Jag är räddad, om du vill det.

— Du är räddad . . . låt höra . . . höra . . .

— Om jag ensam möter drottningen, så gör det ingenting att jag varit här.

— Nå-å . . .

— Göm dig här bakom denna bysten.

Clara förstod ingenting. Hennes hufvud var förbrylladt.

— Här, säger du . . . här . . .

— Bakom gudinnan, ja, ja! Dock . . . det är sannt . . . Vi skjuta upp dörren till bibliotheket ännu litet mera, och du tager plats bakom den. Så här . . . förstår du? Du tvekar . . . jag, olyckliga!

— Nej, Amanda, nej, jag tvekar icke; det bara gick liksom en liten förskräckelse genom min själ. Nu är alltsammans bra igen. Jag tvekar icke, nej, nej!

— Men, kom ihåg, Clara . . . kom ihåg . . .

— Hvad skall jag komma ihåg?

— Att du är tyst, som muren, att du ej rörer dig, icke gifver ett ljud ifrån dig, icke andas, icke suckar.

— Lita derpå, jag skall icke sucka . . .

— Tyst . . .

— Glöm ej att du har mitt lif i dina händer. De komma . . . hör du. Ännu ett ord, Clara. Vet du, huru du skall kunna glömma bort dig sjelf . . . förblifva så tyst, så tyst så . . .

— Säg mig . . .

— Om du rigtigt uppmärksamt lyssnar på hvad drottningen säger, så skall du glömma allt annat.

Amanda hade knappast tillagt det sista rådet, innan hon med en gazells lätta steg aflägsnade sig; men hon tog icke vägen genom bibliotheket, utan aflägsnade sig genom en sidogång, som ledde ut från natu-ralie-kabinettet.

TREDJE KAPITLET.

Biblioteket.

Återkommen från sin promenad, underrättades drottningen att Dalin och Höppener redan anländt.

— Jag är alldeles som en theaterdrottning, skämtade hon med sitt sällskap, då hon lemnade det; jag låter publiken vänta på mig.

Samtalet med grefve Brahe hade slagit ut efter drottningens önskan. Hon kände sig också lyckligare än på länge; i sin själ uppmätte hon redan framgångarnas vidd, i sina tankar omstrålades hon af segrens lycka.

I Dalin värderade hon snillet och talangen; i Höppener den skarpsinnige, oförfärade mannen. Beredd att möta en tid, full af vidtutseende strider, ville hon taga bådas omdöme och verksamhet i anspråk.

Lovisa Ulrika såg i lysande namn ett nödvändigt fältrop för aristokratien: Brahe var henne derföre dyrbar; i förmågorna såg hon ett fältrop för nationen: hon kallade derföre på Dalin och Höppener.

När drottningen inträdde, höll hon ett hoprulladt papper i sin hand; det liknade nära nog en kommandostaf.

Sedan hon i artiga ordalag välkomnat dem, öfver-

gick hon till sjelfva ämnet. Ämnet var vigtigt: det återgaf henne hela den majestätiska hållningen.

— J kännen redan anledningen, talade hon, hvarföre jag önskat detta samtal. Jag vill rådgöra med er — höra edra tankar. Thronen har sjunkit ned från sin höga betydelse, såsom en nödvändig sanning för fäderneslandet, till en skylt för endast utlandet och den större, okunniga hopen; men till en skylt, som blott representerar en tom lögn. Förhållandet är icke underkastadt något tvifvel — hvar och en vet det; men det kan ej alltid få förblifva så: det måste ändras: samhället och thronen fordra det båda lika oemotståndligt. Tiden är dertill nu äfven inne. Folket har tröttnat vid partierna, det lofvar sig redan bättre dagar under en verkligt monarkisk regering. Den bättre, den sjelfständiga delen af adeln instämmer i samma åsigter. Rikets råder hafva gjort sig omöjliga.

Dalin, hvars lika lekande, som rika, snille fästade ett diadem af oförgänglig glans i sin tids flygande lockar, var en glänsande konstellation på hofvets himmel. Ifrån att, såsom skriftställare, först ha varit ansedd med det största misstroende af drottningen, förvärfvade han sig, såsom skald och lärare för thronföljaren, hennes högsta förtroende och ynnest. Allvarliga tankar tycktes dock nu upptaga honom. Ögat glänste icke med sin vanliga qvicka eld: ett bekymmer beslöjade det. På den höga, tillbakaliggande pannan, hvilade ett moln. Ansigtet var blekare än vanligt. Han insåg, han anade ögonblickets stora vigt.

— Ers majestät, förklarade han icke destomindre, jag förmår icke ännu göra mig edra afsigter fullkomligt klara; men jag tror på nödvändigheten af en förändring. Ni vet det också förut, ers majestät. Öfver min obetydliga förmåga eger ni att befalla.

— Jag hoppades det, Dalin; tack emellertid. När de stora förmågorna träda på thronens sida, blekna icke

blott det närvarande ögonblickets faror bort, utan hafva äfven kommande tider ledande fyrbåkar för sitt omdöme. Och ni Höppener?

Höppener hade förblifvit tyst. I sin själs innersta djup tillhörde han intet parti, hvarken hofvet eller rådsherrarne, han tillhörde nationen, folket. Få tider hafva egt en mera fast och orubblig karakter.

Bortglömd i våra dagar, går han likväl fram genom ett halft sekel af vår historia, den förste och kraftigaste kämpen för svensk frihet.

Det var icke endast såsom författare, som han stridde och segrade, led och förföljdes. Hvarje tum af honom var en man. Han kastade icke ut blott sina tankar i skrifter till folket; med varmt hjerta och modigt sinne stod han vid sidan af dem. Der ett stort förtryck gick fram, möttes det alltid af Höppeners öppna panna och kraftiga mod. Tanke och handling följdes hos honom alltid åt, arte et marte.

"Han liknar i allo," skrifver en samtida, "den tilltagsne Cromvell och den redlige Engelbrecht, har i hög grad bägges egenskaper och alla resurser hos sig sjelf, utan penningar. Stort vett, oförskräckt mod, stark talegåfva, manlig lakonisk skrif-art, men bitter med genomträngande förstånd. Vir cum judicio audax et observantissimus æqvi. Vågar för Guds namns ära, för sanning och rättvisa allt, hvad af en behjertad man vågas kan."

Då han öfvergick på drottningens parti, frånträdde han ingenting af sig sjelf: han intog derigenom blott den ställning, som bäst öfverensstämde med fäderneslandets sak.

På kansli-kollegii befallning hade han å embetets vägnar författat en relation "om Franska subsidie-medlen", hvari han utan all skonsamhet uttalat den omutliga sanningens språk — skriften blef i hans

åsyn af dåvarande sekreteraren Hermansson kastad i kakelugnen och uppbränd på kollegii befallning.

Från detta ögonblik intog han sin plats i hofvets leder.

Tessin kallade honom en tid för "kansliets gårdvar." Serenius beskrifver honom såsom en Hannibal Carthaginensis. Drottningen yttrar under ett riksmöte, att han utgjorde riksdagens *cheval de bataille*. Hans hela lif är fullt af lika mycket frihetssinne, som verksamhet och kämpamod. *)

---

*) Höppeners porträtt lärer aldrig blifvit utgifvet i gravyr eller i olja måladt; men i den s. k. Nescherska porträttsamlingen, å kongl. biblioteket, finnes ett i blyerts. Detta konstnärligt utförda porträtt har påtagligen varit ämnadt att tjena till förebild för någon gravör, hvilket synes af den utaf Gustavus Lithou författade, under porträttet befintliga inskriftens tvänne första rader, som lyda:

"Cernitur artifici sculptus sic Hoeppener in ære,
Vir Juvenis genio judicioque valens."

Höppener framställes här i blomman af sin ålder, omkring 25 år, full af ungdom och lefnadsmod, stående under kupolen i en praktfull pelarsal och klädd i en elegant, rik hofdrägt. Hvilande venstra handen på en med ordnar öfversållad glob, pekar han med den högra på en, uti en uppslagen bok, strålande stjerna. Boken uppbäres, tillika med en lagerkrans, af en bevingad genius.

Är porträttet troget, så var H. af naturen lika rikt utrustad till sitt yttre, som inre; det något långlagda, likväl skönt formade ansigtet är ädelt och själfullt; ur den öppna blicken talar ett mildt allvar, paradt med ett visst tycke af "Begeisterung"; den höga och rena pannan bär snillets prägel; det uppåtstrukna håret är tätt ofvan öronen prydligt friseradt; näsan fin och välformad: munnen skulle en Blåstrumpa kalla förtjusande.

Af Lithous nämnes Höppener såsom den der hade hunnit Daphne. Höppener blef magister 1750 och Lithou dog 1753; alltså måste porträttet vara ritadt 1750—1753.

Den sten, jag ej kan öfverstiga, yttrade den stolte Fersen om honom, måste jag gå omkring.

Höppener hade gifvit akt, icke blott på drottningens förklaring, utan ännu mera på den beslutsamma expressionen i hennes ansigte.

Alla de mäktiga passioner, som bodde i hans själ, ständigt färdiga att utbryta för den sak, om hvars rättvisa han var öfvertygad, anslogos af den stridshandske, som drottningen syntes vara färdig att kasta emot en partistyrelse, hvilken, enligt hans omdöme, våldförde till och med den frihet, hvars målsman den angaf sig vara; men han var icke tillkallad blott som sekundant, utan som rådgifvare. Han ansåg sig derföre skyldig att stäfja sina sympathier, och i stället ingå i en lugn pröfning.

— Ers majestät, talade han, innan jag utlåter mig, beder jag om en fullkomlig kännedom af edra planer. Hvarje rådgifvare är en doktor: han måste känna sjukdomen innan han utfärdar receptet.

Drottningens blick omfattade Höppener på en gång, liksom med en enda flamma. Hon trodde sig ha' träffat på opposition, der hon hvarken hade väntat eller ville finna den.

I öfverensstämmelse med sitt lynne, rustade hon sig också genast till försvar.

— Erkänner ni, Höppener, yttrade hon, att om konungamakt skall finnas i ett land, den också bör *ega* någon verklig makt, afgörande och medlande emellan de kämpande partierna?

— Ja.

Höppeners öga var stadigt fästadt på drottningen.

Drottningen och han voro tvänne mot hvarandra ställda konkava speglar, som återstrålade hvarandras tänkesätt: hon thronens, han folkets.

Orörlig — liksom af marmor — lyssnade han till hennes ord.

Hans svar var kort och bestämdt, som han sjelf var det; det medgaf ingen utvidgning, det innehöll ingen prutmån, det var hufvud-innehållet blott af hvad han länge och mycket begrundat.

— Erkänner ni, fortfor Drottningen, att konungamakten nu är hos oss förvandlad endast till en lösmask för det rådande partiets planer?

— Ja.

— Erkänner ni, att rådet är en aristokratisk areopag, som lika litet aktar folkets verkliga rättigheter, som thronens helgd, lika litet nationens frihet, som monarkens person?

— Ja.

— Erkänner ni, att dessa råder styras af privatinteressen och familje-fördelar, på det stora helas bekostnad?

— Ja.

— Erkänner ni, att en längtan hos folket vaknat till förändring?

— Ja, ers majestät, ja.

— Nåväl, Höppener, fortfor hon, då är tiden också inne för en stor förändring. Emot det månghöfdade monstrum, som till samma grad förtrycker såväl all medborgerlighet, som allt majestät, måste fosterlandets alla sanna vänner förena sig.

— Jag upprepar, genmälde Höppener, ja, ja! ers majestät, ja!

Drottningen betraktade honom, förundrad. Var han med henne eller emot henne? Väl hörde hon att han bejakade hennes frågor, men . . . det föreföll henne, som han ändock hade ett *men* i bakhåll.

Höppener hade likväl ännu blott fått del af hennes *tankar*, icke af hennes *afsigter*. Det var dem, han väntade på.

Under det drottningen talade, klappade ett svagt

hjerta häftiga och oroliga slag bakom dörren i marmor-kabinettet: det var Claras.

Med fruktan hörde hon, då drottningen inträdde; men en ännu större fruktan öfverföll henne, då ljudet af drottningens röst nådde henne.

En ovilkorlig darrning skakade henne: huru illa tyckte hon sig icke hafva gjort, efter hon befann sig i sin nuvarande belägenhet!

— Ni vill ej yttra er, Höppener, förrän ni känner hela min plan, fortfor drottningen; tviflar ni på mig, Höppener? Nåväl, jag skall vara fullkomligt uppriktig emot er. Hör mig då. Detta papper, som jag håller i min hand, är en skrifvelse till rikets ständer, hvilken nu mera blott saknar konungens underskrift; det är ett vädjande till deras fosterlandskärlek, till deras kärlek för monarkien: fosterlandet och monarkien, inneslutne i deras rättvisa; det är dessutom, om ni så vill, en slags anklagelse-akt emot rikets råder: sanningen är helt naket framställd: sakförhållanderna demaskerade. Hvad sägen j, bör riksmötet öppnas med denna akt? Låten mig nu få höra edra tankar.

Höppener kunde icke undertrycka en rörelse af otålighet.

Dalin deremot, som befarat, att drottningen ämnat gå ännu längre, erfor en glad känsla öfver den moderation, hvartill hon beslutat sig, och hans ansigte klarnade.

Dalin och Höppener hyste ganska olika åsigter; den förre tyckte att det hvilade såsom ett mörker, en midnatt öfver fäderneslandets angelägenheter; och han hoppades allt af ljusets makt, af den snart uppgående, i det allmänna tänkesättet redan gryende solen, af upplysningen; den sednare deremot ansåg den politiska atsmosferen förpestad och var öfvertygad att luften icke kunde rensas med mindre än en uppskakande, en våldsam åska.

Drottningens uppmärksamhet vände sig från den ene till den andre.

— Tala, tala, bad hon.

— Jag gillar på det högsta ers majestäts afsigt, utlät sig Dalin: att vädja till ständerna med en sann historisk framställning öfver sednare tiders tilldragelser, att träda inför deras skrank och öppet andraga alla de skäl till klagomål, hvartill omständigheterna gifva anledning; det är att vädja till deras hjertan lika mycket, som till deras patriotism och förstånd. Förvillelserna och hårdnackenheten skulle vara bra längt gångna, om icke detta steg samlade omkring thronen en majoritet af vänner, nog mäktiga att kasta en rådkammare ur sadeln, som ensam djerfts att fatta tyglarna. Handlingssättet, grundlagsenligt och strängt parlamentäriskt, vittnar dessutom om aktning för lagarna, vördnad för friheten. Jag gillar åtgärden.

— Och ni, Höppener, inföll drottningen, hvad har ni att säga?

Drottningens otålighet var synbar.

Höppener, sjelf med en storm i sin själ, hade allt för väl insett att han väckt något tvifvelsmål hos drottningen, och det till på köpet för en försigtighet i hennes eget interesse; men han blundade derför inom sig. Den sak, hvilken frågan syntes gälla, var för honom alltför vigtig, att icke uteslutande tilldraga sig hans uppmärksamhet.

— Ers majestät, anmärkte han derföre, såvida konungen skall uppträda, är det väl er önskan, att han gör det med hopp om framgång?

— Ja, Höppener, ja.

— Jag beder ers majestät då ännu en gång att få höra sjelfva handlingen.

— Intet annat . . . jag har missförstått er, Höppener . . . se här . . . och hon rullade upp papperet . . . läs, Dalin, läs! Hoppa öfver inledningen.

Dalin läste:

. . . . "Efter min dyra försäkran har jag, af yttersta förmåga . . ."

— Det är konungen, afbröt drottningen, som talar.

. . . . "vårdat riksens grundlag och frihet: Jag har alltid med nöje antagit hvad riksens ständer sjelfve funnit sig nyttigast vara. Skiljd ifrån alla enskilda utrikes förbindelser och välsignad af den Högste med en värdig gemål och älskliga lifs-arfvingar, har jag aldrig annat kunnat, än anse Sveriges bästa för mitt eget och mina barns. Min uppriktiga önskan har således ifrån den första till denna stund varit, att kunna göra riket lyckligt, och omsorgen derom har utgjort mina ljufligaste stunder; men jag måste nu, fastän icke utan sinnesrörelse, bekänna, att jag, isynnerhet sedan sista riksdag, funnit de besvärligheter vid mitt välmenande uppsåt, som gjort min krona tyngre att bära, än jag billigt förmodat."

Clara hade slutit sig så tyst och undergifvet inom sig sjelf. Men för hvarje ögonblick blef hennes belägenhet allt plågsammare och plågsammare. Länge lyssnade hon till hvarje ord; men huru litet var det icke, som hon förstod deraf. Bäfvande förskräckt tillbaka för möjligheten att blifva röjd, höll hon inne sin andedrägt. Under det hon förebrådde sig hela den obetänksamhet, som försatt henne i detta läge, förvirrades småningom hennes hufvud. Snart hunno orden endast som surrande ljud fram till henne. Blodet började sjuda så underligt i hennes ådror. Från hennes panna lackade det ena svettbadet efter det andra. Det låg något så tungt på hennes bröst. Hon ville digna ned till golfvet — men hon vågade icke — och öfveransträngde sig, för att hålla sig uppe. Hon ville andas — men tordes icke. Hon uppgaf en suck . . . hon kunde ej förekomma det . . . en djup suck.

Höppener hade intagit en lutande ställning mot en

af bokhyllorna i rummet, med hufvudet hvilande i sin hand, och för att icke förlora något enda ord af skrifvelsen, var han helt och hållet uppmärksamhet.

Då nådde honom det sagta ljudet af en suck.

Han vände sig om, han såg sig omkring: från någon af de närvarande kom den icke.

Dalin fortsatte läsningen:

"Jag hade trott, att jag i mitt konunga-embete intet annat rättesnöre hade, näst Guds heliga ord och mitt samvete, än regeringsformen och min försäkran samt riksens grundlagar, och att ingen utom mitt samtycke dem kunde vidare sträcka, än rätta förståndet af dem var, då jag dem antagit och besvurit. Jag hade tänkt, att när jag å min sida heligt håller hvad jag inför Gud och riksens ständer lofvat, bör jag deremot kunna vänta och påstå, att mine trogne undersåtare också hålla mot mig hvad de äfven så dyrt förbundit sig till, och icke emot regeringsformen betaga mig mina i lagen grundade rättigheter; men jag har med bedröfvelse måst erfara, huru man på denna korta tid i hvarjehanda mål uttydt sådana mina lagliga rättigheter, och sökt föreskrifva mig svårare vilkor, än högstsalig kunglig majestät, min företrädare, i hela sin regering."

"Om någon mindre klarhet i lagen eller ock lagens ofullkomliga uttydning dertill varit skulden, lemnar jag riksens ständer att bedöma; jag skyller på ingendera: men herrar riksens råd, som tagit lagens rätta förstånd på sitt ansvar, hafva genom åtskilliga skriftliga föreställningar gifvit mig meningar tillkänna, som jag mig aldrig föreställt."

Claras belägenhet hade nära nog öfvergått till ett feberaktigt tillstånd. Orediga och brokiga bilder började sväfva för hennes syn.

En ny suck höjde hennes bröst.

Höppener kunde icke förnimma hvarifrån den kom; men han kunde icke misstaga sig.

Han hade icke några vantrogna, öfversinliga begrepp; men dessa suckar, under det att konungens tillämnade diktamen till ständerne upplästes, föreföllo honom anmärkningsvärda.

För att höra om de vidare skulle återkomma, ansträngde han ännu ytterligare sin uppmärksamhet.

Dalin läste:

"Om de grundsatser, som deruti tyckas visa sig, hade bestånd, så vet jag ej, huruvida det på mig ankomma skulle, eller ej, att hålla min dyra försäkran; jag vet ej, huruvida det vore mig tillåtligt att skärskåda de råd, skäl och tankar, som mig af riksens råd gifvas, om de vore enliga med min ed och mitt samvete, och dervid tillkännagifva mina egna tankar; ty i annor händelse vore jag mindre betydande, än den ringaste landsens inbyggare, hvilken ingenting emot öfvertygelse och samvete kan påtvingas: min försäkrans utöfning vore mig betagen och således onödig, emedan ingenting deruti på mitt yttrande behöfde ankomma. Jag vet ej, huruvida jag sjelf i mitt eget hus hade att befalla."

"Med hvad ömhet för lagen och det allmänna jag varit hågad, att besätta lediga embeten med skickliga och värdiga män, vet den allseende Guden. Hvad grundsats jag deruti haft, har jag redan uti min arffurstetid ådagalagt. Vid mitt anträde till regeringen var en af mina första omsorger, att någorlunda hämma det förderfvade missbruk, som sig öfver hela Sverige tvärtemot lag och ganska många skickliga och välförtjenta personers timliga välfärd inritat, att sälja och köpa riksens tjenster genom ackorder, såsom enskild egendom."

För tredje gången ljöd en sagta suck genom rum-

met, utan att Höppener förmådde upptäcka, hvarifrån den kom.

Det föreföll honom emellertid litet hemskt, men han trodde sig icke böra fästa de andres uppmärksamhet dervid.

Måhända var det blott en lätt vindstöt i någon söndrig ruta.

Dalin fortfor att läsa:

"Stundom har ett eller annat längre tjensteår blifvit högre ansedt, än större skicklighet, fastän till olika sysslor, och fått namn af större förtjenst. Stundom har man ansett högre karakter, och stundom sista fullmaktens ålder, oaktadt den utvoterade från början längre tjent, med mera; så att jag ännu ej vet, hvad fundament man behagat fatta."

"Detta allt säger jag, icke af misstroende till herrar riksens råds personer, utan till de principer, hvarmed jag nu en tid blifvit bemött. Som jag deremot icke kunnat förgifva min i lagen grundade rättighet; så har också en och annan tjenst intill denna stund blifvit lemnad obesatt, att riksens ständer sjelfve måge pröfva, huruvida de emot mig anförde skäl äro lagliga eller ej. Föreskrifter och rekommendationer, som ej af samtlige riksens ständer lära blifvit utfärdade, hafva blifvit mig som upplysningar och rättesnören vid tjensters besättande i vägen lagde."

"Jemväl har man, utan till att gifva mig derom underrättelse, utfärdat befallningar till mina embetsmän uti mål, som konungen enskildt tillhöra."

"Men hvad som mig mest gått till sinnes och gjort mitt höga embete tungt och bedröfligt, äro de hvarjehanda oförskylda och hårda tillvitelser, som mig äro gjorde i åtskilliga föreställningar, liksom jag skulle handlat emot min försäkran, varit okunnig om lagen, gifvit anledning till våldsverkan på friheten, låtit för-

leda mig af onda rådgifvare, och mer, som jag ej utan blödande sinne kan påtänka."

"Sådant har upprört öfver hela landet mycken orolighet, fruktan, misstankar, ogrundade rykten, hvarjehanda skrifter, tryckta och otryckta, att uppreta mina trogne undersåtare till frihetens försvar, lika som hon för mig vore i fara. Det är öfver sådant, som jag hos riksens ständer mig på det ömmaste beklagar."

I öfvermåttet af sina qval, svigtade slutligen benen under Clara. Hon vacklade, färdig att falla. Mekaniskt fattade hon dervid i dörrnyckeln, för att hålla sig uppe.

Härvid hörde Höppener tydligt ett hastigt, klirrande läte.

Denna gången var han säker, att ljudet kom från dörren till marmor-kabinettet.

Som den sak, hvarom drottningen rådgjorde med dem, var af yttersta vigt, och den föreställning ovilkorligen inställde sig, att någon lyssnade på dem, beslöt han att fästa drottningens uppmärksamhet derpå.

— Ers majestät, inföll han derför, vågar jag fråga, om ni är säker på att vi äro ensamna här eller ej?

— Hvad vill det säga? Ensamna? Naturligtvis äro vi det.

— Jag tviflar likväl derpå, ers majestät; jag har ganska tydligt hört att någon är der inne i rummet.

— Huru? Skulle någon finnas derinne?

— Jag är säker derpå.

Häftigt reste sig drottningen upp och begaf sig med skyndsamma steg till dörren.

Hvem kan väl måla hennes bestörtning, då hon der finner midt framför sig en för henne okänd varelse.

Ett ögonblick stod hon nästan fastnaglad vid platsen.

Claras likbleka drag ingaf henne i första öfverraskningen förskräckelse; men förskräckelsen förvandlade sig slutligen till medömkan.

Ingendera sade ett ord: båda betraktade hvarandra blott.

Drottningen hade dock redan fattat sig: stillatigande, som hon kommit, drog hon sig äfven tillbaka. Dörren till marmor-kabinettet stängde hon likväl, och läste igen låset med dubbla slag.

— Ni har misstagit er, Höppener, förklarade hon helt kort, då hon återkom, jag fann endast en bok nedfallen på golfvet.

Ehuru drottningens utseende talade emot hennes ord, fann Höppener sig likväl icke ega skäl till någon anmärkning.

— Läs vidare, Dalin, bad drottningen.

Dalin läste:

"Jag lemnar herrar riksens råd att hafva gjort dessa föreställningar uti bästa välmening, samt trott sig derigenom fullgöra sin embetspligt, hvilket nu hörer till riksens ständers egen eftersyn; i det fallet har jag icke eller emot herrar riksens råd ringaste missnöje; men så måste de ock lemna mig, och jag beropar mig derutinnan på deras egna samveten, att jag aldrig vetterligen handlat emot riksens frihet och fundamental-lag, min försäkran eller ständernes privilegier, utan alltid antagit de skäl, som jag funnit uti dem vara grundade. Jag gör mig således försäkrad, att riksens ständer med ömmaste trohet för mig och fäderneslandet nu söka, att undanröja alla sådana olycklige stötestenar för begges vår fägnad och sällhet. Jag betygar ännu på det dyraste, att riksens frihet samt hvarje svensk undersåtes rätt äro mig så helige och käre, att jag derföre gerna håller hvarje blodsdroppa ospard. Men riksens ständer behagade också med sin vanliga trohet och kärlek upptaga hvad jag nu icke utan svidande hjerta dem förklarar, nemligen: att jag icke efter denna stund med nöje kan föra riksens regering, innan de tydligen gifva mig tillkänna, huru de åstunda, att min höghet

och mina rättigheter må utöfvas oqvalde, utan min billiga suckan och utan ständig anledning till skiljaktigheter emellan mig och riksens råd, samt utan ringaste osäkerhet för ständernes frihet och välfärd nu och i framtiden. Så snart riksens ständer lemnat mig ett sådant rent och mig oförkränkande rättesnöre, kunna de göra sig försäkrade, att jag det med all konungslig huldhet verkställer, deras frihet och privilegier dess kraftigare vårdar, och således med glädje främjar hela fäderneslandets lycksalighet samt hvarje undersåtes trygghet, efter lag och laga stadgar."

Dalin tystnade.

— Sluta här, inföll drottningen, sluta!

Drottningen hade icke hemtat sig, seden hon återkom från bibliotheket. Höppener, som noga bevakade hvarje hennes sinnesrörelse, såg att hon ej mera med samma interesse följde Dalins föredrag, att oron arbetade i hennes bröst, att hon allt emellanåt kastade fruktande och pröfvande blickar på dörren till marmorkabinettet.

— Ni har nu hört det väsentligaste, Höppener, anmärkte hon. Låt mig nu också höra er mening.

Uppmaningen tryckte liksom på en fjeder i Höppeners bröst. Saken låg nu äfven klar för honom, och svaret låg straxt bredvid. Han kände sin pligt; men pligten var för honom äfven ett behof.

Med en tilltagsen och hugstor mans hela djerfhet kastade han sig genast midt in i ämnet, sedan han ännu i sin själ kastat en hastigt granskande blick öfver detsamma.

— Ers majestät, yttrade Höppener, jag är gerna med om hvarje stor sak och känner mig stark i samma mån, som den är vådlig. Jag har sett tillräckligt af våra herrar råder, för att önska dem allesammans att hänga . . . i blåa band. I vår utländska politik kan man icke skönja så mycket förstånd hos dem, som ens

dårhushjonet eger: ty dåren vet ändock alltid att stänga till stugdörren, då det stormar ute. Våra råder slogo i stället upp sin på vid gafvel: Finland blåste också bort, och vi hafva ensamt hans majestät konungen att personligen tacka derför, att Ryssland var nog dumt att återgifva oss det. Och inom landet . . . min Gud . . . hvar skall man väl börja? Man säger att rikets ständer äro suveräna, att folket styr sig sjelf. Jag vill likväl ej uppoffra en daler för en suveränitet, sådan som vår. Se på riksdagsmannavalen: icke blott korruptioner, utan till och med våldet bestämma dem. Se då våra riksmöten, samma korruption, samma våld. Hvad äro väl de ofrälse stånden? Inom riksdagsrågången — af några få bland dem utkorade gunstlingar — vallade hjordar. Suveräniteten ligger endast hos adeln, knappast nog der, utan i rådskammaren, i sekreta-beredningen, kort och godt, hos några få höga familjer, som, under det de låta de öfriga roa sig med att slåss om kunga-manteln, sjelfva gömma spiran bakom sin rygg. Ordet — det fria ordet — förr så mäktigt i Sverige — hvad är det nu? En stjernkammar-process för hvar och en, som vågar begagna sig deraf. Mitt fria hjerta, ers majestät, klappar af uppror, granskar jag våra maktegande. Ni sade nyss, ers majestät, att konungadömet var en lösmask, innebärande en tom lögn; det är icke nog, ers majestät; konungamakten och tryckfriheten framställas af våra skuggrädda råder inför folket såsom farliga bussar — för — man skulle knappast kunna tro det — för sjelfva friheten.

Ju längre Höppener kom i sitt ämne, destomera eldades han af det

— Af all styrelseform, fortfor han, kan jag blott rätt grundligt hata en enda: Aristokratiens. Med konungamaktens symboler undertrycker den all medborgerlighet; med folkets, med frihetens hotar den konungamakten. I sin ställning emellan dem, hugger den

liksom utaf trädet på midten, på det att kronan skall tyna bort utan rot, och roten ruttna bort utan krona. Der flere styra, föder deras inbördes nödvändiga skuggrädsla alltid ett fegt tyranni.

Höppener tystnade för ett ögonblick. Hans panna glänste af en hög makt, hans ögon strålade af en dristig andas hänförande glans.

Drottningen, hvars tankar, under det Dalin föredrog konungens skrifvelse, redan sväfvat bort till andra mål, kände sitt hjerta klappa under intrycket af Höppeners ord.

— Ers majestät vill vädja, fortfor Höppener, till riksståndens hjertan. Ett riksstånd, ers majestät, eger intet hjerta: det har endast interessen. Ni skall klappa på en port, som icke finnes, som blott er egen inbillning målat på en mur. Ni må bulta sönder edra händer till blod — men muren skall icke öppna sig, icke röra sig. Det enda, ni kan, är att krossa ert hufvud emot den. Skilj emellan hvarje enskild man, ers majestät, och en korporation.

Orden föllo hotande och dystra: en ofrivillig rysning ilade genom drottningens leder.

— Jag förstår mig icke på ord, utan motsvarande handling: de äro figurer utan ben och senor. Handlingen är för ordet, hvad värjan är för handen. Vid pennan bör man lägga en pistol. Sådan är vår styrelse ers majestät, sådan vår tryckfrihet, sådant vårt statsskick.

— Eders majestäts vädjande till ständerna skall endast förråda edra afsigter, utan att skjuta er fram en enda tum. Under vintern sätter man bjällror på hästarne. Det gör man, för att varna andra. I politiken bör man undvika bjällrorna. Ju flere sanningar, som föröfrigt uttalas i skrifvelsen, desto flera ljus tänder ers majestät blott i edra motståndares hufvuden. För min del skulle jag önska att kunna släcka

hvarenda dank der. Sanningen, ers majestät, är Guds herrliga vilja på jorden. Ingen kan göra för mycket, för att plugga den i menniskorna, vare sig att de sitta i rådskammaren eller knäka fram i gränderna. Men för att tänka så, får man, som jag, icke tillhöra något parti. För partierna finnes ingen fruktansvärdare fiende — än sanningen. De egna fördelarne äro för dem den heliga sanningens guldkalf, omkring hvilken de evigt dansa. Om Olof Trätelja vädjat till klippornas och skogarnas hjertan och hederskänsla, så hade han aldrig kommit ifrån fläcken; men han förstod sin konst — och använde sådana vapen som klipporna och skogarna förstodo — och han blef landets förste vägrödjare. Till Gud, ers majestät, må ni vädja och äfven bedja; men menniskorna måste ni öfvertyga, hvar och en på sitt sätt. Historien bevisar oss att makten aldrig på hjertats väg gifvit vika. Emot makt måste man uppställa makt: för att blifva förstådd, måste man tala samma språk. I råds-salen må vishet mäta sig med vishet, i kriget handling med handling; och ni, ers majestät, ni behöfver båda delarne: vishet utan dristig handling skall blott ännu mera reta partierna emot er; handling utan vishet deremot skall fullkomligt tillintetgöra er. Jag afstyrker denna skrifvelse till ständerna.

Höppener teg åter stilla: han syntes öfverlägga med sig sjelf, liksom han ännu hade något att tillägga.

Drottningen betraktade Höppener med en stirrande, fruktande blick. Hon syntes nästan rädd för mannen.

Dalin blickade rätt framför sig.

— Ni sätter förtroende till upplysningen, Dalin, återtog efter en stund Höppener. Äfven jag gör det. Men under närvarande förhållanden är upplysningen inom vårt land endast att anse som en nattlampa, antingen i ett sofrum eller också i ett fängelse.

Höppener tycktes icke hafva något mera att tilllägga; men hastigt vände han sig emot drottningen.

— I ett enda fall, ers majestät, kunde denna skrifvelse dock gagna er.

— I hvilket, Höppener, säg, i hvilket?

— På samma sätt, ers majestät, som Pandoras ask.

Ännu länge sedan Dalin och Höppener aflägsnat sig, satt drottningen qvar på sin plats.

Mäktigt hade deras ord ingripit i hennes själ, framförallt Höppeners. De råd, han gifvit, inneburo äfven utsigter för framtiden, visserligen icke nya för hennes själ, men mera bestämmande, mera utstakande vägen. Enligt hans åsigt, skulle hon nu vara inne på en origtig väg. Var hon det verkligen eller ej? Besvarandet af frågan öfversteg måhända hennes skarpsinnighet, kanske ännu mera hennes erfarenhet. I detta ögonblick kände hon lifligare än någonsin att hon endast var en svag qvinna.

På en gång vände hon sig likväl om emot marmorkabinettets dörr.

Med ett kallt ansigte betraktade hon den.

I den sinnesstämning, hvari hon befann sig, behöfde hon något yttre föremål att fästa sig vid.

Ju längre hon betraktade dörren, desto mera vidgade sig den gnista af förtrytelse, som brann i hennes blick.

— Vid himmelen, mumlade hon slutligen, jag skall veta att straffa!

Med fasta steg tog hon vägen åt dörren.

Drottningen hade sökt att med så mycken försigtighet, som det för henne var möjligt, spinna trådarna till sitt förehafvande, emedan hon allt för väl visste,

att motpartiets kabaler icke skulle, derest detsamma för tidigt upptäcktes, underlåta någonting, för att omintetgöra verkan deraf.

Visserligen låg i detsamma ingenting, synbart hotande samhällsfördraget; men åtgärden innebar icke dessmindre första steget till en förändring, som hon hoppades skulle i sina följder blifva så betydlig, som möjligt.

Väl hade hon icke låtit förvilla sig af den dåraktiga föreställningen, att i egentlig mening öfverrumpla rikets ständer, men hon hade icke heller förbisett fördelen af det första lifliga, ännu icke af politiska interessen profanerade intryck, som borde framkallas af en icke förut anad handling. Af detta intryck lofvade hon sig icke heller så litet, aldrahelst som hon beredde sig att från många håll och med många händer bearbeta det.

Ehuru hon inför Höppener och Dalin beherrskade sig vid upptäckten att en okänd person lyssnat till deras samtal, var hon dock i icke ringa mån upprörd af oro, för att icke säga vrede och förtrytelse.

När drottningen nu inträdde i marmor-kabinettet, stod Clara lutad mot fönsterposten, med ansigtet gömdt i sina händer.

Drottningen, som stannat ett stycke ifrån henne, betraktade henne med en hotande blick.

— Tag bort händerna från ditt ansigte, befallde hon. Se upp!

Sedan Clara fått andas fritt ut, flydde alla hennes qval bort, utom ett enda, förebråelsen öfver att befinna sig på ett ställe, som blottställde såväl hennes vän, som henne sjelf. Huru häftigt klappade också icke hennes hjerta, när drottningens ovilja nu föll ned på henne! Ännu kom hon såväl ihåg allt, hvad Amanda sagt henne om drottningens stränghet. Tusende upprörande tankar korsade sig genom hennes

själ. Erfarenhetens sorger hafva ingenting jemförligt med oskuldens; de förra hafva sina gränsor i förståndet, de sednare äro gränslösa, som hjertat.

Hårda och kalla framträngde till Claras öron drottningens ord, och mekaniskt sänkte hon sina händer. Stora och klara tårar droppade ned utför hennes kinder, och den blick, som hon lyfte upp, lyste så bedjande, så ångerfull, så innerlig.

Tåren är en perla i vårt hjertas snäcka. Är den äkta, så skimrar den af gudomlig glans och lockar gerna fram en tår i vårt eget öga.

Clara hade mött elden i Drottningens blick, och hon sänkte sin åter till jorden. Aldrig hade den bönfallande ångern kunnat framstå i en renare och mildare glans. Huru rörande var hon icke, huru djupt anslog hon icke! Man kunde icke ett enda ögonblick misstaga sig om henne. Texten i hennes anletsdrag var alltför tydlig och ren, tecknad liksom af oskulden sjelf.

Det ädla sinnets vrede varar icke längre, än till dess man vädjar till det ädla deri.

Inför drottningen visade sig Clara såsom en uppslagen bönbok: hvarje ord trängde fram till hennes känsla.

Drottningen hade också redan glömt alla sina misstankar, hennes vrede hade försvunnit. Hjertat var eröfradt.

Hvilket bröstharnesk smälter icke bort för trollstafven af en sann och oskuldsfull blick?

Men icke destomindre förblef drottningen i hela sitt yttre lika hård och kall. Hon ville knappast erkänna inför sig sjelf, att hon var besegrad.

— Hvad har du gjort här? frågade hon. Hvem är du?

Drottningens ord bäfvade så besynnerligt genom Claras bröst.

Icke bekant med någon annan etikett, än den hennes hjerta ingaf, icke lydande någon annan stämma, än den naturliga känslans, lyftade hon sina händer upp emot drottningen, knäppande dem tillhopa.

— Förlåt mig, bad hon, förlåt mig!

— I hvad afsigt befinner du dig här?

— Ack min Gud, i ingen.

— Huru har du då kommit hit?

Skulle hon förråda Amanda eller narras för drottningen? Till hvarken det ena eller det andra var hon i stånd, och hon sjönk ned på sina knän.

— Förlåt äfven henne, bad hon. Vi hade icke sett hvarandra på så många år, och så möttes vi på borggården, och som hon trodde att det skulle roa mig att se slottet, och de kungliga voro ute, så bad hon mig följa sig.

Det finnes således ändock en främmande hand med i det här, anmärkte drottningen för sig sjelf, och anmärkningen stack henne såsom ett törne, djupt in i hjertat.

— Hvem är då denna din vän?

— Förlåter ers majestät henne?

— Svara mig, hvem är hon?

Clara hviskade Amandas namn med knappt hörbar stämma.

En ofrivillig ryckning ilade genom drottningens anletsdrag. En stunds tystnad följde. Drottningen trodde sig hafva upptäckt en molnfläck, som gaf anledning till betänkligheter.

— Jag skall strängt undersöka dina uppgifter, yttrade drottningen; du måste stanna qvar här.

Clara började blifva rädd.

— Ack, ers majestät, det är omöjligt — alldeles omöjligt. Om jag icke kommer hem i afton, så skall mamma bli ond, så förskräckligt ond på mig; och föröfrigt . . .

Drottningen bibehöll orubbligt sin yttre, kalla höghet.

— Föröfrigt . . .

— Och föröfrigt går säkert min bror nu och söker mig der nere på borggården.

— Din bror?

Clara hade kommit att kasta en blick ut genom fönstret och dervid upptäckt Daniel nere vid kajen.

— Der sitter han, ers majestät, der . . .

— Jag skall kalla honom hit. Vänta mig här.

Drottningen aflägsnade sig.

Vi lemnade Daniel, ledsagad till slottet af pagen. Daniel följde denne, icke utan oro och undran öfver hvad som kunnat hända hans syster, efter han på detta sätt nu fördes till henne.

Vid det första steg, som han tog inom slottets murar, kände han sig så underlig till mods. Proportionerna omkring honom voro så ovanliga, att han skyggade tillbaka. Hvarje ansigte, han mötte, föreföll honom så oförklarligt och hemlighetsfullt. Han önskade sig åter ute under den fria, klara himmelen, för att få andas ut.

Pagen öppnade emellertid en dörr och skjöt honom in: han befann sig i bibliotheket.

Det föreföll honom nära nog, som hade han blifvit inskjuten i en afgrund.

FJERDE KAPITLET.

Hofvet.

Sedan hofvet återkommit från det glada båt-partiet, församlade det sig i öfversta våningen, i de så kallade konversations rummen.

För att inträda uti dem, måste man passera Drabantsalen.

I grupper samtalade här med hvarandra flere lif-drabanter, bland hvilka vi må nämna korporalerne, friherre Carl Wrangel, Nils Ludvig Svedenstjerna och Carl Hermelin samt vice korporalen Phannel Gestrin. Här såg man äfven hof-fäktmästaren Porath, page-hofmästaren Severin Bredha med flere.

Under sommarens lopp hade en händelse tilldragit sig, som icke allenast utgjorde en slutsumma af hofvets och senatens alla hitintills mot hvarandra förda strider, utan äfven gaf uppslaget till nya.

Från uräldsta tider har talefriheten tillhört Svenska folket, såsom en medfödd rättighet. Den fria tanken och det fria ordet växte hos oss städse upp jemte hvarandra, såsom tvänne trofasta tvillingbröder, alltid beredde att i första handen värna samhällets frihet i stort. Men en häfdvunnen rättighet, som till och med den oinkränktaste konungamakt ej vågat angripa, skulle dock kränkas under den s. k. frihetstiden.

Allt efter som svalget vidgade sig emellan hofvet och senaten, gaf det förra luft åt sin ovilja i anmärkningar, epigrammer och satirer.

Lustbarheterna vid hofvet voro redan 1752 icke utan sådana det fria ordets fyrverkeripjeser.

Riksråderne — ej mindre skuggrädda för bevakandet af sin makt, än svaga till följe af sin skuggrädsla — befarade en konspiration bakom hvarje infall.

Begäret att tilldraga sig de stormäktiges välbevågna uppmärksamhet underlät icke heller att efter egna intressen kommentera hvarje skämt.

Drottningens födelsedag inföll den 24 Juli.

Bland många fester, som firades till hennes ära, väckte likväl framförallt ett tal, som pagernas hofmästare, Jacob Ichsell, dagen derpå eller den 25 höll å Riddarhus-salen, det största uppseende.

Sedan talaren i ett kort sammandrag ur vår egen historia visat, huru medeltidens mångstyrelse fört fäderneslandet sin undergång till mötes, intill dess Gustaf I återgaf styrelsen enhet och derigenom räddade det, öfvergick han till den bestående regeringsformen, under den förklaring, att den, ehuru "visligen" inrättad, dock icke tillade ständerna myndighet att fråntaga konungen någon "dess minsta tillhörighet."

Vidare fortfor han:

"Om någon skulle våga utgifva, att skyldig vördnad för öfverheten vore stridande mot vår frihet; om någon genom arga omdömen skulle våga sätta öfverheten i den olyckliga belägenhet, att icke få eller kunna hafva någon uppristig och trogen tjenare; om någon skulle angripa undersåtarne, derför att deras ära, redlighet och rena uppförande vunnit konungens förtroende; om någon skulle vara så djerf, att af sjelftagen myndighet föreskrifva hvad lefnadsart hans öfverhet inom sin borg föra skall; om någon skulle våga tadla dess tidsfördrif; om något afgrundsfoster ville genom

nedriga slutsatser sätta elak färg på öfverhetens mildhets-, nådes- och kärleks-prof, då vår dyra öfverhet låter sina undersåter uti sitt eget höga sällskap pröfva samma nåd; borde densamma vänta hvad allmakten fordom verkställt och uti 4 Mosis boks 16 cap. tecknat finnes."

Att talaren i dessa hänsyftningar icke origtigt tecknat konungafamiljens ställning, betygas aldra bäst af det oväsen, hans framställning föranledde.

Rikets råder kände sig icke starkare, än att de anbefallde Justitiekanslers-embetet att infordra talet, hvarefter Justitie-kansleren, sedan kollegium funnit det fullt af förtydningar af regeringsformen och orådligt att trycka, öfverlemnade det till advokatfiskalsembetet, för att dervid lägga handen efter "målets ömma och grannlaga beskaffenhet."

I stället att härigenom förminska hofvets förbittring, mångdubblades den.

Vi hafva redan erfarit drottningens afsigt att till de snart sammanträdande ständerna framlägga en slags anklagelse-skrift emot riksråderne, hvilken i icke obetydlig mån ljuder såsom ett eko af Ichsells tal.

Riksråderne tvekade icke heller att bemöta hofvet med småaktiga karakterers hela snarstuckna förtrytelse. Ju obetydligare frågorna voro, destomera hemföll sjelfva striden under de individuella passionerna, hvilka i sin ordning kastade nytt bränsle på vådelden, utan att de egde motsvarande förmåga att släcka den.

Hofvet och senaten voro redan tvänne oförsonliga läger, som å båda sidor sökte att förstärka sina leder, öfvertygade hvar och en att ett öppet utbrott af fiendtlighet hvarje ögonblick hotade.

De samtalande grupperna i drabantsalen kastade också ord omkring sig, vittnande om det tänkesätt, som lifvade dem. Alla de statens tjenstemän, hvilkas tillgif-

venhet för rådsherrarne var känd, fingo sina hugg, skarpa, som om de fallit från en äkta drabantklinga. Skrattande och skämtande, passerade härunder flera af hofvets damer och kavaljerer genom salen in i de inre rummen.

Det var en brokig och grann ström, ständigt vexlande för ögat.

— Tyst, mine herrar, ljöd på en gång en hes röst genom salen, tyst, mine herrar, tyst!

Den skrofliga och hesa stämman samt det befallande utropet drogo allas blickar åt det håll, hvarifrån rösten kom.

Föremålet var i sanning icke heller intagande. Till hälften bortskymdt af de nedfallande, tjocka fönstergardinerna, syntes ett lurfvigt, grått hufvud skjuta fram, på hvars breda, redan fårade panna, så mycken tjurskallighet hvilade, som det hvilade trotsande blixt i hans djupt liggande, eljest lika gråa ögon, och hånlöje på de grofva, råa läpparne. Det fanns någonting olycksbådande och utmanande, djerft och originelt hos denne man, någonting på en gång djupsinnigt och dumt forskande, löjligt och allvarsamt, slugt och slätt. De gråa, buskiga ögonbrynen voro på ett undransvärdt sätt rörliga; ibland drog han ned dem, ibland sköt han dem upp; och än hotande eller hånande, än granskande eller lurande, rullade ögat derunder. Hvarje egendomlig personlighet är omgifven af någonting oförklarligt. Hvem kunde också förklara denne man? Ibland den massa af besynnerligheter, hvarmed hans förstånd ständigt tycktes arbeta, var det icke lätt att veta, hvarifrån detta förstånd stundom kom, och hvarthän det syftade.

Sådan var Börje Philip Schecta, en humorist för sin tid, ett slags rof-fågel vid stranden af det utaf stormens yttersta vingspets redan upprörda samhällshafvet.

— Man talar med beundran, mine herrar, fortfor

Schecta med samma hesa och skrofliga stämma, om de rika tillgångarna i våra jerngrufvor.

Alla hade tystnat, och man betraktade Schecta, utan att förstå ett enda ord. Yttrandet saknade också allt sammanhang med hvad som passerade omkring dem.

— Men alla Fahlu-verkens malmstreck sjunka till en pris snus, fortfor Schecta, mot jernhaltigheten i edra ord.

Schecta drog ned det buskiga ögonbrynet, och hans kalla ögon kastade liksom dolkstyng genom rummet.

— Hvart och ett af edra ord, tillade han derefter, är så malmrikt, att våra herrar råder deraf skulle kunna smida en bödels-yxa åt edra halsar. Akten er i tid!

Schecta drog åter ögonbrynen upp, och blicken var så slö, som glansen från en tennbit.

— Veten j, mine herrar, frågade han, hvarföre edra hufvuden äro runda?

Man sorlade omkring honom, utan att besvara honom: man ville höra hans egen förklaring.

— Kommer sig deraf, fortfor han, att hufvudet egentligen är blott en punkt ofvanpå axlarna. Alla meningar måste hafva en punkt.

Åter blef en djup tystnad. Endast Schecta fortsatte.

— Veten j, hvarföre ni fått en dubbel tandrad framför tungan? Det är af samma orsak, som man inspärrar en majestätsförbrytare eller riksförrädare inom jerngaller. Visligt, ganska visligt. Men icke nog dermed. Tandraden är också dubbel derför, att man sjelf skall kunna bita af sig tungan, derest den pladdrar för mycket.

Ännu hade ingen förstått anledningen till hans prat, och man betraktade honom endast förundrad och frågande.

— Sen hit ut genom fönstret, talade han med sin mest olycksbådande mine, sen hit.

Alla hastade till fönstret.

Tvänne praktfulla ekipager, kommande från hufvudstaden, rullade i detsamma in på borggården. Ljudet af hjulens rasslande nådde redan fram. Af det stolta spannets ädla hållning, af remtygens rikedom, som, tyglande de ystra springarne, väl kunde kallas gyllene bojor, af betjeningens rika livréer, äfvensom af de prunkande vapnen å vagnarnes dörrar, förstod man lätt att de män, som så färdades fram, måste tillhöra landets, ännu den tiden, så kallade store.

I den första vagnen åkte riksråderne Grefve Tessin och Baron Palmstjerna; i den andra riksrådet Ehrenpreutz och löjtnanten vid lif-gardet grefve Creutz.

Midt emot desse satt en tredje person.

Schecta hade varnat de öfrige, men iakttog icke varningen sjelf. Liksom vägvisaren — visade han vägen — men gick den icke.

— Två phenomener, ett solsken i April och en åsknatt i September, anmärkte han, två entomologer, af hvilka den ene fångar fjärilar och den andre träder upp dem på nålen, två maskar, en maskerad-mask och en jern-mask.

Lefvande och frisk stolthet strålade från Tessins panna; en ogenomtränglig och dyster natt hvilade öfver Palmstjernas. Det ljus, som gjorde Tessin till en af sin tids snillrikaste män, spred glans öfver hans anletsdrag; ingen enda stråle bröt deremot fram ur Palmstjernas inre, besjälande och lifvande hans yttre. Båda två voro de aristokrater, ehuru den ene aristokratiens blomma, med en kalk, färgrik och doftande, lyftande sig uppåt mot stjernorna, men vissnande och förgänglig; den andre dess mörka rot, gräfvande sig med perenn kraft fram i djupet.

Tessin har åt historien testamenterat ett stort och lysande namn. I hofvets mysterier, i senatens rådslag och i de politiska intrigerna herrskade länge hans

mäktiga inflytande. Hos honom älskade ärelystnaden att kläda sig i orientalisk prakt. Slösande och luxuös, var han den förste, som hos oss natnraliserade främmande och vekliga njutningar och nöjen. Han var den förste, hvilken, såsom Gustaf III:s ungdoms-ledare, utsådde i hans själ frön i denna rigtning; den förste äfven, som invigde honom i den lefnadssättets diplomati, hvilken vi kalla förställningskonst.

Palmstjerna går deremot såsom en mörk skugga genom denna tids politiska drama; kallades han den svenska Cato, så var han mindre Uticensis, än republikanen Brutus, som kunde slagta sin egen son*). Sträng ända till stupstocken, oblidkelig som ett af Venedigs tiomannaråd, fällde han heldre än han friade i de blodsdomstolar, der hans ord ljöd.

"Förföljelser drifvas af honom till sin höjd," berättar en hans samtida; "utan att vara egennyttig, förskaffade han sig vänner med partipenningarne. Värst af allt var, att han underhöll spioner, släta och gemena personager, som uppletade de oskyldigaste gerningar och gjorde dem criminella. Ingen kontradiktion tåldes, allt skulle svedas **)."

Schecta sparade icke heller Ehrenpreutz och Creutz. — Visheten, yttrade han om den förre, har aldrig vandrat i förträffligare puderkappa, än i det der torra skinnet. Han skulle dö af afund, om kamraterna hade ett enda damkorn mera i sin peruk än han. Ännu har ingen förmått att ragusera de två orden "ja" och "nej" på så många olika sätt å vältalighetens matsedel, som han. När han drager ned nattmössan öfver hufvudet, blir det mörkt på jorden; och det dagas icke förr än

*) Nya handlingar rörande Skandinaviens historia, tredje delen, pag. 311.

**) De la Gardieska arkivet, sjuttonde delen, pag. 18.

han åter tager af sig den. Att vara skicklig af oförmögenhet är obestridligt en stor skicklighet. Lefve Ehrenpreutz, mine herrar! När han dör . . .

Schecta hann icke längre.

— Fy, Schecta, afbröt honom en röst från dörren. Fy, min herre!

Skrattande och nyfikna, hade de närvarande omgifvet Schecta, lyssnande till de emot riksråderna af honom aflossade skrotskotten. Men med en trollflöjts klara ton ljöd anmärkningen från dörren, kretsen öppnade sig på en gång och framför dem stod en ung jungfrulig gestalt, i vårens skönaste och mildaste fägring.

Då man betraktade hennes lätta, blonda, silkesmjuka lockar, icke nedtyngda af tidens mode, och då man blickade in i hennes ljufva, svärmiska, mörkblå ögon, kunde man tro att hon smygt sig ur naturens händer, en morgonstund, ännu endast sammansatt af ljus och blomsterdoft.

En skalds första kärlek drömmer icke en mera intagande ungdomsdröm.

Men i detta ögonblick brann en högre purpur på den blyga flickans kinder; den genom hjertat, snabb som vinden, ilande vreden kastade rosor bakom sig.

Med ädel stolthet uppbar hon sitt hufvud. Det låg någonting förtrollande i denna stolthet.

Läsaren torde redan hafva anat, hvem hon är. Hon är neml. ingen annan, än samma ljufva varelse, som, utan att sjelf veta derom, förbryllat hufvudet på vår unge vän, Daniel Schedvin, och vid hvars anblick Puke trodde sig erfara, huru jord och himmel sjönko tillhopa i hans bröst.

— Ni glömmer, kapten, tilltalade hon Schecta, att riksrådet Ehrenpreutz är min morbror.

— Edra argumenter äro oemotståndliga, min fröken, svarade Schecta. När ni kastar er på samma våg-

skål, som han, då böjer till och med gamla Schecta sitt knä.

— Skona då äfven min bror, kapten. . . han kommer också der.

Schecta återtog hela sitt allvar.

— Ni är grym, fröken Creutz, anmärkte han.

— Huru? Grym?

— Hvad jag öfverlagt i många år, yttrade Demosthenes, och jag instämmer nu med honom, det har en qvinna förstört på ett ögonblick.

Ånyo sjönko Schectas ögonbryn ned, nästan på ett sätt som vittnade om enfald.

Under det buskiga ögonbrynet lurade dock ett listigt öga.

— Vill ni vara god, min fröken, frågade han, och upplysa oss om en sak?

— Gerna, Schecta. Låt mig blott höra.

— Kan ni då säga mig, hvem den der tredje personen är, som sitter i Ehrenpreutzs åkdon?

En rörelse af förtrytelse visade sig dervid hos fröken Creutz; men endast en vredgad blick var det svar, som hon gaf.

Med stolthet vände hon sig derefter ifrån Schecta och aflägsnade sig.

De tvänne ekipagerna hade under tiden nalkats slottet allt mera och mera. Högvakten hade gått under gevär och gjort honnör. På en gång stannade hästarne, liksom tyglade stormvindar. Man var redan framme vid portalen.

Nedstigne ur åkdonen, vände sig riksråderna emot hvarandra.

Allvarliga och mörka, iakttogo de en stund oviss tystnad.

— Nåväl, mina herrar, yttrade Ehrenpreutz, låtom oss begifva oss upp.

— Jag bekänner, anmärkte Tessin, återhållande honom, att det embete jag bekläder fyller mig i denna stund med oro; det är det förnämsta i riket, men också det sämsta. Kabaler möta oss från alla håll: obenägenhet från konungen, misstroende från menigheten. Skola vi lyckas att hitta en ariadne-tråd, ledande i den labyrinth af intriger, som ryglet säger nu förehafvas här, låtom oss då handla försigtigt.

Palmstjerna gaf noga akt på Tessins ord. Ehrenpreutz nickade bifall.

— Begif er, grefve Creutz, inföll Palmstjerna, till högvakten. Tag fullständig kännedom om allt, som passerat här. Hör framför allt efter om några vid hofvet icke vanligtvis sedda personer visat sig. Ni känner att man vill veta, det Höppener varit här.

Creutz hastade bort.

— Utan stöd, fortfor Tessin, hvarken från konungens eller menighetens sida, måste embetet antingen . . .

— Antingen, anmärkte Palmstjerna.

— Antingen, fortsatte Tessin, upphöra . . .

Palmstjernas panna lade sig i mörka veck. Ehrenprentz rynkade ögonbrynen.

— Eller, afslutade Tessin sin mening, den tid kommer, då de, som bekläda embetet, icke behöfva anlita någondera *).

De togo några steg emot slottstrappan.

— Ett ord, mina herrar, yttrade Palmstjerna och fattade Tessin i armen.

De stannade åter.

— Låtom oss icke förglömma att ihärdigt fixera drottningen: jag känner henne — hon skall snart förlora koncepterna.

---

*) Tessins Dagbok.

De gingo vidare.

Inkomna i vestibulen, emottogos de af en hofman, som ledsagade dem upp.

Underrättelsen om riksrådernas besök jagade bort det naturliga behag, som sällskapslifvet gemenligen egde vid detta hof, hvars karakter besjälades af en flägt utaf Adolf Fredriks vänliga och goda hjerta och af en stråle utaf Lovisa Ulrikas lifliga, aldrig hvilande snille.

Konungen, som, efter utflygten på Mälaren, hoppats att kunna slita sig lös ifrån sin omgifning och få egna en stund åt sitt favorit-nöje, den kära svarfstolen, begaf sig, vid underrättelsen om riksrådernas annalkande, genast till mottagningsrummen.

Han hade trott att der finna sin gemål, vid hvars arm — för att icke säga förstånd — han var van att, i riksrådernas närvaro, stödja sig, och erfor en icke obetydlig känsla af förlägenhet, då han saknade henne. Hans närmaste omgifning var emellertid allt för väl bekant med förhållanderna inom konungafamiljen, för att icke genast uppsöka drottningen. Man fann henne i bibliotheket, och, utan att yttra ett enda ord, lemnade hon Clara och hastade till konungens sida.

De trenne riksrådernas oväntade ankomst ingaf nästan samma känsla, som anblicken på en klar himmel af ett uppstigande åskmoln. Utan att hofvet ännu organiserat sig i verklig fiendtlig rigtning emot den bestående ordningen, erfor man likväl någonting, som ingaf fruktan. Betraktade man den lefvande och rörliga taflan närmare, visade det sig, som om hvar och en sökte uppbjuda hela sin förmåga, i afsigt att maskera det allmänna bryderiet, ehuru man derigenom endast ännu mera förrådde det.

Utan någon särskild befallning ordnade man spelborden såsom en förträfflig reträtt från egna tankar. Vid drottningens inträdande återfick dock allt sitt vanliga fria och friska lif.

Ännu i sina tankar sysselsatt med vigtiga angelägenheter, fann hon det så mycket nödvändigare att vända dem åt andra håll.

— Behagar ers majestät, yttrade hon, ett parti — grefve Brahe — och ni, fru grefvinna — ett parti med konungen?

Konungen andades lättare — han hade fått någonting att göra — och i och med detsamma äfven någonting bättre att tänka på än på riksråderna, dessa inkräktare på hans eget område.

Drottningen tog plats i det yttre konversationsrummet. Hvilande i en ottoman eller på en thron, var hon alltid lika mycket drottning. Snillet lägger aldrig bort sin krona. Lysande, som ett furstligt purpurbräm, var också den krets, som omgaf henne. Bland de rådsherrar, som hon väntade, hade man äfven nämnt Tessin, och bland dem alla fanns ingen, emot hvilken hon hyste en bittrare känsla. Hans blotta namn var ett törne, som stack djupt in i hennes hjerta. Under falaskan af ljufva minnen och slocknade förhoppningar glimmar hatets gnista lätt upp. Tessin hade under den tid, drottningen var kronprinsessa, varit hennes chevalier sans peur et sans reproche. Med den språkets rikedom och tankens eldiga lif, hvaraf geniet alltid är mäktigt, ej mindre än med det handlingens obesvärade behag, som är medfödt hos den verklige hofmannen, omgaf han henne då, icke såsom en tjenare, snarare såsom tillbedjare. Från denna period finnas ännu qvar bref, vexlade dem emellan, än lifvade af ett angenämt skämts hela flygtiga och oskuldsfulla naivetet, än eldade af sann aktning, uppriktighet och förtroende. Lovisa Ulrika synes också hafva på ho-

nom byggt förhoppningar, ingående i hennes redan den tiden hysta afsigter för vinnandet af en utvidgad konungamakt; ehuru, såsom motsats dertill, det nästan vill tyckas att Tessin egentligen aldrig haft för ändamål att begagna hofvet — och den gunst, till hvilken han der friade — annat än såsom medel för vinnandet af en ännu högre makt. I det ögonblick då thronen också öppnade sin lysande framtid för Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika, och de väntade sig att skörda frukten af Tessins hängifvenhet, intog han i stället en slags oppositionel ställning, under det att han allt mer och mer öfvergick på senatens sida, lånande den sin vältalighet emot konunga-familjens interesse, intill dess han slutligen, 1754, fullkomligt öfvergaf sin generande just-milieu, och öppet bröt med hofvet.

Icke blott såsom drottning, utan äfven såsom qvinna, sårades Lovisa Ulrika af detta handlingssätt. Tessin hade fått fritt blicka in i hennes tankar, fått se sig om till och med i hennes känslors verld, och med nyckeln till hennes själs och hjertas innersta hemligheter hade han gått öfver till ett motsatt, ett fiendtligt parti. Hon trodde icke blott, hon kände att hon var förrådd.

Det var denne man, som nu nalkades, och hon erfor på en och samma gång hat och fruktan.

— Ah, grefve Hård, anmärkte drottningen, huru tankfull! Ni, grefve, som icke fruktade fältmarskalken af Sachsen, kan väl icke förskräckas för våra rådsherrar?

Drottningen kastade sig öfver det första ämne, som föll henne in.

Hård, på hvilken allas blickar nu fästade sig, såg sig omkring, under det att ett gladt småleende gaf lif åt hans ansigte.

— Säg mig, grefve, hvad tänkte ni på?

— Vågar jag säga det, ers majestät? Jag tänkte på . . .

Han tystnade, utan att fullända meningen.

Men detta dröjsmål tilldrog honom blott ännu mer hofkretsens nyfikenhet. Den stråle, som lekte i hans ögon, tycktes nästan äfven antyda en liten beräkning att nu vinna uppmärksamhet.

— Nåväl, ni tänkte på?

— På mina äfventyr, ers majestät, under det jag tjenade i Generalstaternas armé.

Småleendet spred sig vid detta svar öfver allas ansigten, med undantag af grefvinnans, som i stället blickade frågande upp, nästan smått förebrående.

— Det var ett äfventyr, fortsatte Hård, utan att låtsa märka Hedvigs missnöjda bryderi, hvilket jag desto hellre i dag kommit att erinra mig, som jag för en kort stund sedan återsåg en af de förnämsta hjeltarne deri.

— Verkligen? Här på Drottningholm?

— Kriget knyter starka vänskapsband, ers majestät, och man återser icke en krigskamrat, med hvilken man i samma led trotsat döden, utan att hjertat klappar en smula eldigare. Jag tryckte honom nyss i mina armar.

— Han är utlänning, gissar jag.

— Han är svensk, ers majestät, en bottenärlig, god svensk; allvarlig och redlig till sina tänkesätt, trofast och varm till sitt hjerta, manlig och öppen till sin karakter. Olyckor och motgångar förföljde honom inom fäderneslandet, och han lemnade det samt tog tjenst i Holland vid ett artilleriregemente. Kunskaper och tapperhet tilldrogo honom snart uppmärksamhet, och han vann hvarje sin befordran på slagfältet.

— Men, min Gud, bästa grefve, inföll drottningen med lifvadt interesse, hvem är väl då denne man, som ni ställer så högt?

— Hans namn är Puke, ers majestät, ett simpelt, ett ofrälse namn, om ni så behagar, men som icke

dessmindre innehafves af en verklig ädling i handlingar och tänkesätt.

Fröken Creutz befann sig äfven der. Ehuru hennes hjerta redan ifrån de första ord, som grefve Hård yttrade, anade hvem det var, som bifallet gällde, spred sig dock oemotständligt en hög purpur öfver anletsdragen vid ljudet af hans namn. Detta namn tryckte liksom på en fjeder i hennes hjerta, och blodet derinom störtade på en gång ut genom alla hennes ådror. Ovilkorligen lade hon handen stillande mot sitt bröst. Snart var hon sjelf också åter lugn. Samma känsla, som nyss brann som eld inom henne, svalkade henne nu så ljuft, som en krans af blyga blommor.

— Marskalken af Sachsen, fortfor Hård, hade sitt högqvarter en dagsmarch ifrån Brüssel. Furst von Waldeck hade uppdragit åt mig försvaret af en vigtig, emot fienden utskjutande förpost. En dag anryckte en fransysk truppstyrka. Befälhafvaren afsände en rekognosceringstrupp af omkring femtio man. Jag mötte den. Bland officerarne vid min afdelning befann sig då äfven Puke. När fienden såg mig anrycka, låtsade den vika. Jag gaf då Puke befallning, att förfölja med en lika styrka, under det jag lät tvänne andra afdelningar framrycka på sidorna, till höger och venster. Jag förblef vid reserven. Puke hade mottagit sitt uppdrag med stolt glädje och kastade sig öfver fienden med eld och kraft. Det var icke hans första lärospån — jag såg det väl. Fransmännen mötte honom manligt; men jag ville ej beröfva Puke något af fäktningens ära, och jag lät dem hållas. De framryckta sidotrupperna kunde föröfrigt alltid i tid understödja honom. Men han behöfde det icke. Det var verklig hjelte-dust emellan tappre män. Men — hvad hände?

Hårds berättelse fängslade åhörarne. Drottningen följde den med synbart interesse.

— Hvad hände? upprepade hon.

— I det ögonblick, ers majestät, då striden upprullade sin blodigaste tafla, då soldat kämpade mot soldat, klinga mot klinga, bröst mot bröst, öga mot öga — hör jag ett utrop — ser jag den fiendtlige befälhafvaren och Puke kasta bort sina vapen, skynda emot hvarandra och störta i hvarandras armar.

— Hvad vill det säga?

— Förvånad öfver händelsen, ilade jag fram. Orsaken var följande: Puke och den fiendtlige befälhafvaren hade under striden igenkänt hvarandra såsom gamla vänner, och — glömmande ögonblickets fara — hastade de i hvarandras famn. De båda raska dårarne lågo ännu så, då jag framkom, och soldaterne betraktade scenen med gladt deltagande.

— Puke interesserar mig, Hård.

— Men nu uppstod den frågan, ers majestät, återtog Hård, hvilken som egentligen var fånge.

— Fånge?

— Jag anmodade de fransyska officerarne, att efterskicka befälhafvaren för hela fiendtliga afdelningen, och afsände sjelf en underofficer till furst von Waldeck. Några få ögonblick sednare infann den fransyske befälhafvaren sig samt alla hans officerare, hvilka åtföljde honom af nyfikenhet. Jag uppmanade honom, att befalla officern det han, jemte manskap, skulle gifva sig fångne; hvaremot han försäkrade, att det ålåg mig att befalla Puke, jemte hans folk, att gifva sig. Tvisten ville icke taga slut. Jag föreslog då, att vi, som ej från början deltagit i striden, skulle draga oss tillbaka, samt att Puke och den fransyske officern, hvar och en med sitt folk, skulle få fortsätta den och sig emellan uppgöra, hvem som borde gifva vika.

— Det var grymt, grefve Hård. Betänk — vännerna kunde ju hafva dödat hvarandra.

— Ganska möjligt, ers majestät; men i sådant fall tror jag att de stupat i hvarandras famn.

Åhörarnes deltagande växte allt mer.

— Under det att tvisten ännu fortfor, talade Hård vidare, anlände emellertid furst Waldeck. Vid anblicken af de församlade fransyska officerarne, och sedan han erhållit upplysning om förhållandet, förklarade han allesamman — äfven de sednast anlände — för fångar. Jag protesterade väl deremot, emedan jag gifvit mitt ord om fritt aftåg; men fursten log och förklarade, att han icke gifvit dem sitt, och saken var afgjord. Men det var icke slut härmed . . .

Ett doft, men tilltagande sorl från de yttre rummen bebådade nu, att riksråderna närmade sig.

Dörrarne till salongen öppnades också i detta ögonblick, och de inträdde.

Hård tystnade.

— Fortfar, Hård, uppmanade honom drottningen, fortfar.

Drottningen ville knappast låtsa märka riksrådernas ankomst.

Men om äfven en mörk slagskugga lade sig öfver hennes omgifning, drog den sig dock med vördnad tillbaka för desse män, i hvilkas händer den egentliga makten hvilade.

Ehuruväl Tessin, ej mindre än Palmstjerna och Ehrenpreutz, kände sig sårade af det mindre förekommande sätt, hvarpå de emottogos, läto de deraf icke förskräcka sig. Konungamakten kan någon gång glömma sin värdighet, mångväldet glömmer den aldrig.

Historien fyller sina blad med data, tilldragelser, namn och åratal; men huru litet vet den dock, såvida den icke förmår att intränga i de handlande personernas inre? Hvad som sker i dag är oftast en tillfällighet; men hvad som skett kanske redan i går i vårt bröst, det är det bestämmande. Fåfängt söker man

fjedrarne till tidens ur i de nakna händelserna; de ligga fastmera i vårt hjerta och det är dess slag — icke urets — som ljuder genom tiden.

Drottningen förblef tyst. Hon tycktes vilja öfverlemna åt riksråderna att först tilltala sig. Men när Tessin närmade sig i denna afsigt, erfor hon en plågsam känsla, full af fiendtlighet.

— Hvad nytt i hufvudstaden, mina herrar? frågade hon derför. Ni komma ju derifrån?

— Stockholm utan hofvet, svarade Tessin, är en kropp utan hufvud; och det är egentligen inom detsamma, ers majestät, som allt nytt i verlden först sker.

Drottningen betraktade Tessin, liksom sökte hon i hans utseende att upptäcka om det låg någonting bakom hans ord.

— Ni gifver hufvudet ett stort inflytande, grefve, genmälte hon dock, förmodligen i förtroende till ert eget. Fråga torde väl dock kunna uppstå, huruvida icke allt nytt, som sker i verlden, snarare härflyter från hjertat, än från hufvudet. Det är ett problem, som är värdigt er skarpsinnighet, min grefve, att lösa.

Tessin bugade sig artigt.

— Onekligen kan mycket nytt härflyta så väl från hjertat, ers majestät, återtog han, som ifrån hufvudet, men det är af olika slag. Jag ville säga att hufvudet är en konung, eller åtminstone borde vara det, och hjertat en drottning.

Tessins förklaring surrade, som en pil, förbi drottningens öra.

— Huru mycket beklagar jag icke då alla dem, inföll hon, som hvarken vilja erkänna det ena eller det andra.

Palmstjerna hade ännu icke yttrat sig. Sluten och dyster, iakttog han en orörlig ställning inför drottningen.

— Ers majestät, talade han, ni önskar att veta nytt från hufvudstaden?

Hans ögon glänste mörka och hotande, under det han framförde sina ord. Man tyckte sig nästan ha' att befara ett dråpslag.

— Bland nyheter, som måhända interessera ers majestät, kan jag nämna att hofrätten lärer komma att remittera hofmästaren Ichsells sak till rikets ständer.

Drottningen skiftade ett ögonblick färg, men beherrskade sig straxt åter.

— Och rikets ständer, tillade hon, komma naturligtvis att remittera processen till kommissionen.

— Ganska troligt.

— Då gratulerar jag er, baron.

— I hvad afseende, ers majestät?

— Såsom sjelfskrifven ordförande i blods-domstolen.

Palmstjerna såg förtörnad ut och lyftade upp hufvudet, såsom en retad björn.

— I sanning, ers maj:t, svarade han med en stämma, som ljöd stark genom rummet och kom sjelfva drottningen att spritta till, emottager jag en plats i kommissionen, skall något sidoinflytande icke förmå rubba mig: straffet skall träffa hvarje lagbrytare, hvem ock han vara må.

Under den tystnad, som härvid uppstod i salongen, begåfvo sig Tessin och Palmstjerna in till konungen.

Vi nämnde att en tredje person befann sig i samma ekipage, som riksrådet Ehrenpreutz och löjtnanten grefve Creutz. Vi hafva äfven anmärkt fröken Creutz's förtrytelse öfver Schectas anhållan, att blifva upplyst om hvem han var. Orsaken härtill var den, att

unga von Röhr, en man utan alla principer, tilltagsen och lättsinnig, allmänt troddes fria till fröken Creutz, deri uppmuntrad så väl af Ehrenpreutz, som af brodern, men icke utaf henne sjelf.

Rik och förmäten, förmodade han dock icke att den fattiga fröken Creutz skulle draga sig med köld tillbaka ifrån honom; tvärtom var han öfvertygad, att han blott behöfde utsträcka sina armar, för att få se henne flyga i sin famn. Huruvida hans kärlek föröfrigt var djup, oegennyttig och sann, eller kunde blifva det, var svårt, för att icke säga omöjligt, att afgöra, emedan han ännu aldrig mött några hinder, som satt den på prof. Det enda man nu tyckte sig märka var att han fått i sitt hufvud, att fröken Creutz skulle blifva hans hustru.

— Min fröken, tilltalade henne Ehrenpreutz, under det han hastigt passerade förbi, i afsigt att följa de öfriga riksråderna till konungen, i den dubbla egenskapen såväl af slägting, som förmyndare, får jag säga er, att ni icke längre bör leka med von Röhrs böjelse: den är ren och allvarlig. Jag har tagit honom med mig hit, för att gifva honom tillfälle att tala vid er. Er bror skall säga er detsamma: han är snart här.

Då Ehrenpreutz aflägsnade sig, närmade sig von Röhr.

Hos qvinnan, hvilkens hela lif lånar färg af hennes kärlek, bleknar också lifvet bort, såsom för en frostnatt, när en skugga uppträder emellan den och henne.

En kylande flägt ilade också genom fröken Creutzs leder, då han nalkades.

— Ni skulle visa mig en stor artighet, min fröken, yttrade han, om ni skänkte mig en stunds enskildt samtal.

Alma — fröken Creutz benämndes så af sina vänner — spratt till. Med anledning af Ehrenpreutz's ord,

anade hon hvad v. Röhr ville. För ett ögonblick visste hon icke hvad hon borde göra. v. Röhr hade alla hennes slägtingar på sin sida, äfven hennes bror. Hon kände sig ensam.

Men qvinnan är icke länge vacklande, då hon vet hvad hennes hjerta verkligen vill.

— Ett enskildt samtal . . . upprepade hon dock, ehuru icke utan betänksamhet.

I detsammn hörde hon Pukes namn nämnas af drottningen.

— Omöjligt, herr von Röhr, fullföljde Alma äfven sin tanke, omöjligt.

En ryckning af otålighet tillkännagaf von Röhrs missnöje.

— Omöjligt, säger ni. Er förmyndare och er bror hafva försäkrat mig . . .

— Hvad hafva de försäkrat?

— Att jag icke utan framgång behöfde anhålla om ett enskildt samtal.

Uttrycket i Almas ansigte blef på en gång helt annorlunda.

— Och ni menar att jag icke bör komma deras försäkringar på skam?

— Som ni säger, min fröken, det menar jag.

— Nåväl då, min herre, i fönsterfördjupningen der borta . . . är ni nöjd med platsen?

— Fullkomligt.

Sedan drottningen blifvit befriad ifrån riksråderna, hade hon uppmanat grefve Hård, att fortsätta sin berättelse om Puke. Med lifliga och raska drag tecknade han dennes tapperhet och mod, en tapperhet, som likväl alltid vittnat om det varmaste hjerta, och ett mod, fullt af chevaleresk kraft.

— Men det var likväl icke endast hans sannt krigiska karakter, afslutade grefve Hård sin berättelse, som på ett så ovanligt sätt fästade hela arméens uppmärksamhet vid honom. I hans enskilda lefnad följde honom samma manliga allvar, samma orubbliga ståndaktighet, samma redbara grundsatser, ehuru ofta en djup melankoli öfverföll honom, liksom en förfärlig reminiscens af en stor motgång.

Drottningen hade hört nog, för att önska att se mannen; och då Hård upplyste, att han uppehöll sig på hans rum, tillät hon att han genast skulle få presenteras.

Pukes uppträdande var också ganska lysande. Ännu qvarstående vid ett holländskt artilleri-regemente, bar han dess uniform.

Den praktfulla och ovanliga drägten förhöjde ej litet hans utseende. De bleka anletsdragen voro i detta ögonblick blekare än vanligt. I den mörka ramen af ett svart och lockigt hår bar det en pregel af ett djupt lidande. Men deröfver höjde sig pannan, som en mur, fast och orubblig. Förtröstan och mod talade ur den klara, på en och samma gång, milda och trygga blicken. I hans sätt låg föröfrigt så mycken flärdlöshet och enkelhet, att han genast förvärfvade sig allas bifall.

von Röhr hade ännu icke hunnit ifrån stället, då hans blick föll på den inträdande Puke.

Det steg, von Röhr var färdig att uttaga, drogs tillbaka.

Pukes åsyn öfverraskade honom synbarligen. Ju mera han betraktade honom, desto mera tycktes han ega behof af att göra det.

Puke närmade sig drottningen, hvars omgifning följde honom med deltagande uppmärksamhet.

— Låt er drottning, Puke, tilltalade honom Lovisa

Ulrika, få vara en bland dem, som först helsar er välkommen tillbaka till fäderneslandet.

Efter en djup bugning lyftade Puke åter upp sitt hufvud och betraktade drottningen, utan att genast svara henne. Hans bröst arbetade likväl synbarligen under intrycket af en liflig känsla.

— Ack, ers majestät, talade han dock snart, huru skall jag kunna afbörda mig min tacksamhet för så mycken ynnest. Icke annat än en helt simpel krigare, utan alla andra förtjenster, än den, att några gånger oförskräckt ha' sett krigets fara i öppet öga, hade jag icke vågat smickra mig med denna utmärkelse.

Det låg så mycken okonstlad sanning och uppriktighet, vida skiljd från hofvets vanliga ton, i det sätt, hvarpå han uttryckte sig, att kretsen omkring honom blef allt trängre och trängre.

I hans röst fanns så mycket af hjertats välljud, att drottningen betraktade honom, angenämt öfverraskad.

— Grefve Hård, yttrade hon, har berättat flere hedrande drag om er. Det gläder mig att ha' gjort er bekantskap. Men hvarför qvarstår ni ännu vid en utländsk armé? Sverige behöfver sjelf sina duglige män. Gäller ert besök fäderneslandet endast för en kort tid, eller . . .

— Ingenting, ers majestät, återtog Puke, då drottningen tystnade, skulle kunna vara mig så kärt, som att få inträda i den svenska armén. Fäderneslandet är min skönaste tanka. Oaktadt på utländsk botten, har jag alltid tyckt mig kämpa för dess ära. Men svenska armén torde vara stängd för en man, hvars klinga är hans enda adelsbref, såvida icke ers majestäts förord . . .

Drottningens öga blixtrade till vid dessa ord. Hennes barm höjde sig, liksom hade en tyngd lagt sig derpå och hon erfarit ett oemotståndligt behof af att andas ut.

— Mitt förord, upptog hon hans yttrande, ah, Puke, ni känner då ej mycket om förhållandena här . . . mitt förord skulle endast skada er. Se här, min herre, komma de — det var riksråderna neml., hvilka nu återkommo från konungen — som hafva makten. Ni skall sjelf få se hvad mitt förord betyder.

Drottningens så oförställda förklaring åstadkom en icke obetydlig verkan. Under tyst oro visade sig en liflig rörelse bland de närvarande. Oaktadt Puke ej kunde förbise drottningens välvilja för honom, insåg han dock obehaget af sin ställning, framskjuten, som han tyckte sig blifva, till ett tvisteäpple partierna emellan. Han visste icke, han, ännu, att drottningen blott egde en enda tanke, blott lefde för ett enda mål, blott brann för en enda önskan, återvinnandet åt thronen af verklig makt, och att allt omkring henne, fjerran eller nära, formade sig för hennes blick endast deref-ter. I hvarje omständighet såg hon ett uttryck af politisk sympathi eller antipathi, hvaraf följde ett retligt lynne. I hvarje sympathi eller antipathi såg hon, i den förra ett medel att ögonblickligt använda mot sina motståndare, och i den sednare en sporre blott till ökade ansträngningar, hvaraf följde oförsigtighet i handlingssättet.

Under det drottningen talade syntes hon inspirerad. Lifvad af en ädel harm, spelade ett missnöjdt småleende på hennes läppar. Hon imponerade och öfverraskade: det var majestät i hennes ord. Hade hon än afsigtligt velat göra en stor satir öfver sin ställning, skulle hon ej ha' lyckats bättre. Det var ord och handling på en och samma gång, i gestalten af en qvinna, som, oaktadt sin hänförelse, likväl bibehöll värdighet och lugn.

— Jag gör mig en ära och ett nöje af, fortfor hon, vänd till riksråderna, att för er, mina herrar, presentera kapten Puke, som nyligen, hedrad af ryktbara

krigares bifall, återkommit till fäderneslandet; hans högsta önskan är att få egna fädernejorden sitt hufvud och sin arm; han har anhållit om mitt förord. Mina herrar, jag gifver honom det.

En öfverrumplad krigare nedlägger sitt vapen; en öfverrumplad statsman har alltid den lilla dolken af ett "men" eller ett "om" till hands.

Tessin, som hade sig claven till Lovisa Ulrikas individualitet bättre bekant än någon annan, insåg, att hon, derest hon i detta ögonblick möttes af en motsägelse, endast ännu ytterligare skulle risla upp sina tankars korthus, hvaremot de för en eftergift skulle ramla af sig sjelfva omkull.

Han unnade henne också ett sådant nederlag i sin själ.

I afsigt att på ett smickrande sätt försäkra, det frågan om Pukes befordran skulle blifva föremål för senatens öfverläggningar, närmade han sig henne äfven.

Innan Tessin hann att yttra sig, tog emellertid Ehrenpreutz ordet ifrån honom.

— Ers majestät, utlät sig denne, rikets råder torde icke behöfva försäkra, huru gerna de uppfylla alla ers majestäts önskningar.

Under ingen period af vår historia har man varit starkare i de politiska fraserna än under frihetstiden.

— Men, ers majestät, talade han vidare, jag fruktar, att ni icke känner den man, som ni har skänkt ert förord. Vågar jag utbedja mig den nåden, att få veta, hvilken som hos ers majestät rekommenderat honom?

Drottningen betraktade Ehrenpreutz en stund, rätt förundrad.

— Ni är en fin politiker, Ehrenpreutz, besvarade hon honom derefter, till hälften småskrattande; ni vill afslå mitt förord, men i så artiga ordalag, som möjligt. Jag beklagar er, Puke; se der följden af mitt förord.

— Ers majestät, stammade Ehrenpreutz, ers majestät . . .

— Låtom oss afbryta detta ämne, min herre. Ni ser att Puke är min gäst; måtte det öfvertyga er att jag känner honom, än mera, måtte ni äfven inse att det berättigar honom till mitt skydd.

Tilldragelsen var i sjelfva verket en cause celebre vid hofvet.

För det lugn, hvartill drottningen öfvergick, hade hon att tacka Ehrenpreutzs uppträdande. Hon hade aldrig ansett honom för någon hvarken större förmåga eller ovanligare karakter, hvarföre också hans nu visade nit föreföll henne mindre sårande, än roligt.

De, som kände Ehrenpreutz, förvånades icke heller så litet öfver hans ifver vid detta tillfälle.

Sjelfva riksråderna blickade förundrade på hvarandra.

Uppmärksammare än någon annan, hade Puke följt hvad som passerade, så mycket mera som det så nära rörde honom. Då riksråderna utkommo från konungen, hade han märkt att v. Röhr och löjtnanten, grefve Creutz, som under tiden infunnit sig, hastigt närmat sig Ehrenpreutz, med hvilken de vexlade några få ord, samt att denne först derefter begaf sig fram till drottningen.

Ehrenpreutzs yttrande hade djupt sårat honom, ehuru man icke kunde upptäcka att något uttryck förändrade sig i hans ansigte, såvida det icke blef blott ännu blekare. Visserligen, och han lade tillbörligt märke dervid, egde orden ingenting direkt kränkande; men inneburo icke dessmindre ett otvetydigt indirekt anfall. Det var för honom också ganska tydligt, att han ensamt hade att tacka drottningens egen, person-

liga bevågenhet och uppmärksamhet derför, att han verkligen undgått en offentlig förolämpning inför hela hofvet, derigenom att hon i tid afbröt fortsättningen af Ehrenpreutz's tillämnade svar, hvars innehåll inledningen allt för klart angaf.

Då Ehrenpreutz drog sig tillbaka ifrån drottningen, for Puke med sin blick hastigt öfver sällskapet: han tycktes vilja rekognoscera sin ställning.

Ännu stodo löjtnant Creutz och v. Röhr på samma ställe.

Fröken Creutz hade slutit sig till sin bror; Ehrenpreutz stod framom dem på sidan.

I fonden såg han Tessins och Palmstjernas mörka gestalter.

Fröken Creutz syntes honom så blek; han trodde sig icke sjelf kunna vara blekare; led hon väl med honom? Vid denna tanke klappade hans hjerta häftigare.

Närmast omkring honom stod det egentliga hofvet — midt framför honom drottningen. Det var första gången, han hade uppträdt inom denna lysande krets, och han kände att han måste handla såsom en man med lugn och hållning, såvida han icke på en gång skulle blifva ovärdig att blicka en ärofull framtid till mötes. Men tusende tankar korsade sig dock icke i hans hufvud; endast en enda fyllde det, men med denna enda var han beredd att oförskräckt möta sitt öde, hurudant det än gestaltade sig.

Innan hofvet ännu ens väntade att den till sitt utseende så lugne mannen skulle, sedan drottningen afböjt hvarje vidare anmärkning om honom, sjelf finna sig befogad att handla, framträdde han ur kretsen.

— Ers majestät, talade han, tillåt mig att få aflägga min djupaste tacksamhet för ers majestäts välvilja.

Ingen skiftning märktes i hans ansigte, ingen darr-

ning hördes i hans röst. De bleka anletsdragen voro lugna; den klara rösten klingade rent och välljudande.

Endast hans bröst höjde sig.

Vid slutet af de sista orden nedföll han på ett knä och blickade upp till drottningen.

— Ers majestät, sade han och förde sin hand till bröstet, befall öfver mitt lif.

I det eljest lika ceremoniösa, som ovanliga, i hans handlingssätt, lade han så mycken sanning och enkelhet, att de närvarande icke förmådde undertrycka sitt bifall.

Ett sagta sorl gick genom salongen.

Drottningen strålade af tillfridsställelse: det var, som hade hon vunnit en seger.

Sedan Puke åter rest sig upp, begaf han sig fram till riksrådet Ehrenpreutz.

— Ers excellens, talade han med en djup betoning; om någon borde känna mig här, så vore det ers excellens. Min far uppoffrade mycket för er — och dog — jag tror under edra egna ögon, och en stor del af min ungdom — är endast en återspegling af ert familjelif; men lika mycket — minnet kan svika — och — ers excellens — jag förlåter er: ni är gammal.

Ehrenpreutz stod mållös. Hade han befunnit sig i enrum med Puke, skulle han säkerligen icke lemnat honom obesvarad; men här — midt i kretsen af hofvet — under det ett sorl af hviskningar lopp igenom rummet . . . omöjligt . . . tungan vägrade sin tjenst. Men Puke lemnade honom icke heller tid till besinning, emedan han genast vände sig ifrån honom till Creutz och von Röhr.

— Kanhända jag icke heller har mera lycka hos er, mina herrar, fortsatte han till dem.

Creutz och von Röhr voro synbarligen båda två besvärade.

— Det är väl möjligt, svarade v. Röhr, icke utan förakt, att jag har känt er; jag vill påminna mig ert namn.

Puke mätte honom med en kall blick.

— Konung Astolf i sagan, återtog han, återkom efter tre hundrade år till sitt fädernesland, och då han icke mera igenkände det, erfor han deröfver en stor sorg. Jag deremot återkommer efter några få års frånvaro — och har orsak till en ändock större sorg — emedan jag igenkänner alla — men ingen igenkänner mig. Kanske icke ni heller, fröken Creutz?

Alma spratt till. Med det största deltagande hade hon följt hvarje minsta omständighet i hvad som tilldrog sig. Hon hade icke kunnat förklara för sig sin morbrors, Ehrenpreutz, handlingssätt, än mindre Creutz och v. Röhrs. Hade hon vågat eller hade det passat sig, skulle hon hastat att träda emellan dem. Hennes hjerta gick i stället helt och hållet öfver på Pukes sida. Vid hans enkla hyllning åt drottningen, kände hon en tår fukta sitt öga; vid hans på en och samma gång beslutsamma och skonsamma yttrande till Ehrenpreutz, beundrade hon hans fasta och manliga hållning samt det lugn, hvarmed han uttalat den billiga tillrättavisningen. När han vände sig till hennes bror och till v. Röhr, förtröt henne deras sätt att behandla honom.

Pukes jemförelse emellan sig och Astolf i sagan rörde henne innerligt: hon tyckte att hennes egen känsla, så rymlig den än var i detta ögonblick, likväl icke förmådde uppmäta hela det djupa vemodet deri. Men när han slutligen tilltalade äfven henne, då fick på en gång hennes själ frihet och luft, hennes hjerta rättighet att andas ut sin känsla.

Obekymrad lyftade hon upp emot honom sina ögon, strålande af ungdoms-minnets och återseendets rena glans.

— Ni frågar mig, Puke, om jag känner er. Jag är öfvertygad att ni ej betviflar det. Bland tusende

skulle jag igenkänna er, som under den tid, jag ännu var en liten flicka, alltid var min riddare, som . . .

Förvandlad från den hvitaste lilja, stod Alma i stället nu der, som den purpurrödaste ros.

Men det var mera skalkaktighet än bryderi i denna rodnad. Ett täckt småleende gungade också, såsom ett litet solsken på de friska läpparne. Oöfverlagdt leddes hon af ögonblickets naiva känsla. Hon hade ej kunnat yttra något annat, hvarföre ock orden föllo sig så okonstladt och gladt, som hade de flutit från ett barn.

Hvarje qvinna tyckes nästan vara född med en hemlighet och en leende mask att betäcka den med.

Någon eftertankans och förståndets verkliga sjelfständighet får hon knappast utveckla; den enda sjelfständighet, som hon eger, är hjertats, hvilken hon likväl — ehuru hon hänger lika fast vid den, såsom vid roten till sitt hela lif — dock så sällan vågar högt uttala.

Var derföre icke också det friska småleendet endast den mask, hvarmed Alma af medfödd instinkt betäckte den verkliga känsla, som oemotståndligt dikterade de ord, hvarmed hon mötte Puke?

Omgifningen hade förstått henne, och den tyckte sig icke ändock riktigt hafva förstått henne.

Man ville haft både mera och mindre; mera, för att ha fått en hjertats bikt, mindre, för att blott hafva bekommit ungdomsvänskapens.

Hon hade emellertid svarat, men för första gången — så tyst var det i rummet — hörde hon ljudet af sin egen röst, och rösten dog bort.

Lyckligtvis vände sig i detta ögonblick uppmärksamheten ifrån Alma till konungen, som inträdde i salongen efter slutadt parti.

Vi återfinna likväl fröken Creutz efter en kort stund uti ett af de små kabinetterna, som den tiden gränsade in till salongen.

Det var ett litet praktfullt rum, detta kabinett, ordnadt, som det ville tyckas, nästan endast för en ung flicka, att bortdrömma en stund uti.

De röda damast-draperierna, som betäckte väggarne, voro uppfästade med banderoller och djupt nedfallande tofsar af guld.

Fönsterornamenterna, öfver hvilka gardinerna voro fästade i dubbla vågor, uppburos af tvänne Venusbilder.

Midt emot fönstret stod en divan, äfven beklädd med röd damast.

På ett konsolbord vid sidan doftade en pyramid af höstens skönaste blommor.

Hit hade Alma flytt med sina tankar; men en ung flickas tankar äro egentligen drömmar, som uppstiga ur hennes hjerta, såsom Aphrodite uppsteg ur vågen.

Hon hade kastat sig i soffan och förstod sig icke sjelf.

Hon var rädd för att hafva gått för långt och fruktade ändock att hafva sagt för litet.

Hon var rätt glad att konungens inträde gifvit henne tillfälle att aflägsna sig och var ändock rätt missnöjd öfver att icke mer befinna sig der ute.

Fantasier — till hälften skuggor och till hälften ljus — fladdrade genom hennes själ. Det var en dans af små elfvor, inom hvars trollkrets hon råkat, och ur hvilken hon icke förmådde lösa sig — det är dock sanning — hon bemödade sig ej heller derom, hon hängaf sig snarare deråt.

Men nu hörde hon, huru steg närmade sig — hon såg upp — och hennes bror och v. Röhr stodo framför henne.

— Alma, tilltalade henne Creutz, jag skulle kunna ha' mycket att förebrå dig.

Liksom en i tusende färgor glittrande morgondimma, sjönk på en gång hela trollverlden ned inom Alma, och lifvet var åter klart och hvardagligt omkring henne. Det gifves ögonblick, då vårt hela väsende är blott blomma och doft, andra — och vi märka knappast öfvergången — då vi endast äro stjelk, rot, stoft.

— Hvilken bror, svarade Alma, har icke alltid mycket att förebrå sin syster . . . nå ja . . . du är min bror . . .

Alma tycktes på en gång ha' blifvit rätt praktisk. Drömmarna voro borta, och hon log mot en verklighet.

— Alltid vill du handla på ditt vis, Alma, förebrådde henne Creutz, tror du att det passar sig?

— Men på hvad vis skall jag då handla? Säg mig det, bäste Wilhelm, jag skall gerna höra på dig.

— Den der Puke . . .

— Nå ja, den der Puke?

— En gång för alla, syster, jag vill ej hafva något att skaffa med honom.

— Icke dessmindre, Wilhelm, var du ju fordom ganska god vän med honom.

— Som pojke har man tusende vänner, Alma, som yngling har man några bekanta, som man har man blott en à två.

— För att som gubbe, min bror, hvarken förtjena att hafva det ena eller det andra.

Alma hade både hjerta och förstånd; men under det hennes hjerta blott afspeglade stjernor och lundar, solsken och blommor, stod hennes förstånd på vakt vid dess ingång, alltid uppmärksamt.

— Vi skola icke tvista derom nu. Jag kom hit, för att tala om något annat.

— Således . . . om något annat.

— Herr v. Röhr har anhållit om ett enskildt samtal med dig.

— Det är ganska sannt. Behagar herr von Röhr sitta ned.

Creutz tycktes icke hafva väntat denna eftergift, och han fattade hjertligt hennes hand.

— Ack, Alma, du vet icke, huru mycket jag håller af dig.

— Vet jag icke? Ack jo, fullkomligt, bästa Wilhelm. Du håller af mig precist lika mycket, som du håller af den öfver ditt vapen graverade grefliga kronan; icke sannt, Wilhelm? Du håller af mig lika mycket, som du håller af ditt namn. Nåväl, jag begär också intet mera. Var god och sitt ned, herr v. Röhr.

von Röhr tog plats vid hennes sida.

Oberäknadt det sjelfsvåldiga i hans sätt att vara, var han dock en ganska intagande man.

Ett lejon för sin tid, en man på modet, var han van vid lätt vunna segrar. Bortskämd af det täcka könet, trodde han icke på några nederlag. Motstånd ansäg han endast såsom ett fint koketteri.

Den vårdslösa säkerhet, hvarmed han slog sig ned vid Almas sida, förskräckte henne emellertid; lydande sin första ingifvelse, var hon nära att lemna honom.

En något oväntad omständighet förhjelpte henne likväl snart på ett lämpligare sätt ur den mindre angenäma belägenheten.

En page inträdde neml. i denna stund och aflemnade tvänne bref, det ena till grefve Creutz och det andra till von Röhr, och de bröto och läste dem på en och samma gång. Att döma af den häftiga rörelse de visade, öfverraskade innehållet dem. Creutz pressade läpparne tillhopa och lade handen på sitt värjfäste; von Röhr sprang upp ur divanen.

— Se, se! ropade han och räckte Creutz brefvet.

Hvilken oförskämdhet! Vill Puke påminna mig om vår äldre bekantskap . . . godt . . .

Creutz fattade honom i armen, på samma gång han med blicken sökte erinra honom om Almas närvaro.

— Tyst!

Men Alma hade redan sett och hört nog, för att förstå allt.

Ilande med sina tankar förbi omständigheternas hela logik, befann hon sig ögonblickligt vid katastrofen af en blodig duell.

Utan alla öfverläggningar närmade hon sig till sin bror och von Röhr: hon handlade, de undrade.

Med förskräckelsen målad i sitt ansigte, fattade hon de tvänne brefven; hon behöfde endast kasta en enda blick i dem, för att finna sin förmodan bekräftad.

Båda två hade blifvit utmanade af Puke: brefven voro lika lydande.

"Den bekantskap, som ni vägrat erkänna, gör mig ovärdig hvarje annans bekantskap intill dess jag visat mig värdig er. Jag anhåller att ni behagar utsätta plats, timma och vapen."

Detta var hela innehållet.

— Det får icke ske, yttrade Alma, nej, nej, det får icke ske! Du lofvar mig ju det, min bror?

Creutz svarade med en axelryckning.

— Och ni, von Röhr . . . ni . . .

Äfven han hade blott en axelryckning till svar. Men hon läste äfven ett annat, icke mindre hopplöst i deras rynkade pannor.

Utan att också ytterligare vädja till dem, öfverlade hon ett enda ögonblick, hvarefter hon åter hastade ut i salongen.

von Röhr hade nära nog glömt bort utmaningen för det lifliga interesse, som Almas varma deltagande ingaf honom.

— Hon älskar mig, yttrade han derför till Creutz, såg du?

Creutz svarade ej.

När Alma utkom i salongen, spanade hennes blickar efter Puke; men han fanns icke mera der, han hade redan aflägsnat sig.

Hon försvann bland de öfriga.

— När flyttar ers majestät in till hufvudstaden? frågade Palmstjerna konungen.

— I morgon eller öfvermorgon, baron. Jag önskar vara i ordning der, då rikets ständer anlända. Apropos, ständerna . . . jag har tänkt på throntalet.

— Om ers majestät tillåter, skola vi vid första riksråds-sammanträde förelägga ers majestät det till underskrift.

Konungen kastade en blick på drottningen, för att se, om hon hört svaret, men Tessin hade närmat sig henne, och hon upptogs af ett samtal med honom.

— Throntalet, sade ni, baron . . . men, hvad var det ni sade?

— Att det redan är färdigt, ers majestät.

Konungen saknade i detta ögonblick ingenting i värdig hållning: hans anletsdrag uttryckte ett stort missnöje, dock utan fiendtlighet.

— Om det redan är färdigt, baron, svarade han, så behöfs ju icke min underskrift.

— Konstitutionen, ers majestät . . .

Konungen, som nu märkte att samtalet skulle föra honom in i labyrinthen af den tidens, ej mindre politiska, än dialektiska spetsfundigheter, drog sig oförmärkt längre bort, på det att intet ord deraf skulle störa drottningens, i sådant afseende, ännu långt finare nerver än hans.

Tessin hade öppnat ett samtal om kronprinsen, till hvilken hans hjerta drog honom, äfven om han, såsom statsman — och till följe af sina regerings-åsigter — i många fall var hans sjelfskrifne motståndare.

— Kronprinsen synes icke till, anmärkte Tessin. Det skulle glädja mig att få träffa honom.

— Kronprinsen, yttrade drottningen afböjande, utvecklar sig, grefve, på ett förvånande sätt. Han har icke blott en ovanlig lätthet att fatta, utan äfven en omdömes-förmåga, som är öfverraskande. Säkerligen, grefve, skall han med tiden komma att intaga ett stort och berömligt rum i den lysande raden af svenska konungar, blifva en prydnad för thronen och en glädje för folket. Dalin . . .

Tessins hat till Dalin var kändt. Den ynnest, som drottningen redan 1754 skänkte honom, bidrog icke litet att vända Tessin ifrån hofvet.

— Dalin är en utmärkt informator, fortfor drottningen, som märkte att dennes blotta namn misshagade. Jag kan icke nog berömma honom. Likväl, då jag med bifall talar om Dalin, bör jag icke heller glömma bort prinsens guvernör, Nils Bjelke: han eger i lika grad vårt förtroende, som prinsens kärlek.

Hvarje nytt ord skar Tessin in i hjertat.

Oaktadt han, såsom riksråd, och äfven — till och med såsom parti-chef — intog en framstående plats i de leder, som motsatte sig den kungliga familjen och dess behof af ökadt inflytande på de allmänna ärendernas gång, kunde han icke öfvergifva den tanken, att kronprinsen egentligen hade att tacka honom för hela sin uppfostran. Senators-togan var icke nog för honom. Han ville också kläda sig med något af konunga-manteln. Han ville ega förtjenster, icke blott om det närvarande, utan äfven om framtiden.

Under det drottningen talade, märkte hon att Palmstjerna — ehuru på afstånd upptagen af ett samtal med

konungen — likväl ihärdigt betraktade henne med en mörk och hotande blick.

Det låg för hennes känsla något förolämpande deri, som retade henne.

— När jag genom trycket allmängjorde mina bref till kronprinsen, yttrade Tessin, ännu i sina tankar förtruten öfver det uteslutande bifall, som egnats Bjelke och Dalin, ogillade ers majestät mig.

— Alldeles rigtigt. Jag vill påminna mig, Tessin, att det var bref till prinsen och icke till allmänheten.

— En kronprins, ers majestät, en prins, som, förr eller sednare, skall styra ett helt folk, bör uppfostras i åsynen af folket. Hans barnkammare är hela nationen.

Palmstjernas blick nästan brände lika mycket i drottningens själ, som Tessins ord.

— Menar ni således, Tessin, genmälde hon, icke utan förtrytelse, ehuru läpparne logo, att rikets ständer — kanske skulle vara hans fader och senaten — hvad vet jag — är hans moder.

— Hvarför icke, ers majestät?

Konungen, som märkte den lifligheț samtalet tog emellan drottningen och Tessin, närmade sig, i afsigt att gifva en mera lugnande rigtning deråt.

Palmstjerna och Ehrenpreutz följde honom.

— Men om rikets ständer, vidhöll drottningen, skulle vilja åtaga sig faderskapet för min son och senaten . . . men det är allt för löjligt . . . vilja agera mor åt honom, säg mig då, Tessin, hvilken plats ni vill inrymma åt hans verkliga föräldrar?

Tessin hade blott haft för ändamål att visa henne, det han icke lät henne obesvarad såra sig; något vidare hade icke fallit honom in; men när hon fattade tag i hans yttrande och envisades att bestrida dess rigtighet, vände han hugskottet ett ögonblick i sin själ, och upptäckte då en ny, icke så litet vigtig samhälls-

tanke deri, liksom man i den grofva, tillfälligtvis hittade snäckan finner en ädel perla.

Konungen, som till sin öfverraskning fann hvarom frågan handlade, vände sig med en tröstande blick mot sin gemål.

Det är nu alltid en sak att först upptäcka en ny tanke, en annan att bearbeta den. I detta sednare fall egde Palmstjerna en icke obetydlig förmåga. Han hade också icke väl hört drottningens yttrande, förr än han gjorde sina slutsatser.

— Ers majestät, började han . . .

Men Tessin som på en gång öfverskådade hela det omätliga fält, hvartill frågan kunde leda, och som kanske redan i sin själ punkterade framtiden i sådan rigtning, afbröt honom tvärt.

— Då jag ganska flyktigt framkastade min sats, ers majestät, var det icke min mening att inkomma på ett så allvarsamt område för samtalet. Jag ville endast i allmänhet säga, att Europa emottagit de ifrågavarande brefven med andra ögon, än ers majestät. Dessa bref finnas nemligen nu öfversatta på flera främmande språk.

Drottningen kände sig ytterligare uppjagad af den ömsesidiga fiendtligheten.

— Jag lyckönskar er till triumphen, Tessin. Utan tvifvel skall ni, då ni under instundande riksmöte framlägger edra bref för rikets ständer, äfven få emottaga deras bifall.

Tessin, som trodde att denna hans afsigt var en af honom ännu väl bevarad hemlighet, kände sig öfverraskad.

Palmstjerna upptog emellertid handsken.

— Ganska säkert, ers majestät, skola rikets ständer veta att högt uppskatta grefve Tessins verk.

— Arbetet, tillade Ehrenpreutz, är rikt på stora sanningar, och konsten att uppfostra en prins är att

för honom enkelt och okonstladt framställa sanningar i lifvets alla rigtningar.

— Ni menar således, mine herrar, att det är det, som Tessin har gjort. Varmare och lifligare än en mor kan ingen önska att hennes son må blifva uppfostrad i kärlek för sanning och rätt; men vid bedömandet af lärosatsernas verkliga sanningskärlek eger icke heller någon en så säker och skarp blick, som hon. Sköten j, mine herrar, statens angelägenheter, uppfostren också edra egna barn efter ert tycke; men tillåten också mitt modershjerta att obehindradt få tillgodonjuta de rättigheter, som naturen gör till dess heligaste, på samma gång som till dess skönaste.

Drottningen hade rest sig upp vid frågan om hennes son. Det var icke mera en drottning, det var en mor, som försvarade sitt barn. Hennes hela väsende besjälades också i denna stund af en varm, lefvande och sann värdighet. Det solsken, som är blommor om våren, framkallar frugt om hösten. Den kärlek, som framkallar en ljuf dröm för den unga flickan, är deremot lifvets högsta verklighet för en mor.

När drottningen tystnade, sjönk hon ned i ottomanen. Man hade berört en sträng, hvars toner spredo förvirring inom henne.

Konungen fattade deltagande hennes hand, under det han vände sig med en allvarlig och förebrående blick emot riksråderne. Hans läppar rörde sig, han ämnade tydligen framställa några erinringar, då i detsamma den lille, sjuårige hertig Carl kom inspringande i rummet, sökande sig en plats vid sin mors sida, ett litet oberäknadt intermezzo, som, för att sluta af den ombuldande vänlighet, hvarmed hon lade sin hand på hans hufvud, lika mycket tycktes röra, som glädja henne.

— Hvad gör din bror, Gustaf? frågade hon.

— Bror Gustaf, han sitter och regerar, han, mamma.

— Regerar?

Ett uttryck af förvåning visade sig i kretsen.

— Regerar, upprepade äfven riksråderna, regerar?

Drottningens lifliga själ öfvergick hastigt från det ena intrycket till det andra. Nyss nedtryckt af bekymmer, reste hon sig nu åter strålande upp.

— Tessin, talade hon, det är edra bref, som ingifvit honom denna tidiga böjelse att regera. Låtom oss också nu se, huru ni lärt honom att *göra* det.

Det var icke obekant vid hofvet, att Gustaf redan vid denna tid extemporerade små dramatiska representationer, hvari man trodde sig se, huru framtiden redan arbetade i hans själ.

Hertig Carl hade lemnat dörren till kabinettet halföppen efter sig. Åtföljd af konungen och riksråderna, begaf sig drottningen dit, sagta uppskjutande den.

Den tafla, som visade sig, var pikant nog.

Vid öfra ändan af ett bord satt Gustaf, omgifven af några jemnåriga gossar, hvaribland man märkte unge Brahe, grefvens son, samt den sedan så ryktbare Schröderheim m. fl.

Med en krona af papper på sitt hufvud och en mantel, för tillfället tillskapad af en purpurröd shawl, kastad öfver sina axlar, vände sig Gustaf mot Schröderheim, som just då stod såsom en slags föredragande vid hans sida.

De små regerande herrarne sutto med ryggarne till hälften vända åt dörren, hvadan de ej kunde märka att man observerade dem.

— Det är fråga om regeringsgrundsatser, talade Gustaf. Låt mig höra ert andragande, Schröderheim.

Schröderheim hostade.

Vid hans ålder tror man alltid att alla tal skola börja med bröstvärk.

— Huru och på hvad sätt skall en monark, upplä-

ste Schröderheim ur ett papper, bäst kunna få kännedom om sitt folks tänkesätt?

— I sanning, ers majestät, hviskade Tessin till drottningen, de sysselsätta sig icke med små frågor.

— Låtom oss höra svaret.

Gustaf fattade en framför honom liggande bok. Med förvåning anmärkte Tessin att denna bok icke var någon annan, än det exemplar af hans utgifna bref, hvilket han sjelf förärat kronprinsen.

— Vi vilja se efter, talade Gustaf, hvad urkunden säger. Låtom oss se. Här har jag det, här. Spioneri . . . sqvaller. . . nej, nej! Det vore ovärdigt att på ett sådant sätt söka få kännedom om folkets tänkesätt. Låt se vidare. Här har jag det.

"Skall ett vara, så håller jag för bättre de orientaliska regenternas plägsed, att gå förklädda omkring i staden."

— Hvad sägen j, mine råder? Är saken afgjord? De små råderne bugade sig med ett allvar, alldeles som små chinesiska dockor.

— Öfvergå till andra punkten, Schröderheim.

Gustaf förlorade icke ett enda ögonblick sitt majestät.

— Huru och på hvad sätt, läste Schröderheim, skall en konung bäst behaga sitt folk?

Gustaf uppslog åter igen boken.

— "Det är svårt att behaga," läste han deri, "om man ej skickar sig efter deras belägenhet, med hvilka man umgås, såsom: om man vill visa sig lärd med de olärde: och glad med dem, som äro af sorg och ängslan betagne. Furstar, så väl som alla menniskor i gemen, äro pligtige (så framt de vilja vara angenäma) att skicka sig efter dem, hvilka de med sitt umgänge hedra. Ytterst vore den furste fullkomligen älskansvärd, som prydd med dessa egenskaper, ej sökte med

dem att pråla, utan likasom gömde dem under ett otvunget och naturligt väsende . . ."

"Den rätta höfligheten," läste han vidare, "består deri, att söka deras maklighet, med hvilka man umgås, att säga det, som passar sig till deras begrepp och belägenhet, och att söka, det de måste vara nöjda med oss och med sig sjelfva."

"En konung," läses här på ett annat ställe, "bör tala ljufligen med sina undersåter och höra folkets rop, så skola de honom evärdeligen tro hålla."

— Hafven j något att anmärka häremot, mina herrar, afslutade Gustaf läsningen, eller fortfara vi?

— Vi fortfara.

— Läs upp tredje punkten.

Schröderheim läste:

— Hvad utgör en konungs sällhet och lycksalighet?

— Hören, mina herrar, svaret.

"Konungens och de väldiges sällhet på jorden," läste han, "består uti ernåendet af samma lugn, lagomhet och stillhet, som finnes uti en enskilds lefnad. Således är ock en konung säll, när dess undersåter räkna honom för en vän: när han synes, i vissa mål, deras like: när de ej känna tyngden af dess spira: när kärlek grundar dess välde, och när allmän ömhet gör dess säkerhet. Då är han som en god fader i sitt borgerliga hus, ser barnen lika, gläder sig åt deras muntra hjertan, och leker med, om honom så lyster. En älskad herre är alltid angenäm."

På en vink af Gustaf fortfor Schröderheim.

— Huru skall en konung bemöta dem, som ej älska en konung, hvilken uppbjuder hela sin förmåga att regera väl?

Gustaf uppslog ett nytt blad.

"En konung," läste han der, "som väl regerar, gör endast sin skyldighet; likväl har han fog att förtrycka,

om verlden nekar honom det beröm och undersåtarne den tacksamhet, de honom till belöning skyldige äro."

De små rådsherrarne tycktes icke hafva något att anmärka: de bugade sig ånyo och sågo rätt förnöjda ut öfver den vigtiga roll, som de ansågo sig spela.

Gustaf beherrskade dem genom öfverlägsenheten af sitt tidigt mognade förstånd: ett förstånd, som han sjelf kände sig nödsakad att tygla, för att ostördt kunna fortfarande få njuta af sina jemnårigas vänskap och förtroende.

— Nåväl, Tessin, anmärkte konungen, hvad tycker ni om det der regementet? Det är nu en lek på den mark edra lärdomar planerat — hvad säger ni, om det en gång blefve verklighet?

Tessin förblef tyst.

— Glöm ej bort den här recensionen, Tessin, tillade drottningen, när ni framlägger ert arbete inför rikets ständer.

Drottningen fattade dörren, för att lika sakta skjuta till den, som hon förut öppnat den.

— Om förlåtelse, ers majestät, bad Tessin; men jag önskar att få tala med prinsen några ord.

Tessin inträdde i kabinettet. Vid ljudet af hans steg vände sig hela den lilla rådsläende senaten om, och alla de små rådsherrarne tycktes ögonblickligt, brydda och förlägna, vilja fly fältet.

Gustaf stod ensam qvar, men rodnande ända upp under ögonen.

— Tillåt mig, min prins, talade Tessin, att taga plats vid ert lilla rådsbord. Jag har ingenting emot att ni regerar, endast jag får råda.

Gustaf stirrade på honom. Tessin tog emellertid plats vid småherrarnes bord.

— Välan, sade han, regera nu, ers höghet.

Gustaf tycktes allt för väl förstå honom; men återtog likväl icke sin plats.

I salongen afbidade man med otålighet hvad han ämnade göra; men ännu fortfor han blott att med en förundrad och frågande blick betrakta Tessin.

— Nå-å, ers höghet, hvarför dröjer ni?

— Hvarför jag dröjer, upprepade Gustaf.

Men han fortsatte icke heller nu, utan tystnade åter.

— Jag dröjer derför . . . derför, stammade han dock efter en stund, derför att jag icke har lust att regera, såvida . . .

— Fortsätt, ers höghet . . .

— Såvida ni, Tessin, skall råda.

Han kastade ännu en forskande blick på Tessin.

— Nej, Tessin, det gör jag ej, tillade han derefter. Jag nedstiger hellre från den här thronen och bortlägger spiran.

Ett oemotståndligt skratt utbrast i salongen. Allvaret i den unga prinsens förklaring, var full af komisk effekt.

Gustaf verkställde äfven genast sitt beslut: nedlade krona och spira och sprang rodnande från Tessin till sina föräldrar.

— Ändamålet för vårt besök, hviskade Ehrenpreutz till Palmstjerna, har misslyckats.

— Icke alldeles.

— Återvända vi till hufvudstaden?

— Vi skola först tala vid Tessin.

Konungen gjorde ett slag omkring salongen: han ville icke med sin anblick besvära Tessin, då han återvände från gossarnes rådsbord, vid hvilket han kunde sägas hafva lidit ett litet nederlag.

Damerna och kavaljererna följde äfven konungens exempel och delade sig i grupper åt alla håll.

Man väntade att riksråderna skulle aflägsna sig, och hofvet få återtaga sin vanliga, mera glada och vänliga karakter; men oförmodadt hördes ljudet af ett häftigt nödrop, och hvar och en stannade dervid, ovilkorligen lyssnande efter hvad det kunde vara. Man hörde ganska tydligt, att det kom nedifrån — från parksidan — och åtföljdes liksom af en kropps fall. Konungen, som händelsevis stod vid fönstret, blickade ut, för att se hvad det kunde vara. I detsamma upptäckte han väpnade soldater, som — anförda af en underofficer — hastade till och ett ögonblick sednare såg han en ung karl och en flicka, båda två med yttringar af den största förtviflan, bortföras mellan deras leder. Flickan — ännu knappast mera än ett barn — kastade en blick omkring sig, liknande gazellens, då jägaren lägger an på denne, en blick, bönfallande om hjelp. Karlen, vid hennes sida, eller rättare ynglingen, lindade sin arm omkring hennes lif, liksom hade han velat ingifva henne tröst och hopp.

Konungens goda hjerta talade redan till de tvänne ungas förmån.

— Min Gud, utlät han sig, hvarför har man arresterat de der? De se ej ut, att ha' gjort något ondt. Hör efter, Creutz . . .

Creutz stod tillfälligtvis vid konungens sida.

— Hör efter, Creutz, hvad det vill säga.

Tilldragelsen hade snart gjort sin rund omkring salongen. De spridda grupperna samlades nyfikna åter omkring konungen och drottningen. Äfven riksråderna intogo sin plats der, måhända icke mindre interesserade än de öfrige.

— Berätta, Creutz, uppmanade honom konnngen, då han återkom, hvad hade väl de stackars menniskorna gjort?

— Det är ganska svårt att säga, ers majestät; båda två voro så uppskrämda och talade så oredigt, att jag

icke kunde förstå hvad de ville säga. Om jag likväl fattade rigtigt, så hade de trott sig vara inspärrade i bibliotheket — fruktade — jag vet icke rigtigt allt — konungen — drottningen — rikets råder — nog af — i sin fruktan hade de beslutat att taga till flykten genom fönstret, hvarvid flickan gjorde en kullerbytta i backen samt uppgaf det nödrop, som föranledde vakten att hasta till.

Berättelsen föreföll konungen rätt besynnerlig, äfvenså riksråderna och det öfriga hofvet. Den enda, som förstod den, var drottningen. En högst brydsam känsla bemäktigade sig äfven henne. När riksråderna anlände, hade hon nödgats lemna Clara och hennes tillkallade bror åt deras öde i bibliotheket. Hennes handling — så enkel i sig sjelf — skulle likväl, såvida nu en allvarlig undersökning ifrågakom, vid hvilken hon icke betviflade, det syskonen skulle berätta förhållanderna, alldeles så, som de passerat, likväl kunna gifva anledning till förtydningar af mångahanda slag. Om Clara — som lyssnande öfvervarit hennes samtal med Dalin och Höppener — förtäljde någonting derom — hvilket ytterligare bekymmer! Men hvad skulle drottningen göra? Riksrådernas närvaro förhindrade hvarje åtgärd. Med oro pressade hon händerna tillsamman.

Riksråderna, som tänkte att allting måste hafva sin naturliga lösning, anade att endast drottningen egde ordet till gåtan. Strängare än förut följde de henne äfven med sina blickar. Snart upptäckte de också hennes oro och sinnesrörelse, hvadan de blefvo allt mera och mera öfvertygade om rigtigheten af deras förmodan.

— Jag såg den arma flickans irrande blick, talade konungen, det var ett barn, som tycktes bedja om barmhertighet — hvad sägen j, mine herrar, skulle man ej kunna tillsäga vakten att lössläppa dem?

Palmstjerna fruktade att, derest konungens mening vann gehör, möjligtvis gå miste om en vigtig upptäckt, måhända innehållande nyckeln till en eller annan af de intriger, som ryktet nu sade vara under bearbetning vid hofvet; men derjemte insåg han, att om de arresterade förblefvo qvar vid slottet, utan att genast förhöras, man lätt skulle kunna förleda dem till origtiga uppgifter.

— Jag värderar högt det deltagande, genmälte han derför, som ers majestät hyser för tvänne, säkerligen alldeles oskyldiga, ehuru uppskrämda varelser; och vågar derföre hemställa, huruvida — men jag beder ers majestät tillgifva mig det kanske olämpliga i mitt förslag . . .

— Låt höra, baron, säg ut.

— Jag ville hemställa till ers maj:t, huruvida man icke nu genast kunde hit uppkalla dem och låta dem tillfridsställa allas vår nyfikenhet med en uppriglig berättelse om deras äfventyr — det är säkert intet annat — måhända två älskande, som förirrat sig.

— Tror ni det går an, Palmstjerna?

— Det beror helt och hållet på ers majestät sjelf.

Ehrenpreutz närmade sig till Tessin.

— Väl taladt, hviskade han, förträffligt!

Drottningen trodde sig förlorad. Men hon kände att riksrådernas uppmärksamhet hvilade på henne, och hon vågade icke taga ett steg, icke säga ett ord.

— Var god, Creutz, och säg till, att man för dem hit upp.

Vi måste här redogöra för hvad som föranledt Clara och Daniel till det oförsigtiga och halsbrytande steg, de tagit.

Clara hade fått drottningens befallning, att afbida

hennes återkomst i bibliotheket. Daniel hade blifvit förd dit, under löfte att få återse sin syster.

Redan i slottets vestibul föreföll honom allting dystert och hemlighetsfullt. När han inträdde i bibliotheket, tyckte han att det stora rummet nästan ville uppsluka honom. Han omgafs på alla sidor liksom af förskräckande attributer, från hvilkas intryck han icke förmådde frigöra sig. I denna stund kom Clara springande emot honom, på en gång uttalande hela den fruktan, som hennes belägenhet ingaf henne.

— Du har talat vid drottningen, anmärkte han, med yttring af den största förundran.

— Du hör det, med drottningen sjelf.

Så förskräckt Clara än var, var hon ändock icke utan en smula fåfänga.

— Hon var så ond, så ond, så du kan aldrig tro det. Ack ja, Daniel — och riksråderna sedan, och kungen — min Gud — jag vet icke hvad jag skall göra. Besinna en undersökning, du, en undersökning — vet du, Daniel, jag kan just dö af förskräckelse.

Oaktadt Daniel var okunnig om hvad som passesat, kände han sig snart lika uppskrämd, som Clara.

— Hvad i Guds namn är det, som du talar om? Har du förbrutit dig emot konungen och drottningen och riksråderna? Hvad ondt har du då gjort?

Hastigt trädde han likväl ett steg tillbaka. Hans ögonbryn rynkade sig, och han betraktade henne nästan med fasa.

— Syster, yttrade han, du har väl icke . . .?

— Ack jo, Daniel, men blif ej nu också du ond på mig, det är just det jag har.

— Du har smugit dig in i slottet. . . tillgripit. . . Dock, nej, nej, det är omöjligt. Du har ej kunnat. . .

Med icke mindre förvåning betraktade Clara nu äfven sin bror.

Daniels bröst höjde sig. Han visste ej rätt till sig.

— Tillgripit? upprepade Clara. Hvad skulle jag hafva tillgripit?

— Lugna er, Daniel, yttrade i detsamma en röst bakom dem. Clara har icke tillgripit någonting; men saken kan i alla fall vara rätt allvarsam.

Då Clara och Daniel vände sig om, stod Amanda framför dem.

Så snart Amanda såg drottningen kallas, för att närvara vid riksrådernas besök, yppade sig för henne ett tillfälle, att utan all öfverraskning få tala med Clara. När Daniel blef införd i bibliotheket, igenkände hon äfven honom.

Hon hade lemnat Clara lyssnande bakom dörren till mineralie-kabinettet. Skulle drottningen, frågade hon sig med den största oro och ängslan, hafva upptäckt henne der?

Hända hvad som helst, hon måste veta på hvad punkt hon stod och smög sig försigtigt in i bibliotheket.

Frågan var också för henne af icke obetydlig vigt. Vi känna väl ej ännu de hemliga förhållanden, hvari hon befann sig, men att hon ej stod ensam, utan beroende af andra, yttre band, syntes ganska afgjordt. Såvida drottningen upptäckt att hon narrat Clara att dröja lyssnande qvar vid dörren, skulle misstankan, en gång väckt, kunna föranleda till ytterligare misstankar, samt undersökningar följa, hvilka möjligtvis lätt nog kunnat förändra hennes hela ställning.

Amandas uppträdande åstadkom hos Daniel den största förvirring. Visserligen igenkände han henne vid första anblicken, såsom en gammal bekant, med hvilken han fordom till och med varit lekkamrat; men huru förändrad var hon ej nu? Hvilken smakfull drägt, hvilka vackra former, hvilket städadt skick! Intet ungt sinne kan vara rigtigt likgiltigt derför. Huru många

små barnsliga tête à têter från ungdomen påminde han sig icke också nu.

Amanda märkte mycket väl det intryck, hon gjorde. Det gladde henne, det kunde ju alltid blifva godt till något.

— Nå, herr Daniel, anmärkte hon småleende, lemnande honom att tyda det, huru han behagade, hvad säger ni nu? Hvad tror ni att Clara bör göra? Det är ju bra ledsamt?

— Det är sannt . . . ja . . . ja . . . min syster . . . ja . . .

Äfven Clara märkte sin brors bryderi. Så bekymrad hon än var, strålade en skalkaktig blick ur hennes ögon.

Daniel hade förtrott henne att han älskade — men icke hvilken — men nu . . . nu var ju allting så klart för henne.

Vi hafva sett, huru Daniel hängifvit sig åt en känsla, hvilken han knappast vågade erkänna för sig sjelf.

Såsom ett stjernfall, hade fröken Creutz's bild fallit ned i hans hjerta och uppfyllt det än med skuggor och än med dagrar.

Det var en dårskap, men en så ljuf dårskap, en dårskap från himmelen, som i hans bröst icke egde något annat namn, än den suck, som höjde sig der.

En annan stod nu framför honom.

Hvilken vild förtrollning i hennes behag! Hvilken blixt af skönhet!

Kontrasterna utöfva äfven en makt öfver oss. Huru ljus var ej den ena, huru mörk den andra! Det var en morgonrodnad, det var en midnatt.

Amanda hade önskat att först höra hvad Daniel tänkte. Hon fruktade att systern redan inför honom anklagat henne. Hon ville veta det, för att sedan rätta sig derefter. Men när han förblef tyst, bröt sig hennes oro en annan väg.

— Stackars Clara, yttrade hon, jag tycker så förskräckt du måtte ha' blifvit, då drottningen upptäckte dig. Vid närmare eftersinnande antog hon upptäckten såsom alldeles gifven, emedan Daniel naturligtvis icke eljest kunnat blifvit tillkallad.

— Jag var nära att förlora mitt förstånd af bara förskräckelse, svarade Clara, som nu glömde sin bror och allt annat; men drottningen var också så förfärlig . . . du kan aldrig göra dig ett begrepp.

Amandas blick flög förbi Clara och Daniel. Hon ville på en gång se hvad som föregick hos dem. Daniel skakade på sig, som om han sjelf velat väcka sig upp ur en dröm. Clara var ett barn, som ej begrep på hvad fot hon egentligen stod, men som hade ett behof att tala derom.

— Men drottningen, drottningen, återtog Amanda; för Guds skull berätta mig allt. Glöm intet . . . intet ord.

— Drottningen . . . hon . . .

Den fruktan, som visade sig hos Clara, darrade äfven genom Amanda.

— Hon . . . sade du . . . hon . . .

— Hon befallde mig att stanna qvar här, att . . . att . . . hon hotade mig med en sträng undersökning.

Det var det, som Amanda befarat; men ju mera uppskrämd hon kände sig, desto nödvändigare var det att vara uppmärksam på sig.

Hon betänkte sin ställning ett ögonblick.

Faran från drottningens sida var stor endast i den mån, som hon hade någonting att befara ifrån Daniel och Clara. En undersökning fick icke ske — heldre allting annat. Men hon hade blott en kort stund på sig, och den måste begagnas. Ännu en gång betraktade hon Daniel och Clara och fann det inflytande, som hon egde öfver deras sinnesstämning, och ändock var hon icke fullkomligt säker på den förre, emedan

hon ännu ej rigtigt visste hvad Clara kunnat förtrott honom.

Hennes blick hade stannat på Daniel, och hon sänkte den med en verkligen förtrollande glans djupt ned i hans bröst.

— Det går väl an för Clara, yttrade hon; hon har ändock en bror, hon, som kan hjelpa sig.

Daniel kände sig nästan som elektriserad.

— Hjelpa henne! ropade han och for upp; men, min Gud, tillade han derefter, under det att han med sina ögon liksom omfattade hela Amandas bild, jag vet ju icke ännu hvad hon har gjort. . . jag vet icke . . .

— Ni vet icke . . .

Bekännelsen härom var ändock en glädje för Amanda. Hon önskade ingenting högre, än att finna honom helt och hållet okunnig.

— Jag skall då säga er allt, fortfor Amanda. Hör på mig. Drottningen har strängt förbjudit hvar och en, att utan hennes tillstånd besöka dessa rum.

— Förbjudit det?

— Som jag säger; men nu voro de kungliga borta och så träffade jag händelsevis Clara, och som hon så gerna önskade att få se rummen . . . det var ju så, Clara?

— Ja visst, Amanda, jag önskade det så mycket, så mycket.

— Sålunda visade jag Clara drottningens kabinett och toilett, hennes audiensrum och sängkammare, drabantsalen och konseljrummet, och det der alltsammans var för mig rigtigt roligt, emedan jag ju gjorde en gammal vän ett nöje . . . men så kommo vi hit . . . och knappast hade vi varit här en liten, liten stund, förrän steg hördes och vi ej hade någon annan utväg än att gömma oss . . . Clara vet sjelf allrabäst, hvilken omsorg jag hade att dölja henne.

— Du var så snäll och beskedlig; du tänkte icke

det ringaste på dig sjelf. Men så upptäckte drottningen mig.

Daniel såg än på den ena och än på den andra. Han begrep hvarken hvad han skulle säga eller göra.

— Du sade naturligtvis drottningen, fortsatte Amanda, att det var jag, som fört dig hit?

Clara slog ned sina ögon.

Den tysta, men dock tydliga bekännelsen var tillräcklig för Amanda. En bitter känsla af missnöje skar genom hennes hjerta, men ändock logo hennes läppar.

— Det var ganska rigtigt gjordt af dig, Clara; det kan kanske ursägta dig något, emedan jag ändå alltid har rättighet att gå, hvart jag behagar. Ehuru . . . men det är bra ledsamt, mycket ledsamt.

En liten darrning i Amandas röst vittnade om hennes förtrytelse. Men Daniel och Clara gåfvo ej akt derpå, utan fästade sig endast vid hennes sista ord, som antydde hennes bekymmer för dem.

I den belägenhet, hvari Amanda för ögonblicket befann sig, hade hon hitintills glömt bort att söka utforska Clara, om hvad hon vid dörren hört af samtalet emellan drottningen, Dalin och Höppener. På en gång erinrade hon sig det nu.

— Tro mig, yttrade hon, att ni har en verklig vän i mig.

Under det hon talade, lade hon sin hand på Daniels axel.

— Min Gud, ja, ja, återtog Amanda, det är mycket, mycket ledsamt.

Daniel och Clara togo icke sina ögon ifrån henne.

— Förklara dig, säg ut, vi äro beredda på hvad som helst.

— För all del, mamsell Amanda, inföll Daniel nu, säg ut allt på en gång. Jag börjar att förstå, ehuru . . .

— Besinna en undersökning . . . drottningens vrede . . . konungens missnöje . . . vet ni hvart drottningen begaf sig härifrån?

— Nej, nej.

— Till konungen.

— O, min Gud!

— Men det är icke allt . . .

— Icke allt?

— Tre af riksråderna anlände nyss hit.

— Trenne stycken?

— Grefve Tessin, baron Palmstjerna och Ehrenpreutz. Drottningen talade ju med dig om en förskräcklig undersökning?

— Ja, ja.

— Låt mig tänka efter. Finnes intet medel till räddning? Det faller mig något in. Säg mig, Clara. Hörde du hvad drottningen talade med de två herrarne, som voro med henne i bibliotheket . . . kan du säga mig bara något . . . helt litet . . . så tror jag . . .

— Hvad drottningen talade? Nej, nej . . . det är rent af omöjligt. Jag hörde ju knappast ett enda ord. Det bara surrade för mina öron.

Daniel hade nu fått tag i ett ämne, som äfven han begrep.

— Inga dumheter nu, syster. Du måtte väl komma ihåg något. När mamsell Amanda är så beskedlig, att vilja hjelpa dig ur det här krånglet, så bör du väl också göra något.

— Betänk, Clara, att din bror nu också är hitkallad af drottningen. Du måtte väl begripa att hon icke gjort det, utan att också . . .

— Utan att också . . .

— Anse honom för din medbrottsling. Tänk noga efter . . . om du blott kan säga mig det minsta . . .

— Tyst, afbröt henne Clara. Nu kommer jag ihåg. Drottningen talade om rikets ständer och om riksråderna . . .

— Ser du bara.

— En af herrarne uppläste en skrift, som hon lemnade honom.

Clara samlade alla sina tankar. Det var ju fråga om att få ett medel, som kunde hjelpa dem ur detta bryderi.

— En skrift . . . en . . .

— En anklagelseskrift. . . så kallade hon den. . . emot riksråderna. Ja, så var det verkligen. Skriften skulle inlemnas till ständerna. Nu kommer jag ihåg det.

— Hon angrep riksråderna, återtog Amanda, hon klandrade dem, talade om att afsätta dem, att . . .

— Ja, ja . . .

Amanda kunde ej återhålla sin glädje. Den ifver, hon visade, var en återspegling deraf. Bekant med Höppeners och Dalins tänkesätt, gissade hon sig till mycket — måhända mycket mera än ens skriften innehöll. Men hennes lifligbet försvann åter efter ett ögonblick. Den frågan återstod nemligen alltid huru hon nu så hastigt, som möjligt — och åtminstone innan drottningen återvände — skulle kunna skaffa Clara och Daniel derifrån.

Daniel hade gifvit noga akt på hvarje ord. Amandas deltagande ingaf honom den största tillit. Han tyckte sig se i hennes oro — det lifligaste interesse för dem. Men äfven han tänkte nu blott på ett medel att kunna aflägsna sig innan drottningen återkom.

— En sak, mamsell Amanda, anmärkte han, vore det icke det allrabästa att vi — efter dörren är öppen och drottningen deruppe — helt simpelt ginge vår väg?

Amanda var för mycket van vid sidovägar och små intriger, för att ha' tänkt härpå; men om hon äfven i första ögonblicket kände sig nöjd med förslaget, förkastade hon det dock efter en stund.

— Det duger ej, yttrade hon också; derute stå vakter på alla håll; nej, nej, man skulle kanske misstänka er; nej nej!

Amanda fruktade för att blottställa sig sjelf; hon öfverlade ett ögonblick

— Säg mig, Clara, inföll hon hastigt, frågade drottningen efter hvem du var?

— Det gjorde hon intet. Nej!

Äfven det var ett litet solsken för Amanda i kanten af ett mörkt moln. Icke dessmindre var hon obeslutsam i afseende på hvad hon skulle göra.

— Bäst är, sade hon slutligen, att jag genast begifver mig till drottningen och talar vid henne. Vänta mig här, jag skall snart vara tillbaka.

Efter Amandas bortgång försvann en qvart — en halftimma — tre qvart — en timma, utan att någon Amanda syntes till.

Hos Daniel och Clara ökades deremot oron för hvarje ögonblick.

Sjelfva utan all erfarenhet af verlden, allraminst om hofvet och dess vanor och bruk, trodde de båda två att en stor fara hotade, så mycket mera som Amanda hade sagt det, Amanda, på hvars vänskap de lika litet kunde tvifla, som på hennes uppriglighet. Daniel var föröfrigt icke mindre förvirrad, till följe af dagens händelser, än Clara. Båda två hade kommit utom sin vanliga belägenhet och saknade en måttstock för uppmätande af deras nya läge. Om de äfven tviflat — hade de ej derföre kommit längre.

Amandas dröjsmål härflöt likväl icke från någon uppsåtlig afsigt, utan utgjorde tvärtom ett lika stort, om icke ännu större, bekymmer för henne sjelf,

I stället att begifva sig till drottningen, hastade hon upp till sin egen kammare. Der finna vi henne vandrande, liksom under full hufvudvärk, fram och tillbaka.

Drottningens misstanka hade med skäl vaknat, då hon funnit Clara lyssnande vid dörren, och hon bäfvade för denna misstanka.

Amanda var öfverens med sig att Daniel och Clara måste bort, men icke om sättet att dervid gå tillväga. Det var sannt, att drottningen redan visste att Amanda fört Clara till biblioteket; men var Clara en gång väl försvunnen, hoppades hon nog att ensam kunna reda sig.

Vore det möjligt att kasta liksom en liten skugga å sättet, hvarpå hon aflägsnat sig, så skulle det alltid i någon mån blifva en liten räddningsplanka för henne.

Så försvann den ena qvarten efter den andra. Omsider klarnade hennes ansigte. Skyndsamt begaf hon sig ned. Försigtigt undersökte hon platsen åt trädgården och fann dervid att posterna voro så utställda, att ett af biblioteksfönstren var obevakadt. Säker på sin sak, begaf hon sig också nu tillbaka till sina vänner.

— Ni måste fly! ropade hon, då hon inträdde. Det finnes ingen annan hjelp. Jag har talat vid drottningen. Hon är ond och uppbragt. Ni äro förlorade, om ni ej fly — nu genast — på ögonblicket — fly, fly!

Clara bleknade. Daniel sprang upp från sin plats.

— Fly, upprepade han. Jag flyr icke. För hvad skall jag fly?

En flykt sårade hans känsla som man.

— För er systers skull.

Hans armar föllo ned till sidan.

— För min skull, tillade Amanda, jag ber er derom.

— Ni vill det?

— Afståndet emellan fönstret här och marken är ej stort. Jag begifver mig ut i parken . . . när jag märker att ingen synes till, vinkar jag med en näsduk. Ni öppnar fönstret, hoppar ut och hjelper sedan er syster. Allt det der är gjordt på en handvänning. Och en gång utkomna, begifva ni er af hvart ni vilja.

Det kostade på Daniel att samtycka, men systerns fara och Amandas bön nedtystade alla skrupler.

Af det föregående veta vi att de arresterades i samma ögonblick, som de ansågo sig befriade från all fara.

Amanda såg deras förtviflan, då vakten grep dem, men hon kunde ej hjelpa dem. Likväl följde hon dem på afstånd. När grefve Creutz första gången nedkom, igenkände han genast Daniel.

— För fan, Schedvin, yttrade han, du arresterad?

Creutz hade ofta sett Daniel utanför det hus i hufvudstaden, der han bodde, ett hus, förbi hvilket Daniel passerade så ofta, som möjligt, emedan han någon gång i dess fönster brukade få se grefvens syster, fröken Alma. Såsom en rigtig soldatvän, hade Creutz också med välbehag anmärkt Daniels lofvande soldatfigur — och derom äfven talat med honom vid flera tillfällen. Vid grefvens åsyn blef Daniel ännu mera brydd.

Förvirrad och förlägen, visste den arme syndaren också icke hvarken hvad han svarade eller sade. Men grefve Creutz återkom ännu en gång med befallning, att de skulle följa honom. Daniel hade nu repat mod. Oaktadt han fruktade konungens och drottningens vrede, hade han dock icke begått något brott, om äfven en dumhet. Det smäleksfulla i hans belägenhet förtröt honom. Föreställningen att uppträda inför konungen och hofvet bröt sig på ett underbart sätt genom hans hela väsende. Ett ögonblick hvimlade det för hans tankar — men snart skjöt en klar stråle fram ur dem. Han skämdes för den tanken, att ha' velat fly; men då han kom att kasta en blick på sina kläder, skämdes han nästan ännu mera. Ögonblicket gör tanken, tanken gör mannen. Han kunde ej rädda sig ur sin ångest annat än genom ett dristigt steg. Hvad som förut varit för honom endast en löslig fantasi blef nu en nödvändighet. Hoppet hade hos honom inga förbindelser med minnet; men det slog på en gång upp

sitt öga och blickade öfver närvarandets skuggor in framtiden.

— Herr grefve, talade han, ni kan göra mig en stor tjenst.

— På hvad sätt?

— Herr grefven skall ju föra mig inför konungen sjelf?

— Du har hört det.

— Alla kungar, herr grefve, tycka ju om soldater.

— Hvad vill du säga dermed?

— Ni vet hvem jag är, herr grefve, vet att om jag ock är en stackare i mångt och mycket, en galenpanna, en fantast — hvad ni vill — så är jag dock ingen brottsling. Jag har begått en dumhet här, det är alltsammans, en dumhet, som jag ärligt skall bekänna och förklara — men gör mig till soldat, hr grefve — att jag må få stå som en karl inför honom, och icke som en ynkrygg. Ni har erbjudit mig plats flera gånger — tag mig nu — jag svär att bli en bra knekt . . . icke sannt . . . ni tager emot mig?

Daniel hade rätat ut sig — han var en prydlig pojke — ett godt soldat-ämne. Mod och beslutsamhet lyste ur hans ögon.

Daniel begrep att han betedt sig som en stympare, och att han ej hade ett enda ögonblick att förlora, för att reparera sin dumhet.

Creutz fann förslaget äfven godt.

— Saken är uppgjord, sade han.

— En anhållan till, herr grefve, återtog Daniel; låt mig få gå in i högvakten; alltid finnes det någon uniform der — eller åtminstone någon af vakten, hvars uniform passar mig. Ni kan tillåta mig, att få sträcka den på mig. Jag skäms att komma inför kungen så här. Hvad säger herr grefven? Jag ska' bli trogen, som en hund, jag svär det, endast grefven nu . . .

Det låg lika så mycken hederskänsla i hvad han yttrade, som redlighet och uppriglighet.

— Skynda på då, svarade Creutz . . . jag skall tala vid vaktbefälhafvaren.

Affären var snart uppgjord, och inom några få minuter utkom Daniel ifrån corps de gardet klädd i lifgardets uniform.

Clara slog tillhopa sina händer. Daniel var en rätt prydlig soldat. Hans gång var också nu raskare, hans utseende beslutsammare. Soldat-rocken friskar upp modet på en ung man.

Amanda hade hört befallningen, att Daniel och Clara skulle föras upp på slottet.

Oviss hvad utgång händelsen skulle taga, följde hon med oro efter.

Från det ögonblick konungen befallt grefve Creutz, att föra de tvänne fångarne upp till sig, och till dess de anlände herrskade en djup tystnad inom salongen. Riksrådernas närvaro band hvarje tunga.

Konungens och Drottningens blickar möttes blott en enda gång, men den förre slöt likväl af den senares tvungna utseende att han måhända handlat oförsigtigt, och denna förmodan inlade något tvunget äfven i hans sätt.

Hvarje hof känner i luften opinionerna för stunden, och nyfikenhet, ovisshet och fruktan underhöllo deras intresse, men förseglade på samma gång deras läppar.

Riksrådernas uppmärksamhet flög öfver dem alla, såsom en örn flyger i skyn, med öga och kroknäbb spanande efter rof.

Omsider inträdde Clara och Daniel.

De rörelser, som vexlade inom deras oerfarna sin-

nen, då de så oförmodadt sågo sig inför konungen, vore svåra att beskrifva.

Clara slod der så blek, som om aldrig någon ros öppnat sin täcka kalk på hennes kind.

Nyss så intagande, barnslig och okonstad, liknade hon nu en skugga, ehuru en skugga af en blomma.

Daniel egde deremot en hållning, som vittnade om att han på en gång blifvit en karl. Allt det oregelbundna, vilda och öfverspända tycktes liksom omstöpt i en form af lugnt medvetande, af klokt förtroende, af praktisk enkelhet. Den sanna militäriska andan är medfödd. Det behöfves blott ett stort ögonblick i vårt lif, för att utveckla den och göra oss medvetne af den. Daniel var nu också fast besluten, att utan någon tvekan redogöra för förhållandena, på sådant sätt, som han sjelf kände dem.

Intrycket, som de gjorde, var godt och behagligt. Daniels raska och öppna utseende var icke mera naturligt än det blygsamma och rädda hos Clara. Men den spänning i sinnesstämningen, som visade sig inom hofvet, förlamade till och med konungens tunga.

— Tillåter ers majestät, bad Palmstjerna, när konungen förblef tyst, att jag gör dem några frågor?

— Gör det, Palmstjerna, var god.

Drottningen var nära att aflägsna sig, för att slippa närvara vid en akt, så pinsam, som den hon väntade.

— Berätta oss, tilltalade Palmstjerna Daniel, hvad ni gjort här på stället, huru ni kommit hit, och hvarföre ni ville begifva er bort genom fönstret? Var uppriktig och sanningsenlig.

— Sanningsenlig, svarade Daniel; ja-väl, jag har ännu aldrig ljugit. För min del satt jag dernere vid kajen på en bänk, då ett bud kom, som befallte mig att jag skulle följa det upp till slottet.

Drottningen hade från Daniels första uppträde ej kunnat vända sin uppmärksamhet ifrån honom; när

hon nu hörde hans röst, tycktes interesset ännu mera tilltaga.

— Budet, fortfor Daniel, sade att jag i slottet skulle få återse min syster.

Palmstjerna öfvertygades härigenom ännu mera om ett hemligt förhållande, och han hoppades att se gåtan snart löst.

— Det är bra, min vän, tilltalade honom åter Palmstjerna, men af hvad anledning befann sig din syster då på slottet?

— Hon qvarhölls der emot sin vilja.

— Emot sin vilja? Hvad menar du dermed?

— Ingenting annat, än hvad jag säger. Min syster kan derom sjelf bäst upplysa.

Allas ögon vände sig nu emot Clara. Hon kände sig tillintetgjord; kretsen omkring henne egde för mycken höghet och glans; hon vågade icke ens att se upp.

Drottningen kunde dock icke längre förblifva stillatigande. Hon var för stolt, att icke öppet framträda. Hennes själ var född under ett gyllene diadem, och hon förnekade aldrig dess börd.

Oaktadt Daniel bar lif-gardets uniform, hade hon redan igenkänt honom.

Men kronprinsen hade icke mindre uppmärksamt än drottningen betraktat Daniel.

— Ack, min mor, utropade han och sprang fram till Daniel samt fattade honom i handen, det är han, det är han, som nyss räddade mig der nere i parken. Kom fram, kom fram . . . och han drog Daniel med sig . . . konungen skall också tacka dig.

Prinsens utrop blef en ny öfverraskning, som föranledde nya förklaringar. Den minst förvånade var icke Daniel, då han i gossen, som han hjelpt ned ur trädet, igenkände kronprinsen och i det fruntimmer,

hvars tacksägelser han emottagit, fann icke mindre än drottningen sjelf.

Det var såsom om ett solsken hade fallit öfver taflan, som en klar dager brutit sig emellan en grupp af mörka gestalter, som om en stjerna slagit ut sin glans bland skyar.

Men riksråderna ville icke släppa ifrån sig den ledtråd, som de hade fått tag uti.

— Förklara oss, tilltalade Palmstjerna Clara, huru du kunde befinna dig inspärrad i bibliotheket?

— Inspärrad, inföll nu drottningen, det är ett origtigt uttryck. Under ett besök i bibliotheket fann jag henne der, och hon kunde icke nöjaktigt redogöra för sig. Jag befallte henne derföre att afvakta min återkomst, under det jag efterskickade hennes bror, som väntade henne vid kajen.

Den invecklade händelsen upplöste sig som silkesdockan, hvilken reder sig, berörd af en lätt och van fruntimmershand.

Amanda, som märkte att vinden började blåsa åt ett annat håll, trodde det vara rådligast att icke förlora ett ögonblick.

— Ack, ers majestät, sade hon bönfallande, i det hon framträdde, det var jag, som under det ers majestät var ute i parken visade Clara de kungliga rummen; men när ers majestät återkom och helt oförmodadt inträdde i bibliotheket, blef jag så rädd, att jag, utan att tänka på någonting, sprang min väg och lemnade henne qvar.

Clara instämde, under det hon framhviskade ett sagta erkännande.

— Men flykten, anmärkte Palmstjerna, flykten?

— Fruktande för drottningens missnöje, svarade Amanda, såg jag ingen annan utväg, för att rädda mig, än att tillstyrka dem att fly.

Amanda var allför klok att icke nu åtaga sig allt.

Palmstjerna drog sig tillbaka. Riksråderna funno att de förlorat äfven detta spel.

— Nåd, ers majestät, bad Amanda, nåd!

Amandas förklaring hade icke så litet bidragit att göra hela frågan både enkel och kort. Nöjd dermed, räckte drottningen henne sin hand att kyssa.

Sedan riksråderna funnit, att ingenting mera var att göra här, aflägsnade de sig.

När vagnarna rullade bort, andades konungen och drottningen lättare. Det var för dem båda såsom hade ett åskmoln försvunnit från himmelen.

FEMTE KAPITLET.

Lagmannen Erik Wrangel.

Det var afton. Solen kastade sin sista afskedsblick öfver jorden och sjönk ned bland skyarne. Skuggorna, nattens vänliga paranymfer, sväfvade i luftiga mantlar öfver fält och dal. Naturen, i hvars bröst icke samma oroliga hjerta klappar, som i menniskans, beredde sig till hvila. Foglarne qvittrade icke mera, och vinden rörde icke sin vinge.

I skymningen synas ridande personer färdas fram på vägen ifrån Drottningholm till hufvudstaden.

Hästhofvarne dånade i detta ögonblick öfver Tranebergsbro.

Något framför de öfriga syntes på en kolsvart, eldig springare ett smärtväxt fruntimmer. Riddrägten svepte sig lätt och behagligt omkring hennes ädla och fina former, under det att den svarta sammets-baretten på hufvudet fängslade ett svall af mjuka, blonda lockar.

På sidorna om henne tyglade tvänne lifdrabanter sina modiga hästar. Ryttarnes gula kyllerdrägter voro betäckte af blå, vida kappor, som till hälften fladdrade, icke för vinden, men för farten.

Sist kom en löpare.

— Hvad du säger förstår jag mig icke på, Wallenstjerna, svarade den ene lifdrabanten på ett föregående

yttrande; min hela politik ligger i min goda svärdsklinga; för min del tycker jag, att verlden pratar för mycket och handlar för litet.

— Mycket prat, Hermelin, är icke heller min sak, återtog Wallenstjerna; men efter nu alla prata och verlden styres med bara fraser, så vill jag också ha' mitt ord med i laget.

— Jag har sagt dig tusende gånger att det blifver din olycka. Du tyglar bättre din häst, Wallenstjerna, än din tunga. Tro mig, du duger icke till ordryttare, dertill har du för mycket eld i din själ.

— Din tystnad är icke värd många styfver, Hermelin; när det behöfves, skall du lika litet kunna tiga, som någon annan. Gäller det, är jag säker på att vi icke svika hvarken i handling eller ord.

— Apropos om handling, hvad tyckte du om Puke? En rask karl . . .

Med blicken rigtad framåt syntes ryttarinnan icke tänka på något annat, än att med så skyndsam fart, som möjligt, tillryggalägga vägen. Samma begär syntes också endast lifva den så ädelt byggda springaren, som med ilande fart förde henne framåt.

Båda två tycktes nästan växta tillsamman; emedan den enas rörelse smög sig med ett så fulländadt behag efter den andras, att äfven det finaste öga icke kunde upptäcka någon ojemnhet.

Fruntimret hade ej deltagit i samtalet, icke ens tyckts lemna någon uppmärksamhet deråt. Men då Pukes namn nämndes, visade sig en hastig förändring hos henne. I första ögonblicket lyftade hon upp sitt hufvud, liksom ämnade hon lyssna till samtalet. Men i det nästa återtog hon sin förra ställning, tryckte hälarne löst emot hästens sidor, lemnade den fria tyglar och ilade ännu snabbare framåt.

— Vi hafva ingen tid att förlora, mine herrar, förklarade hon; låtom oss skynda på.

Utan att vidare vexla några ord, ökade ryttarne farten, och snart passerade man tullbommen till Kungsholmen.

Skumrasket hade emellertid ökats, och det var redan nästan fullkomlig skymning, då man passerade Kungsholmen.

Sedan de kommit öfver gamla Kungsholmsbron höll fruntimret på en gång inne tyglarne.

— Här, mina herrar, yttrade hon, skilja sig våra vägar. Hvar och en af oss har sitt särskilda uppdrag, således . . . hvar och en också på sin plats. Behöfver jag er, så finner jag er . . .

— På Holländska Dühn . . . Österlånggatan.

— Eller hos fru Hoffman på Perlan . . . Vesterlånggatan.

Holländska Dühn och Perlan voro tvänne den tiden mycket besökta källare.

— Hör hit, Ernst, ropade fruntimret till löparen, ni följer med mig!

Löparen var ingen annan än den sedan så bekante Anton Ernst Angel.

Lifdrabanterna togo derefter af vid första gränden till höger och försvunno i mörkret. Fruntimret deremot styrde gatan rätt fram och krökte slutligen in på Drottninggatan.

Händelsen för oss till en annan scen.

Vi befinna oss i ett vidlyftigt rum med sidodörrar till höger och venster. De enkla möblerna vittna icke om något slöseri, men om ordning och enkelhet. Längst upp i rummet står ett skrifbord, betäckt med handlingar och skrif-materialier. Omkring väggarna resa sig flera bokhyllor. På de små borden vid fönstren lågo brochyrer och tidningar om hvarandra. I den stora kaminen brann en sprakande aftonbrasa.

— Det är en stor olycka för ett land, när korruptionen undergräfver all sjelfständighet. Den upphäfver allt fotfäste för hvarje sund politik. Man befinner sig liksom i ett slags chaos, der förstånd och vetenskap ännu alltjemt förgäfves uppbjuda sina krafter, för att lära känna de dolda natur-lagarna.

Den talande var en man i sina kraftfullaste år. Oberäknadt det tjocka puder, som, efter den tidens bruk, betäckte hans i en lång stångpiska uppfästade hår, märkte man dock att det började förlora sin ursprungliga färg och antaga en egen grå skiftning. Åren voro likväl ej härtill orsaken. Hos många naturer är det elden inom dem, som bleker icke blott den friska hyn, utan äfven håret. Vid Vesuvii rand dör all vegetation bort. En brinnande och verksam ande täljer icke sitt lif i åratal, utan i tankar och känslor. Sådana ögonblick äro likväl gemenligen blott förbehållna karakterer, rikt utrustade af försynen. Tankarna måste flyga högt och dristigt, för att midt under lifvets sommar nå snö-regionen.

Den talande gick fram och åter under det han yttrade sig.

De markerade ansigtsdragen vittnade om det sjelfförtroende, som dristiga och vidtutgrenade planer och förehafvanden ingifva, ehuru den något rynkade pannan liknade nästan ett moln, som spred ett visst dunkel af oförklarlighet öfver hela mannen. Ansigtets muskelspel, ögonens allt emellanåt häftiga rullning, ej mindre än den föränderliga, än hastiga, än långsamma rörelsen i hans gång antydde en mer än vanlig själslifiighet och oro.

Sådan var lagmannen på Gottland, friherre Erik Wrangel.

En betydande och värderad favorit hos Lov. Ulrika, utgjorde han den hand, i hvilken trådarna till hennes politiska intriger sammanföllo. Inom mösspartiet spe-

lade han en bland de mest inflytelseegande rollerna. Fiendtlig emot den aristokrati, som representerades af råderna, kämpade han med tal och skrift för en förändring, afseende en åt thronen inrymd större makt. Föga nogräknad i medlen, visste han icke blott att parera en stöt, utan att äfven gifva en. Fyndig och slipad, spelade han icke ut sina trumf på en gång. Den ena planen var hos honom icke sällan endast täckelset, bakom hvilken en annan gömde sig. Beläst och snillrik, som han var, var han för sina motståndare en farlig man. Resurserna ökades hos honom, i samma mån de anlitades. Mäktig och stark i sig sjelf, var den materiel, som han bearbetade, icke ännu mogen för ett stort resultat, och han måste söka yttre hjelpmedel, som icke motsvarade ändamålet.

— Korruptionen, fortfor Wrangel, allt jemt vandrande fram och tillbaka i rummet, upplöser alla samhällsband. Hvart helst man utsträcker handen efter en Ariadne-tråd vittrar den bort såsom stoft. Hvem vet väl hvarpå man skall kunna lita eller icke? Lagar och författningar, tro och löften, heder och ära äro handelsvaror, hemfallande åt dem, som bjuda mest. Men det är icke korruptionen ensam, som gör landets närvarande ställning så olycksbringande för nationel utveckling, patrioism och folk-frihet. De styrandes uppfattning och tydning af sjelfva regerings-formen utöfvar ett i ännu högre grad förfärligt tyranni. När menigheten, säger man, vid samhällets ordnande uppdragit åt sina valda ombud rättigheten och makten, att fastställa regeringssättet, så har denna menighet äfven, påstår man, underkastat sig sjelf en evärdelig förbindelse under den fastställda lagen, hvarutinnan ingen förändring kan ske, utan af dem, hvilka egt makten att *aldra först* stadga och förordna densamma. Denna grundsats, som man kallar riksdagsmanna-rätt, gör samhällets innersta driffjäder helt och hållet overk-

sam. Predikar man vidare — som det sker hos oss — att menigheten vid väljandet af sina ombud icke derigenom förmå gifva de valda någon makt och myndighet — utan att valrättigheten endast består uti ett passivt nämnande af de personer, som skola inträda i den makt, lagarna ega; så undertrycker man i och med detsamma äfven ombudens sjelfständighet och förvandlar dem till redskap under lagens döda bokstaf — jag säger döda, emedan den är *död* för alla andra än för det herrskande partiet, hvilket ensamt tager sig rättighet att tyda den, huru de behaga. Den enda anstymmelse till frihet, som jag förmår uppfatta i vår författning, är berättigandet att utan tilltal och ansvar få yttra oss, när det sker af redligt och troget uppsåt — hvarom den allvetande allena kan med visshet döma — samt på ett beskedligt, höfligt och anständigt sätt — hvilket de styrande ensamne förbehålla sig att förklara. Huru skall landet under sådana omständigheter se ut? I hvilken förqväfvande tvångströja är ej all politisk frihet klädd? I hvilket förnedringstillstånd befinner sig ej nationens moraliska kraft? Skola vi ej, hämmade i vår inre sjelfständighet, sönderfalla i jemmerfulla yttre partistrider, hvari den svagare måste hyckla bifall inför den starkare, för att icke förtrampas? Huru länge skall folket — detta förr så sjelfständiga folk — fördraga ett ok, som förlamar det?

— Det finnes ett gammalt ordspråk, svarade en hes röst, att den, som gör sig till ett får, blifver uppäten af vargarna.

Det var gamla Schectas röst.

Wrangel vände sig förtretad ifrån honom.

— Det var icke till dig, Schecta, som jag ställde mina ord.

Schecta, som hitintills suttit vid kaminen och rört om elden, reste sig långsamt upp och tog sin hatt.

— Du har rätt, Wrangel, genmälde han; jag har sannerligen ingenting här att göra. Farväl, go' herrar!

De öfriga närvarande utgjordes endast af tvänne personer, Lars Forbus, bataljons-predikant vid Westerbottens regemente, och Lars Larsson från Måsängen, riksdagsfullmäktig för Kihls härad i Wermland.

Forbus var en af dessa svärmiska naturer, som det praktiska lifvet stundom af misstag drager ned till sig ifrån högre rymder.

Under vanliga förhållanden tillbakadragsam, stilla och tystlåten, stod likväl hans själ, såsom ett offeraltare, i lågor, endast en verkligt tändande gnista föll derpå.

Men vi skola teckna honom vidare framdeles.

Lars Larsson — riksdagsmannen — var en af dessa redliga dannemän, som i samhällets hvardagsskola undervisas och pröfvas i tålamod och dygder, i manlig sträfsamhet och undergifvenhet; men som likväl — gäller det verkligen — hvarken kunna undertrycka deras naturliga harm emot oförrätter eller denna rättkänslans berserka-vrede, som omedelbart öfvergår från ord till handling.

Då Schecta kom till dörren, vände han sig om. I detta ögonblick låg det någonting fromt och vänligt i hans utseende, ehuru blicken skjöt som en pil genom rummet.

— När en gång Olympens gudar, yttrade han, skulle draga till strids, uppstod en tvist dem emellan, om hvilken, som skulle blifva deras anförare. Den ene ville ha' Merkurius, den andre Apollo, den tredje Mars. Då kom Jupiter. Vet ni hvem han valde till anförare? *Tystlåtenheten.* När också ni välja honom till er chef, skolen j segra; icke förr. "Jag hafver satt mig före," står det skrifvet i bibeln, "jag vill taga mig till vara att jag icke syndar med mina tungo." "Tunga," frå-

gade en filosof, "hvart tager du vägen?" Farväl, go' herrar!

Schectas ord gjorde på de närvarande, om äfven emot deras vilja, ett djupt intryck. Men då Wrangel upplyftade sitt ansigte och kastade en trotsande blick omkring sig, sänkte Forbus och Lars Larsson deremot ned sina hufvuden, liksom träffade af ett slag, som de kände. Man visste den tiden att det var bäst att tiga.

— Se vi omkring oss, återtog Wrangel likväl efter en kort stund, hvarthän har icke det närvarande samhällsskicket fört oss? I alla rigtningar verkar det onda. Är icke det allmänna tänkesättet vanmäktigt? Arbetar ej tvedrägten på vårt förfall? Motsätter sig ej egennyttan vår uppkomst? Vanvördas icke lagarna? Någo näringarne väl någonsin i större lägervall? Hafva ej penningarne liksom rymt ur landet? Äro ej gamla, enkla seder och tarflighet liksom landsförvista? Vinner ej utländsk smak burskap i våra dalar? Talar man sanning utan afund? Förrådas ej vänner med fagra ord? Sätter man ej hög stämpel på odugliga varor? Vinner ej uselhet ärans lön? Är guldet ej den kalf, omkring hvilken alla dansa? Krönes ej dumhet med lager? Sättas ej åsnor till heder? Hyllas ej hvarje villfarelse, blott den är gråhårig? Underkännas ej andras förtjenster med eget beröm? Gömma ej de heligaste insegel endast falskhet? Leder man ej folket med visheten — till — hvartill? — till afgrunden. Bär vår adel ej sina frälsegods i fickorna? Är bonden icke statens torpare? *)

Wrangel tystnade och betraktade presten och riksdagsmannen. Forbus's ögon kastade flammor omkring sig.

— Jag är blott en fattig bonde, talade Lars Larsson, fattad af Wrangels framställning; men derför

---

*) Norrköpings Magazin, 1769.

känner jag också allra bäst, att hvad ni säger eger sin rigtighet. Bonden har inga privilegier, han, som de andre, utan bara skyldigheter. Gud tröste oss, herr baron! Fortgår det, som det nu gör, skola rikets ständer snart nog få mångdubbla kronobetjeningen, såvida den skall hinna med att verkställa alla utmätnings-auktioner*). Allmogens ställning blir med hvarje dag allt sämre och sämre. Vi hafva för många, som styra, herr baron; det är hela saken. Hade vi blott en, som förr, så ginge det nog bättre. Det går väl an att fylla en ficka, men icke hundradetals. Till en kan vår klagan tränga fram, icke till så der många — de höra endast på sig sjelfva. Brödkakan kan ej förslå åt alla, som nu gnafva och skafva på den; men för oss och en till räckte den nog till.

— Hederlige Lars, vidtog åter Wrangel, ni talar som en redlig och bra man, utan flärd och förställning. Men hör, Lars, låtom oss icke förlora modet. I Sverige tog brödkakan väl någon gång slut — aldrig modet. När allt tycktes förloradt, var vårt mod alltid vår räddnings-planka. Ni har läst vår historia, Lars. Kommer ni ihåg när danskarne förtryckte vårt arma land, mördade adel och prester, plundrade borgare och bönder, spände till och med qvinnorna för plogen, hvem räddade då landet? Det var en bonde, Lars, en bonde, han, som ni, det var Engelbrecht. Låtom oss blott hålla tillhopa, och vi blifva starka, som det jern, som vi bryta ur våra berg. Forbus är vår vän, Lars. Tala vid honom, tala vid edra kamrater! Förtroende föder makt, Lars, liksom beslutsamhet föder framgång.

— Döden och lifvet stå i tungans våld, yttrade Lars, anförande en strof ur Ordspråks-boken; "den henne älskar, han får äta af hennes frugt." Men jag skall tala, baron, jag skall rådgöra med mina kamra-

---

*) Ad Protocollum, den 12 December 1768.

ter, säga dem hvad som ligger på mitt hjerta och på mina hemmavarandes. Hvart jag färdades fram på min resa hit, mötte mig endast klagomål. Nöden och missnöjet äro öfver allt lika stora. De gamle tala om den tid, då man ändå hade någon att vända sig till; men nu har man ingen — utom till rikets ständer — och de söka ju blott att rifva ögonen ur hvarandra. Det är visst sannt att jag hellre tege stilla, och pastorn här vet bäst, han, att jag är en stillsam man — nöjd med mitt lilla — men jag står ej ut längre — nöden föder ordet hos allmogen — och jag skall tala, lita derpå, baron. Gud skall veta, att när det gäller sanningen, så är jag ej blyg af mig — då må det gå, huru som helst.

— Jag har det bästa hopp, Lars. Vår sak är god. Jag vill en konungamakt, som, ehuru begränsad af lagarna, likväl genom lagarna göres till en verklighet inför folket, till en betydelse inför partierna, till en sanning i allt fosterländskt godt, nyttigt och ädelt; vidare vill jag ett folk, som, ehuru det också måste styras af lagarna, icke dessmindre upphöjes till känsla af sin stora vigt, till lifligt interesse för framåtskridandets oafvisliga nödvändighet, till medvetande att dess ord, råd och vilja — först och sist — måste gifva rigtning och pregel åt styrelsens handlingssätt. Jag har nedskrifvit några diktamina i ämnet. Se här, Lars; vill ni också läsa dem, Forbus? Kanske ni stiga dit in i rummet . . . jag . . .

Han fortsatte icke, utan öppnade dörren till ena sidorummet, dit Lars Larsson och Forbus inträdde.

Så snart Wrangel befann sig ensam, tog han plats vid skrifbordet. Med hufvudet lutadt i händerna stan-

nade hans blickar midt framför honom. Man kunde tro att han försjönk i betraktandet af en underbar tafla framför sig. Hvilken målar dock för vårt eget lif anmärkningsvärdare och dristigare syner än vår egen fantasi? Än bygger den för våra förhoppningar herrliga lustparker mellan jord och himmel, än störtar den våra önskningars herrliga throner ned till stoft och grus. Mot Luther log så en gång hin onde — och han tog bläckhornet och kastade det i hans ansigte och — hin onde försvann. Från Wrangel tycktes icke synen vilja vika. Hvarje statsman, som vill brottas med sin tid, måste konstruera en ny i sin vilja. Under den åskfyllda natt, som omgifver honom, skall solen rinna upp i hans själ till en ny dag. Huru ofta befinner han sig icke dock i brytningen emellan natt och dag, mörker och ljus, skugga och gryning? I sina tankars djerfva flygt befinner han sig stundom liksom midt i ett moln, der han fåfängt blickar efter en strålande stjerna. Då famlar äfven han och drager sig skygg tillbaka inom sig sjelf. Var detta fallet med Wrangel? Vi veta ej. Vi veta blott att han för tvänne af sina politiska vänner uppdragit en teckning af den tid, hvari han lefde, eftersom dess fenomener visade sig för honom. Om derunder en ny tanke framställde sig för honom, om denne vidgade nya utsigter i ljus eller insvepte honom i mörker, vinkade honom med lysande löften eller höjde sig hotande och dyster. . . hvem vet. . .? Huru många gåtor en statsman än löser, förblifver han dock gemenligen sjelf den mest olösliga gåtan. Statsmannen är mera än alla andra en son af stunden, men af en stund med en evighet inom sig.

Det stora vägguret i rummet slog ett slag; Wrangel spratt till och vände blicken emot urtaflan.

Klockan var half sju.

Hastigt fattade han ringklockan, liksom hade han

på en gång erinrat sig något; vid dess ljud inträdde en betjent.

— Har kapten Puke icke ännu anländt? frågade han; klockan är mycket.

— Kapten har redan varit här en halftimma, men jag vågade ej störa herr baron.

— Hvar är han, Anders?

— I rummet till venster om salen.

— Godt. Är min toilett i ordning?

— Den väntar.

— Tyst! Hvad är det?

Hästhofvar hördes på gården. Wrangel lyssnade.

— Tillsäg kusken, befallde han derefter, att han spänner för och håller sig färdig. Om de der hästhofvarne på gården betyda något besök till mig, så säg att jag är borta.

Men befallningen kom redan för sent, emedan då betjenten öppnade dörren, för att aflägsna sig, stod fröken Creutz, klädd i fotsid riddrägt, framför Wrangel.

Hela den nimbus af politiska funderingar, som nyss omgaf honom, var på en gång försvunnen. Han syntes nästan som återkommen från en annan verld, en verld af åskmoln och blixt, till lifvet i sina praktiska, vanliga former. Han mottog också icke fröken Creutz med en grubblande statsmans later, utan med en belefvad mans hela artiga sätt. Det var också icke samhället, som han nu hade framför sig, utan endast en flicka, och stats-theorierna veko bort för den verldserfarne mannens skyldiga uppmärksamhet.

Läsaren har säkert redan gissat att det ridande fruntimret, som vi nyss tecknat, icke var någon annan än Alma.

— Ni sjelf här, min fröken, yttrade Wrangel. Anders, tillropade han betjenten, stäng porten, jag tager icke emot någon nu; men låt kusken spänna för. Jag förmodar, min fröken, fortfor han derefter till

Alma, att ni kommer ifrån drottningen. Låt mig veta hvad budskap ni bringar.

Fröken Creutz tycktes icke vara mindre angelägen att expediera sitt ärende, än Wrangel att få kännedom om det. Utan uppehåll öfverlemnade hon också genast den skrifvelse, som hon medförde.

— Var god, min fröken, och stig in i rummet här. Det passar sig icke rätt väl att mottaga er i mitt arbetsrum.

Wrangel hade väntat sig att få kännedom om några nya politiska underrättelser; men fann snart att han bedragit sig deri.

Ännu sedan han slutat att läsa skrifvelsen, höll han den qvar framför sig; men kastade öfver densamma en pröfvande blick på Alma.

— Och detta, talade han derefter, har ni, min fröken, åtagit er att framföra?

Alma kunde icke rigtigt beherrska sig, så stadigt hvilade på henne Wrangels ögon, så förundrad ljöd hans fråga.

— Jag skulle in till staden, baron; hvarför ser ni så förvånad ut?

— Känner ni brefvets innehåll?

Alma vände sig till hälften bort, hon hade intet att svara.

— Drottningen underrättar mig att kapten Puke utmanat på duell er bror och er . . . jag menar herr von Röhr.

Alma såg knappast upp.

— Drottningen känner således Puke, fortfor Wrangel. Efter hvad jag hört, återkom han från utlandet först i morse — och har redan varit vid Drottningholm och haft audiens. Det är ju så?

— Som ni säger, baron, men deri ligger ju ingenting anmärkningsvärdt.

— Visserligen; men detta interesse?

Alma slog upp sina stora ögon.

— Hvad vet jag, baron, svarade hon; jag känner icke drottningens afsigt.

Ehuru hon sökte att undertrycka sitt bryderi, förmådde hon icke dölja det för Wrangels erfarna och pröfvande omdöme.

— Drottningen befaller mig, att jag skall förekomma duellen.

— Jag tror det.

Wrangel kastade ännu en blick i brefvet, men höjde den derefter ånyo upp till fröken Creutz. Det tycktes, som ville han ännu en gång genomögna dem båda två.

— Man beherrskar menniskor, återtog Wrangel, endast om man känner deras hjertan. Förståndet råder oss blott, men hjertat styrer oss. Förståndet är en frugt, som småningom växer till, en produkt af omständigheterna, men hjertat är det varaktiga, hvarur vi, såsom ur en rot, suga vårt lif. Skall drottningens uppdrag lyckas mig, bör jag känna Pukes hjerta. Men lika mycket, drottningen vill — jag lyder. Får jag bedja er vänta mig här.

När Wrangel begaf sig ut i nästa rum, lemnade han dörren efter sig till hälften öppen.

Alma förstod väl icke rigtigt, hvarföre han bedt henne dröja; men sättet, hvarpå han uttryckte sig, födde ögonblickligt den tanken hos henne att Puke var på stället.

Hvarje aning följes af en tystnad inom oss, en tystnad i vår själ och i vårt hjerta. Vi vilja liksom lyssna inom dem båda, om icke vår egen aning skall hafva något ännu mera att förtälja, än det, hvarom den i första ögonblicket gifver en hemlighetsfull vink.

Almas tankar stannade. Men då man lyssnar inom sig, lyssnar man äfven till hvad som passerar utomkring. Det yttre och det inre sammansmälter i tanken.

Hon hörde att Wrangel passerade genom salen utanför, att han öppnade dörren till ett rum bortom det, att han begaf sig ditin, samt att han lemnade öppen efter sig äfven dörren till detta.

— Välkommen åter till fäderneslandet, Puke, hörde hon Wrangel tala. Kom i mina armar; jag var ändå er fars bäste vän.

Alma kände sig på ett undransvärdt sätt förvirrad.

— Sedan jag emottog ert bref, svarade Puke, var det mig omöjligt att längre dröja.

Wrangel och Puke voro således gamla bekanta. Det var något, som Alma icke hade sig förut bekant.

— Men jag var ändock icke den förste, som fick emottaga ert besök, fortfor Wrangel. Nå, nå, jag kan ej begära att ligga er närmast om hjertat.

Wrangel talade med hög och tydlig stämma. Alma frågade sig om han gjorde det med afsigt; ville han att hon skulle höra hvad han sade?

— Ni har varit vid Drottningholm, ni har haft audiens.

— Det är sannt, baron.

— Ni har träffa fröken Creutz.

— Jag var nog lycklig; det försonade mig åter med hela lifvet.

Ehuru ensam, rodnade och bleknade Alma om hvartannat.

— Och likväl har ni manat ut hennes bror?

— Tala icke derom; det gör mig ondt — men det måste ske.

Pukes röst nästan förändrade sig vid detta svar. I stället för klar och väljudande, blef den nu hård och kall.

— Men ni får icke slåss hvarken med honom eller v. Röhr. Läs detta bref — det är från drottningen.

Puke läste:

"Om någon har inflytande öfver menniskor, så är det ni, min baron. Jag kan derföre ej vända mig till någon bättre, än till er, i ett bekymmer, som här uppstått. Man har i dag pressenterat en kapten Puke för mig. Vid tillfället blef han förolämpad af grefve Creutz vid lifgardet och v. Röhr, och man har sedermera sagt mig, att han utbjudit dem. Nu interesserar Puke mig — och — äfven någon annan. Duellen får ej blifva af. Sök att afböja den. Om ni ej förut känner Puke, vill jag nämna, att han är en man, som förtjenar allas aktning och vänskap. Han har gifvit mig rättighet att befalla öfver sitt lif; befall honom derföre till en början, att han lefver. Jag tänkte först vända mig i denna sak till grefve Hård, som sätter ett stort värde på Puke; men Hård är också krigare, och jag fruktade att han ej skulle gå in på min åsigt. Gör allt, hvad ni kan, Wrangel; tecknande mig

er väl affectionerade

L. U."

Puke återlemnade brefvet. Med okonstladt, men manligt lugn vände han sig emot Wrangel. I hans ansigte rörde sig ingen muskel. En enda vilja fyllde hans bröst, fyllde hans själ.

— Drottningen, talade han, skall alltid hafva rättighet att befalla öfver mitt lif; men ingen drottning på jorden skall få rättighet att befalla öfver min heder. Den utgör min enda rikedom — mitt fideikomiss, som jag hoppas aldrig skall gå ur min slägt. Men jag har andra ämnen att tala med er om, herr baron.

Svaret var oförtydbart, men Wrangel ville icke uppgifva sin afsigt. Han hade en genväg till hans hjerta och beslöt att anfalla honom der.

— Alltid lika orubblig och sjelfbeslutsam, anmärkte han derföre; förbiser ni måhända drottningens godhet för er, förbiser ni att äfven . . . *någon annan* . . . interesserar sig för er?

— En man — ensam som jag — bör vara rädd om sin sjelfständighet, emedan han ändock alltid är någonting med den, ingenting utan den. Drottningens godhet rörer mig; men förändrar mig icke. Och vid sidan af min heder — finnes icke "någon annan" — än min ära. Låtom oss nu sluta det der ämnet, baron. Frågan kan vara nog ledsam, utan att man behöfver göra den ännu värre, genom att också tala om den.

Alma sjönk ned på en stol. En på samma gång stolt och missnöjd känsla intog henne. Hon kände, att hon skulle ha svarat på samma sätt, hade hon varit karl, och dock förtröt det henne såsom qvinna.

Som hon uppfattade hans ord, syntes det henne som hade han velat säga — min heder först — min kärlek sedan.

Pukes tankar sysselsatte sig med helt annat. Af grefve Hård vete vi, att en djup melankoli ofta bemäktigade sig honom. Så allvarlig och lugn han syntes bland andra, så dyster var han deremellan. Hans lif hade också icke flutit fram bland leende fält; det hade kastat sig såsom en våg utför klippor. De vänskapsförhållanden, som egt rum emellan Wrangel och hans far, öfvertygade honom att Wrangel också var den man, som ensam kunde tyda för honom mången ännu oförklarad omständighet. Men icke endast det. Wrangel var äfven den, som, allt ifrån den stund han lemnade fäderneslandet, sjelfmant och uppoffrande, öfvertagit en för honom högst vigtig roll. Puke gick ett hvarf omkring golfvet. Drottningens skrifvelse och förslaget att frånträda duellen hade knappast för ett ögonblick stört honom. På hans själ trängde sig stora frågor, frågor för hans enskilda lif och lefverne af

oändlig betydelse och vigt; det syntes af det stränga allvar, som hvilade öfver hans panna, som lade ett så mörkt djup i hans ögon, som blekte kinden. Hastigt stannade han åter framför Wrangel.

— Herr baron, yttrade han, min heder fordrar att jag mäter vapen med tvänne af mina ungdomsbekanta, jag kan ej mer säga ungdomsvänner. Utgången dervid kan ingen förutse. Jag har måhända ganska få timmar qvar. Till saken derföre, herr baron. Ni känner hvad som tilldrog sig innan jag lemnade mitt fädernesland, och hvad som till och med tvingade mig att lemna det. I bakgrunden af min fars lif låg en för mig alltid outredd stor hemlighet. Jag är öfvertygad, att om någon har kännedom om densamma, så är det ni. Min far yttrade ofta att jag, när tiden en gång var inne, skulle af er få emottaga alla de underrättelser, som kunde påfordras. Under försäkringar, att han var en trofast och sannt fosterländskt sinnad man, bad han mig aldrig betvifla redligheten i hans vandel, derest jag någonsin skulle få höra motsatsen hviskas. Allt nog, jag dömde af detta, och hvad mera han någongång förtäljde, att hemligheten var af en förfärande egenskap. Med aktning för hans vilja, med sonlig rörelse böjande mig efter den ömtåliga hederskänsla, som jag så ofta upptäckte hos honom, vågade jag aldrig med ett enda ord söka utforska honom; tvärtom manades jag icke så sällan, att, trotts mitt eget omdöme, blindt underkasta mig hans önskningar, emedan jag ständigt fruktade att stöta på någon omständighet, som kunde väcka hans qval och oro. Under sådana omständigheter anlände jag, ni torde sjelf erinra er det, för ungefärligen fem år sedan, hit till hufvudstaden. Ni vet, herr baron, att jag blef med sonlig godhet emottagen hos major Brandting, vet att min far en kort tid derefter yrkade, att jag skulle gifta mig med hans dotter, Maria, vet huru

motbjudande detta var för mig, vet att min far slutligen förmådde mig att ingå på förslaget derigenom, att han förklarade mig, att min lydnad endast kunde rädda honom ifrån den största olycka, upprifvandet af äldre förhållanden, hvarpå hans ära, till och med hans lif berodde.

Hvad Puke berättade var för Alma smärtsamma underrättelser. Hvarje ord träffade henne med slag på slag Jemte sin bror hade hon blifvit uppfostrad på en af sin morbrors, riksrådet Ehrenpreutz, egendomar i Småland. Grannarne voro få, endast den gamle v. Röhr, ortens rikaste possessionat, och den gamle Puke, afskedad militär; men desse hade hvar och en sin son, och tillsammans, Alma och hennes bror, samt unga von Röhr och Puke, utgjorde de likväl en qvartett, som lifvade den eljest ödsliga trakten. Puke — bror Johan — som han då gemenligen kallades, stod ännu alltjemt från denna tid såsom hjelten i hennes barndomsdrömmars förtrollade verld. Visst erinrade hon sig den dag, då han lemnade hemmet och begaf sig till hufvudstaden; hon hade icke heller förglömt den dag, då man underrättade henne det han rest utrikes, för att ingå i främmande tjenst, men något mera hade hon aldrig haft sig bekant. För hennes själ omsväfvades Puke ännu alltjemt af hennes skönaste ungdomsillusioner.

De tankar deremot, som nu uppstego hos henne, höjde sig som dimmor i hennes själ, och hon gömde ansigtet i sin hand och sjönk tillbaka i stolen.

— Hvad jag stred med mig sjelf, fortfor Puke, för att handla i öfverensstämmelse med min fars vilja — ni skall nu kunna förstå det — då jag eger rättighet att säga er — jag älskade en annan.

Denna bekännelse från Pukes egna läppar flög som en eld genom Almas ådror: hon log, hon rodnade, hon reste sig upp och sjönk åter tillbaka i stolen.

Wrangel gick fram och åter. Någon gång kastade han en orolig blick åt det rum, hvari Alma var, men deremellan tycktes han glömma bort henne. Andra tankar upptogo honom. Å ena sidan egde han för mycket hjerta, att icke känna ett återljud af den smärta, som talade i hvarje Pukes ord, aldrahelst som han måste medgifva att det låg sanning, och en sanning utan all öfverdrift, deri; men å den andra sidan var han icke dessmindre tillräckligt soffrad af lif och erfarenhet, utbränd, för att så uttrycka oss, inom sig, för att låta känslan på något sätt rubba sig. Med verldsmannens lugna tillförsigt sänkte han sin blick ned i djupet af Pukes hjerta, med physiognomistens tillit till sig sjelf granskade han hvarje skiftning i hans anletsdrag, och med menniskokännarens skarpsinnighet beräknade han värdet af en man, som i lifvets vanliga faror, i många strider på lif och död, gifvit öfvertygande prof af orubbligt lugn och manlig beslutsamhet, oaktadt han eldades i allt, som rörde hans inre moraliska och psychiska väsende, af en brinnande passion, af en lefvande hänförelse, af en sann sjelfständighetskänslas stora makt.

Denne man, tänkte också Wrangel, måste tillhöra vårt parti.

Utveckla sig händelserna så, som jag anar det, skall han blifva vårt slagsvärd.

I sin aldrig hvilande själ sökte han också redan efter medel att binda honom vid partiets interessen; hvarvid han likväl icke förbisåg att en karakter, sådan som Pukes, icke låter öfvertala sig, icke kan förledas af ord, utan måste bindas af band, som han pålägger sig sjelf.

— Jag har återvändt till mitt fädernesland, fortfor Puke, för att utforska — icke min fars hemlighet, nej! Han har sagt, att ni skall uppenbara den, när tiden en gång är inne. Jag är nöjd dermed, nöjd, om också

denna tid aldrig inträffar; ty jag ärar min fars hemligheter, äfven om de dö bort med honom.

Alma kunde knappast draga efter andan. Hjertat kunde sägas ha' stannat. Hon var ett enda, lyssnande öra.

— Olikheten emellan min hustru och mig, hennes köld och min eld, hennes regelräta, kalla väsende, mitt glödande sinne, se der hvad som åtskilde oss. Jagad, lika mycket af min egen böjelse, som af aktning för hennes frid, långt, långt bort från hennes sida, led jag måhända ännu större qval, aflägsnad från henne, än i hennes umgänge. Men den bittra kalken var fylld och det tillhörde mig att tömma den såsom en man. Det vilda krig, hvari jag deltog, huru fattigt var likväl icke det emot det, som jag förde med mig sjelf! Detsamma dock. Hon dog — och jag var löst — jag var fri — jag fick andas ut — andas ut för allt — allt — utom för minnet, som nu förebrådde mig mitt handlingssätt — och för hoppet, som för evigt nedgått i natten. Det fick dock icke alltid förblifva ens så. Mitt sargade bröst skulle ytterligare plöjas af en känsla, mera djup än alla föregående. Genom ert sednaste bref erfor jag först att min hustru i sin dödsstund skänkt mig en son. Jag vill icke tala om de förebråelser, som jag nu gjorde mig. Det var sannt, min hustru och jag hade aldrig älskat hvarandra; men jag hade dock pligter emot henne, och hade jag väl uppfyllt desse så, som jag borde? Hon hade dött, under det hon födde mig en son. Hvem stod dervid vid hennes sida? Icke jag — utan främmande. Främmande personer emottogo hennes sista och den nyföddes första blick på jorden. Men frid med henne, frid deruppe och äfven här nere! Jag är nu åter här. Mitt bröst svallar af oro innan jag fått se min son. Hvar är han, herr baron? Han finnes i detta hus, icke sannt? Ni blef honom, hvad jag bort blifva, en far? För mig till honom. Jag vill en enda gång trycka honom till mitt

bröst, för att sedan uppgöra med Creutz och v. Röhr min räkning — om också med hela lifvet.

Allt efter som Puke hänfördes af ämnet, växte djupet af hans känsla. Det var första gången, som han för en annan bröt inseglet af sitt hjertas källa, af sitt lifs himmel och jord; första gången, som han ledde sig fram mellan afgrunderna inom sig, mellan minnesvårdarna der af en tid, som nu för alltid var för honom försvunnen. Vi hafva hört att han dervid jagades af en förebråelse, liksom ryttaren i sagan jagades genom natt och dag af en vålnad. Såsom ryttarnes hästhofvar, ljödo också hans hjertas slag allt snabbare och snabbare, slogo hans pulsar allt hastigare och hastigare.

Wrangel märkte allt för väl den inre upprörda belägenhet, hvari han var försatt; det är i sådana äschor, som politiskt beräknande män ofta söka smida sitt jern.

Alma lyssnade icke mera; hon lefde med hela sitt väsende sjelf i Pukes sinnesstämning; hon hörde hans pulsar slå, kände huru hans sinne brann.

— Ni vet hvar min son finnes, baron Wrangel, upprepade Puke, låt mig få omfamna honom.

Wrangel tvekade ett ögonblick om sitt svar; men hastigt vände han sig emot Puke.

— Ni skall få träffa er son, kapten; men lemna mig ett ögonblick — var god och stig dit in i rummet.

När Puke utgick, stängde Wrangel dörren efter honom.

Månne Wrangel redan i sina tankar beräknat det sammanträffande, som nu skulle ega rum?

Alma var nära att af förskräckelse sjunka ned. Om hennes fötter icke nekat sin tjenst, hade hon flytt bort. Hon blygdes och fruktade på samma gång, blygdes öfver att hafva hört honom, fruktade för hans åsyn.

Pukes steg närmade sig, han öppnade dörren, deras blickar möttes. Endast ett utrop af öfverraskning hördes från hans läppar. Nästa ögonblick låg han vid hennes fötter.

Liksom berörd i sin själs innersta fjäder, återfick Alma dervid hela sin styrka. Hon reste sig upp, men hon kom ej längre. Blek, som en lilja, stod hon der.

— Det är ju sannt, min fröken, talade Puke, sedan den första öfverraskningen försvunnit, att ni hört hela min bigt?

Alma stammade ett medgifvande.

— Jag tackar Gud derför, fortfor han. Då jag gifte mig, bad jag min far att lemna er i okunnighet derom, och — er familj — den brydde sig ej om att taga någon notis om mig. Himmelen vare lof, att ni hört min syndabekännelse. Jag har talat fritt, jag har talat oskrymtadt, jag har talat öppet, och jag prisar mig lycklig, att jag ej visste att ni hörde mig. Fröken Alma, tillade han derefter, under det han blickade upp i hennes ögon, det var länge sedan vi talade vid hvarandra.

Almas bröst höjde och sänkte sig. Det var som en svallvåg efter en storm. Hans närvaro, hans ord, hans sätt var åter så intagande. Hon blygdes icke och hon fruktade icke; och likväl irrade blicken förskräckt och orolig omkring. Känslan hade bytt lif och väsende; den ingaf henne nu ett ljuft behag, men ett behag, för hvilket hon darrade. Nyss bleknade hon, nu rodnade hon.

— Tillåter ni, min fröken, att jag talar helt uppriktigt med er?

— Tala, Johan, tala!

Hon nämnde honom vid hans förnamn. I denna stund glömde hon bort de fem år, som passerat. Hon var med sina tankar åter på landet, åter i hembyggden, åter i en skön naturs herrliga sköte, vid sidan af sin första barndomsvän.

— Ni har hört min bekännelse, ni vet hvad jag genomlefvat, vet att jag varit gift, att jag har en son; men ni vet äfven att det var *någon*, som jag dessförinnan älskade mera än allt annat i verden, vet att jag aldrig förmådde slita mina tankar lösa ifrån mitt ungdomslifs skönaste drömmar: denna underbara, lilla verld af rik förtrollning, som tjuste ynglingen och än i dag hänrycker mannen, men som också gick fram, icke ur ett chaos, men ur ert rika hjerta, skapadt såsom af ett varde, ljudande ur kalken af en ros. Förlåt mig, min fröken; men er närvaro slår an alla strängar i min själ, och jag känner toner af den ljufvaste harmoni strömma genom ett bröst, hvarest under fem långa år endast disharmonier klingat. Låt mig få säga er en enda gång, att jag älskar er med en mans hela kraft. Låt mig för en enda gång trycka er hand, en enda gång rätt uppriktigt blicka in i ert öga . . . så der ja . . . nu må portarne störta tillhopa bakom min sällhet. Liksom Prometheus stal elden från himmelen, har jag stulit ett minne derifrån — och jag, som han, — skall nu bära med lugn den dom, som faller, hurudan den äfven må blifva.

Men på en gång stod han upp ifrån sin plats.

— Det är sannt, sade han, man har sagt mig . . .

— Ni är så häftig, Puke, anmärkte hon. Hvad är det, som man har sagt er?

— Att ni är förlofvad med von Röhr.

Alma fattade hans hand.

— Det är väl icke derföre, som ni, Puke, vill duellera med honom?

— Ryktet är således sanning?

— Besvara först min fråga.

— Nåväl, min fröken, nej, tusende gånger nej! Jag har utmanat honom derföre och endast derföre, att han förolämpat mig. Jag har ju äfven utbjudit er bror, och likväl bjuder mig ju allting att snarare skona honom, än anfalla honom. Han är ju er bror.

— Och ni tänker äfven verkställa er föresats, och duellera med dem?

— Det är mitt orubbliga beslut. Hvad de ej sjelfmant vilja gifva mig . . . aktning . . . skall jag tvinga dem till.

— Men, min Gud, ni kan ju döda dem.

— Ni fruktar för von Röhrs lif?

— Er fråga, Puke, är en anklagelse; men jag förlåter er den. Som syster och vän, kan jag vara berättigad att frukta för er alla tre.

— Var då utan all fruktan, min fröken; ni skall ej behöfva befara något för mer än en enda.

— Huru kan ni med så mycken bestämdhet försäkra det: en duell är ett hazardspel, hvars utgång ingen vet.

— Är man säker på sin arm och ej mindre säker på sitt vapen, så är man icke ens under en tvekamp slumpens viljelösa redskap. Var derför lugn, min fröken.

— Men i hvad afseende skall jag väl kunna vara lugn?

— Hvarken skall ni hafva något att frukta för er brors lif eller för von Röhrs.

— Således . . .

Alma förmådde icke att fortsätta.

— Erinrar ni er romaren, fortfor Puke, som störtade emot ett fiendtligt led, och med ett famntag omslöt deras spjut, och tryckte dem in i sitt bröst. Hellre tusende dödar — än att förorsaka er en enda sorg.

— Således . . . vill ni säga . . . ämnar ni blott sätta ert lif på spel.

— För er . . . ja!

Almas hufvud sjönk ned. Hennes bröst höjde sig. Hon hade råkat in i en labyrinth, men ehuru den icke var mörk, utan tvärtom strålande och ljus, visste hon icke huru hon skulle hitta derur. Aldrig hade den hemlighet, som så länge blomstrat i djupet af hennes hjerta, legat för henne mera öppen och klar, och dock ville intet ord derom fram öfver hennes läppar.

Hon var i detta ögonblick — mera än någonsin — blott en svag flicka.

Pukes blick flög öfver tvänne verldar på en gång: öfver en, full af solljus och sällhet, öfver en, ännu full af midnatt och sorger. Lydande sin fars vilja, hade han redan för flere år sedan afsagt sig den förra, och beträdt den sednare, ehuru försynens skickelse, efter hårda pröfningar, nu åter lade dem båda två framför honom. Men valet — om det äfven någonsin varit hans — var det nu mindre än någonsin. Ryktet hade sagt honom att Alma hängifvit sig åt en annan. Var det verkligen så eller icke? Han visste det ej — han trodde och tvifլade på en och samma gång. Men lidelsen har sina kapriser — han böjde sig ned — han blickade upp i hennes ansigte, och han trodde sig se bakom den jungfruligt blyga rörelse, som visade sig hos henne, en stråle skimra sig till möte, en stråle, som åter ingjöt hopp i hans själ.

— Alma, hviskade han.

Alma spratt till. Hon såg att Puke utsträckte sin hand emot henne, och hon fattade den.

— Får jag fråga er en enda sak, tillade han, blott en enda?

— Fråga, Johan.

— Säg mig då uppriktigt, älskar ni von Röhr?

— Nej, Puke, nej, nej!

— Är ni förlofvad med honom?

— Aldrig, nej! Ryktet är grundlöst. Jag vet att han ämnar, men ännu har han icke ens förklarat sig.

— Han är rik.

Alma fästade en hotande blick på honom.

— All verldens rikedom på den ena vågen, väger icke upp min känsla på den andra. Allting kan måhända vara falt, men en ting blir det aldrig . . .

— Och det är . . .?

— Qvinnans kärlek.

— Men ni syntes så upprörd af fruktan för hans lif.

— Jag har icke sagt, att det var för honom, som jag fruktade.

Alma log: det var hennes hjerta, som upplyste hennes hela väsende, och hvars stråle skimrade på hennes läppar.

— Ni vill således att jag skall säga er, fortfor hon, för hvars lif jag företrädesvis fruktade?

— Då man, som jag, lefvat långa år i mörker, lefvat i ett fängelse af bekymmer, tviflar man på den dager, som oförmodadt ler emot en, på den sällhet, som frihet och lycka öppna. Aningen — ni vet det — går framför verkligheten, men får man väl derför tro att verkligheten också alltid följer aningen? För hvem fruktade ni, för hvem kom ni hit, för hvem . . .?

Alma tog mod till sig. Pukes tvifvel sårade icke, det var tvärtom något svärmiskt och ljuft deri.

— För hvem, upprepade hon, om icke för er, Puke?

— Ni ville, Alma, att jag skulle afstå ifrån det, hvartill min heder befallt mig?

— Jag tänkte icke på er heder, jag tänkte på ert lif.

— Ett lif utan heder . . .

— Ni ställer er heder högre än er kärlek.

— En kärlek, utan heder . . .

— Men hvad heder kan ni vinna genom en dårskap?

— Duellen är ej min dårskap, den är tidens, den är slägtets, den är verldens.

— Och derför att verlden helgar denna dårskap, skall kärleken dö strådöd för slumpen. Är det kärlek?

— All kärlek, som ej hvilar på en grundval af aktning, är ett brott eller en svaghet.

— Låtom oss ej tvista mera. Handla, som ni vill, handla fritt. Kanske har mannen skyldigheter, som ej vi, qvinnor, rätt begripa. Uppfyll derför hvad hedern bjuder — en man utan heder — jag förstår er, är blott en skugga af en man. Men lofva mig *en* sak . . . blottställ er icke . . . tänk . . . tänk . . .

— På hvem skall jag tänka, inföll Puke. Säg mig det . . . på hvem?

— Tviflare, hviskade Alma, på mig.

Hänförelsen är en blixt. Puke sprang upp, fattad af dess underbara, förbländande makt. Alma gömde sitt rodnande ansigte vid hans bröst.

Såsom en harpoton dör bort i lunden, såsom en stjerna ilar öfver det blåa fästet, lyste och försvann ett ögonblick af deras lif.

Det var ett ögonblick, hvars flyende fot icke lemnade något märke qvar på jorden, men för flägten af dess vingspets blomstrade en hel verld af sällhet inom dem.

Liksom en annan Elias-karm, bär oss kärleken öfver det vanliga lifvet, höjer oss i ljus och lif.

Då de återkommo till sig sjelfva, stod en liten gosse vid deras sida.

— Pappa, ropade han, pappa!

Puke fattade honom i sina armar, lyftade honom upp och betraktade honom med en glädje, full af ömhet och kärlek.

— Det är han, yttrade Puke. Vid himmelen, det är han!

Det var en far, som för första gången höll en son i sina armar. Gossen slöt sig så nära och förtroligt intill honom — han tycktes hafva länge väntat på denna stund.

— Alma, hviskade Puke, vi hafva haft ett vittne.

— Ni hafva haft flere än ett, yttrade Wrangel, i det han framträdde. Måtte försynen vara med er, talade han vidare. Under många år har jag anat er böjelse, men det tillkom ej mig att förändra händelsernas gång. Allting går emellertid förr eller sednare till sitt rätta mål. Se här, min fröken, tillade han derefter, är mitt svar på drottningens bref: jag hoppas att det skall vara tillfyllestgörande.

Wrangel fattade deras händer.

— Jag erfar en känsla af sorg, då jag ser er lycka. Han tystnade för ett ögonblick, utan att släppa deras händer.

— Vigtiga tilldragelser, stora, i menniskolifvet djupt ingripande händelser förefinnas i edra föräldrars lif, hvilka ännu äro obekanta för er. Jag befarar att dessa skola som vålnader höja sig ur sina grafvar och ställa sig emellan er. Viljen j följa ett råd af mig?

— Gerna, gerna!

— Låten då er böjelse ännu förblifva en hemlighet inför alla andra, utan att derföre blifva mindre stark inför er sjelfva. Lofven j det? Jag skall vaka öfver er.

— Vi lofva.

— I edra föräldrars namn lägger jag då edra händer tillhopa och välsignar er.

— Amen! ljöd dervid en röst, amen!

Det var Forbus, som, stående i den öppnnde dörren, uttalade det högtidliga ordet.

Ett stycke bakom Forbus stod Lars Larsson.

Vid åsynen af Puke försiggick hos denne en synbar förändring. Ständigt allvarlig, såsom den svenske bonden gemenligen är, blef han det nu i dubbel måtto. Hans ögon stirrade, hans blick blef allt skarpare och bestämdare. Puke tilldrog sig hans hela uppmärksamhet, för att icke säga förundran. Men intet ord kom öfver hans läppar — han blott betraktade honom under den djupaste tystnad.

En stund sednare förde löparen Ernst fröken Creutz's häst fram till trappan.

Wrangels ekipage följde.

Lätt och snabb, som en ung page, kastade Alma sig upp i sadeln, skrattande åt Puke, som trodde att han behöfde hjelpa henne.

— Till baron Pechlin! ropade Wrangel åt kusken, sedan han och Puke tagit plats i vagnen.

— Vi träffas om en stund, yttrade Alma, under det hon på sin snabba springare flög bort, åtföljd af Ernst.

Forbus och Lars Larsson vandrade gatan ensamne framåt.

— Hvart gå vi? frågade Lars Larsson.

— Till Holländska Dühn.

— Det är sannt; men det var icke det jag ämnade fråga . . . kände pastorn den der herrn, som följde med baron? Hette han icke Puke?

— Det gjorde han.

— Puke . . . ja, ja, det kunde ej vara någon annan.

Utan att vidare inlåta sig i något samtal eller gifva akt på hvad Forbus yttrade, vandrade Lars Larsson, tyst och grubblande, vid hans sida. Han hade fått något helt annat att tänka på.

SJETTE KAPITLET.

Holländska Dühn.

Holländska Dühn var belägen i hörnet af Österlånggatan och Brunnsgränden.

Det var i skymningen.

Större delen af de till riksdagen valde ombuden hade redan infunnit sig i hufvudstaden.

De politiska particheferne hade redan börjat samla sina partier i olika klubbar, något, som först vid 1734 års riksmöte lärer ha' kommit i bruk inom Sverige.

Riksmötets förpostkrig, alltid lifligare och pikantare, än sjelfva kriget, det vill säga sjelfva riksmötet, var härmed äfven börjadt.

Alla, som voro mera eller mindre missnöjde med den närvarande ställningen, hade fått en vink om . . . man visste icke rätt ifrån hvem . . . att de voro välkomna till Holländska Dühn, der man — icke i de vanliga källarerummen — utan i våningen en trappa upp, skulle träffa vänner och bekanta.

Som ombuden ännu icke voro rigtigt inne i sina riksdagsroller, blef tilloppet ganska stort: många prester inställde sig, än flere borgare, men företrädesvis ledamöter af bondeståndet.

Redan tidigt på aftonen — och långt före hvar och

en annan — hade en tiggare infunnit sig vid porten af källaren.

Deri låg visserligen intet ovanligt: tvärtom, der mycket menniskor samla sig, infinner sig gemenligen också fattigdomen, behofvet och nöden. Utanför de rikes dörrar gå desse oftast på vakt.

Stockholmsboarnes vana öga urskiljer ganska lätt från den egna befolkningen en ankommande riksdagsfullmäktig. Gästerna äro så nyklädde, så utsträckte — vandra fram med en märkbar, stel försigtighet och se sig så undersamt omkring.

Tiggaren, som alltid af menniskans yttre måste studera sig till hennes inre, har i detta afseende icke mindre skarp blick än någon annan.

För hvarje ny kund, som anlände till Holländska Dühn, aftog den arme syndaren sin trasiga hatt och framräckte den bugande, och något hvar af de förbipasserande stannade och gaf honom en skärf.

Icke dessmindre såg tiggaren sig emellanåt nyfiket, nästan listigt omkring, liksom för att undersöka huruvida någon syntes till på gatan eller om den befanns tom, och — var detta sednare fallet — framtog han ur hattfodret papper och blyertspenna, tecknande derpå, än mera, än mindre, hvarefter han åter försigtigt gömde dem på samma ställe.

Ljudet af hastiga fotsteg, åtföljde af det klirrande, som alltid låter höra sig från med sporrar försedda stöflor, nådde härunder hans öron. Genast drog han sig tillbaka nedåt Brunnsgränden, i synbarlig afsigt att undvika de kommande.

Tvänne resliga personer — det var lifdrabanterna Wallenstjerna och Hermelin — visade sig äfven i detsamma. Sedan de aflemnat hästarne vid det kungliga stallet, begåfvo de sig på vägen till Holländska Dühn.

Inne i källarsalen satt en ensam person. En stor, hvit peruk, med lockar och stångpiska, betäckte hans hufvud. Han syntes företrädesvis vara kontrasternas man. Den hvita peruken tycktes svära emot det ungdomliga i hans rörelser, hans tjocklek emot hans brist på längd, hans stora, rödbrusiga och utstående näsa emot det något eljest bleka och magra ansigtet, äfvensom hans tjocka och buskiga ögonbryn emot de derunder liggande små och rörliga ögonen.

Lutande sig emot en karmstol, hade mannen beqvämt sträckt ut sina fötter. Framför honom stod en mugg öl, ur hvilken han allt emellanåt med välbehag, smuttade.

Allt som gästerna samlade sig i våningen ofvanpå, tilltog bullret af deras stampningar, ej mindre än det oredigа sorlet af deras röster.

Mannen vid ölmuggen spetsade synbarligen emellanåt sina öron, liksom hade han haft lust att höra genom golfvet hvad som passerade deruppe.

Allt emellanåt öppnade han sin mun, för att börja ett samtal med kyparen, men . . . då hördes ånyo ett buller uppifrån . . . och han lyssnade åter.

I denna stund anlände våra tvänne lifdrabanter.

— Erik, Johan, August! ropade Wallenstjerna till kyparen, eller hvad är det du heter, Polykarpus, Chrysostomus, Arcadius eller Peregrinus; förlåt mig, min vän; men fan kan veta hvad verldens alla kypare heta.

— Janne, svarade kyparen, Janne, är mitt namn.

— Således, Janne, godt! hit med en drabbis åt oss hvar. . . men låt det gå undan. . . vi ha' brådtom. . . stopp, Janne. . . ha' några infunnit sig deruppe ännu?

— Fullt hus, herre, fullkomligt fullt.

— Bra taladt, Janne; rör på dig . . .

— Skall det vara med cognac eller rom?

— Med cognac, dumbom . . .

Originalet vid ölmuggen hade härunder rest sig

upp och försigtigt närmat sig Hermelin och Wallenstjerna.

En stor plan lurade i hans små ögon.

— Jag beder tusende gånger om tillgift, talade han, under det han nalkades med den ena bugningen efter den andra, herrarne äro militärer . . . officerare?

— Lifdrabanter, herre, i konungens tjenst. Hvad behagar ni, om vi få fråga?

— Jag är en gammal man, mina herrar, har aldrig förut varit i hufvudstaden, har följt upp med ett par riksdagsmän ifrån Skåne, känner ingen enda menniska här, ingen enda gata en gång, till på köpet öfvergifven nu af mina trefliga riksdagsbussar, vet ej hvad jag skall taga mig till, befinner mig i en rigtigt ledsam belägenhet, har emellertid alltid satt ett högt värde på militärer, har också sjelf en tid varit militär, det vill säga, tänkte en tid blifva det, men så dog min far, och jag blef possessionat, i stället för fändrik, och gifte mig, i stället för att deltaga i sista finska kriget. Behaga herrarne dricka ett glas . . . förlåt mig, jag beder; kypare, en butelj champagne! tillåta herrarne . . . ha, ha, ha!

Hermelin och Wallenstjerna betraktade ömsom hvarandra, ömsom den besynnerlige gubben.

— Mine herrar, hafven den godheten och sitten ned . . . förlåt en gammal man. Skynda på med champagnen, pojke . . . så der . . . nej, nej . . . dricksglas, min vän, dricksglas, ha, ha, ha, ha! Hvilket förfärligt oväsende deruppe . . . jag har den äran, mina herrar . . . Apropos militären, det är väl sannt, hvad man berättar?

Gubben smålog så fryntligt och såg i allmänhet så vänlig och inställsam ut, att hans nyfikenhet eller, om man så vill, hans näsvishet icke gerna kunde förtryta ens den mest nogräknade, hvilket i alla fall icke

våra lifdrabanter voro, allraminst då man lät champagnen rinna bredvid frågvisheten.

— Jag ser det på er, go' herrar, ni neken icke för det; den som tiger, den samtycker. . . ha, ha, ha, ha!

— Om ursäkt, anmärkte Hermelin; men hvad är det då, som man berättar? Det torde vara nödvändigt att först veta det, innan vi svara.

— Ni skulle icke ha' hört den stora nyheten? Det är, som jag säger, att man vet mera på landet än i staden. Ha, ha, ha!. Jag skall då säga det; man . . . och han såg sig försigtigt omkring . . . man kan väl ej höra oss här . . .? Kypare, hemta hit mera champagne, hör du, mera champagne . . . så der ja . . . nu är han borta, ha, ha, ha . . . ett fyndigt sätt att få bort en kypare.

— Men för fan, min herre, drog Wallenstjerna till, så skratta då icke så mycket, utan säg oss hellre helt enkelt hvad det är, som ni tror skall inträffa . . . vi veta, i sanning, ingenting.

— Nyheten, nyheten . . .

— Ganska sannt, nyheten ja, ganska sannt. På landet . . . i Skåne, derifrån jag kommer . . . berättar man, men det är kanske icke sannt, bara sqvaller, gemena rykten . . . men hör hvilket buller deruppe?

— Sannt eller icke, hvad är det som man berättar?

Gubben fattade sitt glas och klingade, under det han lutade sig fram, med småleende och plirande ögon.

— Man berättar . . . skål, go' herrar. . . att ständernas sammanträdande denna gången nästan betyder detsamma, som . . . han såg sig ännu en gång omkring . . . som en revolution *).

— En revolution!

---

*) Sådana rykten utspriddes af partierna ganska ofta under frihetstiden: det var ett af de medel, som man använde — partier emot partier.

— Tyst, mina herrar, tyst . . . talen för all del ej så högt. Dricka vi icke . . . jag har den äran . . . Se der är mera champagne . . . får jag fylla i?

Hvarje tid gömmer alltid på en viss tanke, en gifven stor åsigt, en opinion, och hvar och en enskild bär, äfven om han icke ens gör det klart för sig sjelf, i sin mån på en del deraf. Men i samma mån åsigten är en utarbetad opinion och liksom elektriserar massorna, behöfver endast sjelfva frågans namn nämnas, och hvar och en träffas af sanningen, liksom af en blixt ur det allmänna tänkesättet.

Hermelin och Wallenstjerna tömde sina glas, men kunde icke rätt återkomma från deras öfverraskning. Än sågo de på hvarandra, än på den gamle gubben, som anslagit en sträng, hvilken de först nu sjelfva märkte vara ganska väl stämd inom dem.

— Nå-ja, yttrade slutligen Wallenstjerna, om så är att någonting sådant skulle vara i farvattnet, så är en drabant alltid färdig . . . med och mot, allt som det faller sig . . .

Hermelin trampade sin kamrat varnande på foten. Men Wallenstjerna var icke den, som kunde tiga, när han en gång fått tag i ett ämne, som passade in med hans egna tankar.

— Så man talar om sådant der i Skåne, fortfor han; här uppe vet man icke af någonting dylikt.

— Gör man icke . . . nå, nå . . . och likväl berättar man . . . hör ni . . . man talar deruppe . . . man hör ganska tydligt en röst . . . det är ju på Holländska Dühn vi nu äro?

— Som ni säger, min herre, på Holländska Dühn.

— För mig berättade man, att . . . att . . . men det är säkerligen idel lögn . . . ha, ha, ha! Eljest berättade man, att revolutions-chefen . . . ni känna väl alla lifdrabanter, ni . . . att revolutions-chefen skulle vara en lifdrabant.

— En lifdrabant . . . hvad fan pratar ni . . . en lifdrabant . . .?

— Mycket säkert en lögn, gode herrar; är derom fullkomligt öfvertygad . . . bara en lögn . . .

— Namnet, namnet . . .?

— Finnes kanske ingen ens med det namnet, som man uppgifvit, troligtvis bara puder, som man slår hvarandra i ansigtet med nere i Skåne . . .

— Namnet . . .

— Han skall hetta Wallenkamp . . . Wallenberg . . . skål, mina herrar . . . nej, nej . . . Wallenstjerna . . . så är det.

Wallenstjerna kunde icke tillbakahålla den ryckning, som ilade genom hans leder, då han hörde sitt eget namn. Men gubben lemnade honom icke någon tid till anmärkningar.

— Vidare säger man, fortsatte han, att det skulle vara här, på Dühn, som . . . som . . .

— Som . . .

— Konspirationen skulle hafva sitt egentliga kärnhus . . . sin fröhylsa . . . sin hufvudklubb . . . hör, ni . . . nu är det tyst deruppe . . .

Gubben hade emellertid gjort ett ganska besynnerligt intryck på de tvänne lifdrabanterna. Hvad som så många tyckte sig känna nästan i luften, men ingen ännu vågat nämna vid sitt rätta namn, uttalade han, alldeles som om frågan blott gällt en leksak.

— Jag beder om ursäkt, anmärkte Wallenstjerna, som likväl icke ännu återkommit ifrån sin öfverraskning, törs jag fråga er, hvem ni är?

— En amatör af revolutioner, mina herrar . . . ser ni . . . jag är nästan uppfödd bland revolutioner . . . ni tror mig kanske icke, men den församling, hvari jag bor, har skakats af revolutionära rörelser så långt jag minnes tillbaka.

— Af revolutionära rörelser?

— Propagandan arbetar oupphörligt der.

— I en landtförsamling . . . ni förvånar mig . . .

— Förundrar mig icke; saken är den, att vi hafva haft ett par hederliga kyrkvärdar, som de öfrige bönderne ej kunnat fördraga . . .

— Nåväl . . .

— Ämne nog i våra tider för en agitation i revolutionär rigtning . . . så är det . . . jag är en son af stora rörelser, ett barn af djerfva och dristiga konspirationer. Besinna en kyrkvärd . . .

Gubbens sätt att uttrycka sig, än mera hans utseende, röst och skick egde någonting så okonstladt, godmodigt och jollrande, att våra lifdrabanter snart sågo i honom endast en gammal bekant, med hvilken man kunde tala hvad som helst.

— Ni kunnen ej tro, mina herrar, fortfor gubben, huru jag rigtigt brinner af en önskan.

— Låt oss höra.

— Vi fylla på, tror jag . . . ni smutta blott, mine herrar. I min hemort göra herrar officerare skäl för sig i champagne.

— Ni sade, att ni brinner af en önskan?

— Ganska rigtigt; jag vet ingenting i verlden, som jag skulle så gerna önska, som att få göra den der Wallenstjernas bekantskap, och se'n . . . att bli antagen i klubben här . . . vet ni . . .

Wallenstjerna skjöt bordet ifrån sig.

— Ni önskar verkligen det?

— Mera champagne, gosse, mera champagne!

— Jag är i tillfälle att uppfylla er önskan, fortfor Wallenstjerna; men är i förväg ledsen öfver att ni skall finna er bedragen i alla edra föreställningar. I klubben här kan jag införa er.

— Ni kan det . . . nå-å, kypare, hvarför dröjer du med champagnen . . .

— Och hvad Wallenstjerna angår, så ser ni honom framför er.

Gubben var i hela sitt väsende allt för naturlig, att ens Hermelin kunde misstänka honom för någonting; men en instinkt sade honom dock att man borde behandla honom med mera försigtighet.

Sedan Wallenstjernn dock fattat förtroende till någon, gagnade alla varningar till ingenting.

Det uttryck af aktning och beundran, som gubben visade Wallenstjerna, då han tillkännagaf hvem han var, syntes så omisskänneligt, att Wallenstjerna ej blott fann sig deraf smickrad, utan fattade en slags verklig vänskap för honom.

— Om ni har lust, yttrade han, så gå vi dit upp genast.

— Sista glaset, mine herrar, sista glaset.

Med läsarens tillstånd begifva vi oss före dem upp i klubbrummen.

— Historien, talade en manlig och klar stämma, är all samtids och framtids egentliga grammatik, grammatiken för mensklighetens lif och utveckling: utan att känna historien, skall man icke förstå det språk, hvarpå tiden talar till oss. Historien är folkens stora lexikon: hvad vi ej begripa, kunna vi slå upp i den, och vi få alltid svar; den är den fullständigaste och säkraste rådgifvare: äro vi obeslutsamme om hvad vi böra göra, skola vi vända oss till den, och vi erhålla råd, som vi med trygghet kunna följa.

Det var Höppeners manliga stämma, som ljöd.

Man hade nyss slutat en sexa, hvarunder samtalet vändt sig omkring frågan om de så kallade odal-ståndens, presterskapets, borgare- och bondeståndens ställning till ridderskapet och adeln, dervid olika tankar gjort sig gällande.

Höppener var icke den man, som skänkte efter en enda flik af sanningen. Den historiska sanningen var för honom en dogm, för hvilken han, liksom för nationel frihet, gerna kämpade, om äfven såsom martyr. I afsigt att utreda åsigterna, hade han fattat ordet. Hans ögon strålade, hans hjerta klappade.

— Enväldets timglas hade runnit ut, fortfor Höppener. Dess sista sandkorn var den kula, som träffade hjelten vid Fredrikshall, den tolfte Carl. Det hade fört landet till branten af ett stort fall; och fosterlandskärleken bjöd nationens män icke blott att rädda hvad räddas kunde, utan äfven att för framtiden upprätta ett bålverk emot ett styrelsesätt, hvars hela grundlag fanns blott i en enskilds vilja.

Från en allena styrande konungamakt öfvergick man till en konungamakt, bunden af rådets pluralitet och ett råd, beroende af regerande ständer. Verket, byggdt på en sådan grundval, skulle ha' kunnat framkalla ett samhällsskick, värdigt historiens beundran och motsvarande fäderneslandets behof; men, ty värr, följderna hafva ej motsvarat möjligheterna.

Och hvarföre? frågen j. Jag vill försöka att besvara det.

Svea land har varit stort, ärorikt och mäktigt med svärdet i handen; men fattigt och utarmadt vid plogen. Det har haft hjeltar på thronen och tiggare i kojorna; det lefde af sina segrande vapens blodiga skördar, icke af den mejande lians; hoppades på krigets frukter, icke på arbetets; med få ord, det har haft för många Carlar och Gustafver — ingen enda Numa Pompilius. Vädjade man till folkets nationalkänsla, var det aldrig för att höja oss i inre, borgerlig utveckling eller i nyttig, industriel verksamhet, utan fasthellre för att väcka sympathier blott för en stor hjeltedust, en äfventyrlig vapenlek, ett ridderligt härnadståg. Verlden beundrade vårt mod och våra segrar; men den visste

icke att den blänkande krigsrustningen endast gömde trasor derunder. I de länder, som eröfrades, och i de skatter, som vunnos, klädde sig landet i lagrar och anseende inför verldshistorien och dess tappre härförare i ryktbarhet och ära inför verlden; men sjelfva folket vann aldrig något: efter hvarje stor bedrift stod det alltjemt blott ännu mera plundradt, utsuget, fattigt. Samhället gick framåt i tvänne oupphörligt divergerande rigtningar, uti en lysande, seger-jublande, öfvermäktig och herrskande — se der vår aristokrati — uti en ännu allt mera försvagad, utarmad och förtärd — se der våra odal-stånd. Nationens styrelse-problem uppgick i bildandet af en mäktig och stark krigarestam i norden, med å ena sidan härförarnes bjudande makt, å den andra, den disciplinerade soldatens subordinerande lydnad och undergifvenhet. Så lärde sig adeln att befalla, så folket att slafva.

Sådan är taflan under loppet af omkring tvänne århundraden.

Stats-författningen af år 1719—20 helsades välkommen, icke mindre af hög-adeln än af folket, ehuru under motsatta förhoppningar, förhoppningar, hvari båda två hafva bedragit sig.

Hög-adeln välkomnade den, emedan rådet ännu alltjemt hoppades att bibehålla åt sig en jemförelsevis oberoende ställning; folket, emedan det hoppades att samhälls-rättigheterna dädanefter skulle jemnare fördelas, de borgerliga interessena högre aktas samt den politiska frihetens grundsatser fullkomligare utveckla sig till det helas båtnad.

Har någondera delen inträffat?

Redan 1723 ingick borgareståndet till ridderskapet och adeln med ett memorial, hvari de yrkade, på skäl, som icke låta på statsrättsliga grunder kullkasta sig, att rikets civila tjenste-befattningar skulle få besättas till hälften af ofrälse män.

Huru besvarade ridderskapet och adeln denna billiga begäran?

"Det loflige borgareståndet," svarade de, "har gjort ett svårt tillbud, genom en till hälften sökt delaktighet uti alla civila tjenster, och ett derunder hysande skadligt uppsåt, att utestänga våra barn och efterkommande, tvärtemot regeringsformen och ståndets privilegier, samt erna lägga en förderflig grundval genom bifall och samtycke af de andre stånden, att alltid öfver adels-ståndets förmåner, friheter och egendom, genom en dem emellan åsämjad pluralitet, kunna vara rådande; ty, kunna och böra vi, såsom redlige, svenske riddersmän, ej tåla och tillåta, att vår dyra frihet således skall få trampas under fötterna, vår välfärd underställas de andra ståndens diskretion och välbehag och vår enda tillgång af ståndets upprätthållande, som är i besittning af frälsegods och tjenster, oss blifva, tvärtemot regeringsformen och privilegier, ifråndömd och betagen. Vi hafva fördenskull i betraktande häraf, och genom denna emellan oss samhälligt belefvade samt fastställda konventions- och förbindelse-skrift, på det kraftigaste, och på vår adliga ära och tro, oss sammanfoga och förbinda velat, att stå en för alla och alla för en, och hafva både lif och gods ospardt, när så omtränga skulle, den allmänna friheten att försvara och hvarken detta det loflige borgareståndets eftertänkliga tillbud eller hvad på lika skadlig fot emot regeringsformen och våra dyrt förvärfvade privilegier intenderas kan, att låta vinna framgång, utan med krafter och förmåga sådant emotstå, och som redlige, svenske riddersmän, det yttersta att vedervåga, förr än vi sådane hårdheter undergå och en skadlig lag af något stånd emottaga skulle."

Men icke nog härmed, fortfor Höppener, krigsbefälet förenade sig äfven om ett svar i samma anda.

"Som vi med missnöje förnimma," heter det deri,

"huruledes det loflige borgareståndets härvarande fullmäktige, förmodligen af egen böjelse och drift, samt utan deras hemmavarande medbröders vetskap, några skadliga tillbud till adelsståndets samt vårt och våra efterkommandes oundvikliga förderf söka å bane att bringa, att igenomtränga, samt tills vidare farlige påföljder haft uppsåt vägen att bana: ty vill oss, som redlige, svenske män och krigsbefäl, ej anstå, att lemna våra kära medbröder af ridderskapet och adeln uti den svårhet, att emottaga lag af ett annat medstånd i riket, eller låta det förnämsta ståndets heder, välfärd och egendom ankomma uppå några afvugas, illviljande och orättsintas sammangaddande behag, godtfinnande och utslag. Vi förklara fördenskull härmed, för oss och våra hemmavarande medbröder, att vi, som redlige, svenske män, när det anstränger, med lif och blod, vilja biträda ridderskapet och adeln, samt de af de andra stånden, som äro af ridderskapets och adelns mening och tanka, att soutenera och försvara rikets frihet och allmänna välfärd: så att vi, eho den ock vara må, som deremot åtager sig det ringaste ingrepp att göra, för en uppenbar rikets fiende samt fredsförstörare och edsbrytare skole anse, och utan åtskillnad, med tillbörligt eftertryck bemöta."

Höppener tystnade här. Ingen af de närvarande rörde sig från stället, alla hade sina blickar fästade på talaren. Flertalet af åhörarne hade dels aldrig tagit kännedom om de anförda handlingarne, dels bortglömt dem. Att, såsom Höppener gjorde, nu vid början af ett nytt riksmöte erinra om dem, var att kasta ut en brand, hvars verkan icke gerna kunde blifva tvifvelaktig.

— Desse ridderskapets och adelns samt krigsbefälets förklaringar, återtog Höppener, utvisa på hvad fot stånden då stodo till hvarandra.

Men adelns fiendtliga och föraktfulla svar blef äf-

ven det frö, hvarur fiendtligheten emellan adeln och odal-stånden sedermera skulle skjuta rot och bära en frukt af stridsäpplets bittra natur.

De aristokratiska elementerna hafva emellertid allt hitintills lyckats att undertrycka de ofrälse våndens rättsfordringar.

Af de handlingar, jag anfört, kan en och hvar sluta sig till hvad ridderskapet och adeln anser för "rikets frihet och allmän välfärd;" man kan deraf äfven lära sig att de betrakta en och hvar, som höjer sin röst i strid mot deras interesse såsom "en uppenbar rikets fiende, som fredsförstörare och edsbrytare."

Detta sätt att tyda stats-författningen genomgår också alla riksförhandlingar från denna stund.

De suveräne ständerna hafva ej betydt annat än den suveräna adeln. I de vigtigaste riksdags-utskott valde adeln ensamt lika många ledamöter, som de andra stånden tillhopa. Förklarade man icke vid en vigtig fråga, "att bönderna ej hade dermed att göra," samt "att bondeståndet uti politiska och ekonomiska angelägenheter ej borde hafva något votum." Har man ej uteslutit det, först ur alla utskott, sedermera ur den egentliga härden för regeringsmakten, ur sekreta-utskottet? Hvem bland oss kan glömma, huru som bondeståndet 1734, nära vid riksmötets slut, afiät en deputation, med anhållan hos sekreta-utskottet, att få kännedom om egentliga orsaken, hvarföre ständerna blifvit sammankallade? Hvilket kränkande förtryck emot ett helt stånd, att icke ens låta det få kännedom om ändamålet för dess sammankallande?

Höppeners uppmärksamhet flög omkring salen: han läste i de närvarandes anleten, huruvida hans ord återljödo i deras hjertan eller ej. Det var en revy i sitt slag.

På en gång stannade dock hans blick.

I den halföppnade dörren hade nyss inkommit våra

tvänne lifdrabanter, Hermelin och Wallenstjerna, åtföljde af den gamle, vänlige och nyfikne gubben.

Höppeners och gubbens blickar möttes. Båda två tycktes dervid genomträngas liksom af en elektrisk stöt. Synbart försiggick någonting eget och anmärkningsvärdt inom dem. Egde de något, som drog dem till hvarandra, eller stötte dem fiendtligt ifrån hvarandra?

Med en rörelse, full af stolthet och trots, full af mod och stridslystnad, vände sig Höppener slutligen ifrån den okände.

— Jag har icke talat om, fortfor han med en röst, som klingade ännu bestämdare än förut, icke talat om huru konungamakten en kort tid sökte att ur den allmänna omstörtningen rädda spillrorna af sin makt; men icke dessmindre snart tvingades att erkänna sig besegrad och kufvad samt underskrifva sin förintelse i konung Fredriks minnesvärda ord: "vi kasta oss i rikets ständers armar och förklara vårt uppsåt derpå endast syfta och bero, att i alla delar förena oss med de rådslag och författningar, som rikets ständer pröfvat nödiga och nyttiga."

Jag har icke heller talat om huru som den första rådsförsamlingen . . . ändock af ett slags nationel betydelse från äldre tider . . . rastlöst stridde för bibehållandet af sitt räddade öfvertag och den kris, som slutligen bröt dess makt med grefve Horns icke mindre ryktbara utlåtande, "att den gamle och förnämare adelns anseende i riket upphört."

Icke heller har jag talat om den partiförbittring, som utvecklat sig inom adelns egna leder och som på det ursprungna rådsväldets graf nu reser sig i fiendtlig tvekamp, under namn af hattar och mössor. Gifven akt på denna strid. Det är Saturnus, som söndersliter sin egen ätt. Tvedrägten rasar med våldsamhet. Hela landet är indragen i den. Vi äro sjelfve endast delar

af denna strid. Det är en stormhvirfvel, som sveper allt med sig. För att störta hvarandra, stapplar man Ossa på Pelion och Olympus på Ossa. Under det att tvedrägten skriar sitt pro patria et libertale, uppslukar den nationens hela sjelfständighet med korruptionens bottenlösa svalg. Än säljer man oss till Ryssland och England, än till Frankrike. Det är icke konungamakten, icke nationens vilja, icke våra rådslående ständer, som styra oss. Vi styras från S:t Petersburg eller ifrån Paris. Stånden tillhöra den högstbjudande, har en engelsman yttrat, såsom vi köpa kreatur på Smithfeld.

Höppeners blick föll i detta ögonblick på den främmande vid dörren, hvars ögon ej mera lyste af godhet och vänlighet, men hvarur liksom en gnista af bittert hat halkade fram.

— Är vårt regeringssätt — jag frågar med Gyllenborg — monarki, aristokrati eller anarki?

Åhörarne förmådde ej tillbakahålla de redan alltför länge undertrycka känslorna. Ett stormande bifall lopp genom rummet. Manad, liksom till en ny, slutlig framställning, vände sig Höppener emot flertalet.

— Huru tidens böljor må af yrvilda vindar jagas till kamp emot hvarandra och krossas under sin egen strid, talade han vidare, går det något evigt fram på djupet, en stark och mäktig ström, det är christendomen, det är civilisationen, det är folkens anda. Hvad vilja desse? De vilja lagar, som helga all menniskorätt och öppna ett fält af verksamhet, som icke begränsas af någon annan makt än den, som ligger i en sann verksamhets egen natur; de vilja en ordning, lifvande och utvecklande i vishet och sanning, stark och förtroendefull i frihet och sjelfständighet. De vilja allas lika rätt inför dem, som döma hitom och bortom grafvarne.

I en lång och aflägsen framtid ser jag, att, sedan vårt Babel störtat tillhopa, ett statsskick skall uppväxa ur ruinerna, värdigt slägtenas rättmätiga fordringar. Men tillkommer det oss att slumra intill dess? Träden fram redan i dag inför de maktegande och uttalen, med handen på edra hjertan, de bekymmer, som fylla nationen med sorg!

Jag uppmanar ingen till något brott emot den närvarande samhällsförfattningen; men jag uppmanar en och hvar att fordra det den blifver en sanning.

I fordna, uråldriga tider egde hvarje odalman rösträtt vid de gamla allhärjare-tingen: man kom med sköld och svärd, och då man med svärdet hamrade på sköldarne, var det vältalighet nog att göra folkets vilja till de styrandes. Detta var en tryckfrihet med vapnen, en boktryckerikonst med sköld och svärd, en publicitet, hvilande på verklig frihet. Sedan dess har ett ragnarrök gått genom samhället, och vid Idavallen söka vi nu minnets taflor, en förlorad nationalitet, frihet och sjelfständighet. Säkerligen skulle dock alla bemödanden att återfinna dem vara fullkomligt fruktlösa, derest ej under århundradens natt en ny makt slagit upp sitt öga, utur hvilket nytt ljus strömmar ut öfver verlden, under det dess blick tränger allt längre och längre fram genom mörkret, och denna makt är tryckfriheten. Med den skola folken vinna åter allt, hvad de förlorat, om äfven icke i sitt ursprungliga tillstånd af blott råämne, utan förherrligadt och förädladt af sjelfva den strid, som så länge nedtrampat deras rättigheter och underkändt deras värde.

Fordren alltså i första rummet tryckfrihet, vilkoret för all frihet, all sanning, all rättvisa. Utan den eger vår ande icke rättighet att se sig om i verlden och betänka hvad den ser; utan den eger hjertat icke rättighet att förbittras eller glädjas och öfverlemna sig åt en sann känslas hänförelse. Först genom tryckfri-

heten erhåller den enskilde rättighet, att slå upp visiret för sitt inre lif och med obetäckt ansigte framträda inför samhället och öppet kämpa för sin tro*).

Tryckfriheten är det politiska och moraliska lifvets ljusa dag. Utan tryckfrihet är det ännu natt derinom. Det är under natten, som brottet smyger sig fram; men med dagens uppgång drager det sig såsom dimmorna tillbaka i sina nästen, likasom blygdes det att se Guds sol i ögat. Endast tryckfriheten förmår att i sin focus, såsom i en annan brännspegel, samla strålarne af en hel nations tänkesätt, för att i sin ordning med förenad glöd bränna ned till stoft hvarje samfund af orättfärdighet och förtryck. Endast genom den vinnes rättighet och makt att fordra beskydd af lagarne, samt oberoende af enskild person, oqvald rättighet att besitta hvad lagligen förvärfvadt är, frihet från utskylder, som landet ej sjelfmant åtagit sig, delaktighet för skicklighet och erfarenhet i statens tjenstebefattningar, upphörandet af blotta bördens och härkomstens uteslutande sjelfskrifvenhet till samhällets alla företrädesrättigheter, samt säkerhet till person — en säkerhet, som ännu blott adeln eger — att icke kunna fängslas och i häkte inmanas, innan man förut blifvit bunden till missgerning**).

Det berättas om kejsar Theodosius den andre, att han med sådan ifver fördjupade sig i den heliga skrift, att han natt ut och natt in läste i den.

All sanning, som finnes i himmel och på jord, all frihet och rättvisa, som förädlar samhällen och individer, har också räddat sig i bibeln, denna stora codex, full af gudomlig och mensklig upplysning, denna lif-

---

*) Någon tryckfrihet tilläts icke i lag förrän 1766. Tryckfriheten var bortglömd i 1719—20 års statsförfattning.

**) Desse och dylika fordringar förekomma i 1771 års projekt till privilegier, under rubriken Svenska odalfolkets rätt.

sens källa, hvars insegel brytes, så snart våra hjertan invigas i ordets sanna betydelse.

Under århundradens natt har menskligheten, liksom Theodosius, fördjupat sig i denna skrift.

Uti lampan, som flämtande lyst derunder, har ej mensklig, utan gudomlig hand fyllt ständigt ny olja.

Lampan lyser ännu i denna stund. Ännu i denna stund sitter menniskoslägtet fördjupadt i begrundanden. Huru länge skall det sitta der?

Jag har en stor, en odödlig förtröstan.

Så länge bibeln finnes till, finnes också hopp att menskligheten skall resa sig i ljus och frihet. Bibeln är Guds borgen hos oss för deras framtid.

Liksom morgonrodnaden, skall lampan växa ut till en ny dag.

Samhället skall blifva en bibel.

Christendomen skall lära oss sann mensklighet.

Här tystnade Höppener

Hans panna strålade, hans ögon lyste af mod och tillförsigt, hans bröst höjde sig. Långsamt vandrade ånyo hans blick omkring rummet; men på en gång kastade han den mot dörren, liksom han der hade haft en fiende, hvilken han med styrkan af ett enda uttryck velat förkrossa.

Men gubben var borta.

Han hade en stund förut aflägsnat sig med Wallenstjerna och Hermelin.

I stället stodo Forbus och Lars Larsson der.

— Hvarföre dröjer ni icke längre qvar, frågade Wallenstjerna gubben, då de utkommo i förstugan.

— Skall säga det, svarade denne, var så varmt derinne, slog mig åt hufvudet, svag helsa, tycker ej om långa tal, blir allt mörkare och mörkare ute.

Det föreföll likväl Hermelin, som icke alldeles låtit förblinda sig af den originelle gubbens godmodighet, att hans så hastigt påkomna beslut att aflägsna sig, innebar någonting, som icke fullkomligt öfverensstämde med den längtan han först visade att få inträde i klubben. Hermelin hade föröfrigt anmärkt det särdeles egna i Höppeners utseende i den stund han varsnade den okändes närvaro. Häraf började han också att draga en och annan, icke fullt tillfredsställande slutsats.

— Höppener talar som en hel karl, anmärkte Hermelin, i afsigt att småningom leta sig allt närmare och närmare gubben in på lifvet.

— Förträfflig talare, svarade han med ett smålende, utmärkt talare, ehuru han har ett stort fel, mycket stort fel, men det tillhör alla ovanligare talare: nämndemannen i den församling, der jag bor, har samma fel.

— Verkligen . . . alla stora talare . . . nämndemannen inbegripen. Vågar jag fråga, hvari det skulle kunna bestå.

— De skära till i växten . . . ni förstår ju, mine herrar, i växten . . . d. v. s. när de skära af andras budar. Apropos, har ni hört den sista visan, som gatpojkarne nu sjunga?

"Det är så ohyggligt, osaligt och grymt:
Den ena fördömer den andra;
Så går det, när trohet och kärleken rymt,
Och alla hvarandra få klandra."

Gubben halfgnolade den citerade vers-stumpen.

— Charmant melodi, fortfor han, faller sig liksom af sig sjelf, tonen galopperar rigtigt med tungan.

— En rätt vacker visa, inföll Wallenstjerna, jag har hört den . . . fortsättningen låter så här . . .

"Den ena vill råda, den andra också,
Och ingen förmår dem åtskilja.

De allmänna sakerna gå, som de gå,
Gud vet ock hvad folken nu vilja?"

Gubben hade småningom dragit sig utföre trapporna och befann sig nu vid utgången till gatan.

— Ni tänker aflägsna er, återtog Wallenstjerna; följ i stället med oss in på Dühn och drick ett glas med oss. Ni är en treflig gubbe . . . fan så treflig.

— Har ej tid, mine herrar, måste skynda, har brådtom, ganska mörkt i afton . . . jag skulle kunna förtro er en sak . . . mycket mörkt i afton.

Misstankan eller nyfikenheten, hvad man vill, en gång väckt hos Hermelin, ville icke lemna honom.

I det ögonblick gubben stod på trappan, i afsigt att begifva sig derifrån, lade Hermelin sin hand på hans axel.

— Förlåt att jag, yttrade han, ännu dristar besvära er med en fråga; men ni har ej sagt oss hvem ni är, och . . . i sanning . . . vi sätta redan allt för stort värde på den trefliga bekantskapen, för att icke också vilja lägga ert namn på vårt minne.

— Mycket rigtigt, ganska tillbörligt, alldeles i sin ordning, svarade gubben, vändande sig om, glömt att säga er mitt namn, bara en bagatell, intet värdt ett öre; tillåt mig, mina herrar, lemna mitt kort. . . namn och adress på samma lapp.

Gubben upptog derunder ett par kort och öfverräckte dem, hvarefter han åter, bugande, närmade sig trappan; men, liksom hade han glömt något, stannade han ett ögonblick der, hvarefter han ånyo vände sig tillbaka.

— Erinrar mig en sak, talade han; skulle förtro er en hemlighet.

— Verkligen, ni sade det.

— Lofva mig endast att ej omtala den för någon annan, skulle då skämmas . . . ser ni . . .

— Var öfvertygad . . .

— Har mycket brådtom, är mycket mörkt ute.

— Nåväl.

— Jag är . . .

— Är . . .?

— Mörkrädd, mine herrar, mörkrädd.

Gubben stultade derefter skyndsamt, och utan att se sig om, utföre trappan och ut på gatan.

Hermelin följde honom med en misstrogen blick i mörkret.

— Förtusan, utropade han hastigt, fattande Wallenstjerna i armen, ser du . . .

— Hvad menar du?

— Gubben har lurat oss . . . ser du . . . tiggaren och han . . .

Så snart gubben utkom på gatan, fattade han nemligen tiggaren förtroligt under armen och försvann, skrattande, i Brunnsgränden.

— Den skälmen, var allt, hvad Wallenstjerna yttrade. Förtusan, tillade han dock derefter, vi hafva hans kort . . . låtom oss se på dem.

— Bah, korten . . . narrspel . . . falska kort.

Emellertid begåfvo de sig in i källaresalen, för att taga dem i närmare betraktande.

De läste:

"Inviteras på soupé . . . dato var här utsatt . . . till undertecknad."

Inbjudningen var undertecknad med baron Pechlins namn.

Förundrade sågo Wallenstjerna och Hermelin på hvarandra.

— Hvad säger du? anmärkte Hermelin. Anser du oss icke ännu vara dragna vid näsan?

Wallenstjerna kastade sig skrattande i en stol.

— För fan, nej, svarade han; om det var Pechlin sjelf . . . hvilket jag ändock knappast tror . . . så är han mera narrad än vi, du förstår väl, han har tagit

missle om kort. Förmodligen trädt handen i högra fickan, i stället för i den venstra. Vet du hvad vi böra göra?

— Nej.

— Begagna oss af korten.

— Huru?

— Vi äro ju ordentligt bjudna. Jag går. Följer du med?

— Men vi ha' lofvat att vara till finnandes här. . .

— Lika mycket. En drabant tager man ej på den qvist man sätter honom. Om en qvart hafva vi gjort vår toilett. Hvad säger du?

— Drottningen . . .

— Har blott gifvit oss det uppdraget att sondera opinionen . . . tro mig . . . det göra vi allra bäst i Pechlins ansigte. Vi gå . . .

— Välan då.

SJUNDE KAPITLET.

Pechlin.

Baron Wrangel lutade sig tillbaka i sitt ekipage, då det körde ut på gatan; han slöt sina ögon, han öfverlade.

— Puke, talade han slutligen till denne, innan vi hinna fram till Pechlin, vill jag underrätta er om ett och annat. Ni känner ju icke Pechlin?

— Nej.

— Pechlin är en farlig man: ni måste akta er för honom.

— Tror ni det, baron?

— Hvar och en måste göra detsamma, kapten. Han är ingen skallerorm, som sjelf annonserar sin närvaro. Han är snarare en boas, som kastar sig öfver sitt rof först sedan han tjusat det. Kan ni förklara mig, hvarför ni är inbjuden till honom i afton?

— Nej.

— Kortet kom till mig, med anmodan att jag skulle öfversända det till er.

— Då måtte väl baron allrabäst kunna upplysa om orsaken.

— Nej, kapten, nej, det kan jag icke; men icke nog dermed, jag sjelf är förundrad öfver hans invitation till mig.

— Herrarne äro väl gamla bekanta?

— Som elden är bekant med vattnet — hitintills hafva vi alltid bekämpat hvarandra, aldrig stått på samma linie. Tills dato hafva vi aldrig umgåtts med hvarandra.

— Aldrig?

— Han tillhör hattarna, jag mössorna. Det är första gången i mitt lif, som jag begifver mig till honom.

— Hvad ni säger, baron, förundrar mig; men . . .

— Säg ut, kapten.

— Inbjudningen kan ju betraktas såsom en vanlig artighet, ett försök måhända att närma sig till er.

— Omöjligt. Pechlin är icke artig utan ändamål. Under partitider öfverlemnar man sig ej åt någon onödig sentimentalism; hvarje rörelse har sin afsigt, hvarje steg sitt mål. Jag tror snarare att jag är bjuden för er skull.

— För min?

— Pechlin har en fosterdotter, som nu är anställd som kammarfru hos drottningen. Flickan är fattig och genom vänners vänner lyckades det honom att förskaffa henne anställningen. Bedrager jag mig likväl icke, så är hon för sitt kön icke mindre farlig än Pechlin för sitt.

— Genom sin skönhet?

— Hon gör ett stort intryck på hvar och en. Glansen i hennes ögon är lika svart, som någon sydländskas; men denna svarta eld bränner snarare, än den värmer. Orolig i sina rörelser, ingifver hon äfven andra oro. Jag vill icke säga, att hon har ett elakt hjerta, dertill känner jag henne för litet; men hon synes icke hafva ett ögonblicks frid med sig sjelf. Hon är som ett svart moln — hvilket än tyckes hota med en blixt, än tjusa med en skimrande regnbåge, än genombrytas af en darrande stjerna.

Puke kunde icke hindra sig ifrån att småle under det Wrangel talade.

— Vill ni säga, anmärkte Puke, att hon kan blifva farlig för mig?

— Ni älskar med glödande hängifvenhet en annan, och bör således icke hafva något att befara; men Pechlin känner icke denna er böjelse. I sin fosterdotter har han emellertid en bomb, farlig för hvarje ung mans hjerta.

— Men oberäknadt att mitt nu mera är ett bombfritt hvalf, inser jag ej af hvad anledning han skulle hafva fallit ens på den tanken att lägga an på mig.

Wrangel fattade dervid hans hand och betraktade honom på ett vänskapsfullt sätt.

— Kapten, sade han, jag kan lyckligtvis svara er med ganska få ord.

— Och de äro, baron?

— Att ni är en man.

Ingen muskel förändrade sig i Pukes ansigte: de bleka, lugna dragen tycktes nästan vara af marmor.

— Från den krigsskådeplats, fortfor Wrangel, från hvilken ni nu hemkommit, har ryktet om er tapperhet och karaktersfasthet äfven hunnit till oss. Ert uppträdande nu sednast vid Drottningholm, det sätt, hvarpå ni hembar drottningen er hyllning samt närmade er Ehrenpreutz, v. Röhr och Creutz; var bekant här i hufvudstaden, innan ni hann tillbaka. Ni har tilldragit er uppmärksamheten, och det skulle ej förundra mig om man ville vinna er.

Puke runkade blott på hufvudet: han syntes icke en gång rigtigt förstå Wrangels förmodan.

— Pechlin, återtog Wrangel, är en ganska mångdubbel karakter. Man har svårt att upptäcka hans egentliga sida: tror man sig någon gång hafva lyckats deri, finner man snart en ny, som öfvertygar om att man misstagit sig. Oaktadt hans snillrikhet och verk-

liga genialitet, är han alltid mindre upplysande än förvillande. Med honom, som med prisman, hinner man ej att fatta en färg, förrän man beştrålas af en annan. Ehuru hans samhällsställning på intet sätt ännu är särdeles framstående, utöfvar han dock på ärenderna ett inflytande, som man mera känner, än erkänner. I hela hans ställning ligger någonting gåtfullt, som nästan gör striden med honom omöjlig. Någon vän har aldrig stått vid hans sida, kommer ej heller att stå: alla omkring honom äro blott politiska marionetter. På händelsernas skådebana är han icke egentligen skådespelaren, han är snarare att likna vid theater-direktören: sjelf uppträder han sällan eller aldrig i någon roll, men han delar ut dem åt andra i öfverensstämmelse med sina afsigter, oftast utan att de spelande sjelfva veta derom. Det är icke omöjligt att jag kan vara en pjes i hans schackspel. Jag förnekar icke, att han är den ende — för hvilken jag fruktar.

— Baron, inföll Puke, som ni tecknar Pechlin, börjar han att interessera mig.

— Vid femton års ålder var han redan spion på sin egen far. Kärleken, säger man, förmådde honom dertill, det är möjligt; men nu använder han kärleken sjelf såsom spion på andra. Akta er, Puke. Pechlin är icke en spelare i vanlig mening, och icke dessmindre en stor spelare. Under tusende möjligheter emot en att alltid sjelf vinna, lockar han sin omgifning att våga sina små summor, förespeglande dem att han håller deremot allt, hvad han eger, med ett ord, han är en slags politisk bankör. Man kan icke införa en ung man i ett farligare hus, än i hans. Jag tager afsked af er, Puke.

— Och likväl inför ni mig der, herr baron?

— Skall jag säga er orsaken?

— Jag önskar det.

— I den politiska verlden är man icke längre stark, än man tror på sig sjelf, tror på sin sak, vågar öppet träda emot sin motståndare, icke drager sig tillbaka för honom, icke ens i hans egel ide. Mask mot mask, Puke; blick mot blick. Våra parti-strider hafva tycke af en duell; den som blinkar med ögat eller darrar på handen, skjuter fel och är förlorad. Men vi äro redan framme. Kusken stannar, Puke — ni skall i afton träffa alla edra motståndare . . . Ehrenpreutz . . . Creutz . . . v. Röhr . . . var försigtig . . .

— Jag skall äfven träffa Alma . . .

— Måtte det göra er ännu försigtigare.

— Hvar har ni varit?

— Besvara först min fråga.

— Nej, nej, nej!

— Nej, och intet annat än nej. Vill ni bringa mig i förtviflan. Har ni ej ännu pröfvat uppriktigheten af min tillgifvenhet. Jag begär sol och ni gifver mig is. Ni älskar mig icke, ni hatar mig.

— Ännu en gång, hvar har ni varit?

— Ni undviker mig.

— Svara på min fråga.

Vi befinna oss i ett af sidorummen uti baron Pechlins våning.

Tvänne hvita urnor af alabaster, hvari ljus voro upptända, spredo ett matt, men angenämt sken öfver föremålen. I en högkarmad stol hvilade sig Amanda vårdslöst. Det på en gång befallande och eldiga i hennes utseende var mera förtrollande än någonsin. Ur lockarnas svarta midnatt blixtrade några ädelstenar; de liknade stjernor, der de sutto. Hennes friska, stolta och lifliga skönhetsprakt förhöjdes på ett undransvärdt

sätt af den snöhvita atlasklädning, som i rika veck nu draperade sig kring hennes former.

Amanda hade redan, innan den tilldragelse passerade vid Drottningholm, som vi redan skildrat, erhållit tillstånd att före det öfriga hofvet få begifva sig till hufvudstaden.

På yttre borggården väntade henne också redan en af baron Pechlins vagnar.

Så snart det blef henne möjligt att komma ifrån, vände hon Drottningholm ryggen.

Amanda var icke blott Pechlins fosterdotter, utan äfven hans sjelfsvåldiga gunstling. Det kanske något allt för otämda i hennes karakter, som likväl egde en framstående, naturlig, för att icke säga vild, älskvärdhet, var för den så djupt beräknande Pechlin måhända af ett eget, nytt intresse, som . . . för det kontrasterande och originella deri. . . retade hans alltid i menniskohjertats inre vinklar på upptäckts-resor stadda forskningslystnad.

Pechlin emottog henne med öppna armar, så snart hon inställde sig i hans arbetsrum, hvarefter ett långt samtal egde rum dem emellan, och hvilket först afbröts när en tredje person inträdde, under erinran, att skymningen snart var inne och att de hade en angelägen vandring att göra, som icke tålde uppskof.

Nyfiken, som Amanda var, retade henne denna, i gåtfulla ord förespeglade utflygt.

Denne tredje person var Zachris Aminoff, kornett vid Smålands regemente till häst.

Efter en timmas frånvaro eller något mera, hade de emellertid återkommit, och vi finna af Amandas frågor, att hennes nyfikenhet icke minskats.

Framför henne stod nu en man i sina bästa år, en kraftig och ädel gestalt, med ett öga, som brann af en dunkel glöd.

— Min Gud, mumlade han, hvarföre fick jag någonsin se er?

Denne var Aminoff.

— Jag måste skratta, min herre, och Amanda skrattade verkligen, ni skulle ännu icke veta det? Hör mig. Jag vill upplysa ert arma förstånd om orsaken, hvarföre försynen i sin underbara vishet förde oss tillhopa. Ni var inbilsk, dåraktig, lättsinnig, medgif det. Men allt det der är nu borta. Buga er, min herre. Verlden var för liten för edra tankar om er sjelf; nu deremot rymmas alla edra fantasier i min lilla hand. Fall ned på knä, min herre. Hos ingen står ni i så stor förbindelse, som hos mig, i fråga nemligen om er förädling, er förbättring, er uppfostran.

— För all del upphör. Jag begär icke att ni skall förbättra mig, jag begär att blifva älskad. Att besvara min hängifvenhet med kalla maximer, i stället för kärlek, är att fylla min bägare med en isdryck, i stället för nektar.

— Fortgår er uppfostran, det vill säga er förbättring hädanefter proportionsvis lika fort, som hitintills, hoppas jag att ni skall ha genomgått kursen eller, om ni så vill, kuren, om ett par tre år.

— Gör mig ej vansinnig, Amanda: lär mig icke att bittert hata ert kön. Jag vet väl att qvinnan ej önskar någonting högre, än att fästa mannen vid sina därskapers triumph-vagn . . . må vara . . . men akta er dock att icke leda dess spann till afgrunden. Jag känner i denna stund, att jag är i stånd till hvad som helst. Nu tillbeder jag er; må himmelen bevara mig ifrån att en gång hata er: olycklig nu, vore jag förlorad då. Allt ifrån Evas tid är hvarje qvinna född med kunskapens frugt på godt och ondt; med den ena bedrager ni oss, den andra låter ni oss förtära. Det måste blifva annorlunda. Alltid, Amanda, förblir jag icke en lek-

boll för edra nycker. Ni måste svara mig. Älskar ni mig eller icke: ja eller nej.

— Hvarföre besvarar ni icke min fråga, då jag ber er säga mig, hvar ni har varit.

— Barmhertighet, Amanda, jag beder er, barmhertighet. Ni ser att jag älskar er med ett raseri, som icke eger några gränsor, att jag för er skulle kunna uppoffra mitt lif . . .

— Nu talar ni i vädret, herr kornett; erinrar ni er icke att ni tusende sinom tusende gånger försäkrat mig, att ert lif icke har något värde utan mig.

— Jag kan ej nog försäkra er derom . . .

— Och nu bedyrar ni att ni skulle kunna uppoffra det; det vore ju således ett offer . . . utan allt värde. Aminoff vände sig med ett utseende af brinnande förtrytelse ifrån henne.

Med ett likgiltigt småleende reste sig deremot Amanda upp ifrån sin plats och begaf sig till dörren.

— Amanda, inföll Aminoff; kan ni vara nog hjertlös att lemna mig i denna sinnesstämning?

— Det öfverensstämmer, svarade hon, med mina uppfostringsprinciper: i den sinnesstämning, ni nu befinner er, är det nödvändigt att försätta er på svältkur.

Hela den långa sträckan af rum, som utgjorde baron Pechlins praktvåning, stod ordnad och upplyst, för att emottaga de gäster, som han inbjudit.

Vid denna tid var början och slutet af hvarje riksmöte äfven för sällskapslifvet i hufvudstaden af lysande effekt. Det är så ännu i dag. I de glada samqvämens brokiga hvimmel inleder man lättast partierna i sina afsigter, bearbetar man bäst interessena, pröfvar man åsigter och opinioner, minst granskad och uppmärksammad af andra.

När Amanda lemnade Aminoff, begaf hon sig blott ut i rummet bredvid, och när hon fann sig ensam der, tog hon plats i en hörnsoffa, der hon vårdslöst kröp upp. Tankspridda flögo hennes blickar omkring, men hon tycktes icke söka något inne i rummet; man skulle snarare kunna tro att hon sökte någonting i den vida verlden.

Omsider stannade hennes ögon: hon hade fått ett föremål, den olösta gåtan för hennes lifs hela hemlighet.

En liten snodd af svart silke slingrade sig omkring hennes hals och försvann under den hvita bärt, som, lik ett snöhvitt skum, höjde och sänkte sig öfver vågen af hennes bröst.

Med ett uttryck af mera varm och ren känsla, än man gemenligen upptäckte hos henne, drog hon upp snodden.

Vid dess ända var fästad hälften af en glimmande silfverpenning.

Den andra hälften saknades.

Penningen var synbarligen huggen midt i tu.

— Min Gud, hviskade hon, detta är min börd, mitt stamträd, mina anor, mitt arf, min fader, min moder, mitt namn, mitt allt, allt . . .

Hon knäppte härunder tillsammans sina händer, och dolde sitt ansigte i dem. Hennes läppar rörde sig, hon bad. När händerna efter en stund sjönko bort, gled en tår ur hennes öga och föll ned på den halfva silfverpenningen.

Men liksom öfverraskad i ett ögonblick, för hvilket hon blygdes, log hon åter, under det hon med en hastig rörelse gömde den halfva silfverslanten, när hon i detsamma upptäckte, att hon ej mera var ensam, utan att Pechlin stod framför henne och betraktade henne med ett småleende.

— Drömmer du nu återigen? anmärkte Pechlin;

kom ihåg, Amanda, tillade han, att ingenting är så farligt för en flicka, som att drömma.

— Ni misstager er, herr baron, förklarade Amanda, icke utan en liten bitterhet, jag vet någonting, som är långt farligare.

— Kanske att älska?

— Att älska måtte vara rätt ljuft . . .

— Hvad kan väl då vara farligare?

— Att intrigera, baron. Jag är ledsen vid den roll, som ni gifvit mig hos drottningen. Mitt uppförande är oädelt, dåligt. Mitt samvete . . .

— Bara prat, Amanda. Samvetet . . . jag vet . . . det är en liten myra, som oupphörligt drar på sitt strå. Man skall blott akta sig att det icke drager tillhopa en hel stack. Då får man för mycket myror i hufvudet. Tro mig, Amanda, en flicka är intagande blott så länge, som hennes hufvud icke är en hel myrstack. Sådana fruntimmer äro odrägliga. Hvar är Aminoff?

Amanda var missnöjd, och ändock log hon. Var också hon en vän af sofismer, som Pechlin?

Den hvita tandraden glindrade, som af juveler.

Aminoff inträdde.

— Amanda påstår, herr kornett, fortsatte Pechlin, att det måtte vara rätt ljuft att älska.

Den mörka glansen i Amandas ögon blef ännu mörkare.

— Hvarför icke, sade hon. Egde jag någon, som jag kunde älska, tror jag att jag skulle känna mig lycklig.

Aminoff öppnade sina armar.

— Här, yttrade han blott, här.

Amanda föll i skratt.

— Man gifter sig icke, svarade hon, med sina lärjungar.

— Du är i afton icke vid godt humör, Amanda, anmärkte Pechlin.

Amanda såg på honom.

— Vid himmelen jag vet, förklarade Aminoff, om det är ni, Amanda, eller jag, som är vansinnig.

Amanda flyttade sin blick ifrån Pechlin till Aminoff.

— Kan uppträdet på Drottningholm, återtog Pechlin, väl ha' rubbat ditt goda förstånd, eller har jag mähända icke varit nog tacksam för de underrättelser, du meddelat mig?

Utan att förändra en enda mine, vände Amanda sig emot Pechlin.

— Icke kan väl den böjelse, som jag så oskrymtadt frambär till er, jaga bort hvarje känsla ur ert bröst?

Allt efter som den ene eller andre yttrade sig, vände Amanda ansigtet emot dem.

— Ni svarar oss icke, anmärkte slutligen Pechlin och Aminoff, nästan på en och samma gång; hvarför denna tystnad?

— Ganska naturligt, yttrade hon, emedan jag endast vet en enda sak med visshet.

— Nå-ä?

— Att ni äro mycket, mycket tråkiga.

Pechlin skrattade, Aminoff rasade.

— Du är charmant, Amanda, yttrade Pechlin. Du öfverträffar alla mina förhoppningar. Du är enkel och naturlig, och på samma gång oförklarlig och gåtfull.

— Hon är grym, förklarade Aminoff, hon är kall.

— Hon är ett bortskämdt barn, talade Pechlin. Hon har vuxit upp i frihet . . . sådan är friheten utan band . . . den är skön, men vild . . . det tillkommer er, herr kornett, att tygla henne.

— Mig?

— Tygeln heter kärlek.

— Men kärleken, baron, är icke en tygel. Kärleken är en bön vid ett offeraltare, den är icke offret, icke altaret, icke flamman, den är bönen, som stiger

der bredvid, bönen till himmelen om fred i våra hjertan och sällhet i våra tankar.

Pechlin, ej mindre än Aminoff, betraktade henne icke utan förvåning. Hvad hon sade var så utan all passion och nyckfullhet, ett uttryck ur djupet af hennes hjerta, vittnande om huru enkelt och okonstladt hon sjelf der betraktade kärleken, hvars makt, först och sist, bestämmer om hvarje flickas lif.

— Apropos, sade hon, då Pechlin och Aminoff förblefvo tysta, har ni verkligen bjudit kapten Puke hit, hvarom jag bad er?

— Hvarför betvifla det? Du vet ju, huru gerna jag uppfyller alla dina önskningar.

— Puke, upprepade Aminoff; jag har i dag hört talas om honom. Känner ni honom?

— Jag har icke talat vid honom, svarade Amanda, men han behagar mig, emedan man lätt ser att han är en karl.

En stund derefter började gästerna anlända.

Kretsen blef också snart ganska lysande.

Den svenska adeln under denna tid företedde en utmärkt anblick.

Svensken förenar i sin karakter tvänne motsatta elementer, ändpunkterna af tvänne ytterligheter, fasthet och lättsinnighet, enkelhet och prål.

Man skulle kunna tro, att dessa borde temperera hvarandra och åstadkomma, såsom en gemensam produkt, ett nyttigt och värdigt lagom; men i stället underhålla de och liksom reta motsatserna emot hvarandra, hvadan till och med samma person, som det ena ögonblicket synes så orubblig och enkel, det andra är ingenting mindre än högst lättsinnig och fåfäng. Angripen, stri-

der svensken ända in i sista trancheen, smickrad deremot, kapitulerar han genast. Hans individualitet eger samma natur, som klimatet. Öfvergången emellan vinter och vår är lika hastig, som öfvergången emellan köld och värme. Den ena dagen är marken klädd i snö, den andra grönskar den.

Från Paris och London hade seklets lättsinne redan smittat Wien och Berlin. Från alla dessa håll blåste sirocco-vinden öfver Sverige, der den fann icke mindre mottaglighet. Framför allt utandades Paris giftet öfver oss. Det var der, som våra förnämsta män, i hvilkas händer fäderneslandets öde redan låg eller snart skulle ligga, denna tid tog sin egentliga uppfostran. Tidehvarfvet egde sin machiavelism, sin scepticism, sin jesuitism, sitt bigotteri.

Den svenska adeln ansåg sig icke endast vara en makt, den var det äfven; den sökte icke att blott spela en inflytelserik roll, den spelade den. På samma gång adeln stod i spetsen för tidens kultur, stod den äfven i spetsen för rikets angelägenheter. Korruptionen undergräfde landets sjelfständighet i sin helhet, men icke dessmindre var korruptionen ett gyllene hyende under såväl adelspartiernas, som individernas sjelfständighet, ej mindre inför hvarandra, än inför konungamakten och folket. Man var spelare i politisk mening, utlandet var förlagsman, var bankör; man spelade om insatsen, fäderneslandet, hvarvid åtminstone hvarje fin spelare hade allt att vinna, intet att förlora: förlorade han, vädjade han blott till ett nytt parti.

Sällskapslifvet fick härigenom en politisk relief, som det aldrig torde hafva egt inom Sverige, utom under frihetstiden. Det täcka könet greps af samma anda, som lifvade det starkare. De stora samhällsfrågorna uppträdde icke endast klädde i rådstoga vid det offentliga forum, der de skulle afgöras; de intogo såsom sällskapsdamer den första platsen i alla kretsar. Under frågan,

vid 1734 års riksmöte, om krig med Ryssland, utvecklade damerna ett icke obetydligt inflytande. Unga skönheter vid hofvet gäfvo skålar, hvilkas betydelse var för eller emot kriget, och som gingo . . . liksom Münchausens fläskbit . . . mun från mun. Damer, som voro böjda för kriget, drucko för . . . *was wir lieben*, andra för . . . *ich denk mir's*. De patriotiska hjeltinnorna och deras beundrare buro bandrosor, nipper och dosor i form af en hatt, såsom frihetens sinnebild. Motpartiet kallades nattmössor.

Ingen vetenskap är af större interesse än den rent politiska: den fordrar djupa studier, omfattande kunskaper, men den fordrar ännu mera, den fordrar menniskokännedom och siare-blick: den är en flod, hvars vågor utgöras af tidens vigtigaste elementer, och som rullar fram i en bädd af samhällets heligaste och vigtigaste interessen; dagen och dess fenomener afspegla sig i dess yta, och deröfver stråla stjernorne eller bryta sig de sammanstörtande skyarnes ljungeldar; för att befara denna flod, fordras lod för djupet, kompass för väderstrecken, octant för höjderna, sjökort och vimpel, och allt detta inom ramen af den ögonblickliga uppfattningen af händelsernas ställning för hvarje särskildt moment. Damerna — adelns, den förnäma verldens — en gång fattade af samhällsfrågornas hänförelser, öfverlemnade sig åt dem med hela sin själs liflighet. Sådan rullade det politiska lifvets ström framåt: icke blott den öfverlägsna statsmanna-visheten och den fina diplomatiska beräkningen gräfde åt den kanaler i och för sina interessen; skönheten, kärleken, fåfängan och koketteriet gjorde det äfven. Så skedde det öfver hela Europa, Sverige derifrån icke uteslutet.

Men på samma gång, som sinnena lifvades af stora interessen, hvarje hjerta eldades af vigtiga förehafvanden, hvarje tanke brann af en högre glöd, hvarje medvetande omfattade med hänförelse ögonblickets offent-

liga förhandlingar; med hvilken stolthet skulle ej sjelfmedvetandet förklara hvar och en, lägga glans i ögat, bestråla hela det inre och yttre väsendet, derjemte gifvande åt sällskapslifvet en dramatisk spänstighet, inför hvilken till och med vår närvarande theater knappast nog har något jemförligt att erbjuda.

Vi hafva icke tillfälle att fullständigt teckna den praktfulla tafla, som denna aftonen erbjöd.

Gästerna hade spridt sig i rummen.

Här såg man grefvinnan Fersen, en af sin tids skönaste och utmärktaste qvinnor, uppfostrad af Tessin, under hans vistande i Frankrike, gift, icke med Axel, utan Carl Fersen och moder åt tvänne af de så kallade gracerna.

Det tjusande behag, som lifvade henne, fördunklade hela den krets, hvari hon nu befann sig. All den skönhet och graciösa älskvärdhet, som en dag skulle smycka hennes döttrar, kunde icke från en värdigare panna låna sitt diadem.

På ett annat ställe såg man hennes man, denna praktfulla gestalt, med de ädlaste manér och en artighet och vänlighet, som ingaf aktning, under det han sjelf var endast uppmärksamhet.

Alldeles olik den tidens männer, egde politiken för honom intet interesse.

Passioneradt tillgifven det vackra könet, fladdrade hans själ från föremål till föremål, alltid återvändande efter slutade lustläger till den fana, hvilken han ensam gifvit sin trohetsed.

Under ett vistande på landet hade han en gång kastat sina ögon på en bondflicka; betagen i henne, gjorde han alla försök att träffa henne. En Söndag, då han under hela gudstjensten hade betraktat flickan, fick hans unga grefvinna det infallet att förkläda sig så likt henne, som möjligt, och med en korg smultron i sitt knä samt ett stort hufvudkläde djupt ned-

draget i ansigtet, satte hon sig i hans väg. Grefven blef narrad och förrådde sin hemlighet, hvarefter han åter för en tid vände tillbaka till henne med ömhet och kärlek.

En enda stor böjelse höll honom likväl fästad vid sig sjelf under hela hans lif; det var hans böjelse för den dramatiska konsten. I Frankrike hade han i sin ungdom uppträdt som skådespelare på åtskilliga theatrar under lånade namn, förebärande, att han ville blifva anställd vid truppen.

En gång, då han uppträdde i en svensk tragedie på hofvet, råkade han i sådan passion, att han helt och hållet förlorade andan, dånade och med största möda åter kunde bringas till sansning.

Lovisas Ulrikas hof var ej mindre gladt än drottning Christinas varit, och än Gustaf III:s blef. Inom alla tre herrskade musik, dans, skådespel, upptåg, lekar, maskerader, fester, o. s. v.

Carl Fersens stora nit för theatern blef ofta tadladt, som en dårskap; men det är likväl denna dårskap, som svenska nationen har att tacka för sin national-theater. De flesta bland theaterns aktörer blefvo bildade af honom, och den välvilja, han visade författare, var den första uppmuntran, som theaterns sånggudinnor erhöllo i Sverige.

Men hvarför uppehålla oss så länge vid en enda — personerna trängas om företräde för våra blickar.

Ännu spridande omkring sig en middagssols milda och värmande glans, såg man här Fersarnes enda syster, jemte hennes man, baron Lantingshausen.

Omkring båda hvilade ett skimmer af romantisk poesi.

Huru uppriktigt och varmt hade de ej älskat hvarandra, och under många år likväl icke haft något hopp att få ega hvarandra!

Fröken Fersen hade nemligen redan i sina yngsta år blifvit prest-förlofvad med en baron Löwen.

Liksom en orubblig klippa, kastade denna omständighet krossande tillbaka alla de suckar och böner, som höjde sig på svallvågen af Lantingshausens och hennes gemensamma känsla.

Hvilka bojor för kärleken, hvilka band på böjelsen! De egde ej ens rättighet att förtro sig åt någon. Men en enda såg hvad de ledo, modersblicken, ett enda förstod hvad som försiggick inom dem, modershjertat. En dag, då de voro ensamne med modren, förklarade denna helt oförmodadt, att detta deras förhållande måste upphöra.

— Se, sade hon, der står en vagn.

Ett ekipage befanns verkligen utanför porten.

— Följ mig, tillade hon.

Införde i ett inre rum, funno de der pastorn från en landtförsamling, jemte en inspektor från en af Fersens egendomar, samt frökens första vän, hennes amma.

— Herr pastor, bad grefvinnan, förena desse till ett äkta par. Ansvaret ikläder jag mig.

Detta gick för sig den tiden; så skedde äfven.

Från altaret begåfvo de sig i vagnen, som hastigt bortförde dem åt landet.

Baron Löwen fick först kännedom om hvad som tilldragit sig, när allting var för sent.

Medlemmar af båda partierna, ej mindre af hattarne än mössorna, sammanträffade denna afton hos Pechlin.

Der återsåg man baron Palmstjerna — tillhörande hattpartiet — men äfven grefve Kalling — en häftig mössa — förenade dock i aristokratisk anhängighet och fiendtlighet emot konungamakten.

De båda bröderne Scheffer saknades icke här.

Carl Scheffer var en snillrik man — vän af vetenskaper och konster samt deras idkare, men af ett uppbrusande och häftigt lynne — tillhörande anornas re-

gentskap; Ulrik Scheffer, nyss återkommen från Paris, ej mindre kunskapsrik; men mera lugn och jemn; båda vigligt ingripande i tidens händelser och tillgifne Fersiska partiet.

Pechlins våning fylldes allt mera och mera. Han emottog också sina gäster med en artighet, som blott kunde öfverträffas af den, hans friherrinna visade.

Ljuset från de höga kronorna spred sin belysning öfver de rörliga grupperna. Drägternas prakt, uniformernas rika broderier, jemte lifligheten och hållningen hos hvar och en, gåfvo taflan ett stort och intagande behag.

Ännu hade icke Fersen anländt — icke heller Brahe — icke heller Olof Håkansson.

Alla voro intagne af en enda hufvudtanke, tanken på den förestående riksdagen. Alla rykten, som föregingo den, kommenterades på tusende sätt: då, som nu, om icke mera, lade man vigt på hvarje sqvaller, betraktade och vände det på alla sidor, liksom man deri hoppades upptäcka de vises sten.

Oberäknadt att hvar och en ansåg sig såsom en icke oväsendtlig makt i staten, visste dock en och hvar att vid ett riksmötes öppnande all makt liksom koncentrerades i landtmarskalkens, i ridderskapets och adelns ordförandes händer. Det vid styret sittande hattpartiet hade till denna befattning redan fallit med sitt val på Fersen. Han var således redan kandidat till en fruktansvärd makt, högre än rådets, högre än konungens, emedan han, derest han rätt värdade embetet, obestridt var, i stöd af riksmötets suveränitet, också landets suveränaste man.

Olof Håkansson — ehuru blott bonde — intog en inflytelserik plats i partiernas sätt att vid denna tid maniera rikets ärender; han var neml. för dem den kraftiga stödjepunkten, hvarpå alla de häfstänger hvilade, med hvilka bondeståndet sköttes. Liksom Iwar Blå

sade, att han kunde skaka en konung ur armen af sin vadmalsrock, kunde Olof Håkansson säga, att han bar bondeståndet i sin vadmalsficka. De aristokratiska partierna sökte äfven att upprätthålla honom i denna ställning, oftast till och med i strid mot den böjelse, som visade sig hos bondeståndet att emancipera sig undan Håkanssons allmakt. Håkansson var trofast tillgifven regeringsformen — ständernas suveränitet — hattpartiet — Fersen. Hans vüer, såsom bonde, hvilade också icke egentligen på grundvalen af allmogens eget tänkesätt, utan snarare på aristokratisk botten. Hans så långvariga riksdagsmanna-bana samt tal-manskap för bondeståndet härflöt äfven mindre från ståndets fria val, än från adelns inverkan. Han kände också sjelf allt för väl den starka, ständigt tillväxande, oppositionens tillvaro emot sig inom sitt eget stånd, och visste att värdera dem, hvilkas inflytande upprätthöll honom.

Brahes stjerna hade ännu icke höjt sig till någon middagshöjd på den politiska himmelen, men kastade en och annan flamma omkring sig ur dimmorna af sin uppgående morgon. Man visste att hofvet fästade sina blickar på honom, men man visste icke om han — ännu sjelf tillhörande hatt-partiet — skulle fullkomligt bryta med det och öfvergå till hofvets.

För hvarje gång dörrarne öppnades och någon ny gäst inträdde, vände sig allas uppmärksamhet ditåt, väntande att få se Fersen, mera än någonsin dagens hjelte. Man ville liksom sluta till af hans hållning, af uttrycket i hans ansigte, hans blick, hans sätt att bemöta andra, huruvida han sjelf var öfvertygad eller icke om att få intaga landtmarskalks-platsen.

Genom den lysande samlingen lopp ett småleende.

Ett rykte hade spridt sig om de trenne rikrådernas besök på Drottningholm, och grefvinnan Carl Fersen hade bedt Ehrenpreutz berätta, hvad som tilldragit sig.

— Det var således en misslyckad lustfärd, anmärkte

grefvinnan, sedan Ehrenpreutz slutat. I stället för att ni ämnade roa er på hofvets bekostnad, roade sig det med er.

— Icke alldeles, invände Palmstjerna; vår afsigt... Pechlin åhörde samtalet på något afstånd; äfven på hans läppar sväfvade ett fint löje.

— Vår afsigt, fortfor Palmstjerna, hade företrädesvis för ändamål en uppvaktning hos konungen, samt att taga kännedom om, när han åter inflyttar till hufvudstaden.

— Ah, då kunna vi få veta det af er . . .

— Olyckligtvis hade konungen sjelf icke ännu beslutat sig . . . dagen . . .

— Då måtte den kungliga familjen ämna er en ny öfverraskning, mina herrar, emedan konungen inflyttar redan i öfvermorgon.

— Huru . . . redan i öfvermorgon . . .?

— Fru grefvinna, inföll Tessin, det är i sin ordning att damerna alltid veta mera än männerna. Ni har er egen medfödda encyklopedi i ert hjerta: himmelen sjelf har der af gunst och nåd nedlagt alla kunskaper. Ni har äfven er egen almanacha, der alla flyttningstider finnas i förväg utsatte.

— Alldeles rigtigt, grefve; vi hafva vår egen almanacha: får jag lof att presentera min?

Med en artig rörelse med handen visade grefvinnan härvid på Pechlin. Tessins småleende försvann.

— Tillåt mig, baron Pechlin, att jag får tala vid er. De aflägsnade sig åt ett annat håll.

— Men, bäste grefve Ehrenpreutz, fortfor grefvinnan, som denna afton syntes vilja roa sig med att vara en liten smula elak, huru mår min stackars lilla vän, grefvinnan Creutz? Det var ju en rigtigt förskräcklig händelse.

— En förskräcklig händelse? upprepade Ehrenpreutz; hvilken händelse? Jag förstår er icke.

— Duellen, baron, duellen.

Vid detta, alltid elektriska ord vände sig allas ögon till grefvinnan.

— Har han duellerat?

— Långt värre, grefve, långt värre.

— Huru? Värre?

— Duellen återstår ännu.

— Med hvem?

— Grefve Creutz och v. Röhr hafva ju båda blifvit utmanade af en kapten Puke.

— Det är omöjligt, man har ej med ett enda ord underrättat mig derom.

— Ingenting ovanligt, grefve. Herrar riksråder hafva allt för mycket att styra med rikets stora angelägenheter, för att ha reda på om det är solsken eller regnväder ute.

— Får jag fråga, hvem har berättat er denna historia?

— Naturligtvis min almanacha, grefve.

Orolig öfver hvad han hörde, begaf sig Ehrenpreutz i sin ordning genast ut till Pechlin.

— Men, min Gud, återtog grefvinnan Fersen, ursägta, baron Palmstjerna — ni vet att vi fruntimmer äro nyfikna — men huru förhöll det sig med den der arma flickan, som gjorde det vågsamma hoppet genom fönstret på Drottningholm — hon blef arresterad — och, jag tror, slutligen förhörd af er.

— Saken var af ingen vigt. Visserligen befarade vi till en början . . . men . . .

— Men tog ni rigtigt reda på, herr baron, det samtal emellan drottningen och Höppener, hvarpå hon lyssnade under det hon befanns gömd bakom dörren i biblioteket.

— Samtalet mellan drottningen och Höppener . . . lyssnande . . . gömd bakom dörren?

— Ja visst.

— Höppener har aldrig varit der. Vakten . . . till hvilken jag sände Creutz . . . ansvarade oss derför. Vill ni säga mig, fru grefvinna . . .

— Huru jag vet allt det der? Ganska gerna baron; det står i min almanacha.

Äfven Palmstjerna dröjde icke längre, innan han begaf sig ut till Pechlin.

— Grefven och Grefvinnan Creutz, anmälde kammartjenaren. Med dem följde grefvens syster, fröken Alma.

Creutz hade omtalat för sin fru den utmaning, han emottagit af Puke. Uppskakad deraf, hade hon sedan dess icke haft ett ögonblicks ro.

Men Creutz var en icke mindre eldig och liflig ung man — jemnårig och uppväxt med Brahe — helt och hållet intagen i sin tids fördomar och tänkesätt.

När Alma hemkom till dem, sjönk hennes unga svägerska till hennes bröst. Alma, som sjelf nyss förut genomlefvat ett af de vigtigaste ögonblick af en qvinnas lif, besjälades af samma djupa känsla.

— Du har hört . . . min man . . .

Då Alma erinrades om den förestående duellen, uppskakades hon åter af en smärtsam oro, och hvilken nu fördubblades af den sorg, som hon läste i sin väns ansigte.

— Lugna dig, Marie Louise, bad Alma . . . vi skola hoppas.

Marie Louise kände icke Almas böjelse för Puke, och ansåg hennes deltagande ensamt härflyta af vänskap för henne och brodern.

Vid hennes sida stodo tvänne barn, en son och en dotter.

— Betänk dessa, yttrade hon, och lade sina händer på deras hufvud, om några få dagar kanske faderlösa. Denna föreställning gör mig förtviflad.

Alma hade icke förut tänkt härpå; men hon för-

stod att hennes sorg var ringa jemförelsevis med den, inför hvilken hon nu stod.

— Jag skulle kunna förtro dig en hemlighet, hviskade henne Alma i örat, men du måste med handen på ditt hjerta lofva mig, att icke omnämna det för någon . . . icke ens för Creutz . . . minst för honom. Hvad jag har att säga skall trösta dig . . .

— Tala, tala, Alma . . . jag svär vid mina barns hufvuden . . . det är mera än vid mitt hjerta . . .

Hon flyttade också icke sina händer ifrån deras hufvuden.

— Nog, Marie Louise, nog. Jag kan då försäkra dig, att ingenting ondt skall komma att vederfaras din man.

— Intet ondt, säger du, och denna duell . . .

— Skall icke beröfva dig din make, icke dina barn deras fader.

— Den blifver då ej af?

— Jo, jo.

— Nåväl . . .?

— Glöm blott ej ditt löfte. För ett ögonblick sedan har Puke lofvat mig vid sin heder, att han hellre sjelf skall låta döda sig, än döda Creutz.

— Jag tackar dig, barmhertige Gud!

När Creutz utkom, voro fruntimmerna redan färdiga, och de begåfvo sig till det väntande ekipaget, som rullade bort med dem till Pechlin.

Marie Louise hade aldrig sett Puke — men i hennes själ hade en föreställning om honom bildat sig, med hvilken hennes tankar oupphörligt sysselsatte sig.

— Skall jag få träffa honom i afton, hade hon hviskat till Alma, skall jag få tacka honom?

— Kanske, hviskade Alma tillbaka.

Då de inträdde, flögo deras blickar, ledda af samma känsla, genom rummen: det var en, som de sökte: kapten Puke, men han fanns ännu icke der.

Ett gladt leende sväfvade öfver Creutz's lefnadsfriska anletsdrag.

Marie Louise var deremot blekare än vanligt: det vemod, som intagit henne, ville icke så lätt vika bort.

Grefvinnan Fersen, som alltid stått till henne i de hjertligaste förhållanden, nästan såsom en moderlig vän, fattade deltagande hennes hand och drog henne ned i soffan vid sin sida.

— Jag vet allt, hviskade hon.

— För Guds skull, tala icke derom, bad Marie Louise. Ni kan locka en tår ur mitt öga.

Grefvinnan Fersen tryckte blott hennes hand.

— Ni var just nyss, grefve, yttrade hon till Creutz, föremålet för vårt samtal. Ni ser att man icke glömmer bort er.

— På min rygg, vill ni säga, fru grefvinna. Jag är på det högsta förbunden.

— Herr von Röhr, anmälde kammartjenaren.

— Tillåta herrarne, fortfor grefvinnan, att låta oss fruntimmer uppgöra er affär med Puke?

— Af hela mitt hjerta, svarade von Röhr. Jag öfverantvardar honom genast och utan alla förbehåll i damernas ogunst.

Från tvänne håll korsade hvarandra uppmärksamma blickar i detta ögonblick. Från Alma, som slagit sig ned bland några unga, jemnåriga vänner; och från Amanda, som blygsamt dragit sig tillbaka i ett afläget hörn, der hon, betäckt af en slagskugga i rummet, nära nog sjelf osedd kunde följa allt, som försiggick omkring henne.

— Och hvad säger ni, grefve Creutz?

— Att fru grefvinnan först torde vara god och upplysa mig om beskaffenheten af den affär, som ni menar. Är det en fruntimmers-affär, då tillhör den er otvifvelaktigt.

— Duellen, grefve, duellen.

Creutz rynkade sin panna.

— Alltså redan bekant, fortfor han. En duell, tillade han, är ett sådant der undantag i lifvet, hvarom man icke gerna talar allt för mycket. Jag tror derför att affären icke egentligen är en fruntimmersaffär. Skulle ni, fru grefvinna, uppträda emot kapten Puke, kan han ej möta er med lika farliga vapen, som ni honom; och för att icke göra honom striden allt för ojemn, är det bäst att vi uppgöra den oss emellan. Han är alltid en man, som jag skall göra mig en ära af att köra min värja tvärt igenom.

— Baron Wrangel och kapten Puke, anmälde kammartjenaren.

Det blef tyst i rummet.

Wrangels verldserfarna blick mönstrade hastigt de olika delar, hvaraf sällskapet bestod, och en tung börda föll från hans själ, så snart han märkte att medlemmar af alla partier tillstädeskommit. Puke, som kände sig liksom på fiendtlig mark, hade icke uppträdt mera kall och stolt än nu. Men det var vackert och intagande detta utmanande, nästan trotsande hufvud. Sjelfständighet och beslutsamhet kunde aldrig stråla med starkare glans ur tvänne svarta ögon, manlig och öppen fasthet aldrig hvälfva en bredare och lugnare panna, styrka och kraft icke representeras af en smidigare gestalt, af en fjäder-spänstigare senfullhet.

Från alla håll voro blickarna rigtade på honom. Man hade så länge talat om honom, för att icke säga förtalat honom, att han blifvit ett föremål för allas interesse.

Den tystnad, som herrskade omkring honom, afbröts af ett halfhögt, lätt utrop.

Något hvar vände sig om, för att se, hvarifrån det kom, men ingen märkte det. Ljudet hade dött bort midt ibland dem.

Det kom från Amanda.

Vid Pukes anblick elektriserades hennes känsla: ett oförklarligt, underbart intryck genombäfvade henne. Aldrig förut hade hon erfarit något sådant: det sade henne så mycket, det var glädje och sorg på en och samma gång, det var mera än det, det var liksom lif och död visat sig för henne, som om hennes öde, hennes lefnadsgenius trädt inom hennes synkrets.

Äfven Pukes blick flög omkring rummet; han upptäckte Alma, och han kände att det klappade till i hans bröst, som om hjertat, likt ett annat väckare-ur, velat underrätta honom om hvad han såg. Men Alma var den enda, som icke såg upp, den enda, som icke tycktes märka att han inträdt. Puke förstod henne: hon fruktade att förråda sig, kanske också att rubba hans eget mod. Han tackade henne derför i sin själ.

Med en kall helsning passerade han förbi Creutz och von Röhr samt närmade sig damerna.

Puke märkte dervid i fönster-nichen på sidan om sig en ung man, som med en mer än vanlig lifligbet orörligt fixerade det aflägsnaste hörnet i rummet.

Kärlek och svartsjuka brunno i denna orubbliga blick.

Ledd af en oemotståndlig ingifvelse, vände Puke sitt hufvud i samma rigtning, och han upptäckte i skuggan af hörnet en flicka, liknande en af dessa blommor, som man så poetiskt benämner "natt och dag." De svarta lockarna, de blixtrande ögonen, det bleka ansigtet öfverraskade. Hennes utseende egde så mycken eld, att det omgaf honom liksom med en trollcirkel. Ett ögonblick glömde han sig i den; men snart slet han sig åter med våld ifrån den.

Puke hade redan erinrat sig baron Wrangels samtal och anade att hon var Pechlins fosterdotter.

Äfven grefvinnan Fersens tillförsigt sjönk litet vid anblicken af Puke, emedan hennes fina och säkra öga

upptäckte att han var en karakter af en fastare metall, än hvad hon gemenligen såg omkring sig.

— Ni är en erfaren krigare, kapten Puke, började grefvinnan Fersen, åt hvilken alla sjelfmant tycktes hafva öfverlemnat ordet; ni har deltagit, om man ej narrats för mig, i flere krig; ni har ju till och med tjenat i general-staternas armé emot Mauritz af Saxen.

— Jag stridde i lederna emot honom före 1748; freden slöts samma år i Aachen.

— Man berättar om er, kapten, många tappra och djerfva bedrifter.

— Efter freden återvände jag till fäderneslandet för ett par år, hvarefter jag ånyo begaf mig ut. Jag har sökt kriget, fru grefvinna.

— Låtom oss höra edra tankar, kapten, om dueller?

Puke kände frågan nästan som ett sporrhugg, men han lyftade blott något på hufvudet, utan att förändra ett drag i sitt ansigte.

— Innan jag yttrar mig, genmälde Puke, önskar jag att veta, om ni vill hafva ett svar, som hvilar på verkliga rättsgrunder?

— Naturligtvis; i hvad afseende skulle jag eljest begära det?

— Från samhällets egen, närvarande ståndpunkt, från tidens sätt att se och döma, från våra vanors och seders, från modernas för dagen.

— Ah, kapten, menar ni således att samhället ej alltid hvilar på en förutsättning af rigtiga rättsprinciper?

— Jag menar att kristendomen en gång för alla uttalat stora, mensklighetens högsta betydelse sannt motsvarande grundsatser; men att dessa — så länge menniskoslägtet ej ännu införlifvat dem med sina tänkesätt, gjort dem till ett med sig — snarare endast äro herrliga uppenbarelser, sköna idealer, som med framtidens oliveblad flyga öfver våra hjertan, lysande regn-

bågar, som genomskimra molnet af vår närvaro, löftesfullt bebådande kommande och bättre dagar; än obestridda och obestridliga sanningar, som leda oss i våra göranden och låtanden. De stora, gudomliga sanningarne eröfra icke samhället på en gång. Samhället, sådant det är, är aldrig hvad det bör vara, men närmar sig oupphörligt ditåt. När det hinner fram till ett mål, väntas det af ett annat.

— Medgif åtminstone då, kapten, att det går från grundsats till grundsats.

— Grundsatsen kan blott vara en enda, rigtig och sann. Alla öfriga äro falska. Men det gamla origtiga advocerar oupphörligt emot det nya rigtiga.

— Men hvarifrån utgår ni då?

— Från kristendomen.

— Och hvarthän går ni?

— Till kristendom. Samhället är ett fortsatt bemödande att förvandla en stor idé till verklighet. Det är försynens operations-plan, hvaremot dock menniskorna lägga sig allt, hvad de kunna.

Grefvinnan betraktade honom förvånad.

— Liksom Carl XII måste också ni, kapten, ha' under edra krig studerat bibeln. Det gjorde säkert aldrig Mauritz af Saxen.

— Det är också en af olikheterna emellan den svenske krigaren och Europas i öfrigt.

— Och duellen, kapten, duellen.

— Kriget är en duell emellan olika nationer, och duellen är ett krig emellan olika personer. Inför en högre samhälls-rätt äro säkerligen båda två lika origtiga. Men samhället erkänner dem icke dessmindre, emedan samhället ännu icke hunnit fram till den verkligt kristliga grundsatsen.

— Ni synes likväl, kapten, i detta afseende vara mera tillgifven grundsatsen än samhället.

— Jag tillhör grundsatsen såsom religion — jag

tror på den. Men jag tillhör samhället såsom verklighet — jag lefver i det. Huru ofta synda vi icke, fru grefvinna, emot bättre vetande, under det att vi offra på verklighetens altare?

— Det vill då också säga att ni delar menniskorna i två olika slag, af hvilka det ena eger ett högre, bättre, ädlare uppdrag att utföra, under det att det andra består af endast hvardagsmenniskor, verldsligt sinnade, som följa med strömmen, hvart det än må bära.

— Alldeles det. Verlden eger sina af försynen utkorade. Sekel efter sekel stå de fram i historien, såsom ledande och lysande fyrbåkar. De äro heroer för nya idéer, missionärer för bättre åsigter, oftast martyrer för dem. Ur deras läror utveckla sig småningom samhällenas renare omdömen, bättre begrepp, sundare tankar. Historien är en stor landsväg: det är icke omöjligt att märka fotspåren efter huru Guds högre vishet steg efter steg gått framåt på den. Vid foten af hvarje stor tankes segerfana ligger oftast en krossad thron, vantrons, sjelfbedrägeriets eller fåfängans. Det är fotspår nog. Men verlden eger äfven blott redskap för dagens förvecklingar, häfstänger för hvardagslifvets oupphörliga föränderlighet, kuggar i det politiska och sociala machineriets stundliga vexelrörelser. Millionerna äro det. Förgäfves söka de att spela en större roll, än den de ega. Den ena kuggen skall då straffa den andra. Jag, fru grefvinna, är ingenting annat än en vanlig kugge.

Puke gjorde en kort bugning i afsigt att draga sig åt sidan; men då han vände sig om, såg han framför sig en person, som han icke förut märkt, men hvars besynnerligt egna utseende öfverraskade.

Det grå hufvudet stirrade orörligt på honom. De buskiga ögonbrynen betäckte till en stor del ögonen, men hastigt drog han dem upp och en skarp, undersökande blick skjöt fram.

— Ni vågar mycket, kapten, yttrade han med hes och skråflig röst, som talar om Gud i detta syndiga hus. I det stora dårhuset — verlden — tror ni måhända att man icke behöfver förstånd; men ni bedrager er: det är nödvändigt att der hafva åtminstone så mycket, att man ej talar annat än dårskaper. Vill ni lära er verldsfilosofi, kom då till mig.

— Grefven och grefvinnan Brahe, anmälde kammartjenaren.

En rörelse uppstod i rummet. Man reste sig upp, helsade och lemnade plats åt grefvinnan.

När alla åter intagit sina platser, ämnade Puke följa den okände, men han hade redan försvunnit i ett annat rum.

Den besynnerlige obekante var ingen annan än Schecta.

I stället att uppsöka honom, följde Puke sin känslas ingifvelse och närmade sig fröken Creutz.

Uti den yttre salongen hade man samlats omkring Pechlin.

— Är det sannt, frågade Tessin, att kungliga familjen inflyttar redan i öfvermorgon till hufvudstaden?

— Man får icke tro hälften af hvad damerna prata, svarade han; som unga regeras de af svartsjuka och som gamla af pratsjuka. Att drottningen är öfverraskande af sig, vet nu hela verlden, och malicen påstår, att ingen vet det bättre än ni, grefve. Hvad man i alla afsseenden kan vara öfvertygad om är att hon icke underlåter att närvara vid riksdagens utbläsande. Säkerligen önskar hon ingenting högre än att få — blåsa ut den. Föröfrigt kan man vara förvissad att hon sjelf har ganska många numror att utföra

vid riksdags-koncerten, ehuru hon ännu icke affícherat det. Ouvertyren lär föröfrigt blifva en stor bravur-aria, som, komponerad af henne sjelf, skall exeqveras endast med ackompagnemang af riksdags-trumpeter. Vi hafva att välja emellan två saker, herr grefve, emellan att applådera eller att hvissla.

Tessin fattade Pechlins arm. Hans eljest så öppna och glada ansigte fördystrades af en mörk tanke.

— Jag fruktar, baron, yttrade han, att här förestår en förfärlig strid. Måtte blott inga andra vapen behöfvas — än hvisselpipan.

— Upplys mig, baron Pechlin, afbröt Ehrenpreutz, har kapten Puke utmanat Creutz och v. Röhr? Af hvad anledning? När?

— Jag vet ingenting mera, svarade Pechlin, än att visbets-tänderna hos somliga hafva svårt att komma fram, hvadan operation måste användas. En sådan der operation är duellen. Förmodligen äro ungherrarne just nu i tandsprickningen. Det heter en emot en, men två emot fan. Den der Puke måste vara fan sjelf, efter grefve Creutz och von Röhr slagit sig tillhopa om honom. Jag önskar alla lycka, och således äfven hin häle.

Ehrenpreutz fann sig icke lugnad af hvad han hörde, och, öfverläggande med sig sjelf, vände han Pechlin ryggen.

Palmstjerna infann sig i detsamma.

— Grefvinnan Fersen har berättat mig, sade han, att ni, baron, skulle ha' er bekant ett möte emellan drottningen och Höppener, hvarvid hemliga öfverläggningar egt rum. Känner ni dem?

— Jag känner ingen hemlighet, baron; ty hvad jag känner är icke mera någon hemlighet. Hade vi tjurfäktningar, som i Spanien, är jag säker att intet bättre subject kunde insläppas på arenan, än Höppener. När den karlen nyligen trädde hornen i kansliet och

det — i stället att klofbinda honom för alltid — blott körde honom på porten, var det naturligt att drottningen skulle öppna honom en spilta i sitt förtroende, der det säkerligen hvarken skall saknas honom klöfver eller timothej. Jag vet att han nu också tager mun så full, som möjligt. Men allt det der betyder föga. Vill han stångas, så sakna vi icke heller männer, som äro begåfvade med lika långa horn, som han.

Ehuru Pechlin var känd som en politisk lindansare eller kanske just derföre, slöto sig alla med interesse omkring honom. Det är alltid någonting magnetiskt i dessa halfbeslöjade orakelspråk, som för en del menniskor innehålla mera och för en annan del mindre än de verkligen innehålla. I hans tal återspeglade sig hans karakters alla egendomliga eqvilibristerier; men det underhöll, det roade, det lifvade; det visade nya utsigter åt flera håll på en gång, hägringar, må vara, men de skimrade, de skiftade, de interesserade.

Baron Wrangel gjorde ett slag omkring rummet och vexlade här och der ett ord, men drog sig småningom till den grupp, der flertalet stötte tillhopa.

— Apropos, yttrade Pechlin, för att döma af vederbörandes förberedelser till detta riksmöte, måtte de ämna spela ett stort spel. En massa med flygskrifter, skäligen fiendtliga emot den bestående ordningen, har bland annat blifvit utkastad i landsorterna; men . . .

Plötsligt vände han sig emot Wrangel.

— Men derom torde baron, tillade han derefter, bäst kunna upplysa oss.

Wrangel spratt till inom sig; men mötte sin motståndare med fasthet. Theater-masken var för män af det politiska facket aldrig nödvändigare än under frihetstiden. De befunno sig ständigt på skådebanan, invecklade vare sig i en komedi eller tragedi.

— Som ni säger, baron Pechlin, flygskrifter lära verkligen blifvit sedda på flere ställen, fastän deras

innehåll är för mig obekant; men derom torde ni, baron, kunna lemna oss de fullständigaste underrättelser.

— Lyckligtvis kan jag det. I dessa flygskrifter går stormklockan i tydlig afsigt att sammanringa folket till ett stort anlopp emot den närvarande författningen. Man utbasunar att folkets vanmakt, näringarnas aftynande tillstånd, de politiska partisplittringarne, kort och godt, att allt det onda, som, efter författarens mening, tär statskroppen, härflyter endast och allenast derifrån att — konungen icke har tillräckligt utrymme för sitt inflytande; att aristokratien . . .

Grefve Brahe närmade sig.

— Att aristokratien, fortfor Pechlin, orättmätigt inkräktat på landets allmänna fri- och rättigheter; att den å ena sidan förtrycker konungen och å den andra folket; att Carl XI:s reduktion in economicis måste fortsättas äfven in politicis, hvaraf skulle följa ...

Pechlin vände sig emot Brahe.

— Hvaraf skulle följa, fortfor han, att adelns betydelse såsom statsmakternas maximus communis divisor, deras — konungaväldets och folkväldets — bringande till den minsta möjliga form skulle åter reduceras till noll och intet värde. Välan, grefve Brahe, hvad tror ni, skall adeln låta trampa ned sig?

Brahe var fullkomligt lugn. I sin känsla af rikets förste ädling, trodde han icke på möjligheten att man kunde våga angripa honom ens med ett infall.

— Om adeln skulle åt konungen kunna gifva med sig något af sin makt, svarade han äfven, med stolthet och tillförsigt, aldrig skall den samtycka att medgifva en reduktion af sitt egentliga inflytande.

I detta ögonblick anmäldes grefve Fersen.

Olof Håkansson följde honom. Det var den tidens sol och måne. Fersen hade hört Brahes yttrande.

— Vore det äfven möjligt att adeln skulle *kunna* gifva med sig något af sin makt, upprepade Fersen, un-

der det han framträdde i kretsen; är jag dock förvissad om att den likväl aldrig skall göra det. Mer än hälften af konungapurpurns glans tillkommer adeln; mer också än hälften af folkets bördor hvilar på dess skuldror. Adelns makt är nationens makt.

Allas uppmärksamhet fästade sig vid Fersen. Med upprätt hufvud stod han der.

Pechlins uppmärksamhet delade sig emellan honom och Brahe.

— Med otålighet längtar jag, i sanning, yttrade han, att se hvilken af dessa två motsatta åsigter skall vid det snart förestående valet af Landtmarskalk segra inom ridderskapet och adeln.

Pechlin hann knappt sluta dessa — med en egen tonvigt yttrade — ord innan Brahes och Fersens ögon mötte hvarandra. Om de burit en krona hvardera, skulle icke mera maktbegär eller kanske snarare tillit till egen makt kunnat hvila i de stolta anletsdragen. Trampa en konung på släpet af hans purpur, och han skall betrakta dig på samma sätt, som dessa tvänne coryféer nu gjorde det. Blicken var icke fiendtlig, icke utmanande, men den var pröfvande och granskande: den var som en lansudd, som dristigt undersöker fogningarne i motståndarens pansar.

— Svika icke alla tecken, återtog Pechlin, under det han sänkte sitt öga ännu djupare ned i de lidelser, som i detta ögonblick arbetade inom Brahes och Fersens bröst, blifver striden säkerligen ganska allvarsam.

Fersen vände sig med ett frågande uttryck emot Pechlin.

— Och i icke obetydlig mån, grefve Fersen, fortsatte denne, utan att låtsa märka det på honom riktade missnöjet, är ni en oskyldig orsak dertill. Erinra er 1750. Ni blef då fröet till första oenigheten emellan vår nuvarande konung — då ännu kronprins — och rådet, en oenighet, som lade grunden till det ännu

växande hof-partiet, växande, emedan det oupphörligt vet att rekrytera sig från alla sidor och nu tyckes färdigt att ordna sig för en mera betryggande framtid, såvida det icke snart nog rothugges och det på ett sätt, som en gång för alla tillintetgör det. När rådet, för att skaffa sig en ny Lewenhaupt, beslöt, trots all tur och vanlighet inom arméen, att från korporal vid drabanterna och brigadier i fransk tjenst upphöja er till general-major, vann det unga hofvets opposition deremot många sympathier inom arméen och riddarhuset. Sedan dess har striden fortgått och det stridande riksmötet skall otvifvelaktigt komma att bära vittnesmål om att man nu känner sig stark nog till en öppen strid.

De närvarandes uppmärksamhet vände sig till Fersen. Man kände att Pechlin hade rätt.

— Skulle så vara, baron Pechlin, svarade Fersen, att jag är en oskyldig orsak till förhandvarande partistrid, skall det också blifva min pligt, att i allt, hvad på mig kan ankomma, tillbakavisa alla försök emot den besvurna ordningen. Den patriotism, som lifvar ständerna . . . derom är jag förvissad . . . skall äfven göra segern lätt.

— Men lysande, grefve, lysande . . .

— Segern kan endast blifva lysande i mån af anfallets betydenhet.

— Då gratulerar jag på förhand. Tänkom oss . . . jag säger likväl ej att så skall inträffa . . . en till rikets ständer inlemnad, mot rikets råder ställd anklagelseskrift.

Ett sagta sorl af öfverraskning hördes.

— Omöjligt . . . konungen kan ej gå derhän.

— Jag säger icke konungen . . . inföll Pechlin . . . jag säger . . .

— Drottningen, ljöd det från alla håll, drottningen. Wrangel och Brahe vexlade en hastig blick. Öf-

ver den enes panna flög ett snart försvinnande moln, öfver den andres kind ilade en blek skugga.

— Ett stort antal af ankommande riksdagsmän, tillade Pechlin, hafva redan samlats på Holländska Dühn. Höppener är der. Han talar. Hofvet förlorar intet ögonblick. Hvad göra vi?

Fersens hufvud hade sjunkit ned, men snart höjde han det åter.

I hela hans utseende visade sig i detta ögonblick något högst imposant. En segrande politisk framtid strålade ur hans ögon med en tillförsigt, som ingaf förtroende. Det reguliera ansigtet glänste af beslutsamhet och kraft.

— Onekligen, talade han, går genom landet en stor politisk strid; men denna strid är nödvändig; det är den, som fyller nationens lungor med ständigt ny luft, det är den, som underhåller fjäderspänstigheten i landets utvecklingskraft, det är samhällsskickets naturliga reaktion och attraktion, och som gemensamt forma det politiska lifvet. Men dessa två stora motsatta, hvarandra oupphörligt bekämpande elementer äro obestridligen ej mindre, än af historisk egenskap. Efter den stora roll, som Sverige spelat i Europa, hvari vårt svärd gällde mera än något annat lands, faller det sig tydligt att Sverige, sedan det åter dragit sig inom naturliga gränsor, skall slitas emellan de motsatta polerna, omkring hvilkas axel dess framfarna tider hvälfva sig, kring Frankrike och Ryssland. På denna grundval utveckla hattar och mössor sina banér, på den fortgår deras tvekamp. Må vara, att hofvet bemödar sig om att höja en ny fana, må vara, att det planterar den på inhemsk svensk grund, må äfven vara att så länge vi stå vid rikets roder, mössorna ansluta sig till hofvets leder; säkert är dock att den nya fanan, så fosterländsk den än angifves vara, i det hela icke betecknar annat än despotismen, och att mössorna

blott ansluta sig till den, för att sjelfve vinna förökade framgångsmedel till sitt eget mål, samt att de, derest de nå detta mål, skola blifva de första, som slå ned hofvets standar. Hofvet opererar på en utmagrad grund. För att föra ett krig . . . erinra er dessa Fredrik II:s ord... erfordras trenne medel: pengar, mera pengar, ändock mera pengar.

Pechlin for med handen öfver sitt ansigte.

— Pengar, anmärkte han, äro visserligen det första vilkoret för allting, lifskraften för allt partispel, dess nervum rerum; men hofvet behöfver ej sakna sådana, så länge de kunna disponera och pantsätta . . .

— Disponera och pantsätta, upprepade Fersen . . .

— Jag vill egentligen icke säga disponera och pantsätta, men så länge det har i sina händer, det vill säga . . .

Pechlin tycktes tveka om uttrycket.

— Lika mycket, så länge, sade ni, som det kan disponera . . .

— Riks-smyckena, fullföljde Pechlin meningen med stadig röst, rikssmyckena . . .

Blotta förutsättningen häraf var en anklagelse af den största vigt. Det blef också så tyst omkring honom, som i en graf.

Baron Wrangel vände sig bort.

Puke hade dragit sig till sidan, för att få vexla några ord med fröken Creutz. Amanda hade en stund förut ändrat plats, så att Puke nu kom att stanna midt emellan de båda flickorna. Det var å ena sidan den milda, vänliga månen, i hvars ljufva vestaliska glans det längtande och drömmande hjertat känner sig så väl hemmastadt, och å andra sidan orientens glödande sol,

som, der dess stråle träffar, med oemotståndlig makt framtrollar omkring sig ett skönhetsbälte af ljus, lif och blomsterprakt.

— Kapten Puke, tilltalade honom Amanda, ni älskar kriget. Hvad ett krig måste vara herrligt!

Den hänförelse, som visade sig hos henne, var full af sann jungfrulig värme.

— Ni också, fröken Creutz, inföll Puke, älskar väl kriget?

— Högre än kriget älskar jag freden. Om kriget äfven är vägen, måste väl alltid freden vara målet.

Aloen blomstrar endast en enda gång under loppet af hvarje sekel så intagande och mildt, som Alma i denna stund blomstrade i det uttryck, hvarmed hon besvarade Puke.

— Men kriget måste nedlägga så djupa känslor i hjertat, erinrade Amanda, och väcka så stora tankar i själen. Säg mig, kapten, när döden hotade er på alla sidor, tyckte ni icke att Gud liksom var er närmare än eljest. Farorna — de verkliga farorna — måste jaga bort ifrån oss alla små, usla, låga, simpla föreställningar, och i och med detsamma öppna för vårt inre öga bättre och ädlare utsigter än dem, hvari lifvet eljest inviger oss.

— Jag erkänner att ert antagande icke är så alldeles origtigt; tvärtom . . . i grannskapet af döden gripes man djupare af lifvets högre betydelse . . . i farans åsyn tycker man sig mera ansigte mot ansigte med Gud . . . men hvartill skulle striden tjena om icke att göra oss värdiga freden: denna fred, hvari Guds godhet och kärlek ändock alltid sannast och renast afspegla sig och hvarigenom hans verk här nere bäst fullbordas och fullkomnas. Tänk oss ett vänligt och fredligt hem, der kärlek och trohet, arbetsamhet och förnöjsamhet bo tillsammans; hvad kan väl ingifva vårt

hjerta renare känslor, hvad kan väl i själen nedlägga skönare tankar?

Amanda hade med girig uppmärksamhet lyssnat till Pukes ord. Då han slutade, slöto sig hennes ögonlock.

Fröken Creutz log. Hvad Puke yttrade återstrålade såsom ett solsken inom henne. Hon kände att det var till henne han talade. Såsom en snöhvit vattenlilja gungade äfven en ingifvelse af den ljufvaste sällhet på vågen af hennes känsla.

— Kriget har sin sorg, sin förtviflan, sin dödssuck, fortfor Puke; men än mera, det har äfven sin förbannelse. Gud uppenbarar sig herrligast endast der välsignelse finnes. Antag blott ett enda hjertligt handtag vexladt emellan tvänne, som innerligt älska hvarandra. Hvilken välsignelse för deras hjertan!

— Kanhända att ni har rätt, hviskade Amanda, kanhända.

Orden dogo bort såsom ett mångdubbelt eko i Almas bröst; men hennes läppar upprepade dem icke.

Grefvinnan Creutz hade emellertid rest sig upp och närmat sig dem.

— Låt mig få trycka er hand, kapten, talade hon; Alma har förtrott mig något, hvarföre jag såsom maka och mor står till er i evig förbindelse. Mina barn...

Ett lätt handslag fortsatte den mening, som hon saknade ord att uttrycka.

Puke, som fattade hennes tankegång, hann likväl icke att svara, förrän han kände en hand, som lade sig på hans axel.

— Jag anhåller om ett ögonblicks samtal, kapten, tilltalade honom kornetten Aminoff; har ni tillfälle att följa mig?

När Creutz och v. Röhr träffade Aminoff, anmodade de honom, att blifva en af deras sekundanter, och Aminoff emottog uppdraget med begärlighet.

Amanda hade för honom redan blottat ett så lifligt interesse för Puke, att han kände sig hata honom, innan han ännu hade sett honom; och detta hat skulle få ett ännu säkrare fotfäste, när Puke trädde in och Amanda helt och hållet tycktes försjunka i hans åskådande.

von Röhr, som icke hade någon högre önskan, än att sjelf spela det första lejonet i hvarje societet, kände sin förtrytelse lifvas af det interesse, som sällskapet skänkte Puke.

När Puke närmade sig de två unga flickorna och dessa inledde med honom ett — som det på afstånd ville tyckas — allt för eldigt samtal, växte Aminoffs och von Röhrs grämelse ännu mera. Aminoff led af Amandas uppmärksamhet emot honom; von Röhr af Almas.

Creutz tog saken kallt, ända till det ögonblick hans hustru så vänligt nalkades hans fiende. Men detta stack äfven honom i hjertat.

— Fullgör vårt uppdrag, hviskade båda två, nästan på en och samma gång i Aminoffs öra.

Ingendera betänkte att stället bjöd aktning; de öfverlemnade sig åt sina lidelser.

Vid Aminoffs anmodan att följa honom, gissade Puke genast hvarom fråga var, och de begåfvo sig ut i ett yttre rum.

— Grefve Creutz och herr v. Röhr hafva uppdragit mig, utlät sig Aminoff, så snart de kommit för sig sjelfva, att i samråd med edra sekundanter vidtaga tjenliga mått och steg . . .

Puke egde få eller inga bekantskaper. Han hade dertill varit för mycket i utländsk tjenst.

— Baron Hermelin och löjtnant Wallenstjerna, anmälde kammartjenaren.

Utan att genast besvara Aminoff, betraktade Puke de inträdande ett ögonblick.

Det friska och hurtiga sätt, hvarpå de presenterade sig, var behagligt och intagande. Ehuru Wallenstjernas utseende och gestalt var mera i ögonen fallande, saknade icke heller Hermelins ädelt byggda figur någonting i styrka och spänstighet. Det oförskräckta i deras hållning förhöjdes af ett löje, som, liksom en sarkasm, krökte deras läppar.

Det var minnet af Holländska Dühn, och det sätt hvarpå de mottagit bjudnings-korten, som nu formade detta löje.

Också hade Aminoff knappt bemärkt dem, förrän han hastade till Pechlin, med hvilken några få ord snabbt vexlades.

— Välkomna, mina herrar, helsade Pechlin dem, mycket välkomna!

Aminoff stod tyst vid hans sida.

— Vi komma, baron Pechlin, för att återlemna till er dessa bjudningskort, yttrade Hermelin, som förmodligen voro ämnade till någon annan, ehuru ni af misstag . . .

— Ber om förlåtelse, afbröt Pechlin, jag vet aldrig att jag misstagit mig, ehuru många misstaga sig om mig. Dessa kort, mina herrar, hvarför skulle ni återlemna dem? Befinna ni er ej bra här?

— Ni var förträffligt maskerad, herr baron, inföll Wallenstjerna, som sällan gjorde så långa omvägar, alldeles oigenkännelig på Holländska Dühn; men nu se vi er — ansigte mot ansigte — utan mask.

— Tro icke det, mina herrar; hoppas aldrig att få se mig så. Man spelar bräde med terningar, men kastar sig icke sjelf i brädspelet. Ni kommer från Holländska Dühn, sägen j; ja, ja! Jag tror att jag hör det på det

sätt, hvarpå ni uttrycka er. Apropos maskerad, viljen j stiga in till damerna? Ni hafva väl maskerna med er?

Då Pechlin aflägsnade sig, sågo Hermelin och Wallenstjerna frågande på hvarandra.

Aminoff var gammal bekant med dem och helsade dem hjertligt.

— För fan, anmärkte Wallenstjerna, jag träffade för en timma sedan, eller så der omkring, en tiggare utanför Holländska Dühn, som alldeles hade din peruk.

Aminoff och Wallenstjerna skrattade.

Puke afbröt deras samtal.

— Oaktadt jag ej har äran att känna herrarne, tilltalade han Hermelin och Wallenstjerna, förmodar jag af de vapen, som ni bära, att ni ej vägra mig en liten tjenst. Mitt namn är Puke.

— Mitt är Hermelin.

— Mitt Wallenstjerna.

— Jag behöfver tvänne sekundanter. Kan jag påräkna er?

— En tapper karl, försäkrade Wallenstjerna, kan alltid räkna på min arm och min värja, vare sig han önskar att jag skall försvara honom eller slåss med honom.

— Den jag högaktar, tillade Hermelin, tjenar jag gerna.

— Haf då godheten och gör upp affären med kornett Aminoff. Min fullmakt är oinskränkt.

Ehrenpreutz hade ingen ro i sin själ. Pukes uppträdande på hofvet, det uppseende han der gjorde, samt slutligen underrättelsen om duellen syntes ha' rubbat jemnvigten i hans själ. När han såg Puke i Wrangels sällskap hos Pechlin, växte hans otålig-

het ännu mera. Vandrande fram och åter, upptogs han af egna, dystra tankar. Han märkte Aminoffs och Pukes samtal och anade redan hvarom fråga var. Af de ord, som vexlades emellan Puke och Wallenstjerna, nådde ett och annat fram till honom. Hans beslut var fattadt; han gaf ett tecken åt Creutz, som närmade sig.

— Jag önskar tala vid dig, yttrade han. Följ mig. Ehrenpreutz drog honom till den aflägsnaste fönsterfördjupningen, der de, till en del skyddade af de i djupa draperier nedhängande gardinerna, ostörde och ohörde, kunde öfverlemna sig åt ett enskildt samtal.

— v. Röhr och du ämna duellera med Puke?

— Han har utmanat oss.

— Men denna duell får ej blifva af. Jag har tusende gånger förklarat er, att jag icke vill, det ni skola hafva något att göra med honom. Det är mig likgiltigt om han är en bra eller dålig karl — en tapper eller feg man — jag säger blott, för oss måste han vara främmande.

Creutz, som aldrig föreställt sig att hans gamle morbror skulle kunna visa så mycken lidelsefullhet, kunde icke undertrycka sin förundran.

— Jag nekar icke, anmärkte han, att ni många gånger förklarat mig detta, bekänner att denna er önskan äfven ledde mig i mitt handlingssätt, då Puke helsade mig vid Drottningholm; men begär icke att jag skall afslå en duell med en man, för hvilken jag icke blott hyser en viss beundran och aktning, utan som derjemte på ett lysande sätt häfdat svenska vapenärans namn under och emot Europas utmärktaste fältherrar; ett afslag vore blott att vanära mig sjelf i egna och andras ögon. Genom att följa edra råd, har jag kommit till en ytterlighet, och jag måste som riddersman hösta in frukten deraf, huru bitter den än kan vara. I alla händelser — det är tid att jag förkla-

rar det — är jag numera för gammal att låta er vilja blindt leda mig såsom i ett frimureri: hädanefter måste ni äfven gifva mig skäl och orsak. Hvarför till exempel skall jag draga mig främmande tillbaka ifrån Puke, hvarföre bör jag hvarken erkänna vår gamla barndomsvänskap, eller emottaga hans utmaning? Var ni icke sjelf vän med hans far?

— Jag var det och jag var det icke. Vår vänskap var ett Sodoms-äpple: den hade mycket af skal, men en kärna endast af de dödas mull. Det är mig föröfrigt omöjligt att för dig redogöra för våra förhållanden: de måste förblifva min hemlighet. Nöj dig med min försäkran, att jag vet hvad jag gör, och att, så underligt mitt handlingssätt än kan synas, omständigheterna föreskrifva mig det, såväl för ditt eget, som för v. Röhrs bästa.

— Är detta allt, hvad ni har att säga mig?

— Ja, allt.

— Låt oss då sluta.

Creutz tog ett steg i afsigt att lemna honom.

— Vänta, vänta, bad Ehrenpreutz.

Under det han talade, hade han emellanåt lutat sitt hufvud emot fönsterposten. Hans oro var synbar.

— Har du ej märkt, frågade han nu, den böjelse, som tyckes hafva uppväxt emellan din syster och Puke? Jag erkänner att fruktan för en förening emellan dem mycket inverkar på mitt handlingssätt. Tanken att se dem gifta förskräcker mig: en *fröken* Creutz och *en* Puke. Det vore en mesallians. Jag kan gerna erkänna att det var mitt verk att Puke för några år sedan blef gift. Jag märkte redan då den växande böjelsen emellan Alma och Puke och sökte att aflägsna faran. Men försynen tycktes ej understödja min goda afsigt. Han hustru dog — och nu är han återkommen . . . ledig . . . fri . . .

— Jag medgifver att det någon gång förefallit mig som om ett barndomstycke . . .

— Ett barndomstycke blir lätt ålderdoms-kärlek. Skulle du väl vilja se dem förenade? Hvilken framtid kan Puke — sjelf en fattig, obemedlad och ofrälse man — skänka henne . . . din syster . . . hof-fröken . . . en ättling af en utaf Sveriges utmärktaste familjer . . . emot v. Röhr, den rike, allmänt uppburne ädlingen? Vill du din egen och din systers ära — så håll Puke på afstånd.

— Äfven jag omfattar med största förkärlek den önskan att se min syster förmäld med v. Röhr; men med två korsade klingor emellan Pukes och mitt bröst synes afståndet oss emellan vara betryggande för dessa planer.

— Dårskap, bäste Creutz, bara dårskap. Om icke döden gifver åt duellen ett omedelbart utslag, visa tusen exempel emot ett, att den gifvit anledning till den varmaste vänskap. Den aktning, som förvärfvas i dödens åsyn, går genom lifvet. De två korsade klingorna äro oftast endast en stålbrygga, slagen emellan tvänne hjertan, på hvilken de ingå ett fast förbund. Tänk dig föröfrigt en olycklig utgång, du har barn . . .

— Jag har tvänne: min heder och min ära. I denna punkt tänka vi olika. Har ni intet annat att säga?

— Nej, Creutz, nej.

Creutz gjorde en ny rörelse, för att lemna rummet. Ehrenpreutz skiftade färg.

— Vänta, ropade han ännu en gång, vänta. Du vill således icke ingå på min önskan.

— Nej!

— Olycklige, utropade Ehrenpreutz, till hvilket steg tvingar du mig icke! Men hör mig ännu ett ögonblick. Afböjer du icke allt närmande — vare sig vänligt eller fiendtligt — med Puke; så nödgar du mig att

genom en förolämpning, om äfven i allas närvaro här, uppresa en oöfverstiglig mur emellan er.

— Det är er rättighet att handla fritt och efter eget godtfinnande; men intill dess en sådan oöfverstiglig mur finnes emellan oss, fortsätter jag den väg, som pligten bjuder mig att gå.

— Välan då!

Vårt moraliska väsende utöfvar alltid ett stort och underbart inflytande äfven på vårt yttre. Ehrenpreutz, en gammal gubbe, utan något egentligt anseende till figur och hållning, syntes i detta ögonblick få båda delarna. Hans figur växte, hans hållning blef säker. Den föresats, han fattat, spände nerverna, vidgade bröstet, höjde pannan. Hans normala tillstånd var icke sådant, han befann sig nu i ett extra ordinärt: han var utom sig sjelf: sinnesrörelsen höjde hans krafter, lifvade hans mod, eldade hans själ.

Creutz kunde ej undgå att se det något ovanligt försiggick inom honom.

— Hvad ämnar ni göra, frågade Creutz. Ingen offentlig skandal. Vill ni tala vid Puke, så för jag honom hit.

— Det går an. Gör det; men bed då baron Wrangel komma med.

Efter en stund stodo de tillkallade framför honom.

Dessa personers sammanträffande var för dem af en icke obetydlig vigt. Puke — som aldrig anat Ehrenpreutz's ovilja — hade känt sig djupt förolämpad af hans sätt att mottaga honom, vid hans uppträdande inför hofvet, destomera som det äfven var oförväntadt. Förgäfves hade han i sin själ sökt efter någon anledning dertill. Visserligen var det honom bekant, att en stor och smärtsam hemlighet hvilade i bakgrunden af hans fars lif; men Ehrenpreutz, som säkerligen var invigd i den, hade, det oaktadt, alltid visat fadren den utmärktaste välvilja och ömhet. Ju mera han derföre

granskade förhållandet, desto mera förbittring kände han; men det var denna dystra förbittring, som icke ger sig luft i onödiga utrop, utan tyst och förtärande sluter sig inom sig sjelf. Med en outsägligt stor harm trädde han också nu inför Ehrenpreutz, väntande ett upplysande slag, men äfven beredd att bemöta det efter förtjenst. Ehrenpreutz's förolämpning hade öfverkorsat minnets alla barndomsräkningar — och bladet var tomt i hans hjerta. Han kände att stunden var inne att skrifva en ny rad der och anade, liksom man i luften anar åskans stundande utbrott, att den skulle blifva af en förfärlig betydelse.

En kort stund betraktade Ehrenpreutz honom; men i denna blick låg icke mera någon lidelse eller oro, utan en gammal mans försigtiga tveksamhet, då han i ett vigtigt moment hastigt och på en gång öfverskådar sitt hela lif. Från sitt oförställda, mera passionerade samtal med Creutz, kände han nu nödvändigheten att begränsa sig.

Baron Wrangel, ännu i sina tankar upptagen af Pechlins yttranden, syntes icke genast sätta sig in i de öfriges sinnesstämning. Men snart märkte han det tysta, fastän kalla hotet omkring sig, och hans blick flög forskande från den ene till den andre.

— Kapten Puke, talade Ehrenpreutz, om ni varit en lika förståndig och klok man, som, efter hvad man påstår, tapper; så hade ni insett att en man vid mina år och i den ställning, hvaruti jag stod till er far, icke utan giltiga och stora skäl behandlat er så, som jag gjorde på Drottningholm.

Ehrenpreutz började långsamt — han tycktes hafva svårt att finna uttryck för hvad han ville säga; men han var fullkomligt lugn, eller tycktes åtminstone vara det.

Vid hans sista ord ilade en hastig darrning genom Pukes leder; men han svarade intet, utan förblef tyst.

Wrangel intogs af synbar ledsnad: han anade hvad som skulle följa. Creutz var uppmärksamheten sjelf.

— Men i stället, fortfor Ehrenpreutz, har ni, som lånar alla edra inspirationer från värjan, utmanat grefve Creutz och v. Röhr.

Intet ord föll till svar från Pukes läppar.

Det sätt, hvarpå Ehrenpreutz yttrade sig, visade att han nu var herre öfver sitt ämne och gick till ett bestämdt mål.

— Lemnande er fullkomlig rättighet att uppfatta mig, huru ni vill, får jag härmed förklara er, att ni, vare sig såsom vän eller fiende, är lika litet berättigad att hafva någon affär med män af obefläckad ära.

Det obevekliga i den gamle mannens ord stod i denna stund i fullkomlig öfverensstämmelte med det lika obevekliga i hans anletsdrag och utseende.

Puke slog endast sina armar i kors öfver bröstet.

— Jag måste på en gång säga er allt, fortsatte Ehrenpreutz, för att också på en gång göra slut på alla förhållanden emellan er och dem.

Huru djupt och sargande hvarje ord än skar genom Pukes hjerta och själ, bägge lågande af ära och ridderlighet, af tro och heder, rörde sig ingen enda muskel i hans ansigte. Hans kinder blefvo blott allt blekare och blekare, hans panna allt mera hotande och hotande.

— Vet ni hvad er far var?

Ett iskallt och föraktligt leende ilade öfver Pukes ansigte.

— Han var en lifdömd fånge — som endast räddade sig med ett falskt namn. I lagmannen, baron Wrangel ser ni den jurist, som länge, ehuru fåfängt, sökte att återställa hans ära. I mig ser ni den, som af gammal bekantskap undanryckte honom ifrån stupstocken.

Ingenting syntes förmå rubba Pukes marmorfasta

orubblighet. Blek, som ett lik, men kall, som en snöstod, rörde sig icke ens en enda led hos honom. Endast hans ögon tycktes nästan sjunka in.

Ehrenpreutz, hitintills blott ledd af sin egen tankegång, genomdarrades oemotståndligt af en hemsk känsla, då han nu slutat och märkte den dystra, hotande blicken, som nästan kom liksom från en dödskalle.

— Baron Wrangel, tillade han derföre, liksom för att förse sig med ett skyddande bröstvärn, är mitt vittne.

Ett andedrag, så djupt, som hade det varit bottenlöst, höjde dervid Pukes bröst. Gestalten fick åter lif, eld, blixt.

— Om ni vore en ung man, herr grefve, en man vid mina år, talade Puke, så hade ni redan legat död vid mina fötter: buga er, min herre, för edra år, som rädda ert lif. Ni var min faders vän, säger ni, och anklagar honom, sedan han är död; detta öfvertygar mig att ni var en falsk vän. Att ni ej anklagade honom medan han ännu lefde, vittnar om att ni ej vågade det; att ni gör det, sedan han är död, vittnar om att ni ej tror er ega något mera att befara. Ni framdrager baron Wrangel såsom ert vittne. Jag ärar honom högt, emedan jag är öfvertygad att han var min fars, liksom han är min, redbare vän; men äfven hans intyg betyda ringa, ty — jag är son. Er afsigt är att vanära mig med min fars förmenade vanära. För ut, min herre, hvart ni vill, er berättelse, anlita alla edra vänners lungor, förvandla ämnet till en visa, att sjungas af gatpojkarna: intetdera skall rubba min själs tro på min fars redlighet: ty mera tillit än edra ord ingaf mig hans öppna och rena panna, mera förtroende hans flärdfria karakter. Beträffande er fordran att icke, vare sig som vän eller fiende, tränga mig in på er, ämnar jag icke underkasta mig någonting, i hvilket jag icke är öfver-

ens med mig sjelf. Jag har mod och beslutsamhet, min herre, för oss båda två. Förgäfves söker ni att mana upp ur grafven min fars vålnad, för att betvinga mig. Skulle en skugga hvila öfver hans ära, eger jag till och med kraft nog att sönderslita bandet med honom. Hvarje man må ansvara för sig, börja sin egen ätt. Må det stå en och hvar öppet att smeka sin fåfänga med bortgångna fäders ära; men eger han ingen sjelf, så rider han likväl på en dålig käpphäst genom verlden. Jag smickrar mig icke, men vet att jag förtjent en redlig och tapper mans ridderskap på fältet, och låter ingen trampa sporrarne af mig. Mitt enda adelsbref är denna värja, och med den och min själs lugna förtröstan till en högre makt hejdar ni mig icke på min väg; i öfrigt har grefve Creutz hört er anklagelse och det må stå honom öppet att strida eller icke. Förkastar han min utmaning — vid himmelen — det skall icke ens lägga en rynka på min panna.

Ehuru vreden och förtrytelsen omisskänneligen darrade — såsom elden i djupet af vulkanens barm — under hvarje Pukes ord; låg det dock i sättet, hvarpå han framkom med dem, en så fast och säker hållning, att han, oaktadt obetydligheten af de använda medlen, likväl, tillfölje af det koncentrerade och taktiskt kloka bruk han gjort af dem, stod segrande der, men en segrare öfver bataljefältet af ett krossadt hjerta.

Wrangel tryckte hans hand.

Ehrenpreutz förblef mållös.

— Kapten Puke, yttrade Creutz, under det han räckte honom sin hand, vi mötas. Ni skall få vidare underrättelser genom edra sekundanter.

Utan att yttra något enda ord, vände Puke dem ryggen. Hans gång var stadig och lugn. Likgiltig, huruvida han nedlagt sin motståndare eller icke, kastade han icke en gång en blick tillbaka. Torde hända tänkte han ej ens längre på Ehrenpreutz, utan fastmera blott på vidden af det djupa sår, som blödde i hans själ. Hans öga stod stilla, men i dess djup brann en mörk eld. En sådan seger till, tyckte man sig läsa deri, och jag är förlorad. Men hans smärta var klädd i jernpansar, ogenomtränglig för hvar och en annan.

Samtalet hade egt rum i grannskapet af det lilla kabinettet, hvars dörr stod öppen, och han begaf sig dit in.

De tvänne alabastervaserna spredo der ett behagligt sken öfver föremålen. Det var en slags tivoliupplysning, full af förtrollning; ett slags magiskt månsken, helgadt åt kärlek, drömmar och suckar.

Det fanns något i denna tempererade belysning, som lade sig bedöfvande omkring hans beklämda bröst.

Här sjönk också hans hufvud ned, och han gömde ansigtet i sina händer.

— Puke, hviskade i detsamma en röst. Ack, ni här?

För hans öra ljöd rösten, som en ren och mild musik långt bort ifrån, som ett lärkslag från hans barndom, som ett tonfall från hans skönaste dagars paradis, som ett ord, hvilket kallade honom åter till lif och hopp. Hans händer sjönko ned. En rodnad — lätt och försvinnande — gled öfver hans ansigte. Liksom i en ram, omfattade ögat förebilden till den ljufva gestalt, som fyllde hans hjerta med skönhet och tjusning.

Tusende tankar trängde sig i detta ögonblick på honom; men han hade ej ord för en enda.

Alma hade rest sig upp från soffan.

— Om ni vill träffa mig, Puke, sade hon, så an-

mål er till audiens hos drottningen. Tyst, jag tror någon kommer.

Äfven Puke hörde lätta, hastiga steg nalkas. Amanda stod också i detsamma i dörren.

— Kom in, Amanda, bad Alma, hvarför stannar ni der?

— Kapten Puke förskräcker mig, svarade hon. Ser ni så blek han är. Något upprörande har inträffat.

Alma märkte äfven nu Pukes förändrade utseende. Oaktadt all den beherrskning han egde, befann han sig i ett öfverretadt, spändt tillstånd. Hans bröst höjde sig.

— Qvinnan, sade han slutligen, eger icke samma erfarenhet af verlden, som mannen. Hon lefver stilla och fredligt bland hvardagsförhållandernas små bestyr. Med edra behag, eder skönhet och edert milda lynne möblera ni ert lif till en täck budoir åt trefnad och kärlek; då deremot mannen sysslar liksom i en verkstad — en annan smedja — med ständigt nya jern i elden. Vi talade för en stund sedan om kriget — det finnes äfven ett annat krig än det på öppna fältet — kriget med vårt eget öde, kriget inom oss. Säg mig, vet någon af er hvad en sådan strid vill säga?

Alma lade mindre märke till sjelfva frågan, än till den smärta, som uttryckte sig i den.

— Jag skulle svara er, genmälde Amanda, men grefvinnan Fersen bad mig uppsöka fröken och återföra henne till sällskapet. Vi måste således lemna er.

Alma och Amanda hastade derifrån.

Det föreföll Puke, som om en dröm sväfvat förbi honom, en hägring af en skönare och bättre verld.

Puke hade stannat ett ögonblick på tröskeln till den stora salongen.

— Att endast ädle och adlige män, yttrade Fersen, redan hos våra hedniska förfäder blifvit förordnade till drottar, som då voro de högste både andlige och verldslige embetsmän, intygar redan Jornandes i det sjette seklet, i det han upplyser, att desse adlige personer kallades Pileati eller hattbärare, emedan hatten icke allenast fordom varit och är ett frihets- och privilegii-tecken, utan ock hos de gamle greker varit ett kännemärke af adelskap.

Puke lyssnade till hans ord.

— Af våra gamla sagor inhemtas ock, att blott de fordna jarlar och hersar, som i visst hänseende svara, icke allenast emot våra grefvar och friherrar, utan ock emot ridderskapet och adeln i gemen, innehaft de högsta civila och militära embeten i riket.

Puke förstod att fråga uppstått om adelns företrädesrättigheter, och att Fersen framställde sin mening derom.

— Uti de under det trettonde och fjortonde seklet utfärdade publika handlingar finner man öfver allt, att då riksens råd uppräknas, tilläggеs efteråt det ordet milites eller riddare för dem, som verkligen varit riddare; men efter deras namn, som voro blott adel, ordet armigeri eller svena a vapn, jemväl blott svena eller ock väpnare; med hvilka namn ridderskapet och adeln den tiden, och äfven långt efteråt, blifvit utmärkt och åtskiljd; hvaraf ses, att riksråds-embetet hela den tiden innehafts af adeln.

Ehuru Puke umgåtts med många menniskor, hade han ej förut sammanträffat med ett så stort, på en gång samladt, antal af rikets hög-adel, som nu. Det var också för första gången, som han hörde aristokratiens innersta tankar ljuda.

— Författaren till konunga- och höfdinga-styrelsen råder ock, att en konung bör utvälja till rådgif-

vare eller rådsherrar välbyrduga män — nobiles — det är adlige personer.

— Utom den ofvan anförda gamla praxis, att det fordna ridderskapet och adeln, under namn af jarlar, hersar, riddare, svena och väpnare, ständigt allena beklädt riksråds-embetet, med de flera, i förra tider, samma syssla åtföljande särskilde höga embeten, har ridderskapet och adeln, i sednare tider, äfven derpå skriftligen erhållit privilegium af framfarne svea konungar, af hvilka konung Christopher allraförst låtit införa det i sin utgifna lagbok.

— I Calmare-recessen blifver denna rättigheten för ridderskapet och adeln vidare bekräftad, samt dem tydligen exclusive tillegnad.

Fersen tystnade för ett ögonblick. Med stolthet såg han sig omkring.

— Under de följande konungar, fortfor han derefter, intill år 1587, finner man väl icke, att denna ridd. och adelns rättighet blifvit specielt bekräftad; likväl är densamma uti ridd:sk. och adelns, af den tidens icke mindre än af de förra konungar, confirmerade privilegier implicite med inbegripen, då de om alla sina gamla rättigheters åtnjutande försäkras; utom det att af riksråds-eden kan slutas, att de då verkligen varit adlige personer, efter de deruti, jemte eds-förbindelsen, försäkra konungen om sin trohet på adelig ära och redlighet.

Fersens stämma ljöd ren och klar, och hans omgifning följde med uppmärksamhet hvarje hans ord. Om en enda mörk och dyster tanke, som Ehrenpreutz intryckt i Pukes själ, vikit bort, skulle säkerligen äfven han med större deltagande följt framställningen.

— Men konung Johan III har uti sin förening med dess son, hertig Sigismund, uttryckligen stadfäst ridderskapet och adeln i denna deras urgamla rättighet till de högre embeten i riket.

— Likaledes har konung Sigismund i sin konungaförsäkran, gifven ridderskapet och adeln vid sin kröning, bekräftat samma rättighet.

— Konung Sigismunds efterträdare, kon. Carl IX, ehuru eljest icke gynnare af adeln, har jemväl i sina ridderskapet och adeln vid kröningen förlänte privilegier än vidare befästat samma stånds urgamla rättighet till de högre tjenster.

— Isynnerhet har kon. Gustaf Adolf i tre särskilda akter souteneral och bibehållit ridderskapet och adeln i oftanämnde förmån, att enskildt få bekläda riksens höga embeten.

— Bemälde konungs dotter och efterträdare på thronen, drottning Christina, har ord ifrån ord confirmerat dess faders privilegier för ridderskapet och adeln, och således äfven den punkten, hvad ridderskapets och adelns rättighet till de högre tjensterna angår.

— Icke mindre har kon. Carl Gustaf, vid dess anträde till regeringen, uti sin riksens ständer gifne försäkran, icke allenast utfäst sig, att bibehålla ridderskapet och adeln vid de högre tjensterna, utan ock specificerat, hvilka för höga embeten den tiden ansågos.

En harmfull känsla började småningom intaga Puke. Ju längre Fersen kom i ämnet, desto mera syntes han vilja inkräkta åt adeln af samhällets gemensamma, högre attributer. I denna harmfulla känsla glömde han för ett ögonblick sig sjelf, och den grämelse, som genom Ehrenpreutz's förklaring bemäktigat sig honom. "Är då nationen intet", frågade han sig, "och adeln allt? Intager adeln en öfver folket så hög ställning, att den ensam är berättigad att, på alla andras bekostnad, betrakta sig såsom det, inom samhället enda, värdiga Guds folk?" Med större interesse började han äfven nu att lyssna till Fersen.

— I den nya förbättrade reger:gs.-formen, som un-

der konung Carl XI:s minderårighet af riksens ständer antogs och bekräftades, blifver ridderskapet och adeln uttryckligen denna rättighet exclusive tillerkänd.

— Som, oaktadt detta ridderskap. och adelns privilegium, ett eller annat præjudikat under kon. Carl XI:s minderårighet sig tilldragit, då andre, utom ridderskapet och adeln, med någon hög charge blifvit benådade; anförde bemälde stånd deröfver besvär vid riksdagen år 1664, då de blefvo af regeringen försäkrade om, att blifva vid sin rättighet bibehållne. Visserligen hade äfven Puke skänkt adeln en ganska stor betydelse; men så uteslutande, som statens alla väsendtliga fördelar af Fersen underlades dess oinskränkta maktbegär, hade han dock icke föreställt sig den. Det tycktes nästan, som om Fersen i aristokratiens interesse ville med uppräknande af alla förekommande fakta, liksom befästa samhällets alla höjder.

— Vid anträdet till regementet gjorde kon. Carl XI ridderskapet och adeln en alldeles lika försäkran, som dess herr fader, angående de höge tjensters i riket beklädande, och ehuru sedermera souverän och adeln nog ogunstig, behöll han dem likväl dervid i sin testamentariska författning om riksstyrelsen efter sin död.

— Straxt i början af den återvunna friheten blef ridderskapet och adeln icke allenast indirecte i regeringsformen af år 1719, utan äfven directe af drottning Ulrika Eleonora, så väl i dess höga försäkran, som dess ridderskapet och adeln gifne privilegier, vid sin urgamla rättighet till de högre embeten orubbade bibehållne.

— I regeringsformen af år 1720, som ännu är en gällande grundlag, har ridderskapet och adeln, tillika med de andre riksstånden, blifvit försäkrade om bibehållande vid sina gamla privilegier i gemen; och tre år derefter, då ridderskapets och adelns privilegier

speciell confirmerades, blef denna punkten om deras rättighet till de högre embeten jemväl der upptagen och inryckt.

— Sist måste ock hans majestät konung Adolf Fredrik i bägge dess gifna höga försäkringar, både såsom arffurste och konung, i gemen försäkra ridderskapet och adeln om orubbadt åtnjutande af deras rätt, friheter och privilegier, hvarunder den rättigheten, som jag nu försvarar, oförnekligen äfven begripes.

Puke hade allt för liten kännedom om den politiska strid, som gäste inom fäderneslandet eller sönderslet det; endast under flygtiga samtal hade han förnummit ett och annat derom. Men när han nu hörde, och det utaf en af rikets förste ädlingar sjelf, hvilken ställning detta stånd yrkade att få intaga och bibehålla, blef den politiska tvekampen partierna emellan för honom deraf en naturlig följd.

För hans omdöme lät det icke bestrida sig, att i och med detsamma, som adeln ansåg alla högre och vigtigare embeten såsom sina naturliga och sjelfskrifna rättigheter, så skulle den, såsom en nödvändig följd deraf, äfven anse sin medfödda rätt vara, att ensam styra hela landet. Den svenska historiens mysterier klarnade för hans själ vid denna tanke, liksom för en uppgående solstråle. Han tyckte sig förstå orsakerna till och betydelsen af dess inre strider — striderna emellan konungamakten och adeln — samt folkets naturliga kärlek för den förra, i opposition emot den sednare.

— Sedan jag här visat, fortsatte Fersen, att ridderskapet och adeln ifrån urgamla tider tills än i dag blifvit i en oafbruten följd af tid genom rikets grundlagar bibehållne vid de högre embeten i riket, såsom en dem enskildt tillhörande rättighet; vill jag nu äfven visa, att de egt och ega samma rättighet till vissa lägre sysslor.

"Det skall blifva anmärkningsvärdt," sade Puke vid sig sjelf, "att erfara huru långt dessa rättigheter vilja gå."

— Så länge i de äldre tider ej var utstakadt, hvilka tjenster rätteligen borde för de högre anses, sträcktes ofta denna ridderskapets och adelns rättighet till råders i kollegierne, lagmäns- och häradshöfdinge-sysslor; men som sedermera en ändring skett med de förr vidsträckta högre embeten, och i regeringsformen en viss grad blifvit utstakad, hvarifrån de böra räknas, anses nu mera sådana sysslor icke för några högre tjenster.

— De lägre tjenster, hvarvid riddersk. och adeln än i denna tid blifva bibehållne, äro alla officerare-beställningar vid adelsfahnan. I 1719 års regeringsform blefvo ock kanslijunkare-sysslorna unge adelsmän tillerkände; hvilket dock icke i 1720 års regeringsform blifvit infördt.

— Att den här ofvanföre ridderskapet och adeln i Sverige, ifrån så urgamla tider och i en så lång följd af år, uti riksens grundlagar och andra publika handlingar tillaggde rättighet detta stånd ännu i denna dag tillkommer, kan ock deraf med visshet slutas, att samma rättighet aldrig någonsin, förrän nu på en tid, blifvit ifrågasatt.

— Som ingen regel gifves utan undantag, kan väl icke nekas, att ju en och annan gång kan hafva händt, att någon, utom adeln, blifvit till någon af de högre tjenster befordrad; men så har en sådan antingen med detsamma blifvit af konungen utnämnd till adelsman, eller ock icke haft några af adel, som med honom varit kompetente sökande. Skulle det ock utom sådana händelser skett, är det blott præjudikat, som, ehuru af ridderskapet och adeln med stillatigande ansedt, likväl aldrig kan häfva en så vigtig punkt af deras privilegier. Ty man vet nogsamt, quod non exemplis sed

legibus judicandum, att man icke bör döma efter exempel, utan efter lag och rätt . . .

Puke hade hört nog. Utan att underrätta någon derom, lemnade han Pechlins hus. Då han utkom på gatan, stod natten stjernklar och hög öfver hans hufvud. Himmelen, detta omätliga haf i hvila, med sin skärgård af tusende sinom tusende vinkande, silfverskimrande öar, denna oändliga, af Guds egen hand öfver skapelsen hvälfda dôme, huru fridfull och huru lugn var icke den, och likväl, endast en tanke på den skugga af vanära, som man velat kasta på hans far, och hela detta så herrliga fält af klarhet sjönk ned, såsom en enda kolsvart sky i hans själ.

ÅTTONDE KAPITLET.

Puke och Amanda.

Det var dagen efter föregående tilldragelser. Natten hade försvunnit för Puke, såsom en enda mörk tanke, hvälfvande sig öfver en sårad känslas växande harm. I den yttre verlden hade han hört aftonens sista buller dö bort; men inom honom bultade och klappade ännu alltjemt hans vakande, hans oroliga hjerta; han hade sett stadens ljus slockna, det ena efter det andra, men ett slocknade ej, det var en stråle i hans själ, vid hvilken han läste de ord, som behofvet att rättfärdiga faderns minne allt djupare och djupare ingräfde i hans bröst.

Mot morgonen sjönk han ned i en stol, och en stilla blund sänkte sig öfver hans själ.

I drömmen visade sig hans far för honom. Han tyckte sig stå vid hans dödsbädd. Gestalten var så blek och afmagrad, men så hög och ädel, så vänlig och så god.

— Det var väl att du kom, min son, tyckte han sig höra den döende yttra; jag har så mycket att säga dig . . .

Men dödens engel stod i detsamma vid hans andra sida med ett utrunnet timglas i sin hand.

— Din stund är slagen, hviskade denne, kom, kom!

— Låt mig få säga min son ett enda ord . . . blott ett enda . . .

— Kom, Herren kallar dig, kom!

Och Puke såg i drömmen, huru dödens engel betäckte fadern med sina vingar och försvann med honom uppe i himmelen, der hans sista, vänliga leende smälte tillhopa med stjernornas lika vänliga glans.

När Puke vaknade, stod redan den nya dagens sol högt på himmelen. Förskräckt, liksom hade han försummat en dyrbar tid, sprang han upp.

— Jonas! ropade han.

Dörren gick upp och Jonas stod framför honom.

Jonas var en gammal veteran, som följt Puke från krig till krig; en bepröfvad tjenare — tapper, förståndig och tillgifven.

— Äro hästarna sadlade?

— Längt för detta, kapten.

— Hvad är klockan?

— Tio.

— Hvarför har du ej väckt mig?

— Ni har ej befallt mig det.

Uppfostrad i fältlifvet, var Puke ej van att göra sig mycket besvär vid toiletten. Efter några få ögonblick var han färdig.

— Du skall följa mig, Jonas, befallde han denne, kom!

Jonas följde gerna sin husbonde, och den gamle kastade sig icke mindre raskt och hurtigt upp på sin häst, än Puke sjelf. Utkommen på gatan, syntes Puke vilja taga igen den förlorade tiden. Med sporren tryckt i den eldige springarens sida och lösa tyglar gick det undan. Vägen förde till baron Wrangel. Snart stannade de också utanför hans port.

— Är baron hemma? frågade Puke en karl vid porten.

Den tilltalade svarade icke genast, utan betraktade honom fundersamt.

— Herrn ä' ju kapten Puke? anmärkte han omsider, jag . . .

— Jag frågar dig ej hvem jag är, utan om baron är hemma?

— Han är borta.

— Redan borta! Hvart begaf han sig?

— Jag har fått befallning att icke upplysa någon derom mer än en enda.

— Och denne ende är jag — låt mig då få höra det.

Karlen ref sig i hufvudet.

— Baron bad mig säga kapten, ifall kapten skulle söka honom, att han begifvit sig till slottet.

Puke kastade om sin häst, och det bar af i motsatt rigtning.

Ehuru hofvet ännu uppehöll sig vid Drottningholm, stod likväl icke det kungliga slottet öde och tomt.

Detta slott, sådant som det i sin arkitektoniska gestalt, majestätisk och snillrik, visar sig ännu i dag, hade endast få år före denna tid, en annan Pallas Athenæ, fullfärdigt framsprungit ur Nikodemi Tessins, ännu efter hans dödliga bortgång, i sina herrligaste tankar arbetande själ. Den kungliga familjen inflyttade nemligen i slottet först 1753.

Redan vid början af Skeppsbron lemnade Puke sin häst till Jonas och fortsatte sin väg till fots.

Sedan Puke lagt bakom sig den vidsträckta borggården, inträdde han i det östra, så kallade Logårdshvalfvet, hvarifrån han tog vägen uppföre den för sin ädla stil så beundransvärda, sköna trappa, som leder till den kungliga familjens våningar.

Hofbetjenterne sprungo om hvarandra — den kung-

liga familjen väntades någon af dagarna — men man visste ännu icke hvilken.

Då Puke inkom i audiens-rummen, märkte han likväl att en allt ordnande, sammanhållande och styrande hand saknades. Alla voro upptagna af olika göromål; men ingen fanns, som kunde lemna någon upplysning om baron Wrangel. Den ene trodde sig väl veta, att han blifvit sedd på slottet, den andre förnekade det, den tredje visste ingenting.

Puke steg på.

Anländ till ett inre rum, hejdades han plötsligt af en lifdrabant.

— Hvem är ni, min herre? frågade denne.

Puke upplyste hvem han var.

— Har ni blifvit hitkallad?

— Nej.

— Hvad vill ni?

— Träffa baron Wrangel.

— Han finnes ej här.

— Han skall finnas här.

— Dét är möjligt, jag vet det icke; ni får ej gå längre.

Skyldig att lyda, ämnade Puke draga sig tillbaka, då Wallenstjerna, som igenkänt hans röst, i detsamma utkom.

— Dét var väl att jag träffade er, yttrade Puke; baron Wrangel skall vara här.

Wallenstjerna såg sig försigtigt omkring innan han svarade.

— Är ni verkligen icke kallad hit? sporde han derefter; ni kan vara uppriglig, är ni icke det?

— Det är jag icke.

Wallenstjerna såg misstroget på honom.

— Här är något vigtigt, underligt, oförklarligt å bane, fortfor han. Kom hit åt sidan . . . och han drog Puke med sig till en aflägsnare del af rummet.

Vi känna Wallenstjerna; han var icke den, som band sin tunga, när han en gång fattat förtroende för någon.

— Ni tillhör ju oss? frågade han.

Puke förstod ej rigtigt hans fråga.

— Jag menar, förklarade Wallenstjerna, att ni tillhör hofvet?

— Drottningen eger att befalla öfver mig.

— Vi förstå hvarandra. Drottningen är hofvet. Hofvet är vi. För fan, jag säger att underliga saker tilldraga sig här. Någonting förestår oss . . . någonting förestår oss . . .

Af förnöjelse gnuggade han händerna emot hvarandra.

— Löjtnant Wallenstjerna, afbröt honom Puke, vill ni underrätta baron Wrangel att jag är här?

— Omöjligt. Vid hofvet heter det alltid — vänta. Vi hafva god tid på oss. Ah, betänk . . .

Och Wallenstjerna strök af tillfredsställelse åter händerna emot hvarandra.

— Betänk om . . . om . . . om . . .

— Om . . . om . . .

Wallenstjerna lutade sig ned till Pukes öra och hviskade sakta, liksom han befarade att någon eljest skulle kunna höra ett ord deraf:

— Om det brister löst.

— Hvad menar ni?

— Känner ni löjtnant Silfverhjelm — lifdrabanten?

— Det är första gången jag hör hans namn.

— En förbannadt duktig karl — rask — hurtig — en god kamrat — skulle hellre låta döda sig, än förråda en vän. Tänk er derför vår förvåning, när han för några veckor sedan helt hastigt försvann, liksom hade en stormvind på en gång fört honom bort. Värderad och afhållen, som han var, beslöto kamraterna att söka nedtysta saken. Och vår chef gaf — desto

bättre — äfven en vink om att dölja hans flykt såsom en hemlighet. Den ena veckan gick sålunda efter den andra — och han förblef borta. Vi hade också redan öfvergifvit hoppet att återse honom, då han i natt — Hermelin och jag hade nyss lemnat Pechlins hus och voro på väg till våra rum — helt oförmodadt åter stod midt framför oss. Vår glädje var obeskriflig. Frågor haglade på frågor.

— Det der är godt och väl, herr löjtnant, afbröt honom Puke, men jag måste träffa Wrangel. När han är här, kan ju ni . . .

Men Wallenstjernas tankar hade nu fått sin egen rigtning — han hörde icke ens hvad Puke yttrade.

— Frågor haglade, fortfor han, fråga på fråga. Silfverhjelms återuppträdande var också en cause celebre.

— Hvarför försvann du?

— Jag var sjuk.

— Hvarifrån kommer du?

— Från sjuksängen.

— Hvar har du varit?

— På sjukhuset.

Wallenstjerna skrattade.

— Silfverhjelm såg så frisk ut, fortfor han, som om han kommit från en lustresa. Han hade också ännu icke hunnit att taga af sig reskläderna. Han bedrog oss, det var klart. Vi beklagade honom emellertid för det straff, som väntade; men han svarade med — kan ni gissa — med att förevisa oss ett af chefen sjelf underteckDadt kurir-pass. Chefen och han hade gemensamt spelat oss ett spratt. Hvad säger ni derom? Förträffliga karlar, Silfverhjelm och chefen. Ha, ha, ha! Men ni skall få höra mera. Silfverhjelm följde med oss hem. Vi sutto ännu uppe och pratade, då vid midnattstid eller något sednare helt oförmodadt en page anländer med befallning, att vi alla tre skulle inställa

oss här. Vi följde. Anlända till drabant-salen, funno vi ett par kamrater före oss. Man berättade att ett ekipage en stund förut ankommit från Drottningholm med grefvinnorna Brahe och Hård, samt att de befunno sig i några af smårummen. Kan ni förklara detta? Sedan dess hafva blifvit hitkallade, jag vet ej allt hvad för personer: adelsmän, prester, borgare och bönder, under det att den djupaste hemlighets-slöja är kastad öfver det hela. Tror ni icke att detta bebådar något? Wrangel hitkallades redan kl. 4 i morgse, och han är ännu derinne. Äfven Silfverhjelm är der. Af mycket mindre kunde man sluta till krig; af detta till . . . han lade handen på sin mun . . . jag spår stora saker . . . må de inträffa . . . jag önskar ingenting högre. Att gå så här och göra ingenting, är fan så tråkigt. Säg mig ärligt, kapten Puke, har icke äfven ni blifvit hitkallad?

— Jag har inställt mig, för att träffa baron Wrangel.

— Jag glömde att nämna, att drottningen skall hafva insjuknat.

— På Drottningholm?

— Hastigt och häftigt.

Under det att Puke och Wallenstjerna ännu samtalade, hörde man en dörr öppnas från de inre rummen samt ljudet af raska och hurtiga steg.

— Tjenstgöringen är nu slut, tillkännagaf en röst i rummet innanför; hvar och en får begifva sig till sitt, men en i sender . . . utan uppseende. Hvad ni sett eller hört begrafves i evig tystnad.

— Det är Silfverhjelm, som talar, anmärkte Wallenstjerna.

— Är grefvinnornas ekipage, frågade vidare samma röst, ännu framme?

— Det har redan väntat, svarade en annan stämma, nära en halftimme.

Ånyo öppnades de inre dörrarna.

Mjuka, elastiska steg hördes.

Ett ögonblick sednare, och tvänne fruntimmer utträdde, båda två med nedfällda, täta slöjor för sina ansigten.

Då de passerade genom rummet, bugade sig Wallenstjerna och Puke, hvarvid det ena fruntimret — under det hon lyftade på en flik af slöjan — artigt helsade dem.

Det var grefvinnan Hård.

Det andra fruntimret rörde ej på hufvudet. Med betäckt ansigte, och utan att se sig omkring, passerade hon rummet.

Silfverhjelm följde dem.

Snart hade alla tre försvunnit i vestibulen, och en stund derefter hörde man, huru deras ekipage rullade ut genom slottshvalfvet.

Wallenstjerna kastade en misstrogen blick efter dem.

— Tror ni, kapten Puke, att den der andra verkligen var grefvinnan Brahe? Jag har mina egna tankar. Det var mera majestät i hennes hållning, än grefvinnan har.

Puke stirrade efter henne; äfven han hade gjort sina anmärkningar.

— Jag måste lemna er, yttrade han, jag har brådtom.

— Hvarthän?

— Baron Wrangel har ännu ej kommit ut. Han måste således finnas qvar här. Sedan posterna äro indragna, skall säkert ingen neka mig att gå vidare.

Han gick.

Alla poster voro försvunna. Från rum till rum vandrade Puke framåt, utan att blifva hindrad. Endast ljudet af hans egna steg följde honom.

Visserligen syntes här och der en af slottets vaktbetjening, sysselsatt med att ordna ett eller annat,

men de lyftade knappast upp sina hufvuden, för att se efter honom.

De ansågo honom för någon, som var befalld dit och endast gick i sitt ärende.

En dyster känsla intog Puke, under det han vandrade genom de stora gemaken. Det föreföll honom, som om han ensam gått fram genom en ödelagd verld.

Han befann sig i midten af ett utaf rummen, då han ett stycke framför sig upptäckte ett fruntimmer, som, med ryggen vänd åt honom, stod i en uppmärksam och lyssnande ställning.

Vid hennes anblick stannade äfven Puke och betraktade henne. Hennes vext var reslig och smärt, den svarta klädningen föll smidig och mjuk ned omkring de smärta och ädla formerna, och det silkeslena håret, svart som nattens drottnings, ringlade sig bakåt nacken i rika lockar.

Puke trodde sig igenkänna den vackra figuren, och han fortsatte åter sin gång.

Vid det första steg, han tog, måtte ljudet deraf ha' nått fram till henne, ty i detsamma vände hon sig om.

Puke hade icke misstagit sig.

Amanda och han stodo framför hvarandra.

En hög rodnad purprade hennes eljest så bleka kinder, och ögats glans tycktes på en gång fördubblas.

Puke återsåg henne icke med missnöje. Den sydländska liflighet, som han upptäckt hos henne aftonen förut, behagade honom. Sjelf i djupet af sin själ eldig, som en vulkan, oaktadt han vandt sig att hejda dess utbrott, sympathiserade han med eldigheten hos henne.

Båda två iakttogo dock tystnad, liksom öfverraskade af hvarandras åsyn.

Amanda älskade, älskade uppriktigt och häftigt. För henne hade hitintills alla männer varit fullkomligt likgiltiga; all den beundran, de skänkt henne, hade gli-

dit förbi hennes själ. Men Pukes lugna och allvarliga väsende gjorde på en gång ett outplånligt intryck på henne. Det fanns också emellan dem ett förvånande tycke. Samma bleka anletsdrag, samma korpsvarta hår, samma mörka eld i ögonen. Då hon betraktade honom, tyckte hon sig se sig sjelf liksom i en spegel, men i manligare, kraftigare, mera starkt formad gestalt. Denna upptäckt blef också för hjertat en ljuf hemlighet, som smekte hennes känsla och sinne med förtrollande fantasier. Honom, endast honom, hviskade der en röst, innan hon ännu ens hade talat vid honom. Sedan hon åter talat vid honom, hängaf hon sig uteslutande åt sin böjelse. Huru hvardagliga föreföllo henne icke alla andra emot honom. Hans förmåga att beherrska sig beherrskade äfven henne. Hon tyckte sig förut aldrig hafva sett en verklig man, utan endast irreguliera utkast dertill; personer, som icke voro mäktiga ens öfver sig sjelfva. Huru oförklarligt föreföll henne dock icke allt. Sjelfva denna kärlek, som så mäktigt intog henne, föreföll henne likväl icke ens mera ny. Det var blott en knopp, som länge knutit sig inom henne, så tyckte hon, och hvilken nu utslog till ros. Böjelsen — förut aning eller dröm — var nu endast verklighet.

Amanda hade stillatigande räckt honom sin hand.

För Pukes tankar ställde sig Almas bild vid hennes sida; hvilka kontraster af hänförande skönhet. Den ena var natten med sina klaraste stjernors glans, den andra var dagen med den mest tjusande morgonrodnad i sina tankar. Första gången, han såg Amanda, var det i sällskap med Alma, och han flätade dessa flickor tillsammans, och det blef en krans af skugga och dager omkring hans hjerta, inför hvilket de lånade skönhet af hvarandra. Huru olika voro de dock icke inför honom, han beundrade den ena, han älskade den andra.

För Amanda hade kärleken, hvilken träffat henne hastigt, såsom ett åskslag, öppnat en hel verld af förut okändt behag. Hennes fantasi blomstrade i rikedom, hennes hjerta badade sig såsom en klar källa i det renaste solljus, och i denna källa såg hon himmel och jord i en ny dags gryende skimmer; men ännu mera, hon såg äfven sig sjelf deri, och vid denna anblick vände hon sig missnöjd bort . . . liksom hade spegeln fördunklats af en molnfläck. Kärleken hade ej varit ren, om den ej visat henne hennes egna fel.

Puke kände att hennes hand darrade i hans. Han släppte den och betraktade henne pröfvande.

— Ni är upprörd, yttrade han.

— Detta möte . . . stammade hon, här . . . i dessa rum . . . just nu . . . hvem söker ni här, kapten?

— Jag söker baron Wrangel.

Amanda spratt till. Hon såg åt sidan.

— Kapten Puke, inföll hon; men hon afbröt sig, åter, liksom visste hon icke hvad hon skulle säga; hon öfverlade, hon tänkte.

Puke hade vid hennes första åsyn, upptäckt något oroligt lyssnande hos henne, som ingaf honom en misstanka. När han märkte det osäkra i hennes ord, ökades den.

— Mamsell Amanda, frågade han, hvad gör ni här?

— Jag har något att säga er, kapten. Kanske får jag aldrig ett så lägligt tillfälle, som nu. Ni söker baron Wrangel.

— Ja.

Puke märkte att hon med skygghet undvek hans fråga.

— Baron Wrangel är der inne. Ni är vän med honom?

— Han är min vän.

Ännu en gång hejdade hon sig. Hon ville liksom i förväg öfvertänka, hvad hon hade att säga.

— Ni tillhör hofvet, tillade hon derefter. Ni gör ju det?

— Jag tillhör alla dem, som jag älskar.

— Ni älskar hofvet, vill ni säga. Ah, kapten . . . jag känner detta hof . . . och bör varna er för det.

Hon blickade honom öppet in i ansigtet.

Puke hade upptäckt hos Amanda ett lefvande väsende, en tänkande ande, en själ, mottaglig af stora och lifliga intryck. Han såg huru hjertat brann i hennes bröst, och att flamman liksom ville bryta sina bojor. Han misstänkte att denna glödande själ gick sin egen väg fram inom hofvet, och att flere hemligheter knöto sig vid henne. Hvarför varnade hon honom för hofvet?

— Mamsell Amanda, svarade han, jag tror ni vill mig väl och jag tackar er. Men kan ni säga mig någonting i verlden, för hvilket man icke borde varna sina vänner? Öfver allt och i allt går man en osäkerhet till mötes. Således, Amanda, jag kunde också varna er för . . . till och med hela verlden. Något hvar smidas vi fast vid den bana, vi välja, eller rättare vi föras fram på den, utan att kunna förekomma det. Jag är tillgifven hofvet, emedan jag vid hofvet eger mina bästa vänner, äfven ni är ju vid det.

Amanda förblef tyst och tankfull. Pukes ord öfverraskade henne, emedan de hade träffat många af hennes egna, innersta tankar.

— Omständigheterna smida oss fast vid vårt öde, upprepade hon. Ni har rätt. Äfven jag är fastsmidd vid det.

Det låg något klagande i dessa ord, som rörde.

— Amanda, sade Puke, ni är en gåta, men en gåta, som anslagit mig.

Hennes ansigte öfverdrogs härvid af den skäraste och täckaste purpur.

— Jag tror att ni behöfver en vän vid er sida, tillade Puke. Låt mig blifva det.

— Ni skulle vilja det. Är det möjligt, är det verkligen sannt?

Pukes anbud var ganska uppriglígt; men han ville äfven intränga i det mysterium, som han fruktade omgaf henne. Hotades väl hofvet af någon fara? Hvarför hade hon lyssnat der?

— Ni har någon sorg, som tungt hvilar på er, fortfor Puke; ni är icke nöjd med er ställning. Under hvilket förhållande uppehåller ni er här? Ni är Pechlins fosterdotter . . . jag känner Pechlin. Han är hofvets fiende.

— Ni sade ju att ni vill vara min vän. Då är jag äfven berättigad att vara er.

— Nu varnar ni mig för hofvet. Man har förut varnat mig för er.

— För mig? Jag tror det, ja, ja . . . och . . . de hafva rätt. Men lofva mig en sak . . . ni får hädanefter icke tro någon annans varning. Om ni lofvar mig det, förbinder jag mig deremot att . . . så vida det skulle behöfvas . . . till och med varna er för mig sjelf. Ni säger att jag är en gåta . . .

— Ni är det.

— För alla andra väl, men icke för er, vill jag vara en gåta. Jag skall lösa den. När ni sade, att jag var Pechlins fosterdotter, nedlade ni deri något tvetydigt. Pechlin har dock varit emot mig så god, att jag icke kan annat än värdera honom. Mitt lif... ni vill ju höra något om det . . .

— Jag har sagt, att jag vill vara er vän . . . berätta, mamsell Amanda, berätta.

Han beslöt att icke lemna henne förrän han kände hennes verkliga ställning vid hofvet; huruvida hon spelade der en uppriglig roll eller icke.

— Mitt lif eger endast en enda märkvärdig omständighet, den, att jag icke vet det allra ringaste om det. Jag känner icke hvilka som varit mina föräldrar

. . . hvarken min far eller mor . . . jag är ensam . . . alldeles ensam i verlden . . .

Amanda lade handen på pannan. En djup känsla uttryckte sig i hennes öga.

— Huru? Ni känner icke edra föräldrar?

— Allt, hvad jag vet är, att ett bättre klädt fruntimmer sent en afton skall hafva blifvit inburen i Pechlins hus och der födt mig till verlden, under det hon sjelf afled. Endast några afbrutna, oförstådda ord skola ha' kommit öfver hennes läppar. Pechlin har försäkrat mig, att han gjorde allt, hvad han kunde, för att upptäcka, hvem hon var, men förgäfves. Han gjorde mig i stället till sin fosterdotter . . . och han har varit en god far för mig. Jag kan icke vara nog tacksam.

Berättelsen ingaf Puke deltagande.

— Emellanåt är det en förfärlig tanke, tillade Amanda, att icke ega någon, till hvilken man kan med naturens rättighet luta sitt hufvud.

Nästan en blixt skimrade härvid till i Amandas anletsdrag. Vid dess flamma tyckte sig Puke hastigt se in i hennes själ, och han trodde sig upptäcka många motstridande elementer af godt och ondt, lidelser — stormande och vilda — som der kämpade mot hvarandra. På den smärtsamma känslan, att stå alldeles ensam i verlden, uppreste måhända passionerna här ett annat Babels-torn, öfver hvars tinnar förbistringen redan till hälften rufvade. Sönderslets väl hennes själ af den förkrossande tanken att vara endast ett nådebarn af andras gunst? Var hon uppfostrad till hat och icke till kärlek? Fruktan, men också medlidande, intog Puke. Han förstod att en sådan qvinna skulle kunna spela en farlig roll. Hvilken spelade hon? Han trädde henne ett steg närmare.

— Hvarför varnade ni mig för hofvet, Amanda? Jag vill veta det.

Hon mötte honom med ett öppet ansigte.

— Hvarför? upprepade hon. Derför, tillade hon, att detta hof drages af sin onda genius emot en afgrund — till sin undergång.

— Hvem menar ni med dess onda genius?

Amanda gjorde en stolt rörelse på hufvudet.

— Ni förråder mig icke?

— Nej.

— Då skall jag säga er, hvem detta hofvets onda genius är.

— Det är . . .

— Drottningen.

— Jag beundrar drottningen.

— Mera än någon annan är hon en kall egoist.

— Hvarför tror ni det?

— Hon är fiendtligt sinnad emot det land, hvars drottning hon är.

— Ni menar emot den aristokrati, som beröfvar konungen all makt.

— För framgången af egna planer är hon i stånd att uppoffra verktygen derför, sina egna vänner. Hon är otacksam, hon är oförsigtig, hon är nyckfull.

— Under purpurmanteln är hon smidd i adelns bojor. Hon eger majestätets yttre värdighet, hvaraf man gemenligen fordrar så mycket, utan att innehafva majestätets motsvarande makt, som icke kan gifva något. I sin förra ställning såras hon oupphörligt af sin sednare. Hennes förstånd ser, hennes hjerta känner, hennes känsla dömer. Äfven det ädlaste, hon vill, stympas i sin födsel. Senaten — icke nöjd med att veta konungamakten fjättrad — trampar oupphörligt äfven på purpursläpet. Den lysande vanmakten — förhånad derjemte — blifver förbittring — förbittringen blifver oförsigtighet — oförsigtigheten nyckfullhet. Den, som icke är stark nog att vara en öppen fiende, är icke heller stark nog att vara en öppen vän. Men ni sade att hofvet går mot sin undergång; hvaraf känner ni det?

Amanda svarade icke genast.

— Anar ni icke, anmärkte hon likväl derefter, hvad som tilldrager sig här i denna stund?

Puke ville höra hennes tankar.

— Jag har allt för länge uppehållit mig utom fäderneslandet, svarade han, för att veta hvad som passerar här. Hvad vet ni?

— Att Silfverhjelm nyss återkommit från en resa till Tyskland, dit han öfverförde skrifvelser, som utbjödo kronans dyrbaraste rikssmycken åt ett rygtbart handelshus.

Puke fixerade henne med en skarp blick från hufvud till fot.

— Att drottningen vid underrättelsen om Silfverhjelms återkomst genast i hemlighet hastade hit in från Drottningholm; att hon nyss passerade beslöjad ut från dessa rum i sällskap med grefvinnan Hård; att hon haft vigtiga öfverläggningar här, under det hon föregifver sig hafva insjuknat på Drottningholm; att hon — med ett enda ord — konspirerar.

Faran för hofvet var för Puke lätt att inse, allrahelst då Pechlin befann sig i bakgrunden af den kännedom Amanda egde.

Detta var hans första tanke; den andra var ännu mörkare.

Egde Amandas anklagelse någon verklig grund eller var den icke blott en af drottningens motståndare uppdiktad lögn, i afsigt att skada henne, kanske till och med att störta henne?

— Och på dessa skäl, erinrade emellertid blott Puke, varnar ni hofvets vänner? Hvarför varnar ni icke hellre drottningen för hennes fiender; det vore er pligt.

— Jag varnar ingen mer än er, kapten. Jag står på en brygga emellan båda partierna.

Puke erfor en känsla af förtrytelse.

— Ni förvånar mig, Amanda. Till ert utseende så

rikt utrustad, och till edra tänkesätt så ofullkomligt. Hvad naturen har gifvit er med den ena handen, synes den också hafva återtagit med den andra. Hvad ert yttre angifver — vårdslösar ert inre: ni är en lögn, Amanda, en skön lögn. Betrakta er sjelf i spegeln och blif er egen domare. Ni är qvinna, ni vill behaga; men all form är blott skalet af behaget. Det sanna behaget måste kunna röra och intaga, och detta förmår det icke, såvida det ej blomstrar på en ren, inre grund. Ert öga har eld, men den värmer icke, den bränner; er blick tränger djupt, men den ljusar icke, den sårar. En qvinna behöfver icke djerfva tankar, hon behöfver ömma: hon är skapad för att lefva upp, icke i vårt förstånd, utan i vår känsla. Vet ni, hvad en sann och ren känsla är? Ingenting annat än hjertats samvete. Det gifves ingen rättvisare domare, men också ingen uppriktigare och mildare rådgifvare. Den som icke är ärlig emot andra, Amanda, är icke heller ärlig emot sig sjelf.

Det var för Puke omöjligt att så rätt fram och naket, som han hade velat det, uttrycka hela det misshag, hon ingaf honom.

— Ni säger, att ni står på en brygga emellan båda partierna, fortsatte han; det ingifver mig en svårmodig tanka att finna er på en sådan plats. Märker ni icke att ni derigenom befinner er öfver en afgrund.

Amanda log.

— Ni hade rätt, kapten, då ni sade att ni icke känner ert eget fädernesland. I Sverige har qvinnan redan länge spelat en roll inom politiken. Jag vet ej om det är rätt, eller icke; men det är så. Om mannen är låset till en politisk hemlighet, så är hon nyckeln; är han dörren, så är hon gångjernet. Grefvinnan De la Gardie och generalskan Buddenbrock stodo i spetsen för hattarne 1734, och fröken Bonde för mössorna. Men ej nog dermed. Hofvets hela politik sty-

res i närvarande stund af drottningen, och ni skall icke förmå upptäcka en enda intrig, som icke ytterst ledes af en fruntimmershand. Jag försvarar ej förhållandet, jag nämner det blott. Men hvarför skulle qvinnan också blott få vara hjerta? Tror ni att det skadas af en liten smula förstånd? Ni säger att känslan är hjertats samvete; hvarför icke så gerna helt enkelt säga, att det är en blindhet i vårt medvetande, hvilken lifvet och erfarenheten alltjemt bemöda sig att operera till ett klartseende förstånd? Omständigheterna hafva ställt mig emellan partierna, och det är väl möjligt att jag står, som ni uttrycker er, öfver en afgrund. Men, lika mycket; som förhållanderna nu äro, gläder mig likväl denna farliga ställning, emedan . . . Amanda tystnade ett ögonblick . . . emedan, tillade hon derefter beslutsamt, det gifver mig kanske nu tillfälle att föra er öfver på den sidan, der ni skall finna er säker för framtiden.

Puke kände att klyftan emellan honom och henne vidgades allt mer och mer.

Öfver Amandas hjerta glittrade ännu allt jemt illusionens nät, såsom en dimma en klar morgonstund.

— Framtiden, upprepade Puke hennes sista ord, framtiden — finnes endast, der heder och tro finnas.

— Hvarför icke der kärleken finnes?

Pukes ögon blixtrade.

Vid denna fråga trädde på en gång Almas gestalt fram för hans blick och intog honom med tjusande behag. Han svarade icke, han log mot den täcka drömbilden i sin själ.

Emot den disharmoni han upptäckt hos Amanda, huru harmonisk visade sig icke Alma! Mot lidelserna hos den förra, hvilket fridfullt lugn, hvilket hjertats behag, hvilken ren och mild skönhet och känsla hos den sednare!

Amanda såg den hänförelse, som spred sig öfver

hans anletsdrag, såg det milda leendet och förglömde allt annat.

— Kärleken, upprepade Puke, kärleken . . .

Med hela sin själ var han hos Alma.

— Kärleken, svärmade Amanda, bjuder på ära.

Blotta ljudet af hennes stämma återförde honom från hans själs knappast medvetna utflygt till verkligheten.

Puke for med handen öfver sitt ansigte.

Båda två hade för ett ögonblick sjunkit tillbaka inom sig.

Amanda var till sitt lynne föränderlig, som ett Aprilväder. En stråle, och hennes hjerta öppnade sin hela blomkalk, en molnfläck, och den slöt sig åter. I denna stund glimmade en hel himmel i den öppnade kalken. Hennes anletsdrag stodo nästan alldeles stilla. Det såg ut, som om hennes pulsar stannat, och att hon tyst och drömmande blott betänkte hans ord. Hastigt öfverstrålades hon ock af ett skimmer, sådant endast, som det anslagna, jublande hjertat kan skänka. Det var ett leende af stilla hänryckning, ett återsken af en lifvad känslas sällhet. I sina tankar hade hon genomgått allt, hvad Puke yttrat. Han hade erkänt att han tillhörde hofvet — emedan alla hans vänner — och äfven hon — tillhörde det, men än mera — kärleken — han tycktes ju äfven hafva erkänt det — vinkade honom der. Och hvilken kunde han väl älska, så nyligen anländ från utlandet? Amandas hjerta svällde af sällhet och hennes utseende blomstrade af hänryckning. Skönare än någonsin, strålade hon på en och samma gång af kärlek och ömhet. Annars stolt, nyckfull eller listig, var hon nu svärmisk och sann.

Väl hade Puke gjort några svåra anmärkningar emot henne, men hon trodde sig hafva vederlagt dem och glömde dem.

— Huru ädel och god måste ni icke vara, kapten!

yttrade hon. Huru mycket bättre än alla andra! Och ni vill vara min vän . . . ni . . . min Gud, min Gud!

Hon var så outsägligt lycklig i detta ögonblick: hon tyckte att kärlek och hopp logo emot henne. Det var första gången i hennes lif, som framtiden smyckade sig med så ljufva behag.

Öfverraskad såg Puke upp; han märkte hvilken förändring, för att icke säga förtrollning, som han måste hafva framkallat. Han drog sig förskräckt tillbaka. Ett ögonblick förblef han stum. "Min Gud", sade han till sig sjelf, "hon måste älska mig". I stället att värmas af denna föreställning, kylde den honom. Hon sjönk också allt mer i hans ögon. Nu såg han i henne endast en qvinna, beredd att förråda hofvets hemligheter; men skulle han draga sig tillbaka? Var det ej bättre att utsträcka sin hand och söka rädda henne, icke endast för hennes egen skull, utan äfven för hans vänners? Oaktadt detta beslut, var det honom likväl omöjligt att inlägga någon mildhet i sitt sätt att behandla henne, i den röst, hvarmed han tilltalade henne.

— Mamsell Amanda, sade han, låtom oss tala om hofvet. Ni har berättat något om det — men icke allt — fortsätt, mamsell.

Amanda stirrade förundrad på Puke. Det var icke hans ord, utan den köld, hvarmed de uttalades, som förskräckte henne. Det svärmiska i hennes utseende försvann. Hon föll — så tycktes det — på en gång, liksom från en rosensky, ned till den kalla verkligheten. Hade hon bedragit sig? En flicka bedrager sig icke i sin dröm om kärlek utan en bitter känsla af grämelse. Puke stod orörlig, mera sluten än någonsin. Hade hon missförstått honom, eller missförstod han henne?

— Fortfar, Amanda, yttrade han, berätta vidare.

Amanda drog sig — liksom träffad af en elektrisk stöt — ett steg tillbaka.

Kölden i Pukes röst fortfor.

— Jag har redan sagt allt, förklarade hon. Hvad vill ni att jag skall säga mer? Jag har af aktning för er varnat er för hofvet. Jag har ingenting att tillägga.

— Det är icke sannt; ni har ännu mycket mera att berätta.

— Ingenting, kapten, alldeles intet.

Puke lifvades allt för uteslutande af ett enda interesse, omkring hvilket alla hans tankar samlade sig: nemligen hofvet, hvilket han betraktade såsom infattningen af guld omkring Alma, hans själs skönaste smycke, för att märka att äfven Amanda drog sig tillbaka inom sig.

— Ni har blifvit anställd vid ett hof, tilltalade han henne, vid ett hof, för hvilket ni varnar mig, vid ett hof, som baron Pechlin hatar, vid ett hof, som ni sjelf . . . vidare, Amanda, vidare . . . ni har ännu mycket att säga.

— Nej, kapten Puke, jag har intet att tillägga . . . intet . . .

Puke fästade på henne en stadig blick.

— Ni vill ju vara min vän, säger ni, men vänskapen fordrar uppriglighet.

— Jag har varit det.

— Amanda, hvarför fann jag er här i salongen, då jag träffade er?

Amanda skiftade färg.

— Ni stod i en uppmärksam, forskande ställning; ni lyssnade.

Amanda blef allt blekare och blekare.

— Jag skall berätta för er hvad ni vill undandölja. Ni är Pechlins hemliga ombud här, hans rapportrice, hans . . .

— För Guds skull . . . intet ord mera.

— Ni är hans spion, fullföljde Puke meningen.

Amanda sjönk ned på en stol.

— Barmhertighet, nåd, förskoning!

Hon gömde ansigtet i sina händer; men det dröjde icke länge innan hon åter sprang upp.

— Hade detta ord fallit ifrån någon annans läppar, skulle jag evigt hata honom. Men er . . . nej, nej . . .

Hon tycktes vilja bekämpa sitt eget, redan gryende hat.

Ett ögonblick stod hon likväl stilla och fästade sina stora och mörka ögon på honom, under det hennes ansigtes skarpa drag hastigt återfingo sitt förra ljufva och milda utseende.

Ännu en gång tycktes hon liksom dragas — om äfven emot hennes egen vilja — till honom.

— Kapten Puke, talade hon, ni har sagt något, hvarför icke då säga mig allt? Kan ni se in i min själ, hvarför icke då också se in i mitt hjerta? Är jag icke en hemlighet inför er i det klandervärda, hvarföre då vara det i det, som icke måste vara klandervärdt? Var rättvis emot mig, kapten Puke.

Hennes röst var ödmjuk och bedjande.

— Förmodligen vill ni säga, att ni är ensam och allena i verlden, att ni ej egt någon, som skänkt er en ömmare vård.

— Låt så vara, hvarför icke?

— Att de förbindelser, hvari ni står till Pechlin, måste afbördas.

— Äfven det; men vidare, kapten.

— Att ert hjerta . . .

— Mitt hjerta, hvad vill ni säga om det?

— Att det är viljelöst . . . svagt . . . att det ledes af er tacksamhetskänsla för den, som med så mycken, åtminstone synbar, oegennytta uppfostrat er.

— Fortfar, kapten, fortfar.

Amandas hela utseende återfick sitt stolta, underbart imponerande uttryck.

— Hvarför fortsätter ni icke? frågade hon. . . var god och säg ut, kapten. Ni har anklagat mig, och jag har nog mod att åter söka upprätta mig i edra ögon. Kapten, tillade hon derefter, vi skola skiljas åt, jag har sagt er det, antingen som vänner eller som fiender.

Puke måste erkänna, att han hade en ganska ovanlig qvinna framför sig. Men med denna anmärkning drog han sig blott ännu mera tillbaka ifrån henne.

— Vidare, kapten, tillade hon, vidare.

Puke tyckte sig höra, huru hennes pulsar slogo. Han förblef tyst. Han ville höra hennes eget försvar.

— Min känsla säger mig, kapten, återtog hon derefter, att våra öden på något underbart sätt skola bryta tillhopa, antingen som vänner eller fiender. Från första ögonblicket jag såg er — kände jag det. Jag önskar förvärfva mig er aktning, men är beredd äfven på ert förakt. Förlusten af den förra, kan icke ersättas mig af någonting annat än af det sednare. Er blotta misskundsamhet skulle döda mig såsom en tvinsjuka. Jag har blott ett val af tvänne, antingen tillgifvenhet eller hat. Hör mig derför. Jag har sagt er, att jag är ensam i verlden, att mitt hjerta icke klappat mot någon annans hjerta, oaktadt hvarje dess gnista endast lagt eld under den önskan att ega någon, vid hvilken jag rätt varmt och uppriktigt kunde fästa mig. I detta inre liflösa tillstånd — blefvo alla, som omgåfvo mig, fullkomligt likgiltiga för mig, så likgiltiga, att min själ icke någonsin erfor ett deltagande eller en ömhet. Allt, hvad jag hörde, och allt, hvad jag såg, bar endast pregeln af små själars ständigt jägtande fridlöshet, af lättsinnig oförnöjsamhet med hvad de voro eller egde, under ett oupphörligt egoistiskt äflande efter något annat, som de trodde vara eller blifva

bättre. Jag log deråt — och blef sjelf en kall egoist, jag säger kall . . .

Amanda hejdade sig på en gång; plötsligt fattade hon Pukes hand.

— Men kanske, inföll hon, jag bör sluta här?

— Afbryt er icke, bad Puke, fortsätt.

— Nåväl då, sade hon och slog med en sjelfsvåldig, nyckfull rörelse tillbaka sitt hufvud, ni må höra allt.

Puke slog armarna i kors öfver sitt bröst.

— Vet ni, fortfor hon, när och hvar jag såg er för första gången?

— Nej.

— Jag kan säga er allt, emedan jag har föresatt mig att icke hyckla inför er. Ni känner sjelf aldrabäst hvad som tilldrog sig med er på Drottningholm. När ni aflägsnade er derifrån, stannade ni i förstugan och lutade er emot en af kolonnerna. Hvad som dervid föregick inom er, är mig obekant. Men äfven jag stod lutad mot en annan kolonn, för att emot dess kalla marmor afkyla min upphettade panna. Jag vet ej huru länge jag befann mig der, jag stirrade ned till mina fötter; men då jag uppslog ögonen — ser jag er bleka gestalt framför mig. Jag trodde att ni betraktade mig, och jag ville fly, men förmådde icke att aflägsna mig från stället. Mitt hjerta klappade med en våldsamhet, som jag icke förmår beskrifva. Snart märkte jag dock att er stirrande blick var mera död än lefvande; att ni såg rätt framför er och ändock icke såg någonting. Jag betraktade er . . . jag kunde fritt betrakta er . . . emedan ni . . . oaktadt ert öga stelt fixerade mig . . . icke sjelf visste derom. Jag hade aldrig sett något sådant förut. Ni var en vulkan, som hade stannat. Ni var hat, hämnd, vrede — men med en afgrund inom er, och en afgrund, som icke en gång andades. Aldrig har jag erfarit en så underbar känsla, som i detta

ögonblick, aldrig har en stämma förr talat så till mig. Jag har hört berättas om menniskor, hvilka kort före sin död — eller andra vigtiga ögonblick — oförmodadt fått se sig sjelfva. Ungefär så föreföll mig er anblick. Orolig, kall — lefvande och död på en och samma gång. Jag såg och såg och kunde ej se nog. Amanda tystnade och sänkte ansigtet till jorden; derefter slog hon det åter upp.

Puke ville icke afbryta henne — han lyssnade till den sista andedrägten af hvarje ord.

— Från detta ögonblick, fortfor Amanda, har allt förändrats för mig. Det är, som om först nu allting omkring mig fått mening, lifvats af en högre flägt; som om menniskornas småaktiga strid fått betydelse och intresse, fått lif och själ — men icke nog dermed — mitt hjerta klappar nu på ett helt annat sätt — jag sörjer öfver min ställning, ångrar den väg jag gått, vrider mina händer förtviflad öfver att icke veta huru jag skall kunna slita — betänk, kapten — slita tacksamhetens band. Jag eger ingen, ingen, ingen, åt hvilken jag kan förtro mig. O, min Gud — ingen.

Puke hade redan förstått henne, gåtan var löst, hon var ej längre något mysterium. Han darrade likväl fruktande tillbaka för den upptäckt, han gjort, och han såg sig redan i sin själ om efter medel, för att draga sig ur den labyrinth, hvari slumpen tycktes vilja föra honom.

Amandas af naturen så rikt begåfvade väsende, ej mindre än hennes af en hjertlös och egoistisk uppfostran lättsinnigt vanvårdade karakter, hade rubbats i sin jemnvigt af ett stort intryck, hvarefter hon icke förmådde att inom sig intaga en ny, fast ställning. Var det dock kärlek, sann, djup, omutlig kärlek, eller måhända ett fantasiens bländverk, en af dessa passionens hägringar, som förtjusa och hänföra, un-

der det de i sjelfva verket bedraga? Denna fråga fyllde Pukes tankar.

— Amanda, sade Puke, ni kan samanfatta allt, hvad ni sagt, i ett enda ord.

Amanda nästan sjönk tillhopa.

— Vill ni höra detta enda ord, frågade Puke, som kan förklara er för er sjelf.

Amanda lade sin hand sagta på hans axel, hon såg på honom; hon tycktes nästan vilja lyssna till hvad han tänkte.

— Tyst, tyst, hviskade hon . . . hvarför icke likväl . . . säg mig er mening . . . men nej . . . nej . . . ni dödar mig . . .

— Amanda, afbröt henne Puke utan någon förändring, ni älskar.

Liksom hade en dolkstöt träffat hennes hjerta, flyttade hon, med ett uttryck af fasa, handen till sitt bröst, man kunde nästan hafva trott, för att hindra dess sista blodsdroppe att flöda bort.

— Kärleken, fortfor han, är en stor makt.

Amandas andedrägt hade stannat; hennes hy var likblek.

— Äfven jag, tillade Puke, älskar djupt och sannt.

Amanda stödde sig mot stolskarmen; hon var nära att digna ned.

Puke ville säga henne allt på en gång: han ville icke lemna ens den obetydligaste springa öppen för hoppet att smyga sig in i hennes själ.

Härvid leddes han icke allenast af sin pligtkänsla emot Amanda, utan äfven af sin tillgifvenhet för Alma, inför hvilken han ville — med uppoffrande af allt annat — känna sig fullkomligt ren.

Det magiska i Amandas skönhet hade för Puke redan förlorat sin trollkraft.

Han såg också numera icke den varma, sydländskt eldiga qvinnan framför sig, han såg den farliga.

— Och jag är lycklig i min kärlek, återtog han; måtte ni blifva det äfven!

Samma iskalla leende, som vi någongång förut sett ila öfver Amandas drag, ilade äfven nu öfver dem. Den perlhvita tandraden glimmade emellan de svällande purpurläpparne, såsom små hvita blixtar.

Intet drag rörde sig för öfrigt hos henne; hon tycktes förvandlad till en bildstod.

— Hvem . . . hvem? stammade hon . . . hvem?

Hon frågade hvem han älskade.

Puke såg med förfäran, till hvilken grad af hat lidelsen skulle kunna föra henne; såg att han här skulle finna en fiende, farligare än någon annan; såg att hon vore i stånd till en förföljelse, lika omutlig, som blind.

Han räckte henne sin hand; hon märkte det icke.

— Jag väntade, sade han, att i er finna en varm och qvinlig natur, som var tillgifven det hof, vid hvilket ni tjenar.

— Ni vill icke säga mig, kapten, hvem ni älskar?

Puke hade ingen böjelse att besvara denna fråga.

— Jag hoppades, återtog han, att i er finna en vän.

— Ni besvarar ej min fråga.

En vidrig känsla intog honom.

— Jag nalkades er med aktning, tillade han, ledd af sin förtrytelse; skall jag skiljas ifrån er med . . .

— Med förakt, tillade hon, under ett häftigt utrop, med förakt?

Puke kastade endast en kall blick på henne.

— Jag har misstagit mig på er, sade han; jag trodde att ni var en qvinna med hjerta, och har funnit att ni blott är en qvinna med nycker. Ännu ett ord Amanda. Ni är en fiende till hofvet — bered er på, att från denna stunden hafva ett strängt vakande öga öfver er. Ni hatar redan mig — bered er äfven på, att jag icke fruktar er; ni skall förfölja — jag inser det — den jag älskar; men akta er väl . . . be-

rör icke ens en enda af hennes lockar — ty då . . . då . . .

Han fullföljde ej meningen.

Jag har icke mera att säga er, tillade han efter ett ögonblick. Farväl.

Puke vände henne ryggen.

Med ett utrop, kort, hastigt, vildt, sjönk Amanda ned i stolen.

Ljudet lät fiendtligt — men Puke vände sig icke ens om, utan fortsatte sin väg till nästa rum, der han hoppades att träffa baron Wrangel.

Baron Wrangel fanns äfven der; men vi vilja ej göra läsaren nu bekant med det samtal, som egde rum emellan dem, utan uppskjuta det till längre fram. Det enda vi här vilja nämna är, att Puke, då han efter en halftimma åter utkom, syntes djupt uppskakad.

Amanda satt ännu qvar på samma plats, der han lemnat henne; men han passerade förbi, utan att ens märka det och det kalla hot, som krökte hennes läppar.

Slut på Första Delen.

Rättelse:

Sidan 235, 30:de raden uppifrån, *står:* i sina tankar, *läs:* i sina lockar.

göra icke ens en enda af hennes lockande ljud-
då . . .

Han [illegible] sig [illegible]
ogjordt; han icke [illegible] tilläde han efter
ett ögonblicks [illegible]

[illegible]
[illegible] ned i stolen.

[illegible] till [illegible] vände sig icke
ens om, utan fortsatte sin väg till nästa rum, der han
började att [illegible]

Baron Wrangel [illegible] derpå, men fö ville ej
göra [illegible] med det samtal, som egde
rum emellan dem, utan uppskjuta det till längre fram.
Det enda vi [illegible] är, att Fredrik, då han efter
en half timmes [illegible] syntes djupt nedslagen.

Amanda satt ännu qvar på samma plats, der han
lemnat henne; men han passerade förbi, utan att ens
märka det och [illegible]

Slut på Första Delen.

Rättelse:

Sidan 225, Rada [illegible] står: [illegible] läs: [illegible]

DROTTNING
LOVISA ULRIKAS
HOF.

ROMAN

AF

C. F. RIDDERSTAD.

ANDRA DELEN.

LINKÖPING;
TRYCKT HOS C. F. RIDDERSTAD
1855.

FÖRSTA KAPITLET.

Creutz och Ehrenpreutz. Förklaringar.

Som läsaren torde erinra sig, lemnade Puke ganska tidigt Pechlins hus; men ehuru fröken Creutz redan vid soupern förgäfves sökte honom med sina blickar, återvände hon dock med sin bror och svägerska derifrån med ett hjerta öfverfullt af sann och ren tillgifvenhet för den ende man, som hos henne förmått tända kärlekens allt lifvande gnista.

Likgiltig för hela sällskapet och saknande Puke, hade hon och Amanda slutit sig närmare till hvarandra. Hvad år och vanlig sammanlefnad kanske icke någonsin skulle kunna förena, förenar med tankens hastighet en enda mäktig känsla. Ehuru Alma och Amanda nära nog dagligen sett hvarandra vid hofvet, hade de allt hitintills likväl icke känt hvarandra mera, än att de af vanlig artighet brukade helsa på hvarandra. Men denna afton jemnade deras ställning. Amanda, mera eldig och vulkanisk än Alma, talade uteslutande om Puke. När en böjelse rasade hos henne — lade den allt under sitt välde. Med vällust och behag inandades Alma det orientaliska doftet af hennes glödande språk: detta språk, hvari en ny, stark och brinnande känsla utvecklade ur djupet af hennes hjerta en hel verld af blommor. Alma, för mycket egoistisk i den stolta glädjen att veta

sig älskad, men beröfvad den kärlekens skönaste rättighet att få meddela sig åt andra, anade icke ens att Amanda brann af samma glöd, genombäfvades af samma stråle, var hänfallen under samma underbara makt, som hon; ostörd njöt och lyssnade hon blott till hvarje Amandas ord och öppnade hela sin själ för detta regn af rosor och liljor, hvari med prismatisk glans löftets och hoppets färgskimrande regnbågar bröto sig för hennes lifvade sinne. På en gång såg hon äfven i Amanda sin bästa vän. Men Amanda fann sig icke heller mindre intagen af henne. Skulle icke också den vara en kär och dyrbar vän för henne, som, utan att afbryta, deltagande tillät henne uttömma alla de känslor, hvilka trängde sig på henne, som, under det hennes fantasi oupphörligt fladdrade blott omkring ett enda föremål, tyst och vänligt åhörde hennes anmärkningar och emottog hennes förtroenden.

I denna sinnesstämning lemnade Alma Pechlins hus. På hemvägen kunde likväl löjtnant Creutz icke alldeles undertrycka några anmärkningar, med anledning af hvad som passerat emellan grefve Ehrenpreutz och Puke, och hvilka han förmodade gifvit den sednare anledning att i förtid aflägsna sig.

Med oro lyssnade Alma till hans ord. Ju gåtfullare de voro, desto mera uppskrämde de henne. Hon vågade dock icke begära någon närmare upplysning.

Men då hon dagen derpå nedkom från sin kammare till familjens gemensamma samlingsrum, hade hon föresatt sig att på ett skämtsamt sätt söka utforska meningen af de qvällen förut så dunkelt och tvetydigt framkastade orden. Till sin ledsnad fann hon dock endast Marie Louise, jemte barnen, i sam-

lingsrummet och underrättades att Creutz redan tidigt på morgonen begifvit sig ut. I afvaktan på hans hemkomst använde Alma tiden att inleda Marie Louise till bundsförvandt med sig, och det lyckades, utan att denna fick anledning misstänka den hemliga orsaken. Marie Louise interesserade sig också uppristigt för Puke, emedan så väl den hållning, hvarmed han uppträdde hos Pechlin, som äfven det hopp hon hyste att han skulle uppbjuda hela sitt mod, för att afböja den fara, som hotade hennes familj, ingifvit henne den största aktning för honom. Men alla de små planer, som den qvinliga fyndigheten uppgjort, skulle dock blifva gagnelösa. Löjtnant Creutz återkom icke så snart, som man hade föreställt sig; han dröjde borta nära nog mot middagen; och när han då slutligen inträdde till fruntimmerna, var han icke vid lynne att skämta med; tvärtom var han mera häftig och upprörd än vanligt. Han vandrade fram och åter, och man fick ej många ord af honom. Obenägen att meddela sig, tycktes han hafva vigtiga saker att öfverlägga med sig sjelf. Detta uppväckte ånyo ej mindre Almas än Marie Louises oro, utan att förklara gåtan. Allt emellanåt kastade väl Creutz omkring sig några afbrutna ord eller halfva meningar, men någon slutsats kunde omöjligen dragas derutaf. Ett verkligt samtal stod icke till att inleda. Så gick en qvart — en halftimma.

Ett främmande bud anmäldes då, som önskade att i hans egna händer få öfverlemna ett bref.

Karlen inträdde. Creutz emottog och bröt brefvet.

— Från Puke, yttrade han, öfverraskad.

Fruntimmerna blickade upp. Marie Louise följde sin mans rörelser med orolig nyfikenhet. Alma vände sig åter till budet.

Det var en äldre karl, med långa, grå mustascher.

Då hon vände sig till honom, betraktade han henne med stadiga och kloka ögon.

Alma trodde sig upptäcka endast redbarhet och ärlighet i denna pudel-fysiognomie.

Sedan Creutz brutit brefvet, begaf han sig in i nästa rum, för att läsa det.

— Följ min bror, hviskade Alma till Marie Louise; betänk om någon ny ledsamhet nu hotar . . .

Alma tryckte med detta ord på en fjäder, som satte alla andra i rörelse hos Marie Louise, och hon hastade efter sin man.

Knappast voro båda borta, innan Alma närmade sig budet.

— Tjenar ni hos kapten Puke?

— Ja.

— Ni är en ärlig karl?

— Ja.

— Ert namn?

— Jonas.

Alma tvekade, om hon skulle fortsätta; men Jonas lät icke den tystnad, som derigenom uppstod, gå obegagnad förbi.

— Kapten Puke sade mig, inföll han, att jag skulle träffa en fröken Creutz här.

— Det är jag.

— Han beskref er för mig.

Jonas såg sig uppmärksamt omkring, för att undersöka om någon kunde observera dem.

— Har ni något att säga mig? frågade Alma, som märkte hans spanande blick.

— Nej.

— Intet?

— Jag har något att öfverlemna åt fröken.

— Åt mig?

— Här.

I detsamma tryckte han ett bref i hennes hand.

— Får jag något svar med tillbaka?

— Svar? Nu?

Det hvimlade i Almas hufvud. Hennes hjerta klappade så lifligt. Hon erfor en glädje, som saknade allt uttryck. Det var första brefvet hon fick. Hon trodde sig aldrig kunna blifva lyckligare, än hon var nu.

Creutz och Marie Louise hördes redan återkomma.

Alma höll en liten hvit näsduk i sin hand.

— Det är synd om kapten, yttrade Jonas; gif mig den der såsom ett bevis att ni rigtigt bekommit brefvet. Kanske skall han eljest misstro mig.

— Tag, tag.

Näsduken försvann i Jonas's ficka.

Alma hade icke förr hunnit återtaga sin plats, än Creutz och Marie Louise åter inträdde.

— Helsa kapten, tilltalade Creutz budet, och säg honom att vi träffas.

Jonas bugade sig och gick.

Creutz stod ännu en stund qvar framför dörren med brefvet i sin hand.

Han läste det ännu en gång.

Derefter vände han sig om och begaf sig tyst in i sitt rum.

— Hvad innehöll brefvet? frågade Alma.

— Creutz ville icke säga mig det, genmälde Marie Louise; jag fruktar bara ledsamheter.

När Creutz åter utkom, var han klädd, för att ånyo begifva sig ut.

— Hvarthän? sporde hans hustru.

— Till grefve Ehrenpreutz.

— Och när får jag vänta dig hem?

— Det är bäst . . . att icke vänta mig.

När Creutz kom till dörren och redan hade lagt handen på låset, hejdade han sig och vände tillbaka till Marie Louise.

— Farväl, hviskade han till henne med en mild och vänlig stämma och tryckte en kyss på hennes läppar, farväl.

Liksom välsignande, lade han derefter sin hand på barnens hufvuden.

Ännu en gång blickade han in i sin hustrus ögon. Marie Louise kunde icke längre återhålla sin smärta; en tår perlade ned utför hennes kinder.

— Var icke orolig för mig, bad han henne nu; jag skall snart vara åter.

Utan att vidare tillägga något ord, vände han sig ifrån henne och lemnade rummet.

Marie Louise tryckte sina barn till sitt bröst.

Det bref, som Alma mottagit från Puke, brände vid hennes bröst. Sedan hon egnat sin rena själs jungfruliga deltagande åt sin vän, ingifvit henne tröst och hopp, smög hon sig slutligen upp på sin kammare, för att ur Pukes skrifvelse svalka sitt eget hjertas oro.

Vi befinna oss i grefve Ehrenpreutz's arbetsrum.

— Ni måste säga mig, morbror, hvad som i går föranledde er till så hårda uttryck emot kapten Puke.

Det var löjtnant Creutz, som talade.

Gubben Ehrenpreutz stirrade endast frågande och förundrad upp. Der han nu satt, nedsjunken i en djup länstol, och med hufvudet betäckt af en stor, i rika lockar upplagd grå peruk, liknade han nästan en stor uf, som i skymningen långsamt vänder hufvudet, än koxande åt det ena hållet och än åt det andra.

— Jag är icke Pukes vän, fortfor Creutz; vänskapen har aldrig haft några särdeles fängslande lockelser för mig. Jag vill fram i verlden, jag vill göra lycka. Men jag är icke heller Pukes fiende. En klok man bör icke öfverlåta sig åt ensidiga passioner. Ert anfall emot Puke väckte dock en känsla af deltagande. Min själ förtröts

öfver ert för mig oförklarliga handlingssätt, och jag har skäl att vara missnöjd dermed.

Ehrenpreutz tog sig en pris snus, och sedan han med mycken omsorg sökt att rädda åt luktorganerna hvarje det minsta korn, vände han sig åt andra sidan i länstolen.

— Hela denna affär, fortfor löjtnant Creutz, har väckt ett lika stort, som obehagligt uppseende. Hvart man kommer i staden, talar man om ingenting annat, än om Pukes utmaning och om ert handlingssätt . . .

— Talar man. . . upprepade Ehrenpreutz . . . hvad säger man . . . hvad . . .?

— Man utlägger ämnet allt efter olika åsigter. Flertalet af dem jag hört yttra sig träder emellertid på Pukes sida; och vill man äfven icke yttra till mig något ofördelaktigt om er, märker jag likväl lätt att opinionen är missgynnsam. För er egen skull, ej mindre än för min, skall jag likväl veta handla som en man. Men det är icke nog. Jag vill äfven kunna vederlägga pratet, icke blott med värjan eller pistolen, utan med det öfvertygande ordet. Förlåt mig derför, morbror, men jag får säga er, att jag ej aflägsnar mig härifrån förrän ni gjort för mig klart och tydligt hvad jag sjelf skall tänka om Puke och om er.

Ehrenpreutz tog sig en ny pris, men han tycktes fundera på hvarjehanda, ty han pauserade nu betänkligt emellan hvarje gång, som han drog snuskornen upp i näsan.

— Jag har i dag emottagit ett bref, återtog Creutz, ifrån Puke.

— Ett bref från Puke? Kan man få se det?

— Det är ganska kort; men icke dessmindre rätt anmärkningsvärdt. Han förklarar deri, att han frigör mig från mitt löfte i går afton att duellera, derest jag sjelf skulle finna mig dertill föranledd af några omständigheter, vigtiga för mitt omdöme; men tilläg-

ger, att han eljest väntar mig i afton vid Stallmästaregården.

Ehrenpreutz, som vid särdeles vigtiga tillfällen brukade indela sina prisar i flera små afdelningar, drog nu upp de sista kornen, hvarefter handen sjönk ned.

— Jag har försökt att på mitt sätt förklara orsaken till detta eljest ganska förunderliga förslag, tillade Creutz. Antingen — har jag sagt mig — måste Puke hafva erhållit några underrättelser, som göra honom i hans egen öfvertygelse oberättigad att uppträda emot mig eller också är det en krigslist, att ännu ytterligare draga det allmänna tänkesättet på hans sida och blottställa ej mindre mig än er för det allmänna klandret.

Ehrenpreutz knäppte blott med fingrarne.

— Ni tiger, morbror. Det kan väl icke vara er mening att fortfarande söka iakttaga tystnad i ett ämne, hvaråt ni sjelf gifvit en viss eclat. Den tillgifvenhet och det förtroende, jag egnat er, jemte edra af mig kända önskningar, inverkade på mitt handlingssätt emot Puke. Men det ligger icke i min karakter att på längden förblifva ett blott simpelt verktyg. Då jag nu står färdig att för följderna af ert inflytande möta Puke på valplatsen, eger jag otvifvelaktigt rättighet att utbedja mig att af er få veta, huruvida jag blottställer mig för något, som är värdigt en verklig uppoffring, eller om det är endast för en simpel nyck. Betraktar man saken utan allt öfverdåd, så är frågan icke utan sitt stora allvar. Puke är icke endast en öfvad krigare, som sköter sina vapen med mästarhand, åtminstone har man sagt mig det; men dessutom är jag gift . . . har barn . . .

— Håll upp, Creutz, jag ber dig, håll upp, afbröt honom Ehrenpreutz. Om jag visste, fortfor han derefter, att du vore en man, så nära fästad vid mina interessen, att jag, utan att befara något förräderi, uppriktigt kunde förtro mig åt dig, då . . . då . . .

Creutz betraktade honom förvånad.

— Huru, anmärkte han, fästad vid edra interessen . . . utan förräderi? Hvad vill ni säga dermed? Skulle ni . . .?

Creutz ryggade förskräckt tillbaka för den föreställning, som gubbens ord ingåfvo, att hemligheten af den emot Puke rigtade beskyllningen egentligen skulle kunna återfalla på Ehrenpreutz sjelf.

Men Ehrenpreutz, som på blinken attrapperade sin systersons uppfattning, drog sig åter tillbaka inom sitt skal. Öfvergången var ögonblicklig. Hans anletsdrag, som en stund uttryckt vänlig godhet och uppriglighet, blefvo åter kalla och småslugt beräknande. En tanka hade aflöst en känsla. Det var blott ett korrekturfel, som blifvit rättadt.

— Fortfar, morbror, bad Creutz, fortfar.

— Efter jag tagit till ordet, svarade han med det fullkomligaste lugn, skall jag göra det.

Han låtsade icke ens hafva märkt den misstanke, som Crentz fattat emot honom.

— Men för att göra dig förhållandet klart, fortsatte han, måste jag genomgå en liten kurs i historien. Kanske att det likväl icke smakar?

— Jag skall åhöra allt med den största uppmärksamhet, väl vetande att ni säger intet, som icke hör till ämnet.

Ehrenpreutz tog sig åter en pris och gjorde sig derefter färdig att börja. Allt detta skedde med ett lugn, som syntes vara fullkomligt.

— Du inbillar ju dig, du — liksom folket i allmänhet — talade han derefter, att känna historien?

— Något, morbror, något.

— Det är rätt. Man känner ingenting i verlden mer än *något*. Af historien känner mängden till och med mindre än det, gemenligen blott dess yttre fenomener, sällan dess inre förborgade driffjädrar, hvilka

ligga — icke alltid i regeringens händer — utan fastmera i de herrskandes, som någon gång till och med kunna stå utom sjelfva styrelsen, men äro mäktigare än den, emedan de direkt eller indirekt styra — sjelfva styrelsen. Aristokratien är hos oss, liksom i de flesta länder, en sådan makt. På det du må begripa mig, är det nödvändigt att jag låter dig kasta en blick bakom kulisserna.

Ehrenpreutz lutade hufvudet i handen. Han öfverlade ett ögonblick.

— Du känner att Carl XII:s envälde förde landet till brandten af sitt förderf. Hans konungsliga soldatlynne väckte folkets blinda enthusiasm; men riket saknade icke dessm indre det erforderliga tempererande och afvägande elementet. Från gammalt arbetade likväl alltjemt den väl nedtrampade, men ändock inom sig lefvande aristokratien i afsigt att återvinna sitt inflytande, att stäfja enväldet, samt underlägga det en kontrollerande ordnings nödvändighet. Kung Carls långvariga vistande i Turkiet var högst gynnsamt derför, emedan det skänkte aristokratien tillfälle att obesväradt och fritt organisera sina krafter. Tvänne partier stodo också snart emot hvarandra. Det konungsliga hade visserligen män, sådane som Wachtmeister och Stenbock m. fl., men inga politiska ledare. Det *icke* konungsliga, hvars kärna utgjordes af hela senaten, styrdes deremot med sammanhållande och kraftig skicklighet af Gyllenstjerna och Horn, äfvensom af bröderne Ribbing. Sålunda kom det också derhän, att utgången på den än understucket, än öppet förda striden, hvälfde sig omkring den frågan, huruvida konungen någonsin skulle återkomma till riket eller icke. De förres alla sträfvanden gingo derpå ut, att förmå honom att återvända hem, de sednares att qvarhålla honom utrikes. Du inser att det — under sådana förhållanden — ej var lätt att afgöra till hvilket parti

man borde hålla sig. Många af mina vänner tillhörde kung Carl . . . och jag . . .

Ehrenpreutz afslutade meningen med en blott axelryckning.

— Några omständigheter gåfvo det djerfva partispelet snart ett ännu vådligare utseende. Konungen, upplyst om hvarjehanda här hemma, slungade sin vrede emot senaten, som samtidigt dermed äfven ställdes under en fiskalisk auktion. Man erinrade sig nu Patkulls öde. Det var ett blodigt fondstycke, som väl kunde uppskrämma något hvar. När konung Carl också oförmodadt anlände till Stralsund, bleknade rådet i Stockholm, och svärdet hängde, i sanning, endast på en svag tråd öfver rådsherrarnes hufvuden, då Görtz, med nära nog oinskränkt makt, kort derefter öfvertog den egentliga riksstyrelsen. "Konungen är snart hemma", hviskade man nu från alla håll; och likväl hade den tanken, "han skall icke, han får icke återkomma" redan stöpt den kula, som vid Fredrikshall skulle genomborra hans hufvud. Han återkom också aldrig.

Ehrenpreutz drog djupt efter andan.

— Vare sig nu att kung Carls död var en följd af försynens, politikens eller slumpens vilja, nog af, i och med den var all fara för det uteslutande aristokratiska partiet aflägsnad, och man hade fältet öppet och fritt för fulländandet af sitt verk. Du har dig bekant, huru man dervid tillvägagick. Hertigen af Holstein, den laglige thronarfvingen, uteslöts från thronen, och kronan såldes åt en qvinna, Ulrika Eleonora, mot vilkor, att hon afsade sig envåldet och öfverlät den egentliga makten åt aristokratien. Men ännu fruktade man dock för konung Carls vålnad. I den politiska verlden gå konungarne ofta igen. På hans graf ville man också derför resa ett för all reaktion afskräckande monument. Görtz, det holsteinska par-

tiets utmärktaste man, dömdes derför att halshuggas och att begrafvas på galgbacken.

Ehrenpreutz lyssnade och såg sig nästan förskräckt omkring, liksom hade han fruktat att någon kunde höra honom.

— Vet du, Creutz, fortfor Ehrenpreutz efter en stund, dervid långsamt utsträckande sin hand emot honom, jag erfar en känsla af fruktan och fasa, då jag tänker på denna kedja af blodiga nödvändigheter och förfärliga conseqvenser. Det finnes emellertid, en outransaklig, evig makt, som allt emellanåt slår straffande och hämnande ned. Har du dig bekant, huru baron Görtz's domare slutade?

— Nej.

— En föll baklänges af stolen och bröt halsen af sig, en blef uppäten af maskar, tvänne dogo af slag. Den gladaste af dem dog af melankoli.

Ehrenpreutz förblef en stund lika orörlig, som om äfven han träffats af försynens blixt.

— När ett parti, kämpande på lif och död, fortsatte han derefter, lyckats att genomföra en stor statsförändring och planterat sitt segrande banér på den blodiga ruinen af en instörtad äldre ordning, skyr det icke gerna tillbaka för att aflägsna allt, som, vare sig inför samtiden eller framtiden, kan bära vittne emot det. Långt efter sjelfva hufvud-aktionen fortgå derför äfven verkningarne.

— Till sjelfva händelsen, morbror . . . vidare . . . vidare.

— Den nya stats-författningen hade visserligen gifvit åt de allmänna interessena en ny operationsbas; men de gamla färgerna stucko dock fram äfven under de nya drägterna. Striden mellan det hessiska huset — med Horn i spetsen, och det holsteinska — med Gyllenborg — blef ännu bittrare och häftigare, när hertigen af Holstein omsider begaf sig, dertill inbjuden af

Czar Peter, till Ryssland. En vigtig europeisk fråga uppstod vid denna tid — det så kallade hannoverska eller wienska förbundet, hvarvid å ena sidan hela tyska riket, Ryssland och Polen förenade sig i Wien mot Frankrike med sjömakterna och Spanien i Hannover. Båda förbunden sökte vinna Sverige på sin sida. Det holsteinska partiet stödde sig, sedan Czaren förenat hertigen med sig, naturligtvis på de ryska interessena, hvaraf nödvändigt äfven skulle följa att det hessiska partiet kastade sig i Frankrikes armar. Ehuru under andra namn bekämpa hvarandra samma motsatta elementer ännu i dag. Det hessiska partiet är våra hattar, det holsteinska våra mössor.

— Hvad ni berättar, morbror, är mig icke helt och hållet obekant.

— Må vara, min vän, jag kan dock ej utelemna något.

— Fortsätt då, morbror. Jag hör er rätt gerna.

— Konung Carls vågsamma krigspolitik hade efterföljts af en icke mindre vågsam fredspolitik. Hvar och en måste se upp för sig. Man kände huru bjelkarne öfver afgrunden ständigt brakade under ens fötter. Det parti, som segrade, gaf ingen pardon. Striden afgjorde välde eller undergång. Politiken var diplomati. Makten dömde. Omutligheten verkställde. Att gå för långt utan framgång, var att gå förlorad. Förhållanderna stodo alltjemt på sin yttersta spets. Spelet gällde ära och gods, lif och lem. Wellingk,, Tessin, Gyllenborg och Cederhjelm, inflytelserika och mäktiga män, lade sig för vidt ut för det Wienska förbundet. När rådet, endast med konungens röst-pluralitet, öfvergick på den Hannoverska sidan, voro de äfven förlorade. Wellingks dom blef att mista lif, ära och gods, ehuru den så till vida mildrades, att han med bibehållande af lif och ära, afsändes att sluta sina dagar i ständigt fängelse på Jönköpings slott. Han dog på vägen dit, på Mjölby gäst-

gifvaregård i Östergöthland. Cederhjelm måste begära sitt entledigande och dog kort derefter i Upland. Tessin fråntogs rådssysslorna. Gyllenborg — räddade sig — med att gå öfver till det franska partiet, en öfvergång, som, i motsatt förhållande, sedermera äfven Horn följde, då han skiljde sig från de franska och trädde på de ryska interessenas sida.

Ehrenpreutz reste sig upp.

Begrundande vandrade han ett par hvarf öfver rummet. Den teckning, han gjort, tycktes hafva uppväckt månget förskräckligt minne i hans själ.

— Föreställ dig nu, återtog han slutligen, en revolution färdig att utbrista 1723 till förmån för konung Fredrik, och samtidigt en rysk flotta, med Czaren och Hertigen af Holstein ombord, hotande hufvudstaden på några få mils afstånd; tänk dig derjemte en ännu outredd politisk kombination helt oförmodadt framskjuta en man, som uppgaf sig vara ingenting mindre än tolfte Carl sjelf; föreställ dig vidare en senat, i hvilken hvarje rådsherre var en bit af en konung, utan att den ene passade tillhopa med den andre, men der hvarje bit likväl bar sin konungamantel med större rättighet än konungen sjelf, samt sluligen ridderskapet och adeln, i rikets ständers namn, girigt uppslukande all makt; tänk dig också flertalet af nationens styrande män, ständigt beredda att sälja fäderneslandets interessen åt den högstbjudande utlänningen; glöm icke heller commissionen, denna blodsdomstol, alltid sammansatt af det för tillfället herrskande partiets mest excentriska och grymma karakterer, hvilka förberedde sina domsluts framgång i dessa gräsliga tortyr-rum, hvilka du har dig bekanta under namnet Rosenkamaren och Hvita Hästen, hvarjemte — och det var icke det minst gräsliga — många af adelns enskilda medlemmar ännu hade, hemliga fängelser, hvari offren för deras enskilda hämnd spårlöst försvunno.

Ehrenpreutz stannade framför Creutz.

— På en sådan botten, full af vulkaniska ämnen, alltjemt hotande med en eruption, med undergång, vanära och död, hafva jag och mina vänner uppvuxit; men se ut, Creutz, öfver förhållanderna, sådana de äro ännu i dag, och vi befinna oss fortfarande på samma politiskt underminerade mark, ännu hvarje ögonblick hotande med förderf. Då jag skådar tillbaka, omkring och framför mig, uppstiger en fruktan i min själ, som jag icke förmår qväfva. Tyst, Creutz, tyst . . . Ehrenpreutz stod lyssnande stilla . . . någon har väl ej kunnat höra mig här . . . tyst . . .

— Frukta ingenting, morbror, vi äro ensamma. Ni kan vara fullkomligt uppriglig; jag är ingen förrädare.

Gubben fästade en misstrogen blick på Creutz.

— Creutz, yttrade han, jag tror ej på slägtskap och vänskap, icke på löften och eder, icke på försäkringar och handslag; deremot tror jag på nödvändigheten för hvar och en att vara klok och försigtig. Van vid förfärliga katastrofer, som jag blifvit, väntar eller fruktar jag ständigt en ny; och jag skulle icke känna mig trygg, berodde jag af någon annans gunst. Hvad jag har att berätta dig om Puke är helt kort, men det skall fullkomligt bekräfta giltigheten i mitt handlingssätt.

— Jag är otålig, morbror . . . ni sade . . . Puke . . . Puke . . .

— Sedan jag nu gifvit dig sjelfva ramen till vår politiska historia, har jag lätt att insätta porträttet. Vid den tid . . .

Ehrenpreutz knäppte med betänklig långsamhet på locket af sin snusdosa, hvarefter han med all möjlig flegma öppnade det och tog sig en grundlig pris. Men en blick kilade längs golfvet, liksom ändå hans tankar sysselsatt sig med något helt annat.

— Vid början af den tid, återtog han derefter, hvarom jag nu talat, fanns ett litet parti här i hufvudstaden, mer än något annat förbländadt af den heroism, som — lik en medfödd segerhufva — omgaf Carl den tolfte. Detta parti leddes egentligen icke af någon djupare statsmannaerfarenhet, utan hufvudsakligen endast af patriotisk hänförelse; ett parti således, djerft och vågsamt, alltid färdigt till ytterligheter. Emellertid undgick det länge vederbörandes uppmärksamhet, antingen derföre att desse verkligen icke hade någon kännedom om detsamma eller också att man ansåg det med likgiltighet. Det skulle troligtvis äfven hafva dött bort, utan vidare följder, hade ej den blinda ifvern förledt det till några dårskaper vid konungens död, som lemnade vissa fotspår af misstänksam art efter sig. Jag kan icke säga, att jag med säkerhet känner partiets verksamhet; men man kan gerna antaga, att det var det, som drog försorg om att i utländska journaler göra konungens dödssätt misstänkt, samt att först hafva satt i omlopp berättelsen att Ulrika Eleonora betalade sin broders död med 500 dukater; att det var det, som lifligast underhöll hertigens af Holstein funderingar på Svenska thronen, och måhända icke heller var främmande för ryska flottans besök med Czaren i vår skärgård. Så bedömde man åtminstone partiet, ehuru säker upplysning aldrig vanns. Man beskyllde det, att hafva sitt finger med i alla den tidens intriger och förhandlingar; att det hemligt försvarade Görtz, bortstal hans lik från galgbacken, underhöll missnöjda och upproriska tänkesätt, och tillkonstlade Benjamin Düsters uppträdande såsom konung Carl, hvarigenom landet hotades af stora faror. Senaten kände sig länge förföljd af en okänd, aldrig hvilande fiende, utan att under loppet af flera år förmå upptäcka och undanrödja honom. Men samtidigt med Wellingkska katastrofen, kom man den dock sluligen på spåren; jag säger på spåren,

emedan undersökningarne icke ledde annat än till en slags moralisk visshet, icke till någon juridisk, emedan man dervid stötte emot ganska anmärkningsvärda svårigheter. Man hade öfverkommit ett bref, undertecknadt af en den tiden allmänt aktad ung man, vid namn Puke, lika brinnande af monarkiska tänkesätt, som af bittert hat mot senaten och aristokratien, och hvaruti författaren djerft anspelade på den tidens alla förhållanden, ej mindre anklagande vissa personer för konung Carls mord, än framhållande orättvisan af hertigens af Holstein uteslutande från thronen och Görtz's politiskt våldsamma dom. I brefvet, hvari äfven en hitintills obekant person nämndes, vid namn Weste, egde man nu en ändtråd, och man dröjde icke att fatta tag i den. Arresteringsordres utfärdades genast; men då man anlände till Pukes bostad, var han borta. Man omgaf huset med vakter och spioner; men han återkom icke. Deremot lyckades man att få reda på Westes bostad, samt att gripa honom. Inför kommissionen, som genast fick sig uppdraget att handlägga frågan, uppträdde från alla håll vittnen till Pukes fördel; men af alla Pukes vänner var det deremot ingen, som kände Weste, ehuruväl de medgåfvo, att de en och annan gång hade hört Puke tala om honom.

— Och Puke?

— Han förblef borta. Man sade att Puke hade en förträfflig karakter, var en ädel, utmärkt ung man, full af mod och dristig kraft. Weste deremot omgafs af någonting tvetydigt och oförklarligt. Pukes och Westes ställning till hvarandra måste äfven hafva varit ganska anmärkningsvärd och egen. Det ligger något högst oklart i deras förhållanden. Ingen kunde säga sig någonsin hafva sett dem tillhopa, eller att de med hvarandra haft något umgänge. Du skall få höra. De första dagarna af Westes fångenskap kunde man icke få honom att säga ett enda ord. Han syntes nästan

vansinnig af förtviflan. Men kommissionen tvingade honom snart att tala, genom att skicka honom till Hvita Hästen och der underkasta honom tortyr. När han nu började att lösa på tungbandet, tillkallades äfven folket i gården, der han hade bott. Enstämmigt intygade de, att han under många år utgjort ett oförklarligt föremål för deras undran. Han hade, såvidt vittnena visste, icke umgåtts med någon af dem känd person, varit ofta och stundom länge borta, utan att någon kunde uppgifva ändamålet derför. Beträffande Puke iakttog han en långvarig tystnad: ingenting tycktes kunna förmå honom att i detta fall tala. Han trotsade till och med tortyren; men efter förnyadt användande af densamma och sedan man hos honom upptäckt flere bref och skrifvelser, hvari stilen hade en alldeles otvifvelaktig likhet med Pukes, erkände han, att han lärt sig efterapa och förfalska den, för att, i händelse af upptäckt, kunna kasta skulden på sin vän.

— En gemen karl, anmärkte Creutz.

— Det var emellertid icke allt. Ju mera saken utvecklade sig, desto mera terräng vann den åsigten, att om äfven Puke icke varit utan vissa förflugna idéer, han likväl nu var fullkomligt anklagelsefri och endast blifvit af Weste begagnad såsom en mannequin, hvilken denne skjutit framför sig. Men det är också sanning, att, oaktadt Weste i alla sina handlingar syntes hafva lagt an på honom såsom syndabock, han likväl nu, och sedan man en gång fått honom att tala, alltid frikände honom i sina förklaringar. Frågans fullständiga lösning syntes också allt mer och mer blifva beroende af Pukes och Westes ömsesidiga förhållanden. Men så länge den förre förblef borta, kunde man icke komma till några säkra slutsatser. Westes bekännelser . . . allesammans . . . den ena efter den andra, framtvingade genom tortyren, ingåfvo icke fullt förtroende. Det blef emellertid temligen klart att Weste,

som hade en icke så liten yttre likhet med Puke, troligtvis just derföre formerat och underhållit bekantskapen, för att emellanåt och vid farligare tillfällen utgifva sig för och uppträda såsom Puke. Så gick undersökningen steg för steg. Hvarje ny upptäckt gaf ständigt ny visshet om Pukes oskuld, men ökade — jag säger icke mera misstankarna — utan de bindande bevisen emot Weste. Hela saken kom också snart på ren botten, när han slutligen öppet vidgick, att han verkligen mer än en gång uppträdt såsom Puke sjelf, och det med en förvillande likhet; att det var han, som författat det bref, hvilket gifvit anledning till upptäckten; att Puke lika litet haft kännedom om det, som om någon af alla hans öfriga planer, att han några dagar innan han greps blifvit underrättad att vederbörande voro honom på spåren; men att han trodde sig personligen vara utan all fara, emedan han sjelf aldrig blottställt sig, utan verkställt allt i Pukes namn, hvilken han således förmodade skulle blifva den ende, som kunde tagas för hufvudet. Så långt hade man bragt honom till bekännelse, då han återigen sökte att trotsa kommissionens tålamod med den ihärdigaste och orubbligaste tystnad, en tystnad, som först efter ny tortyr bröts. Nu erkände han också vidare, att, vid närmare eftersinnande, den fruktan uppstått hos honom, att Puke möjligtvis lätt nog skulle kunna öfvertyga domrarne om sin oskuld, samt att fortsatta efterspaningar kunde leda till Westes upptäckt. Förtviflan och ångest hade härvid öfverfallit honom, och i sina mörka samvetsskrupler fann han endast ett medel till räddning, det nemligen att undanrödja Puke.

— Att mörda honom?

— Om du vill uttrycka dig på det sättet, alldeles det.

— Weste var ju en verklig bof.

— Weste bekände, att han försåtligt öfverfallit Puke

nattetid på en af stadens gator och vräkt honom helt simpelt i Norrström.

— Hvilken oerhörd brottslighet!

— Såsom närmare skäl för sitt handlingssätt uppgaf han, att han föreställt sig, att Pukes mord, som snart borde blifva bekant, skulle komma att vittna emot Puke såsom ett sjelfmord, begånget sedan han visste sig vara upptäckt och icke mera kunde hoppas på någon räddning.

— Men, bäste morbror, stod då Weste i sina politiska förhållanden helt och hållet ensam? Jag tyckte ni talade om ett parti? Till hvilka voro väl alla de bref adresserade, som Weste skrifvit?

— Din fråga är ganska riglig. Tro också icke att kommissionen underlät någonting, för att komma hela sällskapet på spåren. Men alla dess bemödanden strandade emot Westes orubbliga tystnad. Under hela mitt lif känner jag ingen, på hvilken flere tortyr-medel hafva blifvit använde, än på denne Weste. Men ändock kom intet enda ord, som förrådde hans vänner, öfver hans mun. Det var för hvar och en lätt att inse, att han icke var ensam. Allmänt antog man, att han stod i intimt förhållande till ganska högt uppsatte män, och att han ytterst blott utgjorde den synligt verkande drifljädern i en ganska stor och omfattande koalition. Men af hvilka bestod den? Den obesvarade frågan utgjorde senatens förskräckelse. Befunno sig dess fiender midt ibland dess egna ledamöter eller omgåfvo de den? Ingenting förmådde lösa hemligheten från Westes läppar. Han förblef orubbligt och fast besluten att taga den med sig i grafven. Brefven? Dessa synas blifvit af vänners vänner kolporterade, och adresserna bestodo blott af tecken, till hvilka ingen klaf fanns.

— Men Puke måste likväl varit en ganska enfaldig

karl, som icke i tid förmådde genomblicka Weste, med hvilken han åtminstone enskildt måtte hafva umgåtts.

— Det är en sak, hvarom jag icke kan lemna några upplysningar. Pukes förtidiga försvinnande från skådeplatsen kastar en ogenomblicklig slöja öfver hans och Westes enskilda förhållanden. Ett och annat förekom likväl, som gaf anledning till den misstankan, att Weste stod i vissa hemliga förbindelser till Pukes hustru, men hvilket likväl, af aktning för könet och den i sig sjelf nog olyckliga enkan, aldrig blef föremål för någon offentlig granskning. Får man emellertid antaga ryktet för godt, är det ganska möjligt, att hon i icke så ringa mån förblindat sin man till Westes fördel. Men man brydde sig ej om henne. Hon lemnades åt glömskan och försvann, liksom hade hon aldrig varit till.

— Ett nytt skurkstreck, således.

— Jag förnekar ej att det skymtar så äfven för min blick.

— Men domen, morbror, domen?

— Puke frikändes. Det fanns också många, inför hvilka hans minne var dyrbart. Weste dömdes deremot ifrån lif, ära och gods.

— Och dermed var naturligtvis saken slut; det är bra; men förlåt mig, jag kan icke inse att ni med denna berättelse kommit till det resultat, som ni först angaf.

— Icke?

— Långt derifrån, morbror. Jag antager nemligen att den Puke, som ni här skildrat såsom en den hederligaste och redligaste man, är den nu lefvande kapten Pukes far, och likväl har ni kränkt sonen med en ärerörig framställning om fadren.

— Visserligen.

— Ni har sagt, att han var son af en lifdömd.

— Ja-väl.

— Att det namn, han bär, icke tillkom honom.

— Ganska sannt.

— Men detta är ju icke fallet. Den Puke, hvarom ni har talat, lifdömdes ju ej, utan frigafs.

— Ja visst.

— Huru vill ni då förklara er?

— Du förglömmer, min vän, att jag sagt dig, att den Puke, hvarom jag har talat, blef mördad af Weste, och att han således icke kan ha' varit kapten Pukes far, hvilken bodde i vårt grannskap, och som du sjelf mer än en gång sett.

— Ah, ni har rätt, morbror; det fanns således ännu en annan Puke?

— Nej, det fanns det icke.

— Huru?

— Förhållandet är ganska enkelt. Weste dömdes väl, men gick aldrig till döden.

— Icke?

— Weste rymde.

— Rymde? Hvem kunde hjelpa en mördare på flykten?

— Se mig i ögat, Creutz.

— Det gör jag, morbror.

— Du svär, vid allt hvad heligt är, att ej förråda mig?

— Jag svär.

— Lägg föröfrigt på minnet, Creutz, att inga vittnen finnas närvarande, att vi äro ensamne.

— Jag skall ej glömma det.

— Det var jag, som förhjelpte Weste på flykten.

— Ni?

— Weste hade, himmelen vete på hvad sätt, öfverkommit några bref, som kunde ha' blifvit min undergång; och för att rädda mig, räddade jag honom.

— Jag förstår . . .

— Fängelsets vaktbetjening betalades. En af fångknektarne köpte ett lik, vanställde det i nära likhet

med den torterade Weste, och lade det i hans säng. Besigtningen gick lätt öfver . . . allt var klart.

— Och Weste?

— Transporterades till ett hemman i grannskapet af min egendom; der han antog sin mördade, men fridömde väns namn. För att betäcka förvexlingen, uppgafs att Westes mordanfall misslyckats, att Puke väl blifvit kastad i strömmen, men förd af dess vågor till stranden och sålunda lyckats att rädda sig, ehuru han, af fruktan att blifva inblandad i Westes politiska vinglerier, hållit sig undan och låtit ryktet om hans död taga fart. I allmänhet voro dock alla försigtighetsmått onödiga. Sedan Westes död skingrat alla förhoppningar att få någon vidare reda på hans planer och förehafvanden, förföll saken af sig sjelf. Glömska är nästa ögonblicks namn på allting. Från den aflägsna landsort, der Weste nu lefde, nådde icke heller underrättelsen om hans tillvaro fram till någon, som kunde interessera sig derför. I det hela var han sålunda nu lika mycket död, som hade han verkligen varit det.

— Men när Pukes enka förnam att hennes man lefde, skulle väl hon . . .

— Hon måste ha' dött ungefär vid samma tid, som Weste rymde. Det vissa är, att hon aldrig hördes af.

— Alltså skulle kapten Puke vara en son till denne Weste?

— Som du säger. Det är han.

— Weste var således gift?

— Förmodligen. Jag känner ingenting derom. Likväl . . . missminner jag mig icke . . . hörde jag talas om att en qvinna besökt honom i fängelset. Förmodligen var det hans hustru.

Ehuru Ehrenpreutz med mycken bestämdhet besvarade hvarje anmärkning, som Creutz gjorde, ingaf honom icke dessmindre den försigtighet och fruktan, hvar-

med han behandlade eller förbigick vissa omständigheter ett obehagligt tvifvelsmål.

Utan att derför förbise att Ehrenpreutz möjligtvis skulle kunna ha' varit långt mera invecklad i Westes politiska machinationer, något, som för den tiden icke kunde förefalla det minsta förunderligt, var Creutz likväl tillfredsställd med att finna, det Ehrenpreutz åtminstone icke utan fog anklagat Pukes far.

Väl insåg han att skälen voro af den egenskap, att icke gerna böra vidare framdragas i offentligheten, men det var dock en tröst att veta honom moraliskt fri från alla förebråelser.

En enda erinran förmådde Creutz likväl icke att undertrycka.

— Jag erkänner, sade han, att den teckning, ni gifvit mig af Weste, ingifver mig ett djupt förakt för honom, jag beklagar er också uppriktigt att ömmande enskilda förhållanden nödgade er att utsträcka handen till hans räddning, samt inser med hvilken känsla af obehag ni sedermera under många år måste hyckla . . . förlåt mig mitt uttryck, morbror . . . måste hyckla en slags vänskap för honom, som ni naturligtvis i själ och hjerta icke kunde hysa; men jag förstår likväl icke, hvarför ni nu åter rifvit upp hela den der frågan och det emot sonen, hvilken ni väl icke har något personligen att förebrå. För er egen frid hade det väl alltid varit bäst att saken fått hvila i evig glömska, hvilket ju också desto hellre kunnat låta sig göra, som sonen, kapitenen, påtagligen icke har, eller åtminstone icke har haft den minsta kännedom om fadrens brott.

Under det Creutz framställde dessa anmärkningar förlorade Ehrenpreutz sitt vanliga lugn. Hans ansigte mörknade, hans ögonbryn drogos tillhopa, hans bröst höjde sig. När Creutz slutade, fattade Ehrenpreutz med häftighet hans hand.

— Det är just det förfärliga, Creutz. Det är Nemesis. Sådan, som jag minnes Weste före tortyr-behandlingen, står nu Puke framför mig: blek, mager, lugn, beherrskande sig sjelf, beslutsam och orubblig. Akta dig för honom . . . akta dig. När jag betraktar hans iskalla drag, ser jag ännu i denna stund hans far framför mig. Det är, som om hans vålnad stått upp ur grafven, som om döden skickat honom tillbaka, för att förfölja mig. Minnet är äfven en verklighet i vår själ. Alla de förfärliga qval, som jag erfor, under det jag hvarje ögonblick berodde af ett enda ord, hvartill de oerhördaste smärtor kunde hafva förledt den gamle, återkomma vid åsynen af sonen. För hvarje gång, som Weste fördes till tortyren, led jag icke mindre än han. Har du betraktat Puke noga? Säger dig icke detta så bleka ansigte, att det kan trotsa allt, denna så lugna ljungeld, som hvilar i hans öga, att ingenting förmår tillbakahålla honom i hans en gång fattade beslut. Det är fadren sjelf — gjuten af stål och jern — inför min anblick sjelf ett lefvande tortyr-instrument. Tänk dig honom svinga sig upp i verlden: han har kraft dertill; tänk honom öfver allt dristigt trädande mig öga mot öga: han har mod dertill. Tänk honom gift med din syster: han är oförskämd nog dertill.

— Aldrig, i evighet aldrig.

— Ord, endast ord. Menniskorna äro sammansatta af ord, liksom en chria. Jag har blott träffat på ord under hela mitt lif: löften, talesätt, eder. Men hvar finner man en genomgående tanke i alltsammans, en fortfarande lefvande sanning, en uthållig moralisk conseqvens? Aldrig har jag funnit det, mera än hos en enda man, denne för hvilken jag ännu darrar, der han ligger i grafven. Den trohet, som svors i går, var redan bruten i dag. Löften och eder — en hel yngel af efemerider, som glimmade upp och slocknade

ut med det förgängligt öfvergående momentet af en känslas eller en tankes kapriser. Så ha' våra seder och vårt lif blifvit gripne af machiavelism, att den enes lefnadsvishet oupphörligt riskerar att bedragas af den andres. Du säger, aldrig; endast döden, Creutz, är lifvets aldrig. Döden är den jernbom, som, en gång skjuten för vår dörr, aldrig brytes, det lås, som, en gång tilläst, aldrig uppläses. Jag önskar att jag vore död. Död . . . död . . .

Den belägenhet, hvari Ehrenpreutz befann sig, gjorde Creutz ganska ondt. Upprörande var det äfven att se en gammal man under ett långt lifs verksamhet endast hafva höstat in tvifvel och misstankar, och som nu vid grafvens rand sönderslets af sin egen lefnads-filosofi. Tydligt fanns här — Creutz kunde icke längre misstaga sig derom — någonting bortom allt, hvad Ehrenpreutz berättat, som ingaf denna fruktan och förskräckelse, detta mörka misstroende, detta upprörande tvifvel,

— Död, upprepade Ehrenpreutz, död . . .

Han stannade dervid återigen framför Creutz.

— Du skall duellera, du ämnar ju det?

— Ja visst . . . det är mitt beslut . . .

— Du begagnar dig således icke af Pukes anbud?

— Jag har sagt, att jag ej begriper hvad skäl han kan ha', att fritaga mig från mitt löfte.

— Skälet är lätt insedt. Wrangel har berättat honom samma historia, som jag nu förtäljt dig.

— Baron Wrangel känner den således äfven?

— Lika bra, som jag. Wrangel hade det ädelmodet, att, såsom jurist, kämpa vid Westes sida, och var invigd i hela hemligheten. Var öfvertygad att Puke efter gårdagens scen oss emellan besökte honom, och hvad han der fått veta har föranledt denne stolte och sjelfgode man att draga sig tillbaka. Sådan är han. Jag ser, huru han nu ryter som ett såradt lejon i sin själ, men ändock bryter stafven öfver sig sjelf.

— Men, min morbror, ni framställer honom för mig nästan beundransvärd.

Creutz's anmärkning undföll likväl Ehrenpreutz.

— Sedan Puke nu vet allt, fortfor Ehrenpreutz, måste ett af två saker ske. Är du säker på din hand? För du din värja skickligt? Slår du kulan i pricken?

— Jag tror mig sköta mina vapen, morbror, lika säkert, som någon annan.

— Men du har icke, som Puke, på slagfältet sett döden öga mot öga.

— Det har jag icke.

— Jag visste det. Det är också, det, som förskräcker mig. En värjspets ser helt annorlunda ut, vänd emot oss under en fäktlektion, än på ett stridsfält. Ett af tu fall måste derför ske. Du förstår att kännedomen om hans fars brott för ett ögonblick rubbat hans säkerhet till sig sjelf?

— Nåväl . . .

— Drager du dig med förakt tillbaka, skall detta förakt ännu ytterligare bryta hans sjelf-tillit och han skall lemna landet och aldrig mer återvända hit.

— Ni tror det?

— Jag är derom fullkomligt säker. Jag känner denna halsstarriga karakter, som icke kan gå någon annan väg, än sin egen.

— Men om jag likväl nu, morbror, har aktning för denna karakter, om jag icke kan tillräkna sonen hans fars fel och brott, och slutligen äfven har en liten smula känsla för min egen pligt, min egen heder?

Ehrenpreutz utsträckte nästan befallande sin hand.

— Då måste du döda honom.

— Det är också det, morbror, som jag ämnar göra. Min värja är lika lång, som hans; min kula lika säker i sitt lopp, som hans.

Ehrenpreutz gömde för ett ögonblick sitt ansigte i sina händer.

— En fars minne, fortfor han derefter, kan icke hafva en skarpsinnigare sakförare än en son. Går han segrande ur duellen, erhåller han derigenom endast ett fotfäste för ny tillförsigt, och han skall anlita alla medel att rifva upp en förgången tid ur sin grift. Jag ser redan spöket. Säg mig, Creutz, säg mig ännu en gång, att du är säker på att du dödar honom.

— Hvad är man säker på, morbror? På intet. Men tro likväl, att jag skall göra mig en ära af att döda honom, derest lyckan står mig bi.

Ehrenpreutz sjönk tillbaka i sin stol.

— Jag tror på ingenting, mumlade han, på ingenting.

Vi lemnade fröken Creutz, då hon begaf sig upp på sitt eget rum, för att läsa Pukes bref.

Hon läste det och hennes kinder bleknade; brefvet föll ur hennes händer. Innehållet var ett hårdt slag, som gjorde henne på en gång maktlös.

Brefvet var ganska kort. Puke förklarade deri, att han, genom nyligen gjorda upptäckter, blifvit förvissad att han icke var värdig den lyckan att älskas af henne, hvadan han äfven måste uppgifva hoppet att någonsin ega henne. Hans beslut var orubbligt taget. Redan samma afton ämnade han för alltid lemna fäderneslandet. I stället för ett smärtsamt möte, hade han föredragit att på detta sätt säga henne sitt sista farväl. Derest duellen blef af — hvilket han ännu icke med visshet kände — bad han henne slutligen vara fullkomligt lugn för hennes brors öde.

Men Alma förblef ej länge i detta sitt försjunkna och maktlösa tillstånd. På en gång återkom hon till sig sjelf.

Öfverläggning och förstånd taga icke med samma hastighet sitt beslut, som känslan.

Kärleken känner djupt hvarje motgång; men reser sig snart upp och ser sig om efter medel att besegra den.

Almas ansigte glänste af en högre färg; det var ett återsken af hjertats inspiration. Hennes beslut var redan fattadt. Det var icke rummet, utan snarare verlden, som hon mätte med den klara blick, hon kastade omkring sig. En qvart sednare satt hon redan i en vagn på vägen till Drottningholm.

ANDRA KAPITLET.

Schedvinska familjen.

— Du sade således, Clara, att du träffade den der Amanda på Drottningholm?

Frågan framställdes icke utan en viss bitterhet.

— Ja, min mor, det gjorde jag.

Clara log deremot, då hon svarade; men det var också för tjugonde, om ej trettionde, gången, som modren återkom till samma spörjsmål.

— Och hon kände igen dig genast, hon, den förnäma damen, gudbevars?

— Äfven det, min mor.

Leendet försvann icke ur Claras ansigte: det var samma fråga och i samma ordning för fyrationde gången.

— Och hur såg hon ut nu? Fullväxt och vacker, kan jag tänka; det faller alltid på sådana deras lott.

— Ack ja, hon var så vacker, så vacker, mamma, och så väl klädd sedan.

— Amanda är nu . . . låt mig se . . . hon är född sjuttonhundradetrett . . . men det är omöjligt att hålla sina tankar tillhopa . . . hör du, hur Alexander nu åter går på i smedjan . . . alldeles som om han vore rasande . . . han skall taga lifvet af mig.

Ljudet af en släggas jemna gång ljöd härunder ganska taktmessigt från gården.

— Gå ned och bed Alexander, att han åtminstone bultar litet saglare.

— Straxt, mamma, straxt.

Gladt och lätt, som en fågel, som lemnar sin bur, hoppade Clara ut genom dörren.

Fru Schedvin var en äldre qvinna. Hennes utseende var skarpt, men icke utan en viss vördnadsbjudande anstrykning. Utrustad redan från yngre åren med rätt höga tankar om sig sjelf, hade hon gått fram sin bana alltid något för mycket endast och allenast för sig sjelf. I sitt äktenskap, ej mindre än i lifvets andra förhållanden, hade hon alltid haft sin egen mening och sin egen tro. Man kunde icke förneka henne ett godt hufvud; deremot var det tvifvelaktigt, huruvida hon egde ett godt hjerta. Men om det goda förståndet äfven skänker jemvigt och framgång i många verldsliga strider och bestyr, förmår det icke att gifva åt lifvet verklig lycka, den lycka, som är sällhet inom oss och trefnad utom oss, hvilken endast utvecklar sitt mäktiga inflytande ur det goda hjertats grund. Genom lynnets oegentlighet hade fru Schedvin stött allt för många ifrån sig, för att någonsin hafva erfarit hvad sann kärlek och vänskap ville säga, och hvad hon icke lärt känna, aktade hon äfven föga. Men följden blef också retlighet och misstänksamhet. Alldenstund hon aldrig gått till råds med sitt hjerta, utan blott med sitt förstånd, hade det ständigt visat sig så för hennes blick, att hon alltid hade rätt och alla andra orätt. Med bittert missnöje såg hon derför ut öfver verlden. Framför allt blef hennes egen man ett föremål för hennes ogillande. Han förslösade husets tillgångar, påstod hon — ehuru han öfverlemnade hvarje behållen skilling åt henne; han vanvårdade barnen — ehuru han älskade dem af hela sin själ; han visade henne aldrig någon uppmärksamhet — ehuru hon fick allt, hvad hon önskade och ville; det var han, som ja-

gade bort vännerna ifrån henne — ehuru han alltid med den mest förekommande artighet bemötte dem. Allt, hvad han gjorde, yttrade eller ville, blef, med få ord, endast föremålet för spetsfundiga motsägelser, ledande till ovilja och gräl. Slutligen vaknade äfven svartsjukan hos henne, och ehuru hon sjelf med förakt bestred den — ett förakt, som ännu mera ökade det kränkande — förlorade hemmet för mannen all trefnad, och mycket, hvarför hon förut orättvist anklagat honom, blef småningom nu verklighet. Han började söka ute — hvad han saknade hemma, men drogs dock ännu länge, ständigt ångrande, tillbaka af sina pligters magnetiska dragkraft. Men det sönderslitna hemmet stötte honom fortfarande bort ifrån sig. Så gick familjen sitt förderf till mötes — en cession följde — han dog af sorg — och hon lefde, tröstande sig med den tro, att hon gjort allt för husets bestånd, men icke förmått något emot mannens fördömliga ovanor.

— Du vet icke ännu, du, Amanda, mumlade hon, så snart Clara försvunnit genom dörren, att det finnes någon, som hatar dig. Men hvad du än må blifva, en gång skola vi träffas.

Clara var snart på gården.

Gårdsplanen är ganska stor och rymlig. På ena sidan stå tvänne dörrar uppslagna och dånet af en på städet tätt fallande slägga förkunnar att en smed der uppslagit sin verkstad. Midt emot, på andra sidan, ser man en liten med stakett omgifven blomsteranläggning, hvari ett ensamt träd höjer sina grenar upp emot ett litet fönster, för hvilket de hvita gardinerna voro nedfällda. På en af grenarna, som nästan når in till

fönstret, hänger en fågelbur, hvari ett par kanariefåglar hoppa och qvittra.

I smedjan voro tvänne personer sysselsatta. Den ene var en kraftfull, ung man, som, med släggan i den ena handen och vändtången i den andra, hamrade på ett glödgadt jern, hvilket, för hvarje slag, som träffade, kastade fräsande eldflagor omkring sig. Sotig, som han var, kunde man icke rätt bedöma hans utseende, men elden lyste icke starkare ur eschan, än ur hans ögon, och sjelfva jernet böjde sig såsom bly för styrkan af släggans fall. De uppvikna skjortärmarne visade armarnes hela muskelstyrka, värdiga en athlet. Den andre stod vid skruf- eller filbänken, afputsande och polerande tvänne pistoler. Han var klädd i lifgardets släp-uniform.

— För tusan pocker, Daniel, yttrade mannen vid städet, under det han interpunkterade sina ord med släggans klangfulla slag, det är dock alltid en rigtig lust och glädje att låta arbetet gå undan. Min själ, jag nån'sin finner mig så väl till mods, som då jag gör nytta. Men så tänker jag äfven, att arbetaren är värd sin lön.

— Rigtigt så, Alexander; men om någon blir sin egen lyckas smed, så är det väl du.

— Säger du det, Daniel? För pocker i våld, jag önskade att Clara också en gång ville säga så med.

— Syster min är en toka, du.

— Men en toka, i hvilken jag för hvarje dag blir allt galnare och galnare. Vet du, jag har funderat ut ett sätt att få släggan att rigtigt löpa fort i min hand.

— Nå-å . . .

— Jag tänker på Clara, och så klappar hjertat i bröstet allt hastigare och hastigare — och för hvarje slag der — så slår släggan också sitt. Det är fan till flicka, Daniel.

— Du är också fan till karl, anmärkte Daniel, små-

skrattande, så att ni i det fallet nog passa för hvarandra.

— Men en anmärkning har jag ändå att göra emot Clara.

— Låt höra den, Alexander.

— Det är en förbannad anmärkning; hon bara skrattar åt mig.

— Vid sjutton år skratta alla flickor, Alexander. Det har jag märkt på hvarenda en. Men så der, tillade han derefter, nu menar jag pistolerna äro så blanka, som ett spegelglas. Tror du, att grefve Creutz nu blir nöjd med dem? Han sade att hin håle skulle taga mig, derest de ej blefvo . . .

Alexander kunde ej annat än skänka sitt bifall åt pistolerna; men ämnet roade honom ej, och han tog derför åter straxt upp det, som uteslutande sysselsatte hans tankar.

— Men kan du säga mig, hvar syster din håller hus i dag. Jag har emellanåt kastat mina blickar till fönstret dit upp, men ännu har hon ej dragit ifrån gardinerna. Det enda lif jag sett till der har varit de der små, hoppande och qvittrande lergökarne i buren. Hon är väl icke sjuk heller?

— Så länge man orkar skratta, är nog helsan god; men vår mor, Alexander, är skrabbig, och då tål hon sig icke sjelf en gång, som du väl vet. Ända sedan Clara och jag voro vid Drottningholm, har hon varit svårare än någonsin. Jag tror hon icke tyckte om att jag blef soldat, men af en soldat kan blifva en korporal och af en korporal en general. Vet du, jag tänker också blifva det.

— Du? För necken i våld, det önskar jag ej.

— Hvarför icke?

— Derför att en smed icke gerna kan blifva gift med systern till en general.

— Intet farligt, du. Det är långt härifrån till må-

nen, och ej stort mindre ifrån soldaten och till generalen. Innan jag hinner fram till mitt mål, kan du hinna att gifta dig hundrade gånger. Jag skulle önska att jag hade ett närmare mål, emedan jag då hunne det förr.

— Du är äregirig, Daniel, du vill upp och fram. Nå, det är godt! Sådant folk har alltid hjertat på rätt ställe; men säg mig, du, har du ännu aldrig älskat någon? Jag tror att du är kall, som is.

Daniel stannade i sitt arbete.

— Kall, som is, upprepade han derefter; du bedrager dig; jag är het, som glödgadt jern. Men jernet och isen äro ändå båda två lika härda. Låtom oss icke tala derom. Se der kommer Clara.

Vid åsynen af Clara lade Alexander ned sin slägga, och det blef för en stund tyst i smedjan.

— Tjenare, mamsell, helsade henne Alexander. I dag har ni varit så rar, som stjernan under en mulen natt. Edra fönstergardiner, som jag skulle ha lust att rifva i stycken, ha' ej lättat på sig en gång. Tänker ni helt och hållet att stänga in er, mamsell? Pocker i våld, då flyttar jag bums härifrån.

— Det passar sig då alldeles förträffligt, menade Clara, emedan jag just nu är här, för att bedja er göra det.

— Huru? Ni vill att jag skall flytta?

— Skulle jag ej det? Ni är ju den bullersammaste menniska i verlden. I ert grannskap får man icke frid hvarken natt eller dag. Mamma har just bedt mig gå hit och . . .

— Anmoda mig att flytta?

— Förstås att det alltid vore det bästa; men låter det sig icke göra, så kan ni väl ändå låta bli och bulta så der förskräckligt. Det är ju alldeles, som om en åska ginge.

— Hårdt emot hårdt, mamsell, blir buller och oljud

af. Jag kan, necken i mig, ej draga en silkesvante på släggan. Men säg mig allvarsamt, vill ni verkligen att jag skall flytta härifrån?

— Ja visst, Alexander. Ni kan väl förstå att jag också vill ha frid i huset. Föröfrigt är ni så . . . så . . .

— Hvad är jag, mamsell? Var så god, ni behöfver icke med mig hafva tand för tunga; jag tycker om rent spel . . . jag är så, sade ni. . . hvad är jag, om jag får fråga?

— Så sotig, Alexander, så sotig.

Clara höll just på att, skrattande, taga till flykten, och Alexander att återigen gripa efter släggan, då ett ovanligt stoj och oväsende hördes utifrån gatan. Svordomar och hotelser, skrattsalfvor och skrik ljödo om hvarandra. Det var tydligt att en större folksamling under oreda och sorl närmade sig.

— För pocker i våld, anmärkte Alexander, hvad vill det der säga?

— Tyst, inföll Daniel, tyst!

I detsamma kastades porten till gården med häftighet upp.

Daniel och Alexander hastade ut, för att efterse hvad som var å färde. Clara smög sig nyfiken och rädd i deras fortspår. I portgången mötte de en af konungens betjening — löparen Anton Ernst Angel — men till den högsta grad öfverlastad af starka drycker, något, som var ganska vanligt med honom. Hans rusiga belägenhet hade samlat folket omkring honom, och ehuru något hvar af dem icke så sällan sjelfve hemföll under fylleriets galenskap, ingaf dock åsynen af en full hof-lakej en icke så liten segerglädje. Speglosor och groft skämt saknades icke heller. Men ehuru Ernst — som löparen gemenligen benämndes — knappast kunde gå, tyckte han dock sjelf att hela hofvet — konungen och drottningen deri inberäknade — på

det högsta kränktes af förolämpningarna emot honom, och på hvarje speglosa, man kastade åt honom, svarade han med en dundrande kött-ed, bedyrande att hans majestät sjelf skulle hämnas. Men ju mera han svor derpå, destomera växte åtlöjet. En sak till stod likväl tydligt för hans minne: nemligen det ärende han hade att uträtta. Allt emellan svordomarne frågade han också efter det hus, der en fru Schedvin skulle bo, och folket var i detta fall nog beskedligt, att leda honom till sitt mål.

Då Schedvin och Alexander nalkades, hotade han ännu med knutna händer folkhopen, som hade sin lust åt hans förvirrade tillstånd.

— Om ursägt, tilltalade honom Alexander, som trodde att han endast ville taga sin tillflykt dit, vill herrn undvika folket, så skall jag stänga porten.

— Folket . . . folket . . . tror ni jag bryr mig om folket? Jag är konungens och drottningens löpare — och tar icke ett steg för någon annan än dem. Saperment, sa' kung Carl den tolfte, då han tog in Bender. Jag är ingen harskramla, som springer för sådana der stöflar. Konungen skall hämnas mig . . . han skall sätta på sig kronan och komma hit och slå er med spiran i nacken allesamman. Det skall ej gå af för hackor att förolämpa en löpare. Vet ni hvad en löpare är . . . jag skall säga er det, ert slödder, edra galgfoglar, edra genombitna skälmar, en löpare är, vet det edra himla-hundar, en man, som är lika god, som någon annan.

För att göra slut på oväsendet, slog Alexander igen porten, under det att Daniel kastade jernbommen för.

— Lugna er nu, bad Alexander derefter; folket skall ej mera ofreda er. Var god och säg om vi kunna på något sätt stå er till tjenst.

— Ofreda mig . . . stå mig till tjenst . . . karl, ni

ser ut att vara en förnuftig menniska, var god och tag mig under armen.

När Ernst ej mera retades af folket och han vid Alexanders arm kände att han stod stadigt, togo hans tankar en annan vändning.

— Hör nu, min solige vän . . . min förträfflige vän . . . min . . . min . . . hvad är det ni heter, kamrat . . .?

— Alexander, herre.

— Alexander, ja-så, Alexander . . . det var ju en Alexander, som tog in stora Mogul, och nöp Da . . . Da . . . Darius i näsan. Det var väl intet ni heller . . .?

— Jag frågade er, jag, afbröt honom Alexander, om vi kunde vara er till någon tjenst.

— Tjenst . . . tjenst . . . nu påminner jag mig . . . det vill säga, här bor ju en fru Schvalin . . . Scherin . . . Schalin.

— Ingen med det namnet, inföll Daniel; men min mor heter Schedvin, ifall ni söker henne.

— Hvad hette hon sa' ni? Sched . . . sked . . .

— Schedvin.

— Det är riktigt, min gosse, alldeles på pricken. Var bor gumman? Jag är en diplomat . . . ett ordentligt diplomatarium. Framåt march! Håll mig bara under armen.

Daniel och Alexander funno det dock mindre passande att i hans tillstånd föra honom till modren; utan togo de honom i stället med sig till det rum, der de i många år bodt, med nästan broderlig vänskap, tillhopa.

Inkommen der, sjönk han ned på en stol.

— Har jag ingen makt, jag, säger ni? Kungen är en beskedlig karl: med honom gör jag hvad jag vill; jag trampar svarfstoln, jag . . . snurr . . . snurrerisnurr . . . han bara svarfvar, han. Drottningen är litet ond af

sig, men så gör hon inte ändå hvad jag vill. Var så god och låt bli och se på mig! Tror ni att jag är ett föremål kanske? Men tyst, så ska' ni få höra något . . . senaten . . . carambolage.

Och dermed sjönk han nickande tillbaka i stolen.

— Carambolage.

— Han somnar, anmärkte Daniel.

— Om han har något att tala vid fru Schedvin, är det bäst att han förut sofver ruset af sig.

Alexanders och Daniels verldserfarenhet var, med afseende på hofvet, icke större än Claras. Ingendera drog i betänkande att antaga för godt allt, hvad Ernst pratat.

Clara skyndade sig också till sin mor, för att underrätta att en af deras majestäters egna löpare sökte henne, och, som det ville tyckas, i ett ärende från drottningen, om icke från konungen sjelf.

Ehuruväl familjen var fattig och ringa, egde den hvarjehanda minnen af anmärkningsvärdare art, och hvarpå från äldre tider — det vill säga från mannens tid — fru Schedvin någon gång med en icke så liten stolthet anspelade. Tilldragelsen på Drottningholm var ett nytt blad i denna minnesbok, ehuru hon mottagit underrättelsen derom med en viss bitterhet, liksom den hade upprifvit ett illa läkt sår i hennes hjerta, om hvars egenskap läsaren fått någon hänvisning i den ovilja, hon redan yttrat emot Amanda. Löparen Ernsts oförmodade besök var nu återigen en tilldragelse, som till lika grad väckte nyfikenhet och förvåning.

Endast fru Schedvin rynkade likgiltigt på sina skarpa ögonbryn.

— Min son har räddat sjelfva kronprinsens lif, och så har man ingenting annat att gifva honom, än en soldat-uniform. Alla tider äro sig lika . . . endast otacksamhet genomgår dem. Hvad vill den der löparen? Kanske gifva mig några riksdaler?

— För all del, tyst, min mor; han kommer här.

Efter en timmas sömn hade Ernst återfått så pass mycket förstånd, att han temligen väl visste hvad han hade att göra, oaktadt rusets nimbus till en del ännu hvälfde sig öfver hans sinnen.

— Således . . . yttrade han . . . således är det der fru Schedvin. Är det ba . . . bar . . . bara säkert det?

Fru Schedvin gaf honom en skarp och genomträngande blick.

— Är det säkert det? upprepade hon. Hvad menar ni dermed, min herre?

Det ofördragsamma i hennes lynne ställde henne äfven nu i en fiendtlig ställning till löparen.

Ernst rätade på sig; det var nästan som hade han fått ett litet sporrhugg.

— Låt mig höra, tillade fru Schedvin, hvad ni vill.

Med tanken på Drottningsholms-äfventyret förmodade både Clara och Daniel att besöket egentligen rörde dem och voro rätt nyfikna att erfara hvad det gällde.

Fru Schedvin, som icke rört sig från sin plats, satt stel och rak, nära nog utmanande.

Men äfven i fyllan ansåg sig Ernst böra vara en obesvärad hofman, och utan att besvara frågan, skjöt han en stol fram till den, hvari fru Schedvin satt, och slog sig derefter helt beqvämt ned.

— Min fru, yttrade han.

Den, som är full, är sällan i sina egna tankar en obetydlig karl.

— Min herre . . .

— Deras majestäter konungen och drottningen, fortsatte Ernst, hafva alltid visat mig mycken nåd.

Ernsts högtidliga sätt att börja sin beskickning ingaf till och med fru Schedvin en viss respekt.

— Hofmarskalken, friherre Jacob Gustaf Horn är min ende förman, fortsatte han; jag kan nästan säga vän, emedan han ej umgås med någon så mycket, som med mig. Men hvar var jag nu? Jo, det var sannt, der deras majestäter icke sjelfve infinna sig, der infinner jag mig.

Ernst omgjordade sig med så mycken kunglighet, som möjligt: det var också ett sätt att imponera.

— Jag har blifvit skickad hit, min fru. Ni skall hafva en dotter.

— Till saken, min herre. Jag har en dotter.

Vid denna vändning i Ernsts framställning kände sig fru Schedvin åter på egen botten.

— Hofmarskalken, friherre Horn har i drottningens namn befallt mig, att anmoda er dotter att inställa sig på slottet i öfvermorgon, klockan tio.

— Att inställa sig på slottet?

Vid denna förklaring kunde till och med ej fru Schedvin undertrycka sin öfverraskning. Clara både förskräcktes och gladdes: hon förskräcktes vid tanken att möjligtvis någon ny undersökning rörande händelsen på Drottningholm skulle kunna förestå, och hon fröjdade sig åter derför att också hon tyckte att det skulle vara rätt roligt att ännu en gång få se sig om i de vackra och praktfulla rummen.

I den sinnes-beskaffenhet, hvari Ernst befann sig, är det osäkert om man rigtigt får taga honom på ordet; ingenting kunde emellertid hindra honom nu att gifva saken hvilken färg han behagade.

Fru Schedvins begär att opponera sig hade dock redan vaknat.

— Får jag fråga, anmärkte hon också nu, i hvad afsigt min dotter tillkallas?

— Jag tror att hennes majestät vill taga någon vård öfver flickan; det är en liten plats ledig . . .

Det behöfdes icke mer, för att väcka hennes hela förtrytelse.

I anbudet såg hon ett intrång i sina modersrättigheter.

Hennes själ fattade eld emot ett så vårdslöst sätt att framställa en sådan önskan.

Hon kände sig i detta ögonblick icke blott mäktigare än drottningen, utan äfven förolämpad.

— Clara skulle förflyttas i tjenst der . . . hon . . . min dotter . . . det sker aldrig . . . jag kan ej vara utaf med henne.

— Ni skulle ej vilja tillåta det?

— Aldrig . . . aldrig.

— Drottningens nåd . . .

— Aldrig . . .

Hennes tvära och bestämda vägrande gjorde ett obehagligt intryck, ej mindre på Ernst, än på Daniel och Alexander.

Ernst blef nykter.

Daniel insåg hela fördelen af systerns förflyttande till slottet. Det var mera än han någonsin vågat drömma om, det var ju en länk emellan honom och . . .

Han suckade ej mera härvid, hans panna lade sig i stället i rynkor.

För Alexander var deremot anbudet ett hårdt slag. Vid tanken att Clara skulle försättas i en annan ställning, helst i en sådan, som nu ifrågakommit, höjde sig hans kraftiga bröst af en djup suck; men han var likväl både allt för redlig och höll äfvenledes af Clara allt för uppriktigt och innerligt, för att icke önska henne så mycket godt, som möjligt i verlden.

Clara sjelf visste icke hvad hon skulle tänka. An-

budet föreföll henne på en och samma gång både oroligt och roligt.

— Min mor, yttrade Daniel, ni kan ej neka att efterkomma drottningens vilja.

— Jag nekar.

— Bästa fru Schedvin, talade Alexander, kom ihåg att det är fråga om er enda dotters lycka.

— Befatta er icke dermed, min herre. Hennes lycka är att vårda sin mor.

Då Alexander bad för Clara, slog flickan upp sitt vackra öga och såg forskande på honom. Hennes bröst höjde sig, en täck rodnad drog sig öfver hennes kinder.

— Ack, min mor, återtog Daniel; betänk hvilken ära för er, en ära, som säkerligen skulle komma med många välsignelser till ert hus och er familj. Ni tillåter Clara . . . ?

— Jag har sagt: aldrig, och jag upprepar det.

Ingenting tycktes kunna rubba henne.

— Jag har föröfrigt ett ganska giltigt skäl för mitt afslag, fortfor hon. Kom hit, Clara. Svara mig upprigtigt, vill du öfvergifva din mor?

På en sådan fråga finnes för en dotter icke mera än ett svar.

Clara var en glad och god flicka: glädjen vinkade henne till slottet: pligten, om icke hjertat, höll henne qvar hos modren. Hon tvekade icke om svaret; men det kostade ändå på.

— Så länge ni lefver, min mor, önskar jag helst att förblifva hos er.

Hennes klagan susade som en suck bredvid orden: men en tröst tycktes hon dock ega: derpå tydde åtminstone den blick, som hon gaf Alexander.

Alexander andades ut, liksom en börda fallit från hans bröst.

— Hon blifver då här, tänkte han.

Men Ernst förmådde icke längre tiga. Han ville

icke hafva den skammen att återkomma till sin chef — hofmarskalken och friherren — och tillkännagifva att han misslyckats i sitt, som han ansåg det, statsvigtiga uppdrag.

— Ni afslår således det anbud, min fru, som jag har haft äran framföra?

— Jag afslår det.

— Jag får säga er, min fru, att detta ert afslag skall ingifva hofvet ett ganska ringa begrepp om ert förstånd.

— Derom bryr jag mig alldeles icke . . . man må tänka om mig, hvad man vill.

— Men ni förolämpar hofvet, min fru.

— Jag förolämpar ingen; men jag har min egen vilja.

Fru Schedvin blef allt skarpare och skarpare i sina uttryck.

— Ni förvånar mig, min fru, fortfor likväl Ernst; jag har på deras majestäters befallning besökt ganska många hus och uträttat hvarjehanda ärender; men ej blifvit emottagen på något ställe, som här. För några år sedan besökte jag baron Pechlin i ett nära nog dylikt ärende, som nu, och han emottog drottningens begäran med den underdånigaste tacksamhet och förde sjelf sin dotter till slottet.

— Pechlin . . . ?

— Som jag säger, min fru, baron Pechlin.

— Ni menar hans fosterdotter . . . Amanda . . . ni menar ju henne?

— Just henne, min fru.

Fru Schedvins utseende förändrades härunder. Ögat blef ej mindre skarpt, men hon lutade ned hufvudet . . . hon tycktes betänka sig . . . öfverlägga.

— Amanda, ja! Det är ganska sannt, hon är anställd vid hofvet. Svara mig, min herre, svara mig, hvad är hon nu för slag?

— Kammarfru hos drottningen . . .

— Kammarfru . . . kammarfru . . .

För att döma af den hastiga skiftning, som visade sig i fru Schedvins ansigte, måste äfven en häftig rörelse uppskakat hennes inre.

— Hvarför icke, talade hon nu, ehuru mera för sig sjelf, än till dem, som omgåfvo henne. Det vore rätt, ha, ha, ha! Nåväl då . . .

Hon vände sig emot Ernst.

— Clara skall inställa sig. Jag lofvar det. Hon skall komma.

— Men, min mor, bad Clara, jag stannar helst hos er. Hvarföre . . .

— Icke ett ord, Clara. Du måste. Jag vill det.

— Tack, min goda mor, inföll Daniel, som ville taga fasta på hennes löfte, tack!

Alexander tryckte blott Claras hand. Han kunde icke få något ord öfver sina läppar.

— Lycka till, frampressade han likväl slutligen, och . . . farväl!

Ernst rätade upp sig. Han ansåg sig hafva, genom sin vältalighet,vunnit en seger.

— I öfvermorgon infinner ni er således på slottet, mamsell. Ni kan fråga efter mig och jag skall presentera er för hofmarskalken. Var öfvertygad, min lilla vän, att ni alltid kan lita på att ega min protection.

Derpå reste han sig upp, bugade sig gravitetiskt och aflägsnade sig.

Alexander och Daniel dröjde ej heller längre qvar. Alexander begaf sig till smedjan; men släggan gick ej mera med samma fart. Daniel stoppade pistolerna i fickan och hastade till löjtnanten, grefve Creutz.

— Kom hit, Clara, tilltalade modren henne. Jag har något att säga dig.

Clara satte sig vid hennes sida.

— Du känner Amanda, min flicka?

— Som mamma vet, det gör jag.

— Om du nu skulle komma att på något sätt blifva anställd på slottet, så önskar jag att du skall taga rigtigt reda på den der Amanda.

— Ni vill att jag skall söka att blifva rigtig vän med henne?

— Å-nej, jag säger just icke det. Vänskap finnes sällan eller aldrig emellan flickor, åtminstone icke mer vänskap, än att de med god smak kunna beröfva hvarandra deras fästmänner, i fall det så faller sig. Men jag önskar att du följer henne med din uppmärksamhet, allrahelst om hon älskar någon och är älskad tillbaka.

— Ack ja, mamma, nog skall jag vara uppmärksam emot henne; jag håller rätt mycket af Amanda.

Modren kunde ej tillbakahålla en axelryckning af otålighet, och det skarpa uttrycket öfver ögonen återkom.

— Du är ett barn, Clara, yttrade hon. Vet du hvem Amanda är?

— Hvem Amanda är, mamma? Hennes föräldrar...

— Du tror dig hafva känt dem? Icke sannt, du tror det?

— Nå-ja, mamma, de bodde ju här i huset för många år sedan. Amanda och jag brukade då leka med hvarandra. Ack, vi hade då så roligt, så roligt.

— Amanda har aldrig haft några föräldrar, Clara, aldrig. Jag känner det der, jag. Hon är endast ett hittebarn, förstår du, ett namnlöst hittebarn, som baron Pechlin tagit vård om. Så länge han likväl var ungkarl, kunde han icke hafva flickan hemma i sitt hus, utan ackorderade in henne hos dem, som här gingo

och gällde för att vara hennes föräldrar. Först sedan baron Pechlin blef gift, tog han hem flickan till sig . . . och du skall nu återse henne. Men . . . ser du . . . jag har mina egna skäl att veta hvad hon har för sig . . . och sedan du nu blifver i tillfälle att ofta sammanträffa med henne, måste du söka att rigtigt utforska henne ... du begriper ju och lofvar mig det?

— Det lofvar jag, mamma.

TREDJE KAPITLET.

Minnenas makt. Duellen.
Puke lemnar Fäderneslandet.

Riksdagsfullmägtigen för Kihls härad, Lars Larsson från Måsängen, hade allt ifrån den stund, då han sammanträffade med kapten Puke hos baron Wrangel, icke mera varit samme man, som förut. Han hade blifvit dyster, sluten och fundersam.

Forbus, bataljonspredikant vid Westerbottens regemente, var en verklig vän till bondeståndet. Redan befann han sig äfven i en förtroendefull ställning till ett stort parti inom detsamma. I det hela stod han i spetsen för — icke det materiella — utan det intellektuella ordnandet af klubben på Holländska Dün. I politiken kunde man säga, att han var en svärmare. Med eldig själ uppfattade han på en och samma gång det å ena sidan rent monarkiska och å den andra rent rationella i statens behof. Men deremellan ville han ej veta af någonting. Han uppställde menniskans organiska väsende såsom typ för samhället. Ett hufvud, som styrde; och ett organiskt helt derunder, som visste att i förståndets namn utkräfva sina rättigheter. Det fanns tro i hans politiska bekännelse, emedan den hade sammansmält med hans religiösa förtröstan. Liksom den enskilde böjde knä för en högre gudom,

måste äfven staten, såsom en enda moralisk personlighet, böja sig inför densamme. Hans uppfattning af stat och kyrka kunde sammanföras i de få orden: jag hafver inga andra gudar inför dig.

Bland bondeståndets ledamöter skänkte Forbus företrädesvis sin aktning och vänskap åt Lars Larsson.

Under sådana poliska förhållanden, som de, hvilka nu togo allas lifliga intressen i anspråk, och som tycktes hota med en vigtig brytning, fick ingen saknas på sin post, utan hvar och en måste inspireras af partiets gemensamma åsigter, och i sin mån nitälskande bidraga till framgången af dess syftemål.

Fader Lars, som Lars Larsson gemenligen kallades, hade ej synts till på ett berammadt allmänt möte, och Forbus ämnade sig derföre till honom, för att efterhöra huru det stod till, aldrahelst som fader Lars var en sådan der redpinne, hvilken lättare saknas, än man saknar.

Men ett par timmar innan Forbus begaf sig af, mottog han ett bref från Lars, deri denne med bevekande ord anhöll om hans besök.

Lars Larsson bodde i en liten kammare två trappor upp uti ett hus, beläget i Kåkbrinken.

När Forbus gick trappan uppföre, hörde han steg tätt bakom sig.

Dörren gick sakta upp, och Forbus inträdde.

Forbus hade väntat att finna fader Lars upptagen med att granska och studera några nyss utkomna, dagens frågor afhandlande, undervisande och ledande brochurer och tidskrifter; men med ryggen vänd emot dörren och hufvudet lutadt i handen, fann han honom i stället läsande i bibeln.

Fader Lars hade så fördjupat sig i den, att han icke hört att dörren gått upp och någon inkommit.

Men i samma stund, som Forbus, intagen af andaktsfull aktning, fridsamt och tyst stannade på tröskeln, trädde en annan person upp vid hans sida.

De betraktade hvarandra, liksom ingendera hade väntat att träffa den andre der.

Den sednast anlände var kapten Schecta.

Fader Lars läste med hög stämma:

— "Då man sigtar, så blifva sådorna qvar: alltså hvad menniskan tager sig före, låder ju något orent dervid.

Likasom ugnen pröfvar de nya krukor: alltså bepröfvar bedröfvelsen menniskans sinne.

På frugten märker man, huru trädet hafver ryktadt varit; alltså märker man på talet, huru hjertat skickadt är.

Du skall ingen prisa, utan du hafver hört honom: ty på talet kännes mannen.

Följer du rättheten efter, så får du henne och iklä der dig henne, såsom en skön kjortel.

Foglarne draga sig intill sina likar: alltså håller sanningen sig intill dem, som henne lyda.

Såsom lejonet vaktar efter rofvet: alltså griper synden på sistone ogerningsmannen.

En gudfruktig talar alltid det helsosamt är; men en dåre förvandlas, såsom månen.

När du är ibland de visa, så märk hvad tiden lida vill; men ibland de visa må du hållat fram.

De dårars tal är öfvermåttan förtretligt, och deras löje är icke utan synd; och de kitsla sig dock dermed.

Der man mycket svärjande hörer, der står honom håret öfver ända: och deras kif gör, att man måste hålla öronen till.

När de högfärdige kifva tillhopa, så följer der blods-

utgjutelse med, och är förtretligt att höra uppå, då de hvarannan skämma.

Den, som hemlighet uppenbarar, han tappar förtroendet och skall icke sedan få en trogen vän.

Haf din vän för ögon, och håll honom tro:
Men om du uppenbarar hans hemlighet, så får du honom icke igen.

Den sin vän mister, han hafver deraf så ondt, som den, hvilkens ovän undkommer.

Likasom du släpper en fogel utur handen: alltså är det ock, när du mister din vän.

Du får honom icke igen, du behöfver icke löpa efter honom, han är för långt borta; han är undsprungen, såsom en rå utur nätet.

Sår kan man förbinda; spotska ord kan man försona:
Men den, som hemlighet uppenbarar, med honom är det ute.

Den, som blinkar med ögonen, han hafver ondt i sinnet och låter icke vända sig derifrån.

För dig kan han väl tala sött, och lofvar fast det du talar; men på baken talar han annorlunda och förvänder dig dina ord.

Jag kan ingen ting så illa lida, som densamma, och Herren lider honom ej heller.

Den, som kastar en sten upp i hjöden, honom faller han neder uppå hufvudet; den, som någon hemligen stinger, han sargar sig sjelf.

Den en grop gräfver, han faller sjelf deruti.

Den, som gildrar för en annan, han griper sig sjelf: den en annan skada göra vill, honom kommer det sjelf på hans hals, så att han icke vet hvadan.

De högfärdige bruka hån och spott; men hämnden vaktar uppå dem, såsom ett lejon.

De, som glädja sig, när den fromma illa går, de

varda fångne i snaran; och hjertans sorg skall förtära dem, förr än de dö.

Vrede och grymhet äro styggeliga, och en ogudaktig brukar sådant."

Då fader Lars slutade, sänkte han pannan ned på den uppslagna bibeln och knäppte sina händer tillhopa.

Forbus och Schecta sågo på hvarandra, öfverraskade och frågande; derefter närmade de sig till honom, en på hvardera sidan.

— Guds frid Lars! helsade honom Forbus, under det han sagta lade sin hand på hans axel. Er själ lider, ert hjerta är bekymradt. Ännu en gång derföre, fader Lars, Guds frid!

Under det Forbus talade reste sig fader Lars med ett stort allvar i sitt hela väsende upp. Inför en målare skulle han i detta ögonblick kunnat tjena såsom modell till en patriark från forntidens vackraste dagar. Det gråsprängda, bakåt kammade håret lemnade pannan ren och fri, och manlig flärdlöshet och enkelhet voro utpreglade der. Fromhet och undergifvenhet uttryckte sig i hans lugna och stadiga blick. Men det mera än vanligt bleka ansigtet tillkännagaf, att en stor sorg måste hafva fyllt hans själ med lidande. Klädd i sin hemorts okonstlade drägt och med en fullkomligt anspråksfri hållning, kunde man betrakta honom såsom en sann förebild af en Svensk bonde, vid denna tid.

— Ni ursägtar mig väl, mine herrar, talade han, vänd till dem båda, att jag tog mig friheten att bedja er hit. Men jag var icke till sinnes att kunna sjelf uppsöka er.

I den belägenhet Forbus funnit fader Lars hade han fattat den föreställningen, att han var tillkallad, för att gifva honom tröst och lugn; men af Lars's helsning fann han att äfven Schecta blifvit anmodad att inställa sig, och att således här måste vara fråga om något annat. Han blef derföre icke litet förundrad, när fader Lars omedelbart derefter ställde till honom en fråga, som öfverensstämde med hans första föreställning.

— Ni har väl, sporde honom nemligen fader Lars, kommunionmedlen med er, herr pastor?

— Derom yttrade ni ingen önskan i ert bref. Men hvad står på, fader Lars? Jag har aldrig sett er sådan, som nu. Någon stor olycka måste hafva träffat er.

— Snarare en lycka, herr pastor, emedan jag blifvit väckt till känsla af ett stort brott. Men skulle ni icke kunna anskaffa kommunionmedel?

— Önskar ni hemligt skriftermål, fader Lars, eller hvad är er afsigt?

— Det är icke för min räkning, jag behöfver dem; men jag vet, herr pastor, att ert hjerta icke har något emot att med mig besöka en . . . jag vet icke med säkerhet . . . men kanske döende.

— Visserligen icke, fader Lars, men ni förefaller mig så ovanlig och jag förstår er icke rätt.

— Betyder ingenting, herr pastor. Vill ni skrifva några rader hem, så hafva vi snart kommunionmedlen här.

— Det går ganska väl an . . .

Forbus skref genast några rader och fader Lars begaf sig ut, för att afsända en uppassare med breflappen.

Under det Lars var ute, vände sig Forbus till Schecta.

— Förstår ni något af allt detta, hr kapten? frågade han.

Schecta drog ned sina buskiga ögonbryn och run-

kade på sitt gråa och lurfviga hüfvud, under det en misstrogen blick irrade omkring rummet.

— Vishetens symbol är en uggla, svarade han, och ugglan, herr pastor, ser endast i mörkret. Här är ljusa dagen, och jag ser ingenting.

När Lars återkom, närmade han sig Schecta.

— Betrakta mig, kapten, sade han; jag tror att ni icke känner igen mig ifrån gammalt.

Schecta skjöt åter upp sina rörliga ögonbryn, hvarvid ögat vidgade sig, och det låg något på en gång både djupsinnigt och dumt i hans uppsyn.

— Jag har aldrig haft någon bekant en halftimma längre än jag behöft honom. En gammal vän är en tung sten om foten, en ung är en vinge vid den. Om hvilken tid talar ni fader Lars?

— Om 1725 och 1730.

— 1725? Vi hafva nu 1756. Ni måste vara så gammal, som Methusalem, för att ha' lefvat ända från den tiden. Den är vis, som icke kommer i håg sig sjelf så långt tillbaka, som till gårdagen. Philosopherna lära oss, att lifvet är blott en stund, poeterna, att det blott är en dröm. Jag tror att båda hafva rätt: lifvet är en stunds dröm.

Lars svarade ej genast, men utan någon förändring i sitt ansigte betraktade han Schecta en lång stund.

— Vill kapten vara så god och stiga in i det här inre rummet, yttrade han derefter. Frukta ingenting, kapten . . . öppna dörren och stäng den efter er, om ni så vill.

Schecta tvekade ett ögonblick, men inträdde slutligen.

Lars Larsson stängde dörren efter honom.

Forbus nalkades Lars, för att bedja honom om upplysning, men Lars gjorde en afböjande rörelse.

— Hör, pastor, yttrade han, hör!

Ett utrop af fasa och förskräckelse ljöd i detsamma från rummet, dit Schecta begifvit sig.

— Vid Gud, fader Lars, hvad vill detta säga? Ni förvånar mig.

— Frukta ingenting, herr pastor; jag vet hvad jag gör. Låtom oss likväl begifva oss efter dit in.

När Forbus och Lars inträdde, funno de Schecta nära nog sanslös nedfallen i en stol, hvilken stod framför ett vanligt, temligen stort skrifbord. I hans sammanknäppta händer, hvilka hvilade på bordskanten, fanns ett hopkramadt papper.

Forbus och Lars ville skynda fram till hans hjelp; men det var öfverflödigt: Schecta reste sig i detsamma sjelf upp. Huru olika var han icke dock i denna stund emot hvad vi hitintills sett honom. Det var eld, det var lif, det var mening i detta eljest så osammanhängande ansigte. Det förvirrade och löjliga deri hade försvunnit och dragen voro i stället skarpa och allvarliga; det någon gång hånande och lurande ögat var nu fullt af hotande kraft; det ibland till och med dumma, för att icke säga slappa, i hans anletsdrag besjälades nu af utmanande och djerf genialitet; de buskiga ögonbrynen betäckte ej mera glasartade, långsamt rullande ögon, ur dem lyste en uthållande flamma af ren eld.

— Om hvilka fasansvärda minnen har ej detta rum erinrat mig, talade Schecta. I detta rum omgifva mig ännu i denna stund alla mina fordna minnen. Jag igenkänner dessa meubler, dessa stolar, detta bord. Det var här, som mina fordna vänner en gång sutto. Och denna skrift . . .

Schecta kramade papperet i sin hand och en darrning skakade hans leder.

— Du minnets oändliga makt, utropade han, ännu vid grafvens rand lössliter sig ingen ur dina armar.

Hans ögon irrade vilda omkring, men stannade slutligen på fader Lars.

— Om hvilken förfärlig tidpunkt i mitt lif har ni icke påmint mig, Lars, fortfor han, men jag beklagar mig icke deröfver, det gläder mig snarare; minnet ropar äfven upp mig till kraft och handling: ännu har jag också ett ord att säga mitt fädernesland, än en stridshandske att kasta ut. Hvilken fasansvärd katastrof! Minnes du, Lars; minnes du? En ljungeld liksom snuddade förbi min själ och brände mig med sin flammande vinge. Men huru fega voro vi icke? Huru feg var icke jag? Jag blef bränvinsadvokat inför Gud, den allsmäktige. Föraktad och förbannad af mig sjelf, har jag sedan dess irrat endast såsom en gäck och en dåre på jorden.

— Kapten, afbröt honom Lars, jag skulle icke hafva återkallat i ert minne en så smärtsam händelse ur ert förflutna lif, hade jag icke dertill blifvit föranledd af en tilldragelse, som gått mig djupt till sinnes. Jag har sammanträffat med er väns son, med den unge Puke. Då trädde åter för min själ, den tid jag var eder trogne dörrpost, en vaktande gårdvar vid er tröskel och, förlåte mig min Gud, jag har mycket att förebrå mig. När den der skrifvelsen, som ni håller i er hand, kapten, slog ned som en bom midt ibland edra vänner och skingrade dem åt alla håll, satt er vän ännu ensam qvar, och när alla voro borta, gaf han mig ett uppdrag, som jag svikit. Vid åsynen af hans son kommo alla förebråelser öfver min själ; men då jag i dag förmiddag förnam, att han inlåtit sig i tvekamp med icke mindre än tvänne motståndare, såg jag äfven honom gå bort ur lifvet, och jag öfverfölls af fruktan och svårmod.

Schecta erinrade sig också nu kapten Puke, med hvilken han till och med vexlat några ord.

— Pukes son . . ja, ja, det är han . . . jag har sett honom . . . jag har talat vid honom . . . jag anade dock icke att det var han . . . hvar finnes han . . . låtom oss hasta till honom.

— Man vill hans undergång, kapten. Man fruktar för honom, som man fruktade för fadren. Två emot en! Låtom oss skynda till honom. O, min Gud, jag skulle ej mera kunna njuta någon frid på jorden, får jag ej afbörda mig mitt brott innan han för alltid öfvergifver verlden. Ni skall ju bekräfta mina ord . . . icke sannt, kapten, ni skall det?

Beskaffenheten af de händelser, som upprifvit ruelse och ånger i Lars's själ, känna vi ännu icke närmare; men det redliga hjertats förebråelser stodo så tydligt tecknade i hans anlete.

Sagta mumlade han för sig sjelf.

— Sår kan man förbinda; spotska ord kan man försona; men den, som hemlighet uppenbarar, med honom är det ute.

Derefter tillade han:

— Ni hjelper ju mig, kapten?

— Det skall jag, fader Lars. Låtom oss skynda.

— Förlåt, herr pastor; men ni skall säkert blifva honom en välkommen gäst i hans sista stund.

Kommunionmedlen hade under tiden anländt, och som Lars hade haft omtankan att anskaffa en vagn, tog man plats i den.

När kusken frågade, hvart han skulle köra, svarades — till Norrbacka.

Norrbacka är ett gammalt utvärdshus, beläget ett stycke utanför Norrtull. Byggnaden — ett rödmåladt

tvåvåningshus — är enkel och anspråkslös; men, beläget, som det är, på en höjd, har man derifrån åt stadssidan en ganska vacker utsigt. Åt motsatt håll sträcker sig Solnaskogen, — denna stora och vackra tallpark, en verklig prydnad i hufvudstadens grannskap. Solna-skogen, liksom Djurgården, var alltid en plats, dit duellen fordom tog sin tillflykt. Långt mera än den sednare öfverensstämmer likväl den förra med duellens tragiska karakter. Trädens höga stammar, kronornas skugga... skugga bredvid skugga . . . det helas hemlighetsfulla och dystra tystnad gifva åt trakten en högtidlig och sublim karakter.

På en öppen och fri plats, omkring hvilken några resliga tallar formerat sluten fyrkant, återfinna vi Puke, jemte hans tvänne sekundanter.

Puke hade slagit sig ned på stammen af ett kullblåst träd. Framför honom stodo Hermelin och Wallenstjerna, inbegripna i ett samtal. På sidan om dem var Jonas sysselsatt att utbreda en fältkappa, hvarpå några stukatklingor nedlades och ett pistol-schatull placerades. Jonas var icke ovan vid dylika bestyr, och verkställde det med omtanka. Han öppnade schatullet, upptog pistolerna, undersökte låsen, afputsade dem och nedlade dem åter.

Under det Hermelin och Wallenstjerna ordvexlade, fixerade de Puke emellanåt. Men Puke hade gjort upp sin räkning med verlden och gick lugnt det kommande ögonblicket tillmötes.

För honom var emellertid den förhandvarande ställningen ingenting mindre än glädjefull. Sjelfva duellen emotsåg han med fullkomlig likgiltighet; men det kostade på honom att den skulle ega rum med hans tvänne äldsta, för att icke säga enda, ungdomsvänner. Om han äfven i förolämpningens första ögonblick känt sig manad att med blankt vapen utkräfva en soldats beslutsamma hämnd, hade likväl denna känsla helt

och hållit försvunnit i samma stund, som han blef mäktig sig sjelf. Det var derföre icke i en af ett blott flyktigt intryck framkallad hänförelse, som han gaf Alma löftet att icke tränga hennes broder alltför nära in på lifvet; han var derom redan förut öfverens med sig sjelf; än mera, han hade i sin själ utsträckt samma löfte äfven till v. Röhr, oaktadt han visste sig i honom ega en rival till Alma. Men allt det der blef småsaker inför hans omdöme, när det gällde, vi vilja icke säga lifvet, utan hvad som var honom ännu vigtigare, aktningen för gamla vänskapsförbindelser, dessa källådror för den sannaste och manligaste hederskänsla. På sig sjelf tänkte han icke. Han hade sett döden alltför ofta under ögonen, för att frukta den. Den sorg, som uppfyllde hans bröst med smärta, bestod i den ställning, hvari Wrangels berättelse om hans far försatt honom, och hvarigenom rättigheten att hoppas på Almas egande försvunnit, och han såg sig på en gång tillbakastött ifrån allt, som han hade dyrbart och kärt, fosterland och familjlif. Men han hade redan tagit afsked af Alma, äfven tryckt sin son till sitt bröst och dermed fick han lof att anse saken som uppgjord.

Puke var i allmänhet icke mycket pratsam af sig. Han talade, då han lifvades af någon hänförelse, deremellan förblef han fåordig och tyst.

Wallenstjerna var af en hjertlig, men häftig soldatnatur. Han kunde blott aldrig förmå sig att handla klokt och försigtigt i den stil, som Hermelin ansåg sig göra det. Hvarje stund borde, efter hans mening, ega litet af fnöske och flinta. Med den största glädje hade han mottagit uppdraget att blifva Pukes sekundant, dels derföre att han tyckte om honom, dels derföre att han tyckte om dueller. I öfverensstämmelse med sin karakter tänkte han mindre, än han talade; men talade ändock icke heldre än han handlade. Hermelin var af samma natur, endast en annan sida af den: han ta-

lade mindre än han tänkte; men tänkte ändock icke heldre än han handlade.

— Det är således ert bestämda beslut, kapten, yttrade Wallenstjerna, att åter lemna fäderneslandet?

— Passet ligger i min ficka, och resvagnen väntar mig vid värdshuset. Om en timma skall den föra mig antingen till någon kyrkogård eller också till främmande land.

— För tusan, kapten, låt bli det, utan stanna hemma, och vi lofva er att ni skall få en duell på halsen hvarje dag. Det piggar upp en, medgif det, att emellanåt få spela om lifhanken. Innan Hermelin, Silfverhjelm och jag blefvo riktiga vänner, trädde vi visst upp hvarandra ett par tre gånger på värjspetsarne. Och det är ingen svårighet heller att förskaffa sig ett sådant der nöje . . . ett ord blott . . . blott ett halft ord till och med . . . och man rappar åstad. Föröfrigt . . . jag har mina misstankar . . . här stundar något . . . säkert . . . ganska säkert . . . ni kommer ihåg hvad jag redan sagt er . . .

Puke spratt häftigt till. Wallenstjernas ord erinrade honom om något, som han ända hittills hade glömt bort.

— Alldeles det, återtog Puke, ni sade att er kamrat, löjtnant Silfverhjelm, nyss återkommit från en resa.

Hermelin vände sig med ett frågande uttryck först till Puke och sedan till Wallenstjerna; men han förstod genast att Wallenstjerna åter pratat bredvid munnen.

— Icke egentligen, kapten, anmärkte likväl Wallenstjerna, jag sade att han uppgaf sig komma från ett sjukhus; men hvad tusan hafva vi väl nu att göra dermed?

Wallenstjerna kände sig både litet förlägen och förtruten öfver att få igen sina ord i Hermelins närvaro.

— Från ett sjukhus, ja visst, besvarade honom Puke; men ni glömmer sjukbetyget, jag menar kurirpasset. Herrarne veta väl icke i hvad ändamål resan företogs?

— Han skötte sin helsa, naturligtvis.

Hermelin ryckte på axlarna.

— Bror Wallenstjerna, anmärkte han, du är en fullkomlig pratmakare, ett riktigt såll.

Det försmädliga leende, hvarmed Hermelin beledsagade sina ord, trängde som en värjspets genom Wallenstjernas bröst; men de voro vana att sig emellan taga och gifva ord af temligen groft skrot och korn, och han förargade sig mindre öfver Hermelin, än öfver Puke, som åhörde anmärkningen.

— För tusan, mumlade han blott, för tunnor tusan. Det var en parad i hans stil emot Hermelins yttrande; men han såg sig likväl redan om efter ett tillfälle att kunna finna en ännu fullständigare.

Puke förblef tyst.

— Viljen j svara mig, inföll han likväl omsider, uppriktigt på en fråga, mine herrar?

— Fråga.

— Hvilket parti tillhören j? Tillhören j hofvet af själ och hjerta?

Wallenstjerna, som hoppats att få anledning till en tvist, såg litet snopen ut. Han visste icke huru han skulle kunna passa in ett bitande sidohugg i svaret på en sådan fråga. Det är också en grämelse, att sakna orsak för utbrottet af sin vrede.

— Om vi tillhöra hofvet? upprepade han. Af själ och hjerta: jag svarar för Hermelin och Hermelin svarar för mig.

— Vi tillhöra det med ord och hand, tillade den eljest försigtigare Hermelin, med lif och blod.

— Nåväl, jag tillhör det äfven, återtog Puke; men sedan jag sist talade vid er, Wallenstjerna, fruktar jag att jag kommit något på spåret, som vore vigtigt för vederbörande att få en vink om.

Wallenstjerna ville icke släppa sin förtrytelse. Den

hade hakat sig fast, som en blodigel. Han var ännu förargad och ond.

— Lita icke på mig, genmälde han derföre, jag är ju en pratmakare.

— Var öfvertygad, kapten, tillade likväl Hermelin, att ni fullkomligt kan lita på oss. Jag ansvarar äfven för Wallenstjerna.

Puke hade aldrig ett enda ögonblick tviflat på någon af dem.

— När ni återvänder härifrån, fortfor han derföre, måste ni uppsöka baron Wrangel.

— Baron Wrangel?

Wallenstjernas förtrytelse granskade noga hvarje ord, som Puke yttrade, i hopp, att få tag i något, som kunde gifva honom anledning till ett gräl.

— Ni skall säga honom, att han bör vara vaksammare än någonsin, att jag har mina skäl till den förmodan, att drottningens fiender redan hafva sig bekant orsaken till Silfverhjelms resa.

På en gång flögo Wallenstjernas ögonbryn tillhopa, såsom ett par små åskmoln.

— Huru, anmärkte han, ändamålet med hans resa skulle vara bekant? Hvad menar ni med det, kapten?

— Ingenting annat än hvad jag säger.

Enligt sin öfvertygelse, hade emellertid Wallenstjerna nu fått ett fotfäste för sin vrede.

— Vi känna Silfverhjelm, kapten, och ansvara för att han ej har förrådt någonting.

Oaktadt all sin vanliga försigtighet, fattade äfven Hermelin lätt eld, då det gällde att försvara en vän.

Den bestämdhet, hvarmed Wallenstjerna gaf sin egen tydning och rigtning åt Pukes ord, verkade omedelbart äfven på hans omdöme.

Ehuru Hermelin ofta förebrådde Wallenstjerna för hans pratsjuka, var det icke dessmindre denne pratsjuke man, som gemenligen ledde Hermelins tankar

och inspirerade honom till handlingar. Hermelin tänkte — men tanken blef likom icke riktigt färdig, utan att först stöpas i Wallenstjernas språklåda.

— I sanning, kapten, instämde han, Silfverhjelm har aldrig förrådt någon.

Hermelin höll ännu på att tänka.

— Jag har icke heller sagt att Silfverhjelm förrådt någon. Hvaraf sluten j till det?

Wallenstjerna hade likväl en gång för alla nu uppfattat saken på sitt sätt, och hvad han en gång fått i sitt hufvud, var icke lätt att taga derur.

— Ni har sagt, kapten, erinrade han äfven, att ändamålet med hans resa troligtvis är bekant för drottningens fiender.

— Det har jag.

— Vi säga, att om resans ändamål var af vigt, så har naturligtvis ingen af dem, som afsände honom, sjelf kunnat förråda det.

— Det säga vi, tillade Hermelin. Medgifver ni det, kapten?

— Medgifves.

— Och när nu ändamålet med resan icke kunde vara bekant för några andra, än för dem, som å ena sidan afskickade honom, och för den, som å andra sidan afskickades, och vi äro öfverens om att de förre . . .

— Icke upptäckt något.

— Så måste ni mena att Silfverhjelm behandlat saken på ett deshonett sätt.

Hermelin instämde med blick och uttryck i Wallenstjernas förklaring.

— I den frånvarande vännens namn, kapten, tillade också nu Hermelin, anhålla vi att ni måtte förklara er.

När det gällde triumviratets vänskapsförhållanden, talade alltid Wallenstjerna för Hermelin, under det att Hermelin tänkte för Wallenstjerna och Hermelin hade

nu hunnit att tänka sig in i saken, så att den stod klar och tydlig för honom.

Pukes bröst vidgade sig. Den storm, som hotade att utbrista, bortblåste med sin första flägt all melankoli ur hans själ. Han kände sig på en gång starkare och friskare.

— J missförstån mig, mine herrar; jag har ej haft för afsigt att framkasta någon insinuation emot löjtnant Silfverhjelm, hvilken jag icke ens har äran att känna.

Förklaringen kunde hafva varit god nog för hvem som helst, utom för Wallenstjerna, hvilken icke ville släppa tillfället, emedan han ansåg sig skyldig att öfvertyga Puke att han var någonting mera än en blott simpel pratmakare, och utom för Hermelin, som, fastän han tänkte på egen hand, alltid handlade i öfverensstämmelse med sina vänner.

— Det gör mig ondt, kapten, invände Wallenstjerna, att vi måste erinra er, det ni är skyldig att för oss uppgifva hvad som berättigar er till den förmodan, ni framkastat. Kan ni icke för oss uppgifva er sagesman, så måste ni . . .

Puke sprang upp från sin plats.

— Hvad måste jag, mine herrar?

— Så måste ni förlåta oss att vi anse er hafva tagit misstanken i luften.

Så lugn, som Puke än sökte vara, hafva vi sett att han aldrig fördrog någon förolämpning. Att ett ögonblick före en redan bestämd, allvarsam duell äfven komma i tvist med sina egna sekundanter, var en verklig otur. Han bet derföre tillhopa sina tänder och sökte hejda sig.

— Jag trodde, mine herrar, att ni voro hofvets vänner.

— Betviflar ni nu äfven det? anmärkte Wallenstjerna.

— Jag föreställde mig att jag hade med lugna och förståndiga menniskor att göra.

— Ni har säkert vänner, kapten; skulle ni tillåta oss att i deras frånvaro kasta den minsta skugga på deras karakter?

— Det tilläte jag icke; men jag har också icke kastat någon skugga på er vän.

— Uppgif då för oss den, genom hvilken hans hemlighet blifvit öfverlemnad åt den kungliga familjens fiender. Kan ni icke det, så är förolämpningen emot Silfverhjelm tydlig. Ni tiger, kapten. Jag kan ej förklara denna tystnad mera än på ett enda sätt.

Pukes ansigte blef allt blekare och blekare. Han kunde för intet pris i verlden uppgifva Amanda, och hvad hon, i ett obevakadt hänförelsens ögonblick, anförtrott åt honom.

— Mine herrar, sade han, under det han tog upp klockan, om fem minuter tillhör jag grefve Creutz och v. Röhr, men dessa fem minuter äro edra, ifall det behagas.

Wallenstjerna önskade ingenting bättre. Hermelin antog ett försigtigt utseende.

— Vi böra dock icke glömma, anmärkte den sednare, att vi nu äro edra sekundanter.

— Icke förr än om fem minuter, mine herrar.

— Ni utmanar oss, kapten.

— Hvar och en, som förolämpar mig, har jag en värja att bjuda på.

— Men det är ni, som förolämpat vår vän.

— Till handling! ropade Wallenstjerna. Du får nog tid att tänka på den saken sedan, och jag att prata om den. Minuterna fly. Till handling!

På en gång blänkte värjorna i deras händer.

— Vi hafva nu fyra minuter på oss. Jonas, se här, tag klockan.

Wallenstjerna och Hermelin märkte icke att de på en och samma gång anföllo en enda man. Lika hetsiga i handlingens ögonblick, lydde de sin ingifvelse, utan att tänka på hvarandra.

Puke syntes icke heller anmärka denna omständighet, antingen det var honom likgiltigt, eller att äfven han hängaf sig blindt åt sin förtrytelse.

Med en värja i hvardera handen mötte han dem. I samma stund, som klingorna korsade hvarandra, höjde likväl Puke åter upp sina värjspetsar.

— Ni måste gifva mig ett löfte, mine herrar.

— Gerna.

— Jag vill icke undansnilla Creutz och v. Röhr deras billiga anspråk på upprättelse.

— Vidare.

— Skulle jag falla för er, måste ni träda i mitt ställe emot dem.

— Förträffligt! Det är sagdt.

— *En garde*, ropade Puke. Nu äro tre minuter edra. Räkna Jonas, räkna högt!

Klingorna korsade hvarandra åter.

Wallenstjerna och Hermelin voro gamla bekanta och goda vänner med sina vapen samt förde dem med säker blick och stadig hand.

De bekymmer, hvari Puke så genast efter sin hemkomst till fäderneslandet blifvit försatt, och som nu så oförväntadt åter jagade honom bort ifrån det, hade samlat åskämnen i hans själ. Ett utbrott var en naturnödvändighet. De tvänne blanka vapen-klingorna voro nu också ingenting annat än blixtrar, i hvilka hans själ urladdade sig.

Men uppgiften att strida med två på en gång var icke lätt. I en fäktskola är problemet ganska vanligt; men der iakttaga motståndarne samma rörelser; här återigen följde hvar och en sin ingifvelse. Men Puke var en mästare på sitt vapen. Han insåg faran och beräk-

nade sin ställning. För att imponera, för att leda, till och med för att i viss mån tvinga dem till likstämmighet i rörelserna, tog han initiativet, han föll ut på dem, och då båda parerade med en sekund, vann han en icke liten fördel, emedan de åtminstone följdes åt i ett par rörelser. Tvänne korsade klingor utöfva på hvarandra ett underbart inflytande: de äro icke mera döde: de lefva, besjälade af de stridandes passioner, sinnelag och ingifvelser: de äro våra egna intryck i stål och blixt. För att hafva terrängen under sitt öga, förde Puke de båda klingorna så nära intill hvarandra, som omständigheterna tilläto.

— En minut, räknade Jonas.

Tiden var kort. Den var icke att förlora. Vexelvis parerade han den ene och anföll den andre.

— Två minuter, tillkännagaf Jonas.

Rasslandet af en vagn hördes i detsamma närma sig.

Wallenstjerna var en beslutsam fäktare; Hermelin en mera fint och klokt beräknande. När Puke anföll den förre, mottog denne honom med ett lugn, som var beundransvärdt; men Pukes andra värja råkade något ur linie, och Hermelin begagnade sig deraf och skulle äfven hafva lyckats att såra Puke, hade han icke ögonblickligt kastat sig ett steg tillbaka.

Wallenstjerna och Hermelin förföljde honom med en panters snabbhet; men Puke hade dem åter igen en garde. Det var det, som han ville.

Rasslet af den kommande vagnen var nu helt nära. Endast några träd bortskymde den.

— Tre minuter, räknade Jonas.

Med den lifligaste smidighet i rörelsen och den senfullaste styrka i utförandet gick Puke i detsamma med sin klinga öfver sina motståndares, under det att han följde dem längs efter med ett slag, som på en gång bröt vapnen ur deras händer och kastade dem ned till deras fötter.

Med ett enda hopp stod Puke med en fot på hvarje af klingorna.

Wallenstjerna och Hermelin sågo först ned på sina vapen, sedan stirrade de på hvarandra.

— Huru, Wallenstjerna, jag tror att vi på en gång kämpat mot en enda?

Wallenstjerna kunde ej hålla sig från att skratta.

— Vi ha' varit dumma, Hermelin, deri ligger det. För tusan, kapten; angrepo vi er på en gång båda två?

— Gjorde ni det? Nej, det tror jag icke . . . vi stridde ju . . . men hvem tänker väl på sådant der.

— Gudomligt! utropade Hermelin, ypperligt!

Wallenstjerna skrattade.

— För tusan, kapten, ni är ingen dufunge, ni. Och så reser ni ifrån oss; låt bli det.

Grefve Creutz och v. Röhr hade under tiden hoppat ur vagnen, åtföljde af Aminoff, deras ende sekundant.

Daniel Schedvin var med som kalfaktor. Först då han nu framkom, började han förstå hvad det var fråga om. Vid åsynen af Puke steg blodet honom åt hufvudet. Han erinrade sig så lifligt händelsen vid Drottningholm, då han blef kullkastad af honom, och huru han der kastat sig med en segrares alla företräden fram emellan honom och . . .

Daniel hade ännu aldrig rigtigt vågat tänka ut Almas hela namn.

Med brinnande ögonkast på Puke frambar Daniel vapnen, och bland dem de af honom på förmiddagen afputsade pistolerna.

Creutz och v. Röhr hade sett slutet af Pukes strid med Wallenstjerna och Hermelin, och då han slog värjorna ur deras händer.

— Hvad har här passerat? sporde Creutz, då han framkom. Jag tror . . .

Det var onekligen i ett för Puke särdeles lysande ögonblick, som hans tvänne nya motståndare anlände.

— Vi hafva blott gifvit hvarandra en liten fäktlektion, afbröt Wallenstjerna, förbannadt så trefligt, alldeles i min smak . . .

Och han skrattade åter.

Wallenstjerna, Hermelin och Aminoff hade förut uppgjort alla förberedande öfverenskommelser. v. Röhr hade valt värja, Creutz pistol. Men båda två hade yrkat att få först uppträda emot Puke, och tvisten derom måste afgöras genom lottning, hvarvid von Röhr blef den lycklige.

— Solen är redan i nedgående, erinrade Creutz, låtom oss derför genast gripa verket an.

Sekundanterne mätte värjorna och von Röhr och Puke intogo sina platser. De saluterade hvarandra och ställde sig en garde.

Ett kallt småleende spelade på v. Röhrs läppar. På hans trygga och säkra ställning syntes att han litade på sin konst. Med värjspetsarne höjda emot hvarandras ögon, dessa spetsar, som sjelfve, liksom små, blänkande ögon, tycktes vilja blicka in i motståndarens själ — och med värjfästenas parad-brickor rätt framför bröstet, närmade de sig emot hvarandra. När man betraktade deras rörelse, deras hållning, deras uppmärksamhet, tycktes de blanka vapnen endast vara ur deras händer vuxna strålar. Intet ord vexlades dem emellan. von Röhrs köld var synbar; men Puke märkte att en darrning ilade genom hans lemmar i den stund, då klingorna korsande berörde hvarandra, och han drog deraf den slutsatsen, att kölden var mindre naturlig, än för tillfället antagen. Emellertid var Puke på sin vakt. Bakom v. Röhrs yttre lugn märktes lätt verklig fiendskap och Puke anade att den kalla masken snart kunde falla bort, och det fiendtliga elementet utveckla nya resurser. Visserligen kände han sig fullkomligt vuxen sin

man, men frågan gällde här att förkrossa eller att förödmjuka, icke att döda honom.

Ju mera beslutsamt ihärdig v. Röhr var, desto svårare skulle alltid uppgiften blifva att lösa. Puke beslöt också att först söka göra sig reda för sin motståndares sinnelag. Han drog sig derföre oupphörligt tillbaka, och lät v. Röhr förfölja sig. Med vaksamt öga begick han till och med ett och annat fel. Och v. Röhr lät påtagligen häraf bedåra sig, emedan det kalla löjet återkom på hans läppar, under det att hans anfall på samma gång blefvo hetsigare.

De öfriga närvarande deltogo i stridens gång hvar och en på sitt sätt.

Wallenstjerna och Hermelin, som nyss förut pröfvat honom, anade orsaken till Pukes handlingssätt.

Creutz deremot åsåg rörelserna med en kännares lifliga interesse. Han kunde ej hindra sig ifrån att tillkännagifva sitt bifall, då någon af de stridande med skicklighet utförde en rörelse, lika väl som han i motsatt fall äfven gaf luft åt sitt klander.

Men det var första gången, som Daniel såg tvänne personer angripa hvarandra med mördande vapen, och han följde striden med lif och själ. Vi veta att han rätt uppriktigt hatade Puke. I sjelfva verket gjorde honom denna omständighet också till med-interessent i striden. I sitt deltagande stod han på v. Röhrs sida, och han gladdes . . . det var en harmfull glädje . . . i den mening att han snart skulle få se Puke falla.

Jonas åter igen rörde ingen led, förändrade ingen mine.

Puke retirerade ännu allt jemt samt parerade stötarne med beräknad svårighet. Men knappast syntes den föreställningen fått rigtigt insteg hos v. Röhr, att han här var herre på platsen; förrän Puke förändrade taktik. Nu började han att i sin tur anfalla. Med en nästan omärklig rörelse med handen lät han

sin klinga med förvillande hastighet cirkla omkring v. Röhrs, hvarefter ett utfall gjordes, som ovilkorligt skulle hafva trängt midt igenom v. Röhrs lif, derest det hade varit Pukes afsigt; men han höll inne klingan midt i utfallet och gaf honom tillfälle att draga sig tillbaka. På det afstånd de sålunda kommo till hvarandra sänkte Puke sin värja.

— Vill ni sluta, herr v. Röhr, frågade Puke, eller önskar ni att vi skola fortsätta? Slutar ni, så antager jag att ni dermed erkänner, det ni behandlat mig orätt.

Blodet rusade upp åt v. Röhrs ansigte. Han kände sig förtruten ej mindre öfver att ha' låtit narra sig af Pukes sätt att hitintills hafva skött värjan, än derföre att han hade att tacka honom för lifvet, i och med detsamma han hejdade sig i det så väl beräknade utfallet.

— Fortsätt, min herre, svarade von Röhr, fortsätt.

Puke märkte att hans bröst nu häfde sig oroligt, att hans andedrägt var kort, att löjet försvunnit, och att en och annan svettdroppe föll ned från hans panna.

Det var till denna punkt, som Puke också önskat att drifva honom.

Under oupphörligt förnyade anfall, än på den ena sidan än på den andra om v. Röhrs klinga, men anfall, mera markerade, än verkliga; dref Puke honom steg för steg tillbaka. Denna jagt var på det högsta plågsam för v. Röhrs fåfänga. Pukes värjspets liknade en geting, som surrande förföljde honom, utan att han förmådde att slå den ifrån sig. Hans förtrytelse växte äfven; han blef slutligen till och med förtruten öfver att icke Puke gjorde saken helt kort och sårade honom. För hvarje till hälften markerad stöt erfor han en känsla af förolämpning och hvarje förolämpning, som en duellant ej kan återgifva, är en förödmjukelse.

— Vill ni icke ännu sluta, herr v. Röhr? frågade ånyo Puke efter en stund.

Pukes röst var lika jemn och passionsfri, som om ingenting passerat dem emellan.

— Prata ej så mycket, kapten, svarade von Röhr, utan sköt er värja.

Puke hade hoppats att kunna förmå von Röhr att sjelf nedlägga sitt vapen, och på sädant sätt infria sin afsigt att förödmjuka, utan att döda; men hans frågor retade endast ännu ytterligare.

— Som ni behagar, genmälde Puke; men bered er då på att jag spikar fast er vid trädet bakom er.

Man märkte härvid en förändring i Pukes anletsdrag; han blef blek, som ett lik, och ögonbrynen drogo sig tillhopa i en enda svart linie. Anfallet blef äfven skoningslösare. Hans klinga lekte omkring v. Röhrs, såsom en eldstråle, som icke ännu vet hvar den skall slå ned. v. Röhr drog sig ytterligare tillbaka. I detta ögonblick... som nästan tycktes vara förutsedt af Puke ... gick han under hans klinga och med en batutt längs densamma kastade han den rätt upp i vädret. v. Röhr var afväpnad. Han rörde sig ej af stället. Puke fattade den åter nedfallande klingan med ena handen, under det att han i detsamma föll ut med den andra.

Sekundanterne hastade med ett utrop emellan.

— Han är obeväpnad! Döda honom ej.

Men utfallet var redan gjordt, det hade likväl endast genomborrat rockärmen.

— Vill ni nu sluta, herr von Röhr?

— Nej, nej, ropade han; döda mig hellre!

— Jag dödar ingen obeväpnad.

— Gif mig då ett vapen . . . ett vapen . . .

— Der har ni ett, svarade Puke och kastade hans egen värja till hans fötter; men ni måste taga upp det sjelf.

v. Röhr ville också böja sig ned, för att upptaga värjan, men det var omöjligt . . . han förmådde icke att böja sig så djupt, att han räckte den. Puke hade

nemligen verkligen spikat fast rockärmen vid trädet bakom honom.

von Röhr stampade med fötterna i marken: hans raseri gränsade till vildhet.

Creutz och sekundanterne lade sig nu emellan, och v. Röhr drog sig slutligen tillbaka, ehuru med ett utseende, som vittnade om det ursinnigaste hat.

— Det är nu vår tur, yttrade Creutz.

— Ja, herr grefve, nu är det vår tur.

Endast dessa få ord vexlades emellan dem, under det att sekundanterne voro sysselsatte dels med att uppmäta afståndet och utstaka det, dels med att ladda pistolerna.

— Innan vi börja, talade Creutz, vill jag göra ett förbehåll.

— Var så god.

Creutz hade efter samtalet med Ehrenpreutz i sin själ svurit att han skulle döda Puke.

— Det är icke ovanligt, fortfor han, att, i den händelse första skottet misslyckas, motparten af låtsadt ädelmod skjuter sitt i luften; men detta ädelmod är falskt: det är blott ett medel att i tid afbryta duellen. Min fordran är, att intet skott skjutes i luften, utan att duellen fortgår tills blod flutit, ett lif fallit. Äro vi öfverens derom?

— Vi förkasta förslaget, förklarade sekundanterne. Duellen är fri, den är icke ett simpelt mord.

Pukes blick irrade omkring; han svarade icke genast; men hastigt — liksom ett meteor-sken i molnet — ljusnade hans ansigte.

— Mine herrar, yttrade han, j hafven rätt i ert yrkande, jag erkänner det; men denna rätt upphör, derest båda parterna förena sig i ett motsatt beslut. Duellens frihet består icke i något annat än i parternas ömsesidiga och jemnlika frihet. Jag antager grefve Creutzs förslag, blod och lif.

— Vi äro då öfverens?

Puke nickade sitt bifall.

Creutz hade första skottet.

Hos båda märkte man ögonblickets förfärliga intryck. Men de voro lugna och ingendera syntes frukta något. I deras rörelser visade sig likväl en viss mekanisk precision, som ej gerna inställer sig, om man icke är besvärad af någonting.

En duell på värjor är en kunskap, en skicklighet, en konst: den skänker oss utvägar, möjligheter, resurser: den berättigar oss att kämpa med döden. Deremot är en duell på pistoler ett slag, hvilket all vår skicklighet icke förmår afvända. Vi äro uteslutande beroende af vår motståndare — eller af slumpen.

Puke och Creutz stodo redan på sina platser.

I detta ögonblick sjönk höstsolen ned och kastade sin sista bleka stråle på de tvänne — fordna vännerne — nu fienderne. Denna dagens sista stråle gjorde deras ansigten ännu blekare än de verkligen voro.

Creutz höjde långsamt upp sin pistol. Ett ögonblick, och Puke såg rätt in i mynningen; men han blinkade icke, icke en enda ryckning förmärktes hos honom. Skottet brann af — krutröken skingrades — men lika orörlig, som förut, stod han der. Kulan hade gått genom hatten.

Med förakt kastade Creutz pistolen långt ifrån sig.

Det var nu Pukes tur.

— Lif och blod, mumlade han för sig sjelf, med tanken på sitt löfte till Alma, icke heller förglömmandes att det var hennes bror, som han hade framför sig, sin egen ungdomsvän.

Han betraktade honom med en hastig blick; det var icke utan sarkasm detta enda ögonkast.

— Lif och blod, upprepade han derefter högt, det var ju så ni ville, herr grefve?

— Det var det, och dervid förblifver jag.

Puke förde med lika säker hand sin pistol, som sin värja.

Ett bittert, nästan föraktfullt löje sväfvade likväl nu öfver hans bleka anletsdrag.

Långsamt höjde äfven han sin pistol. Äfven Creutz såg ett enda ögonblick in i dess mörka mynning: detta kålsvarta öga, hvarur döden kikade på honom; men det var blott ett ögonblick. Lika långsamt, som förut, höjde Puke pistolmynningen allt högre och högre upp ... upp öfver hans hufvud ... och skottet brann af...

En känsla — icke af aktning och tacksamhet — utan af harm intog Creutz.

— Kapten, ropade han, ni glömmer vår öfverenskommelse! Genom ett oss emellan allt för olämpligt ädelmod vill ni undvika att fortsätta duellen; men det skall ej lyckas er. Var god, mina herrar, tillade han till sekundanterne, och ladda pistolerna ånyo.

— Jag har icke brutit någon öfverenskommelse, svarade Puke. Lif och blod, det var ju så ...

— Ja väl.

Härunder hörde man, huru några små och torra qvistar i det träd, som tätt bakom Creutz höjde sin krona öfver hans hufvud, liksom brötos sönder, och i detsamma nedföll framför Creutz's fötter en ekorre, hvilken Pukes skott träffat midt i bröstet, under det den, uppskrämd af det föregående skottet, kastade sig från gren till gren.

— Der är både blod och lif, tillade Puke.

Det var sanning — men också en förfärlig ironi. När Creutz framställde sitt förslag, hade Pukes öga genast upptäckt ekorren, och, trotsande förslagets afsigt, tydde han det på sitt vis.

— Det der skämtet duger icke, min herre, förklarade Creutz, under det han sparkade ekorren åt sidan. Varen goda och ladda, mine herrar.

Förgäfves sökte sekundanterne att lugna honom. Creutz yrkade duellens fortsättande. Puke deremot iakttog likgiltig tystnad.

Åter voro pistolerna laddade och utdelade.

Sedan Creutz mottagit sin, tycktes han en kort stund betänka sig. Hvad han tänkte eller kände läste man icke mera i hans eljest öppna ansigte. Liksom pistolmynningen, var också ännu hans blick sänkt emot jorden. Men nu höjde sig hans hand, han lutade hufvudet framåt, ögongloberna tycktes nästan vilja krypa ut ur deras bäddar. Redan var mynningen i linien... hans arm var stadig, såsom af jern . . . ingen rörelse . . . ingen vibration . . . döden var gifven . . . men i samma stund, som han skulle trycka af skottet, öppnade han handen och pistolen föll ned på marken.

— Låtom oss sluta, sade han, och han vände sig dermed bort ifrån Puke.

Creutz's röst var frånstötande och hård. Duellen hade varit utan alla följder; snarare hade den förökat än förminskat det fiendtliga dem emellan. Puke besvarade också icke hans förslag, på annat sätt än att han räckte pistolen åt Jonas, som aftorkade den och nedlade den i schatullet.

— För tusan, talade Wallenstjerna, ehuru ni ha' duellerat — tror jag att ni ännu hysa groll till hvarandra. Då hade det varit bättre att ni öppnat ådren på hvarandra och tappat af den onda bloden. Man skall antingen dö eller också blifva vänner . . . det är billigt, när man gör sig så mycket besvär, som vi hafva gjort. Räck hvarandra handen nu, go' herrar, öppet och ärligt, som det anstår svenskar, och varen icke hämndgiriga längre, som italienare.

— Låt det vara, som det är, svarade Creutz; kapten Puke och jag hafva nu qvitterat våra ungdomsförbindelser och dermed kan det vara slut.

— Var lugn, herr grefve, genmälde Puke; jag lem-

nar i detta ögonblick fäderneslandet och torde icke mera få äran återse er.

Creutz, ej mindre än v. Röhr och Aminoff, erforo en hemlig glädje vid denna underrättelse. Creutz derföre, att nyheten skulle fägna Ehrenpreutz, v. Röhr — icke af misstanka det Puke egde Almas kärlek, men derför, att det ändå var bäst att blifva af med en sådan der fäktmästare, och Aminoff derför, att han nu skulle slippa se Amanda kasta sådana der blickar . . . hvar och en ett kungarike värd . . . på någon annan än honom sjelf.

Schedvin var icke den, som gladde sig minst. Det orubbliga lugn, ej mindre än det mod och den skicklighet, Puke visat, ingaf honom en fruktan för denne man, som han icke kunde motarbeta.

Ännu kastade Puke en blick tillbaka på Creutz och v. Röhr: en stor smärta talade ur den: han tog deri afsked af alla sina ungdomsminnen.

— Låtom oss gå, bad han derefter Wallenstjerna och Hermelin, vagnen väntar. Farväl . . .

Lars Larsson, åtföljd af Schecta och Forbus, begåfvo sig sent af och kommo sent fram.

Otåligt hade de bedt kusken att mana på hästarne; men ingenting förmådde honom att öka farten öfver den vanliga lunken.

Schecta svor, Lars Larsson knotade, Forbus bad; men hvarken svordomarna, knotet eller bönerna hunno fram till de utkörda hästarnes hjertan. Den enda vältalighet, som en skinkmärr förstår, är piskans, och denna höll deras vän och skyddspatron väl förvarad i sin hand.

När de slutligen hunno fram till Norrbacka och

frågade efter kapten Puke, upplyste dem värden, att han ett ögonblick förut begifvit sig derifrån.

— Hvart?

— Deraf gjorde han ingen hemlighet, återtog värden, emedan jag hörde honom säga, att han direkte ämnade sig härifrån och till utlandet.

— Lemna Sverige?

— Hvad väg tog han?

— Måste han fly? Har han då dödat någon i duellen?

Fråga på fråga haglade, utan att värden hann att besvara någon. Omsider fick han tillfälle att upplysa, det kapten Puke tagit motsatt väg, emot den, hvarpå fader Lars och hans vänner ankommit.

— Se der Guds straff, menade fader Lars; hvarför talade jag icke förr? Nu, då jag vill uppenbara allt, är han borta.

— Låtom oss hasta efter honom, uppmuntrade Forbus; kanske hinna vi honom.

Schecta sade intet, men hans ansigte, som hitintills bibehållit ett meningsfullt och lifligt utseende, återtog på en gång sitt gamla osammanhängande, originella och besynnerliga uttryck.

— Kör! ropade Forbus ytterligare till kusken, kör!

Kusken lät det också nu gå bättre undan, och då de hunno ut på stora landsvägen, sågo de i aftonskymningen en vagn framför sig, hvilken de trodde vara Pukes.

Det var det äfven.

Puke, jemte Wallenstjerna och Hermelin, återvände deri till hufvudstaden, den förste, för att fortsätta resan söderut, de tvänne sednare, för att afstiga, så snart de hunnit fram till staden.

Några stenkast från tullen blef emellertid vagnen anhållen af trenne lifdrabanter till häst, hvilka i sporrstreck kommo dem till mötes.

— Åker kapten Puke i denna vagn? frågade den förste lifdrabanten.

— Det är jag, svarade Puke; hvem är ni?

— Gud vare lof att jag icke kom för sent! utropade drabanten; i drottningens namn arresterar jag er, kapten.

— Mig? Hvem är ni?

— Lifdrabant, genmälde mannen; mitt namn är Silfverhjelm.

Det var också verkligen denne Wallenstjernas och Hermelins vän.

— Arresterad! upprepade Puke. Af hvad orsak?

— Jag har förseglade order att öfverlemna till er. Se här.

Silfverhjelm aflemnade ett bref. Puke bröt det. När han hade läst några rader, kysste han det: det var från Alma.

I brefvet berättade hon, att så snart hon genom Jonas blifvit underrättad om hans beslut att lemna fäderneslandet, hade hon hastat till Drottningholm, samt att drottningen, för att hindra hans afresa, i stöd af hans löfte att vilja egna henne sitt lif, afsändt Silfverhjelm, att föra honom till Drottningholm.

Det föll icke Puke in att protestera — han följde godvilligt med.

Lars Larsson, Schecta och Forbus hade sett det uppehåll vagnen gjorde; men det var likväl allt för kort, för att derunder kunna hinna upp den. Och när den nu åter sattes i gång, gick det ännu raskare undan än förut, och snart försvann den i det tilltagande mörkret.

Med en suck, full af förtviflan, uppgaf Lars Larsson hoppet att hinna fast honom.

— Han är borta för alltid, mumlade Lars för sig sjelf. Gud tröste mig!

Fader Lars var förkrossad.

— Haf din vän för ögonen, klagade han, och håll honom tro: men om du uppenbarar hans hemlighet, så får du honom icke igen. Den sin vän mister, han hafver deraf så ondt, som den, hvilkens ovän undkommer.

En timma sednare anlände Puke till Drottningholm. Det var redan fullkomligt mörkt, och Silfverhjelm ledsagade honom genast upp till slottet och in i biblioteket.

På ett med grönt kläde betäckt bord stodo tvänne armstakar med brinnande vaxljus; men icke dessmindre var det stora rummet ganska skumt. Puke såg sig noga omkring och fann att han var ensam. Likväl dröjde det icke många minuter, förrän en inre dörr öppnades och ett fruntimmer utträdde.

Det var drottningen.

Puke hade under vägen frågat Silfverhjelm om drottningen var sjuk eller icke; men endast erhållit tvetydiga svar.

Då han nu såg henne närma sig, förmodade han att hennes sjukdom endast var föregifven, än mera, han trodde sig i hennes gång också igenkänna det beslöjade fruntimmer, som han mötte i slottsrummen i Stockholm.

Amandas uppgift, tänkte han dervid, måtte således ändå vara rigtig.

Men drottningen stod i detta ögonblick framför honom, och han lemnade sina egna tankar åsido.

— Kapten Puke, sade hon, jag har mycket att förebrå er. Ni har velat lemna fäderneslandet, utan att derom ens underrätta edra vänner. Har ni glömt det löfte ni gaf, att egna mig ert lif?

Puke, som icke kunde andraga det egentliga skä-

let, det neml. att han icke ville trampa en jord, der vanäran ljöd emot honom till och med ifrån hans egen, af honom enskildt eljest så ömt älskade faders graf, och der hvarje utsigt för framtiden i och med detsamma försvunnit, ursägtade sig i stället hos drottningen, genom att andraga den obehagliga ställning, hvari han kommit genom Ehrenpreutz's smäleksfulla behandlingssätt och slutligen genom duellen med sina tvänne ungdomsvänner.

— Det är bra, svarade drottningen, jag ogillar icke edra känslor, men ni skall derför icke öfvergifva edra vänner, utan tvärtom sluta er närmare till dem. Kapten, tillade hon derefter, det passar sig nu så, att mina vänner äfven äro edra, och att edra fiender äfven äro mina. Inse derföre att ni tillhör mig med ganska bindande skäl. Jag har också, kapten, tänkt för er och nu skall ni handla för mig. Upplys mig blott om en sak: veta edra motståndare att ni beslutat lemna fäderneslandet?

— Jag hade ingen orsak att fördölja det.

— Desto bättre. Må de äfven förblifva i den tanken; och för att icke gifva dem någon anledning att tvifla derpå — tillstyrker jag er äfven att resa; icke likväl, såsom er afsigt var, att för alltid öfvergifva oss — nej — nej — men väl för att begagna er af tillfället och afleda deras uppmärksamhet ifrån er, samt först åter här uppträda, när er närvaro kan blifva af större behof, än nu. Vill ni åtaga er ett vigtigt uppdrag åt mig?

Puke bugade sig.

— Jag litar på er, kapten. Jag har här ett bref till min höge broder, konungen af Preusen. Med detta bref lägger jag mitt lif, min ära och min konungsliga värdighet i edra händer. Lofvar ni mig, vid allt hvad ni har dyrbart och kärt, att icke låta det falla i några främmande händer?

— Jag lofvar det, ers majestät.

— Detta bref skall ni personligen öfverlemna åt min broder, konungen. När ni anländer till Berlin, uppsöker ni hans föreläsare, marquis d'Argens, och han skall skaffa er företräde. Ni förstår mig ju?

— Fullkomligt, ers majestät, fullkomligt.

— Marquisen skall sedan underrätta er hvad ni vidare har att göra.

Då drottningen öfverlemnade honom brefvet, tillade hon:

— Kom väl ihåg, att jag anförtror åt er redlighet er konungs och er drottnings ve och väl.

— Ers majestät skall blifva nöjd med mig, försäkrade Puke; skall jag begifva mig af genast?

— Vänta litet. Ni nämnde visst ett ord . . . er framtid. Låt mig höra, hvad planer har ni för den?

— Inga.

Hans korta svar behagade drottningen.

— Kapten, anmärkte hon derför, vill ni anförtro åt mig att göra er framtid?

— Mitt lif tillhör ers majestät . . .

— Således äfven er framtid, menar ni? Nåväl, jag kan icke nu göra någonting för er, men jag kan gifva er en liten invisning på kommande dagar, hvaraf ni är förtjent.

Drottningen fattade ringklockan på bordet, men hon ringde icke, hon hade erinrat sig något.

— Apropos, sade hon; ni nämnde duellen... huru aflopp den?

Puke berättade i få ord, huru dervid tillgått.

— Det var väl, anmärkte hon vid berättelsens slut, att intet blod flöt. Det gör er ännu mera berättigad till min aktning.

Derpå ringde hon med klockan, och vid dess första ljud öppnades samma dörr, genom hvilken hon sjelf en stund förut inkommit, och en ny person visade sig.

Drottningen fattade den inträdandes hand och förde henne fram till Puke.

Med ett utrop af glädje, som omedelbart höjde Pukes bröst, igenkände han Alma.

— Fröken Creutz, yttrade drottningen, har anförtrott åt mig sitt hjertas hela hemlighet, och varen öfvertygade att ni båda två ega en uppriglig vän i mig. Jag lemnar er nu och återkommer om en qvart . . . hviska nu om kärlek och tro, om sällhet och hopp.

När drottningen lemnade dem, sjönko Puke och Alma till hvarandras bröst.

Huru lycklige voro de icke! Den stund, som nu förflöt, var en skön dröm, drömd under skyddet af den renaste engels vinge. Inför Almas vänliga ord och blick skingrade sig, utan att Puke derpå ens kom att tänka, alla de mörka skuggor, som förut, ur hans egen fars graf, rest sig på alla sidor upp omkring honom. Lifvet var åter fullt af solljus, fullt af lif och sällhet. Ingen himmel är skönare än hoppets i tvänne älskande hjertan: ty det är kärlekens morgon-himmel.

När qvarten var förgången, inträdde drottningen.

— Nu måste ni resa, kapten, yttrade hon. Lägg på minnet, att ingen bör få kännedom om att ni varit här. Och nu, res i fred.

Drottningen vände sig bort, på det att Puke ännu en gång skulle få trycka Alma till sitt bröst.

När Alma hastade, blyg och rodnande, derifrån, vinkade äfven drottningen åt Puke att aflägsna sig.

En enda tanke hade hvilat tungt på Puke: tanken på Amanda.

Han hade velat varna drottningen för henne; men orden dogo bort på hans läppar: han kunde ju icke heller förråda henne.

För att i detta fall icke komma i någon frestelse, hastade han äfven ur rummet.

Med en krigares hela noggrannhet hade Puke upp-

fattat vigten af det förtroendefulla uppdrag, som drottningen gifvit honom, och i och med detsamma insåg han äfven nödvändigheten att lemna Drottningholm lika obemärkt, som han ankommit dit.

I vestibulen brann vid en af pelarne en lampa, som kastade ett rödt sken ifrån sig.

Puke hade svept kappan tätt omkring sig och tryckt hatten djupt ned. Så skyndade han fram. Men då han passerade förbi en af pelarne, trodde han sig märka att någon rörde sig på dess andra sida. För att efterse, huruvida han misstog sig eller icke, gick han omkring pelaren, och fann sig på en gång ansigte mot ansigté med Amanda. I det hopp att hon i halfdunklet ej igenkänt honom, vände han sig ögonblickligt ifrån henne och fortsatte sin väg.

Men Amanda kastade en blick, glänsande som en dolkspets, efter honom. Den var full både af kärlek och hat.

FJERDE KAPITLET.

Riksdagens öppnande. Konungen och Drottningen.

Hofvet hade utvecklat alla de medel, som stått det till buds, för att med framgång uppträda *mot* senaten *inför* ständerna; *mot* senaten, i hvilken konungamakten ville se sina rådgifvare, men som sjelf betraktade sig såsom emellan riksmötena verkligen regerande, *inför* ständerna, hvilka ifrån och med 1720 i verklig konungslig vidd innehaft den egentliga, såväl lagstiftande, som verkställande makten; en makt, som, derest den i sig hade omfattat landets alla intressen i hela omfånget af ett sannt fosterländskt medborgarelif, visserligen skulle haft nationel rättighet att utkräfva allas hyllning; men som måste betraktas med andra ögon, fjettrad, som den var, inom aristokratiens egna, i afseende på det allmänna, isolerade, för att icke säga fiendtliga, interessen, till hvilka senaten stod — icke såsom en mellanlänk mellan konungen och ständerna — utan såsom ett bolag af ombudsmän, befullmäktigade att mellan riksmötena bevaka de sednares okränkbarhet.

Uppifrån klagade konungamakten, nedifrån klagade folket.

Hade aristokratien förmått att sammanhålla sig i

en enda stor falang, skulle den måhända i samma gestalt, som då, kunnat uthärda en strid ända till sednare dagar; men lyckligtvis var den sprängd inom sig i tvänne stora partier, i hattar och mössor, hvilka under den s. k. frihets-tiden vexelvis herrskade.

Ifrån 1751 och till 1758 hade hattarna — det då allrådande partiet — årligen i korruptions-medel från Frankrike erhållit ej mindre än emellan 2 à 3,000,000 livres.

Hvad Ryssland utbetalade åt mössorna — det motsatta partiet — är oss obekant.

Se der emellertid de gyllene tömmar, hvarmed man styrde landet och hvarandra.

För beståndet af sin makt förföljde och undertryckte det herrskande partiet alltid det besegrade med en conseqvens och hårdhet, som hade man velat utrota det från jorden.

För att i sin ordning återeröfra väldet och tillfället till hämnd, förstärkte sig det besegrade partiet deremot alltid genom att ansluta sig till konungamakten och de missnöjde bland de ofrälse stånden.

Så fortgick den politiska tvekampen, utan att likväl något makt-ombyte mellan partierna förändrade det politiska väsendet i sin allmänlighet, emedan det ena, ej mindre än det andra, i och med detsamma, som det segrade, ånyo drog sig tillbaka i sin hög-aristokratiska position, nu mera åter seende i konungamakten och folket endast tvänne fiender, som hotade den bestående ordningen, d. v. s. dess egen personella makt.

Systém-förändringen bestod endast å ena sidan i Frankrikes inflytande och å den andra i Rysslands.

Nu herrskade hattarne; drottningen kunde således räkna på mössorna, åtminstone tills de förra voro besegrade, och sedan . . .

Hon trodde på tillfällets och ingifvelsernas stora makt och hon hoppades — på hoppet.

Hofvet hade redan lemnat Drottningholm och åter inflyttat i det kungliga slottet i hufvudstaden.

Drottningens — vare sig verkliga eller föregifna — sjukdom hade spridt sig i hufvudstaden.

Af det sätt, hvarpå man nu också emottog henne, drog hon den slutsatsen, att den kungl. familjen icke saknade varma sympathier. Det var för hennes planrika själ äfven en grundval, hvarpå ett luftslott kunde byggas.

Långsamt rullade hennes ekipage fram genom stadens gator: man sade att hennes sjuklighet ej tillät en hastigare färd.

Folket älskade konunga-familjen, kanske icke så mycket af egentlig kärlek för den, som icke fastmera derföre, att de i senaten egde samma förtryckare.

Med uthållande vivat-rop helsade man äfven de kungligas intåg.

Det var en opinions-yttring, som ingen kunde förbjuda dem.

Anländ till slottet, mottog drottningen inga uppvaktningar, utan förblef i smårummen.

Emellertid hindrade henne icke detta att se sina vänner — och hennes verksamhet syntes för den närmaste omgifningen snarare ökad, än minskad. Personer kommo och gingo . . . skrifvelser expedierades . . . penningar utdelades.

Så kom den 13 October 1755, dagen för riksmötets utblåsande.

Slottet var på en sådan dag den plats, dit alla drogo sig, vare sig de voro berättigade att inträda i de praktfulla salarne, eller blott fingo öka antalet af de skaror, som nyfikna samlade sig på borggården.

Riksråderna, ej mindre än större delen af de mest

inflytelse-egande riksdagsmännen, samlade sig omkring konungens person.

Man såg der Tessin — med sitt ansigte af ljus — och Palmstjerna — med sitt af mörker; man såg der Ehrenpreutz — med sitt anlete af prosa — genom hvilket i allmänhet en viss godsinthet bröt fram, men någongång också ett uttryck af lidelsefull oreda — och Pechlin, ur hvars små, grå ögon geniet icke spred nytt ljus öfver sitt föremål, utan snarare genomträngde det med en stråles oemotståndliga makt, och hvars fina löje var liksom kantadt af en smula elakhet. Här såg man äfven grefve Creutz och löjtnant Aminoff; von Röhr saknades icke heller.

Bland de ofrälse stånden, på denna sidan, nämna vi blott Håkansson, kandidat till talemans-klubban i bondeståndet.

På andra sidan märkte man hofmarskalken, friherre Horn, allonge-peruk mera än hufvud, och grefve Hård, soldat mera än statsman. Wrangel, en kunskapsrik jurist och skarpsint statsman, ehuru mindre ränkmakare än han sjelf trodde sig vara, underhöll ett samtal med dem. Bland ofrälse män märkte man här äfven Forbus och Lars Larsson.

Onekligen funnos de största förmågorna på hattarnas sida.

När Pechlin anlände, hade en kammarpage försigtigt närmat sig till honom och hemligt stuckit en breflapp i hans hand.

Obekymrad tog Pechlin, då han inträdde i de kungliga rummen, en plats vid en fönsterpelare, bröt lugnt sitt bref och läste det med obesvärad vårdslöshet.

Brefvet var utan underskrift, men han igenkände stilen; det var från Amanda.

”Min bästa baron”, läste han deri, ”sedan jag återkallades i tjenstgöring, har jag icke fått tillfälle att göra er något besök. Jag måste nödvändigt tala vid

er. Jag väntar er i afton vid vanlig tid och på vanligt ställe."

Med ett orubbligt lugn ref Pechlin derefter brefvet i små bitar, och, liksom af tankspriddhet, stoppade han bit efter bit i sin mun och tuggade sönder den ena efter den andra.

De tvänne första, till sitt utseende furstliga representanterna af den svenska aristokratien, Fersen och Brahe, inträdde nästan på en och samma gång.

Vi hafva tecknat dem redan.

Om äfven Fersens statsmanna-omdöme icke egde en fullkomligt fri och obegränsad politisk blick öfver samhällslifvets många frågor, egde han dock alltid ett vidsträcktare fält än Brahe.

Men i känslan af att vara Sveriges förste ädling, ansåg Brahe sig stå thronen närmast, och denna känsla gaf åt honom ett sätt att vara, som man lätt förvexlade med den verkligt tillitsfulla förmågans, hvilken icke så sällan knyter en egen krona af stolthet omkring sin innehafvares panna.

De olika åsigterna menniskorna emellan blifva gemenligen i det offentliga lifvet äfven en skiljemur dem emellan.

Ledde af sina åsigters naturliga böjelser, hade hattarna slutit sig tillhopa på ena sidan och mössorna på den andra. Fersen begaf sig också till sina politiska vänner, och Brahe till sina.

Ingen fiendskap är uthålligare än den, som underblåses af det politiska parti-hatet: emedan det är öfvertygelsens och positionens, stödjande sig på våra interessens förnufts-skäl.

Ehuruväl de motsatta sidorna bemötte hvarandra med all yttre artighet, var det icke svårt att anmärka den karakter af utmanande trots, som stack fram derunder.

I det politiska parti-kriget finnes något, man skulle

nästan kunna säga i atmosferen, som låter de invigde i förväg ana framgång eller nederlag.

Sedan Brahe ingått på drottningens förslag att emot Fersen uppträda såsom landtmarskalks-kandidat, hade han icke sparat några medel, för att vinna sitt mål. Nitiskt understödd af hofvet och alla dess tillgifne, vexte hans leder också på ett förvånande sätt. Höppener hade härvid icke varit den minst verksamme: han hade kämpat, som Starkodder, med try par armar.

Å sin sida hade de maktinnehafvande deremot, i förtroende till soliditeten af deras styrka, vårdslösat hvarjehanda försigtighetsmått.

Det var första gången, som partiernas egentliga koryféer nu stodo ansigte mot ansigte.

Brahes panna strålade af tillfredsställelse och segerglädje: den numeriska styrkan syntes vara på hans sida. Fersens panna mörknade deremot, och en känsla af harm intog honom, då han icke mera kände sig så stark, som han väntat.

Icke utan oro såg han sig omkring i kretsen.

Några af riksråderna slöto sig till honom: de förstodo hvad han kände: de kände sjelfve alldeles detsamma. Ledde af den gemensamma instinkten, drogo de sig tillbaka i en fönsternisch.

— Våra aktier stå i sjunkande, anmärkte Fersen.

— Tyvärr, det ser så ut.

De känslor, som trängde sig på Fersen, skulle ha' kunnat spränga ett mindre manligt bröst än hans.

— Mina herrar, sade han, det gäller staten, systemet, vår ära. Vi måste uppoffra allt, hvad vi ega, men bestå — segra —

— Vi äro förekomne.

Fersen slungade en blick öfver till den motsatta sidan. Han tycktes nästan i sin själ uppväga värdet af Brahes hufvud.

Förtretad log Palmstjerna.

— Jag har förutsagt det, anmärkte han; vi behandla statens angelägenheter med allt för mycken godhet och svaghet. Man bör tillvägagå på annat sätt.

— Baron Pechlin, erinrade en annan, är ett snarfyndigt hufvud. Låtom oss rådgöra med honom.

— Nej, nej, utropade Frersen, nej! Jag kan ej rätt med honom . . . han . . .

De stora dubbeldörrarne gingo i detsamma upp, och konungen inträdde, åtföljd endast af några få tjenstgörande hofmän. Riksråderna slöto sig omkring honom, och riksdagskungörelsen öfverlemnades åt den förste härolden.

Hela den vidlyftiga borggården var öfverfull af en brokig och hvimlande menniskomassa. Här och der bland hopen såg man en lifdrabant i uniform röra sig. Framför det inre slottshvalfvet satt en större afdelning kavalleri, jemte hornblåsare. I detta ögonblick uttrādde ur slottet härolderne och sutto upp på sina hästar. Förste härolden red derefter några steg framför truppen, hvarefter han med hög och klar stämma uppläste riksdagskungörelsen, som åtföljdes af starka fanfarer.

Under det att läsningen fortfor, iakttog folkmassan en djup tystnad: man tycktes icke vilja läta något enda ord gå förloradt.

I slottsrummen trängdes man om att från fönstren åskåda den ganska storartade taflan. Det fanns någonting imponerande i denna folkets uppmärksamma tystnad.

Men det skulle icke länge förblifva så. Så snart fanfarerna började ljuda, tycktes folket äfven vilja deltaga deri.

— Lefve riksråderne, upphof sig en kraftig röst, lefve riksråderne!

Från åtskilliga håll instämde ett dussin röster deri. De i slottsfönstren stående hofmännen sågo med förtrytelse på hvarandra.

Men på en gång besvarades dessa lefverop med ett annat, ännu kraftigare.

— Lefve konungen och drottningen!

Riksråderne, hvilka efter hand samlats i en fönsternisch, erforo deraf nu i sin ordning ett obehagligt intryck.

Kongl. familjen och riksrådet voro två rivaler, af hvilka den ene icke fördrog något företräde, som lemnades den andre, och tvärtom. Båda friade hvar och en för sig till allt bifall.

Men stormen skulle icke så snart lägga sig. Folket hade gifvit röst åt två stora, motsatta tankar, och en gång fattadt af dem, syntes ingen vilja gifva vika. Lefve-ropen tilltogo äfven i styrka och omfång.

På en gång tycktes likväl massan sammansmälta i hänförelse för senaten.

Riksrådernes ansigten ljusnade.

Konungen låddes icke höra oväsendet, utan samtalade längst bort i rummet med några af preste- och bonde-ståndets medlemmar, ibland hvilka man äfven märkte Forbus och Lars Larsson; men när folkets hängifvenhet uteslutande öfvergick på rådsherrarnes sida, märkte man en otålighet i hans åtbörder, och att han började stappla på orden.

Om folkets opinioner äfven gemenligen med förakt trampas under fötterna af de maktegande, fästa desse sig likväl, underbart nog, icke så litet vid massans sorlande bifall eller klander. Man tyckes nästan fordra att instrumentet skall vara väl stämdt, utan att man bryr sig om att stämma det väl.

Ännu ljöd det dånande bifallet för riksråderna; men,

liksom om concerten hastigt fallit in i ett annat tempo, bröt på en gång en hvissling fram, som växte till en fullkomlig orkan.

Riksråderne skälfde till af förtrytelse.

— Folket är upprördt, hviskade en.

— Man upprör det, tillade en annan.

— Se, se!

— Hvad menar ers excellens?

— Man arbetar med händer och fötter emot oss. Ser ni ej att konungens lifdrabanter äro i full sysselsättning dernere. Än tala de vid den ene, än vid den andre. Här förefinnes en bestämd anläggning emot oss.

— Der ser jag Silfverhjelm. Med hvilket interesse rör han sig ej bland hopen!

— Der är Wallenstjerna och der Hermelin.

— Och löparen Ernst sedan, den fyllbulten.

— Vi skola komma ihåg de der herrarna.

Fersen trädde emellan de samtalande.

— Mine herrar, det är tid att vi se upp. Vi måste träffas och samråda.

— Hvar?

— Hos franske ministern i afton.

Liksom en förfärlig åska, utbröt härvid ett allmänt jubel från de samlade massorna på borggården.

— Lefve konungen, lefve drottningen!

Hof-partiets leder kände att de hade segrat ibland folket, och i sin mån ingaf det dem ett ökadt förtroende.

— Om vi fortsätta att smida medan jernet är varmt, anmärkte baron Wrangel, halfhögt samtalande med sina vänner, skall segren icke gå oss ur händerna.

— Det är äfven min öfvertygelse.

— Men vi hafva ännu icke uppgjort vår operationsplan. Vi måste träffas.

— Ja, ja!

— Hvar?

Brahe, som afhört samtalet, steg fram emellan dem.

— Hvar, frågen i? Hos ryske ministern i afton...

— Rigtigt. Hos ryske ministern.

— I afton?

— Ja!

Drottningen hade från sina rum med icke mindre oro än de öfriga åhört de högljudda opinionsyttringarne från borggården. Men huru stolt strålade icke slutligen hennes panna, då hon fann att alla rösterna liksom sammansmälte i en enda chorus af bifall för den kungliga familjen. Lifligheten i hennes själ tillät henne icke mera att vara sjuk; hon ville njuta af sin triumph öfver senaten och begaf sig, med grefvinnan Brahe under armen, och, åtföljd af sina damer, till de rum, der hon visste att hon skulle träffa konungen och rikets mest utmärkte män.

Dalin, med kronprinsen Gustaf vid handen, följde efter.

Baron Pechlin hade allt hitintills förblifvit orörlig på sin plats. Stödd mot en fönsterpelare satt han med ryggen vänd åt sjelfva fönstret, och brydde sig icke ens om att se ut. Man kunde tro att intet enda ljud från borggården trängde fram till hans öron.

Ännu tuggade han blott på det sönderrifna brefvet. Men när drottningen inträdde i rummet, sköt en blick, hvass och skarp, ur hans öga, och denna blick syntes icke vilja lemna henne.

Så snart folket begynte att skingra sig och ropen dogo bort, slöto sig riksråderna och hofvet ånyo till konungen och drottningen.

Dalin och Prins Gustaf intogo en plats nära vid deras sida.

— Det gläder mig, yttrade konungen, att höra det folket tycktes med enthusiasm motse detta riksmöte, och jag hoppas uppriktigt, att det måtte åt fäderneslandet medföra goda och lyckliga resultater. Hvad tron j, mine herrar?

— Vi hoppas det, svarade Fersen med stadig röst; rikets ständer skola säkert alltid veta att uppskatta den statsmannavishet, hvarmed rikets råd beredt ärenderna.

— Derom är äfven jag öfvertygad, menade Brahe; och under ers majestäts ledning . . .

— Det är ganska sannt, Brahe; under min ledning . . . ja . . . ja . . .

Konungen afbröt Brahe, emedan han ville undvika hvarje den minsta anledning till split; men han visste icke huru han skulle fullfölja sin började mening och tystnade åter på en gång.

— Apropos, tillade han dock, då hans blick i detsamma föll på Forbus, ni är ju, herr pastor, från norra Sverige? Nåväl, hvad tänker man deruppe?

— Vesterbotten, ers majestät, svarade denne, ligger alltför aflägset ifrån händelsernas medelpunkt, för att kunna bedöma förhållandena. Det känner endast sin konung och innesluter honom ständigt i sina böner.

Äfven detta var ett icke så lätt smältbart piller för riksråderna; de fordrade naturligtvis . . . äfven de . . . att folket icke heller skulle förglömma dem i sina enskilda böner.

Men ju lyckligare konungen kände sig öfver det emot konungafamiljen vänligt stämda tänkesättet, desto benägnare blef han att undvika uttrycken deraf, hvarföre han nu äfven vände sig ifrån Forbus.

— Ni ser så allvarsam ut, Lars Larsson, yttrade han till denne och trodde sig just hafva valt ett tillräckligt likgiltigt ämne, för att äfven endast föranleda ett svar af samma beskaffenhet. Det tyckes, som om

hela verlden, tillade han derefter, hvilade på edra skuldror.

— Icke hela verlden, ers majestät, svarade fader Lars; men på hvarje riksdagsmans skuldror hvilar alltid en del af fäderneslandet. Jag är ombud för en vidlyftig ort, och man klagar mycket der öfver hårda skatter, armod och elände. Ack, ers majestät, fortfor han, jag har varit med i många år och vid många riksmöten, och mitt sinne börjar att förtröttas. Allt sedan vår närvarande författning trädde i verket har fäderneslandet hoppats på bättre tider; men de tyckas icke vilja komma, snarare aflägsna de sig.

Konungen såg förbluffad omkring sig. Lars Larsson gjorde saken ännu värre.

Med huru mycket öfvermod man än må anse allmogens bekymmer, tränger det likväl alltid oemotståndligt till hjertat, när man hör någon af dess egna söner på ett okonstladt sätt till thronen framföra sin klagan.

Äfven konungen fattades af en sådan känsla.

— Hören i, mine herrar, inföll han äfven, hören i?

Drottningen kunde ännu mindre än konungen undertrycka sin tillfredsställelse.

Aristokratien betraktade hvarje landets klagomål under denna tid — och måste det äfven — såsom ett anfall emot sig.

— Det är en förfärlig väg, fortfor fader Lars, uppmuntrad af konungens ord, som Sverige tillryggalaggt under loppet af de sednare 30 à 35 åren. Jag kan säga, ers majestät, att jag gått med i likprocessionen. Jag har åtminstone på nära håll sett den ena blodsscenen efter den andra.

Hofvet beundrade Lars Larssons mod.

Drottningens bröst vidgade sig; från alla håll talade ju vänliga förhoppningar till henne. I sin hänförelse såg hon icke mera något motstånd. Löften

om framgång fyllde hennes själ med ingifvelser. Mera än någonsin trodde hon sig äfven nu hafva valt en lycklig tidpunkt för sina bemödanden. I sina tankar genomgick hon den operationsplan, hon följde, och nästan ångrade sig att hon icke gifvit den ett långt vidsträcktare syfte. Hon kände sig nu så mäktig, att intet mål hade varit nog högt för hennes sträfvanden. Hvad som föregick inom henne återspeglade sig äfven i hennes yttre. Ögonen strålade, pannan glänste. Om kronan hvilat på hennes hufvud, skulle hon icke burit det högre än nu.

Något hvar, alltför mycket upptagen af egna lidelser, märkte icke, huru hon så synbart hängaf sig åt förföriska och tjusande illusioner.

Ett enda öga hvilade dock ännu alltjemt ofrånvändt på henne, och det var Pechlins.

— Hvilka gräsliga katastrofer hafva ej under loppet af de sednaste 35 åren inträffat inom landet, återtog Lars. År efter år ser jag endast den ena stupstocken efter den andra, liksom milstolpar på en väg, som vi tillryggalagt

Alla sågo förvånade på Lars Larsson; men endast Forbus, som kände honom närmare, förstod att det var tanken på den gamle Pukes öde, som brände honom i hans själ.

— Erinra er Görtz [1]), Blackwell [2]), Buddenbrock [3]),

---

[1]) "Görtz, baron, konung Carl XII:s favorit. Allt kongens krig tillskrefs Görtzen, eftersom kongen var helig. Myntteckner tillskrifvas Görtzen, fast Polheim kom upp med dem. Konungen stupar, allt folkets raseri stannar på Görtz; en måste dö för folket. Commission sättes öfver G. Fehman åklagare. Fehman anklagar G. såsom den, som svärtat Konungens tromän, såsom en Landshöfding, att vara trög i exsecution; producerar brefvet, fast Fehman det ej läsit. G. beder Fehman uppläsa brefvet, der han klagar, att Landshöfdingen vore sen vid recrytering och borde

Lewenhaupt[4]), Wikman[5]) och himmelen vete allt hvad dessa blodiga offer heta.

---

sättas till annan tjenst, och i hans ställe förordnas Fehman, som är en vigilant man. G. mister hufvudet; Praeses commissonis dör samma Riksdag. Assesores alla inom ett år olycklige. Den lustigaste bland dem dör af melankoli." (Linné).

[2]) Blackwells öden i Sverige, berättas af Linné på följande sätt: "Jonas Ahlströmmer förskrifver en god ekonom från England; honom skickas Blackwell, Med. D:r, en djerf ignorant, atheist, men emottages som son af Ahlströmer. Bl. skickar afskrift af all Ahlströmers correspondence, jemte sin egen, till England. Tillfälligtvis öppnar Ahlströmer ett af brefven, hvaruti Blackwell uppgifver, att hela det i Sverige uppblomstrande manufacturväsendet skulle kunna förqväfves (jugulari), om Alströmer och Tessin störtades; — och om hela rådet undanröjdes, skulle genom Konungens medverkan en Engelsk Prins kunna utkoras till thronföljare i Sverige. Ahlströmer blir förskräckt, visar brefvet för Tessin och Rådsherrarne, som besluta Blackwells undergång. — Så kommer till Blackwell en okänd, med föregifvande att expres vara sänd från Engelske Lord-Cancelleren, med befallning att Blackwell omedelbart borde vända sig till Konungen, erbjuda honom en stor penningesumma och suveräniteten, om han dertill ville medverka, med löfte om stor lycka för Blackwell, om han kunde genomdrifva detta. Konungen varnas af någon i förväg för detta vådliga anslag. Blackwell infinner sig hos Konungen, visar de (föregifna) Engelska brefven och erbjuder honom suveräniteten; konungen visar honom till Landtmarskalken. Blackwell fängslas, ransakas, halshugges i Stockholm 1747. Märk, aldrig ficks reda på hvem, som lemnat brefven till Blackwell; Engelsmännerne hafva platt förnekat, att någon derifrån blifvit sänd. När Tessins hus nedrefs för en reparation, fanns ett lik inneslutet i en mur, månne den?.. men icke tror jag att den fromme (pium) Tessin kunnat begå ett sådant odåd, ehuru dylika bragder för de maktlystne äro en småsak. Och Bl. hade ganska väl förtjent sitt öde. Blackwell, sjelf gift i England, logerade hos en Mäklare i Stockholm, leide alltför

Ett doft sorl hördes omkring fader Lars.
Drottningens ögon foro, som glänsande stjernor,

---

familiert med hans fru; reser omkring med henne i landet och kallar henne cousine. Han har henne hela månader på sin kongsgård, som han fått i besittning. Mäklaren blir en afton sjuk af colik; Blackwell, som Medicus, gifver in något; morgonen derpå ligger mäklaren död. Alla trodde Bl. gjort af med honom; åtminstone sörjde enkan drägligt och gjorde sig hopp om Bl. Presidenten Drake, som så träget upphjelpte våra manufacturer, cureade Bl. så, att han dog. Alla sade Bl. hade tagit lifvet af honom, som man förmenade i Engelskt interesse."

[3]) "Buddenbrock, General i kriget mot Ryssland 1741. Han och Lewenhaupt sträfvade ifrigt att krig skulle ske med Ryssland, hvilket blef bägges olycka. B. får hela landets ondska på sig, som orsak till ett olyckligt krig. Blir anklagad och mister hufvudet vid Norrmalms torg 1743, just der Paykull förut blifvit halshuggen i K. Carl XII:s tid, dömd till döden af Buddenbrocks fader." (Linné).

[4]) Se noterna om Buddenbrock och Engberg.

[5]) "Den 22 Oktober anmälte Landtmarskalken i Sekreta-utskottet, att Konungen i sittande Råd gifvit honom samt Talmännen för Preste- och Borgare-stånden tillkänna, det en betänklig skrift kommit i Hans Maj:ts händer, gående ut på att med falska skäl inbilla de okunnige, att för riket vore nyttigast vara utan någon förbindelse med främmande makter; ändamålet vore att verka på Bonde-ståndet. Skriften upplästes. I utskottet yttrades, att det vore ej den första af denna art, som komme från Ryska Ministern, för att stifta oenighet ibland nationen, och kunde ej annorlunda än som ett groft paskvill anses. En skrifvelse afgick till Konungen (utan att likväl nämna anledningen) om upptäckten och förekommande af illviljans planer. Författaren till skriften sades vara en Simolin, född Svensk, men nu anställd vid Ryska missionen i Stockholm, och som sedan kom till Wien. Han hade användt en Häradshöfding Wikman i Finland såsom spion på Riksrådet Rosen, och till att väcka missnöje bland Finnarna.

genom rummet. Hon njöt af sina fienders mullrande vrede.

— Lägg härtill, fortfor fader Lars, alla stupstockens kandidater, tusendetals, bland hvilka en Wellingk[6]), en Cederhjelm[6]) och Benjamin Düster[7]), en Stobè[8]), en Dagström[9]), en Engberg[10]), en Herkepaeus[11]), en Kyronius[12]) och slutligen äfven en Puke.

Planen skall varit, att göra Finland sjelfständigt under Ryskt beskydd, med Storfursten Carl Petter Ulrik såsom Konung. Wikman dömdes och gick till döden". (Geijer).

[6]) Om desse förekomma redan tillräckliga upplysningar i texten.

[7]) Utgaf sig att vara Konung Carl XII. Förklarades för vansinnig och dog, enligt Benzelstjernas uppgift, på Danviken 1730.

[8]) "Stobè, Öfverste, sedan Landshöfding, följer K. Carl XII i fält jemte sin fru; blifver fången vid Pultava. Kock von Gyldensten var Stobei intimaste vän. Stobé öfvertalar Gyldensten rymma med sin fru och visar honom vägen, lofvar sjelf komma efter, då han kan. Tager parole af v. Gyldensten, att resa heligt med sin väns maka. v. G. kommer lyckligt till gränsen, sticker ihjäl sista vägvisaren; lemnar ej frun efter aftal i Stockholm, utan tager henne med sig till Westergöthland och bor tillsammans med henne. Stobè kommer hem; söker sin fru fåfängt i Stockholm; hörer hennes historia; reser till Konungen i Lund och skrifver efter sin fru. Gyldensten följer henne till Lund, der hon sjuknar och dör. Stobè råkar G—n på gatan i Lund, tackar för parollen, utmanar honom, men G. refuserar. Då slår Stobé honom med röret öfver hufvudet, att det går sönder; de andre officerarne vilja ej tjena jemte G., som måste taga afsked. Kongen dör. Stobè är starkt på Holsteinska partiet, emot K. Friedrich. G. går till Konungen, begär penningar för att revangera. På storkällaren i Stockholm kommer en afton en herre (kapten Gyldensten) klädd som Stobè, talar hiskligen om konungen. Källarmästaren beder honom hålla inne med sådant på Operakällaren. Han svarar sig ej vara rädd; säger sig vara Öfverste Stobé. Vittnen tagas flera.

Lars Larsson gjorde dervid en uttrycksfull rörelse emot riksrådet grefve Ehrenpreutz.

Dagen efter kommer en officer med vakt och arresterar Öfverste Stobè, som visste om intet. Commission sättes; vittnen afhöras; alla fälla Stobé. Stobè ler deråt; domarne påminna, att tvenne äro tillräcklige att fälla honom till döden. Ändtligen vittna ett par gossar; då frågar Stobè, om de känna Öfverste Stobè, om han vore Öfverste Stobè; dertill neka gossarne positivt och derefter blir saken upplyst. Af de sammangaddade blir Gyldensten dömd att halshuggas, två andre piskade och brännmärkte. G. rymmer först till Hamburg, der han lockar en jude till sig, som han stryper och spolierar; sen till Saxen, friar der till en fröken, får korgen. Uppgifver sedermera henne vara sin dotter från den tid svenska hären låg i Saxen; bryter sig en natt in i huset, mördar både modren och dottren, men blir fasttagen. Vill ej dö, utan måste bindas, hvarefter han halshugges och steglas." (Linné).

[9]) Dagström, Öfverste-Löjtnant, en rik Skåning, var af Holsteinska partiet emot K. Friedrich. Hans fria uttal på Riddarhuset ådrager honom Konungens onåd. Orsak sökes, commission sättes öfver Dagström; Lewenhaupt præsiderar i Commissionen; dömer Dagström till Dåre och att sitta på Malmö fästning. Lewenhaupt blir stor, två gånger Landtmarskalk med otroligt beröm. Göres af Ständerne 1741 till Generalissimus emot Ryssarne, det han refuserar, misstroende sig sjelf; men så godt som imponeras af Ständerne, som ingen hans like vore. Kriget slog illa ut; hela landets hämd stannade på honom och Buddenbrock (fast L. var oskyldig, som sedan mera beklagades), men han dömes och decolleras, medan Dagström ännu lefver." (Linné).

[10]) Engberg, bäste Knifsmed i Stockholm. Borrar ut General Lewenhaupt dagen förr än han skulle halshuggas, förer honom lyckligen ut i skären på en ö, får hederlig vedergällning. Ett pris af 6000 plåtar utsattes för Lewenhaupts återskaffande. Engberg lofvar mot halfva summan röja hvar han var. Deraf visste man dag och timma, när Lewenhaupt skulle transporteras på Engelska fartyget. Riksdagen derefter anklagas Engberg för upp-

Utan att Lars förklarade sin mening med denna åtbörd, förstod man icke dessmindre ganska väl att de

---

roriska tankar; dömmes till döden, men blir benådad med fängelse på Bohus fästning." (Linné).

[11]) "Herkepæus, Borgmästare i Upsala, en ovettig karl. Hemkommen från Riksdagen 1741, anklagad af Kyronins, att på Rådstugan talat förgripligen om Rikets Ständer. Cederhjelm, Riksrådets son, sättes att ransaka och dömma Herkepæi brott. H. går till Cederhjelm, beder honom vara sig nådig ock ihågkomma, att han fordom i Petersburg burit hans fader, Riksrådet, utur en vådeld; eljest hade han blifvit innebränd med allt sitt gods. Cederhjelm svarar: Du kunde då vara en hederlig karl, men nu är du en skälm. Dömmer H. hårdt. Tio år derefter får Cederhjelm se sin gård och allt det goda, hans fader hemfört från Ryssland, kastas i aska." (Linné).

[12]) "Kyronius, Rådman i Upsala, fick Borgmästare-karakter, qvick, lustig, liberal, men farlig i handel. Gasens Prestenka lånar af honom 3000 D:r, äntligen betalar dem, begär tillbakars reversen. Han söker länge, säger det vara likamycket; äntligen finner en lapp, den han hastigt rifver sönder, säger den varit reversen; men efter två år exequerar ånyo 3000 D:r. Sin fader bevisade han ett otacksamt hjerta . . . . . . (Lefde i hög grad otuktigt). Anklagade 1741 Borgmästar Herkepæus för tal om Rikets Ständer. Blir 1746 Riksdagsman för Upsala med många konster, ty rösterne räcka knappt I Borgarståndet blef han så mäktig, att ingen befordran skedde utan honom; kallas derför Stats-Sekreter. Alla måste muta honom; tager af en sökande 6000 plåtar, men hjelper intet. Blir extremt högfärdig, förför Broms dotter, fast gift. Får survivance till Borgmästare, dock Borgerskapets frihet vid voteringen förbehållen, hvilka ord han vid expeditionen försnillar. Derföre sättes Commission af fattiga Assessorer öfver honom, till hvilka han måste utpunga allt sitt orättfärdiga gods och bland dem Voltemat, hvars fader han så ofta skinnat — kommer hem, talar om Ständerne på rådstugan, råkar i samma labyrinth som Herkepæus, hvilken nu angifver honom. Vox po-

kände hvarandra från gammalt, och att afsigten var att påminna om någon af de uppräknade tilldragelserna.

Ehrenpreutz tog ett steg tillbaka.

Fader Lars hade dock icke slutat än och ämnade fullfölja sin mening, men afbröts af det växande missnöjet omkring honom.

Schecta, som anländt sednare, hade likväl hört såväl hvad Lars Larsson, som hvad Forbus yttrat till konungen. Under den oreda, som nu uppstod, förde han dem åt sidan.

— Er obetänksamhet, hviskade han dem i örat, har ådragit er oförsonliga fiender. Fly, medan det är tid, fly!

— Vi fly icke.

Då grefve Creutz i detsamma passerade förbi dem, drog Schecta ned de buskiga ögonbrynen.

— Vet grefven, frågade han honom, hvad jag förtror desse?

Schecta var icke mera den enthusiastiske vännen; han var nu åter, som man blifvit van att se honom, besynnerlig, egen; man visste ej rätt om det var djupsinnighet hos honom eller dumhet.

— Nej.

— Jag råder dem att icke studera Uppenbarelse-

---

puli, vox Dei: Korsfäst! Korsfäst! Hemkommen säger sig ej kunna sofva, begär Linnéi hjelp. Jag kan ej hjelpa, ty han var rädd för opium. Nej, svarade han, jag har i Stockholm tagit opium som en Turk; det knappt biter på mig. Jag ordinerade vanlig dosis; han gifver det i mångfaldig dosis till sin sjuka fru, i tanka att döda henne och få Mamsell Broms. Det upptäckes; mågen hans, Professor O. Celsius d. y., förelägger Kyronius, antingen inom 24 timmar gå ur riket eller gå på slottet i arrest. Han samlar inom några timmar sitt goda och reser till Köpenhamn. Talar der emot Svenska regeringssättet, blir utlefvererad, förd till Stockqolm, men rymmer till Tyskland och går från allt sitt, som sparf från ax." (Linné.)

boken för mycket; ty det har visat sig, att ju mera man sysselsätter sina tankar med den, desto vansinnigare blir man.

— Då måste ni, kapten Schecta, genmälde Creutz, ha djupt inträngt i uppenbarelsebokens hemligheter.

— Det är icke nog med det, grefve, erkände Schecta, jag håller nu till och med sjelf på att skrifva en ny uppenbarelsebok.

Men under det drottningen ännu njöt af den intagande föreställningen, att de allmänna sympathierna snart nog kanske skulle låta henne triumfera öfver sina motståndare, närmade sig baron Pechlin.

— Tillåt mig, ers majestät, yttrade han, vänd till drottningen, att lyckönska er till den glädje, som ni erfar.

Drottningen vände sig förskräckt om, så snart hon igenkände Pechlins stämma.

När han talade, fruktade man alltid, att det icke bebådade någonting godt.

— Jag har med hänryckning hört det jubel, fortsatte Pechlin, hvarmed folket helsat ers majestät, och jag förstår så väl hvad ers majestäts hjerta dervid skall känna.

Drottningen bet sig i läpparna. Hon kände att han läste i hennes själ, liksom i en öppen bok.

— Huru lyckligt är icke det folk, talade han vidare, för hvars väl ers majestät uppoffrar allt, som är henne dyrbart. Såsom trogna undersåter anstår det oss alla att bedja, det ej ers majestät måtte allt för mycket blottställa sig.

Hans ord voro af den tvetydiga egenskap, att de kunde uttrycka alldeles motsatsen af hvad de egentligen tycktes angifva.

— För några dagar sedan var ers majestät sjuk, och man har sagt mig att ers majestäts helsotillstånd ännu i dag skall vara rätt vacklande — och likväl skydde ni icke, lika litet, som ni ännu i denna stund skyr derför, att, då det gäller statens väl, blottställa er helsa.

Alla de lysande illusionerna veko på en gång bort ifrån drottningen. Hon skiftade färg. Masken förlorade sin kolorit. Huru förklara hans ord, om han icke visste mera än hon önskade att någon skulle få kännedom om.

Om hon fruktat honom förut, huru mycket mera fruktade hon honom icke nu.

De närvarande spände sin uppmärksamhet. Man visste icke rätt väl, hvarom Pechlin talade; men man kände att han brukade ha' bättre reda än någon annan på hvad som tilldrog sig.

— Det är en lycklig tanke, ers majestät, fortsatte Pechlin, att genom en strängt iakttagen incognito lemna folket i okunnighet om att ni — äfven under ett försvagadt helsotillstånd — icke lemnar er någon ro. Huru vackert och oegennyttigt handlade ni till exempel icke häromdagen? Under samma tid, som man ansåg er ligga sjuk vid Drottningholm — hastar ni dock — och det utan att någon ens drömmer derom — hit till hufvudstaden, och hvarföre? Endast af nit för det kära fäderneslandet.

Det gick en kyla genom drottningens alla leder. Hon förstod att hon var upptäckt. Icke ett ord kom öfver hennes läppar.

— Allt, hvad Lars Larsson har framställt, ers majestät, är olyckligtvis verkligen sanning. Vi hafva öfverlefvat förfärliga ting; men återkomma de, ers majestät, skall det åtminstone icke vara ert fel, ty hvem, om icke ers majestät, kan för folkets väl upp-

offra allt. Om det gäller, skall ni ej spara edra dyrbaraste skatter, edra skönaste smycken.

Pechlin lade en anmärkningsvärd tonvigt på de sednaste orden.

Drottningen stod dödsblek. Hade hon förstått honom rigtigt? Kände då denna menniska allt? Hade icke hennes stolthet spänt krafterna till det yttersta, skulle hon vanmäktig hafva sjunkit ned till golfvet. Af alla hennes nyss så upplifvande föreställningar återstod henne nu ingenting. Pechlin hade med några få artiga ord fört henne tillbaka till sig sjelf, och hon fann sig tillintetgjord.

Pechlin hade slutat. Ingen tycktes vilja taga till ordet efter honom. Tystnaden var mördande.

— Säg mig, bästa Dahlin, hördes en ren och klangfull röst i detsamma, hvem är den der herrn, som är så artig emot mamma?

Frågan gjordes af prins Gustaf.

— Det är baron Pechlin, min prins, svarade Dalin.

— Pechlin, upprepade Gustaf, Pechlin?

Hans röst ljöd ensam.

— Är det samme Pechlin, som redan vid femton år spionerade på sin far och förrådde honom åt hans fiender?

Dalin drog sig förfärad tillbaka: en sådan fråga kunde han icke besvara.

Gustaf hade i all barnslighet gifvit Pechlin det förskräckligaste slag, som kunde träffa honom.

Häpnad lästes hos hvar och en.

Så beräknande lugn, som Pechlin än var, förvredos likväl hans anletsdrag.

— Hämnd, hämnd, mumlade Pechlin, då han lemnade slottet, hämnd!

När konungen och drottningen återkommit till sina enskilda rum, sjönk hon ned i en fåtölj. Hennes ben buro henne icke längre.

Orolig hastade konungen till.

— Låt mig få andas ut, bad drottningen. Säg mig, förstod ni något af hvad Pechlin yttrade?

— Icke det ringaste, min vän; jag försäkrar . . . icke ett enda ord.

— Icke jag heller; men hans åsyn harmar mig. Jag känner att han är min fiende.

Hennes barm höjde sig. Hon andades ut ett långt drag.

— Vid Gud, fortsatte hon, vi hafva icke något ögonblick mera att förlora. Hvad vi skola göra måste göras snart.

— Jag förstår dig icke, min vän; hvad skola vi göra?

— Ni förstår icke det?

— Jag ser blott din oro, men jag förstår ingenting.

— Ni skall snart förstå mig; vill ni vara så god och sitta ned.

Konungen tog plats.

— Huru upprörd känner jag mig icke; men lika mycket. Ni hörde det bifall, som ljöd till er ära från borggården. Säkert gladde det er mycket.

— Mycket, min vän. Det gjorde mitt hjerta godt.

— Men ni märkte nog äfven den förtrytelse, det framkallade hos råderna?

— Naturligtvis; hvar och en kunde se det.

— Och hvad drager ni deraf för slutsats?

— Att folket sätter något värde på mig, och att riksråderna icke göra det.

— Ganska sannt; men man kan deraf äfven draga en annan slutsats.

— Hvilken då?

— Att stunden nu är inne.

— Stunden? Hvilken stund?

— Erinrar ers majestät sig det svar, ni gaf rikets råder, när de — genom hotelsen att sammankalla rikets ständer — ville förmå er att afstå från ert yrkande att gardena endast skulle taga ordres af er, då ni var närvarande.

— Visserligen påminner jag mig det; men då var jag ond.

— Ni svarade dem, om ej mitt minne sviker, att äfven ni ville sammankalla ständerna och fråga dem, om rikets råder voro edra guvernörer eller edra rådgifvare. Viljen i, herrar råder, tillade ni, föreställa min person, så vill jag resa på landet och vänta tills min regeringstid infaller. Var det icke så ni svarade?

— Ganska sannt, min älskade, men jag var uppbragt, jag var missnöjd; nu deremot . . .

— Nu deremot, afbröt honom drottningen, när ständerna sammanträdt, ämnar ni kanske vika tillbaka ifrån ert ord.

— Icke just det, men i alla fall . . .

— Alldeles det, ers majestät; jag var fullkomligt öfvertygad att ni icke ämnade gifva efter ens en tums bredd af den rättvisa vrede, som dikterade de manliga orden. Jag har derför också låtit uppsätta en skrifvelse, som på ett fullständigt sätt utreder förhållandena emellan er och råderna.

Drottningen reste sig upp och begaf sig till en inre dörr, som ledde till hennes arbetsrum.

— Kom in, min herre, befallde hon.

En kraftig, om äfven icke högväxt, gestalt syntes i detsamma i dörren. Snillet lyste ur hans ögon; allvar och beslutsamhet tecknade sig på hans breda panna.

Vid hans åsyn reste sig konungen otåligt upp.

Mannen var ingen annan än Höppener. Men den stora och gedigna förmågan har äfven sitt majestät, och det är ofta mera bjudande än thronens.

— Min vän, tilltalade konungen sin gemål, hvad är här fråga om?

Utan att gifva akt på konungens anmärkning, befallde drottningen Höppener, att uppläsa den skrift, som han höll i sin hand.

Höppener läste.

Det var samma skrift, som läsaren redan känner från början af detta arbete, hvilken drottningen i biblioteket på Drottningholm föredrog för Dalin och Höppener, ehuru nu i vissa mindre delar af en ny redaktion.

Höppeners stämma ljöd, som alltid, manlig och stark. Innehållet slog an på kouungen, och han lyssnade . . . han rätade på sig . . . ögonen eldades.

— Förträffligt! utropade han ännu innan skriften var till hälften uppläst, det är tankar ur min egen själ, ord ur mitt eget sinne. Det förhåller sig, vid Gud, så. Jag har erfarit det . . . ja, ja!

— Ers majestät undertecknar således skrifvelsen? hemställde drottningen.

— Underskrifver den?

— Denna skrift, ers majestät, måste af er på rikssalen öfverlemnas till rikets ständer, såsom icke blott en protest emot rådsherrarnes förmätenhet, utan äfven såsom en hemställan till ständerna, att vidtaga sådana förändringar i grundlagen, hvarigenom er makt såsom konung blifver en verklighet, och icke en fiktion, hvad den nu är.

— Ers majestät, talade Höppener; denna skrifvelse hvilar på tvänne oumkullkastliga sanningar, på grundlagens och sakförhållandets; att följden blifver en stridshandske emot rådsherrarne, rår icke ers majestät för, utan de. Det är nemligen de, ers majestät, och icke ni, som trädt utom grundlagens föreskrifter och föranledt sakförhållanden, som stå i strid med dem. En monark, min konung, har en stor pligt, en edsvuren

samvetets och ärans pligt, den att upprätthålla samhällsförfattningen. I hvarje hårsmån, han förbiser den, afviker han ifrån sin konungaförsäkran: alltid ett större eller mindre brott emot nationen i sin helhet. Det är också, ers majestät, i nationen, som en monark måste se sin domare, icke i råderna. Vädja derföre emot de sednare till den förra; hvad riksråderna förneka er, skall nationen skänka er: rättvisa. Rättvisan är på ers majestäts sida både i principen och tillämpningen. Ers majestät är icke ovilkorligen bunden vid rådets pluralitet, emedan ers majestät svurit att styrka lag, rätt och sanning, men vrångvisa och orätt förbjuda.

— Allt det der är mycket bra, bäste Höppener, men... ser ni... senaten behöfver blott rycka fram med den vanliga schackbrickan, att jag vill återtaga suveräniteten och . . . hvad jag än ma säga . . . så tjenar det till ingenting.

— Min Gud, afbröt honom drottningen, hvad jag mår illa . . . jag tror . . .

— Du mår illa! Barmhertige Gud . . . kalla på en läkare, Höppener ... en läkare ... vatten ... vatten ... hit med vatten.

— Låt bli det der, bad drottningen, skrif blott under.

— Ers majestät, återtog Höppener; äfven jag, det är sannt, har till en tid tviflat på, att denna skrift skulle leda till ändamålet, och jag erkänner att jag heldre sett att en radikalare väg beträddes. Men denna skrift har likväl det stora företrädet att helt och hållet falla inom laglighetens område. Noga räknadt, är det äfven inom det, som hvarje monark är starkast. Gilla ständerna edra anmärkningar, så är mycket vunnet. Ni har förödmjukat senaten inför lagarne, inför nationen, inför er. Förkasta deremot ständerna den, så står ers majestät blott qvar i sin äldre position, och hvarje

sann fosterlandsvän skall med vördnad och hängifvenhet öfvergå på en monarks sida, som ensam vågat uppträda till lagarnas försvar,

— Ni sade, Höppener, invände konungen, att ni heldre beträdt en annan väg; låt mig höra hvilken ni menar?

— Revolutionens, ers majestät.

Konungen hoppade förskräckt till.

— Jag tror jag dör, klagade drottningen, mina pulsar stanna , . . min andedrägt upphör . . .

— Revolution . . . död . . . hit med vatten . . . vatten . . .

— Skrif under, ers majestät, skrif under.

— Ja, min vän, ja.

— Här är pennan, ers majestät.

Ångestsvetten lackade från konungens panna, då han tecknade sitt namn under skriften.

— Min vän, hur mår du nu?

— Förträffligt.

Drottningen reste sig nu äfven upp.

— Ers majestät skall innan kort, talade hon, prisa detta ögonblick, såsom ett ibland de lyckligaste i ert lif. Sedan ers majestät beträdt vägen, vet jag att ers majestät ej skall stanna förr än målet är upphunnet. Jag skall bevara denna skrifvelse såsom ett af de dyrbaraste profven af ert förtroende och af er vänskap. Höppener — hasta nu till Brahe, Hård och Wrangel och underrätta dem att allt är i ordning.

På aftonen lyste det från de långa fönstersträckorna i tvänne af de vackraste palatserna på Blasieholmen — det var i Franska och Ryska ministrarnes hoteller. Deremot stod den Svenska konungaborgen svagt upplyst.

Det var en illustration, betecknande tidens inre förhållanden.

FEMTE KAPITLET.

Nya förvecklingar och nya förklaringar.

Men ehuru den kungliga borgen var mindre upplyst än de tvänne palatser, hvarifrån den franska och ryska ministern styrde fäderneslandets öden, tilldrogo sig dock händelser inom den förstnämnda, vigtiga för gången af denna berättelse.

Forbus och Lars Larsson, framför allt den sednare, hade på en gång förvärfvat sig den kungliga familjens välvilja, särdeles drottningens. Hon kände också ett oemotståndligt behof att samtala med dem, att förklara dem sin gunst och tacksamhet. Ernst fick derför tillsägelse, att i skymningen uppsöka dem och kalla dem till slottet. För att likväl undgå all uppmärksamhet, alltid farlig i partiförbistrade tider, befalldes Ernst att införa dem Logårdsvägen, en väg, som var den minst observerade af alla. Logården var neml. vid denna tid icke en så treflig och angenäm parterr, hvilken med behag fästade allas blickar vid sig, som nu. Den befanns då ännu till en del belamrad af materiel i och för slottets byggande, äfvensom med burar, innehållande hvarjehanda vilddjur, såsom björnar, vargar, räfvar och lokattor, af hvilka sednare den fått sitt namn, Logården.

Men vi skola också snart finna att det icke blott

var hofvet, som ansåg denna, som det ville tyckas, i alla afseenden förbisedda, om icke föraktade, plats lämplig för mera hemliga möten och transaktioner.

Då vi nu inträda i Logården, är aftonen redan långt framskriden. Platsen, omgifven på trenne sidor af slottets höga murar, är fullkomligt mörk.

Ett stycke inom grinden, som leder till stora trappuppgången från Skeppsbro-sidan, höra vi några halfhögt hviskande röster.

— För tusan, i afton tror jag att vår sköna okända uteblifver . . . vi hafva redan väntat säkert en hel qvart . . . hvad tänker du, Hermelin?

— Inga namn, min bror, inga namn. Det är ett gifvet försigtighets-mått i alla sådana äfventyr, som detta. Hvad jag tänker, frågar du; jag tänker att det icke är hon, som kommer för sent, utan att det är vi, som kommit för tidigt.

— För fan, du kan kanske ha' rätt; men det är också ett så eget äfventyr, att jag för min del ej kan återhålla min nyfikenhet. Huru många aftnar är det nu, som vi träffat henne här? Låt mig se.

— Med denna afton, Wallenstjerna, blifver det fyra.

— Inga namn, sade ju du nyss. Fall icke ur din roll, försigtighets-menniska. Du sade fyra aftnar.

Händelsen var följande:

Våra två bussar, Wallenstjerna och Hermelin, hade en afton, sedan allt var tyst och stilla på slottet, velat obemärkt lemna det och derför tagit Logårdsvägen. Nedkomna i Logården, se de framför sig mot ljusningen vid horizontens rand en skugga, utvisande konturerna af en fruntimmersgestalt, som tydligt syntes vinka med en näsduk utåt Skeppsbron. Hastigt skynda de äfven fram. Hermelin undersöker terrängen utåt Skeppsbron och

ser en karl hastigt aflägsna sig. Wallenstjerna deremot fångar an fruntimret, men — liksom hade hon betviflat att mörkret var tillräckligt ogenomträngligt — nedfäller hon äfven sin slöja. Wallenstjerna, som just icke var egentligen fruntimmerskarl, närmade sig henne obesväradt, för att icke säga pojkaktigt; men — vare sig nu att hennes rörelse ingafs af fruktan eller af naturlig värdighet — den stolta och beslutsamma geste, hvarmed hon bemötte honom, höll honom snart på vederbörlig distance.

— Stilla, hviskade honom den eftertänksamme Hermelin också genast i örat. Du vet ju icke ännu hvem hon är . . .

— Men det är just det, som jag måste veta.

Fruntimret ville draga sig tillbaka, men Wallenstjerna motade henne på alla sidor.

— Hvarför hindra mig på detta sätt, min herre? anmärkte hon; släpp mig fram.

Wallenstjerna och Hermelin lyssnade till hennes röst: den var välljudande och klar, men hade de väl hört den förr eller icke?

— Förtro oss hvem ni är, och vi låta er genast gå.

— Jag ber er . . . hindra mig icke.

När Wallenstjerna och Hermelin likväl fortfarande envisades att hon skulle säga dem, hvem hon var, förlorade hon tålamodet.

— Löjtnant Wallenstjerna och baron Hermelin, tilltalade hon dem nu, jag befaller er, att släppa mig fram.

När de båda vännerna hörde att de voro igenkända, fick äfventyret ett annat utseende. Det befallande sätt, hvarpå hon framställde sin önskan, imponerade äfven.

— Låt henne gå, hviskade Hermelin, det är en förnäm dame.

Wallenstjerna var snart äfven af samma tanka och ville godtgöra sin oartighet.

— Vi äro två friska bussar, yttrade han, som aldrig förolämpa ett fruntimmer; men medgif att det är bra hårdt, att icke få veta hvem ni är. Tillåt mig att göra er ett förslag. Ni har möten här . . .

— Min herre . . .

— Du talar hufvudet af dig, hviskade åter Hermelin. Jag tror jag känner igen hennes röst. Antingen är det grefvinnan Hård eller grefvinnan Brahe eller . . .

— Ni har möten här, fortfor likväl Wallenstjerna, och det ni haft i afton är säkerligen hvarken det första eller det sista. Vill ni tillåta oss att få blifva ert sauve garde?

— Mitt sauve garde?

Det förut något rädda eller stränga i hennes röst var nu åter borta; det tycktes, som om förslaget icke förefallit henne så rasande.

— Vi veta icke, tillade Wallenstjerna, om det är politik eller kärlek, som fört er hit; i våra dagar kan det ena vara lika troligt, som det andra; men i båda fallen är det godt att hafva tvänne tappra männer vid sidan.

Fruntimret syntes öfverlägga ett ögonblick.

— Ni vilja således blifva mina riddare? anmärkte hon slutligen.

Det låg någonting nästan skalkaktigt i frågan.

— Vill ni antaga oss dertill?

— Förbinder ni er, att icke söka upptäcka hvem jag är?

— Ett knäfveln så hårdt vilkor, påstod Wallenstjerna.

— Vi förbinda oss dertill.

Det okända fruntimret syntes få allt mera och mera mod.

— Ert hedersord derpå, mina herrar.

— Under det vilkor likväl, menade Wallenstjerna,

att vi . . . när vi en gång visat oss värdige ert förtroende . . .

— Jag tror knappast, afbröt hon honom, att ni någonsin förmår det . . .

— Wallenstjerna, hviskade Hermelin, hon är stolt, som drottningen; skulle det kunna vara . . .

Fruntimret hörde olyckligtvis allt, hvad Hermelin hviskade, och hennes sjelfförtroende minskades icke deraf.

Sedan Wallenstjerna och Hermelin kommit på den idéen, att det möjligtvis skulle kunna vara drottningen sjelf, som stod framför dem, visste de icke rigtigt hvad de skulle göra.

— Befall öfver oss, förklarade Wallenstjerna; vi skola lyda er utan alla vilkor.

— Jag befaller er då, återtog fruntimret, under det hon drog slöjan ännu tätare omkring sig, att aldrig söka utforska hvem jag är och i hvilket ändamål jag går.

— Vidare . . . vidare . . .

— Jag befaller vidare . . .

Fruntimret tycktes allt bättre och bättre komma in i sin roll.

— Jag befaller er vidare, fortfor hon, att nu lemna mig fri pasage.

— Hält, min nådiga, djerfdes dock Wallenstjerna utropa, det är emot vår öfverenskommelse; såsom ert sauve garde måste vi veta, när ni kommer och när ni går.

Fruntimret svarade icke genast; antingen hon kände sig brydd och förlägen öfver deras envishet, eller hon öfverlade hvad hon skulle säga.

— Ni underkasta er då oinskränkt min befallning?

— Ja.

— Utan att fråga efter hvem jag är?

— Vi veta att ni är ett fruntimmer och det är nog.

— Välan då, sade hon, jag vet att j ären officerare och män af heder.

— Godt . . .

— Jag måste någongång träffa en person här.

— Huru ofta?

— Ibland hvarannan, ibland hvarje afton. Viljen j inställa er här och vaka öfver att ingen öfverraskar mig.

— Vid hvad tid?

— Densamma, som nu i afton . . . men ni måste hålla er på ett afstånd af tjugu steg.

— Sagdt.

Wallenstjerna och Hermelin drogo sig åt sidan.

Så snart det okända fruntimret kommit förbi dem, ökade hon sina steg allt mera och mera.

Detta äfventyr utgjorde ett föremål för våra två vänners lifliga interesse och öfverläggningar.

— Hvem kan väl den okända vara? blef den stående frågan emellan dem; månne hon är . . .

Än gissade man på grefvinnan Brahe, än på grefvinnan Hård. Någonting mindre än en grefvinna tyckte de ej att hon kunde vara. Till och med drottningen föll inom synvinkeln af deras föreställningar.

— Men betänk dock, Wallenstjerna, anmärkte Hermelin, om den der damen endast vore en kammarjungfru eller något dylikt.

Wallenstjerna ryckte på axlarna.

— Skulle så förhålla sig, så... men hvad mera... qvinna som qvinna, du. De vackraste flickorna träffar man vanligtvis föröfrigt bland kammarjungfrurnas respektabla och trefliga corps; men i alla fall är jag öfvertygad att hon är någonting bättre upp.

— Jag vill gerna äfven tro det.

— Hon kände oss.

— Nå-nå, många kammarjugfrur känna ju också oss, gudnås så visst.

— Hennes röst var klar och väljudande, och så befallde hon oss på ett sätt, som var pikant.

Med stegrad nyfikenhet infunno sig de båda vän-

nerna aftonen derpå vid samma tid och på samma ställe.

Efter en stund öppnades glasdörrarna från slottet och ett fruntimmer utträdde. Sedan hon i mörkret sett sig försigtigt omkring, begaf hon sig skyndsamt ned i Logården samt hastade till grinden midt emot. Ett ögonblick såg man der tvänne personer emot den ljusa randen längst bort vid horisonten, hvarefter de åter skiljdes, och fruntimret återvände.

När hon skulle passera förbi Wallenstjerna och Hermelin stego de fram från sin plats.

— Ett ord, min okända sköna, tilltalade henne Wallenstjerna.

— Icke nu, svarade hon, tyst . . .

Hon stannade ett ögonblick och de båda vännerna följde hennes exempel, men i detsamma skyndade hon med vindens snabbhet förbi dem och försvann i trappan till slottet.

— Denna gången spelade hon oss ett fult spratt, reflekterade Wallenstjerna; men i morgon afton . . . vi få väl se . . .

— Du skall få se, att det ändå är en förnäm dame, tillade Hermelin betänksamt. Såg du så fyndig hon var?

— Fyndig . . . för tusan, fyndiga kunna äfven kammarjungfrurna vara; det har jag många exempel på.

Tredje aftonen tillgick det på samma sätt. Våra vänner stodo troget på sin plats. Det okända fruntimret nedkom från slottet, stannade ett ögonblick och såg sig omkring, begaf sig derefter till grinden, der hon möttes af en karl, med hvilken hon hviskade några ord, hvarefter hon återvände.

Nu hade Wallenstjerna gifvit sig fanden på att hon ej skulle slippa undan, utan att först afgifva en nöjaktigare förklaring; men när han trädde emot henne, stannade hon sjelf.

— Det var väl att jag träffade er, yttrade hon. Ni har ju gifvit mig tillstånd att få befalla öfver er.

— Var god.

— Då befaller jag er att söka förekomma en, som jag vill tro, i morgon vid riksdagens utblåsande af vissa personer tillämnad opinionsyttring från folkets sida till förmån för riksråderna och i stället laga så, att det blir en hyllning åt den kungliga famljen. Lofvar ni mig det?

— Med största nöje.

— Farväl, mine herrar, vi se hvarandra åter.

Wallenstjerna och Hermelin sökte icke att stänga henne vägen, då hon nu aflägsnade sig. Hennes hållning hade, såvidt mörkret tillät vännerna att följa hennes rörelse, en värdighet, som hejdade hvarje utbrott af pojkaktighet från deras sida. Befallningen framfördes dessutom med en säkerhet, som om hon icke ens kunnat betvifla någon motsägelse eller olydnad.

Frågande och funderande sågo de endast efter henne, då hon försvann i trappan till slottet.

— Det är drottningen, menade Hermelin, ganska säkert drottningen.

— Det tror jag ej, förklarade Wallenstjerna; men otvifvelaktigt måste hon tillhöra drottningens närmaste omgifning; emellertid, du, i morgon sätta vi alla våra vänner i rörelse. Så sannt jag är lifdrabant, skall icke senaten få stryka segel för den kungliga familjen.

Den mystifikation, som hvilade öfver det okända fruntimrets uppträdande, gaf i deras ögon icke blott olika, ständigt vexlande proportioner åt henne sjelf, utan retade på det högsta deras nyfikenhet.

Det var nu den fjerde aftonen, som de afbidade henne; men ehuru tiden var lika långt framskriden nu,

som de föregående qvällarna, utbredde sig likväl icke samma mörker öfver platsen, emedan himmelen stod klarare än på länge. Vi hafva redan hört, att våra lifdrabanter med otålighet väntade henne. De hade lyckats i det uppdrag de mottogo aftonen förut, genom att fullständigt förqväfva den tillämnade opinionsyttringen för senaten, och de hoppades att hon, tacksam derför, ytterligare skulle inviga dem i nya hemligheter.

— Såvida ej hin onde sjelf är med i spelet, sade Wallenstjerna, skola vi i afton lyckas att få den här gåtan löst.

— Tyst, hviskade Hermelin, någon kommer, tyst...

— Det är karlar . . . tyst . . .

Två personer kommo verkligen nu ifrån slottstrappan.

— Vänd dig om, Wallenstjerna, hviskade åter Hermelin, der kommer en tredje.

En tredje person syntes också i detsamma inträda från skeppsbro-sidan genom grinden.

Wallenstjerna och Hermelin drogo sig mera tillbaka.

De trenne okända, af hvilka två lemnade slottet och en ämnade begifva sig till det, vore väl insvepta i sina kappor, och denna omständighet, ej mindre än mörkret, gjorde dem oigenkänneliga.

Wallenstjerna och Hermelin gjorde ett tecken åt hvarandra.

De okände, som kommo från motsatta håll och icke märkte hvarandra, stötte i detta ögonblick hastigt tillhopa.

Den från grinden kommande brummade några ord, vittnande om hans förtrytelse, men fortsatte icke dessmindre med ökad fart sin väg.

De två andra stannade och sågo efter honom.

— Vid himmelen, yttrade den ene, det var grefve Ehrenpreutz: jag hade honom ansigte mot ansigte. Hvart kan han ämna sig så här dags och denna väg?

— Grefve Ehrenpreutz, upprepade den andre. Låtom oss vända om och följa honom. Jag har från gammalt ännu ouppgjorda affärer med den mannen.

— Gamla affärer, återtog den förre, skall man icke göra upp så här dags; således . . . låtom oss gå.

Samtalet fördes helt sagta; men dock så högt, att våra två lifdrabanter, som stödde sig emot en brädstapel tätt intill, ej kunde undgå att höra hvarje ord.

De tvänne samtalande fortsatte derefter sin väg; men i detsamma — de hade otur denna afton — syntes ytterligare en fjerde person inträda genom grinden. Men så mörkt det än var, måste denne dock genast hafva märkt att några kommo emot honom, ty han ställde sina steg direkte på dem.

— Mjukaste tjenare, mine herrar, mjukaste tjenare, talade han, alldeles som hade han sett dem vid det klaraste dagsljus, jag är en gammal man, resande från Skåne, obekant med Stockholm, hittar icke, har inga vänner, vet ej hvart jag skall taga vägen, sägen mig, gode herrar, förer denna vägen upp till slottet, önskar se huru det ser ut i mörkret, älskar mycket nattstycken, känner flere stora konstnärer, ritar och målar äfven litet sjelf, allt likväl svart i svart; förer mig denna väg upp till slottet?

— Det gör den, min herre, gå bara rakt fram.

— Om tillgift, mine herrar, har jag ej äran att tala vid pastor Forbus och . . . ser jag rätt . . . riksdagsmannen Lars Larsson.

— Mycket möjligt, svarade Forbus, men hvem är ni sjelf.

— En gammal man, mine herrar, resande från Skåne, känner ingen menniska i Stockholm. Mjukaste tjenare, gode herrar, mjukaste tjenare.

Derpå aflägsnade han sig.

Wallenstjerna och Hermelin lemnade genast sina platser och skyndade fram till Lars Larsson och Forbus,

hvilka de äfven hade igenkännt och som nu, efter deras företräde hos den kungliga familjen, ämnade återvända hvar och en till sitt.

— Kände någon af er, frågade Wallenstjerna, den mannen, som sednast passerade.

— Nej.

— Hvem han än är . . . vare sig att han är hin håle, Pechlin eller sig sjelf, så är han med visshet en stor skälm. För några dagar sedan sammanstötte vi med honom på Holländska Dühn, och han narrade oss kapitalt ända upp under ögonen.

— Jag tror med er, erkände Forbus, att han är en skälm; så talade han åtminstone.

— Var öfvertygad om, fortfor Wallenstjerna, här är något på färde, som torde vara vigtigt att icke släppa ur ögnasigte. Nyss Ehrenpreutz — och nu denne. Vet ni hvad vi böra göra?

— Nej.

— Följa dem tätt i spåren och se efter hvart de taga vägen. Ni, mine herrar, taga Ehrenpreutz på er lott, och du, Hermelin, följer efter vår resande skåning . . . så der, mine herrar, intet prat . . . hvar och en till sin post . . . jag blifver qvar här, såsom yttre bevakning.

Alla funno Wallenstjernas förslag i sin ordning och hastade åter tillbaka uppåt slottet.

Wallenstjerna var ensam. I hans hufvud hvälfde sig hvarjehanda planer och misstankar. Var det väl möjligt, att det okända fruntimret, till hvars riddare Hermelin och han gjort sig, stod i komplott med Ehrenpreutz och den der besynnerlige mannen, som uppgaf sig vara från Skåne. Det hade varit temligen djerft

att använda honom i en intrig emot den kungliga familjen, i hvars tjenst han, såsom lifdrabant, ansåg sig vara. För tjugonde gången gaf han sig också necken på, att icke mera släppa henne ifrån sig, derest hon åter infann sig, förrän han demaskerat henne. Sedan han fattat detta beslut, gladde det honom att han var ensam, altdenstund han väl visste att den mer eftertänksamme och försiglige Hermelin skulle blott hafva blifvit honom till hinder, i fråga om ett beslutsammare handlingssätt.

Han behöfde också icke vänta länge, förrän hans sköna okända inställde sig.

Wallenstjerna gick henne genast till möte.

— Halt, min vackra slöja, tilltalade han henne. Innan ni går längre, anhåller jag om en förklaring.

— Huru, min herre, har ni redan glömt ert löfte?

— Jag har icke glömt någonting, min nådiga; men ni måste hafva affärer med den kungliga familjens fiender, och då är vårt ackord genast slut.

— Hvad menar ni med det?

— Sedan jag nu känner, med hvilka ni sammanträffat här, är mystifikationen förbi.

— Ni känner . . .

— Jag känner grefve Ehrenpreutz . . .

— Grefve Ehrenpreutz?

— Ni kommer nu för sent; han har nyss passerat in här.

— Ehrenpreutz?

— Och den der resande skåningen sedan.

— Resande skåningen? Jag förstår icke ett enda ord af allt, hvad ni säger, min herre. Hvad skulle jag hafva att göra med grefve Ehrenpreutz och den der resande skåningen? Var god och förklara er.

— Gör er icke nu till, min nådiga; ni förstår säkert ganska väl, att personer, sådana som desse, icke vid denna tid och på denna väg skulle begifva sig

upp till slottet, derest de icke hade något för sig, som de ville undandraga allas uppmärksamhet.

— Men om jag nu äfven förstår detta?

— Då förstår ni äfven, förutsätt att ni handlar i deras interesse, att ni spelar mig och Hermelin ett simpelt spratt, då ni förledt oss att vandra skyldtvakt till förmån måhända för en konspiration emot konungen och drottningen.

— Ni förskräcker mig, min herre; tror ni . . .

— Jag tror ingenting; jag vet att Ehrenpreutz, en af konungens fiender, och en annan högst tvetydig person för ett ögonblick sedan passerat in här i slottet.

För att döma af rösten och åtbörden, tycktes det okända fruntimret förskräckas.

— Min Gud! utropade hon; kan någon fara hota drottningen?

I detta utrop låg så mycken känsla af sanning, att Wallenstjernas misstankar började försvinna.

— Ni påstår er således verkligen vara en vän till den kungliga familjen?

Det föll honom in att åtminstone sätta henne på prof.

— Att ni icke står i några hemliga förbindelser till Ehrenpreutz och den der skåningen?

— Jag känner ju dem icke en gång.

— Låt så vara; men då skall ni öfvertyga mig derom.

— Huru? På hvad sätt? För all del, tala ut.

— Ni har ju tillträde hos drottningen?

— Ja, ja!

— När ni vill?

— Nästan.

— Begif er då genast till henne.

— Nu genast?

— Säg henne, att vi troligtvis äro en hemlig kabal på spåren.

— Mera . . .

— Att Ehrenpreutz, väl insvept i sin kappa, för ett ögonblick sedan smugit sig denna väg in i slottet, samt att en okänd — men misstänkt person — följde tätt efter.

— Hvart begåfvo de sig?

— Jag känner icke det ännu; men de följas tätt i hälarne af personer, tillgifna hennes majestät, och de skola ej undkomma oss.

— Jag lofvar att underrätta hennes majestät om allt det der.

— Troligtvis skola de begifva sig ifrån slottet samma väg, som de kommit; säg hennes majestät, att jag derför står qvar här, för att invänta dem.

— Är det något mera?

— Fråga hennes majestät hvad vi vidare skola göra . . .

— Ingenting mera?

— Ett ord till. Fäst hennes majestäts uppmärksamhet derpå, att det är mörkt, att vi kunna låtsa, som om vi ej igenkände de misstänkta personerna, att . . .

— Jag förstår, jag förstår.

Och hon hastade redan bort.

— Men skynda er tillbaka, ropade Wallenstjerna efter henne; jag väntar här på bestämda ordres.

Vi måste nu följa grefve Ehrenpreutz och den der föregifne skåningen.

Ehrenpreutz hade ett stycke försprång framför den sednare. När den ene lemnade Logården, inträdde den andre i den. Utan att föröfrigt hafva någon kän-

nedom om hvarandra, begaf sig hvar och en genaste vägen till sitt mål. Inkomna i slottet, uppstego de emellertid uppför samma trappor och inkommo — den ene efter den andre — i samma långa korridor, som delar slottets öfversta våningar i tvänne — till höger och venster — belägna långa sträckor af rum, upplåtne åt den vid hofvet tjenstgörande fruntimmerspersonalen. Men der togo de af åt olika håll. Ehrenpreutz stannade nära trappan, och vår resande skåning följde korridoren längre framåt.

Vi måste följa en i sender.

Hvem föredrager läsaren? Kanske skåningen?

Mannen stannade utanför rummet n:o 11.

Vi inträda före honom. Rummet är upplyst af några vaxljus, från hvilka ett klart sken utströmmar öfver föremålen. De högröda damast-tapeterne gåfvo rummet ett praktfullt utseende. På ena sidan höjer sig en spegel mellan tak och golf och midt emot står en divansoffa, hvari vi finna — till hälften hvilande — men vårdslöst och sjelfsvåldigt — en jungfrulig gestalt med sydländska behag och tjusningsmedel, lifvade af eldiga passioner.

Det var Amanda.

Just i detta ögonblick flyger öfver hennes nyss så lugna drag ett småleende: det liknar en solglimt, som ilar öfver kinden af en snöhvit ros.

Det finnes ett ögonblick i våra passioners lif, som hvarken är bestämd verklighet eller bara dröm; det är den stund, då kärleken ännu ligger qvar på djupet af hjertat; men våra mera sinnliga instinkter icke dessmindre börja undervisa oss om hatets vilda behag. I denna stund, då vi å ena sidan redan med våra tan-

kar plöja en stjernlös natts mörker — men ändock med smärta se tillbaka på den allt mera och mera förbleknade morgonhimmelen af vårt lifs skönaste, fast förgängliga dröm; veta vi icke om det är blott kärlekens qval eller svartsjukans bitterhet, som förtär oss. Vi känna endast huru fröet till en ny känsla gror och slår rot, men den har icke utbildat sig, knoppats och blomstrat upp, och vi veta ej af hvad art den blir, hvad namn den eger.

Amanda befann sig i denna ovisshet med sig sjelf. Väl lade passionen hjertlösa ord på hennes läppar, men för hvarje ord, hon talade, led hon samma plågor, som hade hon slitit en bit ur detta arma hjerta.

Man har icke älskat rätt djupt — förrän i den stund man känner sig börja hata: då, först då, vet man rätt hvad kärleken var, hvad sällhet den kunnat skänka, hvilket paradis, som gått förloradt.

Amanda hade slutit ögonen till; hon ville innesluta sig med sina känslor i sitt hjerta, hon ville älska och hon ville hata, ensam, tyst, för sig sjelf.

På bordet framför henne lågo några böcker och plancher.

Vid ljudet af steg utanföre i korridoren slog hon upp ögonen. Blicken föll i spegeln, der hon såg sin hela bild, under det hon med hufvudet antog en lyssnande ställning.

— Det är han, mumlade hon.

De friska och purpurröda läpparna, som dervid skiljdes litet ifrån hvarandra, liksom två blomblad, som beröras af en lätt vindflägt, visade ett ögonblick en den hvitaste linie af den elphenbenklaraste tandrad — det var en leende stråle, denna täcka linie.

När stegen utifrån närmade sig, reste hon sig upp. En stund blef hon ännu stående framför spegeln, och hennes blick följde pröfvande hennes egen gestalt från foten och till hufvudet. Med en suck vände hon sig

derefter ifrån den, liksom ifrån sig sjelf, och begaf sig till dörren. Stegen kommo allt närmare och närmare. Hon lyssnade åter. Nu bultade det på dörren: två slag sagta, det tredje hårdt.

Amanda öppnade genast.

Vid anblicken af den person, som stod framför henne, tog hon förskräckt ett steg tillbaka.

— Hvem är ni, sporde hon. Hvad vill ni här?

— Känner ni icke igen mig, Amanda?

— Ah, baron Pechlin. Om ni icke talat, skulle jag ej hafva igenkänt er.

— Verkligen? Är min maskering så lyckad?

— Icke alldeles likväl, anmärkte dock Amanda, sedan hon betraktat honom närmare. Hade jag nogare sett efter, skulle jag äfven ha igenkänt er på edra ögon, er blick. Men hvarföre denna förklädnad?

— Bara för att öfverraska er, Amanda, icke för någonting annat. När man föröfrigt besöker fruntimmer, så . . . så . . . är det bäst att en karl är försigtig. Apropos, jag emottog ert bref i förmiddags. Ni vet så dyrbara dessa alltid äro för mig. Jag åt också ordentligt upp det, på det att det icke skulle profaneras af främmande ögon. Nå, min bästa Amanda, ni, som här vid hofvet utgör en verkligen oskattbar juvel, hvad nytt nu . . .

— Tag plats, baron, bad hon. Jag har icke utan anledningar bedt er komma hit.

— Om ni tillåter mig, inföll Pechlin, så stänga vi först dörren ordentligt i lås . . . så der . . . nu äro vi trygga. Ifall vi likväl skulle blifva öfverraskade, bör ni veta att jag i denna drägten går och gäller för en till hufvudstaden nyligen anländ resande godsegare från Skåne, som icke känner någon menniska i hela staden.

Amanda hörde ganska riktigt hvad Pechlin medde-

lade; men tänkte ändå mera på det ämne, som nu så uteslutande sysselsatte hennes själ.

— Baron Pechlin, började hon derefter, ni är den ende, som visat mig vänskap, som . . .

— Ni uppskattar mig allt för högt, Amanda. Hvad jag gjort för er, har jag lika mycket gjort för min egen skull: det gladde nemligen min fåfänga, ser ni, att få uppfostra någon på mitt eget sätt, och har jag ej lyckats måhända. . . ? Ingen, som betraktar er, skall bestrida mig det. Ser du, Amanda, älskar du icke bland annat studier kanske? Du har böcker . . . du läser . . .

Pechlin tog en bok från det lilla bordet och öppnade den.

Det var ett nyss utkommet arbete om det franska frimureriet.

Han fattade en annan.

Det var en afhandling om den gryende jakobinismen.

— Sammangaddningen emot christendomen, läste Pechlin. Ser man bara, tillade han, ni sysselsätter edra tankar med vigtiga ämnen.

— Jag älskar det mystiska, baron, det underbara; och hvem har mera orsak dertill än jag, hvars hela tillvaro är en oförklarlig gåta. Men låtom oss hålla oss till ämnet, baron. Jag sade, att jag har att tacka er för allt, och ingen att förtro mig åt, utom åt er.

— Tala, bästa Amanda, jag deltager lifligt för er . . . tala . . . tala . . .

Amanda reste sig plötsligen upp. Man såg att hon icke längre kunde beherrska sig sjelf.

— Baron Pechlin, sade hon, har ni någonsin älskat djupt, innerligt, outsägligt?

Pechlin stirrade på henne.

— Nej, svarade han, aldrig.

— Nåväl, har ni då hatat?

— Jag vet ej så noga, Amanda, men jag tror nästan att jag gör det.

— Vill ni då säga mig hvem ni hatar?

— Jag hatar. . . såvida jag verkligen gör det . . . mina politiska motståndare.

Amanda sjönk åter ned på sin stol.

— Förlåt mig, fortfor hon, jag var enfaldig, som vände mig till er med sådana frågor. Ni är endast en konstig sammansättning af politiska maximer. Ni är mera hufvud än hjerta. Det är er öfvertygelse, som älskar eller hatar — icke er känsla.

— Låt mig höra skälet för edra frågor, som jag visserligen finner ganska naturliga med afseende på er karakter; men hvad har väl framkallat dem för ögonblicket?

— Jag har hvarken för er eller för någon annan, hr baron, dolt det djupa intryck, som kapten Puke gjorde på mig. Han anslog mig; hans blick genomträngde mig på en gång, som strålen genomtränger kristallen; jag erfor en känsla, som om jag i honom älskat mig sjelf, älskat mitt bättre väsende. Jag bad att ni, baron, skulle bjuda honom till er. . . ni gjorde det. . . . jag tackar er derför . . . men vi hafva äfven sedermera sammanträffat med hvarandra . . . en förklaring uppstod dervid emellan oss och nu . . . nu . . . hatar jag honom.

— Det vill väl säga, anmärkte Pechlin, att ni både älskar och hatar honom: det är icke ovanligt hos qvinnan. Egentligen betyder det väl att hon *icke* vet *om* hon älskar honom *eller* om hon hatar honom; kort och godt, i det hela är det blott en häftig förtrytelse öfver att *han* icke älskar henne med samma hänförelse, som *hon* älskar honom.

— Ni må gerna tyda förhållandet, baron, huru ni vill.

— För all del, Amanda, låt icke mina meditationer afbryta er tankegång. Nåväl . . , ni hatar honom.

— Från det ögonblick, då jag intogs af det bittra hatets känsla, har han oupphörligt stått för mina ögon. Han sade, att han högt skattade drottningen, samt att han älskade någon, som tillhörde hofvet: huru mycket mera förbittrad är jag icke också nu emot den kungliga familjen och emot detta hof. Under de få dagar eller timmar, som jag hängaf mig åt min olyckliga böjelse, började jag ångra min närvarande ställning till hofvet: nu gläder den mig. Baron Pechlin, jag har svurit att hämnas. Men ni måste hjelpa mig.

Pechlin önskade ingenting högre.

— Jag står i eviga förbindelser till er, Amanda, för de dyrbara underrättelser ni tid efter annan meddelat mig. Säg ut allt, hvad som ligger och tynger på ert hjerta; ni kan mot mig vara fullkomligt uppriktig. Ligger icke jag också öppen för er såsom en uppslagen bok. Min fiendskap eller mitt hat. . . hvad ni vill kalla det. . . är visserligen, som ni tyckes inse, af det der abstrakta slaget, som säkerligen aldrig skulle öfvergå till handling; men för er skull, af tillgifvenhet för er, skulle jag kunna gå rätt långt. Fortfar, Amanda, Hvad önskar ni af mig?

— Vi måste störta allt . . . alla . . . hela denna kungafamilj, som han håller af, hela detta hof, som sluter inom sig den han älskar.

— Vidare, Amanda, vidare.

— Jag har förtrott er drottningens tilltag med riksjuvelerna.

— Ja, ja, Amanda; jag är tacksam för er vaksamhet, ser ni, sådant der roar mig.

— Jag har förtrott er drottningens besök här, under det hon sade sig vara sjuk på Drottningholm.

— Det är sannt! Er uppmärksamhet är beundrans-

värd. Men jag håller också icke af någon så mycket, som af er.

— Jag har förtrott er Silfverhjelms resa till Hamburg.

— Edra förtjenster mot fäderneslandet äro oskattbara.

— Jag har förtrott er, att baron Wrangel är djupt invigd i alla dessa hemligheter.

— För allt detta skola rikets råder och ständerna säkerligen en gång belöna er.

— Men en fråga, herr baron, hvarföre låter ni alla dessa upplysningar gå förlorade, utan att göra något bruk af dem?

— Hvad? Jag?

Båda betraktade hvarandra med förundran.

— Visserligen, jag upprepar min fråga, hvarför begagnar ni er ej af dessa uppgifter?

— Min bästa Amanda, intet hatar jag Puke.

— Men ni hatar ju hofvet?

— Det kan så vara. Jag är hemligen öfvertygad att hofvet har vissa revolutionära afsigter och vill gerna förekomma dem; men dertill inskränka sig också mina önskningar. Jag har ingen försmådd kärlek att hämnas, jag, som ni.

Amandas förvåning tilltog allt mera och mera.

— Men, min Gud, anmärkte hon, då kan jag ju icke påräkna ert biträde.

— Jo visst, Amanda; men ni bör blott skilja emellan den omständigheten, att det är edra ärender jag går, och icke ni mina. För min del behöfver jag ej störta någon, det är tillräckligt för mig att jag känner hvarje fara och får tillfälle att varna mina vänner; för er deremot . . . det blifver en annan sak . . . men ni vet huru mycket jag värderar är och huru gerna jag vill uppfylla edra önskningar . . . säg mig således hvad ni fordrar . . .

Man får ej alltid taga Pechlin på ordet.

— Jag fordrar hämnd.

— Men jag vet icke riktigt hvad jag kan göra dervid?

— Ni är den ende, till hvilken jag kan vända mig. Ni måste gifva mig råd.

Pechlin smålog.

— Och ni lofvar att följa mina råd?

— Jag lofvar det.

— Mitt första råd, Amanda, är då, att ni icke förhetsar eller förhastar er.

— Icke förhastar mig? Jag förstår er icke.

— Ni vill ju störta drottningen, derföre att Puke värderar henne.

— Ja.

— Hofvet, derföre att den han älskar finnes inom det.

— Ja, ja!

— För att nå ett sådant mål, Amanda, måste man hafva sina vapen väl slipade.

— Förklara er tydligare, baron.

— Endast det interesse, som ni ingifver mig, Amanda, kan förmå mig att deltaga i edra planer. Ni vet att hofvet är mig likgiltigt . . . tro för all del intet annat.

— Fortsätt, baron, fortsätt, jag hör er med hela min själ.

— Ni är stor i er kärlek, Amanda, fortfor han, ni är sublim i ert hat; men i politiken är jag förståndigare än ni. Väl vet jag att Mythens gudar läto förgiftet droppa efter droppa falla ned på Prometheus — men det var sedan han var bunden, märk, *sedan*. Visserligen skulle ni kunna skada hofvet med hvarje särskildt del af den beskantskap ni förvärfvat er om detsamma; men effekten af det hela skulle gå förlorad, pluttrade ni på sådant sätt bort hvarje särskildt detalj. När en sprängmina, Amanda, skall göra riktig verkan, antänder man icke ett krutkorn i sender, utan man

samlar, man lägger det ena till det andra, till dess minan är full — och då låter man den på en gång springa. Vore jag i ert ställe, skulle jag ännu rätt länge förblifva blott en sparbössa, i och för en stor katastrof. Samla ni materialier, Amanda, samla . . . samla . . . när stunden är inne skall fyrverkeriet antändas af sig sjelft. Skjut nu, såsom en dålig skytt, blott i grenarna; och bry er icke om, ifall man skulle anse er onödigt skjuta bort fängkrutet . . . dess bättre det . . . ju mindre man gifver akt på er, dess säkrare skall ni en gång träffa. Hemligheten, Amanda, i all politik, är att dupera sin motståndare.

Amanda följde Pechlin med gnistrande ögon.

— Baron Pechlin, afbröt hon honom, jag börjar förstå er. Ni tror då att jag en gång skall få hämnd?

— Jag är derom öfvertygad, endast ni är försigtig, uppmärksamt följer alla företag här, icke låter något undgå er.

— Lita på mig, baron, jag skall vara försigtig, jag skall vara uppmärksam.

— Ju försigtigare man går, desto stadigare går man äfven. Ju långsammare man nalkas målet, desto bestämdare hinner man det. Pojkar springa omkull vid första steget; gubbar med kryckor under armarna falla icke. Naturen förhastar sig aldrig, då den vill skapa något dugligt. Det som bråmognar, det bråvissnar äfven. Hvarje handling, som skall bära frugt, bör, som växten, långsamt få utveckla sig ur sig sjelf. Var mycket lugn, Amanda. Låt allting blott gå sin jemna väg, och jag svarar för följderna.

— Jag är häftig, baron, jag är lidelsefull; det förefaller mig, som om jag lefde i en hvirfvelvind af händelser; min oro tager icke slut; den drifver upp ständigt ny oro i mitt bröst. Jag eger intet fordom att se tillbaka på, ingen föräldrakärlek, som med sin kompass vägledt mig efter högre stjernors lagar, ingen

öm mor, hvars ögon med mildhet genomstrålat mitt hjerta, ingen fader, hvars starka råd stöttat den vilda rankan, ingen bror, ingen syster, som vänligt vandrat vid min sida och ingjutit frid och vänskap i min brinnande själ. Min Gud, om jag blott haft någon af desse att stödja mig vid, med hvilken kärlek skulle jag ej hafva slutit mig till dem, till hvilka uppoffringar skulle jag ej hafva varit mäktig! Men jag är ensam, alldeles ensam. Öfver mitt hufvud finnes ingen stjerna, hvarifrån jag kan hoppas att något dyrbart öga ser ned på mig; och på jorden finnes ingen blomma, som jag kan anse hafva blomstrat upp ur något graflagdt hjerta, för hvilket jag varit kär, vid hvilket jag hvilat. De som hafva allt detta, de begripa ej huru jag, som alltid saknat det och alltid skall komma att sakna det, lider i känslan af min brist. Och han . . . han . . . vid hvilken jag ett ögonblick knöt förhoppningen af ett helt lifs sällhet . . . han älskar en annan . . . han föraktar mig . . . han skjuter mig med hån tillbaka. Hvarför gaf jag dock honom tillfälle att blicka in i min själ, tillfälle att genomskåda mitt hjerta . . . vanvettiga illusioner . . . dårakliga förhoppningar . . . dumma inbillningar! Men jag vill hämnas . . . hör ni, Pechlin . . . jag skall hämnas. Hvar är Aminoff? Tror ni att han ännu älskar mig?

— Derpå bör ni icke tvifla; för en blick från er skall den stackars gossen gå i döden.

— Om jag säger till honom . . . ni måste resa ännu i natt . . . en lång . . . lång väg . . . en väg genom främmande länder . . . men om ni återkommer och har uträttat ert ärende, så skänker jag er min hand. Tror ni att han ingår derpå?

— Utan allt betänkande, jag försäkrar er det. Han skall anse för en stor ära att resa för er skull, äfven om det vore till Mesopotamien.

— Nåväl, han skall då resa till Berlin.

— Till Berlin? Hvad menar ni dermed?

Pechlin, som hade suttit något nedlutad, lyftade upp sitt hufvud.

— Jag menar dermed, att kapten Puke är sedan några dagar på vägen dit.

— Puke? Derpå ligger väl ej så synnerlig vigt.

— Han har afrest härifrån i drottningens ärender.

Pechlin reste sig upp. Den ställning han intog liknade jägarens, som tror sig fått upp ett villebråd.

— Hvad hör jag? En ny intrig. Till Berlin, säger ni, således till drottningens broder, konung Fredrik, detta århundradets original bland konungar, i hvars hufvud snillet huserar bland djerfva dårskaper, under det att tyskt grubbel och fransysk scepticism rivalisera om hans förstånd, denne bror, med hvilken drottningen alltid hotar oss, såsom med en åska i bakgrunden. Min sann, måste hon icke då mena något allvarsamt. Det vore väl. Jag önskar ingenting högre. Ju mera hon slår ut sina planer, dess förr hafva vi henne i vårt våld.

Men Pechlin for i detta ögonblick med handen öfver sin panna; han betänkte sig, han hade låtit förleda sig till lidelsefulla fraser.

— Det vill säga . . . och han satte sig åter lugnt ned . . . att ni under sådana omständigheter synes mig vara långt närmare ert mål, än jag trodde. Jag gratulerar er verkligen, Amanda. Men tala om det der fullständigt för mig, så kan jag bättre bedöma er ställning. När reste Puke?

— Puke inställde sig vid Drottningholm några timmar efter duellen med grefve Creutz.

— I alla händelser således samma afton, som duellen gick för sig?

— Som jag säger, samma afton. När han utkom ur bibliotheket från drottningen, stod jag vid en pelare i vestibulen och såg honom passera förbi. Da-

gen derpå hade drottningen ett samtal med grefvinnan Hård. Händelsen förde mig derunder till toilettdörren, och ur hennes egen mun hörde jag då att hon skickat Puke till Berlin.

Pechlin var helt och hållet öra: blicken flög omkring golfvet, liksom den icke haft tid att fixera något bestämdt föremål.

— Anser ni icke att denna resa innebär något viggtigt, baron?

— Jo, jo!

— Att man bör följa Puke tätt i spåren?

— Alldeles det, alldeles.

— Att Aminoff . . .

— Det är en förträfflig tanke, Amanda. Ingen kan vara bättre än Aminoff. Vi skola förse honom med kreditiver till vår minister i Berlin. Han skall sättas i tillfälle att följa Pukes alla steg. Nå-å, Amanda, har ni något mera att förtro mig?

— Hvad vill ni veta mera; är då icke detta af något värde?

— Af mycket stort värde för edra afsigter, Amanda, det kan jag icke neka. Saken består nu blott deri, att få kännedom om ändamålet med hans resa, och... för er skull, Amanda . . . lofvar jag att göra allt, hvad jag kan. Jag får ju sporra Aminoffs reslust med löftet om er hand, såsom respenningar?

— Gör det, baron; men då måste han återkomma med underrättelser af vigt.

— Ganska rigtigt. Jag lemnar er nu, Amanda. Lita på mig! Aminoff skall begifva sig af redan i natt.

Då Pechlin aflägsnade sig, smålog han ännu vänligt emot Amanda; men var han väl lika lugn inom sig? I djupet af de små, grå ögonen brann en fortfarande eld, sådan, som endast brännglaset förmår concentrera.

Vi lemnade grefve Ehrenpreutz utanför den första dörren i korridoren.

I rummet innanför finna vi — tyst och ensam — en af dessa täcka blondiner, som synas vara skapade endast af ljus och luft.

En stor lampa brann på bordet framför henne.

I handen höll hon en liten breflapp, som hon nyss läst, och hvaröfver man skulle kunna tro att hon i denna stund mediterade. I hennes anletsdrag låg åtminstone någonting svärmiskt, som tydde derpå. Kanske drömde hon dock snarare, än hon tänkte. Drömmarna äro blommor, tankarna äro frugter.

De högblåa ögonen blickade så lugna omkring sig. Men det var något så gladt i denna blick, som om en ingifvelse med en engels lätta vinge i detta ögonblick uppfyllt hennes själ med lyckliga och glada föreställningar. Det tycktes, som hade hon sett ut öfver ett helt fält af solsken och sällhet, öfver ett helt lif af förhoppningar och kärlek. Ett leende lekte på hennes läppar: det var oskulden, som från en täck purpurbädd smålog emot en verld, klädd i den skönaste och klaraste morgonrodnad.

Men läsaren har säkert redan igenkänt henne; det var Alma.

Sagta öppnades dörren; men icke nog sagta, att ej ljudet deraf nådde fram till hennes hjerta, der det i denna stund var så tyst och stilla, så fridfullt och lugnt, att hvarje minsta rörelse deremot nästan kunde anses såsom en storm.

Vid åsynen af Ehrenpreutz ville hon knappast tro sina ögon, det var så sällan han besökte henne.

Men om hon i första öfverraskningen emottog honom med ett utrop af glädje, insåg hon likväl straxt att besöket måste hafva en vigtigare orsak, och glädjen försvann.

— Välkommen, morbror, helsade hon honom dock, det var ett kärt besök.

Ehrenpreutz såg emellertid sjelf litet besvärad ut och besvarade undvikande hennes vänliga helsning.

— Du må visst förundra dig öfver mitt besök, yttrade han; men jag passerade här förbi och...och...

— Säg icke, morbror, att ni kom upp till mig blott derför att ni passerade här förbi, utan att ni önskade träffa mig, längtade efter mig, hade behof af att se och tala vid mig. Icke sannt, morbror?

— Nå-ja, du lilla toka, jag kom derför, ser du, att jag kom.

— Nå, det var då ett skäl, morbror, vidare, derför . . . derför . . .

— Derför att jag . . . men vet du, jag fruktar att jag gör dig bara ledsen.

— Tro icke det, morbror; men sitt nu först ned. Här är bästa platsen . . . så der, ja . . . den här dynan skall morbror ha' bakom ryggen. Jag har sytt den sjelf, morbror. Är den ej vacker och mjuk sedan? Men hvarför skulle ni göra mig ledsen?

Efter duellen hade Creutz underrättat Ehrenpreutz att Puke begifvit sig ur landet, hvaröfver Ehrenpreutz yttrade sin uppriktiga tillfredsställelse.

Frågan om v. Röhrs förhoppningar på Alma kom dervid åter till tals: och ehuru v. Röhr sjelf lika litet nu, som någonsin förut, ifrågasatte det icke Alma med nöje skulle fästa sitt öde vid hans, derest han endast öppnade sin mun; hyste framför allt Ehrenpreutz och till en del äfven Creutz icke alldeles samma förtroende till framgången af denna önskan, ehuru de naturligvis derom icke upplyste v. Röhr. För att bereda saken, sökte de derför att för några dagar — och till dess de först fingo tillfälle att sjelfve tala vid henne — förmå honom dröja med sin förklaring.

För Ehrenpreutz var frågan om detta parti af den

största vigt, såsom ett afgörande medel för Pukes aflägsnande. Under fruktan att han, ehuru nu utrest, likväl snart nog kunde förändra sina tänkesätt och återkomma, var det nödvändigt att begagna tillfället och skyndsamt genomdrifva saken.

Upptagen af de många politiska förberedelserna till riksmötet, hade emellertid samtalet med Alma härom blifvit uppskjutet dag ifrån dag, och det egde derföre sin fullkomliga rigtighet att han — på vägen till franska ministerns hotell — en passant nu besökte henne.

När han passerade förbi slottet, hade han nemligen erinrat sig Alma, hvarför han lät vagnen stanna, samt begaf sig till henne den närmaste vägen.

— Jag sade att jag fruktar, återtog han, att jag endast gör dig ledsen, men döm sjelf, Alma, utan att döma mig allt för hårdt.

— Frukta intet, morbror, jag dömer ingen för hårdt; och jag är säker att vi äfven nu skola skiljas såsom de bästa vänner. Hvad är det ni har att säga mig?

— Du känner, Alma, den tillgifvenhet, som v. Röhr hyser för dig?

— Det gör jag visst, morbror; ni och min bror hafva talat med mig om den i många år, ehuru jag tror . . .

— Hvad tror du?

— Att det är mera ni två, som vilja att jag skall gifta mig med honom, än han sjelf.

— Hvad är det du pratar, bästa Alma? Skulle vi önska det mera än han?

— Hvad kan jag veta, morbror? von Röhr tager saken förståndigt och lugnt. Det ser ut, som han inbillade sig att kunna taga mig liksom på en hylla. Vet ni, morbror, hvad som vore bäst?

— Låt höra.

— Att ni aldrig vidare talade i det der ämnet.

— Hvarför icke, Alma?

— Derför att det är tråkigt. Jag tror föröfrigt att v. Röhrs så kallade kärlek är bara en fantasi. Man har sagt mig, att sådana der fantasier ibland falla på karlarne. Slå bort den, morbror, slå bort den. Jag passar icke för honom.

— Och hvarför skulle du icke passa för honom?

— Af ett mycket öfvertygande skäl, morbror, af det nemligen, att han säkert icke skulle blifva lycklig med någon, som icke ensamt och uteslutande blott tänkte på sin paryr, på de sednaste moderna och på småskandalerna för dagen. Bed honom välja en annan.

Så allvarlig Ehrenpreutz än ansåg frågan, visste han allt för väl att man icke borde gå allt för direkte på saken. Innan ett fruntimmer först fått uttömma alla de fraser, hvarmed hon, alldeles såsom utgjorde de verkliga principer, så gerna omgifver sitt hjerta, lönar det icke mödan att löpa till storms. Fraserna äro en farlig makt hos fruntimmerna: med den hafva de afslagit mera än en belägring; men låter man dem. utan allt motstånd uttömma dessa, fladdrar motståndet också snart bort. Så trodde åtminstone Ehrenpreutz, och han lät henne derför prata, i den öfvertygelse att ögonblicket först var inne för honom, när hon uttömt sig.

— Min bästa Alma, anmärkte Ehrenpreutz äfven nu, du tager den der saken alldeles för mycket en bagatell, och dessutom bedömer du von Röhr alldeles origtigt. Äfven om hans yttre är allt för mycket den artige och moderne kavaljerens, finnes det en kärna, kraftfull och förståndig, hos honom. Dig älskar han med en passion, kraftig och sann. På hoppet af ditt egande har han byggt hela sin framtid. Jag har hört honom tala derom, och, under föreställning att han ej skulle ha' lyckats väcka din genkärlek, med verklig förtviflan. Med hans önskningar sammansmälta äfven med dina

slägtingars. Du är en fattig och obemedlad flicka. v. Röhr är i tillfälle att skänka dig en lysande samhällsställning, jemte alla de behag, som för ett fruntimmer af verld äro så angenäma. För din bror skulle det vara en ära att se sin syster intaga en plats, värdig hennes namn. Alla dina anhöriga skulle glädja sig deråt och — hvad slutligen mig beträffar — så kan jag blott säga, att jag innerligt och uppriktigt önskar att se din sällhet och lycka på detta sätt stadfästade. Betrakta icke derför frågan såsom ett blott skämt: se i den en af alla dina vänner allvarligt menad önskan, genom hvars uppfyllande du endast skulle skapa dig en glad framtid. Du blir allvarsam, Alma; du betänker dig . . . du finner förslaget antagligt.

— Oantagligt, morbror, alldeles oantagligt. Hvad som gjorde mig allvarsam, var ert långa föredrag.

— Men af hvad skäl, Alma, förkastar du det? Partiet är i alla afseenden passande.

— Passande, säger ni. För hvilken eller hvilka, morbror? Jo, först och främst för v. Röhr, hvars fåfänga tycker sig i mig kanske sporra en blifvande så der litet smånäpen hustru; för det andra för min bror, som vill hafva en rik syster; för det tredje för er, som önskar se mig försörjd innan ni lemnar detta jordiska; men för mig är det verkligen opassande.

— Men hvarföre . . . hvarföre?

— Helt enkelt derför, att jag ej kan fördraga von Röhr, att jag icke älskar honom.

— Men von Röhr är en ganska hygglig karl.

— En stor narr, morbror.

Ehrenpreutz höll snusdosan i sin hand, och vid Almas svar började han rulla den emellan sina fingrar.

Han tycktes inse att ingen diplomati här skulle kunna hjelpa honom.

Men ju hastigare dosan började rulla emellan hans

fingrar, syntes plågsamma och oroande tankar äfven förändra hans utseende.

Slutligen höll han dock inne med dosan, och han öppnade den och tog sig en duktig pris.

Härunder föll hans blick på golfvet och stannade på en liten breflapp, i hvilken han igenkände den, som Alma sysselsatte sig med, då han inträdde. Obemärkt flyttade han foten på den.

— Alma, yttrade han, du envisas således att afslå v. Röhrs anbud. Men de skäl du uppgifver äro underhaltiga. Du har säkert glömt att uppgifva det vigtigaste.

— Vet ni då något vigtigare, morbror?

— Du älskar en annan.

— Jag?

— Du älskar kapten Puke.

Den säkerhet, hvarmed Ehrenpreutz uttryckte sig, kom Alma att darra.

En plötslig blekhet öfverföll henne, efterföljd af en icke mindre plötslig rodnad. Det var henne omöjligt att framkomma med något enda ord: tungan förblef orörlig, liksom träffad af ett slaganfall.

— Du vet att jag icke kan fördraga Puke, att din bror — af hvilken du likväl beror — aldrig skall gifva sitt samtycke till en förening med honom, att hela din slägt skall resa sig, såsom en enda man, emot detta parti.

Skulle Alma erkänna sin tillgifvenhet för Puke eller förneka den? Väl erinrade hon sig löftet att bevara deras förhållande, såsom hjertats vigtigaste hemlighet, men kinden bleknade vid tanken att säga en osanning. Häpen såg hon efter den breflapp, hon nyss höll i sin hand, och förskräcktes ännu mera, när hon saknade den.

— Du svarar icke, Alma, återtog Ehrenpreutz, och det öfvertygar mig att jag ej misstagit mig i min för-

modan. Du älskar således Puke eller inbillar dig det. Har du likväl betänkt, mitt barn, en strid med dina anhöriga, en strid kanske på lif och död? Har du betänkt, att denna strid icke skall vända sina vapen blott emot dig, utan äfven emot Puke, och i sådant afseende väl beräkna hvarje slag? Kärlekens natur är uppoffrande — och det smickrar vanligtvis qvinnan att blifva en martyr för den — och tänk äfven derföre på att om du fortfar i din envishet, så skall du också störta honom, ty jag svär, att han skall falla, innan han når fram till dig.

Ehrenpreutz behöfde icke säga mera. Alma förstod hela den fara, som hotade Puke. Wrangels varning flög nu äfven genom hennes hufvud.

— Bästa morbror, yttrade hon, jag erkänner att jag värderar Puke, såsom en vän från mina tidigaste barndomsår . . .

— Tyst, Alma, afbröt Ehrenpreutz henne; jag skall bespara dig den förnedringen, att behöfva bedraga din gamle morbror. Då jag inträdde hit, höll du ett bref i din hand.

Alma förmådde icke dölja sin oro. Hvart hade väl detta bref tagit vägen?

— Ditt hela utseende, din blick, den varma rodnaden på din kind, leendet på dina läppar sade mig innehållet af brefvet. Du var så lycklig — ditt hjerta var fullt af sällhet — men endast kärleken kan skänka qvinnan sådana känslor, som du erfor. Säg mig Alma, hvad innehöll detta bref?

— Ingenting, morbror, blott likgiltiga saker.

— Från hvem var det?

— Brefvet? Från hvem? Det var . . . det var . . .

— Sök icke att bedraga mig, Alma. Du ser efter brefvet. Vet du hvar det finnes?

— Nej, nej.

— Det ligger under min fot, Alma.

Alma sprang upp. Den plågsammaste förskräckelse intog henne.

— Gif mig brefvet, morbror.

— Hvad innehåller det, Alma?

— Det är mitt bref.

— Från hvem är det, Alma?

— Jag besvarar icke dessa frågor, morbror. Äfven jag kan hafva små hemligheter.

— Men det är mig och din bror, som försynen satt att vaka öfver dig, och lagarna skänka oss full rättighet dertill . . .

— Brefvet, brefvet, morbror . . . tag hit det . . . det är icke ert . . . det är mitt.

Ehrenpreutz lutade sig ned, upptog det och utvecklade det.

— Det var det, jag gissade, yttrade han, ser du, Alma, brefvet är från Puke.

Alma förmådde icke svara. Så snart Puke anländt på utländsk botten, hade han fattat pennan och urladdat sitt hjertas känslor i glödande ord. Alma hade också endast några timmar förut emottagit brefvet. Med hvilken hänförelse hade hon ej läst det! Hvilket poetiskt svärmeri hade det ej uppväckt inom henne! I hvarje rad hade hon sett ett bevis uppå, att hon utgjorde hans själs ljufvaste ingifvelse. Ännu låg också intrycket deraf qvar i hennes själ, såsom en himlen afspeglande daggdroppe. Men destomera förskräcktes hon äfven, när hon nu såg det i en annans hand, till på köpet i Ehrenpreutzs. Det svartnade för hennes ögon. Brefvet innehöll hela deras hemlighet. Det skildrade med lifliga uttryck deras barndoms vänliga förhållande, huru de hade älskat hvarandra ännu den tid, då deras lif var blott en lek; slutligen beskref det deras återseende vid Drottningholm samt deras så oförmodade möte hos Wrangel, och den förbindelse de der knutit. Men icke nog dermed. I otvetydiga ord an-

gaf det äfven, att de endast borde grunda på drottningens godhet sina förhoppningar för framtiden, hvartill Puke bifogade åtskilliga upplysningar om sin resa.

Alma fann att allt vore förloradt, om detta bref qvarstannade i Ehrenpreutzs händer. För hvad pris som helst måste hon hafva det åter. Men Alma var en god och mild varelse — en qvinna i ordets vackraste bemärkelse — och hon föll ned på sina knän och knäppte sina händer tillhopa och bad.

— Morbror, talade hon, återgif mig detta bref; jag beder er derom, så vida ni hyser aktning för er sjelf och fordrar någon aktning af mig. Må jag gerna vara en svag qvinna; men såra icke denna qvinnas hjerta; ty — hvem vet — en sårad qvinna är icke mera densamma, som förr. Vid minnet af den kärlek ni en gång skänkte er egen maka, beder jag er att respektera mina känslor. Handla, som ni vill; men handla värdigt er sjelf. Gif mig brefvet tillbaka, morbror.

— Under inga vilkor, min vän. Du nekar att ingå på våra önskningar; vi motsätta oss dina, och detta bref må i sin mån blifva en skiljedomare emellan oss.

— Omöjligt, morbror, ni menar ej hvad ni säger; ni kan ej hafva för afsigt att behålla mitt bref. Jag ligger för edra fötter, jag beder er, jag tigger . . .

Utan att svara, vek Ehrenpreutz ganska lugnt tillhopa papperet och stoppade det i sin bröstficka.

— Ju oroligare du är, Alma, yttrade han derunder, desto mera öfvertygas jag att brefvet skall upplysa din bror och mig om Pukes och ditt förhållande, hvarom du sjelf nekar att säga ett ord.

— Hvad vill ni då veta, morbror?

— Nu vill jag ej veta någonting af dig; detta bref skall underrätta mig om allt.

Det var omöjligt för Alma att bedja längre; hon steg upp.

— Så behåll då brefvet, morbror; men vet också, att hvarken ni eller någon skall rubba mig i mitt beslut.

— Sagta, sagta, bästa Alma; kom ihåg att det är med din morbror, som du talar.

— Jag ser icke mera i er en morbror, utan en man, som vill stjäla från en qvinna hennes hjertas enda hemlighet.

— Du glömmer dig, Alma.

— Det är icke jag, utan ni, som förglömmer er, förglömmer hederns bud.

Alma blef allt mera och mera utom sig.

— Din döende far mottog mitt löfte, att jag skulle vårda och ansvara för dig. Dina förebråelser träffa mig derför icke: de passera förbi en dödsbädd och dö bort vid hugkomsten af löften, gifna i dödens åsyn.

— Min Gud, min Gud!

Men då Ehrenpreutz i detsamma uttog några steg, i synbar afsigt att aflägsna sig, egde hon ej längre förmåga att beherrska sig.

— Hellre än att ni medtager detta bref, talade hon, skall jag säga er allt.

— Jag hör; tala, Alma.

— Jag älskar Puke, älskar honom med en böjelse, som inga ödets skickelser förmå förändra.

— Vidare.

— Jag har erkänt denna böjelse för honom, och han älskar äfven mig med samma orubbliga ståndaktighet. Ingenting, hvad helst ni än må taga er till, skall kunna förändra denna ömsesidiga tillgifvenhet.

— Har du något mera att säga?

— Jag har vidare att säga er, det Puke och jag redan förlofvat oss med hvarandra; att vi inför Gud, om också icke inför menniskor, redan äro fästade vid hvarandra af heliga band.

— Förlofvade? Farväl, min vän, farväl!

— Återgif mig brefvet. Ni vet nu allt.

— Jag behåller brefvet, Alma; farväl.

Ehrenpreutz aflägsnade sig. Förkrossad såg Alma efter honom; men ett ögonblick sednare hastade hon ut i korridoren och ned till drottningen.

SJETTE KAPITLET.

Fortsättning från föregående.

Vi lemnade Wallenstjerna i Logården, väntande på det okända fruntimret. En qvart förgick . . . derpå en halftimma . . . utan att hon hördes af. Redan började han befara, det hon endast begagnat sig af det yppade tillfället att komma ifrån honom, då hastiga och lätta steg nalkas samt skuggan af en qvinlig gestalt skymtade i mörkret. Han skyndade emot henne.

— Har ni träffat drottningen?

— Ja.

— Hvad befallde hon?

— Kan någon höra oss här?

— Nej.

— Ni är ensam?

— Ensam.

— Låtom oss lyssna! Tyst!

— Här finnes ingen. Var trygg.

— Hör då. Drottningen hade ingenting emot, om något litet obehag hände de der tvä herrarne; men hon ville ej att någon af lifdrabant-corpsen eller andra, som stodo i direkta tjenste-förhållanden till den kungliga familjen, syntes deri.

— Nu . . . här . . . det är omöjligt . . . hvar skall

man väl i detta ögonblick få tag i någon annan än i oss sjelfva?

— Jag vet råd . . . vänta här.

Det okända fruntimret skyndade derpå fram till Logårdsgrinden, och i detsamma såg Wallenstjerna mot horizontens rand skuggan af en karl resa sig upp och nalkas henne. Det var således den man, med hvilken hon brukat sammanträffa. Sedan de talats vid ett ögonblick, inträdde äfven mannen genom grindarne, hvarefter det okända fruntimret, åtföljd af honom, återvände till Wallenstjerna.

— Här hafva vi mannen, yttrade hon, som skall uträtta uppdraget. Så der, löjtnant Wallenstjerna, drag er tillbaka.

Wallenstjerna fixerade den främmande karlen; men han kunde i mörkret icke upptäcka något annat än en svart skugga, utom att hatten var djupt nedtryckt i pannan. Ehuru ogerna, lydde han fruntimret och drog sig längre tillbaka.

En stund gick under den djupaste tystnad. Slutligen hördes glasdörrarne till slottet öppnas och fotsteg närma sig.

En hostning ljöd.

— Är det Hermelin? frågade Wallenstjerna halfhögt.

— Ja.

— Nåväl.

— Vår resande vän från Skåne försvann ur slottet åt motsatt håll. Han syntes vara för klok att gå samma väg två gånger.

— Hvar äro fader Lars och Forbus?

— De följde riksrådet Ehrenpreutz i spåren och återvände derefter till de kungliga rummen. Riksrådet är straxt här.

— Varen goda och dragen er tillbaka, mina herrar, bad fruntimret. Drottningen befallde den största försigtighet.

Utan att de närvarande egentligen visste hvarom fråga nu var, lydde de tillsägelsen.

Glasdörren till slottet öppnades åter, och sagta steg hördes. Det var Ehrenpreutz, som nu, efter besöket hos Alma, aflägsnade sig.

Platsen var tillräckligt mörk, så att man icke fullkomligt kunde urskilja föremålen; man såg personerna röra sig der, endast såsom skuggor.

Om äfven djupt missnöjd och upprörd af sjelfva saken, var Ehrenpreutz belåten med att en gång ha' kommit till bestämd visshet om Pukes ställning till Alma; desto hellre som han, genom det erhållna brefvet, nu äfven var i tillfälle att öfvertyga Creutz derom. Ledd af den önskan att snart sammanträffa med honom, hastade han framåt.

Oförmodadt stötte han likväl tillsammans med en menniska, som kom raglande emot honom.

Ehrenpreutz vek åt sidan i afsigt att utan allt obehag komma förbi; men karlen raglade dervid öfver åt samma håll; och vägen var för Ehrenpreutz stängd äfven på denna sida.

Flere försök gjordes på samma sätt, men alltid med samma följd Karlen mumlade härunder några orediga svordomar, och då Ehrenpreutz slutligen icke kunde hejda sin förtrytelse, uppstod ett slags brottande dem emellan, visserligen förknippadt med mera oljud, än handtag, men också tillräckligt bullersamt, för att berättiga till hvad som följde.

Slottets glasdörrar slogos upp. En piket af lifdrabanter hastade ned utför trappan och fram till stället.

När Hermelin hörde de ankommande kamraterna slöt han sig till dem.

Wallenstjerna hade fattat i det okända fruntimrets hand. I den förhoppning att vid detta tillfälle blifva upplyst om hvilken hon var, glömde han allt annat.

— Hvad är här för oväsen? tilltalade piket-anföra-

ren de tvistande. Arrestera fredsstörarne, befallde han derefter sina kamrater; det heter: frid inom konungens borg.

Ehrenpreutz hade icke tänkt på denna möjlighet: han kände både oro och grämelse.

— Arrestera mig? upprepade han. Kommen icke vid mig med er hand. J skolen ångra det.

— Gripen dem båda två, befallde befälhafvaren åter, och fören dem till högvakten!

— Till högvakten?

Ehrenpreutz bleknade af raseri; men det var ingen, som såg det.

— Hvem är befälhafvare? sporde Ehrenpreutz.

— Mitt namn är Silfverhjelm, svarade mannen, lifdrabant.

Vid detta svar erfor Ehrenpreutz en ny förtrytelse: det påminde honom att det var Silfverhjelm, som äfven på borggården lifligast tycktes bearbeta folket till förmån för den kungliga familjen.

— Låt mig få tala vid er ett par ord enskildt, bad han honom likväl.

— Mycket gerna, min herre; hvad har ni att säga mig?

— Att jag är riksrådet, grefve Ehrenpreutz, hviskade han Silfverhjelm i örat, och jag befaller er att draga er tillbaka och låta mig gå i fred.

— Det är väl möjligt att ni är riksrådet, grefve Ehrenpreutz, ehuru det låter temligen otroligt att finna er här vid denna tid. Men som mörkret nu ej tillåter mig att öfvertyga mig hvarken om det ena eller andra, så måste ni följa mig till högvakten, der vi väl få tid att närmare undersöka saken. Var god och följ med utan motstånd, eljest nyttjar jag våld.

— Att blifva gripen med våld, hvilken förolämpning! mumlade Ehrenpreutz; att blifva förd till hög-

vakten, hvilken oförskämdhet! att blifva anhållen i en tvetydig strid med en obekant karl, hvilken skandal!

Ehrenpreutz hade redan hunnit att betänka sig.

— För mig till konungen, befallde han; ni skall icke blifva utan straff, min herre.

— Om ni är riksrådet Ehrenpreutz, genmälde Silfverhjelm, så mycket gerna; hvarom icke hafva vi andra rum för fredsstörare. Framåt marsch, kamrater!

Ehrenpreutz skar tänderna af raseri.

Den främmande karlen, som hindrat honom att komma fram, hade emellertid slitit sig lös ur piketens händer — vare sig att desse med flit gifvit honom tillfälle dertill eller icke — visst var dock att de låtsade förfölja honom.

— Låt honom löpa, anmärkte Ehrenpreutz; jag vill ej uppträda med den der till vederpart.

Saken sade sig föröfrigt sjelf; mannen hade redan undkommit i mörkret.

— Låtom oss gå, mina herrar, tillade Ehrenpreutz.

Ehrenpreutz's vrede växte med hvarje ögonblick,

Det var åter tyst i Logården.

Wallenstjerna framkom genast ifrån sin plats bakom vedstapeln, åtföljd af det beslöjade, okända fruntimret.

— Släpp mig, min herre, bad hon honom.

— Bed mig icke derom, min nådiga, svarade han. Den der slöjan, som med en så fördömd envishet betäcker ert ansigte . . .

— Denna slöja . . . nå-å, hvad är det med den?

— Denna slöja, i förening med det så romantiskt äfventyrliga i hela mystifikationen af ert uppträdande, har berusat mig, förtjusat mig, intagit mig. Med ett ord, jag har blifvit kär . . . kär öfver öronen.

— Kär i en person, som ni aldrig sett. Åh, min Gud, det vore ju allt för roligt.

— Jag är öfvertygad att ni är ett af landets utmärktaste fruntimmer . . . tillhör hofvets förnämsta krets . . .

— Släpp handen, min herre. Aj, aj, hvad ni är hårdhändt och enfaldig.

— Att denna slöja döljer en skönhet af den ädlaste rang.

Fruntimret förmådde ej längre återhålla sitt skratt; hon skrattade, och skrattade rätt hjertligt.

Wallenstjerna var verkligen, hvad han sade, upp öfver öronen kär i sin egen inbillning. Huru ofta är icke all vår sällhet endast en produkt af denna vår inbillning.

— Jag beder er, fortfor Wallenstjerna, säg mig ert namn.

— Släpp mig, min herre.

— Namnet, namnet!

— Det är en bagatell, som icke hör hit.

— Ni vägrar att gifva mig det; nåväl, så kan ni åtminstone icke neka mig att få kasta en blick bakom denna fördömda slöja, som . . .

— Jag beder er ännu en gång, att släppa mig.

— Aldrig, i evighet, aldrig; jag släpper er icke, förrän jag sett er.

I sin lidelsefulla ursinnighet höjde Wallenstjerna handen emot hennes slöja; men innan han nådde den, fattade en stark hand honom i kragen och kastade honom åt sidan.

— För tunnor tusan, brummade han, hvad är du för en oförskämd kanalje?

Wallenstjerna ville lyfta sin arm, för att äfven fatta i sin motståndare, men i detsamma kände han sig gripen om handlofven med en styrka, att handen domnade bort såsom i ett skrufstäd.

Fruntimret trädde nu emellan.

— Herr löjtnant, yttrade hon till Wallenstjerna, ni ser att jag har den, som försvarar mig. Låt mig derför få bedja er, att ni icke vidare förföljer mig.

— Jag lofvar ingenting.

— Om ni efterkommer min önskan, försäkrar jag er att jag känner mig innerligt tacksam för det besvär, ni redan gjort er för min skull, samt att jag ännu ofta torde komma att behöfva en och annan handräckning och företrädesvis skall jag då vända mig till er, att jag . . .

— Att ni säger mig hvem ni är och låter mig få se er.

— I sinom tid, ja. Icke nu. Men jag får ej dröja här längre. Farväl, mina herrar.

Då hon aflägsnade sig, befann Wallenstjerna sig ansigte mot ansigte med den okände karlen. Hans arm hölls ännu af honom med styrkan af en handklofve.

— Rör icke detta fruntimmer, tilltalade mannen honom; gör ni det, får ni med mig att göra.

— Låtom oss draga värjorna! ropade Wallenstjerna, och slåss, som det egnar tvänne officerare.

— Jag slåss icke med sådana vapen.

— Med hvad vapen slåss ni då?

— Med släggor, om ni behagar.

— Med släggor? Hvem är ni?

— Smed.

— Ert namn?

— Alexander.

Utan att tillägga något vidare aflägsnade sig derpå Alexander. Wallenstjerna såg förvånad efter honom.

Aftonen hade på slottet inträdt med mera glädje och fröjd, än på länge. Drottningen, gemenligen för-

satt i en retsam sinnesstämning, så snart hon sammanträffade med några af dem, som hon räknade till sina politiska motståndare, hade denna dag likväl vunnit allt för många framgångar, för att icke räkna den till en af sina mest lyckliga. Folkets högljudda bifall, Pechlins förödmjukande af prins Gustaf, den af konungen erhållna underskriften under en öppen handling till rikets ständer, hvilken hon betraktade såsom grundstenen till en ny konungamakt och en ny tid, och hvartill slutligen äfven kom, att hon blifvit underrättad, genom ett bref till grefve Hård, att Puke lyckligt anländt till utrikes ort, allt detta hade lifvat och uppmuntrat henne. Det var också en helt annan glans — det var tillfredsställelsens — som nu strålade ur hennes ögon. Hon kände sig föröfrigt nu omgifven endast af tillgifna vänner och andades lättare än hon gjort det på länge. Sålunda glömde man äfven dagens stora fråga och hängaf sig åt sällskapslifvets väl flyktiga, men intagande nöjen.

Drottningen yttrade sig med snillets naturliga behag och lifligheti hvarjehanda ämnen. Konungen var sjelfva godheten: mera än eljest framträdde nu hans älskvärda karakter och goda hjerta.

Men allt emellanåt kastade man dock sina blickar åt Blasieholmen; måhända erfor man en liten oro vid anblicken af de starkt upplysta utrikes ministrarnes hoteller.

Olof von Dalin var mera skald än statsman, och mera hofman än skald. Verlden log i denna stund så vänligt och skönt omkring honom: aftonen var en herdestund för hans lyra och hans tankar. Några politiska strömoln skymde ej stjernorna på hans tankars klara och luftiga himmel. Han fick nu öfverlemna sig åt sitt lekande snille och han var lycklig.

Man hade bedt Dalin skrifva något — hvad som helst — och han fattade pennan.

"Hör, dårarne skrika: allt måste bli' ondt,
Se'n blifver det bättre, hvad lider;
Men mån' en slik dårskap förtjenar bli' skont,
Nu ha' vi de gyllene tider.
Behöfs väl kallbrand i en krigares sår,
Då man skall det leka och hela?
Ack, tigen då stackare, lätt man förstår,
Att skrufvar i hjernan er fela".

Drottningens panna rynkades lätt: poemet behagade henne icke.

Poemet var dock en liten reminiscens af det intryck, som dagens politiska företeelser gjort på honom. Ingen är så tyst — när alla förblifva tysta vid åhörandet af ett poem — som poeten sjelf.

I första versens fjerde rad såg drottningen ett visst bifall åt den närvarande politiska ställningen, ehuru Dalin troligtvis deri endast velat anbringa en figurlig hyllning åt henne sjelf, och en harmfull känsla höjde för ett ögonblick hennes bröst.

En stund sednare fann man också på ett af borden i rummet en liten parodi å dessa verser.

"Hör, narrarne skrika: att allt skall bli' godt,
Och dock blir allting endast värre;
Så tänk då, om jemt det skall gå, som det gått,
Hur' blir det då slutligt, min herre?
Mån' lapis inferni ock icke gjort gagn,
När dödkött i såret sig visat?
Mån' auktor väl tänker få åka i vagn,
För det att han snömoset prisat."

Stilen var förvänd, men man anade att drottningen författat versarne. Ett högt bifall utbrast. Dalin kände sig nästan stucken; men det var ett sår, hvarpå man blott behöfde lägga en ros, för att läka det. Han reste sig upp. En lätt satir krökte hans läppar, ur ögonen skimrade en stråle, såsom blixten i ett epigram.

Han talade:

"Så följas guld och slagg, det sköna och det fula:
Der äran har sitt slott, har afund strax sin kula:
Är skuggan mycket mörk, så brinner lampan klar:
En usel ära den, som ingen afund har."

Drottningens förtrytelse var besegrad. Hon uttryckte sin beundran öfver den revanche han, i känslan af sitt sjelfmedvetande, tagit. Dalin var åter nöjd: utan solsken växer intet strå på marken, utan bifall ingen författare. Nu skjöto också hans ögon stråle på stråle. Hvarje ingifvelse hos skalden har sitt återsken i hans blick. Han tycktes vara beredd att offra en hekatomb af infall på ögonblickets altare.

Damerna och kavaljererne hade för en stund delat sig i grupper. De förre samtalade om de sednaste moderna och hvarjehanda små toilett-bestyr till den festivitet, som den kungliga familjen skulle gifva till firandet af ständernas sammanträde. De sednare deremot delade olika åsigter om det sista finska kriget.

— Jag deltog i kriget, yttrade grefve Hård till hofmarskalken Horn, och vår förlust härflöt väsentligast af den oordning, hvari alla arrangementer befunno sig.

— Men Buddenbrock och Lewenhaupt? invände Horn.

— Lewenhaupt var oskyldig . . .

— Jag tycker om himmelsblått och orangegult, menade grefvinnan Hård, dessa urgamla, svenska färger . . .

— De pryda er, svarade grefvinnan Fersen, men jag, jag föredrager de hvita färgerna . . . och betänk blott . . . en hvit klädning och grön tunik . . .

Dalin lyssnade uppmärksamt till båda gruppernas samtal, och småleendet på hans läppar minskades ej.

— Partiernas strid, fortfor Hård, var här, som alltid, den egentliga orsaken till krigets olyckliga gång. Hattarne skulle ej ha' fått sin krigspolitik fram om ej mössorna, i hopp att störta dem, gifvit vika i sista stunden.

— Ni glömmer, inföll Wrangel, som varmt tillhörde mössornas parti, salig konung Fredriks öfvergång.

— Ni menar det sätt, hvarpå hattarne köpte hans bifall, genom det tillstånd han erhöll att till grefvevärdigheten få upphöja sina tvänne söner med grefvinnan Taube.

— Ja, ja . . .

— Men, min Gud, det var ju äfven ett partispel.

— En blondine, menade grefvinnan Hård, bör kläda sig i lätta, ljusa färger; en brunette deremot i starka och deciderade . . .

— Nej, nej, tvärtom. Kontrasten är det, som förtjusar. Blondinen bör begagna starka och deciderade färgor och brunetten luftiga, lätta, odeciderade.

— Afgör vår tvist, Dalin, bad grefvinnan Hård.

— Ja, ja, Dalin skall afgöra den. Han har snille, han har smak.

Men herrarne hade i sin tvist om kriget kommit till samma resultat.

— Ni, som forskat i historien, Dalin, yttrade grefve Hård, ert omdöme är afgörande. Hvad tänker ni om kriget . . . om dess orsak, om dess gång.

— Jag måste besvara en i sender mitt herrskap, anmärkte Dalin.

— Det är billigt, menade damerna; men det är också rättvist att vi få vår sak först afgjord.

Dalin vände sig till dem.

Är dem frommom allting ärligt,
Är dem renom allting rent,
Är dem kärom allting kärligt,
Är dem snabbom allting gent;
Så får skönhet ock sin ära,
Hur hon nån'sin spökas till;
Derför kan ock Iris bära
Hvad slags färg hon nå'nsin vill.

— Bra, Dalin, förträffligt, utropade drottningen. Ni blir allt bättre och bättre.

— Charmant, förklarade damerna, mästerligt.

Dalin njöt af bifallet och vände sig omedelbart till de tvistande herrarne.

Hvad skall jag om kriget säga?
Kan det någons bifall ega?
Ni er Cloris fråga må,
Hon skall svara deruppå:
Några krig kan ej jag gilla,
Oberäknadt dock det lilla,
Hvilket upp ibland plär stå
Con Amore mellan två.

Denna gången fick ej drottningen taga initiativet till bifallet: det utbröt på en gång från alla sidor i ett lifligt skratt.

— Mera, mera, ropade damerna.

Poesi, infall och skämt vidga hjertat: det vill hafva mera solsken, mera luft, mera lif.

Dalin höjde upp sitt hufvud. Han strålade af tillfredsställelse: snillet lyste ur hans blick, behaget log från hans läppar.

Jag har qvinnan sökt studera:
Alltid skön och värd min sång,
Var hon skönast dock en gång
Då hon ropte — mera, mera . . .

— Icke så, afbröt honom grefvinnan Fersen . . . nej, nej . . .

— Något annat, menade grefvinnan Hård, något annat.

Dalin svarade:

Säg mig, var det ej förbannadt?
Cloris sade mig en gång
Då jag henne gaf en sång,
Att hon önskat — något annnat.

Man skrattade på alla sidor. Damerna ville se li-

tet trumpna och missnöjda ut, men lemnade slutligen fria tyglar åt det glada intrycket.

— Ehuruväl, emedan, stammade grefvinnan Hård, fördenskull . . .

Hon var nemligen förlägen och visste icke rigtigt hvad hon skulle säga.

Dalin afbröt henne i samma ton:

Ty, ehuruväl, emedan,
Såsom, hälst, fördenskull, och,
Men, såvida eller sedan,
Icke destomindre, dock,
Mellertid och sammalunda,
Som, ty värr, att, alldenstund — —
Likaleds kan man utgrunda
Qvinnans hjerta, qvinnans mund.

Konungen hade på länge icke skrattat så mycket, som denna afton.

— Ni öfverträffar er sjelf, Dalin, tilltalade han honom äfven, under det han lade sin hand vänligt på hans axel, ni är en mästare . . . ni är en prydnad för mitt hof . . . ni är värd att krönas såsom Tasso och Petrarka . . .

Dalin bugade sig blygsamt.

— Ack, ers majestät, yttrade han, jag . . . jag . . .

— Icke prosa, Dalin, ni måste svara på vers.

Dalin lyftade åter upp sitt hufvud och betraktade konungen med detta smålende, hvarmed skämtets gud alltid var beredd att smycka hans läppar.

— Ett poem, ropade man ifrån alla håll . . . ett poem . . .

Dalin upphöjde sin röst:

Det är dikt och mot min plan,
Fast hustru min är lutheran
Och väl är värd en krona,
Att jag just derför den vill ha';

Nej, andre herrar böra dra'
Så präktig hufvudbona.

Konungen var nära att kikna af skratt.

— Mamma, mamma, ropade en röst.

Det var den ljuslockige prins Gustaf, som kom inspringande under dessa utrop.

— Hvad är å färde, min gosse, sporde drottningen, under det hon med välbehag strök de omkring pannan fladdrande lockarna ur hans ansigte. Hvad är det, som du vill säga mig?

— Hon vill icke bli drottning, mamma, hon har gått sin väg. Jag har likväl befallt henne att blifva det; men vi ha nu sökt henne öfverallt och få icke tag i henne.

— Ja-så, hon vill ej blifva drottning; nåväl, men om hvilken är det du talar?

— Och alltsammans beror likväl på drottningen.

— Alltsammans? Hvilket, mitt barn, hvilket?

— Revolutionen, mamma.

Drottningen spratt till. Konungen vände sig om. Ordet tryckte liksom på en hemlig fjeder inom bådas bröst: behaglig för drottningen, förskräcklig för konungen.

— Hvad är det, som du pratar om, Gustaf, frågade konungen; du uttrycker dig alltid med så besynnerliga ord.

— Ser pappa, jag har gjort en liten theaterpjes.

— Och den heter?

— Revolutionen.

— Låt oss då också få höra innehållet.

— I pjesen förekomma en theater-kung och en theater-drottning, pappa.

— Än sedan då?

— Men så vilja de andra skådespelarne bestrida drottningen och konungen deras papperskronor.

— Bestrida dem?

— Icke nog med det, pappa. De taga dem äfven ifrån dem och öfverenskomma att de skola begagnas af dem sjelfve, då de uppträda på scenen.

— Och huru slutar det der då, mitt barn?

— Mycket bra, pappa. Drottningen får en idé. Hofvet, som i allmänhet icke drömde om något annat än en stor förändring inom styrelsesättet, lyssnade med förvåning och öfverraskning till den nio-årige prinsens ord.

— Och hvari består den idéen? inföll drottningen.

— Deri, mamma, att drottningen förser sina vänner och bekanta med hvisselpipor.

— Med hvisselpipor?

— Och så snart som nu någon af de oriktiga kungarne uppträda med kronan, så hvisslas han ordentligt ut.

— Och pjesen slutar . . .

— Med applåder, mamma, från publikens sida, för den riktiga theater-drottningen och den riktiga konungen. Men se nu, mamma, kan det ju icke blifva något af med hela pjesen, emedan drottningen sprungit sin väg.

— Hvem skulle då spela drottning?

— Clara, mamma.

— Clara, upprepade flere af de närvarande, hvem är hon?

— Ni känna henne icke, anmärkte drottningen. Var god och låt uppsöka henne, bad hon derefter en kammarjunkare, och säg henne att hon skall komma hit in.

— Jag har ju sökt henne, jag, mamma, öfverallt, men hon finnes icke . . . hon är borta . . .

— Gör, som jag bad, påminde drottningen kammarjunkaren; och för in henne genast hit.

Prinsen gick ett par slag omkring rummet.

— Ah, mamma, nu vet jag ett annat sätt.

— Och hvari består det?

— Att hjelpa mig fram utan drottning, mamma.

Och derpå sprang han åter bort.

Kammarjunkaren dröjde länge, men då han återkom, följde Clara tätt efter.

Vid hennes anblick igenkände flertalet af de närvarande samma flicka, som de en gång sett arresterad och anklagad på Drottningholm.

Men Clara var icke nu mera så fruktande och rädd, som då, och derföre var hon äfven dubbelt täckare.

Det var dock icke den enda förändring hon undergått; hon hade äfven på de få dagar, hon vistats vid hofvet, fått mera säkerhet och hållning. Känslan att icke längre i hvarje småsak stå under mammas förmynderskap mognar hastigt hvarje flicka. Skyldigheten att ansvara för sig sjelf, ingifver mera stadga än alla planchetter och fallskärmar i verlden. Det svaga könet skulle icke vara så svagt, finge det litet mera råda sig och lita på sig sjelf.

När hon likväl såg sig inför den kungliga familjen, bleknade hon smått.

Flertalet visste icke af denna hofvets nya aqvisition, men fann den förträfflig.

Drottningen hade anställt henne såsom en hjelpreda åt den af kammarfruarna, som tjenstgjorde hos de unga prinsarne.

— Nå, min lilla vän, prins Gustaf, säger att du ej har lust att spela drottning.

— Ack nej, ers majestät, jag duger ej dertill; min enda önskan är att . . .

Clara blef likväl litet förskräckt, då hon hörde ljudet af sin egen röst, och fruktade att hon kanske redan gått för långt.

— Låt mig då höra hvilken roll du helldre vill spela.

— Den, ers majestät, att helt enkelt tjena min drottning.

— Det tycker jag om, mitt barn; men tror du dig verkligen också om att kunna gagna mig?

— Ack, ers majestät . . .

— Du har något på ditt hjerta . . .

— Ja, ers majestät, ja.

Man läste alltför tydligt i Claras ansigte, att hon hade något, som hon ville fram med.

— Var då icke så rädd, min lilla vän, utan säg ut.

— Icke här, ers majestät.

— Det är också ett sätt, anmärkte drottningen småleende, att bedja om ett enskildt samtal.

Drottningen hade inkallat Clara, för att höra hvarföre hon ej ville spela theater-drottning, när prinsen önskade det, och kanske också för att visa de närvarande ett nytt ansigte; men Clara svarade på ett sätt, att allt missnöje i det förra afseendet försvann, på samma gång den förmodan äfven väcktes, att Clara verkligen hade något att meddela, måhända angeläget nog.

Drottningen steg genast upp och vinkade åt Clara att följa sig.

Glädjen spelade dervid i dennas ansigte.

Konungen och hofvet väntade att drottningen snart skulle återkomma; men den ena qvarten gick efter den andra.

För att fylla den lakun, som derigenom inträffade, framtog Dalin ett poem om "Svenska Friheten", som

han nyligen författat, och hvarur han erbjöd sig att föredraga ett och annat.

Förslaget emottogs med hänryckning.

Han läste:

Så länge flock mot flock nu tänker blott på träta,
Man ser då hvar för sig allt allmänt väl förgäta;
Man glömmer landsförsvar, som blefve evigt fred,
Och sjelf den fasta vall af boskap trampas ned.
I vekligbetens famn soldaten fältet glömmer,
Och båtsman på sin bädd om hafvet aldrig drömmer;
Båd vett och handaslöjd i lättjans sköt förqväfs,
Och hvar en läropilt af minsta konst förhäfs.
All ordning ligger sjuk; man börjar lagen tyda:
Hvar en befalla vill, och ingen ser man lyda;
Det sämsta följe gör af hedersmän förakt,
Och den, som grafva bordt, går upp till ärans pragt.
Att allt, som högt vill upp, ej namn och lön må fattas,
Man flera tjenster gör, och landet mer beskattas:
Då tömas fyllda hvalf, då tryta djupsta berg,
Och midt i fredens lugn utsuges landets märg.
Båd' stad och land tar af: med tvång man handeln vrider,
Som sina segel matt på böljefältet sprider,
Och jorden illa skött sin frukt i lindan tär;
På gatan växer gräs, och ängen stenar bär . . .

Drottningen stannade icke förr än hon befann sig i ett rum, tillräckligt afsides, för att icke behöfva frukta någon otillbörlig lyssnare.

— Så der, min lilla vän, tilltalade hon Clara; hvad har du att säga mig?

Clara androg sitt ärende.

Drottningen blef derunder allt allvarsammare och allvarsammare.

När Clara slutade, spred sig likväl ett leende öfver ansigtet, och nästan skämtande bortskickade hon Clara.

Härefter ämnade hon återvända till sällskapsrummen; men dörren gick i detsamma upp och Alma hastade in.

— Hvad i himmelens namn har händt dig, frågade drottningen. Du ser alldeles förstörd ut.

Sönderslilen af ängslan, berättade Alma nästan i ett andedrag hvad som tilldragit sig emellan Ehrenpreutz och henne.

— Och brefvet, inföll drottningen.

— Brefvet ligger i Ehrenpreutz's ficka.

— Och i detta bref förekom yttranden om mig?

— Det gjorde det, ers majestät.

Drottningen gick fram och tillbaka.

— Silfverhjelm, ropade hon slutligen, skaffa hit Silfverhjelm.

Silfverhjelm var snart der.

— Skynda, befallde hon Silfverhjelm, sedan hon sagt honom hvad han hade att göra; här gäller ganska mycket. Skynda!

Silfverhjelm kom och försvann nästan i samma handvänning.

— Jag vill göra för dig, Alma, och för Puke allt hvad jag kan; desto helldre, som saken i viss mån nu angår vigtigare interessen, nemligen statens, jag kunde väl säga thronens. Men lita icke för mycket på mig. Jag är sjelf icke utan fruktan. Trösta dig emellertid. Så der, tag mig nu under armen, och låtom oss vända tillbaka till societeten.

Men det var af omständigheterna annorlunda beslutat: ännu skulle drottningen få emottaga nya besök.

En kammarherre anmälde att riksdagsmannen Lars Larsson anhöll om ett vigtigt samtal.

Sådana anmälanden voro icke sällsynta denna tid: stundom kunde midt i natten sådana inträffa. Hvarje riksdagsman var ännu då en vigtig bricka i det stora schackspelet om landets och kronans angelägenheter.

Lars Larsson inträdde, åtföljd af Forbus.

När drottningen ville skicka bort Alma, bad Forbus att hon skulle få stanna qvar.

Understödd af Forbus, började Lars Larsson derefter att ingå i en längre berättelse. Att densamma angick kapten Puke, torde läsaren med något skäl kunna ana. Hvad han androg undanträngde äfven snart intresset för allt annat. Drottningen åhörde honom med synbart spändt deltagande. Alma var endast öra; ingenting kunde röra henne närmare. Berättelsen växte också i omfång och vigt, allt som den fortgick.

— Bed kapten Schecta komma in, afbröt hon Lars; jag såg honom nyss i lifdrabant-salen.

Schecta kom.

Vi vilja ej här redogöra för hvad han hade att förtälja; men Lars's berättelse fick synbarligen genom hans intyg ett ännu större värde för drottningen och Alma.

— Wrangel, upprepade hon vid ett tillfälle Lars Larssons ord, ni talar om Wrangel. Bed äfven honom, komma hit in.

Äfven Wrangel inträdde.

Lars Larsson fortfor.

När han omsider slutade, lästes den största förvåning på allas ansigten. Alma knäppte sina händer tillhopa. Ett åskmoln hade gått öfver hennes hufvud, och himmelen var åter klar.

— Och ni kan bestyrka, fader Lars, anmärkte drottningen, hvad ni nu förtrott oss?

— Jag kan, ers majestät, vid Gud den allsmäktige, beediga hvarje ord.

— Jag är lagkarl, erinrade Wrangel och bör ej glömma bort att påminna om lagliga bevis.

— Alla handlingar finnas ännu i behåll, svarade fader Lars; men jag har dem hemma, på landet, i min hembyggd, på min gård.

Drottningen förblef orörlig ett ögonblick. För hennes tankar utvecklade redan en lefvande och dristig fantasi den synvinkel, inom hvilken det nya uppslaget borde behandlas.

— När handlingarne icke äro här, återtog Wrangel, voterar jag för att saken bör få hvila, intill dess man hunnit hitskaffa dem.

— Nej, nej, afbröt honom drottningen; jag vill icke låta tillfället gå mig ur händerna. Omständigheterna förena sig här på ett högst besynnerligt sätt. Ja, ja, vi skola handla, nu genast. Inga invändningar, baron Wrangel; ni förstår mig ej. Men till hvad Lars Larsson berättar fogar sig nnderbart nog några andra, just nu inträffade omständigheter, som, sammanlaggde, bilda ett helt, hvilket måste föra till ett resultat, derest man ej förlorar stunden. Min plan är färdig. Låt mig tänka efter. Ja, ja. Afsänd genast ett bud till löjtnanten grefve Creutz, och bed honom komma hit; skulle hans grefvinna äfven vilja åtfölja honom, vore det mig så mycket kärare. Men jag har äfven en liten roll åt er, mina herrar. Följen mig. Tag mig under armen, Alma.

Det var ett ibland de fel, som förebrås drottningen, att hon icke förmådde dölja sig sjelf bakom en tillkonstlad mask, och beskyllningen, orättvis i moraliskt afseende, egde i politiskt deremot sin fullkomliga rigtighet, allrahelst i en tid, sådan som den, hvari hon lefde, och då man ville spela, såsom hon, en ingripande roll. Hennes qvinliga väsende hade allt för

mycket lif och själ, för att icke afspegla hvarje inre rörelse.

När hon åter inträdde till konungen och det församlade hofvet, åtföljdes hon endast af baron Wrangel och fröken Creutz.

På hennes gång, i hennes utseende, hennes blick och åtbörder såg man allt för väl att något anmärkningsvärdt timat. Men ingen kunde gissa till hvari det bestod. En allmän tystnad — liksom man hoppats på att få en liten förklaring — inträdde derför.

— Låt icke mig störa er, bad emellertid drottningen; hvad var det, som ni läste, Dalin?

— Bitar ur ett poem om den "Svenska Friheten", ers majestät.

— Jag vet. Ni skildrar deri Sveriges närvarande förhållande på ett lika skönt, som sannt sätt; var god och fortfar. Jag skall höra er med nöje.

Det var ingenting att säga deremot.

Uppmärksamheten var dock ej mer densamma, som förut: man såg på drottningen, och af uttrycket hos henne drog man den slutsatsen, att någonting ovanligt snart måste inträffa.

Emellertid läste Dalin:

Hvad först jag önska vill, är lagen i sin styrka,
En sund förnuftig lag, som heligt man bör dyrka;
En lag, med hvilken klart en allmän sällhet vinns,
Hvaraf et folk har skygd, hvaraf en kung förbinns.
En lag, som kung och folk med visdomsanda stifta,
För allas ögon ren, kan aldrig färgor skifta:
Han är ej af den art, som tvedrägtsäplen bär,
Upretar stånd mot stånd, och sist sig sjelf förtär.
En kung har fått af gud en dyr, förfärlig lycka,
Ett folk att göra sällt, ett folk att lätt förtrycka;
Allt som han dygdig är, blir det på dygder rikt:
Som hufvud så är kropp, ett folk är kungen likt:
Mot honom bör hans folk i laglig magt upväga:

Mot folket bör ock han en rättvis fasthet äga:
Är kungen alltför mild och folket alltför hårdt,
Så blir med min förlust snart bägges öde svårt.
Ett folk ger kungen magt sin pligt att myndigt göra;
Ett folk bör gilla lag, och kungen den utföra.
Att älska lagens bot, hvar undersåt är fri;
Men all verkställighet bör enväldig bli.
Ej bör ett folk sig in i kungens styrsel blanda,
Om kroppen drifvas skall af enig, myndig anda:
Ej bör ock af en kung försummas laglig magt,
Om dess betjening ej skall mötas med förakt.
Då kan den kunglighet i lagens grund sig rota,
Som svigtar ej när knorr och sjelfvåldsstormar hota:
Sin höghet har då kung, sin myndighet ett råd:
Än ger han dunderslag, än blänker han i nåd.
Men som ett nordiskt berg den stolta gran uphöjer
Hon hela bygdens syn på många mil förnöjer:
Så syns en kung dess mer af folkets höghet stor,
När hvar en i dess skygd med kunglig trygghet bor.
En kung med all sin kraft bör aldrig kunna trycka
Den minsta undersåt till heder, lif och lycka:
En slik bör sofva trygg, när han af lag har vakt,
För kung, för öfverman, för hela rikets magt.
Se der är nu det fält, der frihets växter grönska:
Men dermed är jag nöjd: jag bör ock mer ej önska;
Allt hvad en undersåt i välde mer förmår,
Han med sin frihet dyrt till slut betala får.

Dalin hade hunnit hit, då Ehrenpreutz inträdde. Drottningen, som väntat honom, märkte honom äfven genast; men förblef likväl orörlig. De öfriga voro allt för upptagne af andra tankar, för att genast observera honom.

Utan afbrott fortfor Dalin:

Ett folk, som vill bli sällt, bör allting undanrödja,
Som afund ger och split, som last kan understödja;
Om tjenster, namn och rang, som kungens vård tillhör,

Liksom om eget gods ett folk ej slitas bör.
Från vaggan bör ett folk de sinnesreglor lära,
Som kärlek ge till dygd och till sannfärdig ära:
Dess ungdom i sitt blom bör städs de profven se,
Att nedrighet bör blygd, och dygd belöning ge . . . .

Ehrenpreutz qvarstod ännu på sin plats, förvånad öfver att höra kronprinsens egen lärare framställa åsigter, som allt för uppenbart stodo i strid med den bestående ordningen. I afsigt att framträda, uttog han ett steg, men nu öppnades en af rummets sidodörrar, och prins Gustaf visade sig, utsirad med en krona af guldpapper, i spetsen för en hel skara jemnårige gossar, gossar, hvilka i en framtid och såsom män skulle komma att omgifva hans thron. Prinsen skred fram, icke utan ett visst majestät, och med ett segrande småleende.

— Ser mamma, sade han, nu är kronan min igen.

— Ja, jag ser det, min gosse, svarade drottningen; men huru bar du dig då åt, för att återfå den?

— Mycket bättre, mamma, än jag först tänkte . . .

— Huru gjorde du då?

— Helt enkelt, mamma; jag *tog* den.

Ehrenpreutz stod i detsamma midt i kretsen. Den förolämpning, som träffat honom i Logården hade ingifvit honom en värdighet och beslutsamhet, som man eljest icke alltid fann hos honom.

Hans uppträdande i detta ögonblick var för hofvet en ganska oangenäm öfverraskning.

Konungen kastade en blick på drottningen, för att se hvad hon tänkte; men endast ett stolt leende krökte hennes läppar.

Drottningen visste att en storm drog sig tillsammans, men hon var beredd att möta den.

— Ers majestät, talade Ehrenpreutz, vänd till konungen, jag vågar anhålla om ett enskildt samtal. Att tiden är olämpligt vald, är icke mitt fel; men ers majestät skall sjelf snart inse det.

Drottningen gaf sin omgifning en vink, och den ena efter den andra aflägsnade sig. Hon ville för ingen del sjelf lemna rummet, och Ehrenpreutz såg icke heller ogerna att hon förblef närvarande.

— Ers majestät, fortfor Ehrenpreutz, jag har det största skäl, icke allenast att beklaga mig öfver edra lifdrabanter, utan äfven att anklaga dem för förgripelse emot min person, och i och med detsamma att hafva djupt förolämpat den rådsvärdighet, som jag innehafver. Jag sade, ers majestät, att det icke stått mig öppet att välja en läglig are tid för min anklagelse, än denna. Händelsen är följande.

Ekrenpreutz berättade nu hvad som tilldragit sig i Logården. Att han, då han i en enskild familj-angelägenhet ämnade sig till fröken Creutz, der blifvit öfverfallen samt gripen af en lifdrabants-piket, hvilken — oaktadt han uppgaf hvem han var — hotat med att föra honom på högvakten; ehuruväl officern, på hans yrkande, och när han sent omsider igenkände honom, slutligen tillät honom begifva sig till konungen.

Ehrenpreutz uppdrog tilldragelsen med starka färgor, och konungen kände sig uppbragt å hans vägnar.

— Hvem var den der officern? frågade han.

— Hans namn var Silfverhjelm.

— Om ni vill, grefve, skall jag låta inkalla honom, och förskaffa er all den upprättelse, ni kan fordra.

— Jag erkänner, ers majestät, att jag ogerna föredrager saken inför senaten; men jag fordrar Silfververhjelms utstrykande ur corpsen.

— Vi skola inkalla honom, Ehrenpreutz; ni skall få upprättelse.

— Dröj likväl ett ögonblick, invände drottningen; skulle grefven vilja besvara några erinringar, gjorda af mig?

— Framställ dem, ers majestät.

Ehrenpreutz anade väl att drottningen skulle söka att krångla bort saken; men han kände sig stark och lugn, emedan förolämpningen var för grof, och han insåg att hela senaten skulle träda på hans sida, derest han endast yttrade ett halft ord.

— Vill ni först och främst veta, grefve, hvilken som är orsaken, till den tilldragelse, hvilken ni nu öfverklagar?

— Naturligtvis, ers majestät; jag kan icke önska något högre, än att få kännedom om hvilken jag egentligen bör hålla mig till.

— Ni skall få veta det, grefve; det är jag.

Konungen blef förskräckt; han förutsåg med fruktan alla de obehag som skulle härflyta af denna opåkallade uppriglighet. Ehrenpreutz gladdes deremot i sin själ.

— Ni, ers majestät?

— För en timma sedan, fortsatte likväl drottningen lugnare än hon vanligtvis brukade, inrapporterade man, att tvänne misstänkte personer i mörkret smugit sig Logårdsvägen in i slottet; och som det var omöjligt att föreställa sig det grefven var en ibland dem, tillsade jag att man skulle observera dem och äfven gripa dem, i händelse de gåfvo någon anledning dertill. Det var ett försigtighetsmått, som jag antager, att ni icke kan ogilla.

— Det eger sin rigtighet, ers majestät, genmälde Ehrenpreutz med tillförsigt, att jag inträdde Logårdsvägen i slottet; men jag var ensam och smög icke.

— Ni var ensam, säger ni?

Drottningen fattade en ringklocka. En page inkom.

— Säg till Amanda, befallde hon, att komma hit in.

Drottningen sökte efter något, som kunde draga ut på tiden, emedan hon önskade att grefven och grefvinnan Creutz skulle anlända, innan hon gick vidare. Försigtigtvis hade hon derföre också tillsagt en kammarherre, att genast anmäla dem, så snart de visade sig. Omkring en halftimma kunde redan ha' passerat, och hon hoppades således att få se dem hvarje minut.

Amanda inträdde emellertid.

— Du har nyligen, Amanda, tilltalade drottningen henne, haft ett besök af en karl?

Amanda trodde att Pechlins besök icke blifvit bemärkt af någon. Van att bemantla sig, kunde man dock ej upptäcka den öfverraskning, hon erfor vid drottningens spörjsmål.

— Jag har haft besök, ers majestät, af en resande från Skåne.

Den genomträngande och misstänksamma blick, som drottningen fästade på henne, undervisade henne om nödvändigheten att vara på sin vakt; men när också intet drag förändrades hos henne, gjorde drottningen en rörelse med hufvudet, på en gång full af likgiltighet och otålighet.

— Det är bra, Amanda: jag ville dig intet mera. Du kan lemna oss.

Drottningen såg på det kalla uttrycket hos Amanda, att hon på denna väg icke hade någon upplysning att vinna.

Hvad Amanda hört och sett var för henne emellertid redan tillräckligt, att förvissa henne om att något ovanligt här var å färde; och hon ville för ingen del gå förlustig kännedomen derom. När hon derföre aflägsnade sig, öppnade hon väl dörren, liksom hade hon gått sin väg; men stängde den åter, och smög sig längs skuggsidan af det stora rummet till

närmaste fönsternisch, bakom hvars nedfällda gardiner hon dolde sig.

— Ni har hört, grefve Ehrenpreutz, återtog drottningen derefter, vänd till honom. Det var denne resande skåning, som inträdde, jemte er, i Logården. Ni begaf er till fröken Creutz och han, skåningen, till Amanda. Men om det är mig likgiltigt, huruvida ni hade kännedom om hvarandra, är det mig icke likgiltigt att ni tror, det befallningen att observera er utfärdades sedan jag fick veta, att den ene af de två misstänkte personerna var ni; tvärtom är det vigtigt att jag upplyser er, att denna befallning afgafs dessförinnan. Det hade varit, jag medgifver det gerna, ganska origtigt, att hysa en misstanka emot er.

Drottningen talade långsamt och förbindligt, och Ehrenpreutz trodde att hon verkligen ville på ett upprigtigt och delikat sätt gifva honom all möjlig tröst.

Ehrenpreutz beredde sig derför äfven att besvara henne på samma sätt, allrahelst som saken var för honom sjelf af så obehaglig natur, att han hellre såg den bilagd, än utkastad till allmänheten, för att utläggas och broderas af skandaliserande rykten.

— Grefven och grefvinnan Creutz, anmälde en kammarherre i detsamma.

Det var ingenting annat drottningen väntat på. Hon kunde också knappast dölja sin glädje, då hon hörde deras namn.

Konungen spelade en fullkomligt passiv roll: det var hans öde att vara ett hufvud enfaldigare än sin gemål.

— Som jag förutsåg, fortsatte drottningen till Ehrenpreutz, att ni skulle komma att beklaga er öfver den smälek, som utan all min förskyllan öfvergått er, eftersände jag er närmaste anhörige, grefve Creutz, för att i honom få en medlare. Ni har ju ingenting emot hans närvaro? Haf godheten, min grefvinna, och

tag plats . . . och ni, grefve Creutz . . . ni kan väl icke ogilla, att jag valt er till skiljedomare emellan mig och er morbror?

Om Ehrenpreutz för ett ögonblick låtit besticka sig af drottningens artighet, framställde den sig icke dessmindre nu på ett så ovanligt sätt, att han likväl började befara att en pil gömde sig i det förgyllda kogret: men — fastän han log i sin själ deråt — kände han sig icke egentligen fruktande, utan snarare nyfiken att upptäcka mot hvilken punkt af hans harnesk hon skulle vända sig.

— Olyckligtvis kommer ni likväl nu, grefve Creutz, litet för sent, återtog drottningen; ty jag hoppas att redan få anse saken uppgjord med grefve Ehrenpreutz.

Ehrenpreutz väntade icke att saken skulle taga denna vändning, och han närmade sig ett steg, för att framställa sina erinringar.

Creutz, som icke visste, hvarom frågan var, såg än på den ena och än på den andra, utan att derför blifva klokare.

— Apropos, yttrade drottningen, förekommande Ehrenpreutz, jag skall helsa er, grefve Creutz, ifrån en man, åt hvilken ni nyligen stod färdig att med er värja utfärda ett blodigt respass till andra verlden, jag menar kapten Puke.

Vid detta namn förlorade Ehrenpreutz jemnvigten i sin tankegång.

Creutz rynkade sin panna.

— Ah, grefve Creutz, anmärkte drottningen, jag tror att min helsning icke är välkommen; ni ser åtminstone helt missnöjd ut . . . jag trodde att allting nu åter var godt emellan er . . . skulle jag väl misstaga mig. . . men i sanning . . . då förstår jag icke . . .

— Ers majestät, svarade Creutz, det är sannt att Puke och jag varit gamla ungdomsvänner . . . jag förnekar ej det; men emellan oss äro nu mera alla

band slitna, och inför min känsla finnes han icke ens mera till.

Svaret tillfredsställde Ehrenpreutz; men han anade att Alma förtrott drottningen hvad som passerat dem emellan, och han beklagades att ej hafva förut haft tillfälle att enskildt rådgöra med Creutz.

— Alla band sönderslitna emellan er, upprepade drottningen; huru skall jag förstå det? Är då ej Alma förlofvad med kapten Puke?

Creutz stirrade på drottningen.

Hans grefvinna, Marie Louise, erfor ett deltagande, sannt och varmt. Men hon kände familjens tänkesätt och befarade ett förskräckligt uppträde.

Ehrenpreutz hade icke förmodat, att drottningen skulle gå så rakt på saken; men ehuru hans förtrytelse öfver Alma nu åter vaknade, gladde det honom likväl att drottningen underrättat Creutz derom, emedan det icke blott befriade honom ifrån detta åliggande, utan gaf äfven Creutz tillfälle att — en gång för alla — nu göra slut derpå.

När han såg uttrycket i Creutz's ansigte, försvann också all den ovisshet, som han erfarit.

Men det fanns ännu en annan person i rummet, för hvilken underrättelsen om Pukes och Almas förbindelse var ett djupt slag.

Bakom fönstergardinerna hade Amanda — denna qvinna af eld — uppmärksamt följt hvarje ord, som yttrats. Då drottningen helsade Creutz från Puke, stannade hennes hjerta lyssnande stilla. Men såsom ett krampdrag grep deremot meddelandet om Alma och Puke in i hennes bröst. Hennes ögon sköto en mörk stråle, hennes läppar skälfde och ett vildt utrop skulle hafva brutit fram ur hennes hjerta, hade ej hennes andedrägt stannat.

— Förlofvad? upprepade emellertid endast Creutz. Hvad menar ers majestät dermed?

För att leda en familjeangelägenhet af så ömtålig natur till ett så nöjaktigt resultat, som möjligt, trodde drottningen att det var bäst att taga ut steget på en gång. Vi skola snart erfara om hon misstog sig eller icke.

— Hvad jag menar?... Hon såg förvånad ut... Ingenting annat än hvad jag säger. Är ni, hennes bror, okunnig derom? Då har den stackars Alma säkert ej vågat fram dermed. Grefve Ehrenpreutz är lyckligtvis aldrabäst i tillfälle att upplysa, huru det förhåller sig. Apropos, grefve Ehrenpreutz, låt Creutz få se det der brefvet — som ni för en stund sedan tog ifrån Alma.

Ehrenpreutz märkte den fiendtliga tonen i tilltalet, men han hade ej väntat det bättre.

Sedan Creutz fått hänvisning till Ehrenpreutz, vände han sig med häftighet emot honom.

— Har ni, morbror, haft er denna förlofning bekant? Hvad är det för bref, som här är fråga om? Låt mig se.

— Innan jag anlände hit, svarade Ehrenpreutz, var det min afsigt att besöka dig. Brefvet... se här... jag gjorde ett besök hos Alma... jag fann det... jag tog det... Läs sjelf, Creutz, läs.

Creutz kastade en blick deri; men redan vid de första raderna förvredos hans anletsdrag och förmörkades hans blick.

— Hvad betyder detta! utropade han. Ja, ja! De älska hvarandra.

Han kunde knappast tala af förtrytelse.

— Hvar är Alma? fortsatte han. Jag måste tala vid henne. Hvar är hon?

— Ack, grefve Creutz, tilltalade honom drottningen, var god och låt mig få se på det der brefvet.

Creutz var ej i sinnesstämning att vilja läsa vidare

deri; han hade sett nog och räckte brefvet åt drottningen.

När hon höll det i sin hand, andades hon lättare. Men äfven hon ögnade deri; i stället dock att fästa sig vid de första raderna, stannade hennes blick på de sista, och hon fann genast att brefvet innehöll underrättelser, som ej finge falla i hennes fienders händer.

— Apropos, grefve Creutz, återtog hon, får jag fråga er af hvad orsak ni egentligen hyser så mycken ovilja emot Puke. Han är ju en tapper man?

— Tapper? Jag har aldrig bestridt det.

— Ädelmodig?

— Å-ja, ja visst.

Ehrenpreutz började erfara en oroande känsla. Han märkte nemligen att drottningen gick mera systematiskt tillväga än vanligt. Men under det han med grämelse hörde hvarje ny fråga, hade han sin blick fästad på brefvet i hennes hand. Han ville icke glömma bort att begära det åter.

— Rättskaffens?

— Jag vet ingenting annat.

— Trofast?

— Jag nekar ej dertill.

— En god vän och en god kamrat?

— Det är väl möjligt.

— En förståndig och redbar karakter?

— Jag motsäger icke det.

Drottningen var litet elak i denna stund. Hon förstod att de många frågorna skulle plåga honom.

— Men hvad i Guds namn har ni då emot honom . . . Kanske att han icke är adelsman . . . men det kan han ju bli.

— Omöjligt, ers majestät. Det är hvad han aldrig kan blifva.

— Hvarför icke? Nu måste ni förklara er, grefve.

— För att kunna intaga en plats bland Sveriges ädlingar, ers majestät, måste man ega en någorlunda oförvitlig härkomst. Ens far måste åtminstone hafva varit . . . hederlig karl.

— Hvad är det ni säger, grefve?

Ehrenpreutz grep efter sin snusdosa. Han hade aldrig känt ett större behof af en pris, än i denna stund.

Skuggor började liksom höja sig omkring honom: han tyckte sig åter på vägen till sjelfva mörksens rike.

— Pukes far, ers majestät, yttrade Creutz i afsigt att besvara drottningen, han . . .

— Vågar jag bedja, ers majestät, tilltalade Ehrenpreutz henne, att återfå det der brefvet?

Han ville afbryta samtalet.

— Brefvet? Det är ju icke ert, utan fröken Creutz's.

Drottningen lekte härunder likgiltigt med brefvet, slående dermed upp och ned på bordskanten.

— Grefve Ehrenpreutz, sade hon likväl, då hon märkte att han ville förnya sin begäran; ni kände ju ganska väl kapten Pukes far?

Ett slag för pannan skulle icke ha' kunnat åstadkomma en större effekt än denna fråga.

Ehrenpreutz rätade upp sig och tog ett steg tillbaka.

— Jag kände honom . . . ja . . . ja visst.

I sitt bryderi visste han icke rigtigt hvad han sade.

— Var då god, grefve Ehrenpreutz, och tag er systerson ur hans origtiga åsigter. Kapten Pukes far var ju en den oegennyttigaste och redligaste man, eller huru, grefve?

Men Ehrenpreutz sansade sig åter. Först nu märkte han att den pil, han fruktat, hade en skarpare udd, än han anat. Liksom en dimma föll bort från hans ögon, och på en gång såg han föremålen omkring sig,

sädana, som de verkligen voro. Han begrep nödvändigheten att vara på sin post.

— Ers majestät, yttrade han derför, jag talar ogerna i det der ämnet, emedan det utgör mitt lifs smärtsammaste hemlighet. Tillåt mig att blott i allmänhet säga, att mannen hade en allt för tvätydig karakter, för att icke göra sonen ovärdig, att såsom medlem inträda i grefve Creutz's familj. Det heter ju, ers majestät, "att fädrens missgerningar skola straffas in på tredje och fjerde led".

På samma gång Ehrenpreutz yttrade sig, fixerade han drottningen noga. Det hade väckt hans öfverraskning och förvåning att hon inledt detta samtal, än mera att hon vädjat till honom, såsom till en försvarare för den gamle Puke, och han kände ett behof att i förväg söka läsa i hennes själ, huru långt hon inträngt i hemligheten.

Det lugna och sjelf-tillfredsställda utseende, som hon bibehöll, bebådade honom emellertid intet godt.

— Jag förstår er samvetsgrannhet, besvarade honom äfven drottningen, och jag respekterar den; jag förmodar nemligen att ni tänker på den der gamla processen, rörande en viss konspiration.

— Naturligtvis, ers majestät; ni har kanske läst handlingarne. De innehålla tillräckligt försvar för mitt yttrande.

— Ah, min bästa Ehrenpreutz, bedrager jag mig ej, så är ni allrabäst i tillfälle . . .

— Hvad skulle jag vara i tillfälle till, ers majestät?

Ehrenpreutz tog så häftigt vid sig, att man kunde ha' trott, att en ditintills fördold fall-lucka oförmodadt öppnat sig framför hans fötter.

— Alla dessa handlingar, fullföljde drottningen meningen, innehålla ju den gräsligaste osanning, hvarom säkerligen ni allrabäst — derest ni vore böjd dertill — också kan öfvertyga verlden.

— Jag, ers majestät, jag?

Äfven Creutz hade anmärkt det lugn, hvarmed drottningen behandlade ämnet, hvarföre äfven han började frukta att detsamma kunde för honom ännu ega en och annan obekant sida.

Redan från det samtal, som han enskildt haft derom med Ehrenpreutz, hade han icke gått fullkomligt nöjd.

Men blotta tanken, att någonting skulle kunna tillvitas eller förebrås hans morbror, grämde honom.

Öfvertygelsen gällde mindre hos honom, än interesset, den förutfattade opinion och den ställning, han redan intagit till Puke och sin syster.

Drottningens försvar för Puke retade honom derför snarare emot henne, än den försonade honom.

— Om jag får bedja ers majestät, anmärkte han fördenskull, så låtom oss afsluta detta ämne. För min del har jag icke med kapten Puke och hans far någonting att göra. Jag har sagt, att de äro mig likgiltiga, och jag förblifver dervid.

— Är ni, grefve Ehrenpreutz, frågade emellertid drottningen, äfven af samma åsigt?

— Fullkomligt, ers majestät; till alla delar.

Drottningen lyftade upp sitt hufvud. Ett drag af snillrik stridslystnad blänkte till i hennes anletsdrag. På en gång reste hon sig upp.

— Ni fasthåller er således vid det påstående, att Pukes far icke förtjenar er aktning?

— Det gör jag, ers majestät.

Ett uttryck, fullt af medömkan, spelade i drottningens ögon.

— Påminner ni er, grefve Ehrenpreutz, från äldre dagar, huset numro tio i Kåkbrinken?

Ehrenpreutz for tillhopa; rörelsen var hastig, som bågens, hvilken böjer sig för strängen; men lika ha-

stigt rätade han åter upp sig; och han stod nu der icke mindre beslutsam än drottningen.

— Men jag vill ej göra några vidare frågor, grefve, fortfor drottningen; här tillkommer det andra att tala.

Hon fattade derpå en ringklocka, och vid dess ljud öppnades en dörr och Schecta inträdde.

Men Schecta var icke nu den besynnerlige, halft fånige mannen, utan sådan, som vi sett honom en gång förut, en kraftig, om också om obändighet vittnande, natur. Det gråa och lurfviga hufvudet och den breda, starka pannan angåfvo en hotande och trotsande karakter. Utmanande och djerfva, glänste under de buskiga ögonbrynen tvänne lågor, liksom blixtar under kanten af tvänne gråa åskmoln. Om äfven hans anblick alltid skulle öfverraska — låg det dock i det hela ett uttryck af stor kraft och dristig vilja, sådana som dessa i sitt vildare naturtillstånd oemotståndligt bryta sig sitt eget uttryck, hvar helst de finnas.

På Ehrenpreutz syntes emellertid icke hans uppträdande göra det ringaste intryck. Han behöfde endast en handvändning, för att sansa sig.

— Hvad har ni att säga, Schecta? tilltalade honom drottningen; förklara er.

— Påminner ni er icke, grefve Ehrenpreutz, talade han, ett sällskap af vänner, som emellan årtalen tjugo och trettio konspirerade emot den bestående ordningen och derunder hade sina sammankomster, två trappor upp, i huset numro tio, i Kåkbrinken?

Ehrenpreutz sänkte sin blick till golfvet; men höjde den genast åter.

Schectas vanligtvis så skrofliga röst, ljöd djup och allvarlig.

— Påminner ni er icke, fortfor han, att ni var en af de vigtigaste ledarne i detta sällskap?

Lifligt framställde sig nu för Creutz's minne, den af Ehrenpreutz till honom afgifna förklaringen, samt

att han framför allt lagt särdeles vigt dervid, att sammansvärjningens fullständiga utredande icke kunnat ske derför, att man icke lyckats att få reda på mera än en enda af konspiratörerne.

— Påminner ni er icke, grefve Ehrenpreutz, det förfärliga ögonblick, då vi ansågo oss upptäckta?

Ehrenpreutzs anletsdrag hade antagit en dödsblek färg. Men han höll med ena handen fast i en stolkarm och betraktade Schecta med stadig blick.

Der Schecta stod liknade han en björn, och hans stämma klang som ett doft brummande, hvilket, om äfven icke utan en viss svårighet, formade sig efter språkets lagar.

— Påminner ni er icke den fasansvärda stund, då vi, genombäfvade af fruktan, intogos af den förlamande tanken att hemfalla under samma öde, som Görtz och andra olycklige, hvilka partiförbittringen krossat i sitt famntag.

Drottningen betraktade ihärdigt Ehrenpreutz; men Ehrenpreutz syntes snarare vinna mera i hållning, än förlora. Creutz uppfångade med girigt interesse hvarje ord; men hans harm växte. Anfallet emot Ehrenpreutz förtröt honom, som hade det träffat honom sjelf.

— Påminner ni er icke, talade Schecta, att Puke i denna stund med det mest sjelfuppoffrande ädelmod räddade oss; att han, då vi alla öfverlemnat oss åt feg fruktan, var den ende, som tänkte, den ende, som ej förlorade beslutsamhet och kraft, den ende, som var en man med mod och själsstyrka?

Vid denna fråga erinrade sig likväl Creutz en ganska vigtig omständighet. Schecta talade nemligen blott om Puke — och äfven om honom hade ju Ehrenpreutz icke talat annat än fördelaktigt . . . men Weste . . . han nämnde icke ens hans namn . . . Weste, som försåtligt dödat sin vän . . . rymt ur fängelset . . . och

derefter, såsom en skyldt, antagit hans namn, denne Weste . . . kapten Pukes far.

— Påminner ni er icke, fortfor Schecta, de rader, han då nedskref?

Ehrenpreutz hade sjunkit ned i en fåtölj. Hans ben ville icke rigtigt bära honom; men vid denna erinran reste han sig ånyo upp.

— Ers majestät, talade han, jag vet icke, huru jag skall kunna förklara hela detta uppräde. Är det ers majestäts afsigt, att inleda en högmålsprocess emot mig, eller är det er afsigt att skämta? Vill ni inleda en strid med mig om heder och ära, om lif och gods, eller bjuder ni blott på ett pajatzzo-upptåg? Förlåt mig, ers majestät, dessa frågor; men då ni uppdragit åt Schecta, denne vår tids ryktbaraste narr, att föra er talan, förstår jag verkligen icke huru jag skall anse er mening. Jag ber, ers majestät, att ni säger mig afsigten med alla dessa spörjsmål, att jag må veta på hvad sätt jag skall bemöta dem, antingen med billig förtrytelse eller med löje. Hvad jag i korthet kan svara på alla dessa frågor — och det är endast af skyldig vördnad för ers majestät, som jag afgifver detta svar — det är, att jag visserligen känner hvarom frågan handlar, men icke hvad jag har med den att beställa. Äfven jag har hört talas om den konspiration, som Schecta nämner, äfven jag . . . det må jag nu gerna medgifva . . . stod i närmare förbindelse, åtminstone till en af de personer, som i konspirationen deltogo; men hvad har jag väl med allt det öfriga att göra?

Ehrenpreutz framställde sin erinran enkelt och okonstladt; men desto mera öfvertygande syntes den äfven.

Men drottningen rörde sig icke, icke en gång den minsta förändring syntes i hennes ansigte.

— Schecta påminte er, grefve, om några rader, vid ett vigtigt tillfälle skrifna af Puke. Ni torde ännu

en gång, herr grefve, vilja se och höra dem? Läs upp skrifvelsen.

Schecta läste:

"Kamrater, frukten för ingenting! Jag skall uppoffra mig för er. Vänden trygga och lugna åter hem — hvar och en — till sitt; jag har tillräcklig kärlek för fäderneslandet, vänskap för er och mod för egen räkning, att dö för er alla. Vid Gud, den allgode och allseende, svär jag, att äfven på tortyrbänken rädda eder, genom att förneka eder."

Schecta talade vidare:

— Påminner ni er icke, herr grefve Ehrenpreutz, huru denna skrifvelse slog ned ibland oss såsom strålen af en ljungeld, och huru vi — vid dess bleka och hemska sken — fege stackare — besinningslöst skiljdes åt och vacklade hem, en och var till sitt; påminner ni er icke, herr grefve, huru en del, för att ännu mera aflägsna sig från faran, öfvergaf landet, en annan återvände till sina fädernegods, och de, som förblefvo qvar i hufvudstaden — allt ifrån denna stund icke mera ens känt hvarandra, utan betraktat hvarandra skygge och bäfvande, såsom understuckna fiender.

Schectas ord trängde djupt. Det låg en förfärlig sanning i dem.

— Alltsedan denna tid, fortfor Schecta har jag under ett fånigt löje vandrat min väg. Har mitt vansinne varit sannt eller blott lånadt? Jag vet ej. Min själ har arbetat med qval, såsom Ixion med hjulet. Då jag hörde hvad den ädle Puke, den högsinnade vännen, led, brände det i mitt bröst, qvalde det min själ, sönderslet det mitt hjerta: mitt hår grånade, mitt ansigte förvreds, mina ögon sågo endast matyrlidanden, mina tankar förvirrades. Men tiden är inne: gifver konungen hvad konungen tillkommer, heter det; men det heter äfven: gifver gudi hvad gudi tillkommer.

Ehrenpreutz sjönk tillbaka i fåtöljen.

Drottningen vände sig till honom.

— Herr grefve, tilltalade hon honom, det är icke vår mening att förkrossa er; vår mening är att upprätta en sons, i sin fars namn djupt kränkta ära. Intilldess ni i sådant afseende förenar er med oss, komma vi att fortfara. Påminner ni er, herr grefve, att Puke innehade vigtiga skrifvelser af er, som i första rummet kunnat blottställa er.

Ehrenpreutz rusade åter upp ifrån sin plats.

— Nej, nej; detta er en förfärlig dikt, en kolsvart lögn, en afgrundslik saga, tillskapad af mina fiender.

— En saga, upprepade blott drottningen.

Hon ringde åter.

Lars Larsson inträdde.

Flärdlös och enkel stod denne odalman der, nu endast lifvad af okonstlade och redbara tänkesätt.

— Igenkänner ni mig, herr grefve? talade fader Lars.

— Nej, jag känner er icke, jag vill icke känna er, nej, nej!

— Ni ser i mig, grefve Ehrenpreutz, en bekant från den tiden, då ni konspirerade till förmån för de monarkiska interessena emot de herrskande partierna; det var jag, som under sammanträdena vakade vid edra dörrar, i hvars hand ni lagt nyckeln till alla edra hemligheter. När kapten Puke afgaf — för att rädda er — sin modiga och beslutsamma skrift och ni — hans vänner — öfvergåfvo honom, satt han ännu länge ensam qvar. Omsider inkallade han mig, förtrodde mig hvad han ämnade göra, samt öfverlemnade till mig konspirationens alla handlingar och tillsade mig att genast lemna hufvudstaden. Jag lydde och begaf mig till min hemort, der jag blef jordbrukare och förvärfvade mig mitt oberoende. Men mina minnen drogo mig ofta tillbaka till Stockholm, och jag fick till och med tillfälle att besöka Puke i hans fängelse. Äfven se-

dan han förflyttades till herr grefvens egendom i Småland, erhöll jag då och då underrättelser ifrån honom. Ungefärligen ett halft år före hans död emottog jag ett bref ifrån honom med begäran att jag, så skyndsamt som möjligt, skulle inställa mig der. Jag reste. Herr grefven var i hufvudstaden, då jag anlände. Vid hans sjukbädd emottog jag hans sista vilja. Han befallde mig, att genast öfverlemna till hans son, hvar helst han än fanns, de af mig förvarade papperen, jemte en enskild, på sednaste tiden författad relation. Jag har hitintills uraktlåtit det. Må Gud förlåta mig denna uraktlåtelse; jag förlåter mig den icke sjelf.

Ehrenpreutz såg blott forskande på Lars Larsson. Det var något hemskt i denna djupt insjunkna blick, som oaflåtligt stirrade på ett enda föremål.

— Fortsätt, Lars Larsson, uppmanade honom drottningen, fortsätt!

— På grund af hvad jag nu framställt, herr grefve, bör ni inse att jag till alla delar känner de händelser och öden, som drabbade er gamle vän, Puke.

Lars Larsson drog efter andan, men fortfor derefter.

— Påminner ni er icke mera, herr grefve, alla de mått och steg, som er försigtighet bjöd er att vidtaga, af fruktan att de tortyr-plågor, som kommissionen pålade Puke, ändock förr eller sednare skulle förmå honom att förråda åtminstone er, emot hvilken han hade tydliga bevis i sin hand? Påminner ni er icke, att ni bland annat af förutseende omsorg för er sjelf gick öfver till motpartiet? Påminner ni er icke, att ni slutligen, då Puke, upplöst af lidanden och qval, bad er förskaffa honom tillfälle att fly, fann er dertill nödsakad, månhända icke af vänskap, men af enskild omtanka för er? Påminner ni er icke, att ni lät föra honom till en af edra egendomar, att ni der mera än en gång sökte att återfå de för er så vigtiga handlin-

garne; men att han nekade er det? Vet ni skälet, herr grefve? Jag skall säga er det. Han ansåg sig böra behålla dem, måhända dels såsom ett band på er, emedan han redan misstänkte uppriktigheten af er vänskap, men dels också för att en gång rättfärdiga hans minne inför sonen.

Lars Larsson slutade. En kort tystnad uppstod. Ingen syntes vara böjd att bryta den.

Ehrenpreutz's ansigte skiftade på ett underbart sätt i uttryck och färg. Synbarligen försiggick en inre våldsam strid hos honom. Den ena tanken syntes i hans anletsdrag jaga den andra.

Alla hade sina ögon fästade på honom: man väntade att han skulle svara.

— Ers majestät, yttrade han äfven slutligen, jag vill erinra om det, minst sagdt, olämpliga att här och i er närvaro angripa mig, såsom nu skett. Ers majestäts. . . och hofvets i allmänhet. . . fiendtlighet emot rikets råder är icke obekant; men ingen har kunnat föreställa sig att den kunde gå ända derhän att anlita personer — sådane som desse två — endast för nöjet att förolämpa en enskild rådsmedlem. Skyldigheten emot mitt embete, mina kamrater och min egen heder befaller mig att anmäla allt, hvad som här tilldragit sig, inför senaten, och med lugnt samvete skall jag motse hvad komma må. Mot Schectas och Lars Larssons yttranden har jag blott ett enda ord att anmärka; jag önskar — *bevis*. Lars Larsson talade särskildt om handlingar, som han säger sig innehafva, och hvilka förmodligen han anser öfvertygande. Må han, derest han så gitter, framlägga dem; men måtte han också intill dess påminna sig, att ännu ingen ostraffadt trampat på en riksrådsmantel.

Om det äfven låg något tvekande och osäkert i de första stancerna af Ehrenpreutzs svar, blef hans röst småningom allt mera och mera stadig, hans blick lug-

nare och fastare, hans tankar bestämdare och hans hållning värdigare.

Lika så odeladt, som uppmärksamheten härunder hvilat på Ehrenpreutz, vände den sig nu till Lars Larsson.

Men Lars Larsson hade sänkt sina ögon ned till golfvet och förblef tyst.

På en gång intogs äfven drottningen af en oro, som jagade hvarje den minsta skiftning i purpur långt bort från hennes kinder.

Hon hade noga anmärkt den säkerhet, hvarmed Ehrenpreutz yttrat sig, och kunde ej heller undgå att anmärka den förlägenhet, som uttryckte sig hos Lars Larsson. Vid tanken att hon möjligtvis skulle ha' kunnat låta förleda sig till en stor oförsigtighet, gick en kallsvett öfver hennes panna.

Men Lars Larsson hof åter upp ögonen.

— Den, som hemlighet uppenbarar, talade han, han tappar förtroendet och skall icke sedan få en trogen vän. Haf din vän för ögon och håll honom tro; men om du uppenbarar hans hemlighet, så får du honom icke igen. Sår kan man förbinda; spotska ord kan man försona; men den, som hemlighet uppenbarar, med honom är det ute.

Lars Larssons gåtlika ord ljödo så underligt. Ingen förstod hvad han ville säga.

Bland alla syntes Ehrenpreutz vara den ende, som numera var lugn.

— En stor ångest, återtog Lars Larsson, har gått genom min själ. Äfven jag har ett brott, hvarför mitt samvete anklagar mig. Jag har förrådt ett förtroende, jag har svikit en döendes tillit.

Drottningen kunde knappast andas, sådan var den plågsamma känsla, hon erfor.

— Herr grefve, fortsatte emellertid fader Lars, jag vet att ni är en mäktig man, och att jag är en fattig

och svag bonde; men gå huru det vill, herr grefve, äfven jag har ett samvete. Händelsen är den. Ett par månader efter Pukes död inställde sig hos mig en bekant från den tiden, jag uppehöll mig i hufvudstaden. Han reste för egen räkning, sade han, och jag misstänkte honom icke. Puke var framför allt föremålet för hans samtal. Bland annat förklarade han, att den, som innehade hans efterlemnade papper, var en rik man, och i ett obevakadt ögonblick erkände jag, att de funnos i min värjo. Han lyckönskade mig till denna skatt och — framställde sin önskan att få köpa dem. Länge stod jag emot, men anbuden ökades, och min ställning var hård: jag skulle ut med kronoskatterna och sista köpeskillingen å hemmet, nog af — jag gick slutligen in på förslaget.

Det var så tyst i rummet, som i en graf.

— Men om natten öfverföll mig en ängslan, återtog fader Lars, som jag ej kan beskrifva. Den ena ångsten efter den andra jagade genom min själ. Jag uppsteg från mitt läger, jag framtog papperen, jag genomgick akterna, blad för blad, jag utgallrade de vigtigaste och — morgonen derpå öfverlemnade jag resten.

Lars Larsson kastade en rädd blick omkring sig.

— Herr grefve, tillade han, jag vet icke huruvida ombudet var ifrån er; men — i hvilket fall som helst — jag bedrog två personer på en gång, min gamle husbonde, kapten Pukes far, och köparen af papperen. Var köparen ni, herr grefve, så må jag, i Guds namn, nu bekänna, att bland de papper, som jag eger i behåll — finnas äfven alla edra bref.

Ehrenpreutz förmådde icke dölja det intryck, som denna bekännelse gjorde på honom; hans hufvud sjönk ned i handen, och för ett ögonblick uppgaf han all tanke på försvar.

Creutz såg i allt, hvad han hörde, endast en djerf

och ondskefull anläggning emot Ehrenpreutz, och han anklagade honom äfven i sin själ för den modstulenhet, hvarmed han lät skymfa sig af en svagsinnt för detta kapten, och af en bonde. Den oerhörda djerfheten, att personer så obetydliga, som dessa, vågade antasta en man, till börd och samhällsställning så högt öfver dem, gjöt olja i hans vredes eld. För honom syntes allt, hvad som sades, omintetgjordt af en enda omständighet. Länge väntade han äfven — med tillbakahållen förbittring — att Ehrenpreutz sjelf skulle inse och framdraga den. Men när Ehrenpreutz i detta afseende förblef tyst, trädde Creutz fram.

— Ers majestät, talade han; de grofva tillvitelser, som synas inbegripas i allt, hvad som här blifvit riktadt mot min morbror, måste lika mycket förvåna honom, som det är kränkande för hans ära, namn och anseende. Den häpnad, som han visar, synes mig derför naturlig. Men jag är hvarken i de år, som han — hvilka ofta åtföljas af svaghet — eller lättskrämd. Utan att ingå i någon särskildt del af hvad som blifvit andraget, tilltror jag mig att med en enda anmärkning visa den sanningslösa grund, hvarpå oförsyntheten här byggt sina förmenanden. Man har, ers majestät, bedragit äfven er. Den Puke, hvarom här blifvit taladt, blef lönligen mördad, och mördarens namn var Weste, hvilken, sedan han, tillfölje af min morbrors välvilja, lyckats rymma ur kommissionens händer, begagnade sig under sitt återstående lif af den mördades namn, för att dymedelst undgå alla efterspaningar. Det är också icke den med så mycken aktning nämnde Puke, som är fader till kapten Puke; hans far är helt rätt och slätt förrädaren och lönnmördaren Weste . . .

Utan att besvara Creutz, fattade drottningen åter ringklockan, och den ljöd för fjerde gången.

Baron Wrangel och Forbus inträdde.

— Talen, mina herrar, sade hon, talen!

— När jag första gången anlände till hufvudstaden, började Wrangel, talades allmänt om en för politiska brott fängslad person, vid namn Weste. Tillfölje af de lidanden han genom flerfaldiga gånger förnyad tortyr-behandling genomgått, tilldrog han sig massornas deltagande. Jag var ännu ung, och jag brann af interesse för hvarje olycklig. Ehuru fullkomligt obekant med mannen och de förhållanden, hvari han var invecklad, anmälde jag mig, såsom jurist, att uppträda till hans försvar. I det läge, hvari jag sålunda kom till honom, upptäckte jag snart hos honom högst aktningsvärda tänkesätt och en romerskt pålitlig och ståndaktig karakter. Processen blef emellertid allt mera invecklad, och han åtog sig brott, som icke blott syntes oförenliga med hans karakter, utan äfven stodo i strid med till mig ständigt upprepade försäkringar om oskuld. När han emellertid inför sina domare icke friade sig ifrån beskyllningarne, utan desse tvärtom fingo den lagliga formen för sig, upphörde jag i mitt offentliga försvar, ehuru jag icke kunde förneka honom min enskilda aktning. Så har jag ända tills i dag betraktat saken . . .

— Nåväl, ers majestät, inföll Creutz.

— Men hemligheten, fortfor Wrangel, utan att lemna någon uppmärksamhet åt Creutz's erinran, har på en gång blifvit löst. Förhållandet är följande. Puke var en man af högst ovanliga och utmärkta egenskaper. Med själ och hjerta tillhörande den tolfte Carl, lifvades han af oppositionella tänkesätt emot den mot konungamakten fiendtliga aristokratien och det styrelsesätt, som med 1719 och 20 bildade sig. Snart såg han sig omgifven af beundrare och tillgifne, som gjorde ett med honom. Han var likväl gift, och af kärlek till sin familj, ansåg han sig skyldig, hvilket också den politiska ställningen bjöd, att iakttaga all den försigtighet, som ske kunde. I sådant ändamål hyrde han sig tvänne

bostäder, i den ena bodde han med sin familj under sitt rätta namn, Puke, i den andra under det antagna, Weste. På det förra stället lefde han ännu alltjemt den lycklige familjefadern, den utmärkte och af alla värderade mannen; på det sednare var han konspiratören. Hans afsigt var att strängt och conseqvent iakttaga dessa olika roller, och det sällsynt lyckliga sätt, hvarpå han förstod att maskera sig, gjorde detta i väsentlig mån möjligt; men det var likväl otänkbart att icke en och annan af hans vänner skulle upptäcka hans hemlighet. I den stund han åtog sig att ensam uppoffra sig för sina vänner lydde han blott hänförelsens bud. Han upptäckte allt för sin hustru. Med förtviflan i sitt bröst tryckte hon honom till sitt hjerta. Öfvertygad att han skulle blifva dömd till en vanärande död, beslöt han att låta fängsla sig under det antagna namnet Weste. Men den framgång, hvarmed förvandlingen verkställdes, inledde honom i flerfaldiga svårigheter. Domstolen efterspanade Puke. Man fann honom icke och började misstänka Weste, att hafva röjt honom ur vägen. För att fullända sin roll, iklädde han sig hvad domrarne redan trodde, och hvarigenom han för alltid afvände alla misstankar emot det namn, som skulle öfvergå till sonen, och hvilket derföre var för honom heligt. Men han har icke begått något mord, — emedan han icke begick det på sig sjelf . . .

— Sluta, afbröt honom Ehrenpreutz, sluta!

Träffad af slag på slag, hade han genomgått situationens alla marter. Hans samhällsställning, hans erfarenhet och hans ålder voro dock de stödjepelare, som upprätthöllo honom: utom dem skulle för de förkrossande anfallen byggnaden störtat tillhopa och han uppgifvit allt försvar. Vårt samvete har känslan till sin ombudsman i hjertat; den talade också der till honom ett språk, högt och öfvertygande. Men förståndet teg icke heller stilla; och i det ögonblick, Ehren-

preutz var nära att öfvergifva sig sjelf, vaknade vid en blick, som han tillfälligtvis kom att kasta på konungen, en tanke, hvilken, om den äfven var ett nödfallsankare, likväl motsvarade ögonblickets beskaffenhet. Han afbröt baron Wrangel.

— Ers majestät, fortsatte han, får jag anhålla att ni aflägsnar alla här obehöfligt närvarande.

Drottningen förmodade att han ville uppgifva fästningen och gaf en vink åt de öfrige, att lemna rummet.

— Blif qvar Creutz, bad Ehrenpreutz, då äfven denne ville aflägsna sig.

— Nåväl, grefve Ehrenpreutz, anmärkte drottningen, hvad har ni att säga mig?

— Vågar jag fråga, ers majestät, om afsigten med hvad som här tilldragit sig?

Frågan stadfästade drottningen i sin öfvertygelse, att Ehrenpreutz ämnade gifva vika, och hon önskade endast det.

— Grefve Ehrenpreutz, svarade hon, jag har icke haft för ändamål annat, än att öfvertyga er och grefve Creutz, att kapten Puke icke är ovärdig att se upp till fröken Creutz. Ni vet att jag älskar henne, äfvensom att jag sätter värde på Puke, och jag erkänner, att det skulle glädja mig att kunna göra något för deras lycka. De hafva förtrott mig sin kärlek, årsbarn med de ungdomligaste känslorna i deras bröst. Skulle jag ha lyckats att tillbakavisa beskyllningarna emot Pukes far, så har jag blott att tillägga den önskan: motsätten eder icke längre, mine herrar, tvänne varelsers sällhet, till hvilka ni ändock stå i många förbindelser.

— Är detta allt, hvad ers majestät har att säga?

— Thronen behöfver vänner, genmälde drottningen, och jag vågar hoppas att Almas och Pukes förbindelse äfven skulle blifva en förbindelse emellan er och thronen . . .

— Haf den nåden, ers majestät och bed Alma inkomma.

Drottningen, som icke ville låta det lyckliga ögonblicket gå sig ur händerna, ringde genast, och Alma inträdde.

Hvarje ros på kinden återspeglar en ros i hjertat; hvarje lilja är äfven återskenet af en lilja der. Liksom ögat är själens spegel, är kinden hjertats transparent.

Almas kind var blek.

Om någon känt sig söndersliten af förhoppningar och tvifvel öfver utgången af samtalet med Ehrenpreutz, så var det äfven hon. Halftimman hade för henne blifvit ett halft sekel. Löftesfulla och sköna paradis hade derunder blomstrat upp och dött bort i samma själ.

Oron eger sällan en bestämdare form; den hvälfver sig såsom ett moln, en dimma, ett mörker omkring hjertat; men sänka vi ögat djupare inom oss, glimmar ändock en stjerna genom skymningen, det är hoppets.

I all sin oro hoppades ännu Alma.

Hoppet är kärlekens framtid. Bortom ögonblickets misströstan och tvifvel, på andra sidan stranden af stundens upprörda haf, vinkas vi ännu alltid af hoppet.

Men om äfven Alma kände stundens vigt, vigten af det beslut Ehrenpreutz och Creutz fattat, hade hon likväl icke förlorat känslan af sin inre sjelfbestämmelse-rätt. En qvinna, som älskar, är ej mera ett viljelöst redskap: hon lyder då en lag — gudomlig i sitt ursprung — inför hvilken verldens alla andra lagar endast äro svaga spindelväfnader, spunna af slentrianen eller egoismen.

Grefvinnan Creutz följde henne in. Hon hade bedt denna sin vän att vara vid hennes sida. Båda två förstodo, att drottningen af qvinlig uppmärksamhet tillkallat Marie Louise endast för Almas skull.

Då de inträdde, såg man äfven att det var tröst och tröstlöshet, som kommo vid hvarandras sida.

Alma kastade en blick på drottningen, och hon fick en uppmuntrande tillbaka.

Creutz hade hunnit att vexla några ord med Ehrenpreutz, hvilka besvarades med en rörelse på hufvudet, som lugnade honom.

— Ers majestät, började Ehrenpreutz, ni har hitkallat Creutz, för att blifva skiljedomare. Ingenting kan vara lämpligare, och jag erkänner med nöje att jag för denna omtänksamhet stannar i den största förbindelse.

Drottningen drog sitt hufvud tillbaka och fästade sina stora ögon förundrad på honom.

Ehrenpreutzs sätt att yttra sig, hans röst, hela hans utseende hade förändrat sig.

Drottningen hade väntat att han med djup rörelse skulle erkänna, att han med mindre delikatess behandlat Puke, samt såsom ett offer åt heliga, om äfven hitintills illa vårdade minnen, med hjertlighet närma sig Alma och ingifva henne förtroende och hopp i afseende på hennes kärlek; men i det stället yttrade han sig nu, liksom ingenting passerat dem emellan, på en vanlig hofmans svarfvade sätt.

Ehrenpreutz deremot hade erinrat sig den skenbara artighet, hvarmed drottningen bemött honom vid hans första inträde; och han ville betala henne med samma mynt.

— Ni har hört, Creutz, fortfor äfven Ehrenpreutz, att drottningen förordar en förbindelse emellan Alma och Puke; nåväl, grefve, ni är hennes giftoman . . .

Creutz kände sig nu på egen botten. Han dolde icke den tillfridsställelse, han erfor, att vara i tillfälle att tillbakavisa pretentioner, som förtrutit honom.

— Anser ers majestät, sade han derför vändande

sig till drottningen, att en man bör stå vid sitt ord och uppfylla ett löfte, besegladt med handslag?

— Derom kunna ju ej tvänne meningar uppstå.

— Välan då, ers majestät, jag har sagt, att jag ser i Puke endast en likgiltig fiende, och tillägger, att jag gifvit v. Röhr mitt handslag, att han skall ega rättighet att söka vinna Almas tillgifvenhet; och jag förblifver vid mitt ord och vid mitt handslag. På det att likväl Alma må blifva försatt i den belägenheten, att inga främmande påtryck må inverka på hennes omdöme, skall jag hafva äran att i morgon inlemna hennes underdåniga afskedsansökan från den plats, hon haft den oskattbara tillfredsställelsen att hitintills innehafva hos ers majestät.

Drottningen kunde knappast tro hvad hon hörde. Almas kinder blossade: hon lyftade upp sitt ansigte, hennes läppar rörde sig, hon tycktes vilja tala; men. . . hon betänkte sig . . . tog Marie Louise under armen och aflägsnade sig.

Ehrenpreutz log.

— Ers majestät, återtog Ehrenpreutz omedelbart derefter, det tillkommer nu äfven mig att yttra några ord. Tillåt mig likväl först att fråga, om icke kapten Schecta och riksdagsmannen Lars Larsson i någon mån ega ers majestäts aktning och förtroende?

— Jag förnekar icke det, grefve; men hvart vill ni komma dermed?

— Icke längre, ers majestät, än jag behöfver. Ni aktar dem emellertid, godt; men, efter hvad ni hört, hafva de sjelfva deltagit i den der konspirationen, hvarmed ni synes vilja hota mig. Anklaga mig då, ers majestät, derest det ligger i er plan; jag skall veta att försvara mig emot dem — med dem sjelfva. De säga att jag öfvergått från ett parti till ett annat. Låt vara: Horn, Gyllenborg, Cederhjelm med flere — hafva före och efter mig gått öfver från den ena sidan till den

dra. Under politiska kriser, är det någon gång en räddningsplanka, som jag rekommenderar i ers majestäts egen åtanka, i den händelse ni någonsin skulle komma i ett missgynnsamt predikament. Hvad vill man mig föröfrigt? Ers majestäts afsigter äro möjligtvis förträffliga; men jag är nu mera för gammal, att öfvergifva mina vänner. Min önskan är ej att upprifva en onyttig strid; vi hafva strider tillräckligt ändå. Vill ers majestät emellertid fortfara, skall jag icke draga mig tillbaka. Hvad som i afton tilldragit sig här, skall icke föranleda mig till något steg emot er: jag vill respektera drottningen och förlåta qvinnan.

Drottningens kinder brunno af förtrytelsens rodnad.

— Välj sålunda sjelf, ers majestät, fortsatte Ehrenpreutz, krig eller fred. Den riksdag, som ingått, hoppas jag eljest skall gifva er tillräckligt att göra. Rykten gå om hvarjehanda oförklarliga förberedelser från konungens och ers majestäts sida. Jag beder Gud, att så litet, som möjligt, deraf må vara sannt. Betänk er noga, innan ni uttager hvarje oförsigtigt steg: ni skall på alla sidor mötas af en riksförsamling och en senat, inom hvars trollcirkel konungamakten är bunden. Min makt är tillräcklig för mitt behof. Ni har gjort mig till er fiende; jag skall försöka, att göra mig värdig att vara det.

Drottningen for upp från sin plats.

— Ah, grefve Ehrenpreutz, och detta vågar ni säga mig . . . säga mig det öppet i ansigtet . . . i konungens närvaro?

— Konungens närvaro, upprepade Ehrenpreutz och ett fint och tvätydigt småleende gled åter öfver hans läppar . . . om tillgift, ers majestät . . . konungen är icke närvarande . . .

— Huru . . . icke . . . der . . .

— Konungen har somnat, ers majestät . . .

Det var verkligen så; tröttad utaf de långa sam-

talen, hade han lutat sig bakåt i stolen och inslumrat. En enda blick öfvertygade äfven drottningen derom, och med en känsla af djup förtrytelse sjönk hon mållös tillbaka i soffan.

— Låtom oss nu gå, uppmanade Ehrenpreutz sin systerson, under det att han tog honom under armen; här hafva vi ingenting mera att göra.

De gingo.

Utkomna i de yttre rummen, befunno de sig snart ensamne.

— Här vill jag hvila ut ett ögonblick, sade Ehrenpreutz, jag är trött, jag är upprörd.

Äfven Creutz önskade det. Så förtörnad han äfven kände sig, tillfölje af anfallet emot Ehrenpreutz, var han dock icke heller nöjd med honom. Han hade behof af en och annan upplysning och brann af otålighet att erhålla den.

Ehrenpreutz sjönk ned i en kanapé.

— Förklara mig, morbror; var då Pukes far och Weste verkligen en och samma person?

— Ja.

— Och han uppoffrade sig för er?

— Ja.

— Och ni hatade honom?

— Den, man fruktar inom politikens verld, den hatar man.

— Men hvarför fruktade ni honom?

— Den, som har oss i sitt våld, den fruktar man.

— Men han var ju den ädlaste — den oegennyttigaste man?

— Tortyren upphäfver allt ädelmod.

— Men den upphäfde icke hans.

— Desto förfärligare var han blott. Jag måste qväfva lejonet med min vänskap. Ännu minnes jag dessa bleka drag, med muskler af jern; denna mäktiga och orubbliga vilja, öfver hvilken sjelfva tortyren icke egde något inflytande; och i hans våld var jag. Han älskade sin son ända till afgudadyrkan; han ansåg sitt namn såsom den enda heliga relik, han hade att lemna honom i arf. Men detta namn hotades ständigt af en möjlig upptäckt, och dermed äfven jag. Du skulle hafva känt denna kraftigt beslutsamma natur: man darrade i hans närvaro. Då han betraktade mig, var det, som om en bödel blickat genom min själ: blodet stannade i mina ådror: hjertat upphörde att klappa. Vid hans död hoppades jag att återfå mina papper; fåfängt, jag fann dem icke. Hvar funnos de? Man hade underrättat mig om Lars Larssons besök; jag sände ett ombud till honom; jag köpte hans papper ooh trodde mig hafva erhållit allt, hvad han innehade, icke förmodande att han bedragit mig och undansnillat de vigtigaste, oaktadt jag likväl just saknade dem. Min mörka framtidsfruktan qvalde mig fortfarande äfven med saknaden af dessa, för min frid vigtiga dokumenter. Hvar funnos dessa bref, genom hvilka jag hvarje ögonblick tänkte mig comprometterad. Instinctmessigt antog jag att de förr eller sednare skulle öfverlemnas åt sonen. Fadrens sista vilja kunde icke vara någon annan. Med fruktan och granskarns uppmärksamhet betraktade jag honom nu. I hans lika fasta orubblighet såg jag äfven hämnaren: hvad fadren dock alltid kunde hafva något interesse att döja, egde sonen ett motsatt, det att upptäcka. Det fanns blott en enda önskan inom mig, den att en graf måtte ligga emellan denna familj och mig. Vid hvarje närmande oss emellan, var det döden, som närmade sig. Sverige . . . vet du hvad Sverige liknar? Cæsars maka — Calpurnia — hade en gång en rysansvärd dröm. Jag har drömt den drömmen tu-

sende gånger. Hon tyckte sig se Cæsar förvandlad till en vattenkonst; men ur hundrade hål strömmade icke vatten — utan blod. Till en sådan vattenkonst har jag äfven drömt vårt fädernesland förvandladt; men dervid tillsporde mig alltid en stämma: välj, hvilketdera du vill, antingen att ditt eget eller dina fienders blod skall rinna. Och vet du väl hvilkens denna stämma tycktes mig vara?

— Nej, nej!

— Fordom var det fadrens, sedermera har det varit sonens.

— Men hvad ämnar ni nu göra? Dessa papper...

— Måste jag hafva tillbaka. Jag vet nu, hvarest de finnas.

— Men på hvad sätt?

De hade hunnit hit, då tvänne händer sagta lade sig på deras axlar, en på Ehrenpreutz's, en på Creutz'z.

— Viljen j hafva hämnd? tillsporde dem en qvinlig röst.

Med upprepade ekon ljöd frågan inom dem; de svarade icke... utan betraktade gestalten framför sig.

Hennes ansigte var blekt, som ett liks, infattadt i en ram af korpsvarta lockar.

— Viljen j hämnas? upprepade hon.

— Ja, ljöd det från bägge på en gång, ja!

— På drottningen?

— Ja.

— På Puke?

— Ja.

— På Wrangel?

— Ja.

— På Schecta?

— Ja.

— På Lars Larsson?

— Ja.

— På Silfverhjelm?

— Ja.
— På Forbus?
— Ja.
— J skolen få det.
Åter skred hon långsamt bort ifrån dem. De hade igenkänt henne — det var Amanda.

SJUNDE KAPITLET.

Landtmarskalks-valet.

Geijer yttrar:

"Hufvudtanken uti regeringsformen af 1719 och 1720 — *en konung bunden af rådets pluralitet — rådet beroende af ständerna* — gaf Sverige på samma gång en *ny konungamakt*, *nytt råd* och *nya*, nemligen regerande, *ständer*. Hvar och en ser att de *många* — Grekernes uttryck på demokratien — föreställde den tyngdpunkt, mot hvilken makten i denna sammansättning skulle sjunka. Dit sjönk den äfven småningom, splittrande sig i fallet; ty denna tidsålders demokrati är mest en *adelig*, som slutligen med en begynnande *borgerlig* kommer i strid. Till och med under 1723 års riksdag smickrade sig ännu den nya konungamakten med att kunna utvidga de gränsor, med hvilka den blifvit omskrifven: 1738 störtades fullkomligt rådets hopp, att bilda en jemförelsevis oberoende ställning. Derefter vidtager den öppna partistyrelsen, *hattarnas*, till 1765; *mössornas*, till 1772, under vexlande inflytelser med och mot, af hvilka konungamakten sig begagnar."

Rikets ständer regerade; men ständerna regerades af aristokratien, som leddes af landtmarskalken — ergo, landtmarskalken regerade. Under det ständerna voro tillsammans, iklädde detta embete sin man den hög-

sta makten — inflytandets makt — inom landet. Landtmarskalks-stafven var icke mindre än en ur konungamaktens händer af aristokratien vriden konunga-spira. Under frihetstiden utgjorde, vid öppnandet af ett riksmöte, denna makt det Erisäpple, hvaromkring partierna först störtade tillhopa.

Det parti, som gick segrande ur denna första strid, innehade positionen i alla de följande.

Vi hafva sett att grefvarne Fredrik Axel v. Fersen och Erik Brahe uppträdde såsom kandidater vid riksmötet 1755. Om äfven den förre var en talangfullare, i de politiska förvecklingarna mera invigd och beslutsammare karakter, rivaliserade de likväl med hvarandra med lika mycken stolthet och herrskningslystnad. Hvar och en af dem förstod den afgörande stundens vigt och utgångens behållning: å båda sidor hade man äfven uppbjudit alla krafter, för att samla anhängare omkring sina fanor.

Dagen för valet af landtmarskalk var inne.

På platsen utanför riddarhuset — riddarhustorget — samlade sig skaror af nyfikne.

Vid denna tid såg riddarhustorget annorlunda ut än nu. Platsen var betydligt mindre. En stor del deraf upptogs af ett plank, som omgaf riddarhusets yttre förgård *). Snedt emot ingången till denna förgård låg "Gyllene hoppet", en ryktbar källare, hvars dörrar stodo öppna för alla, som ville taga sig en styrkedryck innan de kastade sig in i den politiska striden midt emot.

Folkmassorna ökades allt mera och mera, än bildande sig i grupper, än upplösande sig åt höger och venster, än trängande sig fram emot vakten vid plan-

---

*) Detta plank borttogs först 1765, hvarigenom torget utvidgades till sin närvarande storlek. Gustaf Wasas ärestod uppsattes den 13 December 1773.

kets ingång, eller dragande sig tillbaka för någon af rikets högsta myndigheter, som nu anlände med all den prakt, som tillhörde denna tid.

Till riddarhuset, denna det svenska ridderskapets sköldborg, drogs allas uppmärksamhet; det var också de stora interessenas och de politiska passionernas gemensamma tummelplats.

Uppför dubbeltrapporna i den praktfulla vestibulen böljade strömmen i tvänne grenar tills den åter svallade tillhopa i den stora salen, der ödets nornor skulle bestämma öfver den närmaste framtiden.

Salen var redan rikt besatt. Ståndet hade talrikt infunnit sig. Under frihetstiden uteblef ej gerna någon ätteman, och uteblef han — fylldes platsen af en fullmäktig.

Svensken är en son af den natur, som fostrar honom; hans temperament vexlar lika snabbt och hastigt, som temperaturen af de olika årstiderna. Det ena ögonblicket kall, som vintern, brinner han den andra med sommarens hetsiga värme. I våra fjäll rufvar en storm, i våra skogar en björn; och väck icke, säger ett gammalt svenskt ordspråk, björn, som sofver.

Historien, hvari nationens inre lif framför allt utpreglar sig, återgifver äfven dragen af samma skaplynne: samma motsatser och öfvergångar, samma momentala slöseri med krafter, samma berserka-lynne. Det lugn, som svensken stundom eger, är endast den hvilande stormens: tillfällig brist på orsak att vara en storm. Stora strider, vapenbrak och passioner hafva härjat för mycket i våra häfder, att de någonsin skola dö bort i våra hjertan. Man talar om Corsikanarens blodshämnd; men man kan äfven tala om våra förfäders: sjelfhämnden låg på botten af asaläran, och dess blodiga vålnad fann ännu månget offer under medeltiden. Mycket har sedan dess förändrat sig: stormen piskar ut seglen; men i trasorna tjuter den än.

En af våra konungar har sagt, "att det svenska folkets lynne är fullt af helsigheter:" sådan är ock den svenska nordens karakter; men hvilka helsigheter, som än sammanlänkat nationens öden och händelser, uppenbarar sig alltjemt i dem en mäktig kärlek till friheten, oftast såsom storm, någon gång såsom suck, sällan — utom den till himmelens och jordens herrskare — såsom bön, aldrig såsom slafvisk qvidan.

De stora politiska passionerna hafva likväl våldsammast rasat inom vårt första stånd. Detta stånd har, såsom nationel institution, gått fram midt emellan konungamakten och folket under en fortsatt strid för sitt bestånd: endast periodiskt besegrande den ena eller andra, men derför också ständigt rustad till ny strid. Dess underbara sammansättning, som i århundraden omfattat den största makt och rikedom, jembredt med den fullkomligaste vanmakt och fattigdom, har oupphörligt underhållit elementer, som å ena sidan hafva allt att förlora, och å den andra allt att vinna. Ståndets politiska roll, sjelf söndersliten af bristande inre öfverensstämmelse, har derföre, i likhet med den polska adelns, saknat den trygghet, som i eljest fredliga tider skänker lugnets orubbliga styrka, utan i stället, vid det minsta påtryck utifrån, hemfallit under passionens hänförelser.

Sådant var riddarhuset i fordna dagar, sådant är det ännu i dag.

Vill man studera det svenska folkets lynne, der stora begär herrska på en grundval af små medel, ega vi i riddarhuset en stor tafla deraf, sluten inom en bestämd ram.

Nästan på en gång inträdde grefvarne Brahe och Fersen.

Från alla de rörliga grupperna, som bildat sig, dels i fönsternischerna, dels mellan bänkraderna eller längs väggarne och gångarne, ljöd ett doft sorl af

bifall dem till mötes. Det var någonting oändligt mäktigt och högtidligt deri: de kunde säga sig inträda i ett åskmoln, som dånade omkring dem.

De intogo sina platser: händelsen hade placerat dem midt emot hvarandra.

Ehuru en stor del af de motsatta partierna spridde sig om hvarandra; slöt sig icke dessmindre den större delen tätt omkring sina koryféer.

På ömse sidor hade man de föregående dagarna sökt att beräkna sin styrka, oeh ehuru resultatet var svårt att bestämma, tyckte man sig väga någorlunda lika och jemnstarka emot hvarandra.

Brahe jublade i sin själ deröfver. Väl hade han icke betviflat sitt inflytande inom adeln, men han hade likväl icke förut uppträdt på arenan, rivaliserande om den förnämsta platsen, och den tanken gladde honom, att första ridderliga lansstöt, han gaf, skulle kasta ett helt motparti ur sadeln.

Fersens utseende var deremot mörkt och hotande. Hvarje hans tanke var, under då varande förhållanden, en häfstång för en lysande aristokratisk framtid. Den aflägsnaste föreställning att undanträngas af någon annan förolämpade hans stolta sjelftillit.

Under det Wrangel underhöll ett samtal med Brahe, såg man Pechlin närma sig till Fersen.

— Om få timmar, hoppas jag, yttrade Wrangel till Brahe, att segren skall vara vår.

Brahe nickade ett förtroendefullt bifall till hans ord.

— Herr grefve, tilltalade Pechlin deremot Fersen; hoppas ni eller fruktar ni?

— Om jag äfven icke hoppas, fruktar jag dock ingenting.

— Jag har, fortfor Pechlin, utan att fästa sig vid det stolta svaret, med den största noggrannhet beräknat chanserna.

— Och till hvad resultat, baron, har ni kommit?

— Att huset är deladt midt i tu, och att vårt hopp hvilar endast på . . .

— Endast på?

— Den aflagda voterings-sedeln.

Pechlins förmodan var ett hårdt piller, men sådana brukade han gifva, om äfven någon gång insvepta i oblat.

Fersens panna rynkades. Han hade icke ett ord att besvara en anmärkning med, hvars rigtighet han sjelf befarade.

— Men äfven detta hopp, herr grefve, tillade Pechlin, kan gå förloradt.

Med en stolt och frågande blick vände Fersen sig emot Pechlin, utan att likväl yttra någonting.

— Saken är tydlig, fortfor Pechlin, om vi antaga att blott en enda af ert parti i denna stund utträder ur ert led.

— Det gör ingen, nej, det kan ingen göra.

— Hvarför icke, herr grefve? Om jag förmodade att ni skulle med misshag betrakta till exempel mig . . .

Pechlin och Fersen kände hvarandra.

— Hvarför skulle jag icke då, fullföljde han meningen, undandraga er mitt bistånd och lemna er åt . . .

— Hvaråt, baron?

— Ert öde, grefve.

— Hvad är det ni säger? Men ni skämtar . . . skulle jag betrakta er med misshag . . . .

— Den ryktbara kolossen vid Rohdos stod bi, återtog Pechlin, så länge den förmådde sammanhålla i sig hvarje minsta del, men så snart en del bortföll, föllo de öfriga snart efter — och hela kolossen störtade in. Ingen statsman bör glömma bort den der kolossens öde. Min afsigt är likväl icke att härmed vilja gifva herr grefven en undervisning, utan blott att säga er en sanning. Spelet nu gäller mycket . . .

Redan vid denna tid stod Pechlins omdöme högt i

ropet, och hans inflytande var ganska betydligt, oaktadt det ännu var alltjemt i stigande. Och ehuru Fersen enskildt gerna velat undandraga sig honom, vågade han det icke, allrahelst då han närmade sig i ett sådant ögonblick, som det förhandvarande. För öfrigt kände Fersen nu — i afgörandets stund — behofvet af ett godt råd.

— Och sättet, baron, upptog han derföre Pechlins sista uttryck, att vinna spelet.

— Är att spela väl.

— Nå-ja . . .

Pechlin svarade härpå endast med en axelryckning och aflägsnade sig, föregifvande ett vigtigt samtal med en annan person. Det låg måhända i Pechlins plan, att låta Fersen först se möjligheten af ett nederlag, för att derigenom söka draga till det hitintills lösa bandet emellan honom och sig.

Fersen sjönk också tillbaka på sin plats, mediterande öfver Pechlins sista yttrande.

I samma stund voteringen började, gick en häftig rörelse genom den talrika val-korporationen.

De olika bänk-afdelningarne, hitintills blandade om hvarandra, intogo sina platser; och allt efter som de uppropades, för att aflemna valsedlarne, tycktes det nästan som om en intrasslad härfva redde sig och nystades upp i en enkel tråd.

Under det man efter man sålunda difilerade förbi de uppmärksamma particheferne, fingo desse ett klarare begrepp om sin ställning.

Personer, som man hitintills knappast känt, visade sig, och man öfvertygades allt mera och mera om omöjligheten att i förväg med säkerhet kalkylera en politisk situation, sådan som denna.

Men hvarje partiman är äfven en spåman; han spår om sitt öde, icke i kaffe eller kort, men i de personers uttryck, blickar, gester, som han ser framför sig, och af situationens beskaffenhet.

En statsman utan snabb och skarpsinnig uppfattning saknar statskonstens pålitligaste och bästa synrör. Fersen saknade icke denna clairvoyance; Brahe snarare.

Utan att ännu hafva sig bekant val-urnans hemlighet, växte emellertid oupphörligt Fersens fruktan: hvad han tyckte sig se bekräftade åtminstone fullständigt Pechlins nyss förut uttalade mening.

I politiken står, ej mindre än i kriget, vår ära och våra högsta interessen på spel. Men politiken saknar en resurs, som kriget eger: i det sednare kan man kasta sig in bland sina fiender och dö en hjeltes död, i det förra deremot öfverlemnar nederlaget oss åt vår egen lidelses långsamma sotdöd.

Redan anade Fersen att hans hopp om framgång endast berodde af den aflagda sedeln: men hvilket osäkert, hvilket tvifvelaktigt hopp!

Hans hjerta pressades tillhopa, hans pulsar klappade med häftighet. De politiska lidelserna — den svikna äregirigheten, den bedragna fåfängan, de förmörkade framtidsutsigterna pressade honom mellan sina sköldar.

— Spelet beror derpå, mumlade han för sig sjelf, att man spelar väl.

Han erinrade sig ovilkorligen Pechlins yttrande.

— Nå-ä, herr grefve, tilltalade honom i detsamma äfven Pechlin, liksom hade han kunnat läsa i hans själ, huru går spelet?

— Baron Pechlin, svarade Fersen, och såg upp; vill ni taga mina kort?

De hade förstått hvarandra.

— Hvarför icke; men låtom oss först kasta en blick öfver dem. Tror grefven att . . .

— Att utgången beror på en slump, på den aflagda voteringslappen; ja, jag tror det.

— Det är äfven min öfvertygelse. Saken är således att förpassa härifrån några af Brahes voteringsmachiner.

— Lättare sagdt, baron, än gjordt. De brinna af interesse för Brahes framgång.

Men Pechlin tycktes icke höra på denna erinran.

— Herr grefve, anmärkte han i stället; kan jag räkna på ett enskildt samtal med er. Det blir min sak att ni fäster tillräcklig uppmärksamhet vid hvad jag har att säga.

— Ett samtal? Gerna, baron, ja, ja! När ni vill, i afton.

— Sagdt då, jag mottager edra kort.

Pechlin upptog nu en plånbok ur sin ficka samt skref några rader på ett papper deri.

— Hvad gör ni? frågade Fersen.

— Jag utfärdar en ordres, genmälde Pechlin småskrattande, för att aflägsna några af edra motståndare.

Pechlin yttrade sig med en säkerhet, som äfven framkallade ett smålöje i Fersens ansigte.

— Är saken så lätt uppgjord? Hvilka ämnar ni sända härifrån? Får man veta det?

— Några af lifdrabanterne: Wallenstjerna, Silfverhjelm, Hermelin o. s. v.

— Omöjligt! De äro drottningen med lif och själ tillgifna.

— Vi få se.

— Ämnar ni köpa dem?

— De äro icke till salu. Vill ni läsa denna lapp, herr grefve?

Fersen läste:

"Herr löjtnant Wallenstjerna! Ni lyder mig, har ni

sagt; jag tror det. Nåväl, jag befaller! Tag så många vänner, som möjligt, framför allt Silfverhjelm och Hermelin — föröfrigt hela lifdrabant-corpsen, om ni kan — och hasta, skynda, flyg till Liljeholmen, men dröj icke ett ögonblick: stora ting hafva händt, hvarur endast ert mod kan rädda oss. Jag befaller i drottningens namn. Vid Liljeholmen skall ni finna
er kända okända från Logården."

Fersen betraktade Pechlin med ett uttryck, hvari öfverraskning och tvifvel lekte.

— Hvem är denna "kända okända från Logården"?

— Vid himmelen, grefve, jag vet det icke; jag stöder min befallning endast på en liten hofintrig, som jag händelsevis fått nys om.

— Och ni tror att Wallenstjerna . . .

— Genast lyder. Jag tror det. Vi skola snart erfara det.

Pechlin, som icke glömde sitt oförmodade möte med Forbus och Lars Larsson i Logården, utan genast anade att desse haft en hemlig audiens hos drottningen, töfvade icke med att utforska, huru det förhöll sig dermed. Genom många hvarandra korsande småkanaler, som han, bättre än någon annan, visste att begagna, fick han äfven snart veta mera än han hade väntat. Bland annat kunde icke den öppenhjertige och pratsamme Wallenstjerna länge förtiga sitt besynnerliga sammanträffande med ett obekant, beslöjadt fruntimmer i Logården. Han tänkte och talade om ingenting annat än detta äfventyr, och genom vänners vänner nådde underrättelsen derom fram till Pechlin.

Pechlin begaf sig också med sin breflapp genast ut ur salen. När han en stund sednare återkom, såg man en af riddarhusets vaktbetjening närma sig löjtnant Wallenstjerna.

Fersen följde med ett visst nyfiket interesse denna

lilla episod, visserligen icke med mycket förtroende till experimentets framgång; men såsom en kuriositet, hvars effekt man vill se.

Wallenstjerna bröt brefvet; han läste det en . . . två . . . tre gånger: första gången blef han allvarsam, andra gången lifvades han af synbar hänförelse, tredje gången grep han efter sin hatt.

— Nå, herr grefve? anmärkte Pechlin.

Grefve Fersen svarade icke: han följde hvarje Wallenstjernas minsta rörelse med liflig uppmärksamhet.

Wallenstjerna begaf sig nu till Silfverhjelm och Hermelin, hvilka, jemte några andra lifdrabanter, befunno sig ett stycke derifrån; han tilltalade dem . . . ett kort samtal uppstod . . . derefter yttrade Wallenstjerna några ord med en bestämd, nästan befallande geste, hvarefter allesammans, fem à sex stycken, skyndade ifrån sina platser och ut.

Fersen förmådde icke undertrycka sin öfverraskning: han tryckte Pechlins hand.

— I afton, sade han.

— Ni tror således nu, herr grefve, att ni har trumfen på er hand,

— Jag tror att ni är en farlig man, baron, svarade Fersen, ni tager menniskornas svaga sidor till stödjepunkt åt edra politiska häfstänger. Välkommen i afton. Jag skall vara på min vakt vid vårt blifvande samtal.

Voterings-sedlarne voro aflemnade. Man började att bryta och uppräkna dem. Afgörandets ögonblick nalkades. Men om äfven Wallenstjernas och hans vänners aflägsnande var en stor fördel — när frågan nemligen blott gällde en knapp majoritet — innebar naturligtvis det ingen verklig säker garanti att partiet

var vunnet. Ovissheten fortfor således, intill dess valet var fullkomligt afslutadt. Man säger att qvinnan har kapriser; men hvem kan ega det mera än en val-urna? Det visade sig äfven här. Ibland smickrade den endast Fersen och tycktes vilja egna honom sin uteslutande hyllning; och Fersens hjerta klappade ett slag för hvarje gång den återgaf hans namn. Men nästa ögonblick vände sig åter turen: då smekte den Brahes öra med välljudet af nya förhoppningar. Val-urnans gunst är opålitlig: den tyckes bero af en nyck, och likväl bär den oafvisligt ditt gifna öde i sin barm, men förutsäg det, om du förmår.

Alla dessa passioner — häftiga och våldsamma — som rasa vid ett Pharao-bord, der insatsen gäller hela banken, rasade äfven inom de båda partiernas motståndare. Än vågade de knappast andas, än blickade de förvirrade på hvarandra: de spelade icke om mitt och ditt, de spelade om ära och framtid, än mera, det var i sjelfva verket ett spel om fäderneslandet.

Mera än en gång kände sig Fersen djupt uppskakad: val-urnan öfvertygade honom nu att hofvet lyckats att, långt fullständigare än han förmodat det, underminera hans inflytande.

Uppräkningen var slutad, summeringen började.

Ögonblicket var inne.

Den talrika val-korporationen bemäktigades härvid af en så djup tystnad, som hade man befunnit sig i ett grafchor.

Fersen andades icke.

Summeringen var snart slutad. Fersen hade blifvit vald med sex rösters pluralitet *). Det var en knapp seger — men dock en seger. Han andades åter.

---

*) Efter alla uppgifter, som vi sett från denna tid, valdes Fersen endast med "*några*" rösters pluralitet. Ett gammalt ordspråk säger: att *några* är *sex*.

Liksom ledde af en oemotståndlig ingifvelse, möttes Pechlins och Fersens ögon. Det var klart, han hade att tacka Pechlins infall . . . de sex vännernas aflägsnande . . . för sin framgång.

Brahe förmådde knappast med bibehållet lugn bära sitt nederlag. Omgifven af vänner, lemnade han rummet, för att meddela den kungliga familjen det hårda slaget.

Det var redan sent på aftonen. Gatorna voro insvepta i mörker. Här och der brann en ensam lykta, svagt upplysande fotgångarnes steg.

I Fersiska palatset var det tyst och stilla: stilla, som det brukar vara äfven i segrarens tält efter en batalj, vunnen med ringa eller ingen ära.

Den blixt, som hade krossat Brahes förhoppningar, hade på endast sex liniers afstånd äfven flugit förbi Fersens.

Industrien hade ännu vid denna tid icke hunnit att utveckla hela sin luxuösa uppfinningsförmåga, denna granna och praktfulla påfågels-stjert, som med sitt strålande hundratal af Argus-ögon söker afleda uppmärksamheten från våra dagars verkliga armod.

Rikedomen var dock då sann; den skämdes åtminstone icke för att åt tarfligheten inrymma en plats vid sin sida.

När vi nu inträda i Fersens palats, märka vi äfven detta genast.

Klockan är redan öfver sex.

Hvarje dag klockan sex öppnades palatsets portar till mottagning.

Men Fersen hade lofvat Pechlin ett enskildt samtal, och portarna voro i afton stängda för hvar och en annan.

Denna omständighet rubbade dock ingenting inomhus.

Vi inträda.

Vid dörren emottagas vi af sex betjenter, klädda i stort livré, hvita frackar, med blåhvita snören, samt silkesstrumpor och skor.

Under det kammartjenaren anmäler oss, kasta vi en blick omkring rummet.

Salen är boisserad i gult med ornamenter i blått och hvitt. Ameublemanget är deremot tarfligt, men ändamålsenligt. Vid pelarne emellan fönstren finna vi tvänne gula matbord, och omkring väggarne stolar, äfvenledes gulmålade och med öfverdrag af gult läder, samt försedde med höga ryggkarmar. I taket hänger en simpel bågkrona med ljus; men de äro icke tända, det stora rummet upplyses af — ett enda talgljus, stående i en simpel bläckstake.

I denna stil ordnade en svensk magnat, jemt för ett århundrade sedan, sitt enskilda hem.

Men kammartjenaren har redan anmält oss och vi befinna oss i salongen.

Från salongen leder en balkong ut till en terrass, der i aftonens nattdunkel träden höja sig såsom svarta skuggor.

Men Fersen hade ej hört, då vi anmäldes; och vi finna honom, med armarna i kors öfver bröstet, tankfullt blicka ut genom balkongfönstren och försjunken i åskådande af de för vinden rörliga skuggorna utanföre. Der han står liknar han sjelf en mörk, ehuru orörlig skugga.

Men i detta ögonblick anlände Pechlin, och fastän Fersen icke ens lånade den minsta uppmärksamhet åt vårt inträde — onekligen en oartighet emot läsaren och författaren — spratt han likväl till, liksom stungen af en orm, vid ljudet af Pechlins namn, dervid han hastigt vände sig emot honom.

Hvilket utseende!

De lidelser, han erfor under val-akten på riddarhuset, hafva synbarligen efterlemnat intrycket af en förfärlig tanke.

Mot den mörka fönsterbakgrunden och endast belyst af vaxljusen på salongsbordet, syntes hans anletsdrag pergamentsbleka. Orörlig och kall stod han der, nästan såsom en bild på en tafla, tecknad och målad i den byzantinska skolans magra manér.

Pechlin kastade en hastig blick på honom och kände sig nöjd med hvad han såg.

Han såg nemligen eller trodde sig åtminstone se, att det nederlag, hvarmed valet hotat honom, icke blott rubbat förtroendet till hans personliga inflytande, utan att han derjemte nu tänkte sig om efter medel — icke egentligen att hämnas — men att för framtiden säkrare befästa sin makt.

— En knapp seger, yttrade han.

En ryckning i Fersens ansigte visade att Pechlin träffat det ämne, som mest sysselsatte Fersen.

— Ingen seger, svarade honom denne; vi behöllo blott platsen.

Fersen syntes icke utan svårighet beherrska sig. Det var något återhållande och doft i hans röst. Månne han icke skulle hafva varit helt annorlunda, hade han icke sett framför sig en man, på hvars skarpsinnighet och fina menniskokännedom han några timmar förut haft så öfvertygande bevis.

— Låt oss sitta ned, afbröt också Fersen nu sina egna tankar . . . vi tala bättre sittande.

Han tycktes vilja komma ifrån det ämne, som så uteslutande upptog honom — ett ämne, för hvilket han likväl var öfvertygad att Pechlin ändå alltid kommit dit. Hans politiska belägenhet grämde honom. Hans stolthet var djupt sårad, och ehuru han visste att han skulle blifvit det ännu mera utan Pechlin, förtröt det honom

likväl äfven att känna sig stå i förbindelse hos denne. Statsmannen har gemenligen en falsk point d'honneur: han vill sällan erkänna att han har någon annan än sig sjelf att tacka för sina framgångar. Hvarje nederlag deremot — tillskrifver han andra.

— Ni kan hafva rätt, grefve, återtog emellertid Pechlin; det var onekligen en knapp seger.

Han betraktade derunder Fersen, som fästade en stirrande blick på ett af ljusen. Fast besluten att taga reda på hans innersta tankar, var det honom nödvändigt att äfven kunna beräkna hans känslor, och liksom använda dem i sina forskningslystna interessens sold.

— Denna knappa seger, fortfor äfven Pechlin, har djupt förkrossat mig. Jag nekar icke att jag finner mig bedragen i alla mina förhoppningar. Hvem hade kunnat vänta något sådant?

Fersen hade icke föreställt sig att Pechlin skulle erkänna ställningens svaghet; tvärtom hade han tänkt sig att Pechlin i stället skulle framhålla den såsom varande, om icke egentligen stark, dock betryggande, allrahelst som den ändå alltid — sådan som den var — var en följd af Pechlins fyndighet.

— Tillhörande samma parti, som grefven, fortsatte Pechlin, lifligt interesserad för systemets bestånd, måste jag rent ut säga: en sådan seger till — och vi äro förlorade.

Fersen såg blott på honom.

— Min afsigt är också, herr grefve, talade Pechlin utan något uppehåll, att hemställa, huruvida icke skäl är för handen att vidtaga en stor front-förändring? Under de sednare två à tre decennierne hafva vi i allmänhet gjort front emot konungadömet, men konungadömet synes åter vinna allt mera och mera insteg och — understödt af mösspartiet — står det re-

dan i jemvigt med oss och skall säkerligen innan kort vara vår öfverman.

Majestätet på Fersens panna återkom härunder.

— Hvad menar ni med det der, baron? anmärkte han. Hvarthän vill ni? Skola vi icke blott känna slaget, utan äfven erkänna det?

Hade Fersen noga betraktat Pechlin, skulle han lätt hafva observerat den hemliga glädje, som hans häftiga fråga ingaf denne.

— Ni inser, hr grefve, fortfor emellertid Pechlin med allt det yttre lugn, hvaraf han var mäktigare än någon annan, att, då jag säger konungadömet understödt af mösspartiet, så vill det egentligen säga mösspartiet understödt af konungadömet: ty det faller alldeles af sig sjelft, att, ehuru mösspartiet nu skjuter konungadömet framför sig, det dock icke ett enda ögonblick skall hafva befunnit sig vid målet, förrän det kastar af sig masken och griper efter regerings-rodret helt och hållet för egen räkning.

— Derom är jag öfvertygad; men jag inser ändock icke er mening.

— För att rädda vårt partis system, dess principer, dess inflytande, vet jag icke mera än ett medel.

— Låt höra, låt höra.

Ju längre Pechlin kom i ämnet, desto mera missbelåten med honom kände sig Fersen. Han hade väntat att i honom finna en sporre till beslutsammare handlingssätt och nya politiska strider, och hade äfven i detta fall beredt sig att tygla till och med sin egen ovilja, för att liksom afskudda sig allt vidare beroende af Pechlin; men till hans förvåning upptäckte han, att Pechlin tycktes hysa alldeles motsatta åsigter, åsigter fulla af eftergifvenhet och foglighet.

— Medgif, herr grefve, anmärkte Pechlin, att konungamakten egentligen är en blott skyldt.

— Nå-ja.

— Medgif att det är en stor docka, som vårt styrelsesätt skapat sig, för att dels framhålla inför utlandet och för massan af folket, hvilka tycka om sådana der dockor.

— Men ni sade, baron, att ni blott visste ett enda medel . . .

— Ganska sannt, grefve; såsom förutseende och kloka statsmän, tror jag att det vore skäl . . . Pechlin lät ingen enda rörelse i Fersens ansigte undgå sin uppmärksamhet.

— Att det vore skäl? upprepade Fersen.

— Visserligen, grefve, att det vore skäl, att på en gång genom en lika oförmodad, som hastig politisk frontförändring kasta mösspartiet hals öfver hufvud utur sin närvarande ställning.

— Men på hvad sätt, baron? Ni framkommer med en sats, jemt upp den vigtigaste af alla, men på ett sätt, liksom den vore verkställd med samma lätthet, som man vänder om handen.

— Må vara, grefve; men här är ju äfven blott fråga om att vända om handen. Jag sade nyss att vi under loppet af trenne decennier gjort front emot hofvet.

— Ja . . . ja . . .

— Hvad mera då, än att kasta om denna politik — ett, tu, tre ansluta oss till hofvet — gifva efter för en och annan af dess fordringar — böja oss under vissa konunga-familjens svagheter, efterskänka en och annan punkt i grundlagen.

Pechlins ansigtsspel eldades på ett underbart sätt. För hvarje nytt förslag af eftergifter uppbar Fersen allt högre och högre sitt hufvud. Ansigtet återfick sin pergamentsfärg, ögonen sin kalla strålande glans. Hans själs stolta bilderspråk uttryckte redan i förväg hvad han tänkte.

Men när Pechlin icke slutade, utan fortfor med att föreslå, att man till fördel för hofvet borde upp-

gifva den ena fördelen efter den andra, reste sig Fersen otåligt upp.

— Utan frihet gifves intet folk, afbröt honom Fersen. Med mitt lif och med mitt blod skall jag försvara friheten. Ni talar om konungadömet. Men konungadömet är endast ett allt åt sig dragande frö för den personliga makten. Vår både inre och yttre historia gifver derom allt för öfvertygande bevis. Hvilka förfärliga inre strider söndersleto ej landet under de trenne, mot hvarandra kämpande brödra-banéren, Gustaf I:s söner? Huru bortslösade ej drottning Christina i utsväfvande och däraktiga fantasier, icke allenast hvad Sverige under ärofulla strider förvärfvat med sitt blod, utan äfven statens egen must och merg? Hade drottning Christina ej funnits, skulle det af Axel Oxenstjerna till kraftig enhet ordnade stats-systemet icke sprungit sönder i mer eller mindre absolutistiska ensidigheter hos hennes efterföljare och i demokratiskt pock från den ofrälse sidan, hvilket allt Carl XI sedan visste att så klokt göra sig till godo? Huru löste sig icke han från all lag, all ed, all försäkran, från hvarje löfte och förskrifning, för att derigenom beröfva ständerna lag, privilegier och rättigheter? Huru underlade han icke thronen allt rådets inflytande: förvandlade det till prydliga mannequiner, som mekaniskt lydde tråden i hans hand? Huru undergräfde han icke aristokratien, ej mindre genom reduktionen af dess materiella tillvaro, än då han genom indelningsverket sönderbröt det vapen, som denna aristokrati med så mycken ära fört, och utkastade dess bitar, att fångas upp af hvilken lycksökare, som helst? Och Carl XII, denne nordens Don Quixotte, till hvars Sancho Pancha landet gjorde sig, förde han oss icke till randen af förderfvet? Men hvarthän skulle det väl gå, sedan rikets ständer bortskänkt så väl sin egen, som rådets öppna talan, fria rösträtt, och i och med detsamma hela ri-

kets? Till hvilket öfvermått har icke konungadömet hängifvit sig åt en för vårt lands väl främmande eröfringslystnad? Från 1630 och till 1720 — nittio långa år — utkämpade vi nära nog oupphörligt ett fortsatt, långvarigt fälttåg emot det öfriga Europa. Med våra vapen genomströfvade vi Danmark, Polen, Tyskland och Ryssland. Drömde icke Gustaf Adolf om att blifva romersk kejsare, Carl X att underlägga sig Danmark och Norrige, och hoppades icke Carl XII i sin krigslystna anfäktelse att få se ej mindre Ryssland än Norrige, till och med England, blödande knäböja inför spetsen af sitt svärd, tills — med hans död — det vredgade och förtörnade Europa återtog mera än ett sekels behållning? Bevare mig Gud, baron, att gifva efter inför konungamakten! Aldrig, aldrig! Rikets representanter äro rikets sannskyldige regenter. Att erkänna en utsträckt konungamakt är att erkänna behofvet af en förmyndare. Men svenske män kunna sjelfve bäst vårda sitt. Lagen och rådets ansvar skydda friheten. Nej, baron, nej! Förr må jag sänka detta hufvud under bilan, än jag gifver efter en tum af den makt, som nationen, efter århundradens uppoffringar och elände, lyckats att förvärfva sig.

Pechlin sökte icke afbryta Fersen. Något nedhukad med sitt hufvud, lyssnade han med den spändaste uppmärksamhet till hvarje hans ord. Hvad han tänkte och kände var icke möjligt, att, i den ställning han antog, kunna sluta sig till ens af den minsta rörelse i hans ansigte. Men man såg huru han knäppte tillsammans sina fingrar, huru tummarne allt hastigare och hastigare började cirkla omkring hvarandra, och huru det tycktes blifva honom allt svårare och svårare att lugnt bibehålla sin plats.

När Fersen slutade, höjde han hufvudet rätt upp och betraktade honom, utan den minsta förändring i anletsdragen.

— Erkänn likväl, herr grefve, anmärkte han slutligen, att aristokratiens välde, sådant som det nu är, är ett nytt välde.

— Låt så vara, men detta nya välde är nationens.

— Visserligen, så till vida som aristokratien förmår eller förstår att representera nationen; men om denna tanke äfven utgör författningens abstrakta mening, fordrar likväl den konkreta verkligheten några bestämdt gifna maktegande.

— Desse utgöras icke af personer, utan af embeten.

— Men allt sedan 1720 hafva dessa embeten endast utgjort fotspåren af en ständig cirkelgång inom adeln. Utom adeln kunna dessa embeten icke en gång besättas.

— Det kunna de icke; jag medgifver det.

— Makten är alltså adelns, och denna makt är i alla händelser för densamma ny.

— Hvad vill ni då säga dermed, baron?

— Att hvarje ny makt är svår, om icke omöjlig, att på längden bibehålla, så vida man förblifver stillastående på samma plats. Folket väntar alltid för mycket af hvarje ny styrelse, hvadan det snart finner sig bedraget och suckar åter efter det gamla. Ludvig XII eröfrade hastigt Milano, men förlorade det äfven lika hastigt.

— I alla händelser dock, baron, skall ingen beröfva oss vår makt, utan en revolution. Men ett land, säger Machiavel, förloras icke lätt, så vidt man ej tvekar att sätta sig i säkerhet genom en allvarsam uppsigt på de misstänkte, och icke drager i betänkande de verkligen brottsliges stränga bestraffning.

Pechlins bröst höjde sig. Ett uttryck af tillfredsställelse lifvade honom. Det syntes tydligt att Fersens ord instämde med hans tankar. Ett ögonblick tycktes han äfven vilja erkänna sig öfverbevisad; men han kastade ännu en hastig blick på Fersen, och, liksom

hade han funnit något skäl till tvifvelsmål, hukade han åter ned sitt hufvud.

— Machiavel, erinrade likväl Pechlin, säger rent ut, herr grefve, att en eröfrare. . . och i vår ställning till konungamakten kunna vi nästan betrakta oss såsom sådana . . . att en eröfrare bör utrota den furstesätt, som förut varit rådande. Före oss, tillade han efter en stunds tystnad, långsamt uttalande orden, rådde konungamakten. Men äro väl äfven vi beslutna, herr grefve, att utrota den?

Fersen svarade icke genast.

— Betraktar man ställningen inom vårt fädernesland ännu närmare, fortfor derföre också Pechlin, är det icke nog att man låtit den makt, nemligen konungamakten, som man beröfvat allt välde och derigenom gjort till vår naturliga fiende, qvarstå i midten af styrelsesättet — alltid ändå en slags idéel föreningspunkt för de missnöjde; men — ännu mera — sjelfva vårt motparti utgöres till största delen af våra anhöriga, slägtingar, barndomsvänner, ungdomsbekanta ; och vore det väl möjligt att tänka sig, det vi — vi, som äro så goda och kristligt sinnade menniskor — skulle kunna hafva hjerta att utrota dem? I den ställning de hafva till konungamakten och konungamakten till dem är nemligen det ena icke tänkbart utan det andra?

Fersens utseende blef mörkt och hotande. Man kunde tro att ett åskmoln uppsteg i hans själ.

— Ni har rätt, baron, sade han. I konungamakten inom oss hafva vi alltid revolutionen midt ibland oss.

Orden uttalades långsamt och tungt.

— Med slägtingar och vänner i motpartiets leder är faran ännu större.

Äfven efter dessa ord förblef Fersen tyst ett ögonblick.

— Men den högsta makten, anmärkte han derefter,

är rikets ständers, och såsom representant för nationen får man ej ega några anhöriga och vänner.

— Det är att märka, yttrar också Machiavel, tillade Pechlin, att man antingen bör behandla sina moståndare med eftergifvenhet och mildhet, eller också döda dem. Små oförrätter, tillägger han vidare, kunna hämnas; icke stora. Men ni känner hofvets ansträngningar och att vi derifrån hafva att vänta hvarjehanda försök att rycka inflytandet ifrån oss. Herr grefve, huru bör man således tillvägagå?

— Svara mig, baron, hurudan hade vår ställning kunnat blifva, derest vi i dag förlorat voteringen?

— Upplösning och undergång.

— Må det också få blifva mitt svar på er anmärkning. Upptäcka vi en verkligt allvarlig afsigt, vid Gud . . .

Fersen afbröt sig: hans blick flög, liksom med ett hastigt vingslag, omkring rummet: han tycktes på en gång uppmäta hela betydelsen och vidden af sitt ord.

— Jag vet ingen statskonst, inföll Pechlin, som jag ärar högre än romarnes. De läto icke sina fiender taga första steget: de togo det sjelfve. När de hotades af grekerne, anföllo de genast Philippus och Antiochus, för att befrias ifrån kriget inom sina egna gränsor. Att afvakta händelsernas egen gång, är att placera sig bakpå tidens hundsvott: man saknar ryggstöd i ett äldre och håller sig endast qvar på sin plats i tofsarne till ett nyare eller kommande. Ställningen är lika osäker, som svag. Ser ni, herr grefve, då jag tillstyrkte att ett tu tre kasta om och gifva efter för hofvets fordringar, betviflade jag visserligen icke hvarken att ni eller någon annan, tillhörande vårt parti, skulle med likgiltighet lägga armarna i kors, derest ett verkligen tilltänkt eller i verket satt attentat skulle upptäckas. Långt derifrån.

Pechlin hade — man kan ej längre förbise det —

steg för steg fört Fersen framåt i den rigtning han ville; och han trodde sig nu kunna uttaga det slutliga steget.

Han fortfor:

— Men i politiken, herr grefve, heter det, att vara förutseende, det vill säga, att krossa sin fiende innan han hinner att lyfta sin hand, för att krossa oss; att upplösa och afväpna hans leder, innan han hinner att organisera sig till en concentrerad makt. Valet i dag har förskaffat oss någon erfarenhet. Draga vi ej i tid förnuftiga slutsatser deraf och handla derefter, skall motpartiet innan kort hafva kringgått oss. Att afbida tiden, är att afbida sin undergång; att gå händelserna deremot i förväg, är icke blott att stadfästa sitt bestånd, utan äfven att i tid öfverraska motpartiet och sönderbryta dess kraft, medan den ännu blott är förhoppningar. I politiken är den defensiva ställningen alltid svag — till politikens väsende hör offensiven. Att således afvakta hofvet, låta det ordna sig, sjelft välja anfallets ögonblick, är icke väl betänkt. Det skall tillintetgöra oss. Flertalet af våra vänner skall anse vår passivitet såsom likgiltighet och gå öfver på den mera verksamma sidan. Häraf följer att vi, såvida vi vilja handla med förutseende klokhet, icke hafva mera än tvänne alternativer, antingen att sjelfve angripa — steg efter steg tvinga hofvet att utveckla sina afsigter — göra deras handlingar till slutföljder af våra — eller också att genom vissa eftergifter åt hofvet — försona oss med det — och derigenom göra oss till herrar öfver situationen.

Pechlin hade observerat att hvarje förslag till concession åt hofvet framförallt var att trycka på Fersens mest ömtåliga sida. Han återkom derföre till detta förslag, och använde det såsom en slags sonde, hvarmed han likväl icke blott kände sig före, utan äfven

ånyo uppref hans maktbegär, detta hans aristokratiska karakters alltid öppna sår.

— Aldrig, utropade Fersen, aldrig!

Men han fortsatte icke. Han var öfverens med sig sjelf, att icke gifva vika i striden med hofvet, icke derföre ännu med att angripa det.

— Vår ställning erindrar mig om Ludvig XII, fortfor Pechlin. Hvem var för en kort tid mera herre öfver Italien än han? Men huru förspillde han denna makt, om icke genom oklokhet och svaghet? Det bästa skyddet för beståndet af en makt är att tillintetgöra hvarje dess fiende. Ludvig förirrade sig i konsiderationernas politik, af all politik den sämsta. Så utdref han en konung ur Neapel, för att tillsätta en annan, hvilken slutligen utdref honom sjelf. Man bör icke frukta för striden, der sakens natur anbefaller den: ty man undviker den icke genom sin fruktan, man uppskjuter den endast till sitt eget förderf. Hvad Sverige beträffar, finnes äfven en annan omständighet af den största vigt. Hos oss ligger nemligen makten för tillfället icke i en endas hand, utan i ett stort partis; och hvem kan säga sig hafva det i sin hand? Ingen. Ett parti sammanhålles så länge, som framgångarne följa det; men låt det träffas af motgångar, och det skall upplösas såsom agnar för vinden, eller låt det endast få intaga en overksam och afbidande ställning och det skall dunsta bort som en dimma. För att upprätthålla ett parti, måste man tillvägagå på enahanda sätt, som när man vill upprätthålla en armé: man måste sysselsätta det, öppna tillfälle till strid och utsigter till seger: emedan bägge delarne friska upp äregirigheten, den bästa sporren jag vet, näst fåfängan, att förmå menniskor till att göra sin pligt. Nog af, herr grefve, vi hafva två vägar att gå — jag har sagt hvilka de äro — välj.

Under den sista delen af Pechlins yttrande hade Fersen vandrat fram och tillbaka i rummet, tills han

slutligen stannade framför terassfönstren, utanför hvilka trädens skuggor rörde sig för vinden.

Han stod tyst, med armarna i kors. Pechlin betraktade honom från sidan.

— Ni har ur historien visat mig, återtog Pechlin, konungadömets ständiga sträfvanden efter allena styrande, och ni har vid bedömandet deraf icke misstagit er; men ni har *förbisett* en icke så ovigtig omständighet.

Pechlin slog åter an den sträng, hvarmed han hoppades att kunna leda Fersen dit han ville.

— Hvilken omständighet menar ni, baron?

— Det är ganska rigtigt, att konungadömet höjde sig till ett välde, hvarest det icke mera nåddes af lagarnas kontroll, och att det begagnade sig deraf på ett sätt, som undergräfde aristokratiens inflytande; men ni har förbisett att detta icke skulle ha' lyckats, derest icke en stor del af aristokratien sjelf dervid understödt konungamaktens afsigter. Jag vill härmed säga, att all fara, som kommit öfver aristokratien, i sjelfva verket endast är en följd af dess förräderi mot sitt eget stånd. Och denna fara, grefve, hotar oss ännu i dag. Man öfvertygas derom, endast man inträder inom den kungliga familjens krets: knuffas icke den ene ädlingen der med den andre, blott för den oskattbara lyckan att vinna en nådig blick. Må vi derföre i tid se upp, herr grefve.

Fersen stirrade ut i natten.

— Men det är äfven en annan och ännu vigtigare sak, fortsatte Pechlin, som ni låtit undfalla er, herr grefve. Ni har visserligen anmärkt, att demokratien trängt fram genom de luckor, som adeln sjelf öppnat i sina leder. Det är äfven så. Men demokratien skulle likväl icke skördat särdeles mycket härpå, derest då icke funnits — hvad som ännu finnes — naturliga interessen och sympathier just emellan konungamakten

sjelf och den frambrytande demokratien. Den förra — konungamakten nemligen — har alltid ganska väl insett, att den har i adeln en farlig och mäktig medtäflare, som visserligen icke skulle låta böja sig under oket derföre, att en eller annan af dess egna medlemmar öfvergifver dess leder: konungamakten måste alltså förskaffa sig en verkligt mäktig bundsförvandt, och detta erhåller den i demokratien, genom att smeka det allmänna tänkesättet med förändringar, som synas öfverensstämma med dess fördelar. Och demokratien begriper icke mindre väl att hvarje förmånsrätt, som beröfvas oss, blifver en förmån för den.

— Demokratien, mumlade Fersen mellan tänderna; det är natten, som bryter in, det är stormen, som stundar.

Pechlin gaf icke akt på anmärkningen.

— Demokratien är ännu ganska ung, talade han, men den unge pilten har nog förstånd, icke allenast att inse sin egen ungdom, utan äfven den dermed förenade svagheten. Om äfven icke af statsklok beräkning, så af instinkt, underkastar den sig konungamaktens förmynderskap, för att derigenom få sig en motvigt emot aristokratien. Erkänn äfven, hr grefve, att konungamakt och aristokrati, under vissa dem emellan afvägda förhållanden, rätt väl kunna trifvas bredvid hvarandra, hvaremot aristokrati och demokrati alltid skola förblifva i ett fiendtligt förhållande. Bestrider ej folket konungens höga rättigheter, har konungen icke heller några skäl att förneka folket dess likhet inför lagarna? Men det är just detta sednare, som vore aristokratiens fullkomliga tillintetgörelse. Härigenom blifver äfven vår ställning desto betänkligare. Det är sannt, att vi i närvarande stund dominera situationen; men huru länge skall det förblifva så? Mig vill det tydligt synas som ett ständigt närmande nu eger rum emellan konungamakten och folket. Och

skulle en gång . . . hvilket jag önskar att Gud må bevara oss ifrån . . . dessa båda häfstänger komma att gemensamt och förenade samverka emot oss, då är det slut, herr grefve, slut med aristokratien. Jag upprepar derföre ännu en gång: ställningen är betänklig. En försummelse i dag skall slå oss med förskräckelse i morgon. Fastän vi nu hafva vind i seglen, böra vi icke blunda för molnfläcken på himmelen. Således, herr grefve, låtom oss i tid gifva efter — eller i tid träda våra motståndare under ögonen. Jag säger i tid: ty sedan man en gång fattat rodret, får man icke försumma ögonblicket att ställa det så, som man vill att fartyget skall gå: försummar man ögonblicket, så är äfven ögonblicket herre öfver oss, orkanen lurar bortom detsamma.

Fersen stod ännu med bortvändt ansigte: han tycktes icke vilja låta Pechlin läsa hvad som försiggick inom honom.

Men Pechlin hade talat; han ville nu höra Fersens svar och förblef tyst.

Så stodo dessa män — som trodde sig kunna bestämma öfver fäderneslandets öde — på samma gång tysta och fruktande inför hvarandra.

Pechlin hade rifvit upp hela fältet af den tidens samhällsfrågor, och Fersen insåg ganska väl de faror, som hotade på alla sidor. Men såsom en skeppsbruten — som ser huru vågorna hotande resa sig på alla håll — men likväl icke kan besluta sig att kasta sig i den öppna sjön — slöt han betänksamt till ögonen och grep efter luften.

— Baron, yttrade han omsider, låtom oss fortsätta detta samtal i morgon eller öfvermorgon. Jag skall då kalla hit några af mina vänner, och ni skall hjelpa oss att utarbeta en ordentlig operationsplan. Ni kommer ju, baron?

— Jag kommer.

Ehuru åter ensam, qvarstod Fersen ännu länge framför terass-fönstren. Det djupa mörkret behagade honom i den sinnesstämning, hvari han befann sig. Svarta moln hopade sig på himmelen — med ett vemodigt intryck följde han de oregelbundna massornas rörelser.

— Jag skulle vilja vara astrolog, tänkte han för sig sjelf, för att kunna blicka in i framtiden.

— O, mitt fosterland, tillade han derefter, såsom dessa molnmassor jaga hvarandra, drifna af ödets omutliga stormar, jaga också partierna fram hos oss. Skola väl partierna, liksom molnen, störta tillhopa och förkrossa hvarandra? Må det så vara; ja, ja! Äfven jag kan tänka mig, att efter stormen en himmel kan komma — klar och ren, full af ljus och frid. Men huru skall då min eller min familjs stjerna lysa?

Han stirrade upp i den nattliga stormhimmeln och han såg huru på en gång ett af molnen liksom brast i tu — och en ensam stjerna blickade fram — men det var aftonstjernan — den glänste så högröd.

— Min familjs stjerna, stammade han, en droppa blod.

När Pechlin nedkom i trappan, hviskade han halfhögt för sig sjelf.

— Han är min! Jag har vunnit!

Och han gnuggade dervid händerna af tillfredsställelse.

— Hofvet skall gå under.

ÅTTONDE KAPITLET.

Den kända okända i Logården. Amandas amulett.

Hofvets nederlag på riddarhuset vid valet af landtmarskalk var ett hårdt slag, allrahelst som det icke kom ensamt, utan åtföljdt af nederlag äfven i de trenne öfriga stånden, preste-, borgare- och bonde-stånden, inom hvilka också hofvets kandidater måste stryka segel för motpartiet.

När konungen emottog underrättelsen härom, var han sysselsatt med sin svarfstol, och af förskräckelse föll svarfjernet ur hans hand.

Drottningen förmådde icke bibehålla sitt lynnes jemvigt. Den lifligaste förtrytelse uttryckte sig hos henne. Hon anklagade grefve Brahe, att icke hafva användt hela sitt inflytande, lagman Wrangel att hafva öfverdrifvit förhoppningarna, hofmarskalken Horn att hafva missledt henne, grefve Hård att hafva lagt armarna i kors, samt något hvar, att, genom mer eller mindre likgiltighet, hafva bidragit till nederlaget. Men hon var likväl icke blott anklagande, hon sökte äfven att taga den fullständigaste reda på alla med valet förknippade omständigheter och fick derigenom slutligen veta att flere af lifdrabanterne — och ibland dem, sådana som Silfverhjelm, Wallenstjerna och Hermelin, på hvilka

hon framför allt räknat — aflägsnat sig från riddarhuset just i afgörandets vigtiga ögonblick.

Genast afsändes också ett bud med befallning, att de skulle inställa sig. Men ingen af dem fanns hemma. Först flere timmar sednare återkommo de, och de inställde sig straxt inför drottningen.

På drottningens förfrågan, hvarför de lemnat sina platser på riddarhuset, framräckte Wallenstjerna det på riddarhuset bekomna brefvet.

Drottningen läste det med ej mindre förundran, än misstroende.

— Till Liljeholmen . . . på min befallning? Hvad betyder väl allt detta? Hvem öfverlemnade till er brefvet?

— En vaktmästare på riddarhuset. Han hade emottagit det af en obekant karl.

— Och ni begåfvo er till Liljeholmen?

— Ja, ers majestät! Vi trodde oss lyda er befallning och hastade med lösa tyglar till stället. När vi anlände dit, öfverlemnade oss värden en skrifvelse och bad oss stiga in, der ett dukadt bord väntade oss.

— Och skrifvelsen?

— Se här, ers majestät.

Drottningen jemförde båda breflapparne och fann, att de voro skrifna med samma handstil.

Hon läste:

”Herr löjtnant Wallenstjerna! Sedan ni emottog min förra skrifvelse, har allt förändrat sig. Jag tackar er för den skyndsamhet, hvarmed ni efterkom min befallning. På det att ni — och edra vänner — emellertid icke helt och hållet fruktlöst må hafva begifvit er till Liljeholmen, väntar er en frukost, hvars förträfflighet jag hoppas att ni skall få skäl att prisa, under det att ni tömmer en skål för drottningen — — och

er kända okända från Logården.”

Läsaren inser säkert att Pechlin — i sjelfva verket alltid en ganska artig man — genom ett i förväg afsändt ilbud gått i författning om frukostens anordnande.

Värden — tillspord af lifdrabanterne — af hvilken han emottagit befallningen, att på sådant sätt välkomna dem, kunde icke lemna andra upplysningar, än att en halftimma före deras ankomst en okänd person inställt sig samt öfverlemnat honom, jemte breflappen till löjtnant Wallenstjerna, en börs, tillräcklig att betäcka en god frukost. Derefter hade budet genast aflägsnat sig.

Drottningens ögon kastade den ena ljungelden efter den andra omkring sig.

— Och denna kända okända från Logården, hvem är hon?

Allas uppmärksamhet vände sig mot Wallenstjerna. Hans mod och beslutsamhet svigtade ett ögonblick, men så förvirrad han än var, återfick han snart hela sin fattning, och oförskräckt och öppet berättade han den mystifikation, hvarför han i Logården varit utsatt.

På en gång förstod drottningen förhållandet.

— Bed Clara komma hit, befallde hon.

Drottningen erinrade sig att det hade varit Clara, som underrättat henne om att Ehrenpreutz nästan smygande inkommit Logårds-vägen i slottet.

Clara inträdde.

— Har du skrifvit denna breflapp? frågade henne drottningen.

— Det har jag icke, ers majestät, nej!

— Än denna?

— Icke heller den, ers majestät.

— Har du någon anledning att förmoda, hvilken som här kan menas med ”den kända okända i Logården”?

Rodnande och bleknande om hvarlannat, föll Clara ned på sina knän inför drottningen.

— Nåd, ers majestät, bad hon, nåd!

— Det är du, som skrifvit dessa lappar.

Drottningen var misstänksam.

— Vid Gud, ers majestät, jag har icke skrifvit någon af dem.

— Du har icke sett dem förut, känner dem icke?

— Nej, ers majestät, nej!

— Men af hvad anledning har du då spelat den der hemlighetsfulla rollen i Logården?

I sin knäböjda ställning, med sina sammanknäppta händer, sina bleka kinder och med blicken sänkt emot golfvet, var Clara den mest intagande bild på en och samma gång af oskuld och ånger, som ens Correggios milda anda kunde önska sig till modell för en af sina mest herrliga inspirationer.

— Förklara dig, uppmanade henne drottningen, ag vill att du skall svara mig.

Men ingenting i verlden — icke ens drottningens vrede — skulle i denna stund kunnat förmå henne att upptäcka anledningen till hennes besök i Logården: icke derföre att hon var brottslig, icke derföre att hon deltagit i någon intrig emot hofvet, men derföre att hon var flicka, och omöjligt skulle ha kunnat prisgifva åt hela den närvarande hofpersonalen en hemlighet, som utgjorde hennes unga och oerfarna hjertas skönaste rikedom.

Men allt ifrån drottningens första sammanträffande med Clara hade hon fattat för henne en välvilja, som icke heller nu förnekade sig. Hon hade sett i henne mera ett okonstladt och oerfaret barn, än en qvinna, mogen för intriger och kabaler. När hon derföre nu betraktade henne, trodde hon sig äfven upptäcka att hennes befallning här stötte emot en ren känslas orubb-

liga styrka, emot ett jungfruligt hjertas, af blygsamhet och oskuld inspirerade mod.

— Du har säkert ett förtroende att lemna mig, förklarade äfven drottningen; följ mig.

Den enkla och uppriktiga bekännelsen, som Clara gjorde, öfvertygade drottningen fullkomligt om hennes oskuld. En sjuttonårig flicka har också sällan mycket att förebrå sig, om icke det att hennes tankar någon gång alltför oförsigtigt lekt med Cupidos pilar. Claras oskuld var icke heller svår att inse: man kunde nemligen icke ett enda ögonblick misstaga sig om betydelsen af den jungfruliga fruktan, hvarmed hon blyg och nästan stammande upptäckte sina känslors hemlighet.

— Du älskar således, anmärkte drottningen.

Clara svarade blott med att höja sin blick emot drottningen.

Hon visste icke om hon var brottslig eller icke.

— Och han är smed, säger du. Du är bara barnet, Clara. Huru länge har du älskat honom?

— Jag vet icke, ers majestät. Då jag sista dagen lemnade hemmet, för att begifva mig hit, ville jag icke aflägsna mig, utan att taga afsked af honom, och jag begaf mig till smedjan. Då han fick se mig, sade han ingenting; han lade endast bort släggan; men då jag åter skulle gå min väg ifrån honom, räckte han ut handen emot mig. "Du har alltid skrattat åt mig", sade han, "men . . . lika mycket . . . älskar du mig ändå, så lägger du nu din hand i min".

Clara tystnade.

— Nå-å.

— Ack, ers majestät, jag lade min hand i hans.

— Och intet ord...

— Om man gifvit mig hela verlden, ers majestät, hade jag ej kunnat få ett ord öfver mina läppar.

— Och han är smed, säger du?

— Ja, ers majestät.

— En arbetare, en man af folket?

— Ingenting annat.

— Och du är säker på att han älskar dig?

— Om jag är säker derpå? Ack, ers majestät, jag är säker på, att i hans hjerta icke något rum finnes, som icke jag innehar.

— Och han är en bra karl?

— Arbetsam och god, ers majestät, redlig och pålitlig. Då det blef fråga om att jag skulle hit, lade min mor sig i början deremot; men Alexander yrkade derpå, ers majestät, oaktadt jag nog såg att det kostade på honom att skiljas från mig. Men då vi togo afsked af hvarandra och sedan han fått mitt handslag, bad han att någon gång om qvällarna få träffa mig.

— Och du samtyckte dertill?

— Jag älskade honom, ers majestät.

— Känner din mor er böjelse?

— Ack nej, ers majestät, hon är . . . är . . .

— Säg ut, Clara . . .

— Jag kan icke, ers maj:t, jag är hennes dotter. Hon är mycket god, ehuru . . .

— Apropos, du nämnde din bror, och jag påminner mig nu honom. Jag lofvade en gång att göra något för honom. Hvar är han nu?

— Han tog värfning, ers majestät, vid lifgardet.

— Det var sannt; jag hörde det. Du ville nyss säga . . . tyckte jag . . . att din mor är sträng, och att du fruktar att hon ej skall gilla din böjelse.

— Min mor är sträng och stolt; hon kan icke glömma att hon varit gift med en köpman.

— Ah, jag förstår. Träffar du ofta din bror?

— Jag har ej sett honom, sedan jag kom hit.

— Men Alexander . . .?

— Ack nej, ers majestät; sedan löjtnant Wallenstjerna började posta i Logården, har jag förbjudit Alexander att vidare komma hit.

— Jag ogillar dig icke; men vi skola tala derom en annan gång. Alexander är tillgifven sin konung?

— Med lif och själ.

— Och din bror?

— Finge han gå i döden för ers majestät, han gjorde det.

— Det faller mig något in, Clara; du har på länge icke besökt din mor. Du måste helsa på henne ibland. Alexander har säkert många vänner bland arbetsfolket.

— Han är aktad och afhållen, er majestät.

— Och din bror har allt för godt hufvud och redliga tänkesätt, att icke också vinna bekanta och vänner vid lifgardet.

— Han skryter af, ers majestät, att redan spela en vigtig roll inom kompagniet.

— Det skulle fägna mig, att höra, att folket tänkte godt om sin konung. När besöker du din mor? Men, som jag säger, du har mitt tillstånd att besöka henne när du vill . . . till och med nu genast. Apropos, frukta ej för din mors missnöje rörande din böjelse . . . ett ord från mig . . .

När Clara aflägsnade sig, var hon den lyckligaste varelse i verlden.

Det hade för Amanda blifvit allt svårare och svårare att fullfölja sin roll, såsom Pechlins vaksamma öga på hofvet, emedan drottningen, som redan länge hyst misstroende emot henne, ansett sig på sednare tider hafva fått ännu flere anledningar dertill, och der-

före småningom började att emot henne iakttaga den största varsamhet. Dag efter dag minskades sålunda för henne möjligheten att taga reda på hvad som passerade omkring henne, hofvets hemliga planer och företag.

Lyckligtvis hade hon — sedan Clara fått inträde der — fortsatt bekantskapen med henne. Sjelf barnslig och uppriglig, kunde Clara icke tänka illa om någon, allraminst om Amanda, hennes enda ungdomsbekanta, och det vänliga förhållandet emellan de båda flickorna förblef derföre orubbadt. Clara hade dessutom äfven trenne andra, i hennes ögon ganska giltiga, skäl att hålla rätt mycket af sin barndomsvän. Redan vid deras första sammanträffande vid Drottningholm hade den tanken vaknat hos henne, att det var Amanda, som hennes bror Daniel egnade sin hemliga, nästan till vansinne gränsande kärlek. Härom hade hon väl också gång efter annan skämtat med Daniel, men hvarvid han blott vändt henne ryggen, utan att ens bry sig om att derom inlåta sig i ett samtal. Men oaktadt hans tystlåtenhet och slutenhet, hindrade det likväl icke Clara att äfven fortfara med sina små klippska anmärkningar och insinuationer. Den föreställningen smickrade henne icke heller så litet, att hon skulle blifva den förenande länken dem emellan. Härtill kom äfven modrens uppdrag, att "taga reda" på Amanda, hvilket hon med sina barnsliga tänkesätt icke begrep på annat sätt, än att hon skulle hålla rätt mycket af henne, umgås med henne, o. s. v. Visserligen hade modren, då hon härom talade med Clara, icke blott sett rätt bister ut, utan hon hade äfven yttrat sig på ett kallt och hårdt sätt; men dervid var Clara allt för mycket van, för att närmare lägga märke dertill. För Clara lekte hela verlden. Oberäknadt de öfvergående konflikter vid hofvet, hvilka såsom molnfläckar då och da svafvade öfver ytan af hennes spegelklara hjerta, kände hon sig

så lycklig och glad. Barndomens morgonhimmel låg ännu qvar och skimrade i hennes tankar, dessa friska och klara daggperlor i kalken af hennes själ. Det hade också aldrig fallit henne in att menniskorna kunde ledas i sina handlingar af något annat än af sin känslas ädlaste rörelser. Äfven om hon någon gång kände sig liksom stött eller sårad af några yttranden, eller en liten smula smått förolämpad af andras bedömande eller handlingssätt, ansåg hon det — sedan det första intrycket förgått — endast såsom egenheter å deras sida, egenheter, som hon, utan att vidare lägga dem på sinnet, af hela sitt hjerta beklagade.

I de leende drömgestalter, hvaruti allting upplöste sig för hennes blick, upplöste sig och sammansmälte äfvenledes Daniels af henne supponerade kärlek till Amanda och orsaken till modrens uppdrag, att taga reda på, om Amanda älskade någon och var älskad.

Mindre på grund af hennes och framför allt brodrens verkliga ställning, än till följe af hennes naturliga blygsamhet, insag hon afståndet emellan Amanda och Daniel; men om hon äfven deri trodde sig finna skälet för Daniels bemödande att förhemliga sin låga för Amanda, delade hon dock — framför allt sedan lyckans solsken så oförtänkt börjat nedstråla på henne sjelf — med Daniel den tron, att en korporal nog kan blifva general, om han bara sjelf har lust dertill.

Öfverlemnande sig åt dylika fantasier, skapade hon en liten verld för sig, inom hvars gränsor af färgrika och luftiga skuggor hon kände sig obeskrifligt lycklig. Att hennes egen kärlek — sjelf en vingad och leende drömbild — gaf solsken, vårluft och lif åt hela denna trollkrets — faller af sig sjelft.

Huru ofta hade hon icke sagt till Amanda, att hennes bror var kär i henne uppöfver öronen, men att han icke en gång tordes tala derom, emedan han för

väl visste att han ännu endast var soldat — men att han hoppades att snart blifva officer och då... då...

— Och min mor sedan, fortfor hon, min mor har min brors förtroende och gillar säkerligen hans böjelse, ty hon anmodade mig så bestämdt att jag skulle ha'... kan du gissa hvad jag skulle ha'...?

— Det är omöjligt, bästa Clara.

— Att jag skulle ha'... hvad säger du väl derom... ett vaksamt öga på dig, det vill säga, att jag skulle se efter om du älskade någon eller icke.

Till en början fästade Amanda sig icke stort vid allt detta prat; hon skrattade bort det, och dervid blef det.

Men för hundrade gången återkom Clara en dag till samma ämne, då Amanda var missnöjd med sig och hela verlden; och i sitt nedstämda lynne tillrättavisade Amanda på ett något sårande sätt Claras eljest så oförargliga och barnsliga pladder, förklarande Daniels böjelse såsom ingenting mindre än i högsta grad djerf, oförskämd och dum, emedan han väl borde inse, som orden föllo sig, det afstånd, som åtskiljde dem.

Men Clara, hvars hela verldserfarenhet inskränkte sig till den föreställningen, att den ene kunde vara lika god, som den andre, blef nu ond.

— Det är alldeles icke värdt, bästa Amanda, att du gör dig så der förnäm, du är ändå icke annat än bara ett hittebarn.

Amanda flög upp, som en pil.

— Ett hittebarn... hvem har sagt dig det... hvem?

— Det har min mor. Hon känner dig ganska väl, sade hon. Du är hvarken dotter till baron Pechlin eller till det folk, som du var hos, när du bodde i samma hus, som vi. Min mor vet det der ganska väl och mycket mera till, det är jag säker på.

Om det äfven kändes litet hårdt och sårande att

för första gången höra sig kallas ett ”hittebarn”, försvann likväl hos Amanda helt och hållet intrycket deraf, under fortsättningen af den förtörnade Claras barnsliga vrede.

— Skulle väl Claras mor, var den tanke, som föll henne in och jagade i och med detsamma bort alla andra, känna något om min härkomst?

Hon knäppte tillhopa sina händer. Hennes läppar rörde sig. Hennes panna strålade, och ögonen glänste, fuktade af en tår.

— O, min Gud, min Gud, hviskade hon blott.

Clara, som trodde att hon djupt sårat sin vän, sprang i hennes famn.

— Clara, yttrade endast Amanda, när du nästa gång begifver dig till din mor, vill jag följa med. Lofva att du säger mig till.

Hvad brydde Amanda sig mera om, huruvida hon var ett hittebarn eller icke. Voro hennes föräldrar äfven höljda i trasor — huru lycklig skulle hon icke känna sig af att blifva tryckt till deras hjertan! Under hela sitt lif hade hon saknat den sällheten att värmas vid en moders bröst. Hon skulle hafva varit bättre — tänkte hon — hade hon blott ett enda ögonblick hvilat vid ett hjerta, varmt, ömt och kärleksfullt.

Amanda hade emellertid tvänne anledningar att fortfarande hålla sig väl med Clara. Genom henne fick hon nemligen icke blott veta hvarjehanda småsaker, som tilldrogo sig vid hofvet, utan — och hvad som framför allt brände i hennes själ — hon hoppades att genom henne eller rättare genom hennes mor kunna erhålla några underrättelser om sina föräldrar, sin härkomst.

När Clara lemnade drottningen, kunde hon knappast styra sig, så lycklig kände hon sig öfver den godhet, hon erfarit. Utom sig, hastade hon till Amanda.

Hon behöfde någon att genast meddela sig med. I sin hänförelse berättade hon äfven hvad som passerat.

— Och nu, tillade hon, begifver jag mig hem till min mor.

— Till din mor, anmärkte Amanda; ah, då följer jag med dig.

I gården, der fru Schedvin bodde, dånade det från Alexanders smedja: det var en ständig musik der; men Alexander var ej mera ensam; hans oförtrutna verksamhet hade krönts med framgång och han befanns nu omgifven af flere arbetare. Hela hans utseende vittnade också om helsa, krafter och arbetslust. Med en viss stolthet såg han sig omkring på den qvartett af släggor, som ljödo, hvar och en från sitt städ.

Under det arbetet fortgick, sjöng Alexander med klar och stark stämma:

Och släggorna ljuda med slag på slag,
För hvar enda en dag!
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Vi tycka
Oss smidja ett hjul åt vår egen lycka.

Ej friskare manliga hjertan slå,
Än som släggorna gå!
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Jag känner
Med släggan mig vara en man bland männer.

Ur flammande härden på stålblankt sted
Lägges stångjernet ned;
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Det fräser:
Sitt Fader vår under släggan det läser.

Det dånar så herrligt: ej instrument
Nå'nsin bättre jag känt;
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Musiken
Här hufvudet träffar så visst på spiken.

Så urgamla anor har kungen ej,
Såsom smeden, ack nej!
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Från härden
Sprang ljungande första blixten i verlden.

— Se, mästare, afbröt honom härvid en arbetare, der kommer någonting grannt . . . någonting rosenrasande grannt . . .

Men Alexander hörde ej anmärkningen, utan fortsatte sin sång:

Men böjer sig jernet för släggans slag,
Efter smedens behag;
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Han böjer
Sig sjelf för den flickan, hans själ förnöjer.

I porten visade sig härunder tvänne fruntimmer: det var Clara och Amanda. Vid ljudet af sången och släggorna stannade de lyssnande.

Alexander sjöng:

En smedja i tjusande ögonpar
Guden Amor sjelf har;
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Der smider
Han bojor af rosor för alla tider.

— Det är han, hviskade Clara, han . . .

— Du är lycklig, Clara, som älskar och älskas. Hvad kan man begära mera af lifvet?

— Men han är ändå bara en simpel smed.
— För hjertat är han en man, och det är nog.
— Så tycker jag också. Tyst, han sjunger åter.

Och bojan af rosor den har ett lås,
Som af hjertat bestås;
Klang, klang, klingeri, klang, klang!
Hvem nännes
Att läsa det upp? Ack, det är ju hennes!

Men Alexander hade nu äfven varsnat Clara, och han kastade släggan ifrån sig och stod med ett enda språng framför henne.

Amanda hade dragit sig något tillbaka.

— Välkommen hem, mamsell Clara, helsade han och utsträckte sin hand emot henne. Det var pocker i våld så länge sedan ni syntes till här. Välkommen, välkommen!

Alexander kom direkte ur smedjan med uppstrukna skjortärmar, svart förkläde och nedsotade armar och händer.

Clara hade haft lust att kasta sig i hans famn, men i närvaro af sin fina och nästan förnäma vän, Amanda, skämdes hon ändock litet för Alexanders smedmessiga utseende.

— Så du ser ut, Alexander, anmärkte hon äfven, sotig från topp och till tå, och så vill du . . .

— Att du skall lägga din lilla, fina hand i den här, som är van att leka med släggan. Nå-nå, Clara, det blifver väl godt dermed, bara vi en gång först . . .

Alexander hade blott haft ögon för Clara och icke märkt Amanda, som stod ett stycke derifrån. Men nu föll hans blick på henne, och han såg att Clara rodnade och han tystnade brydd och förlägen.

Men Amanda hade redan blickat in i den friske och redlige unge mannens själ. Hon, hvars hjerta så innerligt kände behofvet af kärlek, och som af brist

derpå frusit bort i sina skönaste känslor, upptäckte hos Alexander genast djupet af den böjelse, som lifvade honom för Clara. Ovilkorligt trängde en suck fram ur hennes bröst. Hon skulle ha' känt sig lycklig, hade han varit hennes bror.

När Amanda märkte det lilla bryderi, som intog Clara och honom, närmade hon sig dem och fattade bådas händer,

— Var icke rädd för mig, Alexander, sade hon; jag känner er . . . Clara har ofta talat vid mig om er . . . ni älska hvarandra och ären värdiga hvarandra. Men allt det der tillhör kanske icke mig att säga . . . det passar bäst att ni sjelfva i all enslighet försäkra hvarandra derom. Vill du föra mig, Clara, till din mor, så få ni sedan tillfälle att talas vid så mycket, ni vilja.

Alexander tryckte rätt hjertligt Amandas hand af tacksamhet för hennes vänliga ord.

— Det är så, mamsell, svarade han, att jag är blott en simpel smed, och det här förskinnet hör lika så väl till uniformen, som de uppstrukna skjortärmarna. Men fast jag är sotig, som hin håle sjelf, så har jag så godt hjerta i bröstet, som trots någon. Sviker jag Clara, mamsell, så må Gud döma mig att i afgrunden hamra med släggan i evighet från evighet på en spik, ja, om det ock vore på en knappnål och det till på köpet utan att någonsin få den färdig; men sviker hon mig, mamsell, då vet jag att jag snart nog skall få spiken färdig . . . spiken till min likkista.

— Tyst, Alexander, tyst, ropade Clara, du är ju från dina sinnen...

— Det har jag varit allt ifrån den första gången jag såg dig, Clara; och sannt att säga, tycker jag att det är så roligt, att på det här sättet vara vansinnig, att jag — necken i våld — aldrig mera vill blifva så förståndig, som jag var innan jag såg dig. Nu

mera är jag så lycklig i min smedja, som om jag regerade öfver både jord och himmel. Ser du, Clara, du har ej helsat på dina små fåglar ännu der i buren.

Clara blickade upp till trädet, som stod utanför hennes fönster, och slog händerna af glädje tillhopa.

— En ny bur, utropade hon; ack, en ny bur!

— Sedan du flyttade bort, har jag skött om den der saken. Är ej buren bra, Clara? Den kostar sina modiga fyrkar... så qvittra och sjunga fåglarna också nu så lustigt och trefligt deri, som om hvar dag vore den sista, jag höll på att säga den första. Men... och Alexander strök håret ur ansigtet... det var ändå icke det der jag ämnade säga... ehuru Gud vet hvart orden taga vägen med mig, stackare, då jag hör och ser dig, Clara... ja, hvad var det nu... tyst... nu kommer jag ihåg det... Ni ville blifva förd till Claras mor, mamsell; men det står nu så till, skall jag säga, att hon... hon...

— Hvad vill du säga, Alexander, afbröt hon honom. Har något ledsamt inträffat? Är min mor sjuk... har något händt!...

— Blif icke förskräckt, Clara, din mor... du vet ju...

— Ack, nej, jag vet ingenting.

— Din bror Daniel är uppe hos henne...

— Låtom oss skynda till dem. Ack min goda, arma mor...

— Gör dig icke så brådtom, Clara; du kommer tids nog. Din mor är icke sjuk, hon är... ursäkta mig, Clara, att jag säger det rent ut... hon är ond. Tyst... hör du...

Det missljudande utbrottet af en häftig vrede nådde i detsamma deras öron; ord störtade efter ord; man hörde så väl att vreden och oviljan bröto sig ohejdade fram. Clara, som inför alla främmande brukade berömma sin mor och gjorde det af ett godt och barnsligt hjerta,

kände sig ej mindre missnöjd än förlägen inför Amanda. Skulle hon väl nu våga att införa henne till modren?

Men vi känna Amanda; hon älskade nästan upproret. Af brist på lugn och frid inom sig hängaf hon sig gerna åt ytterligheter, emedan hon fann bland dem den jemnvigt, åtminstone för ögonblicket, som hon saknade i sitt inre.

— Låtom oss gå upp till henne, sade Amanda.

— Ja, ja, latom oss gå.

Men när Clara kom i trappan, öfverföll henne en häftig ångest vid tanken att i denna stund införa Amanda till modren.

— Dröj här, yttrade hon, och låt mig först ensam gå in.

— Nej, nej, Clara, svarade Amanda, låt mig först inträda.

— Det går ej an, Amanda; min mor skulle bli' ond.

— Gör, som jag beder dig.

— Omöjligt... vänta mig du ett ögonblick.

Och Clara sköt Amanda tillbaka och hastade förbi henne.

Fru Schedvins sinnelag hade icke blifvit fogligare sedan hon mera sällan såg sina barn. Inom sig anklagade hon dem för otacksamhet, samt att de lemnade henne på hennes ålderdom utan all omvårdnad.

Den lilla rest, som hon räddat åt sig och de sina vid mannens ekonomiska skeppsbrott, hade varit en knapp försörjningstillgång, så länge som hon dermed skulle framdraga äfven barnen; och hennes belägenhet blef icke så litet fördelaktigare sedan desse nu kunde draga försorg om sig sjelfva. Men så mycket, som än andra personer i hennes belägenhet derföre skulle hafva känt sig nöjda och glada, uppstod ett alldeles motsatt för-

hållande hos fru Schedvin; ty ju fördelaktigare hon förmådde att ordna sina små hushållsaffärer, desto ofördragsammare blef hon. Sedan Clara fått tjenst på slottet, hade hon ej haft tid att besöka sin mor. Utan att modren ens betänkte, huruvida detta var flickans fel eller icke, retade det likväl den förras humör, och då hon icke hade tillfälle att på den sednare uttömma sin vredes kalk, gjorde hon det i stället på Daniel, som, om han nu mera icke egentligen bodde hemma, dock ännu dagligen besökte sin mor. Fru Schedvin hade en alldeles egen förmåga att inleda en tvist. Af den obetydligaste anledning drog hon en supposition, och denna supposition bearbetade hon ända till dess att hon dominerade terrängen, och fridens och trefnadens tempel lågo i grus och aska vid hennes fötter. Då kände hon sig stark och lifvad, hennes utseende blef modigt, hennes ögon lifvades, med få ord, hon kände sig i sitt esse. Under flera dagar hade brännbara ämnen samlat sig i hennes själ. Ögonblicket för utbrottet var endast obestämdt. Men i dag hade Daniel infunnit sig, och han såg så nöjd ut, att hennes galla råkade i gäsning.

— Gud bevars hvad allting mätte gå dig väl i händerna, anmärkte hon; jag tror du knappast kan låta bli att skratta din gamla, numera af sina egna barn öfvergifna mor i ansigtet. Du har väl redan avancerat till officer kan jag tänka.

— Just icke det, min mor; men jag har fått bifall af mitt befäl, slutat rekrytskolan, inträdt i tjenstgöring, och hoppas snart att komma på vakt vid slottet — än mera, min mor — då jag blef approberad förklarade mig min kapten, att jag var ett godt korporalsämne och lofvade mig befordran så fort, som möjligt — det der är ju allt anledningar, som kunna göra mig både stolt och glad.

— Men du är ändå bara soldat — hade jag kunnat

tänka mig det — tänka mig att min son skulle stanna i soldathopen, skulle jag aldrig hafva gift mig; men du bràs icke på din mor, Daniel, utan på din far, den stackarn.

Daniel fördrog allt, men icke klander emot fadren, hvars minne ännu var honom dyrbart och kärt.

— Ah, min mor, svarade han, hvarföre ständigt söka nedsätta min far i mina ögon: han är nu död och det heter: frid med de döde.

— Sa-å, Daniel, du vill moralisera din mor, lära henne hvad som passar sig eller icke passar sig. Alldeles i samma stil talade äfven din far, men så gick det också honom, som det gick. Inbilla du dig stora saker, som han, var egenmäktig, sjelfkär och dumdryg, och du skall bli, du, som din far, en odåga.

Daniel kunde ej längre undertrycka sitt missnöje.

— Min mor, sade han, förskona mig från dessa sårande tillmälen om min far. Hvad mig vidkommer, begär jag ingen skonsamhet. Försäkra er kan jag likväl, att jag alltid skall bemöda mig att göra dem heder, hvilka skänkt mig lifvet.

Gumman for upp.

— Göra mig heder, ropade hon, göra oss heder! Bemöda dig först, Daniel, att göra dig värdig dina föräldrar, innan du tänker på att göra dem heder. Inbillar du dig, att en sådan der karl, som står och hänger med ett gevär utanför portarna vid slottet, är någonting? En simpel gardist, en värfvad en, som knappast någon piga skulle vilja taga upp från gatan.

— Min mor, min mor!

— Du tror visst, du, att du är en stor kaxe, derför att du har fått en plit vid sidan och en plym i hatten; tror visst att hof-fröknar skola förgapa sig i gunstig herrn. Nog vet jag att ungkarlarne i våra dagar sträcka upp sina hufvuden och inbilla sig att hela verlden förbluffar sig öfver deras pudrade stångpiskor,

men att tro sig kunna göra heder åt föräldrar ... liksom de ej hade heder sjelfva... har man väl hört maken? Hedra mig hit och hedra mig dig, jag fordrar vördnad, undergifvenhet, aktning, lydnad, uppmärksamhet... det är hvad jag fordrar, du. Föröfrigt låter jag gerna pigor och mamseller och hof-fröknar slåss så mycket de behaga om din heder, som inför mina ögon betyder så mycket, som så. Var det hederligt att utan min vetskap blifva soldat? Var det ens hederligt att blifva soldat? För det att du bär en ring, som du fått af drottningen, på din hand, tycker du dig kanske vara förgyld hel och hållen.

Förargad kastade Daniel sig ned i en stol.

— Jag tror du känner dig stött, stött af din mors uppriktiga tillrättavisningar. Du tycker kanske att du vuxit ifrån mig? Är du sårad öfver att jag vågat tala med dig om drottningen, eller kanske derför att jag fordrar vördnad af dig, eller derför att jag yttrat mig om din heder, eller måhända derför att jag tagit mig friheten att gifva dig några förebråelser för din inbilskhet, eller derför att jag i ett samtal med en sådan man, som du, tagit mig friheten att låta pigor, mamseller och hoffröknar helt ogeneradt slåss om dig.

Daniel sprang upp ifrån sin plats.

— Jag beder er, min mor, att sluta. Ni skall icke kunna uppgifva en enda förnuftig orsak till ert missnöje. Hvad har väl jag att göra med verldens pigor och mamseller . . .

— Förnuftig orsak, säger du; fortfar, Daniel, fortfar. Du afslutade icke din mening, tyckte jag. Hvad ville du väl säga om verldens pigor och mamseller? Anser du kanske fröknarna vara bättre, efter du uteslöt dem ur räkningen? Jag skall säga dig, att din mor sjelf har varit mamsell. Är det din mening, att såra mig? Förnuftig orsak, hvad menar du dermed? Har jag ingen förnuftig orsak att säga dig sanningen

rent ut i ansigtet? Min Gud, så går det, när de unga växa de äldre öfver hufvudet. Daniel — jag säger dig det — du är en otacksam son, och det skall gå dig, alldeles som din far, du blifver en börda för andra, en lättsinnig slösare, en dålig menniska, en otrogen man, en skamfläck för samhället, en persedel, som skall göra din hustru . . . derest någon blir så dum och gifter sig med dig . . . förtviflad, olycklig . . . så skall det gå dig . . . alldeles som det gick din far.

Daniel grep efter sin mössa i afsigt att lemna rummet.

— Hvart ämnar du dig hän?

— Härifrån.

— Jag befaller dig, att stanna qvar. Du vill ej säga mig, hvarthän du tänker begifva dig. Kanske jag skall göra det?

— Var så god, min mor.

— Du ämnar dig till någon dulcinea . . . till någon . . .

Blodet steg Daniel åt ansigtet.

— Ser du att jag sade rigtigt . . . du rodnar. O, min Gud, har det då kommit redan så långt, att min son öfvergifver sin gamla mor, för att springa till stadens . . .

— I den barmhertige Gudens namn, upphör då min mor. Ni anklagar mig . . .

— Kan du neka för att du rodnade?

— Ah . . .

— Ser du bara. Kan du neka för att du söker undvika mig . . .

— Jag . . .?

— Kan du neka för att du älskar . . . se mig i ansigtet, Daniel . . . nekar du . . . svär på att du icke älskar. Du svär i cke.

Daniel lade åter bort mössan och sjönk nästan dödsblek tillbaka på sin plats. Det var honom omöj-

ligt att yttra ett enda ord. Modren slog armarna i kors öfver sitt bröst och betraktade honom med köld och hårdhet.

— Sitter du icke som en brottsling der, Daniel; så ung och så inbunden. Vid dina år borde man hängifva sig åt något annat än åt lättsinnighet och sjelfdryga inbillningar. Du är en dålig pojke.

Ånyo rusade Daniel upp. Han visste knappt nog till sig.

— Förskona mig, min mor, på det att jag icke må förlora väldet öfver mig sjelf.

— Medgif att du älskar.

— Gerna, min mor, jag medgifver allt, hvad ni vill.

— Det är godt. Hvem älskar du . . .?

— Ni gör mig vansinnig.

— Erkän att du älskar en vanlig gatflicka, en . . .

— Nej, nej, i himmelens namn, nej!

— Du medgifver ej. Hvem älskar du då?

Det var i detta ögonblick, som Clara inträdde i rummet till dem. Daniel drog djupt efter andan, grep sin mössa och hastade ut. Han tänkte icke på att han lemnade sin syster i sticket; han hade blott en önskan, den att komma derifrån. I trappan hastade han förbi Amanda, men han märkte icke ens henne. Det var Daniels afsigt att skynda till kasernen; och han skulle säkerligen icke ha' stannat ett enda ögonblick eller sett sig om, hade han ej på gården mött Alexander, som fattade honom hejdande i armen.

Clara hade hört modrens sista fråga, hvem Daniel älskade.

Stundens ingifvelse hoppar hos hvarje flicka lätt öfver alla syllogismer och förer henne genast till slutsatsen. Af hvad Clara hört drog hon äfven den, att modren börjat ana Daniels kärlek; men att han af misstroende till sig sjelf ej velat upptäcka sin hemlighet.

Clara kände sig också i detta ögonblick så glad och lycklig, emedan hon trodde sig här böra tala i sin brors välförstådda interesse, allrahelst som hon var öfvertygad, att på samma gång äfven kunna lugna sin mor och skänka henne glädje och tillfredsställelse. Allt detta stod så tydligt framför henne, att hon icke kunde handla annorlunda. Men det var nödvändigt att skynda, emedan Amanda väntade i trappan, och hon önskade så innerligt att modren skulle mottaga henne vänligt och artigt.

— Ni önskar veta, min mor, yttrade hon äfven genast, hvem Daniel älskar. Jag kan upplysa er derom.

Det föll Clara aldrig in att icke modren skulle glädja sig vid tanken att kanske en gång få betrakta Amanda såsom sin sonhustru.

— Hvem älskar han, hvem?

— Han älskar Amanda, min mor.

Det hos fru Schedvin af så mycken häftighet och vrede nyss så upprörda ansigtsspelet stannade på en gång. Det var, som om en upprorisk våg frusit midt i sitt raseri.

— Amanda, upprepade hon blott, Amanda!

Clara trodde sig hafva åstadkommit ett underverk, då hon såg modrens vrede liksom fängslas. Vid sjutton år är menniskokännedomen icke stor.

— Och Amanda är här, min mor . . .

— Här?

— I förstugan. Får jag föra in henne?

— Låt henne komma . . . ja, ja . . . hit med henne . . . hit.

Clara sköt in Amanda.

Vi inträda i Claras lilla kammare. Sedan hon fört Amanda in till sin mor, hastade hon tillbaka

till det kära, lilla rummet, den trånga, men nätta ramen för blomster-stycket af alla hennes så glada och dyrbara ungdoms-minnen. Hon tyckte att det var så länge sedan hon nu sednast var der, att rummet var för henne dubbelt kärare än någonsin. Ur det öppna fönstret lyste solen så klar emot henne. Huru gladt och trefligt och fridfullt tyckte hon icke allting vara omkring sig! Med ett af barnslig förtjusning strålande ansigte hastade hon fram till fågelburen. Hvilken präktig, vacker bur, och den hade hon fått af Alexander! Huru skulle hon derför kunna tillräckligt tacka honom? I huru många år hade hon icke önskat sig just en sådan bur! Och fåglarne... de små, snälla fåglarna ... hoppade emot henne, liksom hade de igenkänt sin täcka vårdarinna. Hon pratade med dem ... de svarade ... de qvittrade ... det var en konversation, som väl ingen annan kunde begripa, men som de tycktes så väl förstå.

Clara fick emellertid icke förblifva länge ensam, emedan Daniel och Alexander inträdde till henne efter en kort stund.

Clara och Alexander hade ingen hemlighet för Daniel; han kände deras kärlek och hade lofvat dem att stå dem redligen bi.

— Nu tycker jag om dig, Alexander, tilltalade honom Clara; jag tror minsann, att du satt på dig helgdagsrocken och till och med tvättat dig om händerna för min skull. Det är eljest någonting, som du ju endast gör till hvarje jul.

— Just så, Clara; men det är alltid jul för mig, när du är här. Vet du, du är för mig alltid den bästa julklapp, som himmelen kunnat gifva.

— Men det är ändå en julklapp, Alexander, utan alla deviser, det vill säga, utan rim och räson.

— Visst icke det; jag läser bestämdt i dina ögon någonting, som jag tycker är både rim och räson uti.

— Bevars! Så-å! Du läser någonting i mina ögon. Det skulle just vara interessant att veta hvad du kan läsa i dem.

— Skulle jag säga allt, som jag läser i dem, så finge jag dermed hålla på en hel dag och . . . jag svär icke för det . . . kanske litet på natten äfven.

— Låt mig höra, hvad läser du då?

— När jag rätt betraktar dig, Clara, så är det likväl icke blott dina ögon, hvari jag kan läsa hvad du tänker, utan det är i hela ditt ansigte.

— Du blir allt bättre och bättre; och jag, som så ofta tittat mig i spegeln, och icke kunnat upptäcka ett enda ord. Men låt mig nu höra hvad du läser . . .

— Hör då noga på mig, Clara. I dina ögon läser jag . . .

— Nå-å, jag tror du ej törs ut med det.

— Men du förstår väl, Clara, att hvad jag läser i dem är direkte ställdt till mig?

— Ja-så, till dig; du är en försigtig general; nå, lika godt... jag skall komma ihåg det.

— I dina ögon läser jag således den befallningen till mig, att jag icke skall hafva några andra gudar inför dem.

Clara rodnade och skrattade på samma gång.

— Bevars, du tror således kanske att jag är en slags hustafla; men då skall jag säga hvad jag har mera böjelse att vara eller åtminstone blifva . . . och vet du hvad det är?

— Nej.

— Ett huskors, du.

— Du bedrager dig, Clara; det kan du aldrig blifva. Dina kinder, som just nu rodna så vackert, säga också, att du icke skall bära falskt vittnesbörd emot dig sjelf.

— Vi få väl en gång se, menade Clara, och slog den ena handen hotande emot den andra. Den dag kan komma, då jag blir för dig en lika god lång-ka-

teches, som någon annan, och då . . . Alexander . . . då . . .

Alexander hade emellertid slagit sin arm omkring hennes lif.

— Men vet du, fortfor han, hvad jag läser på dina läppar?

— Jag hoppas att det måtte vara, hvad mamma kallar en ordentlig sparlakans-lexa.

— Icke denna gången, Clara. Nu läser jag der ganska tydligt . . . att jag får en kyss af dig.

Och Alexander sökte att i detsamma taga en; men Clara sköt honom lika hastigt ifrån sig.

— Nu läste du orätt, anmärkte hon. Der står: du skall icke stjäla.

Under det Alexander och Clara skämtade och gnabbades med hvarandra, vandrade Daniel upp och ned i rummet. Modrens vrede och beskyllningar hade rubbat jemnvigten i hans lynne. Ett ögonblick var han nära att återvända till henne och uttömma känslan af sitt djupt sårade hjerta. Ett annat ögonblick lade han handen på nyckeln, för att för alltid vända ryggen åt ett hem, hvarvid ingenting annat än den kalla pligten höll honom bunden. Men på en gång vände han sig till sin syster.

— Hvarför lemnade du så snart din mor, Clara? Du hade någon med dig.

Clara återkom på en gång ifrån sitt skämt med Alexander.

— Allvarsamt, kände du icke igen Amanda? frågade hon. Vet du, bror Daniel, jag tror jag gjort allting åter godt emellan dig och mamma.

— Du?

Den klippska blick, Clara kastade på honom, tilldrog sig hans uppmärksamhet långt mera än hennes yttrande.

— När jag inkom till er, frågade mamma hvem du älskade. Gjorde hon icke det?

— Hvem Daniel älskar, inföll Alexander, nå, det kan jag borga för, att han icke gör.

Daniel fortsatte sin gång fram och åter, utan att deltaga i samtalet.

— Säg icke det du, Alexander. Jag vet att Daniel älskar långt mera än du.

— Sitt gevär och sina kamrater, ja!

— Daniel pratar icke så mycket, som du, Alexander; men han älskar mera.

— Hvilken, om jag får fråga?

— Det var just samma fråga, som mamma gjorde, då jag inkom, och jag svarade henne, jag.

Daniel stannade framför sin syster. Den djupaste lidelse afspeglade sig i denna stund i hans ansigte.

— Hvad svarade du?

— Att du älskade Amanda naturligtvis.

— Ja-så, anmärkte han blott, du sade det?

Och derpå vände han sig på klacken åter ifrån systern och började ånyo sin enformiga vandring upp och ned i rummet.

Icke utan förvåning betraktade Alexander och Daniel den hållning af köld och likgiltighet, hvarmed han behandlade saken.

— Jag sade dig, att han icke älskar, anmärkte äfven Alexander. Kan du ännu tro det?

— Jag tror det, emedan jag vet det. Han gör sig bara till.

Och snart skämtade och skrattade Alexander och Clara åter med hvarandra.

— Du måste förklara mig en sak, uppmanade henne Alexander. Jag begriper ännu icke det allra bittersta af allt, hvad som tilldrog sig i Logården? Hvad var det allt för menniskor, som blandade sig der med i spelet. En af dem, som kallade sig Wallenstjerna, ut-

bjöd mig på duell — men då jag sade, att jag skulle möta honom med släggan, så föll modet på bjessen och han uppgaf förslaget.

— Löjtnant Wallenstjerna är en ung vildhjerna; men en bra och hederlig karl. Så-å, att han ville duellera med dig? Det skulle ha' varit lustigt nog att se dig med släggan och honom med värjan.

— Du säger, att Wallenstjerna är en bra och hederlig karl?

Det beröm, Clara skänkte löjtnant Wallenstjerna, ljöd illa i Alexanders öron; men den anstrykning af svartsjuk förebråelse, som låg i hans anmärkning, förtröt äfven Clara.

— Jag säger, att han är en högst älskvärd, ung man, tillade hon.

— Älskvärd?

— Han är den hyggligaste karl, jag någonsin sett och talat med.

Alexanders ansigte blef allt längre och längre.

— Han är, fortfor Clara, en verklig föresyn för alla unge män, med hvilka jag någonsin sammanträffat, han är . . .

— Hvad är han för slag?

— Glad och god, redbar och förnuftig, och vacker sedan, vacker, som en klar dag.

— Och det der säger du mig?

— Jag vill säga dig ändå mera — emedan vi ju böra vara uppriktiga emot hvarandra — säga dig, att han har mer än en gång gjort mig sin kärleksförklaring.

Alexander stampade i golfvet.

— Och jag, som tillstyrkte att du skulle få flytta till slottet. Jag kunde väl tro att det skulle gå så.

— Han har sagt mig, att han icke kan lefva förutan mig, att han . . .

— Sluta, Clara, jag beder dig, sluta.

— Att han vill dö för mig.

Alexander förmådde icke längre undertrycka sin grämelse; men för att likväl undvika hvarje häftigt utbrott, följde han Daniels exempel, vände Clara ryggen, slog armarna i kors öfver bröstet och började, han, som Daniel, att vandra fram och åter på golfvet. Men som händelsen förde deras steg alltid i motsatt rigtning, stötte de snart näsorna tillhopa i det lilla rummet.

— Hvad vill du? sporde Daniel.

— Och du? genmälde Alexander.

Clara brast ut i skratt.

— J ären två stora tokar båda två, pratade hon. Bägge älska ni; men du, Daniél, förnekar det, och du, Alexander, är svartsjuk. Det vore just artigt att gifta sig med någon af er; nej, tacka vet jag . . .

— Hvem menar du? inföll Alexander; tacka vet jag, sade du . . .

— Löjtnant Wallenstjerna.

Och skrattande och yr hoppade Clara till dörren, i tanke att aflägsna sig; men hastigt stannade hon och betänkte sig, och efter ett ögonblick vände hon tillbaka.

— Daniel och Alexander, sade hon, gifven mig edra händer. Så der, ja. Du är min bror, Daniel, fortsatte hon derefter, och du är min fästman, Alexander. Men den saken måste icke rigtigt få rum i edra trånga hjernor, att jag håller hjertligt af er båda två?

Clara var verkligen täck och intagande i denna stund. Hon skrattade icke mera; i stället var hennes utseende så fullt af hjertlighet, sann godhet, frisk och lefvande glädje.

— Du må nu älska, hvem du vill, Daniel, och du, Alexander, må vara så svartsjuk, du behagar; allt det der kan göra mig just detsamma: ty säkert är, att det ändå icke förändrar någonting i det hela. Efter hvad

jag skulle tro, så hör sådant der till kärleken, liksom kryddorna till kålen.

— Som kryddorna i kålen, upprepade Alexander, ännu icke utan en viss förtrytelse, det tror jag nog att du kan förutsätta, som säkert lärt dig att älska i... hvad skall jag väl säga... kanske i kokboken.

— Qvinnan hinner ej så långt, som till kokboken, innan hon älskar, erinrade Daniel; hon lär sig att älska med abc-boken.

Clara gjorde en knyck på hufvudet.

— Det der var ej så illa sagdt, menade hon; och jag skall sannerligen lägga det på minnet, så att jag, när du, Alexander, en gång blir gift, kan tillstyrka din kära hustru att gifva dig så mycket kalopps, som du förtjenar... och dig, min kära bror, dig skall nog någon också lära... och det i fullkomlig öfverensstämmelse med kärlekens abc-bok... huru tuppen värper. Derom är jag lika säker, som att ni. .

Clara var litet stött.

— Du är lika säker derpå, upptog Alexander hennes ord, som att vi...

— Som att ni icke älska mig hälften så mycket, som jag er.

— Vi göra icke det?

— Jag vet bestämdt att ni hålla mycket mera af en annan.

— Vi?

— Att det finnes någon, som ni skulle kunna uppoffra lifvet för.

— Vi?

— Som ni skulle kunna gå i döden för.

— Vi?

— Jag kan nästan gå i sjön, då jag tänker derpå.

— Nu är du elak, Clara. Jag skulle älska någon annan?

— Jag säger icke älska; men jag säger att du

högaktar, beundrar, värderar en annan tusende gånger mera än mig. Åh, jag vet nog alltsammans. Det är rigtigt skam, och jag tycker just också att ni borde skämmas för hvarandra, ty att så der i all endrägt och frid hålla af en och samma person, är rätt fult. Visst är hon mycket... ofantligt mycket öfver mig... mycket öfver alla andra... men hon är ändå bara en qvinna.

Alexander begrep icke ett enda ord. Daniel började spetsa sina öron.

— Förnäm, mycket öfver dig, inföll han. Hvem menar du?...

— Jag menar den förnämsta af alla. Kan ni neka att ni gerna skulle gå i döden för henne?

Alexander och Daniel sågo på hvarandra.

— Den förnämsta, upprepade båda två. Vi förstå icke ett enda ord af allt, hvad du säger. Hvem talar du om?

Clara förändrade åter uttryck och röst. Ifrån ett trumpet och nedslaget utseende spelade åter en stråle af den lifligaste skalkaktighet i hennes ansigte.

— I dag måtte du rigtigt hafva gått öfver vildgräset, min kära Clara.

Clara hoppade upp och ned och slog tillhopa sina händer.

— Jag har på sednare tider lärt mig ganska mycket, pratade hon; men aldrig mera än i dag, än just nu.

— Det ser nästan så ut. Men törs man fråga dig hvad du då har lärt dig nu?

— Jag har lärt mig att ni båda två äro ganska osäkra i hvad ni kallar er kärlek. När jag förebrådde er, att ni kunde offra lifvet för någon annan, sågo ni icke då båda två ut, alldeles som hade ni fruktat för att jag upptäckt något. Ah, ah, Alexander... står det till på det viset.

— Du är då en verklig toka, Clara.

— Icke så stor, som ni båda två inbilla er; ty neka kunne j ändå icke för att ni gerna skulle uppoffra allt, hvad ni ega för... för...

— För hvem?

— För drottningen.

Clara skrattade, liksom hade hon spelat dem ett ordentligt spratt.

— För drottningen, ropade hon, för drottningen!

Men det var nu Alexanders och Daniels tur att fatta Claras händer.

— För drottningen, upprepade bägge; ja-väl... för henne... vårt lif.

— Visste jag icke det? Nåväl, jag har talat vid henne. Hon är så god, så god, och vill oss alla så väl.

— Du har talat vid henne?

— Våra möten, Alexander, i Logården, kommo till hennes majestäts kunskap genom omständigheter, som icke höra hit, och jag har bekänt för henne, kan du väl tro det, bekänt för sjelfva drottningen, att jag älskar dig, endast och allenast dig, du oefterrättliga menniska.

— Har du?

— Och hon ogillade mig icke... tvärtom har hon lofvat att göra något för oss, att till och med tala vid min mor, när den tiden kommer... du kan veta så glad jag blef; och äfven om dig, Daniel, talade hon.

— Gjorde hon?

— Hon erinrade sig ganska väl sitt möte med dig vid Drottningholm, när du räddade kronprinsen, och så kom hon äfven ihåg att hon lofvat göra någonting för dig... du minns att hon lofvade det...

— Jag glömmer det aldrig.

— Men det var sannt, hon frågade mig om jag trodde att trupperna och folket höllo af henne. De göra väl det, eller hur? Drottningen skulle sätta så mycket

värde på om hon vore rigtigt omtyckt af de arbetande klasserna.

— Skulle hon det?

— Hon sade det ordentligt sjelf. Det var hennes egna ord... jag kan försäkra att det var det. Säg mig, hålla de af henne? Om ni kunde laga så att de gjorde det.

— Det är lättare sagdt, det, menade Alexander, än gjordt.

— Hvad vill det säga, knotade Clara, lättare sagdt...

— Hvad lifgardet beträffar, tillade Daniel, så...

— Kom bara icke fram, Daniel, med samma dumma anmärkning, som Alexander. Lättare sagdt än gjordt; fy...

— Min dumma anmärkning, brummade Alexander.

— Jag upprepar det fortfor Clara, att den var mycket dum och enfaldig. Se mig uppriktigt i ansigtet, Alexander och svara mig på en fråga.

— Låt mig höra.

— Du anser dig icke kunna ansvara för folket, säger du; nåväl anser du dig då kunna ansvara till exempel för mig?

— Det är en annan sak, det.

— Du anser dig kunna göra det?

— Det gör jag.

Clara utbrast i ett högt skratt.

— Det var nu den första karl, som jag hört hysa den enfaldiga tillit till sig, att kunna ansvara för en flicka; men gå dig då, som du vill, Alexander; din enfald är emellertid bevisad.

Och derpå svängde sig Clara om och begaf sig till andra ändan af rummet, der hon kastade sig i en stol.

— Clara, tilltalade henne Alexander efter stund, jag tror du är ond?

Hon svarade icke.

— Låtom oss bli vänner igen, Clara.

Clara låddes icke höra honom.

— Hvad tänker du på, Clara?

— Jag tänker på någon, som, som...

— På hvem?

— Som vil gå i döden för mig.

— Det vill jag också, Clara.

— Så dö då, kära Alexander. Jag skall icke anlägga krusflor efter dig.

— Efter hvilken skulle du då vilja anlägga det? Vet du, Clara, jag har funderat ut en plan.

— Den är säkert mycket enfaldig.

— Döm sjelf. Jag har många vänner.

— Det vet jag.

— Hvar och en af dessa vänner har äfven många vänner.|

— Nå-ja.

— Och dessa vänner hafva äfven andra vänner.

— Ja, visst.

— Förstår du mig nu?

— Jag förstår, att du svarar för dina vänner, dessa för sina och så vidare. Det var nu första gången jag hörde dig tänka en klok tanke. Jag får då säga drottningen...

— Att hon har många vänner, ja, ja, det får du; men, Clara, du... du lofvar väl mig deremot, att icke spela mig något spratt.

— Nej, du, det lofvar jag icke; tvärtom försäkrar jag dig, att jag alltid skall söka spela dig så många, som möjligt, och det för ditt eget bästas skull... ty ser du, när min bara hotelse kunde ingifva dig så ljusa tankar, som nu... på huru mycket ljusare skall du väl då icke komma, ifall jag satte min hotelse i verket. Således... akta dig, Alexander... jag vet en, som har mig ständigt i kikarn, du.

— Det är väl den der Wallenstjerna, kan jag tro... honom skall jag vrida halsen af.

— Gör det, du... emellertid...

Och Clara log och skrattade åter.

— Framåt marsch! ropade hon.

Clara antog dervid en soldats hållning och marschtakt.

— Nu rycka vi an, Alexander, och storma lifgardet. Division halt!

Hon gjorde halt framför Daniel.

— Kamrat, tilltalade hon honom, jag vill veta fältrop och lösen inom det kongliga lifgardet.

— Fältrop är: konungen, lösen: drottningen.

— Bra, kamrat, jag utnämner dig framför fronten af de närvarande trupperna till korporal. Var värdig!

Men Clara sjönk tillbaka från sin skämtsamma militäriska hållning och blef åter lugn och stilla.

— Allvarsamt taladt nu, Alexander och Daniel, tro ni att jag kan försäkra drottningen, att folket håller af den kungliga familjen.

— Gör det, Clara, svarade Daniel; hvarhelst jag dragit fram, har jag aldrig hört något annat.

— Det skall glädja henne mycket, jag kan försäkra er det. När hon talade vid mig derom, lade hon så mycken vigt dervid, att det rigtigt gjorde mig ondt om henne.

Clara var nu en helt annan flicka än den nyss så yra och glada.

— Det är synd om drottningen, vet ni, tillade hon derefter. Det förefaller mig ibland, som om de höga herrarne icke rigtigt tyckte om henne. Gud vete ändå om icke det måste vara rätt träkigt att vara drottning. När jag ibland betraktar henne, så tycker jag att det strålar ett så stort och oförklarligt bekymmer ur hennes ögon, att det rigtigt synes mig, som om det vore mycket roligare att vara, hvad du säger att jag är, Alexander, endast en liten glad och tokig flicka, såvida ... ja, se du på mig, Alexander ... såvida det

ändå icke är tusende gånger roligare... hvad vet jag ... att vara en sådan der liten qvittrande fågel, som min lilla pippi i buren der.

— Men pippi är ändå en fånge, han.

— Visst det; men...

— Men...

— Men det är i din bur, Alexander.

Ett uttryck af svärmeri besjälade härvid Clara. Ögonen sänktes mot golfvet, och de af täcka fransar kantade ögonlocken hvälfde sig så buckliga öfver globerna derunder.

Alexander kände sig så lycklig, men också så olycklig. Kärleken ingifver känslor på en gång af helt och hållet motsatt natur. Oftast vet man ej hvilken, som är den öfvervägande, den rätta. Bredvid stjernan af vår sällhet står gemenligen ett moln. Det är möjligt att icke stjernan skulle lysa så klar, skimrade den icke i grannskapet af det mörka molnet. Alexander visste väl att Clara älskade honom varmt och uppriktigt; men i detta ögonblick frågade han sig, om han väl var värdig henne?

Han förmådde också icke tillbakahålla denna tanka. Han fattade hennes hand, han blickade in i hennes ögon, han ville läsa i hennes hjerta.

— Clara, sade han, ju mera jag lär att känna dig, desto sorgligare känner jag mig till mods.

— Huru? Sorgligare? Hade du sagt lyckligare och gladare skulle du ha varit artig. Men det är, som jag säger, att du alldeles icke förstår dig på att vara artig.

— Tro mig, Clara, jag smickrar dig långt mera, då jag säger att du ingifver mig en vemodig känsla.

— Nå, det må jag säga.

— Ser du, Clara, jag gör mig emellanåt den frågan, om jag verkligen förtjenar så mycken lycka, som att älskas af dig.

Clara gick ett hvarf genom rummet.

— Det der var en benig fråga, Alexander, talade hon; den måste jag rigtigt betänka. Låt mig se, du är en tråkig karl, det är visst och sannt; du är dessutom en rå karl och föröfrigt en okunnig karl, och en karl, som allt emellanåt är svart och sotig, som om du icke skulle ha tvättat dig sedan syndafloden; men ... man måste alltid se saken från två sidor ... således å andra sidan ...

Clara stannade framför Alexander.

— ... så låter jag nåd gå för rätt och säger att jag håller rigtigt hjertligt af dig, du svarta nalle.

Och leende och rodnande lutade hon sig ned emot Alexanders bröst och han tryckte en kyss på hennes ännu leende mun.

Men ett hastigt utrop nådde i detsamma deras öron. De lyssnade: ropet kom från deras mors kammare, och, ledde af samma ingifvelse hastade alla tre dit.

Vi måste nu se till hvad som tilldragit sig emellan fru Schedvin och Amanda.

När Amanda inträdde, stod fru Schedvin framför henne kall, hård och hotande. Med armarna i sidan fästade hon en skarp och pröfvande blick på Amanda, liksom hade hon på en gång velat genomskåda den varelse, hon hade framför sig. Amanda, sjelf stolt och trotsande, skulle hafva känt sig sårad af detta emottagande, hade hon icke förmodat att hemligheten af hennes börd låg i denna qvinnas hand. Emellertid betraktade äfven hon fru Schedvin, utan all fruktan. Genast anmärkte hon det egna uttrycket af oförsonlighet, som så mycket stämplade denna isskorpa till ansigte, utan att derför förbise den slags kalla värdig-

het, som dermed införlifvade sig. Amanda hade likväl väntat att blifva tilltalad, att till och med blifva helsad välkommen, en så vanlig artighet, då man för första gången inträder till en annan. Men fru Schedvin förblef orubbligt och ihärdigt tyst, såsom en stod af marmor, stadigt fixerande henne.

— Om ursägt, min fru, började derför Amanda; er dotter har talat så mycket godt om er, att jag, då hon erbjöd mig att följa sig hit, omöjligt kunde motstå lusten att lära känna och värdera min väns mor.

Fru Schedvin afbröt henne icke; men hon fattade henne om armen och snarare drog, än förde henne fram i rummet.

— Ni är samma Amanda, talade hon dervid, som för flere år sedan bodde här i huset hos . . . men lika mycket . . . de voro icke edra föräldrar . . .

Amanda hade redan både sett och hört nog, för att förstå att den ovanliga fiendtlighet, hvarmed fru Schedvin emottog henne, icke, som hon först anade, var en blott följd af hennes för tillfället uppretade humör, utan måste härflyta från några helt och hållet personliga motiver.

Men utan att det kom Amanda att i minsta mån vackla, spände det blott ännu mera hennes uppmärksamhet på samma gång, som det äfven retade hennes nyfikenhet. Med orubblig och fast beslutsamhet följde hon derför hvarje den minsta förändring hos fru Schedvin, dels för att icke blifva öfverrumplad, dels äfven för att utforska henne. Under alla förhållanden gladde det henne att hon sjelf genast tycktes vilja komma in på det ämne, som framförallt föranledt besöket.

— Ni har rätt, min fru, yttrade äfven Amanda, i afsigt att leda henne ännu närmare in på ämnet, de voro icke mina föräldrar, och . . . men jag vet icke om ni förut har er det bekant. . .jag är ibland det få-

talet olyckliga, som aldrig haft lyckan att känna sina egna föräldrar.

Fru Schedvin fortfor ännu alltjemt att blott betrakta henne; men hon lyssnade äfven till hennes röst.

Amanda — som nu förebrådde sig att hon icke tagit någon närmare kännedom om modrens karakter — kände sig med grämelse sakna alla medel att ingripa i denna besynnerliga varelses inre; hade hon blott känt henne det allra ringaste, skulle hon kunnat ytterligare antingen reta hennes vrede eller framkalla hennes medlidande; nu egde Amanda ingen häfstång, hvarmed hon kunde sätta hennes passioner i rörelse, och fruktade redan att tillfället skulle gå henne ur händerna.

Men Amandas farhåga var öfverflödig. I fru Schedvin hade hon ett jernhårdt öde framför sig, sådant som det någon gång tager gestalt i en fiendtlig mensnisko-karakter, men detta öde — der det nu, en annan Pythia, med mörkt sinne betraktade föremålet för ett långt lifs förtrytelse — dröjde endast att låta blixten slå ned, för att icke förspilla någon del af den njutning, hon kände, att nu hafva offret i sina händer.

— Det är ni, yttrade hon slutligen, jag känner igen er; det är ni.

Amanda var öfvertygad att hon nu befann sig troligtvis inför den enda i verlden, som kunde lemna henne några upplysningar om mysterierna af hennes härkomst. Hon genombäfvades också af en oemotståndlig darrning, då hon hörde den gamlas egna ord på ett så ojäfaktigt sätt bekräfta hennes förmodan.

— Ni har känt mina föräldrar, talade Amanda, säg mig för all del . . . ni har känt dem.

— Skulle det göra er lycklig, att få veta någonting om dem?

— Om det skulle det?

Amanda gömde för ett ögonblick ansigtet i sina

händer. Blotta tanken att blifva upplyst om dem sänkte sig som en svindel af det ljufvaste behag öfver hennes själ. Men åter föllo händerna ned till sidan och hennes ansigte glänste af sällhet. Det var henne omöjligt att beherrska sig längre. Hon visste redan att hon hade en stod af sten framför sig, hon hade hört det i rösten, läst det i ögat, sett det på pannan; men ändock sjönk hon ned på knä framför henne, i hopp att kunna med sina böner besvärja stoden att tala.

— Stig upp, sade fru Schedvin.

Det kalla sätt, hvarpå fru Schedvin behandlade Amanda, utöfvade ett nästan förqväfvande inflytande öfver henne. Hon skulle ej för sig ha' kunnat förklara den gamlas fiendtlighet, hade hon ej redan anat att deras lif, kanske just genom hennes födsel, egde någon förskräcklig sammanknytningspunkt.

Men hvad orsak fru Schedvin än kunde ega att hata Amanda, bör man, för att ej alldeles missförstå hennes vid detta tillfälle mer än ovänliga sätt att vara, icke förbise att hon, med anledning af Claras försäkring, trodde att hennes son och Amanda älskade hvarandra. Det är sant, att då vi icke ännu känna fru Schedvins egen ställning till Amanda, förmå vi ej heller bedöma vigten af denna särskilda omständighet; men det vill likväl nästan tyckas, som om den hade på henne utöfvat ett på en och samma gång mäktigt och ögonblickligt inflytande. Egoisten är alltid hård, kall och ofördragsam emot andra. Men om äfven fru Schedvin hade af gammalt särskilda anledningar att uppträda fiendtligt emot Amanda, kunde likväl denna fiendtlighet efter så många, redan försvunna år omöjligen ega en så personligt bitter och hård karakter, derest icke någonting för tillfället med kylande ishand äfven ingripit i hennes hjerta och lif.

— Sätt er ned, Amanda, talade hon. Jag befaller er, sätt er ned.

Amanda, ehuru sjelf af en vulkanisk natur, van att herrska och befalla, kände sig likväl förintad inför denna jern-menniska.

— Ni är nu tillräckligt gammal, fortfor fru Schedvin, att förstå mig. Jag skall berätta er en historia.

Om tillfället äfven var af den största vigt för Amanda, var det påtagligen icke af mindre för fru Schedvin. Till och med de personer, som kunde tro sig bäst känna henne, skulle likväl i denna stund hafva upptäckt någonting nytt och oförklarligt hos henne. Ehuru hon tycktes hårdare än vanligt till sitt lynne, syntes hon likväl icke så häftig. Hennes sätt att uttrycka sig var äfvenledes annorlunda: hon famlade icke med orden omkring sig, de föllo sig torra och korta.

— För många år tillbaka, började hon, var jag bekant med en familj, som var mig dyrbar och kär. Mannen var väl en svag karakter, men en hederlig karl, som lefde för de sina och kände en husfaders förbindelser. Hustrun var en ordningsmenniska, hon styrde och ställde med omtanka för husets bestånd. Båda två värderade äfven hvarandra och allt tycktes gå dem ganska väl i händer. Det borde äfven så gå, emedan försynen alltid brukar kröna med framgång det förståndiga arbetets möda. Sålunda utvidgade sig affärerna, och den handel... mannen var handlande... som han dref, tog en allt gynsammare fart. Han hade eget hus, egna affärer, en sjelfständig ställning.

— Får jag fråga er, fru Schedvin, inföll Amanda, hvad denna familj hette.

Amanda förmodade att hon talade om hennes föräldrar.

— Det yttre oberoendet, fortfor fru Schedvin, utan att låtsa märka frågan, gaf åt familjen en känsla af stolthet och sjelftillfredsställelse. Båda makarna trodde äfven då ännu, att ingenting skulle kunna rubba de-

ras belägenhet; och likväl skulle de snart dragas ned i det djupaste elände.

Med en uppmärksamhet, som man skulle kunna kalla girig, följde Amanda hvarje ord.

— I deras stadsegendom, en ganska vacker och rymlig byggnad, ehuru belägen vid en af de mindre gatorna, funnos tvänne rum att uthyra. Dessa rum hade under många år stått lediga, och man hade förgäfves sökt att få hyresgäster till dem. Men man kunde ej heller förundra sig särdeles mycket deröfver, emedan rummen voro ej mindre osunda, än mörka och obehagliga. Tillhörande jordvåningen, föll en knapp dager in genom de små rutorna. Nedgången till dem ledde dessutom genom en sidodörr i sjelfva källarsvalen. Ni kan då lätt sjelf tänka er dem.

— Ack, ja, min fru... fortsätt blott... fortsätt!

— En ruskig vinterafton hemkom emellertid mannen till sin hustru med den underrättelsen, att han lyckats uthyra rummen. Hon gladde sig deråt; men när mannen tillade att hyresgästen genast skulle inflytta i dem, låg den förmodan så nära till hands, att han var en husvill och utsväfvande äfventyrare. Ledd af denna misstanka, lade sig hustrun också genast emot rummens uthyrande, men för första gången i sitt lif fann hon att mannen hade en egen vilja och stod fast vid sitt beslut. Rummen uppeldades, en säng och några stolar nedflyttades, hvarefter den främmande karlen öfvertog dem. En timma sednare föreställdes hyresgästen för hustrun och qvarbjöds till aftonen. Hans utseende och uppförande voro ganska egna: det låg något studeradt och maskeradt i hela hans väsende. För öfrigt var han särdeles tystlåten. Han underhöll sig med mannen mera än med hustrun, och ett par gånger, då hon återkom ifrån småbestyr i köket, märkte hon att de undvikande kastade sig in på andra ämnen. Nog af, allt, hvad hon hörde och såg, ingaf henne fruk-

tan och bekymmer. Hon skulle också icke blifva bedragen i sina föreställningar. Från denna dag var det, som om en ond ande inträdt inom familjen. Hon — beständigt befarande att en olycka hotade huset i den oförklarliga hyresgästen — fordrade, att mannen skulle upplysa henne om egenskapen af deras förhållanden, eller uppsäga honom; men han undandrog sig bägge delarne. Det stannade icke härvid. Från denna dag hade hon ej mera någon makt öfver honom. På ett oroande sätt utvecklade sig nu hans svaga karakter, och hon förlorade allt mera och mera sitt välde öfver honom. Förgäfves uppbjöd hon hela sin förmåga att återföra honom till förstånd, förgäfves stred hon med alla de medel, som stodo henne till buds, för att upprätthålla det nyttiga inflytande, som hon förut alltid egt, och hvilket verkat så förmånligt för familjens gemensamma nytta; men ju mera hon ansträngde sig, ju mera hon stred, desto mera visade det sig att hyresgästen ryckt till sig all makt öfver mannen ifrån henne. Han, som förut nästan ständigt uppehållit sig på kontoret, blef nu allt sällsyntare och sällsyntare der. Affärerna började att gå vind för våg. Familjens lyckliga ekonomiska ställning hotades. Mannens likgiltighet och hustruns sorg ökade oupphörligt oredan. Sålunda förflöto ett par år. Men ett elände kommer aldrig ensamt. Hittintills hade deras äktenskap förblifvit ofruktsamt; men nu, när allt omkring dem började hota med undergång, lade sig härtill ytterligare den sorgen, att hon kände, det hon skulle blifva mor. Den arma qvinnan, huru olycklig var hon icke! Ett ögonblick hoppades hon att genom underrättelsen om sin ömmande belägenhet kunna återföra mannen till sig sjelf. Och — det var sannt — han slöt henne till sitt bröst — men förblef icke dessmindre densamme.

Fru Schedvin talade med fortfarande, isande köld. Amanda brann. Den ena var af is, den andra af eld.

— Hyresgästen bibehöll alltjemt sina rum; men till sitt lefnadssätt var han lika underlig, som till sin karakter. Han tilldrog sig äfven alla deras förundran, som bodde i huset. Ibland gick han bort om aftnarna och återkom icke förr än fram på morgnarna. Men hvarthän han begaf sig, eller hvarifrån han kom, förblef obekant. Ingen kände honom, och ingen tycktes han vilja känna. Understundom var han frånvarande flera veckor, till och med månader; men då man trodde att han lemnat platsen för alltid, och man nästan tackade Gud för att vara honom qvitt, uppträdde han åter helt oförmodadt.

Fru Schedvin pauserade ett ögonblick. Skarp och genomträngande, stannade hennes blick på Amanda.

Amanda hade lutat sig framåt, på det att icke något enda ord skulle gå förloradt för henne.

Det interesse, hvarmed hon följde berättelsen, och som stod lefvande tecknadt i hennes utseende, framkallade ett kallt leende på fru Schedvins läppar.

— Hustrun, som icke kunde uppgifva hoppet, att en gång återföra mannen till sina pligter, fortfor hon, gjorde emellertid sina observationer. Bland annat märkte hon att hennes egen man med en viss försigtighet umgicks med sin eljest synbarligen högt värderade hyresgäst; sålunda undvek han honom i andras sällskap och uppsökte honom vanligtvis endast sedan det blifvit mörkt om aftnarna. Men på samma gång denna anmärkning öfvertygade henne ännu mera om faran af sällskapet, beslöt hon äfven att vidtaga några mått och steg, som kunde bereda henne tillfälle att upptäcka hemligheten och möjligtvis göra slag i saken. En dag — hyresgästen hade varit frånvarande flera veckor — lyckades det henne att öfverkomma nyckeln till källaren och de der tvänne jordrummen, som han innehade, och hon begaf sig till dem. Hennes afsigt var att först undersöka platsen, för att derefter sedan

fatta ett beslut. Då hon nedkom i rummen, voro de synbarligen i sitt vanliga skick. Några andra möbler, än dem hon sjelf låtit ditföra, syntes icke till, oberäknadt likväl en karta af ovanligt stora dimensioner, som, infattad i en ram, alldeles som en tafla, betäckte en stor del af den ena väggen. Naturligtvis stannade hon också vid den, såsom det enda främmande föremålet der. Derunder öfverraskades hon likväl af ett oförmodadt buller på gården, och fruktande att hennes man eller hyresgästen hemkommit och möjligtvis skulle kunna öfverrumpla henne i det otillåtna förehafvandet, lutar hon sig förskräckt och rädd emot väggen, fattande, för att stödja sig, i det första föremål, som fanns till hands, hvilket naturligtvis var kartan, hvarvid den nedföll från sin plats. När hon återkom till besinning och fann att hon misstagit sig om bullret på gården, forsatte hon sina undersökningar i rummet. Till sin förvåning upptäckte hon då att kartan endast betäckt en sedan hyresgästens inflyttning verkställd ny genombrytning af väggen, hvarigenom han hade beredt sig en hemlig utgång till bakgården. Han hade sålunda oanmärkt kunnat gå och komma, när han ville; han hade äfven kunnat mottaga främmande personer hos sig. En förskräcklig ångest öfverföll hustrun vid dessa föreställningar. När hennes man om aftnarna besökte honom, och hon trodde att han uppehållit sig i jordvåningen, kunde således äfven han hafva smugit sig ut denna väg och jagat gatorna omkring. Huru tydligt stod icke nu för henne deras förehafvanden. Hennes första aning att hyresgästen endast var en äfventyrlig rucklare och sälle, i hvars händer mannen fallit, kunde ej mera betviflas. Hvart tog väl också deras förmögenhet vägen? Allt, hvad som förut samlade sig i deras händer, smälte nu bort. I sin ångest och förtviflan gaf hon sig det heliga löftet att icke gifva sig någon ro innan hon tagit närmare reda på de

tvänne männernas förehafvanden. Måhända var det i en olycklig stund hon fattade detta beslut; men det är först långt efteråt, som man rigtigt kan bedöma sin ställning och inse huru man bäst borde hafva handlat. Med anledning likväl af detta sitt beslut — fästade hon sin uppmärksamhet mera än någonsin på hvad som tilldrog sig i jordvåningen. Efter några dagar återkom hyresgästen och så snart natten inbröt, begaf sig hennes man till honom. Denna gången tycktes han likväl vilja vara försigtigare, än han varit förut, emedan han afvaktade det ögonblick, då han trodde henne vara insomnad. Den närmaste följden likväl af denna så ovanliga försigtighet blef att hon, å sin sida, endast blef ännu mera uppmärksam. Knappast hade också mannen lemnat henne, förrän hon steg upp, klädde sig i största hast och skyndade ut efter honom. Redan på gården märkte hon att luckorna voro tillskrufvade för de små fönstren, och ehuru det visserligen icke var ovanligt, ökade det likväl hennes nyfikenhet. Försigtigt smög hon sig fram till dem. Genom springorna upptäckte hon att ljus lyste der inne, hon hörde dessutom röster tala och bland dem äfven sin mans. Ett lika oemotståndligt, som plågsamt begär grep henne. Hon trodde att stunden var inne att bryta lös. Beslutsamt hastade hon till ingången och med krafter, ökade af den ifver, som lifvade henne för ögonblicket, bultade hon på. Snart gick dörren äfven upp, men föreställ er hennes förvåning då hon, som trodde sig fånga ett helt getingebo af rumlare, endast såg sin man framför sig. Jag kan ej beskrifva uppträdet, sådant det var. Sedan hennes första häpnad gått öfver, utbröt hon i förebråelser mot mannen. Han — icke mindre öfverraskad af sin hustrus åsyn — förmådde knappast värna sig. Alla hennes föreställningar syntes äfven bekräftade. I rummet funnos glas och buteljer. Man hade firat en orgie.

Med starka uttryck förebrådde hon mannen hans lefnadssätt. Hans svar, matta och undvikande, förökade hennes anfall. Lifvad af en makas rena afsigter, som ej vill försumma något, då det gäller att rädda sin familj, uppbjöd hon hela sin förmåga att återföra honom till ordning. Men, hvad gjorde hån? Han vände henne ryggen, och vid ett tecken öppnades den hemliga dörren bakom kartan och en mängd okända karlar störtade in. Ögonblicket var förfärligt; men hon förlorade ej sin själsnärvaro. Hon sade dem alla midt i ansigtet hvad hon tänkte om deras vilda lefnadssätt, förebrådde dem att de indragit i sina vindböjtlerier en förut aktad man, hvars familj — till följd af deras liderlighet — nu skulle gå sitt förderf till mötes. Men i stället att behjerta hennes ord, skrattade man endast deråt. Hon hade hoppats att fullkomligt demaskera dem, att öfverraska dem kanske till och med i sällskap med lättfärdiga qvinnor; men kanske hade man hunnit att bortskaffa dem. Att de likväl sjelfva insågo det afskyvärda i deras lefverne, visade sig aldra bäst då de, innan de tilläto hustrun att aflägsna sig, tvungo henne att aflägga en gräslig ed, att icke ens på tortyrbänken upptäcka hvad hon sett.

Utan att förändra något enda drag i sitt ansigte, andades fru Schedvin ut.

Amanda förblef tyst och uppmärksam. Med blixtrande ögon följde hon hvarje fru Schedvins rörelse.

— Från denna tidpunkt, fortor den gamla, skulle händelserna utveckla sig med större hastighet. Några få veckor derefter omringades huset af soldater. Framförallt besattes ingången till jord-våningen. Befälhafvaren inträngde i källarrummen, och efter en stund såg man hyresgästen fängslad bortföras. När detta tilldrog sig, var händelsevis mannen borta.

— Gårdsegaren . . . värden?

— Som jag säger, han var borta; men när han

hemkom, fattades han af den största förskräckelse. Likblek hastade han ned i jordvåningen... hustrun, uppskrämd af hans utseende, skyndade efter... men då hon anlände, hade han redan aflägsnat sig genom den hemliga utgången. Åtta dagar förgingo, hvarunder hon ej hörde af honom. De voro förskräckliga, dessa åtta dagar. Med den nionde syntes han åter, men nedslagen, modfälld, stum. Om aftonen uppstod ett samtal emellan makarna.

— Du måste resa härifrån, yttrade han, begifva dig ut på landet. Jag har en vän, som skall emottaga dig.

— Skall jag resa? Af hvad orsak?

— Af den orsak, att du, med anledning af vår hyresgästs fängslande, möjligtvis kan blifva uppkallad såsom vittne inför domstol.

— Än sedan då? Jag skall vittna att ni lefvat såsom liderliga sällar, att ni...

— Glöm ej den ed du svurit oss. Tänk dig väl före. Uppkallad inför domstolen, skall du äfvenledes der edligen förbinda dig att omtala hvad du hört och sett; och i hvilken ställning försättes du icke? Sedan du svurit oss att tiga, svär du der att tala. Res, det är mitt råd.

Så sönderslitande den tanken äfven var för hustrun, att skiljas vid sitt hem — aldrahelst med de misstankar, hon hyste emot mannen, fasade hon dock för den ställning, mannen framhöll, och beslöt att aflägsna sig. Resan var utsatt till dagen derpå. Sedan mannen emellertid lyckats att få henne att ingå på förslaget och han derefter intagit sin aftonmåltid, föregaf han angelägna göromål och begaf sig åter ut. Men nu öfverföll misstankan hustrun med verklig ångestsvett. Hon frågade sig om icke han blott kunde hafva för afsigt att aflägsna henne, för att desto mera obesvärad få öfverlemna sig åt sina böjelser. När hon

också nu genomgick det behandlingssätt, hon undergått de sednare åren, tycktes i detta fallet intet tvifvelsmål kunna uppstå. Qval och oro jagade också bort sömnen ur hennes ögon. Hon uppsteg ur en bädd, som ej mera egde för henne någon ro och hvila; hon klädde sig och vandrade, intagen af förskräckelse, fram och åter i rummet. En hastig, blixtsnabb ingifvelse flög härunder genom hennes hufvud. Hon beslöt att begifva sig ned till de rum, der den fängslade hyresgästen förut bodt. Då hon närmade sig dem, såg hon — nu alldeles som förra gången — en smal ljusstrimma bryta fram genom springorna på fönsterluckorna. Hon lade örat till. Hon lyssnade. Hon tyckte sig höra röster tala. Sagta smög hon derifrån och ned till källarsvalen. Hon hade icke hoppats att finna nyckeln i dörren, men till sin öfverraskning och glädje fann hon den der. Hastigt vred hon om låset. Måla, hvem som förmår, den fasa, som intog henne, då hon fann der inne sin man tillhopa med en ensam qvinna. Fattad af förtviflan, ville hon basta fram och uttömma sina förebråelser emot den trolöse: men hennes ben svigtade, hon förlorade krafterna, sjönk vanmäktig ned till golfvet, och när hon ... jag vet icke efter huru många timmar ... återkom till sig sjelf, befann hon sig i sin säng, med ett nyss födt barn vid sin sida ... men det var dödt. Modrens rörelse hade dödat fostret.

Fru Schedvin förmådde knappast tala. Hennes röst var afbruten, andedrägten het och kort.

Den tanken flög genom Amandas hufvud att det var en tilldragelse ur fru Schedvins eget lif, som hon beskref.

Men fru Schedvin hemföll endast för ett ögonblick under den öfvermäktiga känslans feberaktiga intryck. Så snart hon sjelf märkte det öfverretade tillstånd, hvari hon befann sig, lade hon handen, liksom styr-

kande, på sitt bröst och uppbar, kall och trotsande, ånyo sitt hufvud.

— Barnet var dödt, upprepade hon. Anblicken deraf slog hustrun med förskräckelse. Men knappast hade hon upptäckt det, förrän samma qvinna visade sig vid hennes sida, som hon träffat tillhopa med mannen. Lifvad af oförklarliga krafter och hänförd af sin sårade känslas upproriska ingifvelse, lyftade hon upp det döda barnet, höll det framför det okända fruntimrets ögon, och under ett konvulsiviskt hånskratt svor hon hämnd. Derefter sjönk hon tillbaka, liksom död, i sin bädd.

Så förfärlig den belägenhet var, hvilken fru Schedvin med så mycken vild passion skildrade, öfverlemnade hon sig icke mera åt någon svaghet. Om äfven icke utan ansträngning, beherrskade hon sig likväl.

— Huru många dagar, veckor eller månader, fortfor fru Schedvin, som förgingo, innan hustrun återvann helsan, vet jag ej. Men då hon ånyo kunde räkna sig bland de lefvandes antal, lågo verlden och lifvet bleknade bakom henne, och det enda minne, som brann i hennes själ, var den hämnd hon svurit. En stor olycka träffade henne vid denna tid: mannen nödgades uppgifva sin stat, han gjorde cession: följden af hans utsväfvande lefnadssätt. Så förgick åter en lång tid. Köld, elände och missaktning betecknade fortfarande makarnes ställning till hvarandra. Ingenting tycktes för framtiden lofva dem någon glädje. Han tärdes på sitt sätt — kanske af stundom påkommande förebråelser, hon på sitt — tyst törstande efter hämnd. En dag yttrade han till hustrun: påminner du dig den qvinna, som uppehöll sig i jordvåningen den aftonen, då du . . .?

— Då mitt barn dog? Om jag påminner mig henne?

— För Guds skull, tag ej så häftigt vid dig. Omständigheterna . . .

— Omständigheterna . . . fortfar . . .

— Omständigheterna göra henne i högsta grad olycklig, och derjemte tvinga de mig att åt henne ånyo upplåta jordvåningen.

— Du vill således ånyo införa henne i detta hus?

— Jag kan ej undgå det. Förhållanden, som jag ej vågar yppa för dig, nödga mig dertill. Hon . . . är i grosess.

Hustruns vrede brast ut. I häftiga förebråelser framställde hon sina misstankar. Hittills hade hon haft styrka att bevara dem inom sig sjelf; men hon förmådde det icke längre. Mannen syntes lika mycket öfverraskad, som förlägen, och — ehuru han bedyrade det hon misstog sig — inveckladе han sig likväl på ett sätt, som ännu mera bevisade hans brottslighet. På en gång föll det emellertid hustrun nu in, att den okända qvinnan gerna kunde inflytta i huset — hon fick ju derigenom henne desto närmare . . . och . . . och . . .

Det låg ett förfärligt hot i den blick, hvarmed fru Schedvin uttalade dessa ord.

Amanda darrade. Hon kunde ej misstaga sig längre, det gällde nu hennes mor.

— Den okända qvinnan inflyttade. Hustrun besökte henne. Hon var verkligen i den belägenhet, som mannen sagt. Någon vänskap kunde naturligtvis aldrig uppstå emellan dem. Med hatets uppmärksamma blick följde hustrun den okända. Tiden för dennas nedkomst närmade sig med hvarje dag; men innan detta inträffade, skulle ännu en ny olycka inträffa. En afton uteblef mannen från hemmet, och hustrun emottog den underrättelsen att han blifvit fängslad — för hvad orsak, derom blef hon aldrig upplyst. Deras köld för hvarandra hade också tilltagit till den grad, att det var likgiltigt för dem båda två, hvar den ena eller den andra var. Men snart upptäckte hon en om-

ständighet, som ännu ytterligare skulle väcka henne till uppmärksamhet. När hon en dag sökte den okända qvinnan, var hon utgången. I hennes belägenhet var detta ganska anmärkningsvärdt. Hustrun fördubblade sin vaksamhet. Den okända återvände icke på vanlig väg, utan genom den hemliga utgången. Dagen derpå vände hon sig till hustrun.

— Jag är en djupt olycklig qvinna, sade hon.

— Jag tror det.

— Min man . . . fortfor hon.

— Er man? Ni ljuger, ni har ingen man. Ni är...

Kallsvetten perlade från den okändas panna. Hustruns beslutsamma svar tillbakavisade hennes tilltänkta hyckleri.

— Ni har rätt, återtog hon också, jag har ingen man.

Och hon försjönk i betraktelser, värdiga den ställning, hvari hon befann sig.

— Jag har något att bedja er om, återtog hon likväl derefter. Jag inser att ni icke älskar mig, kanske hatar ni mig till och med; men ni är qvinna, ni har varit moder, ehuru en hård försyn ej tillät er att få behålla ert barn.

Vid denna erinran drog sig hustruns hjerta krampaktigt tillhopa.

— Håll er till ämnet, min fru, svarade hon likväl. Hvarom vill ni bedja mig?

— Ni känner att äfven jag snart skall blifva mor. Men jag eger äfven en son . . .

— En son, upprepade Amanda.

Lik en glödande stråle, flög den tanken genom hennes själ, att hon kanske egde en bror.

Utan att låta afbryta sig af Amandas utrop, fortfor fru Schedvin:

— Ni eger en son, repeterade hustrun, och hon

såg deri en dubbel anklagelse mot mannen. Hvar finnes han, hvar är han?

Men den häftighet, hvarmed dessa frågor framställdes, förskräckte den okända, och hon drog sig tillbaka inom sig sjelf.

— Begär icke, min fru, yttrade hon, då hon slutligen tog till ordet, att jag för er närmare redogör för mina förhållanden. Mitt lif måste förblifva en sluten bok, hvars hemlighet jag kanske måste taga med mig i grafven. Lofva mig likväl en sak. Det anar mig att mina dagar redan äro räknade. Jag känner att de förfärliga ödets slag, som träffat mig, redan brutit mina krafter, och förutser att jag kanske innan kort skall lemna efter mig en späd och svag varelse, utan skydd, utan värn, utan namn.

— Utan namn? upprepade hustrun.

— Hör mig, utan afbrott, min fru. Jag sade er, att jag har en son, sade er att alla mina enskilda förhållanden ligga som länkarne i en våldsamt söndersliten kedja bakom mig, och att jag saknar hvarje hopp att återknyta dem. När jag nödgades bortskicka min son, önskade jag att ega något minne qvar af honom, som alltid påminde mig om honom. Jag tog en penning, lät skära den midt i tu, och fästade den ena delen vid hans bröst och den andra vid mitt. Jag trodde icke då att jag, under sådana omständigheter, hvari jag nu befinner mig, skulle blifva mor för andra gången. Men hvarför tala derom? Tag denna halfva penning, som jag under flere år burit vid mitt hjerta, och lofva mig att ni, derest jag sjelf skulle sakna förmåga dertill, fäster det på det barn, som jag nu bär under mitt hjerta. Ni lofvar mig ju det?

Hustrun lofvade, nästan glad vid den tanken att detta barn skulle falla i hennes händer.

Den okända qvinnan ingick derefter i flera andra förfogningar för framtiden; och till sin största förvå-

ning hörde hustrun henne dervid taga hennes mans uppoffrande vänskap i uteslutande anspråk.

— Han känner alla förhållanden, sade hon, han skall . . .

— Men han är ju fängslad . . .

— Det oroar mig icke, förklarade hon, han skall snart åter blifva fri.

Efter detta samtal lemnade hustrun den okända i en sinnesstämning, som icke låter så lätt beskrifva sig. Men hon tänkte på sitt eget barn — och hon såg en hämnande försyns skickelse deruti, att möjligtvis denna qvinnas barn nu skulle falla i hennes händer.

Men framför allt var det en sak, som hustrun påminde sig, och som brände i hennes innersta.

Den okända hade sagt, att mannen — ehuru nu fängslad — icke hade att frukta någonting, utan att han snart skulle blifva frikänd.

Huru kunde hon veta det? Stod den okända äfven i beröring med honom i fängelset?

För att vakta ut henne, hade hustrun ställt en tjenare på post på bakgården, och andra dagen, sedan det redan blifvit mörkt, anmälde denne att hon begifvit sig ut.

Hustrun kastade en kappa öfver sig och skyndade efter; snart hann hon upp henne och följde henne på afstånd. Efter en lång vandring inträdde den okända slutligen i ett hus. Af en förbigående fick hustrun veta att det var ett allmänt fängelse. Det var tydligt att hennes besök gällde mannen. Ehuru aftonen var långt framskriden, mörk och ruskig, beslöt hon att invänta henne. Klockan slog åtta, nio, tio. Det var tunga timmar. Omsider utkom hon. Ovädret hade derunder ökat sig: yr och skur hveno omkring knutarne. Det var nu så mörkt, att hustrun följde henne tätt invid sidan. Hon gick långsamt. Emellanåt stannade hon,

klagande och jemrande sig. Hon var sjuk. Hennes steg voro vacklande. Ibland hastade hon framåt med en pils fart, ibland lutade hon sig qvidande än emot någon byggnad, än emot ett stakett. Hustrun gissade redan hvad denna sjukdom betydde. Den okända följde Norrström, men, kommen i grannskapet af Pechlinska huset, syntes hon ej vidare förmå uttaga ett steg. Hennes plågor måste ha' varit oerhörda. Mera än en gång tänkte hustrun skynda fram till hennes hjelp; men alltjemt framstod bilden af hennes eget döda barn, och hon hejdade sig. Den okända hade endast nu några få steg qvar till nyssnämnda hus, då krafterna på en gång öfvergåfvo henne, och hon med ett förfärligt anskri sjönk till marken. I denna belägenhet var det likväl omöjligt att lemna henne. Men hvad skulle hustrun göra? Hon fattade i ringklockan till Pechlinska porten — hon ringde — hon bultade, och då hon hörde steg nalkas, drog hon sig tillbaka. Portvakten, som var försedd med lyckta, märkte genast den afsvimmade qvinnan, tillkallade flere personer, upptog henne och bar henne in. Men nästa ögonblick kom en betjent springande ur huset, och hustrun, som af nyfikenhet närmat sig porten, var nära att blifva omkullsprungen.

— Hvad vill ni? Hvad gör ni här? sporde betjenten; hvem är ni?

— Barnmorska, svarade hustrun, som anade betjentens ärende och såg i denna uppgift enda medlet att komma in.

— Följ mig då.

Hustrun följde. Inkommen, fann hon den okända mera död än lefvande. Icke alldeles okunnig i yrket, uppfyllde hon afsigten med kallelsen. Men då barnet drog sin första andedrägt, drog modren sin sista. Hustrun framtog den halfva penningen — uppgaf att hon funnit den på modrens bröst — kastade snodden öfver barnets hals — och lemnade platsen.

Amanda satt som förstenad. Mera än en gång hade ett utrop velat pressa sig fram mellan hennes läppar; men med våld hade hon undertryckt det, emedan hon ville icke med det minsta uttryck eller rörelse afbryta berätterskan. Liksom en af brännhet törst plågad ökenvandrerska längtar efter hvarje vattendroppe, längtade Amanda efter hvarje ord, alltid fruktande att fru Schedvin kanske endast af en nyck skulle afbryta sig midt i berättelsen, och måhända aldrig någonsin mera fortsätta hvad hon' börjat. I tvänne afseenden hade hon redan kommit till en bestämd öfvertygelse, den ena att fru Schedvin var den person, hvars namn hon undvek att nämna, ock som hon blott benämnde med den allmänna termen, "hustru", och att den okända qvinnan, hvars namn hon likaledes uteslöt, var hennes egen mor. När fru Schedvin förtäljde tilldragelsen i Pechlinska huset, öfverensstämde den fullkomligt med hvad Amanda redan hade sig bekant, och några tvifvelsmål funnos ej mera; men det var henne omöjligt att längre återhålla uttrycket af de känslor, som nu strömmade genom hennes hjerta. Hon reste sig upp. Stoden fick lif. Hennes ögon brunno. Huru förfärliga stodo icke för hennes blick modrens lidanden. Hon ville tala, ville nedkalla Guds straff öfver den, som, utan att röras till medlidande, sett hennes marter. Men hon mötte en så hotande blick från fru Schedvin, att orden dogo bort. Hon förmädde dock icke åter att sätta sig: hon blef stående. Under den kalla blicken frös hon nästan till is.

— Efter en kort tid, fortfor fru Schedvin, återvände mannen fri ur fängelset. Den första, han efterfrågade, var den okända qvinnan; men hustrun . . .

— Hustrun? upprepade Amanda.

— Hustrun förklarade honom att hon icke kände hvart hon tagit vägen.

— Huru afskyvärdt! utropade Amanda, oemotstånd-

ligt hänförd af det plågsamma intrycket. Hon undandrog barnet alla de upplysningar, som mannen kunnat lemna.

Fru Schedvin betraktade blott Amanda med orubblig köld; men den isande förtrollningen i hennes blick var borta. Amanda lefde nu åter modig i sitt hjerta och i sin kärlek för minnet af modren.

— Ni måste säga mig, fortsatte också Amanda, den okända qvinnans namn, namnet på min mor . . .

Fru Schedvin förblef orörlig.

— Mera än en gång, svarade hon efter en stund, bad hustrun sin man bekänna det förhållande, hvari han stod till den der qvinnan; mera än en gång manade hon äfven den der qvinnan, att erkänna sitt förhållande till honom; men ingendera gjorde det, båda lemnade detta jordiska, utan att aflägga sin syndabekännelse.

Hon tystnade.

Denna tystnad motsvarade på ett så betydelsefullt sätt innehållet af hennes svar: deri öppnade sig för Amanda liksom ett oändligt tomrum, der hvarje ledande stjerna upphört att lysa.

— Sedan mannen återkommit, fortsatte fru Schedvin, sökte han att åter ordna sina affärer; men förgäfves. Behof och nöd närmade makarna i viss mån åter till hvarandra: hon skänkte honom en son och äfven en dotter, men kärlek och förtroende blomstrade dock aldrig upp mera emellan dem. Hans helsa var bruten, en ny motgång träffade honom, och i en stund, då han minst förmodade det, träffades han af ett slaganfall, hvarigenom han på en gång förlorade målföret. Hustrun såg att han ville tala, men rösten nekade honom sin tjenst. Hon gaf honom ett papper och en blyertzpenna och han tecknade ett namn derpå — hennes namn — hvaraf hon drog den slutsatsen, att han ville ingå i en uppriglig bekännelse; men han kunde

icke fortsätta . . . handen sjönk i detsamma vanmäktig ned.

— Och detta namn, återtog Amanda, detta namn. . .

— Ni önskar då af hela ert hjerta, att af mig få veta detta namn?

— Skulle jag icke göra det? Ah, min fru, säg mig min mors namn . . . jag beder er . . . haf barmhertighet med en fader- och moderlös varelse . . . gif mig detta namn . . . detta enda halmstrå till arf . . . att jag må veta hvem jag är.

Det var en bön ur hennes innersta, en suck i ord. Hennes lifs alla önskningar böjde knä i hennes hjerta inför denna enda önskan.

Tanken på hennes mor hade hitintills varit en blott sväfvande föreställning, utan gestalt, utan gränsor, liksom luften, rymden, molnet; men nu hade den fått form och saknade blott ett namn, för att blifva en lefvande verklighet för hennes själ.

Blomman på marken, liksom stjernan på himlahvalfvet, förblifva endast glänsande mystifikationer intill dess man kan nämna dem vid namn.

Amanda brydde sig föga om, hurudant hennes mors namn var; blott det sade henne, såsom namnet säger blomman, hvilken familj hon tillhörde.

Hitintills hade hon ansett sig tillhöra luften, rymden, molnet; och när hon nu bad om att få veta modrens namn, bad hon egentligen endast om att få en liten grön qvist i den vida verlden, som verkligen tillhörde henne.

Hon hade ännu aldrig haft något gemensamt med sin mor; men i namnet ansåg hon sig erhålla det. I sin lifliga fantasi gick hon ännu längre. Hon trodde sig med namnet nära nog kunna börda modren tillbaka ur grafven.

Hon blickade in i fru Schedvins öga. En stråle

lyste henne der till mötes. Den gamlas läppar rörde sig. Amandas hjerta stod lyssnande stilla.

— Min mors namn, stammade hon ännu en gång. O, min fru, gif mig min mors namn.

Men hastigt förändrade sig uttrycket hos fru Schedvin. Hatet samlade sitt åskmoln på hennes panna. Hämnden spelade i hennes blick.

— Aldrig, utropade hon, i evighet aldrig! Ni må bedja, ni må tigga, ni må sucka, gråta, klaga — aldrig skall ni få veta er mors namn.

Det var, som om en blixt slagit ned och på en gång krossat Amandas ljufvaste och skönaste förhoppningar, den oskuldfullaste, som kanske någonsin blomstrat inom denna sydländska vulkan.

Med ett anskri sjönk hon ned till golfvet; men hon förblef ej länge i denna ställning, hon rusade åter upp.

— Det skall blifva min hämnd, talade fru Schedvin, att låta er längta efter er mors namn, att låta er gissa och ana det — men att aldrig få veta det. Ni skall söka det på jorden och i himmelen och aldrig finna det; ni skall sucka efter det om dagen och om natten — men intet eko skall svara er. Er inbillning skall jaga er verlden omkring, men ni skall ej finna den grönskande oas, hvarefter er hela själ åtrar.

Amanda stod med ett blixtrande ansigte framför henne.

— Ni vill icke säga mig min mors namn; nåväl, så vill jag i stället säga er hvem den der vännen var, om hvilken ni talat, den der "hustrun", hvars lycka blef sköflad, den der qvinnan af hat och hämnd, hvars hjerta icke ens rördes i ett ögonblick af den mest förfärliga olycka, då hon dermed trodde sig kunna krossa sitt offer; denna er vän, denna hustru, denna qvinna — är ingen annan än ni sjelf. Guds straff skall träffa er.

Men Amandas anfall kufvade icke fru Schedvin; hon tycktes snarare ännu mera tilltaga i förbittring.

— Trotsa mig icke, sade hon; ni glömmer en sak — om jag är den hustrun, hvarom ni talat, så eger jag också mera rättighet än någon att erinra er om, att ni är en oäkta vanbörding.

Vid detta svar drog Amanda sig ovilkorligen tillbaka; denna tanke hade icke förut fallit henne in. Slagen och förkrossad stod hon der.

Det var i detta ögonblick, som Clara, Daniel och Alexander inträdde.

Fru Schedvin kastade en hotande blick omkring sig.

— Vet du hvad dessa äro, tilltalade hon Amanda, under det hon pekade på Clara och Daniel, i bredd med dig? Svara mig, jag befaller dig att svara.

— Jag förstår, svarade Amanda; ja, jag vet det.

— Skall jag äfven upplysa dem om hvad du är?

— Nej, vid himmelens Gud, nej, nej!

— Daniel, talade den gamla derefter, tänk aldrig på att gifta dig med denna qvinna; jag välsignar hellre såsom min sonhustru hvilket gatans barn, som helst.

NIONDE KAPITLET.

Politik.

Intrig och svartsjuka. Kommissionen.

På hofvet var icke mera någon hvila och frid. Drottningens lifliga oro höll allt i ständig rörelse. Hon var händelsernas alltjemt feberaktigt klappande pulsåder. Om hon å ena sidan någon gång kände sig nedslagen och ledsen öfver konungens betänklighet och vacklande svaghet, fann hon å den andra sidan deri äfven ofta en uppmuntrande sporre, för att icke säga en tvingande omständighet, att åtminstone bakom kulisserna ingripa i de allmänna ärendernas gång.

Vi veta att drottningens afsigt var att till rikets ständer öfverlemna en öppen anklagelse-skrift emot rådet. Vi känna från första delen af detta arbete äfven denna skrifts innehåll, samt att den bevarades af henne såsom en vigtig statshemlighet, af skäl att derigenom i afgörandets ögonblick framkalla en destomera öfverrumplande effekt.

Men planen var hufvudsakligt uppgjord under förhoppning att Brahe skulle blifva landtmarskalk, och hofvet derigenom sålunda redan hafva öfvertygande bevis, att ega ett säkert stöd inom riddarhuset. När emellertid denna förutsättning undanföll, tvekade drottnin-

gen ett ögonblick, huruvida skäl förefunnes att fullfölja planen.

Åsigterna derom voro delade inom partiet. Flertalet påstod dock att rik. st:r omöjligen skulle kunna gå så långt att bryta med konungamakten och träda på rådets sida, utan att skrifvelsen skulle framkalla en politisk kris samt en rådsförändring, hvari hofvet såg det första vilkoret för möjliggörandet af sina afsigter, och mössorna — sitt enda mål.

Endast Höppener stod orubbligt fast vid förkastandet af hela förslaget.

— I politiken har statsmannen samma åligganden, som fältherren i kriget, talade han; den att enkelt och klart uppfatta sin ställning och sin fiendes krafter och karakter. Ju mera jag ser hofvets afsigter utveckla sig, desto svagare synes det mig att det är. Det saknar sammanhållning, det saknar energi, det saknar en beslutsam vilja, som böjer allt under en enda ingifvelse. Hofvet önskar en förändring — för hvad? — för hofvet; mössorna önska en — och för hvad? — endast till förmån för mössorna. Intetdera är fattadt af den enda, stora tanke, som förmår tränga rakt fram till allas hjertan, som förenar alla ädla sinnen uti ett gemensamt fosterlands-kärlekens hänförande tungomål, som ser alla små parti-olikheter sammansmälta i en herrlig, allt annat bortskymmande bild i fågel-perspektivet under sina fötter, som är — för att så uttrycka mig — en punkt utom parti-afsigterna och parti-käbblet, men en fast, en orubblig punkt, hvarifrån man med häfstången af en beslutsam och kraftig handling kunde på en gång öfverändakasta den närvarande bestående oordningen och skapa ett samhällsskick, monarkiskt och folkeligt på samma gång.

— Och hvari består väl då, frågade man, denna stora tanke, denna punkt utanför partierna?

— I fäderneslandet.

— Och hvad menar ni med denna häfstång?

— Revolutionen.

Partiet ryckte på axlarna.

Endast drottningen lyssnade tyst till hans ord. Hon tänkte på Eva i paradiset, på ormen och på den förbjudna frugten.

Men hofvets obeslutsamhet skulle snart tvingas fram till handling. Rådet hade ej förblifvit i okunnighet om drottningens tillämnade skrifvelse och ansåg det vara klokare att förekomma, än att förekommas, hvarför det redan den 3 November öfverlemnade en skrifvelse till rikets ständer, som i icke obetydlig mån var en utmaningshandske åt hofvet.

"Rikets råd", hette det i denna handling, "skynda sig, att för rikets högloflliga ständer uppenbara, att egenskapen af den art af mindre sammanstämning, som uti många mål uti rådskammaren emellan konglig majestät och rikets råd sig yppat, bestått derutinnan, att rikets råds underdåniga tillstyrkan har förekommit k:gl. majestät såsom icke vidare beredande, än kongl. majestät skulle behaga gifva dertill sitt samtycke, och att detta samtycke fordrade hos konglig majestät en förutgående bepröfning af rikets råds andragna skäl och grunder".

Nu var det icke mera tid att tveka. Konungen fann sig personligen sårad af denna rådets inlaga och egde derigenom äfven ett erforderligt stöd i sin känsla, att för ögonblicket i sittande råd på tredje dagen derefter, eller den 6 November, inlemna den af honom undertecknade akten, och hvilken samma dag aflemnades till rikets ständer. Härmed var det politiska kriget äfven börjadt. Båda partierna hade utträdt ur sina retranchementer och möttes nu på öppna fältet. Med hvilken beslutsamhet, för att icke säga förkärlek, rådet upptog den kastade handsken, kan man sluta en-

dast deraf, att detsamma redan dagen derpå ingick till rikets ständer med sina motanmärkningar.

Landets politiska situation betecknas vid denna tid allrabäst genom den sålunda inledda offentliga skriftvexlingen. Nyckeln till den närmaste tidens många förvecklingar måste äfven sökas i dessa handlingar. Det var icke första gången, som konungamakten och rådet bekämpade hvarandra, men det var första gången, som dessa båda öppet bekrigade hvarandra, och rikets ständer fungerade såsom en afgörande domaremakt öfver dem båda två.

För att sätta dem af våra läsare, hvilka interessera sig för tidens politiska lif, in i stridens verkliga karakter, taga vi oss derför friheten att här anföra några korta utdrag ur skriftvexlingen.

I rådets svar heter det:

"... Rikets råd har alltid, enligt lag, påstått, det deras underdåniga tillstyrkande efter flesta rösterna borde vara hos hans konglig majestät gällande; hvaremot hans konglig majestät förblifvit dervid, att antagandet af ett sådant pluralitetens beslut borde uppå kongl. majestäts eget nådiga pröfvande ankomma".

"... Vore detta hans majestäts höga rättighet, så blefve hans majestäts samvete Sveriges rikes lag. Samvetet är grundadt på begrepp, och begreppen äro skiljaktiga nästan hos hvarje man. Guds uppenbarade ord har derför bundit menniskors samveten vid de stadgar, som deruti föreskrifvas; och i politiska mål äro samveten bundne vid folks och riksens lagar. Desse blifva den regel, hvarefter alla mål uti ett rikes styrelse pröfvas böra".

"... Som således riksens högloflige ständer utaf hans majestäts eget höga andragande intagit hvad fara riket nu öfverhänger o. s. v."

Ur konungens genmäle härpå meddela vi efterföljande:

". . . När jag trott mig böra skärskåda de tankar och skäl, som mig af riksens råd gifvas, huruvida de äro enlige med min dyra försäkran; så har min mening dermed aldrig varit, att vilja sätta mig emot riksens råds pluralitet, eller hindra någon derigenom beslutad expedition. Regeringsformen . . . rikets ständers bref . . . och min försäkran . . . äro tydlige, att pluralitetens utslag i rådet böra vid ansvar expedieras, antingen konungen dem underskrifver eller ej, nemligen under hans frånvaro eller opasslighet, eller som orden i 1723 års bref 4:de §. lyda: "under hans infallande hinder och uppskof". Således har frågan aldrig varit på min sida om något motstånd eller hinder emot pluralitetens utslags-expeditioner; men som jag särskildt för min egen person gifvit min dyra försäkran, hvarmedelst jag uti 14 §. heligt förpligtadt, att notabene "sjelf vara mina undersåtares starkaste försvar emot allt inbrott i deras rättmätiga frihet;" förklarandes i 5 §. att "jag inför Gud är förpligtigad, att låta mig riksens goda styrsel samt min och ständernas rätts bibehållande framför allt om hjertat vara;" så har jag ej annat förstått, än jag borde skärskåda och öfverväga de skäl och tankar, som mig af rådet gifvas, och att jag äfven i fall jag deruti skulle finna något, som jag ej kunde förena med min ed och försäkran, åtminstone kunde låta föra mina föreställningar derom till protokolls, oansedt jag hvarken vill eller kan hindra expedition, som på rådets ansvar ankommer. Exempel derpå kan finnas i sistledne September månads revisions-protokoll, hvaruti jag gerna tillåtit expeditionen eller en befallning till Svea hofrätt afgå angående en ny aktors förordnande emot någon allmoge i Dalarne; men påstått mig icke densamma underskrifva emot min försäkrans 10 §., hvaruti jag, liksom uti min arffurste-försäkrings 5 §., tydligen utfäster mig, "att ingen riksens undersåtare skall afhål-

las från sitt embetes förrättande utan föregången laga ransakning och dom". Att ogerna underskrifva dylika grannlaga mål, är för mitt sinne en trygghet; men intet hinder för expeditionen, som lika fullt går för sig. Om det ej räknas en regent till last, att han af ömhet aldrig underskrifver någon dödsdom, ehuru densamme dock lika fullt verkställes, så hade jag gerna önskat mig en dylik frihet, i fall jag emot förmodan skulle finna någonting emot min dyra förbindelse och någon af mine undersåtares rätt; så mycket mera, som riksens råds pluralitet ej kan mig ifrån min försäkran dispensera. Och hvaruti skulle min försäkran att regera efter lag bestå, om jag ingen svårighet borde göra att underskrifva hvad jag deremot finner stridande? Om nu detta tillräknas mig, som en öfverflödig grannlagenhet, så kan jag vara nöjd i mitt sinne, att intet annat mig kan förebrås, än att hafva varit för mycket ömsinnt om min försäkran.

Riksens råd behagade derföre inför riksens ständer uttyda och förklara hvad de i sitt utdrag ur protokollet af den 7 hujus mena med de orden: "en riket öfverhängande fara och dess vådliga belägenhet".

Jag undrar nu mindre, att så många vidriga rykten och tryckta skrifter öfver allt i riket kringlupit om ett förment farligt tillstånd för friheten, när sjelfva riksens råd af mina oskyldiga utlåtelser dragit så svåra slutsatser. Som jag aldrig uti min regering för mitt samvete tagit annat rättesnöre, än grundlagarne och min försäkran; ty hemställer jag till riksens ständer, om sådant bör mig omildt uttydas . . ."

Denna skriftvexling uppskakade de politiska partierna på ett underbart sätt. Det vulkaniska ämne, som alltid rörer sig på djupet af dem, kom i rörelse. Man talade om ingenting annat, man tänkte icke på något annat. Från båda sidorna ansåg man staten hotad af stora faror. Hattarne ansågo att konungen hotade fri-

hetens bestånd och åter ville införa enväldet; mössorna påstodo deremot att rådet öfverträdt lagarna och tillskansat sig ett välde, som icke lagen tillerkände dem. På sådant sätt fick också denna skriftvexling sitt eget lif, sin ingripande betydelse, sin ögonblickliga fysiognomi. Stridsäpplet var utkastadt midt ibland lederna och hvar och en visade sig, om å minoritetens sida äfven ganska oförsigtigt, i sin rätta gestalt.

När konungen blef rätt fundersam, beträffande utgången af sitt vågstycke, som han redan ansåg det vara, slog han sig ned vid svarfstolen och . . . det var just vid denna tid, som han fick den lyckliga idéen, att förfärdiga en nysthärfvel åt sin gemål, utan att historien likväl upplyser oss om, huruvida det var hans afsigt att derigenom på ett fint sätt låta henne förstå, det hon sjelf borde uppnysta den händelsernas härfva, som han i sin själ förebrådde henne att hafva intrasslat honom uti.

Drottningen darrade af ovisshet om utgången. Hon trodde sig hafva vädjat till folkets sunda uppfattning af statsförfattningen, sålunda till den förnuftiga nationalkänslan. Stundom hoppades hon på framgång, stundom fruktade hon för motsatsen.

Fersen handlade lugnt, men beslutsamt och i öfverensstämmelse ej mindre med den aristokratiska än nära nog episka karakter, som tillhörde honom. Tessin lifvades af snillets hänförande värme och eld. Palmstjernas panna var mörk och hotande; han såg skuggor på alla håll. Ehrenpreutz snusade oftare än vanligt, och en och annan, som lade märke dervid, påstod att han ville snusa upp hela verlden.

Endast Pechlin smålog.

Men under det man sålunda med spänd oro och uppmärksamhet följde den politiska diskussionens skiftningar och gång, stodo likväl icke de mera enskilda och personliga förhållandena vid hofvet stilla.

Löjtnanten, grefve Creutz hade förklarat, att han skulle inlemna sin syster Almas afskedsansökan från sin befattning vid hofvet, i lätt förstädd afsigt att dergenom sätta sin vän v. Röhr i bättre tillfälle att göra henne sin uppvaktning. Men ehuru hvarken drottningen eller Alma sjelfva ville tro att han skulle sätta sin hotelse i verket, inlemnade han icke dessmindre en vacker dag en sådan ansökan till riksmarskalks-embetet. Drottningen lifvades härvid till motstånd, icke blott af broderns synbart fiendtliga steg, utan äfven af den tillgifvenhet för Alma, som så småningom uppvuxit, ehuru den först fått en mera bestämd rigtning, sedan hon emottagit förtroendet om hennes böjelse för Puke.

Vid intet hof i verlden bör dock en affär, sådan som denna, vara svår att uppgöra. Här fanns en rik och ung karl — icke så litet fåfäng och ergo äfven en smula enfaldig — som ville gifta sig; vidare fanns ju här en vacker och älskvärd flicka, som icke ville hafva honom, emedan hon älskade en annan. Slutligen fanns här äfven en bror, som var envis, och en gammal rådsherre, som hade alldeles tillräckligt förtroende till sin egen vishet och verldserfarenhet. För en hof-intrig kunde man ju icke begära en bättre uppränning, knappast nog till en roman.

Vid hofvet uppehöll sig en äldre fröken C., ännu på den öfverblifna kartan, oaktadt hon tillhörde en af landets första familjer. Alla värderade den gamla flickan för hennes goda egenskaper, äfvensom för hennes många anor, och man förvånades endast öfver att de icke tycktes väga någonting på den skalken Amors vågskål.

Drottningen hade nyligen haft ett längre enskildt

samtal med henne, som på en gång tycktes åstadkomma en genomgripande förändring i hennes hela väsende, emedan kinderna återigen började blomstra upp, pannans liljor återkommo och ögonen lifvades af en stråle, erinrande på samma gång om minnets makt, som om hoppets ingifvelser.

Ett par dagar derefter stötte Silfverhjelm — af en händelse naturligtvis — tillhopa med v. Röhr.

— Är det sannt, v. Röhr, frågade han, efter hvad som allmänt berättas, att du blifvit förhexad i en af våra hof-fröknar?

— Så-å, man talar derom allmänt, säger du? Nå, jag nekar icke... men hon är också fan så vacker. Man har smak, Silfverhjelm; det har alltid varit min olycka att ha' smak.

— Det synes nog på dig, von Röhr; du är den elegantaste kavaljer i hufvudstaden. Men så är du äfven i den lyckliga belägenheten att icke behöfva hushålla, utan har tillfälle att följa dina nycker.

— Deri kan du ha' rätt, Silfverhjelm; jag saknar egentligen ingenting, och ändock förefaller det mig, som jag saknade allting.

— Kommer sig deraf, min vän, att du älskar och kanske icke är älskad tillbaka.

v. Röhr såg förvånad på honom.

— Af hvad skäl förmodar du det, Silfverhjelm? Jag kan försäkra dig att jag i det fallet är ganska lugn. Ehuru det visserligen hitintills felats mig tillfälle till en förklaring, är jag öfvertygad att hon utan all prutmån skall skänka mig sin hand, endast jag anhåller derom. En karl, som jag, förstår sig på den saken. Man har icke lefvat för ro skull en smula i verlden. Fruntimmernas enda lust och glädje är att blifva gifta: det är en medfödd jeremiad i hvarje litet stackars hjerta. Nej, för tusan, nog vill hon hafva mig, och jag säger rent ut, att äfven jag vill hafva

henne; ty ser du... för att vara rätt uppriglig...jag tycker att det skulle klinga så vackert att hafva vid min sida en liten varelse, som mina vänner och bekanta finge helsa för fru grefvinnan von Röhr... icke sannt, det låter förbannadt bra... fru grefvinnan von Röhr. Föröfrigt känner du att jag gerna drager blankt vapen och sköter min karl så skickligt, som trotts någon; tänk dig nu att någon vore nog glömsk att kalla min hustru helt simpelt för fru von Röhr... ah... en duell . . . flux en duell. Den der Puke, som jag slogs med för en tid sedan, skall min själ ej glömma mig så lätt. Känner du Puke?

— Det var ju han, som spikade fast dig vid trädet?

— Det var hans bästa råd, vet du; jag går längre, det var enda sättet för honom att rädda sig, ty hade icke han just då spikat fast mig, som du behagar uttrycka dig, vid trädet; så hade jag nästa ögonblick ränt min värja tvärt igenom lifvet på honom. Jag säger också icke att karlen var dum, endast att han var mycket försigtig, till och med litet rädd om lifhanken.

— Men jag tyckte att du nyss sade, att du ibland liksom saknade allting. När du likväl älskar och är älskad, eger ett godt och ljust omdöme, utmärkt lyckliga sällskapsgåfvor, är gerna sedd i de förnämsta husen, är rik och tapper, en aktad riddare sans peur et sans reproche, hvad kan då verlden ega, som du afundas den, som kan reta din aptit, som kan höja ditt bröst till en suck? Du vill väl icke i din djerfva själ ensam plundra försynen på allt godt?

v. Röhr mumlade för sig sjelf, liksom hade han icke velat fram med hvad han tänkte. Emellertid tyckte Silfverhjelm sig observera en viss sårad fåfänga deri.

— Vet du hvad jag gjorde, fortfor Silfverhjelm derföre, vore jag i ditt ställe?

— Låt mig höra.

— Du anser att verlden icke tillräckligt observerar dina förtjenster?

— Det har jag just icke sagt, ehuru...

— Var uppriktig emot mig, von Röhr. Jag är simpel adelsman, jag, som du, och vet nog hvar skon klämmer. Är det icke sannt kanske, att våra grefvar och baroner tro sig vara af ett annat, bättre slägte än vi? Skrufva de icke upp hufvudet, som en chinesisk docka. Har du icke märkt till exempel... det är en småsak, det förstås, men i småsaker märker man ändock alltid åtminstone nästippen af en stor sak... har du icke märkt till exempel, att de ständigt låtsa glömma bort ditt namn? Har du ej gifvit akt på huru ofta de bruka sitt: vill *"han"*, eller känner *"han"*, eller kan *"han"*? Alltid ett *"han"* i stället för namn och rang. Än det der *"min vän"* då? Vill *"min vän"*... förstår *"min vän"*? Man behöfver ej något Syrakusanskt öra, för att begripa slika toner: de äro den grefliga förnämhetens nådetoner, eller den friherrliga nedlåtenhetens ljufva läspningar. Men kanske du icke lagt något märke till all den der salfvelsen, du?

— Jo, Silfverhjelm, jo, mera än en gång. I sanning, du säger hvad jag tänker. Jag är bror och vän med alla våra högdjur, men det förefaller mig ändock ständigt, som om de ville skumma bort sjelfva gräddan från brorskålen. Jag har också föresatt mig att ej mera ha' något ostronkalas för dem. Jag är rikare än de flesta af dem, elegantare än någon och mina anor räkna lika många grafvar, som flere grefvar tillhopa, och ändock finnes en distans emellan dem och mig, hvarpå hin håle stundom tyckes dansa för mina ögon. I sådana stunder är sjelfva det vin, jag dricker med dem, beskt, som galla. Men hvad var det, som du skulle göra i mitt ställe?

— Vore jag i ditt ställe, skulle jag uttaga ett stort steg, fatta ett beslut, som vore värdigt mig och min

samhällsställning, visa dem att jag vore man för mig. Apropos, du voterar ju *med* hattarna?

— Ja, ja visst; jag gör allt, hvad de bedja mig om.

— Ser du, der har du orsaken. Nej, v. Röhr, nej, det duger icke; förändra tänkesätt, ställ dig i motsatt led mot dem, som innehafva makten, gör opposition emot dem, votera emot dem, tala och handla emot dem; det är den enda vägen för en man med rikedom och talanger, som du, att nå ett högt och inflytelserikt mål. Du förstår väl att de, som redan ega makten, icke behöfva dig. Var derföre klok, gå öfver på hofvets sida, gör det beslutsamt, en gång för alla, blif hofman. Der behöfves du. Behofvet mottager den minsta skärf med jubel.

— För tusan, Silfverhjelm, du talar som en hel karl; jag tror verkligen att du är min vän; men ser du...

— Tviflar du kanske på, att erhålla en passande fullmakt, såsom inträdeskort?

— Just icke det; men, för att bekomma en sådan, fordras rekommendationer, och jag erkänner att jag är för stolt att vilja bedja någon derom. Jag är öfvertygad att den kungliga familjen icke med missnöje sett mig vid ett och annat tillfälle på slottet; men i alla fall...

— Du talar som en klok karl, v. Röhr. Hvarje man bör känna sig för stolt att tigga sig till någonting. Men man har sina rättigheter: dessa rättigheter äro mera än af greflig och friherrlig rang, de äro rent menskliga, insignier af vår gudomliga börd. För intet pris i verlden skulle jag vilja skänka bort dem. En orden, en dekoration, en verldslig titel eller rang — bara skuggor mot den rang, som vi ega, till följe af en fast karakter, en ren och ädel vilja, ett manligt tänkesätt. Att bedja om gunst, är att icke förtjena den; att tigga om den, är att förnedra sig inför sin

lycka. Nej, förtusan, du är en man, v. Röhr, och vill du, så skall du redan om 24 timmar vara anställd vid hofvet. Hvad var det jag skulle säga? Du älskar en hof-fröken... nåväl, men har ej haft tillfälle att säga henne dina tankar? Min Gud, det är ju alldeles klart att hennes anhöriga på ett fint sätt afböjt det.

— Tror du det...?

Vreden kokade redan inom v. Röhr.

— Hvad skall man tro? Hon är ju sjelf född grefvinna?

— Ja, visst.

— Och du är icke grefve. Ett sådan parti är alltid en mesallians, enligt den gamla fördomens föreställningssätt. Man har endast skämtat med dig, von Röhr.

Vid denna tanka blef von Röhr blodröd af vrede.

— Skulle det vara sannt hvad du säger, vid Gud, då dödar jag på stället...

— Inga ytterligheter, von Röhr. Det tillkommer en förståndig man att vara lugn. Tro mig, du hämnas bäst, om du handlar oberoende af de der vännerna. Som hofman blefve du dessutom aldra bäst i tillfälle att sammanträffa med din flamma. Skall jag tala vid drottningen? Du kan hafva svaret i morgon. Betänk så öfverraskade dina vänner skulle bli. Du spelade dem ett förbannadt spratt.

— Ja, verkligen, jag spelade dem ett spratt... Kom, låtom oss gå in här och dricka ett glas... kom, Silfverhjelm, kom!

Tre à fyra dagar derefter var von Röhr utnämnd till kammarjunkare, och på morgonen samma dag var uniformen färdig. På aftonen visade han sig redan vid hofvet.

Hvarje hof blifver för hvar och en, som först inträder der, alltid en maskerad, och man skall hafva tillhört det rätt länge, innan man kan säga sig hafva

sett det demaskeradt. Utsidan är lysande och praktfull, hur innansidan ser ut, är obekant för de fleste. Man vet att sodoms-äpplet har ett rätt grannt skal, men innanföre är det fullt blott af dödan mull. Så kringskuret och svagt var aldrig ett hof, att icke ärelystnaden der drömmer sig en jacobs-stege, full med vinkande förhoppningar, och så allvarsamt var icke heller något, att ej kärleken der slipar sina pilar och laddar sitt koger. Om äregirigheten och kärleken stämt möte på något ställe, för att i sina angelägenheter begagna sig af hvarandras svaga sidor, så är det vid hofvet. Sagan talar om en fågel i Österlandet — Humman — som tros beständigt flyga öfver jorden, men aldrig beröra den med sin fot. I den furstliga nåden ser hofvet gemenligen en sådan fågel. På hvarje hufvud — tillägger sagan — på hvilket denna fågel kastar sin skugga, skall förr eller sednare en krona sitta. Se der orsaken till det ständiga äflandet — man äflas efter skuggan — efter nådens krona.

Huru herrlig och glänsande syntes icke hofvets brokiga hvirfvel för v. Röhr! Det var sant, att han redan mångfaldiga gånger förut besökt det; men han hade icke tillhört det, i stället hade han tillhört ett motsatt parti och delat detta partis fiendtliga tänkesätt, visserligen icke af egen öfvertygelse, men derföre att det så skulle vara, ett för mängden i allmänhet ganska vanligt skäl. Sedan han nu kastat om och såg sig mottagen på ett aktningsfullt och smickrande sätt, fann han allting helt annorlunda — han var också idel förtjusning, idel hänryckning, idel beundran.

Redan under hans första samtal med drottningen yttrade hon, det hon trodde sig veta att han älskade en af fröknarna vid hofvet, och att han kunde räkna på henne. v. Röhr var i sjunde himmelen. Bland hoffröknarna stod hans stjerna ej mindre lysande. På alla sidor mottogs han med den mest förekommande artig-

het. Knappast fick han tid att vexla ett ord med fröken Alma, förrän någon af de andra afbröt honom. Den allmänna uppmärksamhet, som fästades vid honom, smekte på ett förtjusande sätt hans egenkärlek. Han ansåg sig redan vara en Phœnix vid hofvet och läste i sina vänners och bekantas ögon ej mindre afund, än missnöje öfver hans öfvergång.

Tillfället att hvarje dag se och sammanträffa med Alma ökade emellertid ännu mera hans kärlek. I den lätta touche, som konversationen eger vid ett hof, trodde han sig redan för henne ej endast hafva yppat sin kärlek, utan äfven erhållit hennes bifall. Betagen af sin lycka, besökte han löjtnant Creutz, och ehuru denne ej gillade v. Röhrs anställande vid hofvet, gladde honom underrättelsen att Alma ändtligen gifvit vika.

— Så snart hon lemnat hofvet, förklarade Creutz, skall jag tala vid min morbror, Ehrenpreutz, och er förlofning skall firas.

— Hvad säger du? Så snart hon lemnat hofvet? Nej, min vän, jag önskar att hon ej skall lemna det. Drottningen älskar henne. Också jag har inflytande ... der väntar mig befordran, och din syster kan, såsom min hustru, en gång hafva hopp om att till och med blifva statsfru... nej, nej, säger jag... hon och jag äro båda två skapade för hofvet. Jag känner mig just der i mitt rätta element.

Creutz åhörde sin blifvande svåger icke utan förundran.

— Allt det der är godt och väl, svarade han, men jag har inlemnat hennes afskedsansökan, och dervid blifver det.

v. Röhr fick myror i hufvudet. När han lemnade Creutz, begaf han sig till sin vän, Silfverhjelm, hvilken tillstyrkte honom att tala med drottningen, hos hvilken han äfven erhöll företräde.

— Ni kommer, v. Röhr, mötte hon honom genast vid hans inträde, i ert hjertas angelägenheter.

— Ers majestät, stammade von Röhr, det är omöjligt att dölja för er någonting; ni ser in i min själ, genom mitt hjerta.

— Det är bra, von Röhr, afbröt hon honom; jag tycker om raska beslut. Ni har ju talat vid hennes slägtingar och har deras bifall?

— Naturligtvis, ers majestät.

— Och vid henne sjelf?

— Äfven det.

— Apropos, fortfor drottningen. I afton samlar sig en liten krets omkring mig. Kom då hit, v. Röhr, och vi skola gratulera er till er lycka.

v. Röhr stod på tinnarna af sällhetens tempel.

Drottningen höll ord.

Hofvet hade ganska talrikt församlat sig. Konungen såg helt nyt ut. Man hade underrättat honom att ett litet gladt qui pro quo väntade honom. Han log så vänligt och godt, han knäppte med fingrarna.

När v. Röhr anlände, åtföljdes han af Creutz. Ehrenpreutz hade ej velat inställa sig der, efter hvad som sednast passerat; men omsider beslöt han att åtfölja några af de öfriga riksråderne.

— Jag har betänkt mig, yttrade Creutz till v. Röhr på vägen till slottet. Du sade häromdagen, att du ämnar bibehålla din plats vid hofvet.

— Det sade jag.

— Du nämnde äfven, att min syster är väl anskrifven hos drottningen, och jag vet att hon är det. Och efter Alma nu ändå skall förr eller sednare blifva din hustru samt drottningen dessutom på detta artiga sätt behandlar henne och dig, har jag — för att äfven visa er det jag vet att värdera denna sakernas ömsesidigt hjertliga ställning — i dag återtagit afskedsansökningen, och skall, så snart er förlofning nu blifvit eclaterad, öfver-

lemna den till henne, såsom mitt första bevis af broderlig försonlighet och vänskap. Du är ju nöjd dermed von Röhr?

— Mycket, min bror, mycket. Du handlar ädelt, ridderligt!

Så snart de inträdde i hofkretsen, omgafs v. Röhr af dess mest lysande satelliter.

Han hade ännu aldrig öfverlefvat en vigtigare stund i sitt lif. Utan att man sade ett ord, tryckte man på alla sidor hans hand. Han förstod denna tystnad och denna uppmärksamhet så väl: man saknade ord för uttrycket af den lycka, hvilken gick honom till mötes. Framtiden log i ögonblickets prismatiska färger så hänförande mot honom.

Ännu syntes icke drottningen till, icke heller några af hennes damer; men man väntade dem hvarje ögonblick. Denna väntan, som för hvarje annan skulle hafva varit så tung, var för v. Röhr blott en förlängd triumf. Föremålet för allas uppmärksamhet, tyckte han att all verldslig sällhet strålande omgaf honom.

Men hastigt gick ett sorl genom rummet. v. Röhr spratt ovilkorligen till. Dubbeldörrarna slogos upp. Drottningen syntes på tröskeln. v. Röhr kände sig förvirrad och förbländad af ögonblicket. Bakom drottningen förde hofmarskalken Horn fästmön. v. Röhr såg hennes hvita hand, hvilande i hofmarskalkens; men sjelf var hon ännu bortskymd af drottningens gestalt. Hvems hjerta klappade af våldsam häftighet, om icke v. Röhrs? Fåfängan och egenkärleken hade mättat sig, och öfvermättnaden blef förlägenhet. Nära att uttaga ett steg emot sin fästmö, drog han sig i stället med sänkt blick tillbaka för drottningen, som nu trädde öfver tröskeln och närmade sig konungen. I detsamma lade hofmarskalken fästmöns hand i v. Röhrs och presenterade dem för de närvarande. Men hvem förmår väl skildra von Röhrs öfverraskning i denna

stund, då han, i stället för fröken Creutz, såg fröken C. vid sin sida. Han ansigte vexte i längd, ögonen tycktes vilja falla ur hans hufvud, kinderna bleknade, han ville tala, men innan tungan hann att göra sin tjenst, ljödo lyckönskningar från alla sidor och hofmarskalken öfverlemnade åt honom å konungens vägnar en kammarherre-fullmakt.

— För Guds skull, var icke tafatt, som en landtjunkare, hviskade honom Silfverhjelm i örat.

von Röhr rätade mekaniskt ut sig.

— Framför din tacksägelse till konungen och drottningen, fortfor Silfverhjelm. Kom ihåg att du är hofman och att alla se på dig.

Det var en sporre, som jagade svettdropparna ur pannan på den stackars v. Röhr, som framförallt ville anses för en elegant man, en man af verld.

Stammande bugade han sig.

— Herr kammarherre, afbröt honom konungen.

Det var första gången, som denna titel ljöd i von Röhrs öra, och ljudet ingaf honom ett så eget behag, att han var nära att glömma allt annat.

— Herr kammarherre, fortfor konungen, ni måtte just vara en äkta fruntimmerskarl, som så hastigt kunde besegra fröken C.... Ah, min fröken, omsider fastnade äfven ni i hymens snara.

v. Röhr bet sig i läpparna.

— Du lycklige ost, hviskade åter Silfverhjelm. Hvilken afund omkring dig i detta ögonblick! Sjelfve konungen betraktar din seger med beundran.

— Men, för fan, det här är...

Han ville tillägga att ett misstag var begånget.

— Tyst, för all del, tyst, hviskade Silfverhjelm, du glömmer bort dig, du svär . . . Ah, ser du så strålande din föstmö är. Min själ, har icke du just varit oss en slipad skälm. Vi trodde alla att det gällde fröken Creutz, och så var det i stället fröken C. Vid

himlen, ingen har bättre kunnat spela sina kort, än du. Icke underligt att du aldrig uttalade namnet på den du älskade. Det är ett rigtigt snilledrag af dig, du blir en stor man, v. Röhr. Redan kammarherre, min Gud, så der griper den djerfva förmågan sin lycka i kragen. Du är en rigtig diplomat.

v. Röhr lyssnade till vännens tal. Det var verkligen sannt — han erinrade sig det nu — att han aldrig nämnt fröken Creutz's namn... och hans ansigte förvreds härvid på ett förtvifladt sätt... men spelet var nu en gång för alla förloradt — han måste rädda sin ära, som kavaljer, som hofman, som en man af verld, som det egnade och anstod en v. Röhr.

— Ha, ha, ha, skrattade han också slutligen, ehuru det gick litet trögt i början, ja-ha, åh-ja, du sade att jag är en diplomat, ha, ha, ha! Bar jag mig icke fint åt kanske? Ni trodde, ni, ha, ha, ha!

— Och hvilket godt val, fortsatte Silfverhjelm, har du icke gjort... din fästmö tillhör en af landets förnämsta familjer. Snart nog kan du... om det gäller ... duellera för en fru grefvinna v. Röhr.

v. Röhr rätade upp sig.

— Din fästmö nalkas, anmärkte Silfverhjelm i detsamma, hvilken figur, hvilket utseende, hvilka behag! Ännu en gång, du lycklige ost!

Med en förvåning, som vore svår att skildra, betraktade grefve Creutz hvad som tilldrog sig framför honom. Ett ögonblick gnistrade hans ögon af vrede. I tanka att aflägsna sig, vände han ett ögonblick ryggen åt scenen, men snart gjorde han åter helt höger om och begaf sig direkte till v. Röhr.

— v. Röhr, tilltalade han honom, du har betedt dig som en stackare; du är en man utan karakter, utan principer... du har bedragit...

v. Röhr kände sig sårad.

— Hvad är det du behagar yttra, sporde han. Är

jag en man utan karakter och principer? Måhända skulle jag med mera skäl kunna förebrå dig det.

— Du?

— Har icke du alltid försäkrat mig, att du icke önskade någonting högre, än att din syster...

— Tyst... tyst...

Ju högre von Röhr talade, desto ömtåligare fann Creutz ämnet. Som saken nu stod, ville han icke för någon del att frågan om partiet emellan hans syster och v. Röhr skulle blifva allmännare bekant.

— Kan du neka för, fortfor emellertid v. Röhr, att det är du sjelf, som lagt hinder i vägen för mig att få träffa din syster?

— Jag?

— Du sjelf. Hvem skulle väl eljest kunnat hindra det?

— Men ditt samtal på vägen hit... i går... i förgår... hela tiden. Det är ju du...

Sedan förvexlingen nu mera icke kunde afhjelpas, tog v. Röhr saken förståndigt.

— Du må tänka hvad du vill, Creutz, svarade han, men jag är en man, som icke låter leka med mig. Du tänkte draga mig vid näsan, men i stället blef du...

— Sagta, min vän, afbröt Creutz honom, ingen förolämpning... glöm icke...

Men här afbröts samtalet på en gång.

Drottningen hade uppmärksamt följt ej mindre v. Röhrs sätt att emottaga sin fästmö, än hans och grefve Creutz's sammanträffande. Dalin stod vid hennes sida. I händelse en diversion skulle behöfvas, ämnade hon begagna sig af honom. Nu var ögonblicket inne.

Dalin framträdde; och med en röst, sorglig och nedstämd, men just derigenom af så mycket mera komisk effekt, deklamerade han efterföljande grafskrift öfver fröken C.:

Förgänglighet vi allt må kalla:
De skönsta blommor snarast falla:
Hvar finns en obestormlig borg?
Vi ska' nu här en fröken mista:
Ett blödigt hjerta må väl brista;
Dock bäst, att ej förgås af sorg.

Vår herre sade sjelf till Eva:
En fröken bör ej länge lefva,
Hon skall till verldens gagn förgås:
Hon må då nöjd sin lefnad sakna,
Och till långt större nöjen vakna,
Än de, som för en spegel fås.

Så hvila säll, vår täcka döda,
Som slipper fröknars vedermöda,
Er död ger er nytt lif, ny prakt;
Behaglighet och vett er följa,
Små englar kring er graf sig dölja,
Som om er fägnad hålla vakt.

Den skärande kontrasten emellan ämnets glada beskaffenhet och framställningssättets likpredikostil gjorde sin verkan.

Alla utbrusto i det lifligaste bifall och skratt.

v. Röhr var åter lycklig. Han tänkte icke mera på fröken Creutz. Hans bröst svällde af tillfredsställelse öfver all den ära, som vederfors honom. Hvilken lysande och elegant verld omgaf honom icke!

Creutz hade emellertid dragit sig tillbaka till en annan del af rummet, der han upptäckt Ehrenpreutz, samtalande med hans syster.

von Röhrs uppförande hade djupt sårat Creutz. Han anade dock att dolkstöten kom från en mera upphöjd person; men desto mera kände han sig äfven uppskakad. I den blick, som Ehrenpreutz och han gåfvo hvarandra, erforo de på en gång någonting, som liknade en elektrisk stöt. Äfven Ehrenpreutz var blek af förtrytelse och vrede. I hvad som inträffat såg han en förnyelse af den fiendskap, hvarmed han förut blifvit behandlad.

Endast öfver Almas ansigte spelade ett rosenskimmer.

— Låtom oss lemna detta ställe, yttrade Ehrenpreutz till Creutz; jag är sjuk af grämelse.

Förslaget öfverensstämde fullkomligt med Creutz's tankar; äfven han önskade sig derifrån så långt, som möjligt.

— Följ oss också du, Alma, hviskade han till henne; jag vill tala vid dig.

Med en outsäglig glädje hade Alma, som icke varit invigd i intrigen, sett v. Röhrs för henne så oväntade förlofning med fröken C.

Hjertats frihet är för qvinnan icke blott verldens frihet, den är för henne ännu mera, vilkoret att vara — hvad försynen gjort henne till — skapelsens skönaste blomma. Utan öfvertygelsens och tankarnes frihet blifver mannen en slaf, utan hjertats frihet blifver qvinnan endast ett djur.

Alma kände sig liksom på en gång befriad ur en förfärlig förtrollning. Icke att v. Röhr någonsin blifvit af henne uppmuntrad, utan hade hon fasthellre alltid med artig köld tillbakavisat hans uppmärksamhet; men Ehrenpreutz's önskningar och broderns vilja — dem hade hon fruktat. Men nu var hon fri — fri genom von Röhrs eget beslut — och hon var lycklig, som en fågel på grönan qvist. Mera öppen än någonsin vidgade sig nu vägen emellan henne och Puke.

Så långt hennes öga såg, såg hon endast ljus och sällhet. Med svärmisk hängifvenhet flögo också hennes blickar bort, långt bort till honom, vid hvars lycka hon fästat sin egen.

De, som älska hvarandra, likna två hjul, fästade på samma axel: de ha' samma väg, samma mål.

Det var i denna stund, som hennes brors röst nådde hennes öron. Mekaniskt reste hon sig upp och följde honom. Creutz tog vägen till de yttre rummen, men han stannade icke snart, han lemnade det ena rummet efter det andra bakom sig. Slutligen befann han sig i ett, som endast upplystes af det ljusskeu, som föll in genom det sista, som han lemnat.

Der de nu stodo, liknade de också nästan skuggor inför hvarandra.

— Alma, tillsporde han henne, hvad vill allt detta säga?

— Hvilket?

— v. Röhrs och fröken C:s förlofning?

— Hvad det vill säga? Det vill väl säga att de förlofvat sig.

— Men han älskade dig.

— Så har han äfven sagt mig; men du ser att han fäster sig vid en annan.

— Det är tillställning, intrig, man har spelat oss ett spratt. Det kommer från drottningen.

— Derom är jag fullkomligt okunnig. Jag kan icke tro att någon gifter sig blott på grund af en annans vilja.

— Efter denna tilldragelse skall du lemna hofvet i morgon.

— Nej, min bror; det gör jag icke: nu mindre än någonsin.

— Huru?

Creutz vände sig med ett uttryck af sårad känsla emot henne; Alma märkte rörelsen, icke uttrycket.

Rummet var för skumt. Men äfven hon kände sig modig; känslan af ett rigtigt omdöme ökade hennes styrka.

— Jag kan icke lemna hofvet nu, svarade hon; emedan man skulle tro att jag gjorde det — derföre att jag gått miste om v. Röhr.

— Alma har rätt, inföll Ehrenpreutz. Rif sönder afskedsansökan. Vår heder bjuder det . . .

— Tyst, hviskade Creutz, tyst.

Han trodde sig höra sagta och släpande steg från andra sidan af rummet.

Men Alma var allt för upptagen af den fråga, som rörde henne sjelf, för att lägga märke dertill.

— Morbror bedömer saken rigtigt, tillade hon; rif sönder ansökan.

Hon fattade sin brors hand, för att taga papperet derur. Creutz lyssnade ännu, men allt var åter tyst.

— Ni fordrar att jag skall uppgifva afsigten att aflägsna Alma härifrån, talade Creutz åter. Nåväl, ni kan hafva rätt; men det är i sanning ett stort offer, jag härmed gör åt hederns fordringar, emellertid, se här.

Han räckte Alma skrifvelsen; men hejdade sig ögonblicket derefter.

— Ett vilkor likväl, Alma, tillade han, du måste gifva mig ett löfte; lofva mig, att uppgifva hvarje tanke på Puke.

— Aldrig, min bror, svarade hon, aldrig.

— Du måste . . .

— Det behöfves icke, inföll i detsamma en främmande röst, kall och hård; hon skall ändå aldrig blifva gift med Puke. Jag svär derpå.

Det oväntade i detta uppträdande och i dessa ord, mörkret i rummet och den talandes ställning, som ej tillät Alma att genast urskilja hvem det var, gjorde på henne ett obeskrifligt intryck. Hjertat sammandrogs. Ovilkorligen tog hon ett par steg framåt, för

att utforska, hvem den okända var. Men äfven denna hade nalkats Alma, och med en öfverraskning, som jagade den plågsammaste fruktan genom hennes själ, såg hon ett likblekt — genom skymningen desto likblekare — ansigte framför sig — det var hatets, det var hämndens — det var Amandas.

— Följen mig, mina herrar, tillade Amanda, med samma kalla, nästan befallande stämma till Ehrenpreutz och Creutz, jag skall visa er vägen till hämnd.

Fattad af en fruktansvärd oro och aning, sjönk Alma ned på närmaste stol, krampaktigt kramande i sin hand den bekomna afskedsansökan.

Drottningen hade icke låtit någonting undfalla sig. Med en viss glädje, blandad med qvinlig fåfänga och harm, såg hon den förtrytelse, von Röhrs förlofning framkallade hos Ehrenpreutz och Creutz. Men hennes plan skulle blott till hälften hafva lyckats, hade hon endast befriat Alma ifrån v. Röhr. Med detta fina omdöme, som är qvinnan så eget, beräknade hon äfven att Creutz — väl icke för Almas skull — men för sin egen ära — nu icke skulle väga att fullfölja sin afsigt, att bortföra systern från hofvet.

Med vaksamt öga märkte hon, när Ehrenpreutz och Creutz lemnade rummet; hon såg äfven att Alma följde dem. Från detta ögonblick hvilade oupphörligt hennes uppmärksamhet på den dörr, genom hvilken de försvunnit, i hopp att snart åter få se dem inträda; men det dröjde en qvart — det dröjde två — utan att de visade sig. Förgäfves frågade hon sig efter orsaken till detta uteblifvande. En viss ängslan för Alma intog henne, kanske äfven någon liten nyfikenhet, och i en stund, då hon trodde sig vara obemärkt, smög hon sig ut.

Sagta vandrade hon framåt genom de stora rummen. Hofkretsen var för aftonen icke den största, och gästerna hade sammanträngt sig i den kungliga familjens närmaste grannskap. Drottningen befann sig också nu helt och hållet ensam. Rum från rum passerade hon samma väg, som Ehrenpreutz, Creutz och Alma. Ju längre hon kom, desto mera ökades tystnaden och aftog upplysningen. Hennes vandring i de tomma, stora, allt mer och mer skymmande rummen föreföll henne emellanåt nästan litet hemsk. Men slutligen fann hon dem alldeles oupplysta och omgafs snart af ett verkligt mörker. Hon stannade, hon såg sig omkring, hon lyssnade. Hastigt hörde hon en rörelse längst bort och fördubblade sin uppmärksamhet.

— Är någon här? frågade hon. Svara mig. Drottningen frågar . . . är någon här?

— Drottningen! upprepade en sagta röst längst bort.

Ljudet nådde hennes öron ganska tydligt, ehuru det blott hviskades fram. Derefter hörde hon fraset af en sidenklädning och smygande, men skyndsamma steg närma sig.

— Ers majestät, tilltalade henne i nästa ögonblick den kommande, för Guds skull, stanna! Ni får icke gå längre!

Drottningen igenkände genast Alma, och hennes bröst höjde sig lättare.

— Hvad gör du här, Alma? Hvarför säger du att jag icke får gå längre? Hvad är på färde?

— Tala sagtare, ers majestät . . . jag beder er . . . sagta . . . man kan höra er.

— Hvilka? Hvad vill detta säga?

Drottningen, som nyss förut erfarit till och med en liten fruktan bara för de tomma rummens skull, återfick sitt mod, då hon nu föreställde sig att en fara hotade.

— Finnas några här, Alma? Svara mig, jag vill det.

— Tyst, ers majestät, för Guds skull, tyst. Ni gör er olycklig.

— Olycklig, upprepade drottningen. Hvem skulle väl våga att trotsa mig i mitt eget palats?

Och dermed fattade hon Almas hand, besluten att begifva sig framåt. Men då hon kände, huru Almas hand darrade, ilade omedelbart äfven en lätt darrning genom henne. Men icke dessmindre gick hon framåt i mörkret.

— Hör, hviskade Alma, hör!

Drottningen stannade ovilkorligt. Hon hörde verkligen någon, som talade i rummet bortom det, hvari hon befann sig.

— Och sedan, talade rösten, sedan . . .

— Sedan, repeterade en annan stämma.

— I Sverige finnes, återtog den första rösten, ett medel, som förmår tvinga äfven den stumma att tala. Ni känner detta medel . . .?

— Ah!

— Ett medel, som kan göra den förnuftige vansinnig, och den vansinnige förnuftig; ett medel, förfärligare än döden, ty det är död, utan död; ett medel, inför hvilket hvarje dödlig måste rygga förskräckt tillbaka, emedan han deri blickar ned i en graf full af afgrundens alla qval.

— Ni blir förfärlig.

— Ett medel, säkrare än bilan, ty då bilan gör på en gång slut på allt, drager detta medel ut döden till timmar, till dagar, till veckor, till år och förvandlar småningom den olycklige till en skugga af lifvet, till en vålnad af hvad han varit, och detta medel är — tortyren.

Drottningen var nära att uppgifva ett anskri af förskräckelse; men Alma tryckte varnande och hejdande hennes hand.

— Hvilka äro derinne? frågade drottningen; jag igenkänner ej denna röst, den är kall ock grym.

— Hör, ers majestät, hör!

— Du känner, hvilka de äro?

— Jag känner dem icke, nej, nej!

— Jag måste veta, hvilka de äro.

— Vid himmelen, icke ett steg, ers majestät! Nej, ni får icke begifva er dit in. Jag beder er på mina knän! Ack, gå icke... gå icke.

Olyckligtvis visste Alma alltför väl hvilka, som voro derinne: de voro inga andra än hennes egen morbror och bror samt Amanda.

Efter Amandas besök hos fru Schedvin utbildade sig hastigt hennes karakters och lynnes alla lidelsefulla elementer. Den tomhet och saknad, som förut alltid plågat henne, af brist på kännedom om sina föräldrar, hade intill detta ögonblick likväl varit förknippade med en känsla af behag, äfven om detta behag varit fullt af smärtans djupaste suck. Så länge hon icke visste någonting, hade hon tänkt sig sin mor, än som en stjerna, än som en sky, än som ett sväfvande moln, än som en vind, än som en blomma; men nu voro alla dessa fantasier borta, endast brottet — det nakna, det verkliga brottet var hennes både fader och moder. Men härtill kom nu äfven svartsjukan och lade sin icke mindre breda skugga öfver hennes hela inre lif. Huru mycket än hon trodde sig hata Puke, veko dock icke hennes tankar ifrån honom; natt och dag ritade de i molnen hans bild, än omstrålad af tindrande stjernor, än belyst af en frambrytande ljungeld. Bekant med v. Röhrs böjelse för Alma samt öfvertygad att Creutz skulle aflägsna henne från hofvet, hade hon hoppats att detta parti skulle hafva sin gång samt för alltid aflägsna Puke och Alma från hvarandra. Det var ett halmstrå, af hvilket hon ännu i sitt skeppsbrott gjorde sig en julle. Väl hade v. Röhrs uppträdande

vid hofvet förundrat henne och till en början hade hon äfven anat att något låg derunder; men förgäfves hade hon frågat Clara derom och lika förgäfves hade hon följt Alma med sin uppmärksamhet; men lyckligtvis visste ingendera af dem utaf den intrig, som spelades omkring dem, och Amanda förblef i den djupaste okunnighet, intill dess v. Röhrs förlofning med fröken C. offentliggjordes. Men härmed försvann på en gång i djupet den hoppets farkost, hvari hon vaggat de sista spilrorna af sin kärlek. Den bedragna fantasien blir lätt en mörk vålnad, som nedtrampar och sköflar sin egen verld af ljus och prakt. I verlden tyckte hon nu att det icke mera fanns någon ljus fläck, hvarvid hennes själ kunde fästa sig, ingen klar och ren plats, som hennes tankar kunde hägna in åt hennes hjerta. Föreställningen om en moders obefläckade namn — hennes känslors högsta sällhet, hade så ofta, liksom piken på Teneriffa, höjt henne, om äfven molnomhöljd, upp i himmelen, denna föreställning låg nu instörtad — till stoft och grus i hennes hjerta. Allt var nu förloradt der, och endast grämelse och hat återstodo henne. Lidelsen brände henne, lidelsen jagade henne framåt.

Icke blott Almas häftiga rörelse hejdade drottningen att gå vidare; man talade åter i rummet innanföre, och hon stod liksom fastnaglad på platsen, på det att intet ord skulle undgå henne.

— Hvem älskar icke, fortfor stämman, fäderneslandet? Jag har hvarken fader eller moder; men desto innerligare känner jag att fäderneslandet är min både fader och moder. Det återstår mig — intet annat. Friheten — denna frihet, som trampar en thron under sina fötter — skall hädanefter blifva min brudgum. Sedan jag rätt lifligt lärt mig känna, huru arm och värnlös jag är — utan anhöriga — utan kärlek — utan förhoppningar, skall jag egna hela min själ åt en enda stor tanka, friheten: friheten höjer mig i jem-

bredd med hvar och en annan: friheten adlar hela verlden. Så mörkt det än är i detta rum, ser jag edra ögon blixtra. Ah, det blixtrar också i mitt hjerta. Jag har nämnt medlet att tvinga fram sanningen. Verlden och lifvet äro fulla af lögner; men döden och tortyren tala sanningen.

Ehrenpreutz och Creutz förskräcktes för den häftighet, hvarmed hon yttrade sig, och likväl var det något deri, som drog dem med sig.

— Jag vill se dem inför kommissionen, fortfor hon, inför denna blodsdomstol af omutlig, straffande rättvisa, inför denna minotaurus i det innersta af samhällets labyrinth, denna makt, som herrskar öfver lif och död, och hvari det förtörnade eller kränkta samhället då och då reser sig i hela sitt majestät; jag vill se dem alla förstenade af fasa vid anblicken af dess Medusa-ansigte — alla — alla — Silfverhjelm, Wallenstjerna, Hermelin, Wrangel, Lars Larsson — alla — alla — Puke — sjelfva drottningen.

Drottningen förmådde icke längre att hejda sig. Hon ville in, hon ville se den djerfva öga mot öga.

— Släpp mig, Alma, tilltalade hon denna; jag måste veta hvilka de äro, som våga hota mig på detta sättet.

— Nej, ers majestät, ni får icke gå. Jag beder er.

Alma bäfvade tillbaka för den tanken, att drottningen skulle upptäcka Ehrenpreutz och Creutz. Emellertid vågade hon icke återhålla henne, och drottningen gick beslutsamt emot den öppna dörren; men då hon inträdde i rummet, försvunno Ehrenpreutz, Creutz och Amanda i dörren åt motsatt sida.

Med bleka kinder stirrade drottningen efter dem i mörkret.

TIONDE KAPITLET.

Intrigen väfver nya trådar. Hopp och fruktan.

Dörren till Pechlins arbetsrum hade nyss slutits till. Amanda hade, efter ett längre samtal, en handvändning förut aflägsnat sig. Ännu stod Pechlin med blicken fästad på dörren efter henne.

— Hon har rätt, yttrade han, under det han drog en lång rökpelare ur pipan och vällustigt omgaf sig med den, liksom med ett tjockt moln, tiden är nu inne att handla.

I detsamma gjorde han en half vändning från dörren och började en vandring upp och ned i rummet.

— Ju mera jag lär mig känna menniskorna, mumlade han för sig sjelf, desto dummare har jag funnit dem. Alla tro de sig gå egna ärender, och dock gå de blott andras. Öfver allt passioner och lidelser! Verlden är ett instrument: lidelsen är tonen: man kan slå an en menniska, alldeles som en tagent, och med fullkomlig visshet förutsäga effekten.

Han drog ett nytt moln ur pipan och gjorde ett nytt slag genom rummet.

— Att vara helt rätt och slätt en klok karl, fortfor han derefter, är att vara herre öfver verlden. Huru öfvergifven af sig sjelf var ej den stolte och sjelf-

dryge Fersen, när landtmarskalks-stafven var nära att gå honom ur händerna; men jag slog an en lidelse i en vildhjernas hufvud och han följde den — hastade från valplatsen och lemnade segren åt oss.

Nästan omedvetet stannade Pechlin vid fönstret och kastade en blick öfver strömmen upp till slottet.

— För att konspirera, såsom ni, fortsatte han, talande liksom till slottet, är det icke nog att hafva smak och böjelse för konspirationer: man måste hafva snille, verldskännedom, beslutsamhet, ihärdighet, kraft, samt förmå maskera sig med enfald, okunnighet, dumhet, likgiltighet. Ni konspirera, ni, men sakna alla erforderliga talanger — allt förstånd — dertill. Men hvad ni ej förmå, skall jag hjelpa under. Ni måste icke blott konspirera, ni måste fortgå dermed . . . steg för steg . . . tills ni träffas af katastrofen. Jag känner de resurser, ni ega, ni känna icke det mål, jag utstakat för er; men ni skola, i öfverensstämmelse med eder sjelfva, jag har svurit det, gå framåt till . . .

En blossande rökpelare utvecklade sig åter omkring honom.

— Ständernas beslut i tvistefrågan emellan konungen och senaten skall snart slå ned såsom en förstörande bomb i hofvets läger. Verkningarna deraf skola i drottningens själ blifva förfärliga. Jag anar dem redan. Lidelserna skola föra henne med sig. Hon skall gripa efter hvarje minsta strå, som man räcker henne. Men hon skall icke heller sakna sådana . . .

Ett småleende spelade på hans läppar.

— För att störta en kolonn, vore den äfven så gammal, som från Roms bästa tider, behöfver man icke helt och hållet undergräfva den, endast plocka bort några delar af dess fotställning: resten gör dess egen tyngd. Det var ett förträffligt infall, då jag på Riddarhuset begagnade mig af en intrig inom sjelfva hofvet, för att locka Wallenstjerna från platsen. Jag har

nu skrifvit ett nytt bref till honom, som Amanda skall veta att begagna sig af. Det är att låta kolonnen falla af sin egen tyngd. Dagen är punkterad . . . stunden . . . Ah, huru skola de icke gripa efter mitt bref — som endast är en fortsättning af deras egen intrig. Konsten i alla spel är, att hafva reda på sin grannes kort.

Fortsättande sin vandring upp och ned i rummet, tystnade Pechlin för en stund. Han tycktes samla sina tankar till nya combinationer.

— Bah, talade han derefter, det duger icke. Med ett slag dödar man en oxe; men icke ett hof. Stormen slår med ett enda vingslag omkull en byggnad, men materieln är qvar, och man uppbygger den åter; råttan deremot gnafver och skafver knut från knut, bit från bit, tills hela herrligheten är förvandlad till sågspån, till en stor mullvadshög. Långsamt, men säkert. Att störta Höppener . . . duger icke . . . han är krutladdningen, raketsatsen; att tillintetgöra Dalin . . . nej, nej . . . han är fantasien, de luftiga, bedrägliga drömmarna: den förre drifver henne oupphörligt framåt, den sednare slår ut i bländande stjernor omkring henne. Båda måste bevaras, intill dess . . . Men de andre . . . de andre . . . ja, ja, man bör börja nedifrån. Blodet kastar sig ju åt hufvudet, endast man kittlar någon under fötterna . . . Silfverhjelm är hennes homme d'affair, nyckeln till hennes hemligaste förehafvanden — han först och främst — sedan . . .

Här afbröt han sig likväl åter sjelf. Tanken kastade sig, utan alla förbindelser med de föregående, in på ett annat fält.

— Men att handla, yttrade han, och stannade dervid i sin gång, utan att sjelf synas . . .

Han kom ej längre. Fotsteg hördes i rummet utanför. Hastigt omgaf han sig åter med en molnstod ur pipan, och då en betjent i detsamma inträdde, anmä-

lande att hans ekipage väntade, var det knappast möjligt att upptäcka honom i den sky af rök, som omgaf honom.

Det fiendtliga i Ehrenpreutz's ställning till hofvet hade öfvergått till förbittring.

Redan till sina politiska tänkesätt vidt skiljd från detsamma, blef han det ännu mera till följe af drottningens enskilda handlingssätt. Visserligen fruktade han icke mera minnena af äldre förhållanden till samma grad, som förut; sedan han nu åter en gång hört dem ljuda omkring sig, hade deras mörkaste färger liksom försvunnit; offentligheten har det med sig; hvad som i dunklet och skymningen ser hotande och förfärligt ut för vår själ, förvandlas af ljuset till en vanlig sak; det är i natten och mörkret, som alla tiders uppskrämda inbillnings-kraft skapat skräckfulla spöken och vålnader. På dagen och i solens anblick faller det icke ens någon menniska in att laborera med dylikt. Huru dystra Ehrenpreutz's minnen än kunde vara, förefanns visserligen ingen brottslighet i dem, i ordets vanliga bemärkelse. Af hvad vi känna kunna vi draga den slutsats, att han varit invecklad i en vidt utgrenad politisk konspiration, och politiken har — äfven om den icke borde hafva det — dock sina egna moraliska lagar. Det är troligt, att derest konspirationen lyckats, dess följder skulle hafva gifvit fäderneslandet ett helt annat utseende; men det säkra är, att den, i och med detsamma som den upptäcktes, hotade alla dess medlemmar att falla blodiga offer för det bestående samhällets straffande myndighet. Vare sig nu att Ehrenpreutz varit mera invecklad i konspirationens hemligt spunna nät, eller att hans ställning till samhället gjorde faran för honom större eller

att han måhända egde en svagare eller räddare karakter, nog af, fruktan synes hafva på ett förskräckligare sätt slagit honom, än de öfrige, hvarigenom måhända äfven Pukes uppoffrande hjeltemod, hurudant ock deras enskilda förhållande kunnat vara, reste sig ännu i hans sednaste år såsom en hotande och dyster vålnad ur förgångna tiders natt, desto mera förskräckande, som den — då han minst anade det — trädde med samma bleka anletsdrag och samma orubbliga karaktersfasthet ånyo ingripande i händelsernas gång för hans blick, i sonen, i den unge Puke. Men om han äfven lugnat sig, beträffande fruktan för alla lagliga efterräkningar, utöfvade dock minnet ännu sin oemotståndliga makt öfver honom: minnet af en vän, som för hans skull undergått icke blott tortyrens alla qval, utan i hvars fasta mod han ständigt såg återspegladt sitt eget omanliga handlingssätt, för att icke säga feghet, eller hvad som vore ännu sämre, förräderi. Samvetet talar ett högre språk, ju närmare man nalkas grafvens brädd; men besjälas man icke destomindre ännu af fåfängan, och saknar man styrka att i hela dess vidd erkänna samvetets sanning, skall man i kollisionen mellan dem och sin svaghet ständigt förvirras i omdömet om rätt och orätt, alltjemt uppskakad af fruktan för sin egen fantasies mörka irrbilder. Belägenheten är icke ett högre moraliskt förfall: det är det vanliga, verlden, köttet, flärden, som i ditt inre lif spjernar emot din själs bättre medvetande: det är vårt väsens arfsynd, vår svaga naturs brottslighet — straffad — oupphörligt straffad — af en gudomlig sannings närvaro inom oss.

Sådan tänka vi oss Ehrenpreutz.

Med en värme och ifver, som icke var alldeles vanlig hos honom, ingrep han i de politiska striderna för dagen. Mangrannt och beslutsamt hade hela rådet kastat sig emot konungens till ständerna aflåtna skrifvelse, men Ehrenpreutz lifligare än någon annan. Man

kunde ha' trott att han satt sitt lifs hela insats på detta enda drag. Uppriktigt tillgifven statsskicket, som han var, fanns dock ingenting att klandra deri. Hans enskilda interessen sammansmälte helt och hållet med de allmänna.

Ehrenpreutz satt beqvämt lutad i sin soffa, då vi nu inträda. Creutz hade nyss förut anländt med ett par nummer af ”*En ärlig Svensk*” — en tidning eller tidskrift — som — utkommande i fria numror — vid denna tid tilldrog sig ett oerhördt uppseende för den skicklighet och styrka i bevisningssättet, hvarmed den, i öfverensstämmelse med statsförfattningens anda och bokstaf, kommenterade dagens vigtigare tilldragelser.

”En ärlig Svensk” sysselsatte sig nu med den inom ständerna pågående tvisten emellan konungen och rådet, allt under den förutsättningen att friheten var hotad och grundlagarne stodo i fara, att af konungen trampas under fötterna.

För att på ett så naturligt sätt, som möjligt, gifva en sådan bakgrund åt händelserna, framsköt tidningen först det sätt, hvarpå Carl XI vid 1668 års riksmöte bemäktigade sig enväldet.

Ehuru tidnings-pressen ännu då var ganska ung, saknade den icke taktiskt förstånd. Såsom ett bevis derpå må t. ex. nämnas, att ”En ärlig Svensk” var uppställd i samtal, hvarvid samhällets då varande olika opinioner på ett ganska skickligt sätt voro representerade i en Honestus, Prudens, Cautus, Probus, Libertinus o. s. v. och hvarigenom författaren fick tillfälle till en ganska mångsidig diskussion, hvarvid han naturligtvis likväl icke lemnade sina egna syftemål ur sigtet.

Creutz hade nyss afslutat uppläsandet af Honesti relation, rörande Carl XI:s attentat mot friheten, och vände sig till Ehrenpreutz, för att höra hans tanke.

Ehrenpreutz tog sig en pris snus och bad honom fortsätta.

Creutz läste:

”Prudens. Jag är dig, min benägne Honestus, mycket förbunden för denna berättelse, hvaruti är åtskilligt, som förtjenar uppmärksamhet. Framförallt kommer det mig besynnerligt före, att der står, att de rättsinnige sig in totum ifrån riddarhuset absenterade, då det behöfdes som mest att tala och fäkta för rikets rätt och frihet. Uti ett så vigtigt högmål gör det icke tillfyllest, att allenast tala för en god sak och sedan lemna den och gå alldeles bort derifrån och låta de illasinnade få råda och olyckan disponera om rikets välfärd. Utan i ett sådant fall är hvar riksdagsman förbunden, att intill det yttersta med lif och blod försvara rikets grundlagar och frihet, ty dertill äro de kallade och befullmäktigade!”

— Bra skrifvet, afbröt honom Ehrenpreutz; en erinran, alldeles på sitt ställe, såvida icke också riddarehuset nu skall stå tomt, då frågan förekommer. Sammanhållning är makt.

”Jag är säker på”, läste Creutz vidare, ”att om några modige och handfaste män, som varit rätt öme om sitt fäderneslands frihet, hade med alla krafter vågat sig i spetsen, det då icke hade gått så lätt.”

— Sådane män finnas nu, anmärkte Creutz. Men i alla fall är en strid på riddarhuset...

— Fortfar, Creutz, fortfar!

”Menniskolifvet”, fortfor äfven Creutz läsande, ”är uti sådana fall dyrt aktadt, och menniskoblod gör ett stort intryck hos menniskan; och hade än några rättsinnade då måst sätta lifvet till, så hade det likväl straxt uppväckt en stor fasa hos fredsförstöraren. Detta oskyldiga blodet hade ropat den svåraste hämnd utaf den fridälskande guden: riket hade ropat hämnd, och hvar redlig undersåte hade väl icke

underlåtit att hämnas sine oskyldige och modige medbröders och fullmäktiges blod. Konungen sjelf hade ofelbart måst fasat för ett sådant blodbad. Det berättas förvisso, att konung Carl XI under de tre timmar, då det stod som härdast på riddarhuset, var uti en obeskriflig samvets-ångest deröfver, att han, emot ed och försäkring och emot rikets grundlagar, kränkte rikets rätt, och så orättfärdigt betog undersåtarne deras urgamla frihet. Konungen skall hafva yttrat, att han trenne gånger hade beslutat skicka återbud till sina tillgifne, att de icke vidare skulle yrka på högre makt och myndighet för honom. Hvad hade väl händt, om konungen då märkt, att de rättsinnige gjort motstånd? Han fruktade icke förgäfves, ty han kände såväl det gamla svenska modet, och huru långt det är möjligt att gå, när det blifver rätt uppeldadt. Många anstalter blefvo då väl gjorda; men mest till att uppväcka skrämsel och fruktan, ty hemliga ordres voro gifna, att man skulle för allting akta sig för blodsutgjutelse. Men flathet och räddhåga å ena sidan, och missförstånd och osämja ständen emellan å den andra, bidrogo mest till det högst skadliga enväldet. Det är märkligt, att konungens män, som drefvo detta olyckliga värf, förargade sig sedan öfver det de gjort hade, då de med bekymmer sågo enväldets bedröfliga påföljder, såsom ock deröfver, att de rättsinnade varit så modfälda och ej haft courage nog till att häfva dem ut genom fönstren, som så fördömliga propositioner kommo å bane och dem envist försvarade.”

Ehrenpreutz knäppte af tillfredsställelse med fingrarna.

— Det här är ändå, anmärkte Creutz ... ändå...

— Läs vidare få vi höra.

”Riksdagsmäns flathet och otidiga räddhåga”, läste äfven Creutz, ”då de så lätt låtit skrämma sig, dels af hot, dels af falska ryglen, såsom vore här och der

i provinserna något stort anhang i rörelse, eller åtminstone beredde att biträda frihetens fiender, hafva ofta varit skulden till många och stora rikets olyckor. Vid så många tillfällen behöfves icke just alltid stora kroppskrafter, ty den svagaste kan här mycket uträtta, om han allenast har mod i bröstet. Jag vill icke tala om, hvad en liten David emot en mäkta stark och stortalig Goliath kunnat uträtta. Historien berättar oss hvad en enda modig qvinna har varit mäktig att göra och tillvägabringa. Låt vara, att några svage då hade måst sätta lifvet till, så hade likväl de öfrige välsinnade, när de sett deras bröders blod rinna, sannerligen icke lemnat dem ohämnade......"

Creutz lade tidningen ifrån sig.

— Ehuru jag erkänner, yttrade han och reste sig upp, att min värja sitter temligen löst i skidan, och jag icke skulle sky att draga den äfven på riddarhuset, går författaren likväl för långt, då han, genom en allmän uppmaning, sådan som denna, väcker upp sinnena till tanken på en blodig strid. Betänk om motpartiet häri äfven såge ett upprop till sig?

Ehrenpreutz smålog.

— Motpartiet, upprepade han, det vore våld, det vore uppror, och vi kunna ej önska oss något bättre, emedan vi då finge tillfälle att på en gång taga det för hufvudet.

— Det är ganska sannt; men om de nu icke egentligen afsåge att störta friheten, utan att blott modifiera vissa oegentligheter.

— Modifiera friheten? Hvarje försök att modifiera den är ett maskeradt anfall emot den.

— Otvifvelaktigt skall dock denna artikel sporra sinnesstämningen till ytterligheter. Den är en brinnande fackla, utkastad i ögonblicket af en stor gäsning.

— Du känner icke samhället, min vän. Det heter

alltid för statsmannen att bestå eller att falla. I ungdomen gör man upp fantasier för sig; man skapar sig ideela samhällen, der redligheten och menniskokärleken herrska. Allting är i dessa stater så präktigt, så förträffligt — och de hafva visserligen endast ett enda fel — det, att icke finnas i verkligheten. I sådana åter, som verkligen finnas — föregår en ständig strid på lif och död. Hvad man en gång förvärfvat, vill man ej släppa ifrån sig. Och medlen för bibehållandet? Man säger att Achilles blef uppfostrad af en centaur, till hälften menniska, till hälften best. Så är det med all höghet och all storhet. Verlden är icke blott god, den är äfven ond; och vi uppfostras af dem båda, för att herrska öfver dem båda. Det onda tyglas bäst af det goda; det goda af det onda: ingenting tyglar menniskan så bra, som motsatserna. Jag har lefvat länge, pröfvat mycket. Med förskräckelse ser jag tillbaka på ett och annat vådligt ögonblick i mitt lif. Jag kan nu gerna säga dig att jag en gång stod vid branten af min undergång, och ännu intages jag vid minnet deraf utaf en fasansvärd känsla. Men jag gick till mitt mål — och jag vill bibehålla mig der. I närvarande stund går en stor rörelse genom den politiska kroppen: i senaten känna vi bäst dess alla ryckningar. Men vi vaka, som Cerberus vid bryggan, och ingen skall öfverraska oss, ty vi äro beredda på det värsta. Mät ej en statsman med ett vanligt mått: tro mig, han måste mätas med en kroklinie. Det är ingen liten konst att böja sig efter alla rörelser, och ändå sitta fast i sadeln. Att arbeta fram en stor brytning inom ett land är icke lätt; men värre är att motarbeta den. Det bästa skyddet för vårt statsskick är att alltid anse det vara i fara. Genom denna tidning, äfvensom genom hvarjehanda åtgärder proklamera vi det äfven i ett slags krigstillstånd. Det håller sinnena vakna, folket på sin post, adeln vid friskt mod och

gör konungamakten alltid förlamad och svag. Skulle det oaktadt en katastrof dock inträffa . . . vi sätta oss icke deremot . . . vi påskynda den hellre . . . ett embryon är lättare att besegra än en Pallas Athenæ. "En ärlig Svensk" har rätt i hvad han yttrar . . .

Creutz följde Ehrenpreutz's förklaring icke utan öfverraskning: det var ett af den gamle rådsherrns lyckligaste ögonblick.

— Ni kan måhända hafva rätt, morbror, svarade Creutz. Händelserna hafva sitt mål, sin gräns. Det är möjligt, att de icke afstanna förr än de nått fram. Kanhända skall denna tidning endast påskynda explosionen. Nå-ja, må så ske då. Vet ni, morbror, jag måste erkänna, att jag, som hitintills icke särdeles interesserat mig för politiken, likväl börjar finna den — ju mera lefvande fenomenerna framstå för mig — ega den största attraktions-kraft. Utsigter öppnas — fulla af lif och strid — pikanta och hänförande. Romantik och politik sekundera hvarandra på ett underbart sätt. Qvinnan, som jag förr endast trodde vara till för att älska: hennes kärlek ser jag nu låna verktyg af politiken för sin vilja, för sina syftemål; och statsmannen, huru stöder icke han mera än en af sina häfstänger på de ömmaste och renaste känslor i qvinnans bröst. Jag påminner mig att ni alltid uppmanat mig att kasta mig in på den politiska banan, och att jag endast skrattat deråt; men nu, sedan jag tagit de första stegen, bortföres jag allt mera och mera af strömmen. Det är en verld för sig: en stor, i lifvets alla delar djupt ingripande, verld: en samhällsroman, hvari menniskorna kämpa med förståndets och hjertats alla medel för sina mål. Betänk endast denna Amanda, en enstaka, fattig och obetydlig flicka, huru förvånande hänföres hon ej af händelserna; hon tyckes nästan vilja i förväg bestämma dem. I den djupa blicken, i de bleka anletsdragen, i de brinnande or-

den läser man hvad som föregår inom henne. Utan all fråga kan man lita på henne. Hon har för mycket passion, för att ej vara uppriglig. Men jag förstår henne dock icke. Hon förefaller mig som ett fenomen, som jag ej förmår förklara. Endast kärleken — försmådd — föraktad — kan öfvergå till ett sådant hat. Hon måste hafva älskat djupt, och blifvit skoningslöst försmådd.

Ett småleende krusade Ehrenpreutz's läppar under slutet af Creutz's yttrande. Det var verldsklokheten, som log åt de ungdomliga föreställningarna.

— Hvad du anmärker, återtog Ehrenpreutz, bekräftar mina satser. Under stora partibrytningar, tagas alla krafter i anspråk. Behofven skapa medlen. Qvinnan kan sällan höja sig till några syften, utom hjertats; men begagnar man sig förståndigt af henne, kan statsmannen aldrig finna ett bättre verktyg för sina planer: hon är född diplomat i sin list, bedårande genom sina behag, ihärdig i sina böjelser. Stora ting hafva äfven blifvit uträttade med hennes koketteri's och fåfängas små vapen. Att deremot styra hennes häftigare lidelser, fordras stor skicklighet. Vill man likväl använda henne till sin fördel, måste man studera henne i både godt och ondt: nyckeln till den största framgång och ära ligger ofta i en qvinnas förkläde. Amanda är af en natur att kunna uträtta mycket. Jag begriper dock icke, hvarför hon närmat sig till oss, och jag tror icke att hon gjort det af sig sjelf. Ledes hon af den man, som jag förmodar — så må vi se upp. Tro på ingenting, Creutz, som du icke har i din hand. Jag är nöjd med att politiken börjar interessera dig. Låt vüernas romantiska beskaffenhet likväl icke allt för mycket hänföra dig, utan spinn af dem en roman sjelf för din egen ära. Förståndet måste underlägga sig alla drömmar. Statsmannen måste öfverlåta sig åt det praktiska lifvet; i dess svagheter

och fel skall han se sina tjenare. Med beslutsamhet och mod beherrskar man verlden; men de måste växa upp ur erfarenhetens nyktra skola. Lacedemonierna förlorade Atthen och Thebe derför att de öfverlemnade sig åt fagra illusioner. Rom bibehöll Carthago derför att det tog ut steget — krossade det. Man får ej sky tillbaka för något, som erfarenheten säger oss är rigtigt. Jag känner blott en af Sveriges nu uppträdande statsmän, som synes bjuda en stor framtid. Han känner sin Machiavel. Han ritar icke sina framtidsplaner på grundvalen af en känsla, utan på öfverläggningens och förståndets väl justerade landtmätare-bräde. Ingen ära grundas utan ett motiv i samhället. För hvarje uppåtsträfvande man är det en lycka, om tidehvarfvet rufvar på en stor tanke: god eller ond, lika mycket. Det finnes intet ondt, som ej kan framkalla det som är godt. Om Judarne ej förtvinat i Egyptens träldom, hade Moses aldrig kunnat uppstå. Om Perserne icke varit förtryckta af Mederne och Mederne ej varit förvekligade, skulle Cyrus ej hafva funnits till. En stor man är blott motsatsen af en dålig sida inom ett land, det vill säga, han är rösten, ordet, svärdet för ett nytt och bättre. Jag medgifver att vårt samhällsskick är så väl fogadt och ordnadt, att man nästan förgäfves söker efter ett motiv till enskild storhet; men man måste derför göra sig hos oss *ett* af *flera*, hvarvid framför allt hofvets intriger erbjuda en rik materiel. Så ser också den man, hvarom jag talar, in i sin framtid. Med omfattande och skarpsinnig blick studerar han tidens chronique scandaleuse och har redan tilldragit sig den största uppmärksamhet, tillfölje af det sätt, hvarpå han commenterar den. Han är en bok, full af gåtor och mysterier. Jag säger derför att du bör studera honom; jag säger icke att du skall öfverlemna dig åt honom. Min öfvertygelse är att Amanda helt rätt och slätt är hans utliggare, hans öra, hans språkrör . . .

— Men, för all del, hvem menar ni, morbror?

— Jag menar Pechlin . . .

— Pechlin? De hunno icke längre, ty i detsamma inträdde betjenten och anmälde baron Pechlin. Creutz och Ehrenpreutz sågo förundrade på hvarandra.

— För baron hit in.

— Verkligen kommer han icke nu, anmärkte Creutz, sedan betjenten åter aflägsnat sig, rigtigt i grefvens tid. Vi hafva nu tillfälle att utforska honom.

— Jag tror icke att du är mannen dertill, genmälde Ehrenpreutz; drag dig hellre tillbaka i rummet bredvid och lemna mig ensam. Du kan låta dörren stå något öppen.

Pechlin hade redan i tamburen fått veta af betjenten att Creutz var inne hos Ehrenpreutz.

När han inträdde i rummet, fann han Ehrenpreutz vid skrifbordet, doppande pennan i bläckhornet. Som Ehrenpreutz ej genast tycktes märka sin gäst, utan syntes upptagen af angelägna göromål, kastade Pechlin en blick omkring sig, hvarvid han företrädesvis fästade sig vid att dörren till det inre rummet, hvari Creutz nyss försvunnit, stod ej stilla, utan långsamt rörde sig på sina hakar. Då han jemförde denna omständighet med Ehrenpreutz's låtsade bemödande att fördjupa sig i sitt arbete, drog han den slutsatsen, att man ville spela honom ett spratt. Han var också genast öfverens med sig sjelf, huru han skulle behandla dem. Slutligen sköt Ehrenpreutz sin stol från skrifbordet och emottog honom på ett förekommande sätt.

— Hvad är det, frågade han, som skänker mig äran af herr barons besök?

— En bagatell, herr grefve; ni vet att bagateller

mest sysselsätta verlden. Jag har i dag haft ett samtal med en af drottningens kammarfruar, ni känner ju Amanda? Den stackars flickan... jag tycker alltid att det är synd om alla svaga hjernor.

Ehrenpreutz hade allt för god tro om sig sjelf, för att deri misstänka någon pik mot sig.

— Amanda, säger ni. Ja, ja visst, jag känner henne.

Ehrenpreutz erinrade sig alltför lifligt de samtal, han haft med henne, och anade att Pechlins besök gällde dem.

— Flickan har i dag varit hos mig, fortfor Pechlin; hon betraktar nemligen mig som en äldre bror, en vän, en slags far.

— Hon är ju också er fosterdotter, baron?

— På sätt och vis. Jag går och gäller åtminstone derför. I sjelfva verket förvexlar man likväl litet min far och mig. Medan jag ännu var ung upptogs hon på min begäran af min far, som likväl snart inackorderade henne i ett borgarehus. Men efter hans död återvände flickan, och jag har vårdat henne med en broders vänskap och med en äldre mans allvar.

— Ni har äfven heder af henne, anmärkte Ehrenpreutz, smått plirande med ögonen.

— Icke utan; men nu har det stackars barnet blifvit kär, kär uppöfver öronen, som flickor i allmänhet, och hon vet icke mera hvarken hvad hon gör eller säger. Jag kommer också hit, för att varna herr grefven för henne.

— Mig?

— Jag menar att fröken Creutz är förlofvad.

Ehrenpreutz drog stolen åt sig. Han hade ej väntat att Pechlins besök skulle gälla en familjeangelägenhet, aldraminst att det skulle angå ett ämne af så ömtålig beskaffenhet.

— Forlofvad, upprepade han blott. Derom vet jag ingenting.

— Huru? Man har sagt mig att fröken Creutz skulle vara förlofvad med kapten Puke.

En ännu häftigare rörelse var nu nära att stjelpa omkull Ehrenpreutz's stol.

— Hvem har berättat den der slagdängan?

— Allmänheten, herr grefve, allmänheten, som vet allting.

— Som vet ingenting, vill ni säga, baron; men hvad hör väl den der förlofningen hit?

Creutz lyssnade i det inre rummet till hvarje ord. Han hade tagit plats på en stol och vågade ej röra sig, för att icke förråda sin närvaro. Äfven hans uppmärksamhet öfvergick till förundran, då han hörde att samtalet började röra sig omkring hans syster.

— Jag inser, fortfor Pechlin, som alltför väl märkte effekten af hvad han yttrade, det skenbart påflugna att inblanda mig i en af herr grefvens familjeangelägenheter; aldrahelst som jag förmodar att herr grefven ännu torde vilja hålla denna combination hemlig; men i betraktande af Amandas karakter och planer, anser jag det vara min skyldighet, såsom hederlig karl, att upplysa om orsaken till hennes öfverdrifna förtrytelse emot hofvet.

Under det att Pechlin talade, hade han äfven ett öra för det inre rummet, hvari han tog för afgjordt att Creutz var.

Ehrenpreutz, som önskade att utleta den verkliga orsaken till Amandas hat och fiendtlighet, lyssnade benäget till Pechlins sista ord. Sedan ögonblickets första öfverraskning äfven var förbi, trodde han sig böra lägga ut en liten snara för sin klippske motståndare.

— Nå ja, svarade han också, jag tror verkligen att fröken Creutz och kapten Puke hafva något litet attachement för hvarandra... det är ej ovanligt ungt folk

emellan... ehuru, himmelen vete huru det kan blifva i en framtid. Ni är dock märkvärdig, baron; ingenting kan förblifva en hemlighet för er. Ni säger att ni fått kännedom om vår hemlighet af allmänheten; men, bäste baron, ni vet mera än allmänheten; jag ville nästan säga att ni är en allmänhet sjelf. Men hvad är då skälet till Amandas...

Creutz hade med missnöje hört att Ehrenpreutz icke förmådde dölja för Pechlin sin ovilja mot Puke; men han blef ännu missnöjdare med detta eftergifvande. Han kände sig nästan sårad deraf. Ju oerfarnare man er, desto lättare säras man.

— Till Amandas fiendtlighet? afbröt Pechlin Ehrenpreutz. Ingenting annat, grefve, än försmådd kärlek, eller med andra ord... svartsjuka.

Creuts kände sig härvid likväl smickrad af att hafva bedömt henne rigtigt.

— Amanda, fortfor Pechlin, har omtalat för mig sitt sednaste samtal med er, herr grefve. Jag begriper allt för väl, att ni icke kan vara någon vän af drottningen och finner det sålunda ganska förklarligt att ni lyssnat till hvad hon sagt; men faran för er...

— Faran... jag förstår icke... faran...?

— Faran består deri, herr grefve, att Amanda, som har ett förslaget hufvud, nu uppeldadt af den häftigaste passion, äfven skulle kunna draga er med sig i förderfvet.

— Mig? Förklara er, baron.

— Naturligtvis ni, framförallt ni, herr grefve, eller kanske rättare edra anhöriga. Det är tydligt att i samma mån som Amanda lyckas att i hvirfveln af sina olycksbådande förehafvanden indraga Puke; så måste detta äfven smärtsamt träffa er, och det till lika grad med er kärlek för honom.

Ehrenpreutz tog sig en pris snus, och sknbbade sig åter rätt på stolen.

— Alldeles det, svarade han, alldeles... i samma mån som min kärlek till honom... alldeles.

— Men det stannar icke dervid, fortsatte Pechlin, ty skulle Amanda också icke hafva framgång i det ena fallet, så kan hon hafva det i ett annat, hvarpå jag äfven bör fästa er uppmärksamhet.

— Säg ut, baron; jag är idel uppmärksamhet. I hvilket annat afseende menar ni.

— I det afseendet, att hon kunde sönderslita de ömma förbindelser, som till herr grefvens glädje nu så innerligt förena fröken Creutz med kapten Puke.

Läsaren må sjelf gissa till, huruvida Pechlins antagande att Ehrenpreutz kände sig lycklig af Almas förbindelse med Puke var sann, eller om denna förutsättning endast var ett omsvep för honom att kunna drilla samtalets gång efter som det bäst lämpade sig för honom.

Ehrenpreutz lutade sig fram i stolen. Pechlins samtal blef för honom af allt större och större interesse.

— Saken är nemligen den, återtog Pechlin, efter ett ögonblicks uppehåll, att Amanda älskar...

— Älskar Puke, inföll Ehrenpreutz.

Han gissade sig till hemligheten.

Creutz kunde omöjligt hindra sig ifrån en rörelse. Pechlins lyssnande öra uppfångade den straxt.

Underrättelsen spred på en gång för Ehrenpreutz och Creutz ett klart ljus öfver Amanda. De hade hitintills icke rätt kunnat förstå henne; men nu framstod hon i full dager. De förstodo också nu att hon närmat sig dem af egen drift, icke på grund af Pechlins fingervisning. Samma interesse förenade dem således med henne. Båda insågo också på en gång fördelen af bundsförvandtskapet med en lidelsefullt hänförd qvinna. Genom henne blef det ju till och med måhända möjligt att helt och hållet blifva qvitt Puke.

Pechlin, som anmärkte det djupa intryck, hans underrättelse gjorde på det gamla riksrådet, njöt småleende deraf.

Af den häftiga rörelse, han hört från det inre rummet, begrep han att underrättelsen icke gjort mindre liflig effekt på Creutz.

— Det kan kanske förvåna herr grefven, fortfor han emellertid, att jag, med den tillgifvenhet, som jag alltid måste hysa för Amanda, på detta sättet liksom synes blottställa henne; men jag handlar dock icke utan efter den noggrannaste öfverläggning. Ni inser säkerligen lätt att Amandas börd och samhällsställning icke är af den egenskap att berättiga henne att rivalicera med en slägting till er. Så skickligt hon derföre än må anlägga sina planer, förutser jag dock hennes slutliga undergång, såvida hon fullföljer sin beträdda väg; och det är för att rädda henne för vida större olyckor — än den hennes hjertesorg kan medföra — som jag ansett det vara min skyldighet att i tid upptäcka flickans barnsligheter. Jag är säker att herr grefven skall sätta värde på min uppriglighet, än mera, att herr grefven äfven skall ursägta Amanda.

— Var öfvertygad derom, baron; jag är tacksam . . . mycket tacksam.

Ehrenpreutz kastade härvid på Pechlin en nyfiken blick; han tyckte att han hade så mycket att taga reda på, aldrahelst som ett tillfälle, som detta, icke så snart kunde återkomma. Den lilla omständigheten, att han ansåg sig hafva narrat Pechlin och lockat in honom på alldeles origtiga föreställningar, smickrade honom icke blott, utan ingaf honom äfven den störsla trygghet.

— Men det är icke nog, baron, fortfor äfven Ehrenpreutz, att jag är tacksam; jag skulle äfven vilja höra huru ni anser att jag bör behandla hela den här frågan. Låtom oss antaga att fröken Creutz älskar Puke och äfven . . . Ehrenpreutz tog sig härvid en pris

snus...och äfven att jag och hennes bror önska detta parti; men huru skall man väl förmå Amanda att uppgifva sina planer. Ni känner den brytning, som konungens skrifvelse till ständerna framkallat mellan honom och rikets herrar råder, samt att hela landet i närvarande stund är fullt af antändbara, jag vill nästan säga revolutionära, ämnen. Ni inser äfven att denna brytning skall gå till någon ytterlighet, derest icke ettdera af partierna gifver vika. Ni kan icke begära att nationens representanter skola stiga ur vägen för konungamakten; att grundlagarna skola taga af sig hatten för thronen. Nåväl, baron, om det förehåller sig på detta sätt, så finner ni att Amanda likväl med icke så liten skicklighet uppfattat ställningar och förhållanden, och att hon...utan att jag känner hennes resurser...likväl med något skäl kan förutsäga åtskilligt och kanske dervid icke så helt och hållet misstaga sig. Mot alla våra beräkningar kan hon sålunda måhända i alla fall gå till sitt mål.

Pechlin stirrade härunder på Ehrenpreutz med en uppsyn, full af enfald.

— Det är en ganska rigtig anmärkning, yttrade han, som jag sannerligen icke tänkt på; men herr grefvens skarpsinnighet är också en känd sak.

Ehuru Ehrenpreutz icke visste, huruvida han på verkligt allvar skulle taga åt sig complimenten, framkallade den icke dessmindre ett småleende af tillfredsställelse på hans läppar.

— Anser ni icke, baron, återtog han emellertid, att det vore bäst att låta Amanda fortgå på sin väg — och att endast följa henne med uppmärksamhet?

Ehrenpreutz ville under alla vilkor höra Pechlin yttra sig mera i ämnet, emedan han hoppades att derigenom få kännedom om hvarjehanda.

— Nej, nej, grefve, svarade Pechlin. Jag är icke, som ni har er alltför väl bekant, någon beundrare af

konungamakten, och jag kan derföre vara fullkomligt uppriglig. Ni sade nyss, eller antydde åtminstone, att drottningen intrigerar mot våra grundlagar.

— Jag gjorde det.

— För att lyckas i sina afsigter, söker hon att indraga i sina interessen hvar och en, som kommer henne nära.

— Vi förmoda det.

— Puke har äfven blifvit indragen i denna hvirfvel.

— Nå, ja!

— Men nu kunna ju icke nationens representanter stiga ur vägen för konungamakten?

— Det är min mening.

— Lemnar man händelserna sålunda fritt lopp att utveckla sig i sin naturliga rigtning, så följer ju tydligen deraf — med den kännedom vi hafva om de handlande personernas karakterer — att en förfärlig katastrof förr eller sednare måste inträffa.

— Låtom oss förutsätta det.

— Men denna katastrof skall i sitt svalg uppsluka hela hofvet och således äfven Puke.

— Äfven Puke, ja, visst! Äfven honom...

— Men Puke är för er en dyrbar person, som ni just vill rädda.

Ehrenpreutz hoppade nästan till. Han hade redan bortglömt utgångspunkten.

— Det var sannt, sade han; Puke är en dyrbar person . . .

Pechlin lyssnade ett ögonblick, i tanke att äfven förnimma något uttryck af lidelsefull hänförelse från det inre rummet; men det förblef tyst. Det grämde honom nästan.

— Det faller mig in något helt annat, återtog Pechlin, ehuru jag nästan tviflar på att herr grefven, i den ställning, hvari herr grefven, såsom riksråd, nu befinner sig till konungafamiljen, gillar den.

— Låt mig emellertid höra, baron.

— Det enda lämpliga sättet att förekomma Pukes fall torde ändå vara att söka leda drottningen in på en förnuftigare bana.

Ehrenpreutz hade föresatt sig att icke mera falla ur sin roll: väl spelad, kunde han ju nu pumpa Pechlin, så mycket han behagade; men vid förslaget att inleda drottningen på en förnuftigare väg, skiftade hans ansigte ändock färg.

— Fortsätt, interfolierade han dock Pechlins ord, fortsätt, baron.

Man hörde att något tungt hvilade på hans bröst, ty rösten var nästan hväsande.

— Jag har anledning till den förmodan, yttrade också Pechlin, att drottningen just i dessa dagar ämnar draga några af sina djerfvaste schackspelsdrag . . .

— Verkligen?

— Jag vet att hon med all ifver lägger an på bondeståndet.

— Ni känner det, säger ni . . .

— Lars Larsson är en slug och dristig karl. Han bearbetar bönderna af alla krafter. Forbus har åtagit sig att fungera såsom en slags vice värd på Holländska Dün. Wrangel gör sina slag bland opinionen inom riddarhuset, sysselsatt med en ny politisk brochyr. Drabant-corpsen är beredd att lemna handräckning till hvilken dårskap, som helst. Silfverhjelm lärer hafva sitt högqvarter på ett värdshus i Mäster Samuels gränd. Bedrager jag mig icke, så är tiden redan utsatt . . .

— I hvad ändamål?

— Så snart rikets ständer fattat sitt beslut, rörande konungens inlaga, är tiden inne.

— Till hvad?

— Hvad vet jag, herr grefve? Ryktet är blott en rök, intill dess det verkliga förhållandet visar sig som klar låga. Ännu ryker det blott. Politiken, grefve,

är blott en väfnad af opinioner: karaktererna bestå ränningen, ryktet inslaget. Lifvets stora uppgift är, att taga reda på hvad som är sannt eller icke sannt. Vanligtvis får man bana sig vägen genom många osanningar till sanningen. Jag säger att jag har många anledningar till hvad jag yttrar: det är allt, hvad man kan begära af förutseendet. Sjelfva visheten är ju endast en större eller mindre anledning.

— Det kan så vara. . . men vidare. . . vidare . . .

— Vidare, ja! Deri ligger just all svårighet. För att rädda Puke . . .

— Ja visst, för att rädda honom.

Detta uttryck betydde redan inför Ehrenpreutz helt och hållet motsatsen. Ehrenpreutz behöfde endast få kännedom om medlet att rädda honom, för att deraf bereda sig det bästa sättet att störta honom.

— För att rädda Puke, upprepade Pechlin, måste man rädda drottningen.

— Huru?

— Det vill säga, man måste upplysa henne om hvad man misstänker . . . att hon är observerad . . .

— Men om vi nu icke med säkerhet veta hvad hon har för sig, så lärer man väl äfven hafva svårt att kunna upplysa henne om någonting.

— Deri har ni återigen ganska rätt, herr grefve, och jag kan icke annat än beundra er anmärkning. I stället för att också upplysa henne, vore det således kanske mera skäl att söka taga reda på hvad hon företager sig.

— Det anser jag äfven vara förståndigare. Men huru skall man lyckas deri?

— Verkligen en svår fråga, herr grefve; jag anar dock huru grefven skulle vilja taga saken.

— Huru jag skulle vilja . . .

— Utan att se sakerna med samma omfattande blick, som herr grefven, gissar jag att herr grefven . . .

— Ni gissar att jag...

— Att herr grefven skulle anse det vara klokast att man sökte få skäl att anklaga och fängsla någon af drottningens förtrogne, hvilken man således kunde få tillfälle att pressa såsom en citron; och jag medgifver att herr grefven deri har ganska rätt, aldrahelst om valet i detta fall företrädesvis föll på Silfverhjelm, som är sjelfva nyckeln till drottningens alla hemligheter...

— Silfverhjelm, ja, visst... han... han...

— När jag också besinnar saken, medgifver jag gerna att den är fint tänkt. Silfverhjelm är, så att säga, sjelfva ombudet för drottningens intriger; hade man honom i sitt våld, skulle mera än ett förhållande blifva utredt på samma gång det äfven är tydligt att drottningen, såväl som hela hofpartiet, då droge sig förskräckt tillbaka och... stannade man sålunda vid början... vore ju äfven Puke räddad. Men ingenting är också lättare än att få sak med Silfverhjelm, ty han är oförskräckt och modig, och modigt folk kniper man när som helst på bar gerning. Skulle grefven vilja fullfölja sin plan, vore det bäst att passa på när rikets ständer fattat sitt beslut och deputationen derom afsändes till konungen, emedan partiet naturligtvis då skall fatta eld, en eld, som den minsta fläkt kan förvandla till en eldsväda. Jag rekommenderar i det fallet åt grefvens uppmärksamhet spisqvarteret i Mäster Samuels gränd. Det lärer vara ett rigtigt ränksmideri-näste.

Ehrenpreutz vände hufvudet fram och åter, under det Pechlin yttrade sig.

— Ni tror att drottningen skulle hejda sig, i händelse någon af hennes förtrogne blef gripen och ställd inför domstol, invände han också; men månne man icke snarare får lof att antaga motsatsen.

— Alldeles det, herr grefve. Ni träffar just huf-

vudet på spiken. Det var just också detta jag ämnade anmärka. Det synes nemligen för mig gifvet, att drottningen — häftig och liflig, som hon är — skulle sjelf bryta ut till en eldsvåda, derest någon af hennes vänner anklagades, framförallt, ifall detta inträffade med Silfverhjelm, i hvars händer hennes ömtåligaste förtroenden ligga. Ställd inför kommissionen, skulle Silfverhjelm också tvingas till upptäckter, hvilka måhända icke ens tilläto drottningen att stanna, utan under alla omständigheter nödgade henne att framgå på den en gång beträdda banan, och draga såväl den ene, som den andre, med sig i förderfvet. Jag tror således också att det vore bästa sättet — icke att hjelpa Puke — utan tvärtom att störta honom.

Ehrenpreutz fästade ofrånvändt sina blickar på Pechlin; det låg någonting så enkelt i hans ord, att förhållanderna till den grad blefvo klara och tydliga för Ehrenpreutz, att han nästan kunde taga på dem med handen.

— Men då jag alltså skulle afstyrka grefven ifrån att handla så, faller en annan sak mig in. Ömtåliga ämnen bör man behandla med fin och mjuk hand. Politiken är i våra dagar som en flicka: man måste kurtisera den... ehuru det är sannt...

Pechlin afbröt sig, liksom en annan tanke fallit honom in.

— Hvad menar ni, baron Pechlin? Det är sannt, sade ni...

— Det är sannt, herr grefve, ville jag säga, att jag höll på att framkomma med ett förslag, som är omöjligt.

— För en statsman, baron, bör egentligen ingenting vara omöjligt.

— I principen är det verkligen så, grefve, men i verkligheten förekommer likväl hvarjehanda, som är temligen oöfverstigligt.

— Hvad som ni anser omöjligt kan jag anse rätt möjligt. För all del, säg ut er mening.

— Som ni då vill, grefve; jag tänkte säga, att det vore lyckligt, om man stode i närmare beröring med någon af dem, som ega drottningens hela förtroende. Man blefve då i tillfälle att inifrån hennes eget parti leda henne, hvart man önskade: genom en sådan mellanlänk hade man liksom en dammlucka i sin hand: hvarigenom man kunde moderera eller släppa på . . . allt efter som man behagade. Visserligen vet jag en . . . men det lönar ej mödan att nämna honom . . . ni har inga relationer med honom.

— Låt mig i alla fall få veta, hvem ni menar; jag har kanske längre armar än ni tror.

— Omöjligt, herr grefve, i detta afseende . . .

— Men jag ber er, baron, säg ut . . . hvem . . .

— Låt mig slippa det, herr grefve; jag skulle endast gifva er en ny anledning att misskänna mitt omdöme, och jag har redan tillräckligt många gånger under detta samtal blottställt mig . . .

— För all del, baron, säg icke det; jag . . . jag . . . jag vill nödvändigt veta hvem ni menar . . .

Pechlin hade under sitt långa samtal allt emellanåt lyssnat till rummet bredvid, likväl utan att höra något ljud eller någon rörelse derifrån.

— Efter ni nödvändigt fordrar att jag skall säga hvem jag menar, nåväl då ... jag menar grefve Brahe.

— Brahe!

Pechlin hörde härvid en rörelse af tydlig otålighet i det inre rummet. När Creutz hörde Brahes namn, var det honom också omöjligt att förblifva en blott passiv åhörare: han vred sig om på stolen, han flyttade benen, han kunde knappast återhålla sig ifrån att begifva sig ut.

— Ser ni, grefve, hvad sade jag, fortsatte också nu Pechlin. Ni skulle finna mitt förslag omöjligt, det

var klart. Brahe är emellertid tillräckligt inbilsk och enfaldig, för att just vara den mest lämpliga att fylla trädkarlens plats. Genom honom blefve grefven i tillfälle att fullkomligt bestämma sitt eget handlingssätt: herr grefven hölle då, så att säga, tummen på sjelfva pulsådran. Men det lönar ej mödan att tala derom. Eljest fordrades det endast att någon, på hvilken grefven kunde lita, vore hans vän. Han är svag för vänskap, har man sagt mig. En vän... blott en vän... men en sådan står icke till att få. Grefven eger derför rättighet att skratta åt mig och mitt hugskott. Till min ursägt vill jag dock nämna, att jag ett ögonblick hade en aflägsen tanke på er slägtinge, grefve Creutz, som jag tror mig veta varit ungdomsbekant med Brahe; men det är nu mera mycken skillnad dem emellan; den ene är drottningens förklarade gunstling samt var nyss kandidat till landtmarskalks-stafven, då den andre — grefve Creutz — ännu blott är löjtnant vid gardet . . . föröfrigt . . .

— Föröfrigt . . .

Utan att lägga tonvigt på hvad han sade, yttrade han sig långsamt — i stället utdragande på längden sitt yttrande.

— Föröfrigt . . . men jag hoppas att ni ej misstycker min uppriglighet. . . föröfrigt lär grefve Creutz ej interessera sig för politiken — man säger att han är litet enfaldig.

Creutz hade ej väntat detta anfall; men det var också mera än han kunde fördraga. Glömmande sin antagna roll, stod han också med ett enda steg i rummet hos Ehrenpreutz och Pechlin. Det är omöjligt att säga hvad Pechlin dervid tänkte, men hans utseende vittnade om den största öfverraskning.

— Ah, herr grefven här . . . ?

Ehrenpreutz's förlägenhet var synbar. Creutz fästade en utmanande blick på Pechlin.

— Herr baron, yttrade han; men han tystnade derefter. Subordinations-känslan intog honom, han befann sig likväl alltid inför en man, långt öfver honom i graderna.

— Ni talar om enfald, herr baron, fortsatte han dock efter ett ögonblicks uppehåll, och sedan han fåfängt sökt dämpa sin förtrytelse, men efter hvad som här passerat, synes mig er egen skarpsinnighet ej vara ofelbar. En ofrivillig åhörare till hvad ni yttrat, har jag sannerligen hört er, hr baron, gifva bevis på en okunnighet om våra familjeförhållanden, som icke vittnar om mycken bekantskap med hvad som sker. Min morbror har äfven haft en undfallenhet för er, som jag måste beundra. Ni går och gäller för att vara ett fint politiskt hufvud, och icke dessmindre har ni, endast stödjande er på en ogrundad förutsättning, invigt oss i flera af edra planer. Ni har antagit att min syster är förlofvad med Puke: jag får äran underrätta er, att det icke eger någon grund. Vidare har ni antagit att vi interessera oss för honom: var öfvertygad att han är oss fullkomligt likgiltig.

Pechlin såg ut som en stor syndare. Om äfven Ehrenpreutz ett enda ögonblick hyst någon misstanke emot honom, försvann den nu. Creutz kunde icke neka sig det nöjet, att, sedan han nu en gång var i farten, helt och hållet nedgöra honom.

— Icke destomindre, hr baron, fortsatte han äfven, tackar jag er för hvad ni meddelat. Vi skola icke underlåta att på bästa vis begagna oss deraf. Beträffande mitt förhållande till Brahe, får jag serskildt nämna, att huru olika vår ställning än må vara, så finnes det dock en omständighet, som jemnar den och gör mig jemngod med honom: jag är nemligen, jag, som han, grefve. Ingen tillfällig rang, herr baron, öfverträffar den, till hvilken man är född.

Pechlin reste sig upp och kastade en tillrättavisande blick på Creutz.

— Jag vet icke, herr grefve, yttrade han, hvilket som är aktningsvärdare att vara enfaldig eller för mycket slug. Enfaldigt folk är alltid godt och hederligt folk. Med nöje beder jag er om ursägt och erkänner att jag misstagit mig om er; hvad mig beträffar, träder jag pligtskyldigast på de enfaldigas sida. Jag trodde att min tête à tête med grefve Ehrenpreutz icke hade något öra bakom dörren: ack, grefve, jag skall aldrig tro någon dörr mera. Hvad jag sagt torde ni redan hafva protokollsfört, och jag öfverlemnar mig åt er diskretion, erkännande mig duperad.

Pechlin gjorde härefter sin reverence och aflägsnade sig.

Ehrenpreutz och Creutz betraktade hvarandra under stum tystnad.

— Och denne man, anser ni, morbror, för en fin politiker: min Gud . . . han har ju likväl här suddat bort ett helt kapital, utan någon ränta.

Han skrattade.

— Du har rätt, Creutz . . . denna gången var det vi, som lurade honom. Ropa på betjenten, Creutz . . . jag vill genast låta spänna för och begifva mig till Fersen. Hvad Pechlin berättade var allt för vigtigt, för att icke sätta partiet i rörelse. Du hörde det sjelf... hofvet torde ej hafva mindre för sig än en konspiration. Silfverhjelm skall jag draga försorg om.

— Och Brahe sedan . . . jag begifver mig till honom . . .

När Pechlin åter tagit plats i sin vagn, utbrast han i ett högt skratt.

— Jag har lyckats, mumlade han; lyckats fullkomligare än jag hoppades. Nu kan jag slå mig i ro i mitt fönster och se på, huru verlden går. Vår författ-

ning är ett förträffligt urverk: man behöfver icke draga upp det mer än en gång i månaden, stundom blott hvarannan månad.

Hopp och fruktan vexlade emellertid vid hofvet.

Rikets ständer hade den 28 afgjort tvistefrågan emellan konungen och rådet samt beslutat, att dagen derpå välja deputerade, för att genom en stor deputation, anförd af landtmarskalken, grefve Axel Fersen, till konungen i sittande råd aflemna svaromålet.

Vi hafva sett att Pechlin satt i omlopp vissa misstankar mot hofvet, hvilka äfven snart, utan att man egentligen visste hvarifrån ryktet kom, spridde sig bland allmänheten.

Ryktet har alltid i nyfikenheten en trogen bundsförvandt. Den 29 ingick, och stadens offentliga platser, framför allt Riddarhustorget, fylldes af menige man.

De bestående lagarnes försvarare hade också icke blott i tysthet vidtagit alla erforderliga åtgärder för ordningens upprätthållande, utan äfven utskickat hemliga spejare på alla misstänkta platser.

Den arkvis utkommande tidskriften: *En ärlig Svensk*, hade fortfarit att agitera i sin rigtning.

Hofvet hade deri också läst med den största förtrytelse stycken sådana, som dessa:

"Probus. Hvilken af konungens enskilda rättigheter är beständig och alldeles oföränderlig nu och i framtiden?"

"Honestus. Den, att vara regerande konung öfver Svea rike och dess underliggande länder, och med lika rätt efter honom dess manlige bröstarfvingar".

"Probus. Ega icke rikets ständer makt, denna rättigheten att rubba eller upphäfva?"

"Honestus. Dertill ega rikets ständer ingen makt, ty då bryta de sin tro- och huldhets-ed, med mindre så olyckligt vore, att konungen med *vett och vilja öfverträdt den dyra ed och försäkring, han rikets ständer gjort, eller hvad rik. ständer vidare kunna pröfva nödigt till deras religions, frihets, välfärds och säkerhets bibehållande, att fastställa* . . ."

"Så snart konungen är missnöjd med den makt honom uppdrages, den må då vara mer eller mindre inskränkt, och åberopar sig sin företrädares större makt och myndighet, så bryter han sin ed och försäkran".

Men drottningen log likväl häråt, äfven om det låg något bittert i löjet.

Några dagar sednare cirkulerade bland hennes vänner ett par exemplar af en nyss utkommen fabel, Lejonet och Djuren, hvars anspelningar voro ganska påfallande.

Rättegångshandlingen omtalar dess innehåll på följande sätt:

"Hvad sagans egentliga art och inrättningar angår, så finnes den föreställa bland djuren en regering, den de, till att dämpa våld och tyranni ibland sig, ingått, och till den ändan utvaldt sig lejonet till konung, som gifvit sin försäkran att vårda hvar och en genom nåd och rätt; och hvarefter djuren edeligen förbundit sig att hålla konungens makt och rätt för deras enda sällhet. Derpå utfärdas de allrabästa lagar, som i början efterlefdes, men sedan illa uttyddes, och förmådde ej dämpa räfvens lastfulla kynne, utan blefvo en täckmantel för svek och våld; hvaröfver vid en allmän samling skulle dömas. Och sedan räfven hördt en riksdag utlysas, söker han, af fruktan för straff,

med illistighet skaffa sig vänner; går in förbindelse med andra brottslige; lägger an planer, säljer allmän ro och köper allmänt ve; vrider lag och rätt, sprider ut rygten, som kränka konungamakten, och att konungen vill hafva envälde, samt genom allt sådant förskaffar sig en stor pluralitet och kallar den skälm, som vill möta hans illska. Häraf blifva djuren förförda till ifver och hat mot öfverheten; och ehuru ingen visste af någon fara, så skreks dock öfverallt, att sällheten ginge öfverända. Lejonet, bestört häröfver, håller ett tal till djuren, föreställer dem, huru det utan svek och list kommit till kronan, den det sedan med möda och drygt besvär burit; i hvad besvärlig tid det började att föra spiran, då våld, orätt och inbördes förödelse var ibland djuren; huru det förvaltat styrelsen och dervid icke tagit något steg emot sin försäkran, med flere besynnerliga föreställningar. Utaf hvilka djuren, till mera saktmod bevekte, stannade uti det beslut, att icke hafva någon misstanka, som kunde röra deras konung; och blef allt afmätt efter lagen, samt all jemkning sedermera lätt, med mera; slutandes sig sagan dermed, att djuren funnit sitt behag i den makt konungen fått, samt med den lärdom: *så gjorde vilda djur, så borde menniskor göra*".

Huru fullkomligt det herrskande partiet var betjenadt, vare sig af sin hemliga eller frivilliga polis, visar sig bäst, när denna fabel, som utkom utan censur och tryckningsort, och af hvilken endast tolf exemplar hann att med den största försigtighet spridas, genast blef inrapporterad, med uppgift om författaren.

Det är otroligt, men dock sannt, att skuggräddslan hos de maktegande denna tiden var så stor, att de genast läto konfiskera skriften och åtala författaren.

Men drottningen sänkte sitt hufvud endast för ett

ögonblick, derefter höjde hon det åter till ny strid. Hon var — såsom Minerva — född väpnad.

Så snart den stora tvistefrågan var afgjord af rikets ständer och man erfor den nedslående utgången eller att majoriteten inom riksstånden trädt på rådets sida, sammankallade hon på aftonen dem af hofpartiet, som voro invigda i hennes planer. Rollerna utdelades ånyo. Man beslöt att göra motstånd vid valförrättningen till deputerade, hvilka, till följe af redan fattat beslut, skulle öfverbringa till konungen ständernas svar. Hofvet var öfverens om att åtminstone göra motpartiets seger så sur, som möjlig.

Men på den öfver konungamakten hängande åskfulla himmelen, som med hvarje dag tycktes blifva allt mera mörk och hotande, visade sig i denna stund en skimrande och löftesfull regnbåge.

När drottningen nemligen minst tänkte derpå, anlände en kurir från hennes bror, Fredrik II i Berlin, medförande ett egenhändigt bref från honom, såsom svar på det, som kapten Puke öfverbringat.

Visserligen utgjorde skrifvelsen ett af dessa mästerligt väfda diplomatiska gallerverk, hvari man egentligen icke såg någon bestämd sak uttryckt, utan hvarigenom man snarare kunde se allt, hvad man sjelf helst önskade; men drottningen tydde det till sin fördel och det ingaf henne nytt mod.

I brefvet talades om Europas ställning i allmänhet, att man på en gång beslutsamt och försigtigt borde möta händelser, som icke kunde undvikas, att förhållanderna i Sverige på det högsta interesserade honom, att han för ögonblicket egde 60,000 man under vapen, att drottningen kunde vara förvissad att han alltid skulle förblifva henne en väl affektionerad vän och broder o. s. v.

Drottningen ansåg att brefvets innehåll gällde henne och de planer, som hon meddelat.

— Beslutsamhet och försigtighet, upprepade hon, framför allt beslutsamhet.

Men äfven Alma hade med kuriren fått från Puke emottaga en hemlig depesch, ett bref, med hvilket hon, icke utan en liflig hjertklappning, hastade upp på sina rum, för att der, helt ensam, få öfverlemna sig åt de intryck och känslor, som hon visste att de kära raderna skulle ingifva. Ännu hade hon likväl icke hunnit att sluta dem, när ett bud kallade henne åter tillbaka till drottningen.

Drottningen stod halfstödd mot sin sekreter, ett praktfullt stycke af jacaranda, med ornamenter i guld. Hennes panna, inom hvilken så många planer, eller snarare blixtar af planer, korsade hvarandra, såg hotande ut. Hennes läppar darrade af förtrytelse, hennes kind var blek. De stora, praktfulla ögonen koncentrerade hela sin eld i en enda stråle, som kom Alma att studsa tillbaka.

— En stund efter sedan du lemnade mig, tilltalade henne drottningen, begaf jag mig för ett ögonblick in till konungen, och då jag återkom, fann jag detta papper på sekreteren.

Och drottningen visade henne ett hopviket papper, som hon höll i sin hand.

— Påminner du dig, fortsatte drottningen, om du märkte detta papperet här, då du lemnade mig?

— Jag kan med visshet försäkra ers majestät, att det då icke fanns här; när jag lemnade rummet, hade ni ännu icke öppnat skrifpulpeten och utom den erhållna depeschen fanns intet papper framme.

— Skrifver Puke något till dig om mina angelägenheter?

— Jag har ännu ej hunnit sluta brefvet.

— Läs det; kanske nämner han något.

Alma läste slutet.

Puke omtalade der, att han utan äfventyr tillryggalaggt vägen till Berlin, men att en ond ande synes på alla sidor omgifva honom, sedan han inträdt i denna stad, att han haft svårt att få företräde hos konungen, att han blifvit uppehållen på alla möjliga sätt, att han haft flere motgångar i hoftrapporna i Berlin, än förut under alla sina fälttåg, att han blifvit anbefalld att dröja med sin återresa, och icke visste, när han skulle få företaga den.

— Det öfverensstämmer med denna skrifvelse, anmärkte drottningen. Se sjelf . . .

Hon läste:

"Min tid tillåter mig", stod det i denna lapp, "endast att tillägga några få ord om kapten Puke. Jag följer honom, som hans egen skugga, i spåren. Lyckligtvis hade han blifvit uppehållen i Hamburg — jag tror i drottningens angelägenheter — hvadan jag hann fram till Berlin tillräckligt tidigt, för att genom svenske ministern motverka honom i hans höga uppdrag. Han skall icke få skäl, jag bedyrar det, att hålla långa loftal öfver sin resa. Den kurir, som konungen i dag afsänder härifrån till Stockholm, följes i hack och häl af min betjent. Jag känner konungens skrifvelse: en af hans enskilda handsekreterare, som tillhör oss, har förskaffat mig en afskrift deraf, som jag här innelyckt bifogar till den det vederbör. Deri talas om stora händelser, som oundvikligt måste inträffa, hvarpå följa några uttryck, som uppmuntra till beslutsamhet och försigtighet. Att konung Fredrik, alla Preussares afgud, är en stor statsman eller, hvad som är detsamma i våra dagar, en stor skälm, visar sig häri allrabäst. Hela denna del af brefvet är nemligen så uppsatt, att er drottning skall tro, det han gerna vill understödja henne och hennes planer; men derpå tänker konung Fredrik likväl nu mindre än någonsin. Saken är den; men derom mera,

då jag återkommer. Var emellertid öfvertygad att jag gör allt, för att värdigt uträtta det uppdrag, jag bekommit. Vill ni att Puke skall lefvande begrafvas i Spandaus fästningshvalf, så befall blott och — det kunde kanske låta sig göra".

Alma blef allt blekare och blekare ju längre hon kom i skrifvelsen, och slutligen föll den ur hennes hand.

Äfven drottningen stod stum.

Skrifvelsen saknade all underskrift och tycktes vara utklippt ur ett längre bref.

Men det blef icke tid till några öfverläggningar: händelserna skulle denna dag jaga hvarandra. Ännu innan drottningen återkommit till sig sjelf, inträdde Silfverhjelm.

— Ers majestät, sade han, jag beder om nåd att jag oanmäld inträder; men en allt för egen omständighet har tilldragit sig.

— Någonting olyckligt nu igen, förmodar jag?

— Lyckligt eller olyckligt, jag vet ej hvad jag skall säga. Ers majestät erinrar sig den der anonyma biljetten, som Wallenstjerna erhöll på riddarhuset, och som narrade oss att hasta till Liljeholmen?

— Jag påminner mig.

— Wallenstjerna har nu ånyo emottagit en dylik biljett, synbarligen skrifven af samma hand. Sedan vi rådgjort med hvarandra, beslöto vi att denna gången icke vidtaga något steg, innan vi först anmält saken hos ers majestät.

— Har ni skrifvelsen med er, Silfverhjelm?

— Se här, ers majestät.

Drottningen kastade en blick i den.

— Det är samma handstil; jag igenkänner den.

Brefvet var till Wallenstjerna. Drottningen läste:

”Man har bedragit er, min herre, då man sade er, att den beslöjade damen, med hvilken ni gjorde bekantskap i Logården, var mamsell Clara. Ni behöfver blott betrakta henne, och er säkra blick skall snart upptäcka skillnaden mellan den beslöjade okändas stolta hållning och den barnsliga flicka, man uppgifver. Förhållanden, som jag ej vågar nedskrifva, tvinga mig att iakttaga den yttersta försigtighet och hemlighetsfullhet. Ögonblickligt tillstötande, oförutsedda händelser nödgade mig att öfvergifva den plan, hvarför jag uppdrog er och edra vänner att hasta till Liljeholmen. Jag beklagar mindre er, än mig, derför. Ni känner de förvecklingar, i hvilka samhället dagligen allt mera och mera inspinner sig: i samma mån, som mina förhållanden bero af dem, tvingas jag äfven att — längre än jag först tänkt — bibehålla min anonymitet. Ni kan dock göra mig — och en hög person — hvars namn jag ej vågar nämna — en stor tjenst. Drottningens fiender hafva satt allt i rörelse, för att bearbeta folket till fiendtligheter emot henne. Var på er vakt! Drottningens interesse fordrar i denna stund mera än någonsin er odelade uppmärksamhet. Folkets hemliga ledare hafva sitt högqvarter å spisqvarteret i Mäster Samuels gränd. Infinn er der vid middagstiden i morgon, sedan den stora deputationen till konungen aflemnat ständernas svaromål. Jag tillstyrker er att taga edra vänner med er. Tag plats vid stora bordet . . . gif akt på personerna omkring er . . . ni skall snart få höra mera än ni väntar. I tredje kuveren från högra öfra sidan af bordet skall ni ytterligare finna några rader af mig.

Er beslöjade okända”.

Drottningens öfverraskning var synbar.

— När mottog Wallenstjerna detta bref?

— I dag vid middagstiden. Då han hemkom från vaktgöringen, fanns brefvet instucket i nyckelhålet till hans rum.

— Den okände brefskrifvaren beder honom taga sina vänner med sig.

— Det ser ut, ers majestät, som affären vore förenad med någon fara.

— Är ni rädd, Silfverhjelm?

Silfverhjelm log.

— Jag förstår er, återtog också drottningen, och jag skall sätta er på ett nytt prof. Denna gången måste nemligen ni, Silfverhjelm, alldeles ensam inställa er på det der spisqvarteret och intaga den uppgifna platsen vid bordet. Jag vet att ni eger lika mycket mod och försigtighet, som tillgifvenhet för min person, således ni och ingen mera.

Under försäkringar att göra sitt bästa, aflägsnade Silfverhjelm sig.

Under spänd förbidan ingick den 19 November.

De offentliga platserna fylldes redan med menniskomassor, tillströmmande från alla håll. Man ville se processionen, höra hvad som tilldrog sig, vara med, i händelse någonting nytt och märkvärdigt inträffade.

Konungen hade aflagt ett besök hos drottningen.

— Jag är högst bekymrad öfver det slag, som i dag träffar thronen, yttrade han; destomera som jag genom min egen skrifvelse till rikets ständer i hufvudsaklig mån bidragit att framkalla det. Jag önskar att alltsammans hade varit ogjordt.

— Ni klagar, ers majestät, svarade drottningen, icke utan en viss både ömhet och oro, och det gör mig mycket ondt; men om någon företrädesvis har orsak till klagan, så är det jag. Då jag förenade mitt öde med ert, trodde jag att ni skulle blifva en konung och jag en drottning; och hvad äro vi väl? Endast skuggor. Men om äfven det slag, som ständerna i dag rigta åt thronen, är hårdt, så skall det likväl på en gång öppna ögonen på nationen och öfvertyga äfven den störste tviflare om de söndringar och den upplösning, hvartill partiväldet leder hos oss. En sak bör under alla omständigheter också trösta oss, ers majestät, den nemligen, att vi på ordningens fredliga och lugna väg, samt inom författningens föreskrifna gränsor, öppet och okonstladt framställt de erinringar, vi med skäl bordt göra. Skulle vi framdeles finna oss nödsakade att fortsätta striden, så hafva vi nu lärt oss, att vi måste begagna oss af andra utvägar, andra och säkrare medel. Inför folkets omdöme skola vi hädanefter också vara dertill mera berättigade än hvad vi hitintills varit. Emellertid har den så kallade stora deputationen icke ännu anländt, och bedrager jag mig icke mycket, så torde valet af desas ledamöter icke aflöpa utan vigtiga protester.

Drottningen litade ännu i sista stunden på sina vänner och deras löften.

Så snart konungen aflägsnade sig, begaf drottningen sig ut i de yttre rummen, der hon fann några af sina vänner samlade; men hon var i en alltför upprörd och spänd sinnesstämning, för att kunna deltaga i konversationen, hvarföre hon återvände till ett af mellanrummen, der hon, med hufvudet lutadt i sin hand, sjönk ned i sin karmstol.

I den öppna dörren längst bort såg man härunder allt emellanåt en skymt af en sagta förbisväfvande,

svartklädd, smärt och välbildad qvinnofigur. Det var den alltjemt på sin post uppmärksamt lyssnande Amanda.

Hastigt inträdde Brahe. Drottningen spratt till. Amanda drog sig skygg tillbaka.

— Ers majestät, sade han, valet af de deputerade bland ridderskapet och adeln är nu verkstäldt.

— Redan . . .?

— Utan att någon, ers majestät, öppnade sin mun deremot.

— Feghet, anmärkte hon blott, feghet!

Brahe gjorde en axelryckning.

Nästa ögonblick inträdde grefve Hård och hofmarskalken baron Horn, och båda berättade nästan på en och samma gång att de deputerade blifvit utsedde i preste- och borgare-stånden, äfvenledes utan någon protest.

— Hvilken höjd af fruktan och svaghet, utropade hon; dessa stånd äro likväl ej mindre förtryckta de, än thronen.

I detsamma stod Wrangel framför henne.

— Jag har en olycklig post att berätta ers majestät, började han.

— Jag är van vid olyckor, baron; tala derföre oförskräckt.

— Vid valet af deputerade i bondeståndet har det gått hett till.

En blixt lyste i drottningens ögon.

— Det hedrar bondeståndet, att det ej öfvergifvit thronen. Har det hunnit derhän, att bonden numera är dess ende pålitlige vän, dess ende riddersman.

— Lars Larsson och hans vänner protesterade icke blott emot valet af deputerade, han anklagade äfven talemannen, Håkansson, att hafva brutit sin ed, förrådt bondeståndets bästa samt öfverskridit de honom tillkommande rättigheter. Uppträdet antog slutligen

en våldsam karakter; man berättar att Lars Larsson gått handgripligen tillväga emot Håkansson.

Drottningens ansigte strålade af tillfredsställelse. Men hon hann ej uttrycka sin tanka. Vakten gick i detsamma i gevär under fönstren. Trummorna hvirflade; ständernas stora deputation inträdde på borggården; folket strömmade fram, omgifvande den med lifliga bifallsrop. Stolt, som en konung, vandrade Fersen i spetsen. En hastig darrning af förtrytelse skakade drottningens lemmar. Först nu kände hon nederlagets storlek.

En timma sednare inträdde åter konungen till henne; han var blek och upprörd. Drottningen följde honom med sina blickar.

— Nå, min vän, anmärkte hon slutligen, hvad sade deputationen.

Konungen betraktade henne en stund under tystnad.

— Korthuset, svarade han derefter, har fallit.

— Korthuset, upprepade drottningen, säg heldre kortkungen.

Uti den af rikets ständer genom den stora deputationen afgifna förklaringen iklädde sig ständerna all maktfullkomlighet, pluralitetens beslut i rådet voro från denna stund att anse såsom konungens beslut, rikets råd voro endast de maktegande ständernas ombud, bundna till ansvar och redogörelse inför dem. Det var dock en seger, vunnen mindre af folket, än af ständerna, mindre af ständerna, än af adeln, mindre af adeln, än af landt-marskalken. För konungamakten ensamt var det i alla afseenden ett nederlag.

Äfven i denna stund skymtade ett ögonblick Amandas bleka ansigte i dörröppningen.

När Silfverhjelm återvände från Mäster Samuels gränd, var han lifligt upprörd. På utsatt tid hade han begifvit sig till stället, intagit vid bordet den utsatta

platsen, samt i kuveren funnit den utlofvade biljetten. Förargad öfver dess innehåll, hade han utfarit mot ständerna i häftiga yttranden, förklarat att deras svaromål på konungens inlaga var en oredig smörja, att bönderne voro de ende förnuftige, på hvilka konungen kunde lita, att kongl. majestät vid tjensternas bortgifvande borde ega friare makt, att ständernas pluralitet vore köpt, att en viss utrikes makt hade 60,000 man i beredskap, för att användas emot Sverige, ifall det behöfdes o. s. v.

— Men biljetten, afbröt honom drottningen, hvad innehöll biljetten, som ni fann i kuveren?

— Endast en enda rad, ers majestät.

— Och denna rad . . .?

— Denna rad underrättar mig om att hela tillställningen endast var ett . . .

— Ett . . .

Silfverhjelm ville knappast ut med ordet.

— Ett *April-skämt.*

Ett kallt leende smög sig dervid öfver Amandas bleka läppar, under det hon syntes och åter försvann.

Men hvad som tilldragit sig denna dag var dock ingenting mindre än ett April-narri.

Dagen derpå angåfvos Lars Larsson och Silfverhjelm, den förre att, mot rikets fundamental-lagar, inom bondeståndet ej allenast hafva sökt hindra deputationens utnämnande, utan ock att hafva velat motsätta sig redan förut tagna beslut, samt att hafva lagt våldsam hand på talemau och sekreterare; den andre, att uti flera personers närvaro hafva fört förgripligt tal, som syftat på ändring i regeringssättet, som rört rikets ständer och deras göromål vid pågående riksdag.

Den 1 December utnämndes af riksförsamlingen en särskild kommission, för att upptaga dessa mål. Löjtnanten, grefve Creutz hedrades af ridderskapet och adeln med en plats i den.

Silfverhjelm hade redan blifvit satt i fängsligt förvar; men Lars Larsson hade fått en vink om hvad som väntade honom och i tid flytt undan.

Slut på Andra Delen.

NYTT
KABINETTS-
BIBLIOTHEK.
1855.

IIII.

RIDDERSTAD,
LOVISA ULRIKAS
HOF.
1. 2.

Linköping.